I

100 fl.

[illegible] 217.
[illegible] 250.
[illegible] 336.
[illegible]

[illegible] 536.
[illegible] 536.

[illegible] 358.

[illegible] 424.

[illegible] 224.

[illegible]:
1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4.

[illegible] 490

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Dmd. Cara [illegible] 44.5.
[illegible] Gf 41.
[illegible] 48 Jahre 52.
[illegible] 102.
[illegible] 386 [illegible]
[illegible] 517. [illegible] 538.
[illegible] 569.
[illegible] 695
[illegible] 705

[illegible] 238.
[illegible] 263.

[illegible] 104.

[illegible] 355. 372
[illegible] 343. [illegible]
[illegible] 344
[illegible] 396
[illegible] 571
[illegible] 742.4.

[illegible] 326.7.8.
[illegible] 618.

[illegible] 106. 105.
[illegible] 126 [illegible] 136
[illegible] 148.
[illegible] 157
[illegible] 173.
[illegible] 207.
[illegible] 217.
[illegible] 278
[illegible] 348.
[illegible] 383.4 [illegible] 395
[illegible] 378
[illegible] 388.
[illegible] 389
[illegible] 413.
[illegible] 540.
[illegible] 632.
[illegible] 632
[illegible] 686

L!: [illegible] 101. [illegible] 1010).
[illegible] 106.
[illegible] 173. 33. [illegible] 165. [illegible] 241.
[illegible]
[illegible] 177. 226. 43.
[illegible]
[illegible] 161. 177. 49
[illegible] 209
[illegible] 364. [illegible]
[illegible] 315.
[illegible] 244.5. [illegible]
[illegible] 247 [illegible] 249.
[illegible]
[illegible] 277.
[illegible] 174. 82
[illegible] 278.
[illegible] 278. [illegible] 291.
[illegible] 284
[illegible] 302 [illegible] 308. 10. 17.
[illegible] 337. [illegible]
[illegible] 361.
[illegible]
[illegible] 485.
[illegible] 478.
[illegible]
[illegible] 525
[illegible] 510. [illegible] 513. 520. [illegible] 571.
[illegible]
[illegible] 517 [illegible] 529 538. 84. 97. 685.
[illegible] 598.
[illegible] 604 [illegible] 609. 9. 10.
[illegible] 603. [illegible]
[illegible] 606

[illegible] 217. 33.

[illegible] 610.
[illegible] 610
[illegible] 711
[illegible] 712
[illegible] 713.
[illegible] 916.
[illegible] 748.
[illegible]
[illegible] 761.

[illegible] 33.

[illegible]
[illegible] 129.
[illegible] 154.
[illegible] 155
[illegible] 166 [illegible]
[illegible] 357.
[illegible] 384. [illegible] 386.8
[illegible] 387. [illegible] 423. [illegible] 324.9.
[illegible] 329. [illegible] 428. [illegible] 434. 47
[illegible] 437. [illegible] 448
[illegible] 429
[illegible] 430
[illegible] 538. [illegible]
[illegible] 480. [illegible] 481
[illegible] 483 [illegible] 484 [illegible] 487
[illegible] 485. [illegible] 485.
[illegible] 486. 525
[illegible] 553. 63.
[illegible] 508.
[illegible] 509. [illegible] 519. [illegible] 627. 34
[illegible] 631. 41.
[illegible] 519.
[illegible] 522.
[illegible] 533.
[illegible] 535. [illegible] 568.
[illegible] 549
[illegible] 550.
[illegible] 553. 74.
[illegible]
[illegible] 623. [illegible] 728
[illegible] 649
[illegible] 634.
[illegible] 644. [illegible] 652.
[illegible] 374.
[illegible] 337.
[illegible] 358 [illegible] 357
[illegible] 385
[illegible] 381.3. [illegible]
[illegible]
[illegible] 655
[illegible] 657
[illegible] 658. 60.
[illegible] 660. 73.
[illegible]
[illegible] 673.
[illegible] 673. 82. 5.
[illegible] 683.
[illegible] 691.
[illegible] 727.26
[illegible]
[illegible]
[illegible] 712.
[illegible]
[illegible] 732
[illegible] 733. [illegible] 733
[illegible] 749. 72
[illegible] 724.
[illegible] 727.
[illegible] 737
[illegible] 748
[illegible] 752. [illegible] 759

[illegible] 755.
[illegible] 767

L. J. C.

JllWmd Koadjutor Wilenski do JWJmP Mazsal[ka] W[ielkiego] Kasztelana Trockiego z 4 July 1744 z Wilna.

Winszuię szczęśliwego w Kray Litewski powrotu, wielce się cieszące z pomyślnych Sukcessow WmP, ponieważ jako porozumiewam z listow Xiązia Jmci PodKanclerzego, y z innych korrespondencyi moich, łytnosc WmPana uwarszawie, novo fervore dawnych Przyiaciół zapalila. Zprawdziwey moiey ku WmP. y Jego Prześwietney Familij życzliwosci, życzę iak nayprędzey przysłać tu JmX Nominata Kanonika Wilenskiego Syna swego z Listem do JWJmX Biskupa Wilenskiego, upraszaiąc azeby raczył urgere w Kapitule powagą swoią, iak nayprędzey admissyą, oraz azeby ad hunc effectum wyszły Litere Convocatoriae Capituli; po admissyi zaś iak nayprędzey Litere Crida, oraz Jnstallacyia. Wolno będzie dać same Blankiety Jmci Xiędzu Kasztellanicowi, a My ie tu convenienter zapiszemy. Notandum że iest wielka racya pospiechu. Wakuią teraz trzy Kanonie razem per Coniequem, ktoż z trzech prezentowanych prędzey będzie Jnstallowany, ten będzie ipso facto vocatione wyższy, timendum tedy, azeby dway recenter nominati nieupprzedzili Jmci X Kanonika, y z tey racyi pospieszyć się trzeba z Jnstallacyą, ponieważ u nas do dawnosci vocationis wielkie są przywiązane Commoda: naypierwiey ranga y precedencya, potym Jus praeferencij w konkurencyach o Folwarki y Kamienice, bo zawsze Senior praefertur w takowych okazyach, iakoż ieżeli JmX Kasztelanic uprzedzi ad metam admissyi dawnych Kollegow swoich, wspot teraz z nim bieżących Nominowanych Kanonikow, zaraz musi dostać Kamienica y Folwarek, ktorych nie maią dway ostatni in Capitulo

dniu

vocatione. Druga racya pospiechu iest, że ieżeli admissya y Installa
cya, teraz się nie odprawi, to chyba podczas generalney Kapituły in
octobri, a w tenczas zas Umść Seymem roztargnionemu trudno —
o tym myśli, y moja też bytność tu w Wilnie nie będzie. Jezeliś Umść Dob
nie przywiozł Jmć Syna z sobą, życzę jak nayprędzey przysłać tego
z blanketami Litewskiemi, Interim niech to dnie onego z Warsza
wy sprowadzi. Jezeli zas masz Go Umść przy sobie ad Latus, radzę
jak nayprędzey przysłać tu, którym do przybycia WPa na Installacyą
wszelaką u mnie mieć będzie commoditatem. Notandum że
nasze Ceremoniały w takich okazyach, tym idą porządkiem.
Naypierwey przybijają Litteras Convocatorias Kanonikow nie=
przytomnych, z terminem Piętnastu albo Trzydziestu dni, bo to de
pendet a favore Praesentium Canonicorum przy Kathedrze actu
rezydujących, potym nastempuie admissya a Capitulo, tandem wy=
daie Biskup Litteras Cridae, które naymniey trzy dni bywaią
przybite, tych jako termin wynidzie, nastempuie Installacyja.
Nie trzeba tedy tu bytności WPa tylko do tego ostatniego actu,
ale na te pirwsze Sollemnitates trzeba przytomności Aktora, bo ex
absentia onego, mogą to odkładać do Kapituły generalney w Októ=
brze; Interim wpuszczą tamtych dwoch Kandydatow, którzy bę=
dą potym Seniores vocatione, że zwłoka Jmć Kasztellanica.
Życzę tedy jak nayprędzey Listy Blanketowe tu przysłać, ieden
się napisze do JWJmć Biskupa Wileńs, a drugi do mnie, a że
bym miał Jus domawiać się imieniem Jmć Kasztelanica
o wydanie Literarum pro Convocatione nieprzytomnych

Kanonikow, atoli niech sobie termin wychodzi, nim aliter nadchodzie &c. &c.

12. Jeżeli WMć masz ad Latus Praesentem Nostrum Nominatum Canonicum, proszę go tu przysłać bez wszelkiej Praeparatoriey, lekko wyprawiwszy dla pospiechu. Ja zaś życzę to u ciebie Gubernatora tego ci Godnego Prałata y Weterana od dzisieyszego Dnia za lat Osimdziesiąt.

JWJmć X. Koadjutor Wileński do JWJmć Pana Łowczego WWXL° d. 4 July 1744 z Wilna

Piszą do mnie obay Ichm. PP. Pieczętarze, meritum sobie czyniąc, że żywym staraniem służyli WMć. Podziękowawszy obudwum cessem nie skomplementowany z pomyślnych sukcessow WM. day Boże z dalszą votorum incrementem powinszować. Ad hunc effectum trzeba mocno popierać Sprawę w Nunciaturze, nie żałując kosztu y Starania, bo jako pisze do mnie Jmć X. Ksiądz Pisarz Litewski, dziwuie się X. Auditor że Patronowie WMć non urgent tę Sprawę. Bytności moiey w Warszawie niemasz czego czekać: bo zaś ja tam deputować nie będę, ale chyba Instanciować, co niepodobno którnie uczynitem; do tego słabe zdrowie moie etiam nollentem może przytrzymać czy w Wilnie czy w indzie, atu czas urget, bo jeżeli Sprawa nie przypadnie ante 15 July nastąpią Wakacye duchowny Jubileum, które trwać będą ad primos dies Septembris. Niech tedy Kochany Dobrodzieiu myśl o sobie, aże by ta Sprawa nie ulekła się jak w Kommissorzu Poznańskim ob defectum potrzebnych Informacyi y expensow. Ja zaś iterum iterumq. wszystkimi drogami pakstabo do Jmć Nuncyusza y Jego Auditora favore WMć Pana.

Chciey mi tez WMć doniesć ieżeli intendis bydź Posłem y zjazd, bo to
potrzebno dla samego WMć; ażebym był wczesnie uwiadomiony. Persi-
sto w tym zdaniu, że salva honestate niemożesz bydź WMć bez Cha-
rakteru Poselskiego na nastempuiącym Seymie. Dufamam że
WMć ma conferri Starostwo Lidzkie, justo ażeby JMć Sędzie Kray-
czemu Lidzkiemu konferowane było Pisarstwo Grodzkie doświad-
czonemu Domu Naszego Przyiacielowi, rzetelnosci, biegłosci w
Prawie doskonałemu, przytym y do porady nader sposobnemu
Upewniam, w tym że żadney nie upatruię dla siebie prywaty,
ale awantażu WMPana. Upersuadowany jestem że JmP Kray-
czy Lidzki, ma wielki kredyt u JO JXa Wdziny Mścisławskiey,
o tym zaś jestem plus quam certus, że na Przyiaźni tey Pani in
magna parte fundantur Interessa WMć. JMć Alexandrowicz Chorąży
Lidzki nasz wielki Przyiaciel pisze do mnie, representuiąc że dla
utrzymania kredytu WMć gdy będziesz za pomocą Powiatu Staro-
stą, ponieważ ten Powiat iest pełny nieprzyiaznych Subiektów
trzeba sobie zdecimentować JP Skindera Woyskiego Lidzkiego y JPa
Rymwida. Jestat oraz za Synem swoim. Niektórzy także
Przyiaciele Domu naszego representowali mi, że to iest rzecz
wielkiey Importancij dla WMć, ażebyś wziął sobie JMP. Narcin-
kiewicza Sędzica, sławnego Posła, probitate, popularitate
akredytowanego, wszystko to subsit Judicio WMć, który potra-
fisz wybierać sobie Przyiaciół potrzebnych y pożytecznych,
oraz menażować tych, których ukontentować niemożesz, lubo
znasz onych dla siebie y dla Domu naszego przychilnosci.

JWmć Koadjutor Wileński do JWmć Sapiehy
Kanclerza WXL z 11 Julij 1744. w Wilnie

Dziękuię iak nayuniżeniey WXD że raczył favere promocyi moiey Jmć Xię-
dzu Kanonikowi Łopacinskiemu ad assensionem Plebanij Onikszstan-
skiey, iako też zaprzystanie Listow Instancyialnych do JWW Ichm. Depu-
tatow. Mam relacyą, że w Warszawie rozgłoszono praematura fata
Jmć Kasztelana Inflantskiego, ktory będąc solo senio gravatus znayduie
się w cierstwym zdrowiu, per consequens może długo vitam trahere, a że
ten odgłos retardat wydanie Przywileiu, iuż pewno podpisanego post
resignationem Jmć Kasztelana Inflantskiego, in personam Jmć Regenta
WXLo. Supplikuię WXD ażeby raczył iak nayprędzey accelerare skutek
deklarowaney Łaski Pańskiey. Głoszą tu wszystkie Korrespondencyie z Warszawy,
iako też y Publiczna Gazeta, że cor Principis zaczyna inclinari favore
Jmć Hylzena o Biskupstwo Smoleńskie Konkurruiącego, odważam się te-
dy WXD Supplikować ażeby temu Prałatowi był favorabilis. Zgodzi-
łem tu magno motu agituiące się w Xięstwie Litewskim dysputy y dyssen-
syę między Jmć Regentem WXL y Jmć Borchem Sędziciem Inflantskim,
tak są ułożone Punkta Kombinacyi, że takowo do mey accedet Jmć Starosta
Inflantski unum sentiens z Jmć Regentem. Ztąd ominari może w
Inflanciech tranquillitas bene sentientibus wielce potrzebna, gdyż z tego
Xięstwa primae distinctionis zawsze Creantur Posłowie. Przy tey Kombi-
nacyi deklarowałem instare do WXD za Jmć Sędziciem Inflantskim
ażeby onemu mogł cedere ktorykolwiek Urząd WXL, czy to per decessum
czyli per ascensum wakuiący. O co uniżenie instando z zwykłą piszę się
na całe Życie Submissyą

P.S. JOX JMD dostęp upadam; ultimis Julij ztąd wyiezdzię favente

6

Numine do Warszawy.

JWJmc Koadjutor Wilenski do JWJ Marszałkowey Kasztelanowey Trockiey. 11 July 1744.

Wiem że doszedł WWD List moy pisany do JWJmc Kasztelana Trockiego, w którym są wyrażone racye wyciągające pilnego pospiechu do Wilna Jmc Nominata Kanonika. Na ten List referuiącsie, życzę, żeby jak nayprędzey wyprawić raczyła dwa listy Blankietowe z podpisem czy JWJmc P. Kasztelana czy w nieobytności onego, Samey WWDki. My zaś te Blankiety zapiszemy jak będzie należało dla Interessu Jmc Nominata Kanonika, który wespoł ze mną wygodną mieć może na Antokolu Rezydencyą. Czekaiąc tedy responsu niecierpliwie, upewniam że jestem nauszelkie rozkazy z partykularną ochotą przynależytej Rezpekcie

JWJmc Koadjutor Wilenski do Jmc Księżna Biskupa

W Wilnie 11 July 1744.

Wyznaię że częsta zdrowia indyspozycya, oraz mnogie znaczne Interessa którymi in mea statione zostaiąc bydź obciążonym iest quid solitum, osobliwie podczas rezydencyi in hac Metropoli Wileńskiey czynią mię w korrespondencyi z WW niedosyć exactum, iednak choć caro infirma, upewniam że spiritus promptus do usług WW którego zawsze constanti prosequor affectu et Cultu z pełnych Estymacyi ku WW Sentymentów. Życzę mu approximando do Biskupiey godności, oraz radzę Episcopali Collegii et Ministerii, praesentis ad Latus Principis sobie procurare promocyą, bo idzie że podte czasy, gdy gwałtownie godne Subiekta rapiebant na Biskupie Katedry, nie zgrzeszył ten, który modeste prezentuiąc osobam zwierzchności, albo ius obierania do Pralatur maiącym, mówił z Prorokiem: Ecce ego mitto me; a pogotowiu teraz, gdy inszy modus promocyi nastał, oraz onus Episcopale w umnieyszoney władzy y Iurysdykcyi, nie iest tak ciężkie, a tym samym tak straszne, iak było.

pewne

Pewnie nie zbłądzi kto idąc via trita innych pobożnych y uczo=
nych Prałatow przykładem, upraszа osoby iuz rekomendacyą maiące,
azeby go proponowali Principi, ktoremu iest powierzone, za pozwo=
leniem zwierzchnosci Duchowney, Prawo nominowania do Biskupstw
zgodne Subiekta w Panstwie swoim. Pamiętam ze w czasie elekcyi
WPa do Biskupstwa Smolenskiego, deklarowałem mu per certam
transactionem z JmP. Regentem WXL. rodzonym WPa, mowiąc, ustąpić
kluz kilkoro tysięcy od maiętnosci Ożuieyskiey, w Dyecezyi Smolenskiey
sytuowaney, azeby WP tam rezyduiąc, satisfaciendo tey nayprincypal=
nieyszey Pasterskiey obligacyi, mogł stałowego mieysca w Dyecezyi
swoiey, tanquam ex Specula Trzodzie swoiey prospicere; po tey chę=
tnie uczynioney deklaracyi, nie wiem z iakiey racyi z dałoś się WP pow=
torney w tym Punkcie domawiać się rezolucyi, przynoszącey niepotrze=
bną y niebezpieczną zwłokę czasu, gdyż ia dla kazdego, słowa dotrzy=
mywać zwykłem, pogotowiu dla dobrych Przyiaciół, ponieważ WPana
wysokie Talenta rekomendowałem obudwum JJWW Prezentarzom
Spodziewam się ze WP Godnoscią swoią, oraz z tą samą okolicznoscią, ze
iesteś przytomnym łatwo pertrahesz onych, azeby WPa niemniey iak JmX
Suffragana Zmudzkiego Panu rekomendowali. Gdy zaś WPa accedet
Collegii Episcopali et Principum Senatus Nostri promocya, ciż dla
WPa iako mi wyrażasz nakłoniona, tym samym WP praeponderabis y
otrzymasz, dawno należyte godnosci swoiey praemium. Ja zaś z tego cie=
szyć się będę, ze non sterilae sunt pochwały, ktore coram Ministerio tri=
buere WP po mnie wyciągała słusznosć sama, y dawny z nim Estyma=
cyi y Przyiazni nexus. Zdało mi się iednak razem depraedicare Talenta
JmX Suffragana Zmudzkiego, chcąc onemu ułatwić drogę do innych

ktore occurrere mogą Duchownych Honorow; zwłaszcza że byłem sollicitus, abyś WP nagle nie uczynił przedsię resolucyi, ustrzymaniasię od konkurencyi do Biskupstwa Smolenskiego, ktore in hoc casu gdyby mineło obudwuch WMśćiów wielce nadtym condolerem. &c. &c.

IWJmćX Koadjutor Wilenski do JOXcia Jm Czartoryskiego Podkanclerzego WXL. d. 18 July 1744.

Przypisuię to partykularney łaskawości WXMD iednostaynie świadczoney, że nietylko mnie protekcyą swoią tuczy, ale też moich Przyiaciół mocną Protekcyą wspieraić raczysz, nowy tego Exhibiraiąc dowód w konserwowaney Plebaniy Onikstanskiey JmX Kanonikowi Łopacinskiemu, Unitone gemino podziękowania za oświadczony fawor. Choć by mię nieodbita potrzeba rationis ratowania zdrowia nienaglita, ażebym spieszył do Warszawy, sama słodka nadzieia służenia WXMD na tamtym mieyscu, byłaby dla mnie mocne incitamentum, ażebym skwapliwie szukał tego szczęścia. Ztych tedy racyi an że bo moy wyiazd, ażebym naydaley medio Augusti stanął infallibiliter w Warszawie, gdzie tak w Publicznych iako y prywatnych Interessach, będę miał zaszczyt sie znosić z WXMD y od onego dependowaić rozkazow. Tamże komunikowaić będę ułamki refleksyie moie strony Kanoniy Warszawskiey, ktorą dotych czas retineo. Post fata JmX Biskupa Smolenskiego tymi dniami na subsequi elekcya nowego Dziekana Katedry Wilenskiey, poniewaz te ius Capitulo Competit. Jestem pewien że wszystkich Suffragia na JmX Zgotkowskiego Kustosza Kathedralnego Wilen. concurrent, po ktorym wakuiąca Pralatura Kustodiy Nominationis Regiae, ut cedat JmX Zienkowiczowi Kanonikowi Wilenskiemu, recenter z Rzymu

zjechali

Rediwi, Kapłanowi zpobożnosci, nauki y obyczaiów chwalebnemu, umrzenie upraszam WXMD; zatę promoeyą będę obligowany WXMDum wespół z JWJmX Biskupem Wilenskim, który ex modestia, nie chce promowowaić krew swoią lubo mu będzie gratissimus ten fawor WXMD. Jeśliby quo casu cederet JmX Stytzenowi Pisarstwo WXL Biskupstwo Smolenskie, supplikuię, ażeby Urząd Pisarstwa WXL był konferowany JmX Bychowcowi Kantorowi Kathedralnemu Wilenskiemu, zasłużonemu utey Dzcietey Pratatowi. Także ośmielam się supplikowaić WXMD ażebym raczył otrzymai Łowiectwo Nowogrodzkie post fata JP Harabrudzyna Szambelana Człowieka Fortuną et popularitate wdztwie Nowogrodzkim dystyngwowanego, a tym samym do pełnienia rozkazow WXMD zawsze zdolnego. Osoba y chwalebne Talenta oney są mi dobrze znaiome, ale Imienia niewiem, które proszę zostawić in blanko wolney ... ażeby przed zapieczętowaniem w Kancellaryi WXM zapisane było. Zostaię z tym wielkim nayniższe Respektem.

JWJmX Koadjutor Wilenski do JWJmX Pana Kanclerza WWXL dnia 16 July 1744.

Ponowienie WXD uniżone podziękowanie za nayświadczony fawor JmX Kanonikowi Łopacinskiemu, conferm iter z JWJmX Biskupem Wilenskim prosto, ażeby Pisarstwo Litewskie, iesliby quo casu miał postąpić JmX Stytzen na Biskupstwo Smolenskie, mogło cedere JmX Bychowcowi zasłużonemu et veterano utey Kathedrze Praelato. Ponieważ iuż także per Electionem Capituli cedet JmX Ziołkowskiemu Kustoszowi Kathedralnemu Wilenskiemu Dziekania, upraszam Uniże mie

WmPD ażeby Kustodia konserwowana była Jmć Dziekanowi Ojcowi Ka
nonikowi Wileńskiemu, Synowcowi JWJmć Biskupa Wileńskiego,
lubo sam JWJmć Biskup ex modestia, powolno w tym pistanko-
wać niebędzie za krwią swoją, Ja iednak odważam się o ten fawor dla
niego Supplikować, który Synowca evehendo, Stryiowi będzie gratissi
mus. Jmć Markiewicz trudności mieć niebędzie w otrzymaniu
Jnwestytury na Plebanią Oszmiańską, solo intuitu protekcyi WPD.
My Proszacy Litwa niemożemy sobie wyperswadować, ażeby Krul
JmćWM miał konserwować wdzięcznej pamięci przez lat tyle oso-
blivie inter tot curas Publicas, armatas et Togatas przy General-
ney w Europie Burzy, Jmć Markiewicza, dosyć nam Kanclers-
kiey promocyi, bo Principibus placuisse viris non ultima Laus-
est. Widzę jak przez perspektywę zdaleka, albo raczej dochodzę
że Jmć Pisarz Litewski zbytecznie się ingerit w moie Interessa:
jest na to sposob, oddestać go pro poenitentia na pustynie Dyece-
zyi Smoleńskiey, dwakroć pomim Urzędu konserwować grato
subiecto. De caetero Ja wumie estymuiąc Jmć X Suffragana
Zmuydzkiego, wumie się cieszyć będę ex ascensu iednego z nich, byle
by tertius interveniens nieporwał tey Jnfuły. Jnfallibiliter mediis Au-
gusti będę miał Honor słudze WmPD uważanie. Teraz zaś z Zu-
lutą piszę się Submissyą. &c.

JWJmć X Koadiutor Wileński do JWJmć Massalskiego
Kasztelana Trockiego z 1 Aug 1744 z Antokola.

Donoszę JWPD że stanowszy tu Jmć X Kasztelanic teraz nasz Konfra-
ter zasługami WPD oraz dziełszymi talentami swoimi ozdobiony

Zakonstytuit

tak wszystkich do siebie pociągnął affekta, że uchyliwszy zupełnie sollen-
nitates, które zacności do Installacyi przynieść mogły, onego chętnie et
ardenti animo bez zwłoki do naszego inserowaliśmy Collegium we-
spół z JWJmć Biskupem Wileńskim unanimi Suffragio do tego
contribuendo, abyśmy iak nayprędzey zacną krew WXD wysokiemi
Talentami od Boga y natury ozdobioną, jak drogi Kleynot in Nostro
lokowali Aerario. Maiąc tedy tę Zastawę tym zupełnieyszą pewnością
spodziewamy się, że WXD kontinuuiąc dawną dla Stanu naszego
przychylność, coraz mocniey in occurrentiis bronić będziesz Instytu-
tów Pańskich et Ministrorum altaris. Ja zaś in particulari naie
wyiść nie mogę z pięknego proceduru we wszystkim Jmć Kanonika
naszego, w którym mierność animum sortita semilem wszystkich rapit
Serca, pogotowiu mnie zawsze do Osoby y zmiesnietnego Domu WXD
przyimie Pane. Caetera ad Coram, bo ukrótce spodziewam się jadąc
do Warszawy mieć szczęście widzenia się po drodze, której Satisfa-
kcyi pragnę ardentissime &c.

JWJmć Koadjutor Wileński do JWJmć Massalskiego
Kasztelana Trockiego d. 6 Aug. 1744. z Antokola.

Kim mi samemu przydzie mieć Honor venerari WXD listownie to teraz
czynię obowiązkiem WXD moię zasyłaiąc Submissyą przez odieżdzaiącego stąd JWJmć
Kanonika naszego, który pięknemi Talentami swemi wszystkich ex Capitu-
laribus oraz y JWJmć Biskupa Wileńskiego zniewolił sobie affekta.
Ja zaś iako miałem nieskomparowane Solatium z przytomności tegoż Jmć
Kanonika, tak niebez znaczney Mortyfikacyi, onego dimittendo, zależy ze
w tym iednym zacny nas Kościół Canonicus był szczęśliwy, Dobrodzieiowi
swemu że się z Wilna zbyt spieszno wybierał. Kwalifikacyi Kapitułowe
oddaiam, które zapisawszy przedawszy JWJmć Biskupowi. Caetera ad Co-
ram odkładam zostaiąc z wszystkim przyięciem Panie przy należytey Veneracyi &c.

JWJmć Koadjutor Wileński do JW JPani
Pisarzyny Podskarbiny Nadw WXL z 8 Aug 1744.

Niepowetowana Strata Domu naszego y JWMćD jako dożyc optaka-
na być niemoże ani nadgrodzona, tak tą tylko ulżać się zdaie Żalu
Zostaie Konsolacya, pobożnymi modły Majestat Boski Supplikować
aby JWMćD wieczne Konserwował ją długie Lata. Świątobliwą
zaś duszę JWJmć Podskarbiego Nadwornego Stryja naszego w swo-
jej jako nayprędzey lokować przybytkach. Około czego prosić na ku-
wym między nieprzestane Nayjwyższego Pana Authora wszelkich
wzięcie ludzkim Konsolacyi. Oraz będę się starał, ażebym mógł
stanąć w Brochach na naznaczony termin tego żałosnego Aktu,
na który listem swoim WMćD mię insinuować raczył. Teraz
zaś wystawić ze zostaję najzawsze z głębokim Respektem.

JWJmć Koadjutor Wileński do JO Xięcia Jmć Prymasa
z 14 aug 1744 z Wilna.

Należyta Prymacyalnych rozkazów JWXćD obserwancya ażeby
bardziey a teraz zabrana y nigdy nieustaiąca do usług WXMćD
ochota zą mi prostymulo ażebym avidè oczekiwał okazyi,
w którey wypełniaiąc wolę WXMćD mógłbym moią samym skut-
kiem oświadczyć ad Nutus tego Submissyą. Chętnie tedy przyj-
muiąc rozkaz WXMćD adressowałem Listy tego do Urzędów
y Powiatów pisane ad Comicios, które w WXL florent Kredy-
tem. Tę relacyą u stóp WXMćD złożywszy wespół z Kontestacyą
niewygasłey nigdy życzliwości moiey złączoney, zostaię nayglęb-
szym zawsze Respektem pp.

JWJmć Koadjutor do JOXJmć Podkanclerzego
WXL z 14 Aug 1744 w Wilnie

Wiem dobrze że nigdy bespieczniejszą drogą postępować
niemoże

Niemogę służąc w Publicznych Oyczyznie Interessach, iako idąc
zawsze za wysokim y Dobro Pospolite upatruiącym prawie, utrzy=
muiącym solide zdaniem WXMci, y onego pełniąc rozkazy, nietyl=
ko z moiey prawdziwey ku Niemu Życzliwości, ale też z tey persua=
zyi skonwinkiey ze WXMc zawsze to masz za Cel, co koniecznie kon=
serwowaić może internam et externam tranquillitatem. Upewniam
tedy, że tak listownie w odległeyszym Kraiu nie zbywaiącym, iako ustnie
tu przytomnym Przyiaciołom moim ~~[illegible]~~ rekommendować będę, ażeby Pro=
iekt nader potrzebny Aukcyi Woyska maiąc za obiectum przy niey pal=
ne, ** insze materye do sposobnieyszego odkładali czasu, oraz
persuadowaić nieomieszkam aby tez Prerelita które mogłyby przy=
nieść zatrudnienie iako Scopulos, na których dependuiąca od
zgodnych Obrad Publica salus periclitari zwykła, umykali z pil=
nością. Zaczem był tego zdania zgadzywaiąc Intencye WXMci
ażeby przeciw utrzymania JPa Storaima na Funkcyi Poselskiey,
mniey natym skrupulizowaić, kto onego będzie Kollegą; JPa Mar=
szałka Oberszteyna desideria rekomendowaić będę, iako Publico
pożyteczne przez lepsze Poczt porządnieysze uregulowanie.
Dobrotliwe Xcia Jmci P. MMci Sentymenta dla Familiy moiey
recenter oświadczone w konserwowaniu trzem razem osobom
Domu mego Orderow, przypisuię WXMci Łaskawości y Jego wielo=
wazney rekommendacyi, za który fawor iako nayuniżeniey
obliguię. Umocniwszy tu Przyiacioł w dobrych Sentymentach wybio=
rę się stąd tymi Dniami do Warszawy, gdzie będę miał solatium
ustnie wyznać: że iestem na całe Życie z nieodmiennym przywią=
zaniem oraz z należytym Respektem.

17

JWJX. Koadjutor Wilenski do JW. JmP. Lowczego W. W. X. L. d. 14 Aug. 1744 z Wilna.

Do pomyslnych Sukcessow WP. jak do ustawicznych będąc jednostayni przyczyniających się awantażow, niezmiernie się cieszę z konferowanego onemu orderu. Niech ta Gwiazda będzie dla WPana augurium zajaśnienia dalszych Respektow. Doczekawszy się z łaski Boskiey Matki zdrowia melioracyi, oraz widząc że w dylacyinych tygodniach sprawa z JP. Podstolim nie może onemu te przynieść lucra, a nam detrimenta, które by się nam obawiać trzeba było, bo taki sensus był Patronow, gdy maturius przedsie wzięli po wyjeździe WPana Consilium. Ruszę się z Wilna koło niedzieli do Warszawy na Kuracyą Septembrową, day Boże niedługą; per consequens stanę tam po S. Bartłomieju, właśnie gdy po dwu miesięcznych Wakacyjach reassumentur Sądy Nuncyatury słuszne. Życzę tedy tak rzeczy disponere, ażeby za bytności moiey ta sprawa rozsądzona była, do czego reclamitur samego WPana przytomność. Nie trzeba w tym upewniać WPana że na moiey rekomendacyi etiam usilney potyle listownych scherzci nie będzie. Day Boże tylko aby od tego rzeczy dependowały, co szczęściem pokażę. Projekt WP. wetnach Punktach przy stanu wezstatem po rożnych miejscach, pierwszy jednak Punkt chyba do samego Brasławia adressować, bo tam tylko może tak w Instrukcyi, w inszych zaś Powiatach łatwiey się onego rozgłosi promocyja, a tym samym caussaretur dla Domu naszego invidija, ponieważ Król Jmć cum Ministerio rozumieliby że supetimus JmP. Generała Artylerij, chociaż wiem że WPan non intendis perstringere, tylko pewnego

Koroniarza

Korniaszaj, do tey zas explikacyi nimby przyszło Dworowi nasz był by nader sensibilis. Ile ze tego barzo obawiać się że Podkanclerzy, jako z listu do mnie recenter pisanego porozumiewam, dostać z ręcznych przymiotami obserwantyi.

JWJmć Koadjutor Wileński do JWJmć Pana Paca Starosty Sejdańskiego d. 22. Aug. 1744 z Wilna

Zwłoka mortyfikacyi mojej, zrazu dla zdrowia słabości, exinde dla Domowych interessów, teraz zaś dla Publicznych Seymików invigilando, wybrać się nie mogłem do Warszawy, choć miałem constans ardenter votum tam spieszyć, maiąc pro principali obiecto służyć W. M. D. tę nie bytność moją listownie jednak kompensowałem zwłaszcza do mysłu usilnie instando za moim Dobrodziejem. Z deklaracyi zaś Respons nie zmiernie uciszony jestem maiąc rękę, że nad wszystkich naybliższy konkurentów jesteś do otrzymania tego premium, do którego zmierzasz. Toż samo teraz listo urzędnie ponowić, lubo sam wyjechał zaraz po Seymikach do Warszawy, gdzie ciągnąc ustawiczną żywą intercessyą, y życzeniem applikacyi służyć będę W. M. D. Nie wątpię że za promocyą JEm JMci Kardynała ten Pisarstwo W. X. L. meritis JmćX Notkowicza Archidyakona Żmudzkiego W. M. D. y z tego wielce się będę cieszył. Dzyś Imć jednak muszę sołi to candore, że insta z tym confer miter ad votu W. M. Pana mego, bo za, że licznych JWJmć Biskupa Wileńskiego dezwatemnie z instancyi zapewnych Prałaturze w Kapitule Wileński będących, prawdziwy więcej deklaracyi moiey, w tym Punkcie oddalonego czasu, pewnie sym ich mniejszych obligacyi, gdy tym w dział konkurencyi JmX Archidiakona do tego Honoru, albo gdy tym uczęsnie wdeklaracyi rzekł W. M. Z tych tedy racyi wielce upraszam mieć mnie za ekskuzowanego, zwłaszcza że bez moiey interpozycyi może assequi intentum swoje JmX Archidyakon, którego wszystkich zeliczyzgaś mej W. M. insinuowanych, wprzyszły czas służyć deklarune estymując wielce z Zacności które złączoną godnością tego Prałata, znaiomej mi

ex Publica fama y z Uniwersalney Zalety, oraz maiąc constans
propositum służyć prześwietney Parenteli WM Pana, nadawszy moiey
nigdy nieodmienney ku niemu życzliwości, interim przy tey constanti vene
ratione zalecone

P.S. Jmci Xdze submissyię moią oddaię. Starosz się bowiem Kochany do
WMci, aby się nie zhardział maiąc tak Zacnego Sekretarza, bo za czasu swego
y Król Francuski mieć nie może. Większy to Honor niż być Ministrem
Status do pierwsz gdy Król ku łasce swey, zyście nie wynosiwszy z tych
wszystkich Honorów gdyby nikomu niedawać, statecznie się sprawo-
wać, dla wszystkich racy: Dat Sapienti.

JWJmci X. Koadjutor Wileński do WJmci XX Massalskiego
Kanonika Wileńskiego 1744 ż 22 aug. w Wilnie

Z wielkim ukontentowaniem odbieram gratissimos rzeki WM charakteru
którego jako tenero prosequor affectu, tak za wielkie mieć dla siebie będę
Kontentem, oświadczać zawsze sentiment, gdy tego okoliczności podadzą
okazye, jako wysoko szacuię zamorze WMciPana zwyczaynemi złączona talen-
tami, które infallibile nam przynoszą augurium, że Kościół Boży będzie
miał z niego Decus et ornamentum. Życzę zatem sercem do osoby
WMciPana osobliwszą Satisfakcyą, między któremi y ja na zawsze censeri
pragnę, teraz upewniaiąc że jestem z partykularną Estymacyą y
affektem.

JWJmci Koadjutor Wileński do JWJmci Pana Kasztela-
na Wileńskiego Hetmana Polnego WXL ż 27 aug. 1744.

Chcąc coraz ściśleyszą solidare między Domami naszemi Przyiaźń
y skonsolidować, oraz dla mnie y dla Imienia mego cennieyszą tę łaskę
WMWMciPana zawsze aide oczekiwam takowey okazyi któreby mi
pozwoliły te prawdziwe testari Sentymenta. Chętnie tedy wy-
pełniłem rozkaz WMciPana non vano ślęzący conatu JmciPana Staro-
ście Poluterskiemu WMWP do otrzymania Charakterem Po-
selskiego z Powiatu Standubowskiego. Teraz zaprzysięga

Stanie

Zostaniu moiey Weneraciy WMD ospiadczam się że pozostałe onego rekwizycye zawsze mię wielce kontentować będą tym samym że onych wypełnieniem poradzą mi campum tudzież oświadczyć że jestem całym sercem przy należytey obserwancyi.

Wmd Koadjutor Wileński do JWP Masalskiego Kasztelana Brodzkiego z 29 aug. 1744. w Wilnie

Sprawa nasza z JW Brzezdzieckim Pisarzem WXL per Combinationem suspendowana, przytym Smigielskiego Seymikiem y wychodzącym z nich Instrukcyiom Poselskim przytrzymały mię do tego czasu w Wilnie, y są okazye nie pomknięciu ałboś mojey w wyjeździe. Tymi zaś dniami infalli biliter pusrczaiąc się w drogę, spodziewam się mieć Honor powiadania którotie z tych w kraiu Grodzieńskim. Z tych racyi odkładam do ustney Konferencyi te reflexye, które WD mam proponere z strony tey kwestyi in quo loco utilius stanie traktować może Wmd Kanonik Zacny Syn WMD, którego jako partykularnym prosequor affektem, tak też wielce sollicitus jestem aby na takim mieyscu studia kontynuował, gdzie się jak naydoskonaley wyperfekcyonować może. Ad hunc tedy effectum wygodnie zatrzymamy się, y zdanie dam wiedzieć WD odwrotną mnie aby z myślą mogli w tym z nich Interesie, y o inszych naradzić się około okoliczności, osobliwie które Publicum concernunt. Interim dziękuię WD żeś racżył wielkim Kredytem swoim contribuere do utrzymania brata mojego w Funkcyi Poselskiey, y onego za kolegę dobrać Wmd Starościc Wołkowyskiemi. Zostaię konstanti addictione et cultu.

Wmd Koadjutor Wileński do JWmP Kanclerza WXL z 29 aug. 1744. w Wilnie

Zapisy stałe Prezenty favore WWPKD Zientkowicza y Korzalica jak naszym zemsty dziękuię. Chcę mię gilare Seymikom y Instrukcyom które z nich promanant, musiałem się też do tych czas zatrzymać

18

Tymi zaś dniami wyjeżdżam do Warszawy, ieśli nie dla doskonałey kuracyi, ktorey czas przed Seymowy niepozwala, to przynaymniey dla superficialney albo raczey dla porady z Doktorami. Seymik Wilenski pomimo wielkich kłotni, ktore ledwie uspokoiłem wespoł z JW Xiędzem Biskupem Wilenskim doszedł. We Smolensku nie bez trudności stanoł JP Instygator WXL z JP Duninem Refferendarzykiem WXL. na obligacyą zaś JWJm Hetmana Polnego stanąłem tu fortissime na Seymiku Starodubowskim JP Czarneckiemu, et [illegible] upuściłem JP Mezrzeckiego Pisarza WXL szukaiącego ze mną rekonsyliacyi po niepotrzebney zwawości. Uczyniłem to tez dla tey racyi, aby nie szkodził owe więcey JP Instygatorowi w Smolensku, który z Protekcyi Stateczney naszego Konsula ktorego nec mens, nec ratio, nec Consilium. Spodziewam się ieszcze zasłużyć Uważanie WXD, y mieć te solatium, nad ktore w zyciu milszego nie mam. upraszam do stop Jego. [illegible] to teraz to ktorey expectatione zostaię.

P.S. Xięciu JD u stop składaiąc moie submissye, zostaię jak nayuniżeniey. JP Instygatora WXL desiderium o akcelerancyi deklarowaney tasken [illegible] przy protekcyi WXD w konferowaniu Starostwa Krasnosielskiego [illegible] uniżenie rekommenduię.

JWJmP Koadjutor Wilenski do JW Xcia Podkanclerzego

WXLo d. 29 aug. 1744. w Wilnie

Dla Sprawy z Xciem P. Piaseczkiem Litewskim o ktorey zgodziliśmy się na decyzyą y zapisałem oczewisto, usłyszawszy na Inkwizycyą, tam wiele dla siebie faventes Marszałka, y znaczną pluralitatem, także dla Seymików y ułożenia Instrukcyi tuteyszych, musiałem się tu zabawić do tych czas; tymi dniami wyjeżdżam do Warszawy. Wielce się cieszę że WXP stanoł bez kontradykcyi Posłem; wszyscy tu augurantur że będzie WXP Marszałkiem Poselskim. Ja nie wiem czy mam życzyć tego WXP, ta racyia pro et contra. radzę tedy serio o tym pomyśleć Pana Boga wezwawszy na pomoc

oraz

oraz w Warszawie z Ministrowie porozumieć, jako iest o tym mens Principis do tych czas animulum nie widzę. Spargitur rumor że Imć P. Ogiński Pisarz WXL ma stanąć z Witebska, czas to revelabit. to Jest pewna że tamteyszy Dwor mu nie iest favens. Zostaię Constanti Cultu.

Jwjmć Xiądz Koadiutor Wileński do JO. X. Jmc Czartoryskiego Kanclerzego WXL d. 29 Aug. 1744 w Wilnie

Zatrzymawszy się do tych czas w Wilnie dla przypilnowaniy Seymikom wychodzących z mieysc instrukciy, sądzę za rzecz należytą donieść WXMD o Successie Wileńskich Seymikow, chociaż Sam iutro z tąd wyieżdżam do Warszawy dla poradzenia się z Doktorami o zdrowiu moim y lekarstwa kuracyi ktorey doskonalszey czas przed Seymowy zażyć nie pozwala. Wyświadczy mi Imć P. Hordzim, iak wielkie zażyliśmy trudności z JWjmć Biskupem Wileńskim multiplikuiąc znaczną liczbę Konkurrentow tak dalece że iuż byliśmy stracili nadzieię pomyślnego Sukcessu Seymiku Wileńskiego. w Smoleńsku chcąc utrzymać Imć P. Instygatora WXL o mniey byłem sollicitus, kogo będzie miał za Kollegę, iako też quo eventu succedet Seymik Starodubowski, do którego iednak contribui, ponieważ JP. Podziercicki Pisarz WXL po odeszłey ze mną sprawie szukaiąc rekoncyliacyi, apellunowat mię, że będzie dependował a nutibus WXMD, uczyniłem też to hoc pratio, aby vice versa nie przeszkadzał JP. Instygatorowi na Seymiku Smoleńskim do Trembickiego, kollar Jmć Marszałka Tryb. WXL zawsze stałą y nieporuszoną Przyiaźnią y promocyią. Imć P. Marszałek Biberszteyna pomieścił się w instrukcyi Smoleńskiey, obiecano mi że inseretur y Starodubowskiey. Wszędzie rekommendowałem Przyiaciołom moim in genere, ażeby zważywszy skrupulatnie promowować Proiektow, y one pro posse adukacali. Zostaię z wszelką submissyią

P.S. Deklarowane z pomocy WXMD Stambuło Krasnosielskiemu

azeby bez protrakcyi konferowane były JO Instygatorowi WXL zra-
cyi utrzcie onegoz allegowanych, ensetnie y usilnie upraszam etc.

JWJmc Koadjuter Wilenski do JWJmci Chotkiewicza
Referendarza Wielkiego die 3 Septembr 1744 z Wilna

Prawdziwie moie do osoby JWMWMPana zjednoczyć tylko szczęśliwego serca pocho-
dzące przywiązanie, tak mię intentum na wypełnienie wszelkich rozka-
zów WMWMPana czyniło, że śmiele tym słowem moge, iż zadney nieopuściłem
okazyi do oświadczenia moiey ad nutum WMWMPana [illegible] propensyi, gdy to
non excedebat dla mnie metam possibilitatis, jakoż y teraz pratio
prawdę tylko instancyi y interpozycyi WMWMPana uczyniłbym na Kaplicy
w Kathedrze Wilenskiey wakuiącey JMP Kantora Zmudzkiego
MWMPana gdyby in oppositum nie stanął JWJmc Biskup Inflant-
ski z Decento takze Narażeniem dowodząc wsparty externa Pre-
zentami w Innych Familiy, które Simultaneum Jus Collationis
do tey Kaplicy praetendunt, y to probant Documentis. Tak gnaśnie
tedy pociorita Present, musiała inclinare et pertrahere JWo
JmPa Biskupa Wilenskiego, azeby conformiter ad Sancita Pra-
wa Duchownego inwestował JWJmc Biskupa Inflantskiego.
Moia zaś intencyia z tych okoliczności sterilescere musiała,
chyba tedy nowe okurrencyie tak mię uszczęśliwią, że po-
zwolą usługą moią skontestować WMWMPanu że jestem z party-
kularną ad usus Jego applikacyią przy należytey obserwancyi etc.

JWJmc Koadjuter Wilenski do JW JmPa [illegible] WXL
z 7 [illegible] 1744 z Wilnie

Po Seymikach kiedy ułatwione byłem in procinctu drogi, supervenit się
słabą zdrowia indyspozycyia, która mię nie tylko tentare podroży, ale
też w ucałtego Pokoju wychodzie nie pozwala, gdybym miał teraz
czasy zabawiać się jak nasz kochany Zaba, mogłbym śmiele
przysiądz

przysiędz, że mi się Serce krajie, gdy zdrowia indyspozycyja przez te lato niepoświolita, tak dingere gressus, jakby Interessa WP. kazały, gdyż upewniam, że żadnego Interessu większy Cordi niemam, jak Szczęście WP., ale cóż czynie, fata regunt Homines, wolę zas Najwyższego Pana, choć nam przeciwną, cierpliwie przyjmować należy. Chcąc zas pomoc WP., ile possibilitas permittit, wyprawiłem JP. Łopacinskiego, który exponowawszy WP. reflexyje moie, ma Kommiss ie chać do Warszawy, y tam tak długo bawić, poki sprawa tego odsądzona nie będzie. Wsiszcie pismo moim do JX. Auditora Nuncyatury przy usilnych prośbach, aby jak nayprędzey konfirmował Dekret Offiey Wopnamenski co do Nullitas Divortii, wyrażam zdanie moie, już się tedy tym dawniey nie może przystępie zastanawiać nie może. Day Boże aby przez mnie preferował nad machinacyje tych Panow, na których WP. masz suspicyją, czego zapewno nie wiszym, jeżeli są wsparte przeciwnemi postanowieni Dworu. To pewna iż do tych czas affektuię, że dla tego może dłużej tej Sprawy in Judicio, bo Patronowie WP. nie stawiali potym narzucanych Wakacye są dawno do S. Bartłomieja. Przeciąga referuiącą na JP. Łopacinskiego, który WP. mnie communicabit przestrogi. Jeżeli WP. będziesz aspirować do kosztu, co nie będzie chynie, chyba in casu usilney obligacyi Dworu, radze oddzielnie listownie do Kollegow, captando sobie suffragia, co już czyni JMP. Oginski Pisarz WXL. Chciey WMP. attente przeczytać list moy do JX. Auditora y JX. Miciedzkiego pisany zwyczaynym stylem, którego proszę miłemu niepokazywać. Jostanę tenero Corde przy wenerancyi

Życzliwy

JWJmć Koadjutor Wileński do Jmći Auditora
Nuncyatury 1744 d. 7bris z Wilna

Si mihi non esset bene perspecta causa Fratris mei Venatoris MDL, non auderem toties scribere ad Rev[eren]d[issi]mam ... D[ominationem] V[estram], nec illam commendarem, nisi universalibus terminis. Videns vero quod hoc causa tam longo tempore in Officio Posnaniensi ventilata, matura deliberatione discussa, consultis etiam celeberrimis Advocatis Romanis, terminata sit Decreto Divortii, enixe rogo Rev[eren]d[issi]mam ... D[ominationem] V[estram] ut huic liti quantocius finem imponere et latum Decretum approbare vellit, severitatem vero Officii Posnaniensis in eodem Decreto, sua decisione mitigare dignetur. Nimis durum videtur enim duplici pœna punire ex mera Ignorantia Juris delinquentes Personas, in hoc vero Decreto præter mulctam pecuniariam non medicam, adiecta est altera pœna nimis onerosa partibus, ne audeant in futurum contrahere Matrimonium quæ indicit meritis Hominibus nullo voto ligatis cœlibem vitam eo quod ignoraverint Jus Canonicum puniendo quod aliis Sæculares Personæ scire non tenentur. Iteratis ergo precibus rogo ... D[ominationem] V[estram] ut hanc causam in suo Judicio decidere sine mora vellit Romam non remittendo et adiectam pœnam ut potè nimis gravem, tollendo, ac profiteor quod sim speciali Cultu.

JWJmć Koadjutor Wileński do JWJmć Pana
Massalskiego Kasztelana Trockiego d. 7 7bris 1744 z Wilna

Nietylko ex arctissimo nexu nieodmienney na całe życie przyiaźni, którey glorior z WMD, ale też z doskonałey rekognicyi ślicznych talentów et optimæ Indolis Jednego Syna WMD, tak jestem do Jmć Kanonika Serem przywiązany, iż continuam maiąc sollicitudinem, o sukcessach Jego, wspołbym rad był śmiałości, choć bym mię WMD nierekwirował ultro, mię

ultro me ingerere, komunikuię reflexye potrzebne do Edukacyi
Duchowney JmX Kanonika, spodziewaiąc się że z życzliwego Serca
pochodzące Swiatłe, niechciałbyś Mi WMD vitio vertere. Jest to Rzecz
wielkiey konsekwencyi dla JmX Kanonika, jako y dla każdey Ducho=
wney osoby, ażeby miał conformem Charakterowi swemu educatio=
nem, bo od tego dependuie wszystka szczęśliwość, u ludzi reputacya,
y samo zbawienie. Co większe barziey attendere należy in Persona
Ecclesiastica, którą natalium splendor illustrat, bo takowe Subie=
kta tym samym że destinantur znaydować się y samee [illegible]
na wyższym Stopniu w Kościele Bożym, trzeba aby tak było
wyperfekcyjowane, aby mogło przyświecać drugim własną doskonałością
y całą Oyczyznę illustrare dobrym przykładem, gdyż takowe osoby
proximam salutem operando, mogą być [illegible] zbawienia dla
wielkiey liczby ludzi tak duchownych jako y Swieckich suo tempore
swemu staraniu powierzonych. Z tych racyi wiem że WMD na Syna swego
teraz patrzysz jak na drogi depozyt raz Panu Bogu konsekrowany
y na to destynowany, aby był instrumentem na rozmnożenie Chwały
Boskiey y na usługę Publiczną podług swoiey Wokacyi. Ad hunc effectum
est rzecz potrzebna, żeby się jak naydoskonaley w pobożności y naukach
ćwiczył, co łatwo sprawić bo już ma barzo piękne tych przymiotów
początki, ale tego wszystkiego doskonale nauczyć się niemoże tylko w=
porządnym Seminarium który jest Nowicyatem Stanu Duchownego,
oraz pietatis y nauk Professyi duchowney należytych Palestrą, w którey
gdy kto Jmtw exercetur, nietylko ma ten awantaż, że się perfekcy=
onuie w Naukach progress wielkim in Scientia Sanctorum, wprawu=
iąc się w Cnoty Duchowney osobie należyte, ale też augebit sobie
generalną Estymacyą u ludzi znaczących, co są za obligacyą Stanu
Duchownego, osobliwie zaś u Biskupów, na których rekommendacyę
y sam Dwór naybarziey zapatruiąc się promowuie Ecclesiasticas Personas.

Jako zaś ledwo niewczesny Biskupi y Prałaci Tyrocinium Mili=
tiae Clericalis odprawili w Seminarium, tak to samo maią za zale=
tę y do pochwały okazyą, gdy widzą młodego Człowieka Studia
traktuiącego, oraz exercytuiącego się przez czas prawny cum laude
w Seminaryjach. Jestem tedy tego zdania, że indispensabiliter
potrzeba JmX. Kanonikowi, ażeby w Warszawskim Seminarium
u XX Missionarzow rezyduiąc, wszystkie tam Filozofij y Theologij,
ponieważ w całey Polszcze, nigdzie lepszey niemaią Edukacyi
młodzieży Duchowney, jako na tamtym mieyscu, gdzie ledwo
niewczesny Biskupi y Prałaci Koronni y niektórzy Litewscy per=
fekcyonowali się. Gdyby zaś w domie Studia traktował JmX Ka=
nonik, zgoła razy niemógłby ułatwszego Seminarium rezydować.
Niemiałby tedy tego awantażu, który ex educatione dari solita
w Seminaryjach pochodzi, y byłaby to tmielsza dystrakcyia, y z zna
iomemi daleko expensem. Ja na tym profitowałbym, bo miałbym solatium, ciesząc się często z Kompanij JmX Kanonika, ale
nad własne ukontentowanie preferuiąc progressus w cnotach y
naukach JmX Kanonika, radzić tego niemogę. Do tego w Akade=
mij cursus Philosophicus et Theologicus ledwo się kiedy w Spa
tio Lat sześciu, w Seminarium zaś Warszawskim w lat Czterych
wystarcza Filozophij y Theologij, oraz Ius Canonicum, przytym
nauczyć wszytkich obligacij do Charakteru Duchownego przy=
wiązanych. Im zaś prędzey Nauki odbędzie, tym będzie to uti=
lius JmX., bo w młodym wieku tylko dla samego przyrzenia —
Przym zwierzchności, będzie wcześnie w Oyczyźnie miał Campum
Merito, atak in aetatis flore, nayściśle zasięgnie promocyi, które
Duchownych osób nigdy minąć niemogą w Stanie naszym,
gdy przy zacności Imienia clarescunt przykładnym Życiem y Na=
uką. Gdyż tak był JmX Kanonik, na niemiłą mi że u XX deliberował sie

lepsze

jeszcze, czy nie obligowaić JmX Kanonika aresty przez drugi Rok w Dziaroń exercytować się w Retoryce; rozumiem że dla młodego Prałata sufficit przez Rok ćwiczyć się w Eloquencyi, chociaż dla Kawalera Swieckiego dużo lepiej polerować się w tym convenit, niedlatego areszty w szystkim nasze, Duchowney osobie mniey potrzebna była Eloquentia, niż Swieckiey, ale z tych dwuch okolicznosci: Pierwsza że in Statu Ecclesiastico będąc Subiectum, takowy to może privato Studio supplere, ponieważ Duchownemu nic barzey non convenit w całym życiu, jak bawić się lectioni et studio, od czego Swiecki łatwiey się dyspensować może. Secundario że Kawaler swiecki, często ledwo skończywszy Nauki, iest obligowany znaydować się w Funkcyjach Publicznych, Poselskich y Deputackich, a tym samym zaraz dawać specimen wymowy swoiey, Duchowny zaś nie tak prędko będąc przymuszony mowić in Publico, tym samym ma czas privato studio lepiey się wypolerować y przygotować. Po Seymikach supervenientes zdrowia indyspozycyie, niepozwoliły mi do Warszawy puscić się dla lekow in tam arcto tempore blisko nastempuiącego Seymu. Jest tedy chyba na tey Publica będę mi ab satisfakcyią sta[illegible] etc. Teraz Jaś podziękowawszy za swiadczoną Bratu memu promocyią, do Funkcyi Poselskiey, bo to tak[illegible] WW w liście swoim gloriatur, zostaie in dependenti veneratione P. JWW Dobr. moią Submissyią zasyłam. Na nastempuiącym blisko Seymie effectuabo deklaracyią moią stroną Kanonii Warszawskiey, ale to trzeba mieć w wielkim Sekrecie, bo mam continuas Sollicitationes Prałatow Koronnych, nawet teraz recenter, gdyby Jaś wiedział o mojey Jntencyi, nowe y żywsze miałbym relacyi żyiąc Jnstancyjami wspartemi wsparte.

A Monsieur Sliwicki Visiteur de la
Congreg: de la Miss: Vilna le 7. Sept. 1744

J'attendois avec la derniere impatience vôtre arrivée
a Varsovie, etant continuellement importuné et meme
tres sensiblement touché, par les plaintes de ma mai;
son qui me viennent de tous cotés, il n'y a que vous
seul qui pouvés y remedier, et comme je connois l'-
amitié que vous portés a moy et a ma maison, je
suis sur que vous ne negligerés rien pour mettre fin
a des affaires si epineuses, et qui a force de durer si
long tems, ont multipliés de nouveaux embarras et
ont donné la pensée a de certaines personnes de les
contrecarrer pour leur propre avantage. Je vous sup-
plie instament de faire en sorte qu'a la fin la Cause
de mon Frere soit appellée. Mr. le Gr. Veneur pense, et
non sans raison, que c'est par artifice qu'on differe de
lui rendre justice comme on l'a fait dans le Consistoire
de Posnanie, ce qui n'est que trop manifeste. D'un
autre coté Mad.e la Tresoriere de la Cour, m'impor-
tune continuellement, elle est inquiete sur le sort
de sa Fille, et elle a raison. Elle pretend qu'elle vous
a ecrite plusieures fois, en supposant que vous avés
des nouvelles, quel pli y prend cette affaire a la Cour
de Rome et elle en voudroit etre informée. Comme
c'est a vos instances, que vous vous etes chargé de
cette affaire, elle me prie que je vous renouvelle mes
prieres pour que vous voulies bien l'informer sur
cela et conduire cette affaire pour qu'elle aye bientot
un prompt et heureux succes. On suppose aussi que c'est
une suite des memes artifices, qui fait trainer cette
affaire en longueur. Juges Mr. si c'est le moyen de

meriter les bonnes graces d'une mère qui peut disposer de sa Fille a son gré, et si des moyens comme celui devroient être employés, par des personnes qui se piquent d'une si haute probité, et qui croyent que tous les sentiments d'honneur sont renfermés dans leur maison pendant qu'ils sont inconnus au reste du monde en Pologne. On a abusé du sacré nom d'amitié, pour attirer cette caisse a sa disposition, on vous a engagé d'y contribuer, et nous avons été du même sentiment en nous fiant un peu trop a ces Personnes. Quand nous avons commencé a nous defier, et que vous avés fait entrevoir nos ombragés on nous a assuré par vous l'hyver passé, qu'on ne pensoit point à un tel projet. A cette heure il paroit qu'on a des intentions directement opposées aux assurances données; Je vous prie donc instament Mr. de travailler a cela, pour detourner adroitement les personnes en question, d'un projet qui infailliblement ne reussira pas, et ne fera que prouver le manque de droiture de ceux qui les ont conçus, et convaincra la Pologne qu'il y a tres peu de fond a faire sur leur amitié quand l'interest s'y oppose. Notre maison vous aura une obligation infinie, quand vous ferés cesser toutes ces inquietudes, et que vous nous epargnerés la peine de rompre en forme avec des Personnes, que nous voudrions menager, car cela est sur que le moindre mal qui pourra en arriver sera un refus dans toutes les formes qui pourroit aliener les esprits des deux familles pour toujours. Le Porteur

de la presente vous dira diverses reflexions que je ne puis pas mettre sur le papier, et comme cette lettre est ecrite un peu librement je vous prie de la bruler. L'amitiè que vous m'avés temoignè et la confiance que j'ay en vous, font, que je n'ay aucun sentiment qui soit cachè pour vous. Vous aurés un grand merite devant Dieu, si vous detournés cette tempete et je vous en aurai des obligations qui ne se peront jamais je suis constament

JWpn X. Koadjutor Wilenski do JW. Jmt. Sapiehy Stolnika WXL z 12 sept 1744 Wilna

Nadgtes weseley dla Familij naszey nowiny ze WP meritorum suffragio, sobie utorowawszy do Senatu drogę, wysoko osiadłeś inter Patres conscriptos Curulem, odbieraiąc z łaski JKMci mnóstwo za sługi WP wszystkie kompensuiącey, Wóiewodztwo Smolenskie stawam z istotnie zwyrazemem ukontentowania mego, z tey ktorą ku Wmu Panu ferar propenzij, ufundowaney in nexu Sanguinis, oraz na należytym godnośći WP szacunku, fortunnych Wmu życząc przytym Honorze Sukcessow, coraz wyższych wszytkie przemienioney. Co prawdziwym vovendo sercem, przyzwoitą Wmu obserwancyą &c.

JWpn X. Koadjutor Wilenski do JOX. Jmc Czartoryskiego Podkanclerzego WXL z 12 9bris 1744.

Poodprawionych Seymikach superveniens znaczna zdrowia indyspozycyja, przymusiła mię przez czas niemały unikać ostrey aury, a per consequens przewlekła mój wyiazd do Warszawy. Teraz zaś blisko widząc nastempuiący termin Zaczynaiącego się Seymu w Grodnie, musiałem cogentibus ...

[illegible]

Superius proiekt Kuracyi zdrowia do sposobnieyszego czasu odło-
żyć. Ulubkie tedy in Loco Consiliorum spodziewam się mieć Honor
służyć WMM Dob., gdzie jako y na każdym mieyscu od Jego zawsze będę
dependować rozkazow. Podobno kilka czy powszechnie w całey Litwie
Seymikach Poselskich, oraz po Instrukcyach [illegible] nie urzędzie
ułożonych z Proiektów zgodnych, et animositatem wszelkie nie ma
kiedyś miarkować można ze wkrótce naszey dosyć wielka
znaydziemy dyspozycya ad Unionem Animorum inter Concives,
abyśmy samym formować możemy praesagium, że przyszły Seym
przystoyny coronabitur successem, ile gdy za powagą WMM Dob. Ko-
operacyi extinguentur w Litwie dostatnie między Domami zobo-
polne diffidencye, dla których często sprawiedliwe et publico po-
trzebne Proiekta wniwecz iść muszą. Polecam prośbę moią za Jey-
mością [illegible] Podskarbiny [illegible], aczyli [illegible] WMM Dob. mogła
opiekę wyświadczenie tego dobrodzieystwa. Zostaię z zupełnym
na zawsze Respektem.

JWP. Koadiutor Wileński do JWP.
Kanclerza WXL. z 12 [illegible] 1744 z Wilna

Quicllim umartwieniem moim po zakonkludowanych Seymikach
supervenius ciężka katarowa affekcya, przymuszaiąc mi unikać
otwartego aeru nader tu przy ustawicznych deszczach uprzykrzoney, trzy-
mała mię pod surowym aresztem, tym samym będąc tempore exclusus
gdy następuie blisko termin zaczynaiącego się Seymu, muszę ku-
racyą zdrowia na inszy czas odłożyć, ponieważ sic voluere Dii. Już
tedy chyba wspólnie służąc WMD przyidzie mi posiłać się wyśmienitego
rezolucyą, na który mię WMD incitare raczysz, albo ja tam pew-
nieysza upatrzę dla zdrowia medelam z ukontentowaniem Serca.

gustando dulcedinem assistowania tetéż, bo to prawdziwie
assero, że satisfakcyi nawet umyśli concepta idea tak mię
weszły et effoulllat jeż dla mnie stanie za naydoskonalsze Elexyry
et aurum potabile. Winszowaliśmy moiemy publico, że w osobie niczyi
naszey W.X.L. mamy bardzo godne subiekta w charakterze Poselskim,
ale naszey zaś Familii ysto pass wielkiego szczęścia, że in hoc
actu Posłów, wielką liczbę Przyiaciół Imienia naszego liczyć mo-
żemy. Z łaski Poselskiey wesołe czynią, zabiegi dway Pisarze
W.X.L. JP. Ogiński, JP. Śmierdzicki. Mielkuiny ~~...~~ kontentowania
że tych dwuch etiam in unum złączone studia, których przeważyć
suffragiis może Brat móy JP. Podstoli W.X.L. Ja mu tak pracowi-
tey, kosztowney, często zawiedzioney przynoszącey Funkcyi nie życzę
chyba in solo et unico casu, gdyby ex serio W.X.L. był mocnymi
Dworu obligacyami pociągniony, bo w tey tylko okoliczności ten
ambitus mógłby przynieść honestum et utile, a zaś sine spe
huius premii, szkoda takie na siebie zabierać onus, które często
przypiera reputacyą, dźwigaiącego tę Machinę atlanta. Ponawiam
prośbę moię &c &c

JWJmć Koadjutor Wileński do Józefa Jmć Podkanclerzego
W.X.L. z 26 7bris 1744. z Wilna.

Zaszłe recenter fata śmierci Jmć Wojewody Wileńskiego podaią pogodną
porę do nakłonienia JWJmP. Kanclerza W.X.L. ażeby pratio per to wypię-
nia na Województwo Wileńskie, rezygnował Pieczęć wielką in manus
Regias. Pamiętam że podczas przeszłego w Warszawie Seymu W.X.Mć
zleciłeś mi był, abym starał się inclinare do tego Jmć P. Kanclerza,
któremu gdym to proponował, zrazu m go nalazł nutantem, na
koniec całe przeciwnie dispositum. Teraz w tey okoliczności
mogę mu [illegible] inspirare resolucyą zdać tę pracowite Ministe-
rium dla wysokiey Senatorii z spokoynym życiem złączoney

Jakoż sprzeciwatbym się skutecznie do tego contribuere, ieżeliby była taka wola WXMD. Jnczasu tedy że WXM utey persistis Jntencyi wiem że Cor Principis disponendo, wspornie do tego nie omieszkasz wziąć mensuras. Ja zaś po niedzieli zaraz ztąd wyiadę, lubo przy stałym zdrowiu, ażebym mógł czym prędzey petrii wskazy WXM jak utey okoliczności tak przydałbyś okurrencyi, coraz arctiori nexu wdzięczności będąc do usług WXM przywiązany, zaufane dla Domu mego z dawnych z teraz recenter promocyą, gorziadsone skutkiem dobrotliwe dla Jmienia mego Sentymenta, którymi impulsu wdzięcznie WXM revelare mi raczyłeś, iż chciałbyś JWJmP Dłuższego WWXL in tali eventu promowować ad Ministerium Podkanclerstwa WXL. Co gdybyś WXM z osobliwszego Respektu swego przestare zachciał, miałbyś z Brata mego wespół ze mną tym barziey obowiązanego sługę, oraz a Nutibus swoi dependujące ni kwe gradu subiectum. Przytym wypromowawszy takowym sposobem JmP Łowczego WWXL do tego Honoru, a zaś JW JmP Kasztelana Trockiego do Buławy Polney, otrzymałbyś WXM w Litwie equilibrium, a tym samym był byś Authorem Publiczney tey Prowincyi szczęśliwości, z partykularnym każdego ex bene sentientibus bespieczeństwem z tą strony. Te reflexyę moie podawszy arbitrio WXMD, proszę się z do zgonną Submissyą.

P.S. Wiem że WXM z szczególney dobroci desideria JmP Horzyma promowować będziesz, iednak y Ja niechcę officio deesse dobrem Przyiacielowi, moie unaszam prozbę, aby mógł otrzymać Surrogatoryę Wilen.

JWJmX Koadjutor Wileński do JWJmP Kanclerza WWXL
z 26 lipca 1744. z Wilna.

Wnadzieie sługi mi WXD wygodnie, hac dulcedine allectus, choć przy stałym zdrowiu z tak wielkim ukontentowaniem wybieram się na pracowitą chłodną y błotną Rezydencyą Grudzieńską, jak na Paryskie delicye, albo na Karnawał Wenecki. Jnterim praemitto Submissyę moię w tych Liniach. Do niewdzięcznych fatali się ztąd JmO Xiędzy Wileńskiego, którego Życie było Publico potrzebne, teraz zaś tym potrzebnieysze, gdy post longum silentium zbiłatsię czas obrad Publicznych, w tak krytycznych dla

Pyrzydmy okolicznosciach, kiedy rozni oczyz stych szoki proporcyonalnych myslą Projektach. JP Ktorajm Podskarbj Wilenski supplikuie azeby mogł otrzymać Surrogatoryą Wilenską, nie zrzekaiąc się daley molestować WXD, ieżeli Publica spełnią się auguria, a naszey zdesolowaney Metropolij ardentia vota. Jakoż ieżeli vox Populi, iest vox DEI, zapewne WXD numen supremum inspirabit intencyą, postąpić natę Primacialem Stanu Swieckiego w Księstwie Litewskim Cumulem. Ja zas ktory nie niemam bardziey Pordi, jak widzieć WXD opływaiącego in longam annorum seriem, wszelkie nayponyslniejsze sukcessa, niewiem ktalich okolicznosciach oco mam Pana Boga prosić. Z tym wszystkim, azebym nie omieszkał conformiter ad vota mea y WXD Regem Regum praecari, oto dla WXD proszę, cokolwiek może być dla niego felix et gloriosum jak naybardziey. Gdyby zas te vaticinia, ktore tu pocztey Litwie, osobliwie in circumferentia naszey Metropolij sparguntur, miały się ziścić, te byłoby dla mnie niepochybne ukontentowanie, że mogł tym często, ieżeli nie assiduo obsequio służyć WXD, zcale bym się oto nie turbował choć by mi expulsyą z Antokola uczyniono, albo choć by xięgi wszelkie podroszały. Co infallibiliter by się stało, gdyby w Litwie aut Philosophi regnarent, aut Reges Philosofarentur. Jakoż sławny nasz Bibliopola Wilenski P. Stadzynski, będący tey opiniy, że jego Libraria Officina równa się Warszawskiey Weydmana, pewnie by się doczekał wszytey wiedzy owerata, ktorey dawno z tęsknicie wyglądaiąc osiwiał, gdy zadni iego żadnemu z tych ostatnich Woiewodow Wilenskich, Pociejowi Kieliszy, Oginskiemu Łowy, Xięciu Wisznioweckiemu Pedogra nie pozwoliły iego odwiedzić Bibliopolium, gdyż widzę dostatoby się tego szczęścia partycypować każdemu Bibliopolizeby między nimi Kolliziy nie było z zazdrości. Dzięki jak nayuniżeniey WXD z partykularną wdzięcznością za przysłane dwa Przywileje na Wakanse Mszczstawskie. Wkrotkie z pedzichowaniem upadnie do stop WXD JP Łopacinski, ktoremu że będzie należało zabrać wszystkie Manuskrypta, osobliwie Listy do

Dwoch Listow Sapiehow pisane, pro finibus Cancellariae, tego jestem zdania. Samemu mi nasiebie, nie należy żadney Decyzij ferować, dla tego osądzić nie mogę, co będzie należało WMD uczynić z szpargałami, ktore stanie przed Sąd Kanclerski. Ztym wszytkiem tak mi się widzi, że ieżeli precedent iakiekolwiek Pacta Conventa, nim tych wszystkich stanie się extradycyja, będzie należało przepisawszy fideliter oddać, jak jestem pewien o dziłatnym wszytkim Summeniu WMD, tak in materia Ksiąg y manuskryptow, otym wątpić nie mogę, jednakowo propter omnem eventum P. Boga prosić będę, gdy ie oddam, żeby te skrupuły trzymały się poty, poko mnie manuskrypta nie będą wrocone. Jestem z etc. etc. etc.

IWMć Koadjutor Wileński do JWMć Massalskiego Kasztelana Trockiego z 26 Junii 1744. z Wilna

Zprawdziwey mnie z tu WMD szczęśliwości, przypomniałem Xięciu JMci Podkanclerzemu pewny Projekt, ktory dawniey miał Cordi regulacyią do promocij WD, y Brata mego JMć Łowczego WXL. chciejcie WMD collatis consilijs otym myśleć. Ja zas spiesząc będę do Grodna, azebym do tey Planty nakłonił JMć Kanclerza, ieżeli to placebit Xięciu JM. Podkanclerzemu y WMD, jakoż spodziewałbym się pomyślnego sukcesu. Praeliminariter pisałem do JMć Kanclerza w tey materij List zarto ukryty, chcąc Go ucześnie preparare, nie iednakowo serio nie wyrażałem, azebym Go nie zrażił, albo u niepotrzebne nieurzędy propozycyje, co mogłoby Projekt przed czasem rozgłosić y narodzić mocne in contra molimina, chociaż łatwo to zgadnąć mogą adversarij, gdyż to augurator vox Populi; day Boże aby była praesaga et vox DEI. Zostawam z etc. etc.

IWMć Koadjutor Wileński do JWMć X. Biskupa Wileńskiego z 27 Junii 1744. z Antokola

Nastempuiąca Sollennitas diei Tutellaris WMD, obligiuie mnie pełne respektu rumpere silentium nawyrażenie szczęśliwych apprehensyi, aby ten Angelorum Princeps deferens ad Thronum DEI, orationes

Justorum, ztoż\[y\]wszy przed Magestatem Boskim całey Dyecezyi
wota, otrzymał in præmium meritorum WXD w Kościele Boźym y Oy=
czyznie, długoletnich y fortunnych Sukcessow longam seriem. Po nie=
odżałowaney fatalney Xcia JMci Biskupa Wileńskiego, ktorego incolumitas
zawsze Publico potrzebna, teraz zas była tym potrzebnieysza, gdy na
stempował czas obradom Publicznym konsekrowany, y do promowo=
wania boni Publici potrzebny. Rożne tu formantur augura, kto one
mu succedet. Co ukrotce czas pokaże. JWPt Kasztelan Trocki pisze do mnie
że pretendit Syna swego JmX Kanonika, na ten Rok ulokować w Wilnie,
aby razem z nowicyat odprawił, et in Rethoricis privato studio u
Ichmć XX Jezuitow perfekcyonowal się. Na Jan Szynaiącey się Intro Kapi=
tule generalney tak rozumiem że stanie Prezydentem JmX Storajnd,
perswadować będę Ichm XX Konfratrom, ażeby Kapitułę limitowali,
do naszego da Bog po Seymie powrotu, ponieważ wtedy rożne mogą
occurrere Interessa, potrzebujące predkiey resolucyi; jako to Kondycyę do
ugody z Xciem JMcią Marszałkiem WWXL, ktory pewnie do moiu cze=
kać nie zechce; Nam zas w Grodnie finalnie kończyć będzie szczer
trudna et periculosa. We wtorek favente Numine ztąd wyiadę
do Grodna, spiesząc do usług WXD. Tymi dniami byłem zapadł na
Kolki, ale po krwi puszczeniu, przyszłem ledwie nie subito do —
rekonwalescencyi. Mam pewną relacyą że wszitu Instrukcyjach
maią kilkore Proiekta zbawienne Stanowi naszemu y uszczypliwie
pisane. Spodziewam się że dobroć Boska to wszystko comprimet,
osobliwie przez powagę WXD. Jatez pro modulo w tym allaborare
dependenter à nutibus WXD nieomieszkam. XDz Jumieński z
Drezna mirabilia do mnie pisze, ktorego List dla uciechy
kommunikuię. Chce żebym nieoszacowaną osobę iego wespoł
z napisaną przez niego Księgą z Drezna wykupił: non emo tanti
pœnitere. Obaj Pieczętarze pisali do mnie wyrażaiąc, że nie
mogli

niemogli przewaÿyc staraniem swoim promocyi Prymasowskiey y Kardynalskiey, y tak Biskupstwo Litewskie dostałoby nam Capitulari Persone. Wiem że mnie będzie udawał przed WXD Jm Xdz nowy Nasz Kustosz ustnie, a Jm X Kołłątay Listownie ex okazyi jakowegoś Kotz morskiego, który przypłynowszy z Rygi, zabłądził aż na Antokole. Ja temu nie niewinien, y na moim Karawanie miejsca mieć niebędzie, chyba na Nosie JW Starosty Puńskiego, y to przy matnicy, na znak że contemnitur, y że nie jest w Respektach. To gorsza że obay ci Jeńcy zawzięli byli w Krótkich Kołnierzykach chodzie, y niebyliby ony złożyli, gdyby nie postrzegli że tuteysi Popi poczęli tey mody używać, y tak musieli wrócić do Kroju naszych Kołnierzów. Uklejtem tu ugodę między X Regensem Seminaryi, y Jm X Suffraganem Żmudzkim, spodziewam się że się nie stłucze do przybycia WXD, temuż Prałatowi perswadie, żeby ciechał na Seym, Jm nas będzie więcej tym lepiey. Rosłaie z zupełną ad omnes usus Submissyą.

Jw Jm X Koadjutor Wileń do JW Jeymi Sapieżyney Podskarbiney Nadworn WX Litt 1744 In Novemb

Gdy mi przy teraźnieyszym bezdrożu do Wysokiego ciągnące, pilne interessa, nie pozwalaią zboczyć do Bocków dla oddania Submissyi moiey JW Wm Dobr Listownie to kompensuię nim sam będę miał szczęście obecnie u stop Jey to złożyć oświadczenie że iestem z prawdziwą na każde słuszne y rozkazy aplikuiąc przy zabnayglębszym respekcie.

JW Jm X Koadiutor Wilen do JO X Jmci Radziwiłły Marszałka Trybunału WXLitt 1744 In Novembri

Od dawnego czasu terminowie tak pożądany czekałem pory która mi by pozwoliła y WXMci powitać odbierać rozkazy y mnie wdesyderyaiś moich do Jego respektu rebus czynie, iako multiplici Sanguinis nexu z nim złączonemu, teraz zaś do pożądanej przyszedszy harmonii iako wemnie Crescit Zupełna oblaszce WXM Kaffedrą wespół z moią do usług Jego ochotą tak też odważam się fidenti animo onego upraszać ażeby

iaca justitiam favendo sprawom iednemu mego Iaczyl w tym oto Jmć Pietraszkiewicz moy Plenipotent meo nomine, upraszaiąc bydzie twoię pokazać łaskawość. Co namnie wkłady dulce onus upatrywać wszelakiey okazyi w ktoryiłbym mógł oświadczyć że nadwszytko sobie szanuię honor siostry zWxm Koligacyi, przyiaźni y łaski, y że iestem zprawdziwą na kozde rozkazy applikacyą przy należytey weneracyi.

JWJmć X Koadjutor Wilenski do Jmć Audytora Nuncyatury z Grodna 1744.

Mittit Frater meus Admodum Reverendum D. Fiński Parochum [illegible] Coadjutorem suum Plenipotentem ut mittet pro obtinendo quantocius decreto in causa pendente coram D. Reverend. Dominatione Vestra Ego vero renovans enixas preces meas in prioribus literis expressas confidentiori animo quod ex humanissimis literis Admodum Reverendissime Dominationis V. hoc mense receptis, per mihi ut injectum hoc negotium posse brevi terminari ad vota fratris mei Salva justitia quod ut praestet quantocyus enixe rogo et profiteor me esse constanti Veneratione.

WJmx Koadjutor Wilenski do JW Jmć Kanclerza W. Lit. d. 24 9bris 1744 w Grodnie.

Spodziewaiącsię że WMći maiąc nowe wolistości nie wyiedziesz tak predko opoźniłem się zwielką mortyfikacyą twoią wdodaniu submissyi, y walendykcyi Oboyga WMćiów, ktoraz tą literą kompensuię na kozdym mieyscu taką Jerem sequi WMć do ktorey oboyga osoby iestem na całe życie przywiązany osobliwszą propensyą przy należytey y nayglębszey respektu zostaię. P. S. Jak[illegible] do stop upadam za wszelkie łaski w Grodnie oświadczone dziękuiąc. Synowiec moy wespół zemną upada do stop Oboyga WMćiów.

De S. E. Mgr. le Eveque Coadjuteur de Vilna a S. E. Mad.e la Palatine de Belsk Grodno le 8 9bre 1744.

Je suis fort faché du mauvais etat de votre santé Mad.e et tr. ch. Cous.

vous souhaitant au plutôt une parfaite reconvalescence. Je ne manqueray pas de parler sur vos affaires avec mon frère, et j'espere que dans peu vous serés satisfaite. Quand vous voudrés faire attention que dans tous les pays du monde une somme placée sur quelque bien ne fait point de revenu jusqu'à la fin de l'année vous ne serés point etonnée que vous n'avés point encore touchée les Interests de vôtre somme placée dans cette année a la S.t George dans le mois d'Avril. Malgré cette raison si juste je vous envoye une assignation pour remedier a vos necessités les plus pressantes. La Diette finie je compte avec l'aide de Dieu de venir a Siemiatycz, ou je regleray cette affaire d'une telle façon que vous serés convaincüe ma tr. ch. Soeur que je suis fort eloygné de la pensée d'administrer votre bien. Avec tout cela vous serés la maitresse d'arender de moy Siemiatycz ou tel bien qu'il vous plaira, si vous croyés que cela vous convient car je n'ay rien plus a coeur que de vous faire plaisir pour vous convaincre ma tr. ch. Soeur que je suis avec une veritable tendresse, et d'une parfaite veneration &c.

JW Imć Koadjutor Wilenski do JW Imć Podskarbiego W. Litt. w Grodnie 1744

Niemogąc się ztąd wybrać aż dnia utrzeciego [illegible] 24 Aprilis satisfacere rekwizycyi WMć przez Imć Brzoskiego mnie insynuowaney, jest mi impossibile. Imo z tey racyi, że wiem że y WMć nie zabawisz w Czerwonie y śpieszyć się będziesz do Konina, a tak mogłbym którego mil w tym bezdrożu darmo uganiać, nie znalazłszy go w Czerwonie. 2do że wyraźneyszy obowiązuiąc mnie przeiezdżać ledwo nie przez same Stanowisko Wodzienskie przy nieskoro tam nowe exacerbacye zrożnemi in crudo dolore nie dobremi rozeznaniami. Wyprawuię tedy Imć Kopaczinskiego któremu chcey WMć łaskawie wyrazić interessa które mnie mogłbyś communicare, choćby były sekretne bo de fidelitate et prudentia jego nie trzeba wątpić.

JW Imć Koadjutor Wilenski do JW Imć Sapieżyny Woiewodziny Mścisławskiey z Grodna d. 26 Aprilis 1744

Znalazłszy się WMć dobrze wychowaney, urodzoney y prawdziwey [illegible]

Jeymć Woiewodzance Siestrze moiey przychylnośći życzę sobie azebym z uszczęśliwienia Jeymć Wdzki widział mawięcy dla Serce Umć wiele naywięcey o pływaiące Kontentacyi. Jako zaś zawsze sądziłem że Kolligacya z JW Jmć Kasztelanem Wilen. przez wydanie Jeymć Wdzki w ten tak zacny Dom i nam dobrze sprzyiaiący przynioszłaby siła awantażow ku ukontentowaniu Umć Dobr. y Familii naszey a Jeymć Woiewodzance wszelkiey wżyciu pomyślnośći, przytym nie ciesze w domowy ch interessach naszych rosparnie tak y teraz sądzę że nie mogę bardziey mocno oświadczyć życzliwość Umć iako za oto usilnie y uniżenie upraszaiąc. Wszystkim ponawiaiąc prozby moie kiszczę

Jw Jmć Koadjutor Wilen. do JW JJt Sapieżanki Woiewodzianki Mścisławskiey z Grodna dń 26 9bris 1744.

Spodziewam się że sam czas tylo mi da sposobności do służenia Umć że sama z konwinkowaną zostaniesz o Braterskiey y prawdziwey życzliwośći moiey z tych tedy sentymentow życzę Umć y onę uniżenie upraszam abyś za benedykcyą JW Jeymć Woiewodziney Matki Swoiey proprozycyę JW Jmć Kasztelana Wilen. przyimuiąc uczoniła serce swoie do tey zacney Familii z ktorą Dom nasz zawszy czasie swiłą przyiaźnią. Co z prawdziwie życzliwego serca wyraziwszy upewniam że iestem z partykularną przychylnośćią etc.

Jw Jmć Koadjutor Wilen. do JW Jmć Massalskiego Kasztelana Wilen. w Grodnie dń 28 9bris 1744.

Odsyłam requirowane listy Umć ktore powinny były nowa kolligacyą że nie ardentiori voto nie pragnę iako strictio nexu Kolligacyi conjungi z Przeswietną Familią WMć. Proszę Pana Boga nie przestanę aby gaudia mea nie[illegible] morari zostanie

z przywiązanym Sercem.

JW Jmć X. Koadiutor Wileński do JW Jmć P. Przezdzieckiego Pisarza W. X. Litt.
1744.

Żem z WMć Panem nie zakończył finaliter w Grodnie interes reguluiący do Synowców moich, boć to było fere impossibile, zamto WMć wiem że znasz doskonale, widząc iż byłem et publicis unis et privatis wielkiey importancyi negotiis distractus. Chociaż że zamną militabant racye żednak konserwuiąc wziąłem WMć upewniłem go quam solemnissime że ieżeli nie w Grodnie to przynaymniey za powrotem moim do Litwy bez odwłoki ten interes zakonkludować nie omieszkam. nie mogę tedy, tylko osobliwszey nietakce WMć przypisać, że maiąc upewnionego dla siebie uspokoienia drogi, chciałeś tak spiesznie descendere ad strepitum fori. Z tym wszystkim spodziewam się że WMć dawnej przyiaźni naszey oblivione sepelire nie zechcesz wielce go upraszam abyś y mnie y siebie w niepotrzebne nie wciągaiąc expensa chciał być cierpliwym do powrotu mego do Wilna nay dalej ultimi Februarii gdzie WMć uspokoić nie omieszkam onego. Z nim zawsze stateczną oświadczę przyiaźń ieżeli go będę widział dispositum do podobnych sentymentów. Interim zostaię z distincto cultu.

JW Jmć X. Koadiutor Wileński do JW Jmć Podczaszego W. X. Litt.
1744.

Poniewaz reflexye moie z prawdziwie życzliwego serca pochodzące do WMć interessa Bóg widzi że mam cordi tak iak swoie własne y onych nigdy dystyngwować od moich nie zwykłem nie znayduię konsyderacyi, przypisuię to mirae sorti y nic mi nie zostaie tylko suplikować propitium Numen gaudens in melius convertere fata aby nad moie nadzieie y nad wszystkie uważnych ludzi in contra [illegible] dało WMć w interesach Jego pomyślny skutek. Zostaię interim.

JW Jm X Koadiutor Wilen. do J. X. Jm Woiewody Wilen.

Chcąc coraz mocniey y doskonaley insynuowac się pamięci y respektowi JoWXmD chętnie profituię z teraznieyszych in orbe Christiano Sollenniacyi oraz remonstruię WXm moią ad usus Jego aplikacyę y ochotę przytym Zyczliwego serca pochodzącą Toties appreciacyę aby rok ten y po nim długie annorum dystrawa opływały w fortunne Successa dla WXm przy zawsze czerstwym y alteracyi nie podległym zdrowiu oraz oświadczam się że iestem z prawdziwą propensyą przy należytym respekcie.

JW Jm X Koadiutor do JW Jm Łowczego Litt. z 2 Jan. 1745 w Warszawie.

Zważywszy racye w liscie WmP wyrażone ktore mu ingeniosus amor dyktował widzę że masz nie odbite postanowienie wrocić się do dawnego przedsięwzięcia co subsit woli WmP gdyż dla rey quilibet Dnus atq Arbiter ia zaś iako zawsze z zwykłem konformuię się Votis WmP onemu dawać dowod propensyi mey tak też upewniam że cokolwiek możności mey będzie siły y starania wszystko to impendam na akcelleracyę wiadomego interessu aże nie widzę skutecznieyszego sposobu tylko wyciągnąć JmX Ministro na sponsionem że mocno ten interes promowowac będzie nie dopuszczaiąc aby wpadł in manus niepotrzebnych Opiekunow. Naypierwey ortentowac będę czego ieżeli się podiąc nie zechce w prowadzę go wrecie a wtedy myślić będziemy komu tak trudne negotium konkredytowac mamy. Służy tedy pro posse delliberacye ale obawiam się barzo aby ten interes tak wielka się nie wlokł ile że temi dniami z Rzymu przyszła decyzya że nową kommissyą Nuncyaturze wyprowadzić kazano przeszłą uchyliwszy. O nuncyaturze zaś słyszac że na osobliwszą obligacyą X Biskupa Wilen. zyszczył.

utrzymać validitatem praetensi matrimonii o czym nie barzo gnie-
wał Podczaszy bo dość lente wdzymił się Xiążątko Jego Pleni-
potent. A do tego y teraznieyszy Papież Prałatem Rzymskim y
Kardynałem będąc zawsze był przeciwny sprawom rozwodo-
wym teraz zaś jeszcze bardziey one odio prosequitur y sam takowe
decyzye rigorose skutecznie przed promulgacyą. Kardynała poro-
zumiewałem w drugim interessie od WMM Pana namienionym ale go znala-
złem more solito od domu naszego dalekim. Mater Prałat wielki u
dworu kredyt y zapewne wiadomey Familii jest przeciwny
ale tak się nie narazuje ni aperte nie czyniąc że wszystkie gradus
przyiazni y nawet świętey [illegible] Zachowuje. Tamta zaś Familia
zda się być mocnieysza w kredycie y wszystkich prawie ludzi
ziemiow ma po sobie u Dworu. Kredytu tey Familii Wielowaznego
nowy mamy dowod gdy ad solam Jch repraesentationem Krol pro-
mowując Wojewodę Bielskiego do Laski rozpisał listy do naszych
magnatow inter alios do mnie samego który teraz z Wilna przez
ty mnie oddany. Krolowa ustanowiwszy multo labore swego
Marszałka Podskarbim W. Koron. tym ukontentowana pe-
wnie odrywać się nie będzie od zwykłey devocyi factiami
Dworskiemi do ktorych nigdy nie miała ochoty. O dyspense
pisać nie można chyba po stałym rozwodzie bo to pewna że nie
nie byłoby szkodliwszego temu interessowi jako gdyby się planta uło-
żonego Maryażu przed decyzyą Rzymską odkryła. Wiem za
pewne że WMM są directe przeciwni Uchwale Sędom y trzy siostry [illegible]
tu przytomne. Lubo tak wielkie widzę trudności jednak na dowod
prawdziwego ku WMM affektu nil intentatum relinquam abym
usłużył his gradibus postępuję. X. [illegible] będę się starał spro-
wadzić wszystką y mocną promocyą wiadomego interessu przy tym usiło-
wać będę z mnieyszych Wilne Sędom y onę ad vota nostra nakło-
nić. Dołożę starania abym Nuncjusza zrozumiał czy jest prze-
ciwny rozwodowi z ordynatem Radziwiłłowym czyli Jego contribut na
obligacyą wiadomey Familii ktora tych gloriach a potym ex re [illegible].

Consilium tak z nim traktowac. Wiem że przez ten proceder narażę się
domowi temu którego mi należy wielce sobie menażowac dla
własnych interessow moich ale coż czynic day Boże żeby tylko
skutecznie y pomyślnie ad vota WMM. Nie życzyłem ia nigdy
umiłac niwdzy dla Brata ani dystyngwowac moich interessow od
Braterskich, tak tylko zabierałem przyiaźnie y wchodziłem
w dyskursy z rożnemi osobami iak mi interessa WMM kazały
y ten był proceder całego życia mego ktory zna cała Litwa spo
dziewam się zatem dobry przykład wzaiemnosci. A teraz
piszę się z prawdziwym affektem.

JW Jmć Koadiutor do JW Jmć Sołcia WXLitt.
1745 dię 2 Jan. w Warszawie

Wielki wiest dowod wysokich talentow WMM że unanimi voto wszyscy
w Oyczyźnie naszey Conivers pryncypalnych w Litwie Familii oraz Mi
nisterii WXLitt. iednostayny Consensus do tego quod maximè aby
bardziey gloriosum samego Krola Jmci wcześnie intymowane in
kuje sądzą WMM godnym Laski Marszałkowskiey w tych Cir
cumstancyach kiedy nader iest potrzebny nie tylko ad justitiam
administrandam ale też ad tranquillitatem publicam manutenendam
Marszałek do prawa y słuszności iedynie przywiązany parcia
litati nie podległy oraz bespieczenstwo y spokoyność publiczną
kochaiący co poniewaz WMM z wrodzoney kompetencyi in notitiam
doskonałey, krotko z publiczne desiderium przypominam z woli
JKM listownie mi zaraz po seymie intymowaney y w drodze odebra
ney teraz zaś noviter załączoney oraz z prawdziwey mery ku WM
M addykcyi, życzę y radzę ażeby się tey publiczney podiął usługi
gdyż tym WMM cumulabis sobie u Pana et in publico merita
przy tym nikogo sobie nie narazisz ponieważ faventibus Superis
dobra Harmonia między Familiami WWXLitt. zda się być solide
ugruntowana. Wyrażam te reflexye mocą nie interessowaney
serca z tym się iednak nie taię, że ztąd nie tylko publiczne ale też
prywatne Jaśnie Oświeconey Familii WMM y domu mego resultaret

Commodum ponieważ po oddanych Dworowi naszemu a Mini sterio Rossiacko memoryałach Stante functione WMPana zwłokłby się ten interes który via Juris nas impetere może. Interim znalazłyby się sposoby repreztowania N. Monarchini Rossyi skiey że ferowany dekret oczywisty Trybunału WXLitt powinien być nie poruszony y do takowego zkonni[illegible]howania dworu Rossyis kiego mogą się obmyśli media skuteczne, czasu iednak po trzebuiące dla doskonałey totius negocii explikacyi. Do wyrażiwszy z zwykłą piszę się Veneracyą.

JW. Jmx Koadiutor Wilen. do Jmt Horaina Podwoiewodzego Wilen. 1745 d. 3 Jan. w Warszawie.

Z iednostayney moiey ku WMPanu przychylności upewniam onego iż iezeliby się zdało WMPanu podiąć się publiczney usługi podług wyrażoney w liście JW. Xięcia Jm Podkan. Litt. rekwizycyi służyć onemu będę ad altiores gradus gdyż zawsze było we mnie te constans studium mereri usługę moią przyiaźń WMPana dla siebie y dla domu mego który wcześnie rekomenduiąc się zostaię z zwykłą propenzyą.

JW. Jmx Koadiutor Wilen. do JW. Jmt Sapiehy Kanclerza Litt. d. 11 Jan. 1745 w Warszawie.

Od magistratu Wilen. deputowani otrzymałło approbacyą elekcyi na Woytowstwo huius metropolis odprawioney cum omnibus Juris solemnitatibus et requisitis favore Jmt Łukaszewicza stateczne życzliwego Domu naszego Przyiaciela. Lubo wielkie zachodziły przeciwnych od mnieyszey[illegible] iednak superis faventibus successit ten interes y iuż iest in manus Domini apposita. Supplikuię WMPana aby w zapieczętowaniu grad. Bpis otrzymał magistrat Wilen. pomyślny y nie odwłoczny votorum suorum skutek. Oco ekrando[illegible] uniżone prośbę piszę się z zwykłą submissyą.

JW. Jmx Koadiutor Wilen. do JW. Jmx Zienkowicza Biskupa Wilen. 1744 w Warszawie.

Niewygodna podroz y znaczne in tractu drogi w Wysokim y gdzie indziey
odbywszy zabawy teraz zas w Warszawie stanowszy primum czyniç pas
sum oddania submissyi listowney WMM Pana oswiadczaiącey się ze ubig
torow z sobą circumstanciy pamięć łaskawego serca WMM Pana nie bardziey
nie maią cordi salo meren iednostaynie dobrotliwe dla mnie trzyma
ta Jego. Przy recursie uniwersalnych in orbe Chrześciańskim solennizaty
te zawsze szczęśliwego WMM Pana serca depromo vota aby w nastepuiący
y et longe annorum lustra było obfite dla WMM Pana wszystkiemi
lepsza przez długo letnie bez żadney alteracyi zdrowia. Lubo
X. Imci Wyiazd determinowany iest na 22 Jan z tym wszystkim ta
podroz differri moze, poniewaz iuz ex magnatibus iest sprawiedliwego
wiecznych aby Pana protrahal w tym Krolestwie rezydencyą iako
nayskutecznieyszy sposob utrzymania tranquillitatis publicae
przy tak wielkich między znacznemi w Koronie Familiami dyssy
dencyach. Zaciągaią tu z wielkim kosztem Chorągwie Tatarow y
Ułanow in subsidium Krolowey Węgierskiey ktora powinna
mieć wielkie obligacye Krolowi naszemu za posiłki postane
y te ktore teraz wyprawuie ale ieszcze bardziey ze z tonu
czwarty woysko swoie iaskie z Węgierskim przy musił Kro
la Pruskiego aby z Szlązka ustąpił. Krolowa Jeymć more solito dni
w kościele trawi na nabożeństwie, ktora usilnemi sollicytacyami
y gorącą prozbą effecit ze Krol Jmć nowy wzwod przeciwko rezolucyi
konferowac Podskarbstwo W. Kor. Jmć Siedliczkiemu Urzędu podlaskie
mu kontentuiąc Jmć Ambrowskiego teraznieyszego Podskarb. Koron.
14 tysięcy szerokich recompensą y deklaracye krzesła Senatorskiego
Jmć Oczanski bo Urzędu Podlaskiego iest iuz na mocnych konkurrentow
X. Jmć Kardynał y inszym magnatem wszystko Krakowskie Biskup gotuie
się splendide przyimować Krola Jmć w Krakowie. Rządzi Jmć
Brylmar temi orszakami przyiezdzie Jegoż sociare consilia dobre ex
Magnatibus ktorzy starają się Pana przytrzymac in Regno. Jezeli
WMM Pan z Oycem Prymasowicą swego pomieszac w Dworze Krola Jmć między
Ziemi Krolewskiemi trzeba aby WMM Pan ieżeli nie dostanego Pana to
przynaymnieyszego do Jmć Brygh list napisał w tey materyi Za tak zwyklej
applicacey.

applikacyą gotowem słuzyć Fmciowi Umci dobrą weuszelkiey okolicznosci
Żarliwie. Zostaię &c.

JW Jm X Koadiutor Wilend do Jmci Pana Krayczego Koron.
1745 d. 11 Jan. z Warszawy.

Godnosc Umci stateczną prosequendo estymacyą osobę zo wzgledu swoich Kon-
serwuię Sercu wyperswadowany iestem że wzaiemnie Umci w dalekiey Konserwuiesz pamięci tego ktorego ani mieysca odległość ani dawne
niewidanie oderwać nie może od prawdziwey ku Umci Przyiazni. Z tey racyi
Konfidencyi rekurs czynię uniżenie upraszaiąc Umci abys w sprawie Xcie-
go chciał być dla nas circa iustitiam favorabilis oraz to przestać
zawsze oświadczyć conformiter do prawa y słuszności upraszam będzie Jmć Wąsowski Regent nietr. Plenipotent moy. Ktory Umci dla mnie
oswiadczy będziesz raczył. Nowy na mnie włożysz do wdzięczności obo-
wiązek y gdybyś mogł ku Umci życzliwość et teneritudo crescere mogła
augerer w emnie te ku sobie addykcyą ktora chyba z życiem extingueret
gdyż chcę być na zawsze addicto corde.

JW Jmc X Koadiutor Wilend do JW Jmci Kanclerza W X Litt.
d. 16 Jan. 1745 z Warszawy.

Pamiętny będę rozkazu Umci zumyslu miałem audyencyą u Krola Jmci na ktorey
wyraziłem ochotę Umci do usługi nie samo ex cuius impulsu wybrałeś się
w drogę ktorą zatamowała nagła zdrowia indyspozycya wdzięcznie to bar-
dzo przyiął Krol Jmc kontentuiąc się tą ochotą Umci W. Teraz coraz żwa-
wsze obydwuch stron u dworu pasuiących się wszczynaią się zabiegi ponieważ
ewekcya Jmci Wdy Bełzkiego y Podskarb. Nadworn Koron. iednym przydała więk-
szą śmiałość drugich uczyniła bardziey solicitos koło siebie et circumspectos. Jmc
Xiąże Podkomorzy pisze do mnie że iuż wniemałe wszedł expensa konkurruiąc o Wdztwo
Lubel. widzę tedy że tak znaczne poczyniwszy kroki sądzę iż in conventis o niem
mowić sczynić propozycyą ktorą by go ab hoc ambitu wstrzymywała y owszem
za przybyciem moim do Litwy wszystkie ktore mam zażyię sposobow aby
ta konkurrencya Jmci Xiążęcia nie była sterilis lista do mnie z Litwy iako y od
X Jmci Podkanclerz Litt. że X Jm Wyraźniey szy Marszałek Tryb. Litt. iedzie na
seymik do Sokocha także konkurować o Wdztwo Lub. powiadaią że iest mu
do tego powodem rozkaz Rodzicowy perswazya Jmci Podskarb. Litt.

Na audyencyi prywatney żegnaiąc Krolestwo barzo się dla siebie
łaskawych uznałem osobliwie Krolowa ktora gdym dextre wrzucił
całkowite procederu mego w Grodnie z X Stolnikowa odpowiedziała mi
że iest zypersuadowana iż musiałem mieć wielkie racye tak
postępowania całkiem uznidt przeciw ostrożności tych racyi, nay
mnieyszey nie miała nigdy wątpliwości.

JW Jmć X Koadiutor Wilenski do JW Jmć Biskupa B[illegible]
dnia 16 Jan 1745. z Warszawy.

Dziękuię uniżenie za wyrażone apprekacye życzęcy wzaiemnie aby Do-
wonarodzony Zbawiciel, nowym honorem koronował wysokie talenta y za-
sługi w Oyczyznie WMć wszak kolwiek w dalsze zaś lata zawsze fortunne
onemu życzyć służebnie przy długoletnim zdrowiu. Nie ustaie we
mnie nigdy prawdziwa ochota służenia WMć in desideriis Jego sty-
szczęśliwych nie omieszkam adepe votis Jego całym sercem na to wszystko
obracaiąc conatus aby WMć był compos skutku pomyślnego w której
swoiey w konkurencyi o WmO DoBro. życzę tego nie tylko dla honoru do-
mu naszego ale też dla tego że iż WMć samego kontentował będzie
bowiem prawdziwie z przychylnym zawsze sprzyiaiąc piszę się
distincto cultu. &.

JW Jmć X Koadiutor Wilenski do Jmć Xiędza Massalskiego Kanonika
Wilenskiego dnia 16 Jan 1749. z Warszawie.

Nic mie bardziey wszem kontentować nie może iako gdy z gardzę dla siebie przy-
chylne serce WMć ktorego partykularnym prosequor affektem z każdey
ktorą glorior przyiaźni z JW Jmć Kasztelanem Wilenskim oraz z dobro
nab. tyszeho gnicy, pielęgnuię talentow WMć et admagne natk predis
Jego. Neonatum Salvatorem prosić będę aby na Kalendy w sercu WMć
wzięgnął na Jego abundantiam gratiae celestis oraz daiąc cnotom WMć
coraz większe incrementum dalej fructu onych kontentował z kądby
Kościół Boży y Oyczyzne przyzwoite godności WMć destinando dusza

assensui przy zawsze pomyslnych sukcessach co z prawdziwym zyczę sercem. &c.

JWJMX Koadiutor Wilen. do JWJMP Kasztelana Wilen.

z 16 Junii 1745. w Warszawie.

Niednostayne życzliwego ku WMP serca y jego tak sławe appreheniye z wielkim odbieram ukontentowaniem y wzaiemnie całym sercem życzę WMP Dobrodz. ktorey moią przyslugę venerację przy tym całey dawnie swietney Familii Jego aby za benedykcyą Neonati Salvatoris fortunne sukcessa hoyne spływały w dom WMP w nieżamierzone lata. Zawsze constanti et ardenti voto pragnę successu w wiadomym interessie mocnemi perswazyami y wielkiey prozby effect na JMP Hetmana Polnego koron. ktory dziś z tąd wyiachał ze deklarował żywemi expressyami remonstrowac y usilowne, JWJP Woiewodzinie Inflantskiey aby się bez zwoli ad vota nostra uklonita, permoviłyo naybardziey że monstracyą że wszczynaiącesię do Dombrowny choć niedłuszne pretensye dworu Xiążęcego wyciągać predsiey rezolucyi, w wydaniu dekretu conformiter ad vota Familii co barzo JMP Hetman Polnego z Posłem moskiew koronnego permovit. Z tym wszytkim po rozmowie z Posłem moskiew koronnego permovit. Z tym wszytkim po rozmowie dopiero ze zrozumiałem że ten interes nie iest tak straszliwym Kasztelanyi, zrozumiałem że ten interes nie iest tak straszliwym Kasztelanyi, bo z tey samey okoliczności ny iako go malują ale to sit cum grano salis bo z tey samey okoliczności proskrowac trzeba aby nie potrzebne amputare tego verwaye Expedycya na koadiutoryą Kanonii Warszawskiey za pocztą przydzie do księżnej przedzy tego czynic nie mozemy dla przeciwney promoci JMX Kunzynskiego ktory wczoray z tąd wyiachał. Jeszcze ledwo nie aż teraz przezbyć importunu.

JWJMX Koadiutor Wilen. do JWJMX Biskupa Wilen.

z 16 Junii 1745. w Warszawie.

Za przybyciem moim faventibus superis do Wilna opowiem WMP raycę

dla ktorych hic et nunc niemoże między Paziami collocari JmćP Zienkowicz
optime zdoli Synowiec WMć, toteraz breviter namieniam że widząc JmćP
Grafa Brylla ktorego iest juris Paziow dla Krola dobierać iedna-
mego temu przeciwnym z inszemi drogami szczęścia przez kilka
dni tentuiące osobliwie u Krola y JK Krolowey Jeymći miewszy u nich
audyencyą tak rzeczy wykierowałem że mozdobyto succedere
mimo wolę tego Ministra. Jednak zważaiąc potym że Sta-
wory Krolewski y Naywyższy dworu Marszałek ma mille
modos do mortyfikowania tych dzieci ktore bez niego rekomenda-
cyą znaydą miejsce przy boku Pańskim kontentowałem się
z deklaracyi JmćP Grafa Brylla że byłby ten WPan w Aka-
demii Drezneńskiey między Kadetami zostawił gdzie miał
przez ten czas ze wszelką dystynkcyą osobliwszą wygodę y exercytacią
kawalerskie partykularną instrukcyą. Do tego gdy deklarował
JmćP Bryll że potym będzie się starał aby go ulokował albo
między Paziami Krolewskiemi albo między Officerami w Korpusie
Pańskim rozumiałem że należało by się kontentować ce-
dendo tempori widząc że zczasem wszystko się łatwiey uskutecznić
bo teraz osobliwsza iest dworu naszego facies gdy dwie alterco-
wane w respekcie Pańskim facye ustawnie między sobą zaw-
ctaną aby iedna drugą zkurowszy sama osiągnęła cale
ucho y kredyt Pański. Z tych okoliczności per eandem rationem
że iedna strona kogo promowuie iuż druga tych samych prze-
ciwną będzie a z tąd wynikaią sceny niespodziewanych pro-
mocyi. Testis tego iest Ewekcya JmćP Wdy Podlaskiego na
Podskarbstwo Wielkie Koronne i także konferowanie Or-
deru y Marszałkowstwa dworu Krolowey Jeymći z znaczną
pensyą JmćP Wdzie Bełzkiemu. Takie sceny y tych interessowanych
Spektatorem iest rzecz dość ucieszna ale aktora personam re-
prezentować na tym Theatrum iest to supra modum res plena
periculi et sollicitudinis. Obiecuią nam przed S. Janem bytność
Krolestwo.

Krolestwa wespoł ze dwoma Krolewiczami ale to bespiecznie odrożny [illegible] Koniectur w Europie w Saxonii y w Polszcze. JmX Biskup Płocki prosił mnie o instancyą do WKMci aby na czas krotki mogł być ex detentione uwolniony X Pleban Krzysztofski imieniem Jego Pan zna że słuszna rzecz cierpieć iest winnemu aby ten xiądz kwat ponosił ale pretendit że bez przytomności którą nie będzie mogł ażeby Kommissya należące wyprowadzone bo ten in detentione in armis [illegible] z tey strony mocne są zatrzymania przyczyny aurea et argentea arma które miały brata rodzonego wspomnionego xiędza z Dominikowa na tego Pana Dębowskiego o które JmX Biskup Płocki bis formaliter te układy inwektywę że znam go doskonale y pisałem że wszystko barzo z tych przymiotow człowieka ktory mnie samemu zaszkodził.

JmX Koadiutor Wileński do JW Jejmości Sapieżyny Woiewodziny Mścisławskiey die 23 Jan 1745 w Warszawie.

Skorom się dowiedział o wznowioney pretensyi Dworu Rossyiskiego przez podanie naszym ministrom memoryału konferowałem z JmP Bezduszkiem Posłem Moskiewskim, nie maiąc zaś od WKMci iako też od Brata mego przyznaney plenipotencyi, nie mogłem teraz finalnie umowić widząc zaś że pomieniony JmP Poseł odieżdża do Drezna na takiey stanęliśmy umowie że w teraznieyszym kole kontraktow Jana ziedziemy się wszyscy Konsukcessorowie, do Wilna y tam ułożywszy pewne propozycye odezwiemy się do dworu Rossyiskiego upraszaiąc o zesłanie osoby pełną moc maiącey z ktorą ybyśmy traktować mogli, remonstruiąc osobliwie słuszne dokumenta y racye nasze przytym dekret oczewisty Trybunalski wspieraiący nie odbite akcesorstwo nasze. Tentedy interes przynaymniey do czasu inszego uspokoiwszy nie tylko dla własnego bespieczeństwa ale też dla przysługi WKMci y JejmP Woiewodzianie, oświadczam się z prawdziwą moią do spełnienia woli WKMci ochotą oraz że iestem z nieodmienną przywiązania szczerością.

JW JmX Koadiutor Wilen do JW Jma Biskupa Wilen.
d. 23 Jan. 1745 w Warszawie.

Obligowany bydąc nacałe zycie moie JW Wmc Zaiego prawie oycowskie łaski znamie, że powinienem wdzięczność moię oswiadczać służąc pro posse w zachodzącey okazyey całemu Imieniowi Jego z ukontentowaniem tedy te pednitem obligacya dzyszko mało mordyś bagę że nie mozłem hic et nunc ulokować na Dworze Krolewskim Synowca WMc. będzie mimo usilne starania mo ie nowiciat między kadetami odprawował gdzie utrzym może się wiedzy wolu naucz wszystkich exercytiow Kawalerskich wespoł z ięzykiem Francuzkim deklarował mi JMc Bryll y inne u dworu akkredytowane osoby że porobią obmyśli dla JMc Zienkowicza mieysce zdystyngwowane czarta w Woysku, albo też go u Dworu krolewskiego ulokuie że powrotem zaś moim do Usiaw gdzie faventibus superis naydaley primis Martii stanąć spodziewam się, do usług WMc obmyślemy skuteczne sposoby do wyprotnowowania ad mentem WMc z JMc Zienkowiczak do takich przyszi osob ktory będą mieli et velle et posse usłużenia wszystkie w interessie.

JW JmX Koadiutor Wilen do JW JmX Biskupa Łuckiego.
d. 23 Jan. 1745 w Warszawie.

Z nowo zaczętym Rokiem fortunnych ad multos annos życząc sukcessow JW WMc dziękuię całe nayuniżeniey za pozwoloną mi w dzięki rezydencyą z ktorey prosił wtedybym gdy bym się już nieby rozlokował y naiol sobie stancyą na czas krotki rezydencyi mey w Warszawie z tym wszystkim tu łaskę WMc tak wielkie mi przynosi ukontentowanie iako y sam skutek iterando tedy dzięki gratiar actiones piszę addicto corde z należytą obserwancyą.

JW JmX Koadiutor do JmX Żołtowskiego Suffragana Białoruskiego d. 23 Jan. 1745 w Warszawie.

Wespoł z wesołą nowiną o dźwi wyprawioney z Nuncyatury ex
pedycyi, accurro in venerationem WMD et quo non possum cor
pore mente fero życzę, azeby ów ten który ornabit merito
sacram diadematte pontem WM był dla WMgo hoc auspicio felix
ponim zaś azeby w nie zamierzone lata durea fluant hore WM
pando vota z całego serca, niech Pontifex futurorum bonorum Christus
WMD sposobiącemu się do coraz większych prac in vinea Christi
in premium wielkiej Jego w Kościele Bożym zasługi destynuie mu
przy długoletnim zdrowiu zawsze fortunne sukcessa, które
sequatur post nestorios annos immortalis beatitudinis
corona. JmX Moczarski że nayspieszniey kuriem do mety
zmierzaiąc dał sobie praeripere palmam sam sobie to im
putare powinien może go zaczasem felicior hora consola
ri ale ta zachodzi inkonwenienciya że kościół Łuniewski przy
nader szczupłey intracie nie będzie miał sposobu provi
dere a zaś ex fisco regio subsidium barzo niepewne [illegible] zwy
czaynie w dobrach ekonomicznych całości y teraz chociaż
pracowałem z znacznym narażeniem się żebym za ko
misarzami w Litwie cięzko raz y po różnych dobrach królewskich
upadłemi, nic nie mogłem efficere oprócz deklaracyi że
z Saxonii przyszłe rescriptum które tantum non absolute postanowi
ale chociażby go przysłano może sterilescere sam otrzyma
ny sam temu dziwię proszę donieść JMci dobrodzieja teraz
zaś tenero corde idę in amplexus meo JMci congratula
y dobrze oraz abundantiam grat coelestis in novo chara
ktere życzę zostaię solito affectu et veneratione.

JW JmX Koadiutor Wileński do JW JmP Łowickiego w Xiętwo.
d. 30 Jan 1745. w Warszawie.

Xo.

Koło interessu WMW prawowałem przez ten czas wszystek mocno y mo-
gę się poszczycić że wm optimo Successu faventibus Superis,
ale to papierom Konfidować nec breve nec tutum, in-
tym to namieniam że mniey iest dla sprawy Domus Branicianae
dla WMW są wdobrych sentymentach. Zrzę domowe interessa wszy-
stkie ukonczywszy pospieszę do Litwy za drogi Panney dla
roznych racyi. Naypierwsza że trzeba abyś WMW w bliższości
Podlaskiego Kraiu znaydował się dla utrzymania w ciągu
stałych sentymentach przyiacielskich autorow czego będzie
mniey ś[illegible] pars nauczać odważy się, drugi interes wy-
ciągaiący bytności WMW iest że konkurencya [illegible] wod-
kowyskiego dochodzi y iuż tam dla pisania papierow
posiałam JmP. Jotko. i z tego maryaszu iestem barzo
Kontent. ale iednakowo starać się nam potrzeba aby
to się działo nobis non inscius o kontraktach, poniewaź wszyt-
ko w tym punkcie permittere fatis byłoby periculosum.
Są rozne sposoby wciągnienia JeyMci Woiewodziny aby krzywdy
nie pragnęła domu naszego ale na te spolney z WMW potrzeby pracy, po
roznych koncertacyach z bystrem Mogilewskim conclusum, że capto consilio inter se
successores, około S. Jana damy rezolucya JmP. Dostowi w tym interessie inte-
rim stanęło armistitium to zaś rzecz pewna że wielka łaska Pana Boga
Zem tu przyiechał, bo gdybym tego Posła nie umolifikował, interes ten
cale byłby przeciwnie obrocił cum licentia superiorum. Dla Dombrowien-
skiego interessu gdzie tego ktory WMW naybardziey masz w oku, mogą by
może dość dobry przyniosła skutek, ale co do kuracyi do tych czas
nie widzę pomyślnego Successu. Dostałem WMW list X. Woda Nowo-
grodzkiego y moy respons, dziwna facies rerum. Zaczynasię odkry-
wać w Litwie, iaki będzie obudwuch Hetmanow kredyt ignotum to
pewna że się zgodzili y zdaie się być Woiewoda Wileński z kollegą zło-
meno Czartoryskich, y Ogińskich na iedney szali, na drugiey X. Woi

czasy y Woiewodowie Nowogr. y Podskarbi W.X.Litt. wszystkim tylko
iza indyfferencya do Seymików, barzo admiracyą przynosi, bo
widzę że nie zwyczaynym dla nas sposobem zaczeliśmy tylko li
stami narabiać, y onemi tylko influere więcéy deputatów
co złego wyrownie ze szczerym czas pokaże.

JW Jmć Koadiutor Wilenski do JOJmć Przewodniczego Pisarza W.X.Litt.
z 30 Jan. 1745 Warszawie.

Odebrawszy od WMć wesołą nowinę, ktora tu cum publica
praecessit fama, że intencye WMć pomyślny odebrały skutek ad
vota dobrze sprzyiaiących WMć Donoszę y ia moią apprehensyą
abyś z dożywotnim Przyiacielem zaynosie y pełnemi talenta
mi, zaszczyconym społnie wdzięczne o przywad. subcessa, y
przez nich długi liczył, cum socio vitae zawsze aureas horas
Żeś WMć na prozbę moią raczył sistere gradum juris wopre
we Synowców moich, wielce za to dziękuię, y tego tyle dobra
przyiaźnią z WMć certare ad hunc effectum sam barzo tego pra
gnę aby zachodzące między nami dyfferencye wszytkie w Wilnie
przed następuiącym Trybunałem amicabiliter zakonczone były, do
czego iezeli WMć przystąpi aequanimitas, moia tez łatwość non
desiderabit. Zezwolę oświadczywszy y te adjungo, kiarfgaycę że
zawsze chcesz dla WMć dystyngwować, przychylnym sercem y to
WMć si credes efficies. Interim pożegnie debito cultu.

JW Jmć X. Koadiutor Wilenski do JO X. Radziwiłłowy
Woiew. Nowogr. z 30 Jan. 1745 Warszawie.

Dziękuię uniżenie WXMci dobrodz. za łaskawe dla domu mego chęci
ta, upewniam że wzaiemnie dystyngwowac się zechce, prawdziwą moią
do JOX. usług applikacyą. Za Jmć Woynitowiczem piszę będę
tę pocztę do przyiaznych dla nas osob upraszaiąc aby znoszę
się z zesłanemi od WXMci na Seymiki exulanskie przyiacioł
mi.

mi, staraliście tm usłużyć. Przed nastempuiącemi Seymikami krótkość czasu nie pozwala mi nikogo ex particulari rekomendować, instancyą moią WXm Dobr. więc generalnie tylko suplikuię WXmDobr. abyś przyiacioł swoich obligował za czyta aby dla nas byli z przychylnym sercem. Ja zaś upewniam że wzaiemnie staraiąc się będę przyiacioł moich utrzymywać w dobrych sentymentach dla interessow WXmDobr które gdy wszystkie wzaiemnie odbierać będzie to dla mnie wielkie w kontentowaniu. Zoczyniąc się oświadczaiąc zostaię z głębokim respektem. &c &c.

Ill Jmx Koadiutor Wilend do JW Jmć Pana Massalskiego Kasztelana Wilend z 5 Febr 1745 w Warszawie.

Zawszem się całym sercem interessował do pomyślnego sukcessu, instancyi Jmć Xięży Wilkow. mnt które ażeby prędko odebrały skutek, constantissime starać się nieomieszkam. Jako zaś tey iestem nadziei że WM tym perswadowany iesteś, o szczerym sercu moim ku sobie y o prawdziwym przywiązaniu moim do Prześwietney Familii Jego, tak też grato odbieram animo, Jego klaryfikacyą certus będąc że ta obliczność którą nas ieszcze arctiori vinculo łącząca powinna, nie rozerwie hunc plus quam Gordium nodum, łaskawości WM ku nam, y wzaiemnie stateczney oddawnego czasu życzliwości, domu mego ku Prześwietney Familii WM. Jo Jmć ucina do tych czas w tey materyi, nic do mnie nie pisała, z tey racyi rozumiem że to będzie utilius, ażebym się z nią w tych konferował. ad hunc effectum spiesząc będę w Kray Grodzien. biorąc trakt na Węgrow Siemiatycze, y wspolnie z Jmć Podkanclerzym WXLitt obiecuię ku prędko być. WM którym ieśliby się mogł widzieć czy to ieszcze w Warszawie czy w podrodze byłbym barzo kontent. To zaś pewna że doczekawszy się zatrzdzien mego chirurgu ktory odesłałem do Siemiatycz nie omieszkam obo

ty moie tak dirigere, abyś iak nayprędzey uwiadamiał się z WMP Contribuen-
do ze wszelką aplikacyą do Zakonkludowania tego interessu, który
nad wszytkie zawsze miałem Cordi. &c.

JW. Jmx Koadiutor Wilen. do JW. Jeymci Sapieżyney Woiew.
Mścisław. d. 6 Febr. 1745 Warszawie.

Jest to nowy dowód dobrotliwego serca WMP że starasz się mnie
szczerym affektem uczcić, a żebyś z awantażem wydała Córkę
swoią, iakoś się informuie z kommunikowanych punktów, przy tym
widzieć utrzymać dobrą y nieporuszoną przyiaźń między Do-
mem naszym y Zaing Familią, w którą masz wolą WMP wydać
Jeymć Woiewodzankę. Czym WMP zjednasz sobie wszytkie
pochwały, my zaś powinniśmy mieć Jey partykularną obligacyą
na zawsze że takiego dla nas upatruiesz Szwagra z którym byśmy
mogli zażywać przyiaźni bez szkody, y uważam y pewno
Żoney awantażem przez poufałe znieść się ze y wzaiemne spona
ianie wspólnych interessów. Listownie tedy WMP za tak łaskawe
dla Domu naszego sentymenta podziękowawszy, sam to w krótce wypełnię
kłaniaiąc w Janowie, gdzie będę miał ten honor, znieść się z WMP
tak w tych interessach iakoteż zagranicznych teraz przesyłam z szczerym
sercem oraz zwykłą weneracyą &c. &c.

JW. JmXiądz Koadiutor Wilen. do JW. Jmc Łowczego W. X. Litt.
d. 13 Februarii 1745 Warszawie.

Lubo iestem wyperswadowany że WMP odebrawszy listy nasze anterig-
pisane, spieszyć będziesz do Litwy, iednak y to poczty przypominać to
WMP ponieważ różne do tego impellunt racye. Wzbraniam na expedycią
Kommissyą, 13 marca gdzie WP bytności dla Litwy okoliczności exi-
gią od samego JmP Hetmana Lit. honorów którego amuli zażyna-
ią.

iż Laetare nadzieię WXa Krakow. aby go wzaiemnie in voti
suis uczynili favorabilem. Akt weselny JmćPa Woiewodzica
z JmćP. Podczaszanką Mścisławską miał się odprawić przed zapustami
Jmć jednak effekt, że to odłożono aż po wielkiey nocy, kontrakty nad
zgodzie umowiwszy, atoli dla tego abyśmy ante connubium mo
gli skonczyć per combinationem z JeyMć Woiną Mścisławską y jey
corką interessa nasze, na co ultro zgadza się JmćP. Hetman
Polny Litew. przytomny ktory po niejednokrotnych protestacyach
Boga za świadka biorąc upewnił mię że nie szuka tey kol-
ligacyi, albo intuitu, tylko żeby z nami, żył in nexu quam arctissi
mo ścisłey przyiaźni na zawsze, y że dla tego barzo sobie życzy
aby przed slubem syna stało się pomiarkowanie przez obraných
przyiacioł zgadzaiąc się często nadzieią czy na ekdotacyą propi
nowac rzeczy obligacyi obowiązkowi, bo potym choćby JmćP. Hetman
miał dobre intencye iednak incertum czy będzie mogł ad vota
sua y do akceptowania słuszney propozycyi, nakłonić syna
a cięższe barziey akturke wszak wszakowych obliwszegoaki pospoli
cie aktorek upory, bywaią okazyą prawa y wszelkiey niespoko
jności.

JW JmćX Koadiutor Wileński do JW JmćP. Kanclerza WXLitt.

Jako mię wielce cieszy nadzieia że w krotce będę miał szczęście
upaść do stop WMćM. in loco rezydencyi Jego, tak też wielką mi przy
nosi turbacyą y sollicitudinem indyspozycya Zdrowia Jego, po
ktorey aby succedat jak nayprędzey doskonała rekonwale
scencya ardentibus votis ad superos pulsare nie omieszkam.

Pisałem do przyiaciół moich w W. Dobd będących Conformiter ad informationem W. M. Pana. Diplomma Domowi naszemu nużące iuż iest zapieczętowane. Jest to certum że do Saxonii poiadą obay Pieczętarze Koronni; Jmć X. Kanclerz podobno z swoiey ochoty, Kollega zaś Jego a Rege vocatus, pierwszy iuż się puścił w drogę drugi z Krakowa tu przybiegł evocatus usilnemi prozbami Jeymć Woiewodziney Krakowskiey post recentą śmierć męża swego wdowy, która constanter restitit prozbom y grozbom X. Jmć W. Ruskiego, pretendującego aby iako nieposiesszyo natła złożyła in tertio loco pieniądze y Kleynoty Synowi zapisane ponieważ onych eventualis Successio, iako pretendit Xiążę W. Ruski, in casu fatorum Dziecia Krakows. spadać powinna na Wnukow Czernichow y Żonę Jego prawa, watem tu sine successu abym obie strony zgodził, Co zaś z tego subsequeś in posterum czas pokaże, iak widzę że chcą bez powagi mocnych opiekunow, y samego Krola Jmci protekcyą ochroni pupillum aby mu nie zadawano w incapaci fatemelu cedendi in bona Paterna. Pisze do mnie Jeyść W. Jmć Wilenski że W. Xiąże data favorabilem declarationem Jmć Stolnikowi Litt. Przyiachał tu Jmć Kasztelan Wilenski dla zakonkludowania Kontraktu o Córkę X. Jmć W. Ruskiego, dziś prawe przedaże przyznała na tę mayętność którą circa Connubium Jmć Staros. Nothow ustąpię. drugiego Syna intendit żenić z Xiężną Krayczanką Litt. Za posłane listy przed Seymikami dziękuie czołem nayuniżeniey. Jmć W. Troeli excuzuie się od funkcyi publiczney zdrowia indyspozycyą, tak mi dał respons gdym go z wyrażoney woli Krolewskiey animował do tey kosztowney pracy,

JW Jmx Koadiutor Wilenᵈ do JW Jmᵗ Branickiego Hetmᵈ
Polnᵈ Koronᵈ z 13 Febr 1745 w Warszawie.

Same interessa Jeymᵗ Woiewodzinki Mścisławˢ aby za takiego była wyda-
na Kawalera ktoryby w Litwie rezyduiąc od rożnych impetycyi wszy-
stkich mogł Jey fortunę tueri, przytym domu naszego nieodbita potrze-
ba abyśmy takiego mieli szwagra, ktoryby z społną pracą spo-
nie z nami domowe ułatwiał interessa, ustawnie onych w prowincyi
Wxdittoˢ invigilando były mi okazyą żem upraszał WMᵗ abyś
nakłonił ad vota Jmᵗ Sty Mostowˢ Jeymᵗ Wdzinę Mścisławˢ i iuż
otrzymałem od WMᵗ łaskawą deklaracyą że obiecałeś do tego
cooperari zważywszy słuszne racye moie. teraz zaś [illegible]
nity oto upraszam gdy od samey Jeymᵗ Wdzey Mścisławˢ mam
relacyą że za konsensem Jeymᵗ Wdzinki deklarowała sobie Związ(?)
Jmᵗ Star Mostowˢ ponieważ takowa danego słowa odmiana czego
się nie spodziewam mogłaby naruszyć przyjaźń stateczną, tyle
razy wyprobowaną y wielce potrzebną dla Domu naszego Jmᵗ Het-
mana Polnᵈ Wxdittoˢ, ktory za swoy ku nam afekt mereri
wzaiemnie od nas, y całey naszey kolligacyi, stateczney przyja-
źni dowody.

Do Jmᵗ Koadiutor Wilenᵈ do JOx Jeym Lubomirskiey
Star Bohrymˢ z 13 Febr 1745 w Warszawie.

Niechcąc fatygować WxM długim pisaniem krotkiemi expressyami
uniżenie upraszam ponawiaiąc uczynione w Warszawie prozby, abyś
wespoł z Jmᵗ Hetmᵈ Polnᵈ Koronnym chciała contribuer do za-
konkludowania interessu, na ktorym pomyślności Domu naszego wespoł
z awantażem siostry naszey Jeyᵗ Wdzinki Mścisław fundujemy owo w[...]

usilnie upraszaiąc że mię raporte na reflexye moie wyra
żone w Liście moim do Jmć Hetm. Polnego Koron. pisanym w krotce
spodziewaiąc się mieć szczęście kłaniać WXMci w Biały Stoku y
tam ustnie wyrazić że iestem z pełną szczerliwości sercem przy nale
żytym respekcie.

JW Jmx Koadiutor Wileński do JW Jeymć Sapieżyny
Wdowy Mścisławskiey d. 13 Februarii 1745 w Warszawie.

Będąc wyperswadowany, że Jmć Panu Stolnikowi Litewskiemu konkurrencya
gdy tą łaskawie od WMci dostąpi szczęśliwey konkluzyi przyprowadzo
na będzie, przyniesie wszelką pomyślność, dla WM. Jeymć Wo
iewodziny y całey Familii naszey. Sądzę że z tym większym
staraniem zachodzące trudności ułatwiać należy, z tey racyi konfe
rowałem też z Jmć Hetmanem Polnym informuiąc się coby były za
nowe propozycye które się nie podobały WMci iako mi WM w Liście
swoim oznaymić raczyłaś. Który mi odpowiedział że nie słon
czywszy ieszcze finalnie z XX Jmć Czartoryskiemi konwencyi
o przedaż myśli, proponował dla większey łatwości, aby do cesyi
na inszych dobrach były lokowane zapisy Jeymć Woiewodzice Mścisławo
skiey; Teraz zaś dowiaduię że konkludowawszy z XX Jmć Woda.
Ruskiemi, kupny kontrakt tey maiętności za oną zapłaciwszy
y przyczyna przedaży prawo odebrawszy ofiaruie się że też same
nowo nabytą fortunę ustąpi Synowi dla uczynienia zapisów
przy kontrakcie małżeńskim Jeymć Woiewodzance i chce umówione da
wniey punkta we wszystkim wypełnić. Co doniosszy WM w krotce
spodziewam się mieć honor oddać moie submissye w Sianowie
teraz piszące z dozgonną submissyą.

Iw Jmć Koadiutor Wileń do Jw Jmć Jezierskiego
Biskupa Bakowskiego d 13 Febr 1745 Warszawie.

Wielce obligowany iestem WMć że mnie w łaskawey konserwuie pamięci i przypominać mi raczysz o exempcyi Kocha która że by dawno zawarta, żem synowcow moich pod moią opieką będących wątpię o tym nie trzeba ponieważ moderni Possesores tak znaczną maią superatę nad należytą od summ swoich y przeszłych prowizyi co lubo znam doskonale iednakowo z pewnych racyi muszę nad tym deliberare czy accedere względem do exempcyi Kocha czy nie zaczym nie mogę teraz positive w tym punkcie do WMć odpisać dziękuię za uczynioną propozycyą obmyslenia kapitału do exempcyi potrzebnego, lecz kiedy wezmę tę rezolucyą deportandi oneris na Kocha będącego, przed wydaniem awizyi Possesoribus odezwę się do WMć poufały czyniąc recurs, et in hoc passu WMć dobrej przyiaźni wcześnie zamawiam. O obmyslenie kapitału nieodzownie nie będzie rzecz tak trudna ponieważ mię tu kilku kontrahentow urgenter rekwirowali aby mogli mieć locationem summ swoich na tey maiętności. Do względnoy rekommenduię się stateczney przyiaźni zostaiąc.

Jw Jmć Koadiutor Wileń do Jw Jmć Dembowskiego Biskupa Płockiego d 13 Febr 1745 w Warszawie.

Chcąc prompto animo wszelkie WMć pełnić rozkazy pamiętny byłem na włożoną mi obligacyą Jego przed wyiazdem ztąd WMć. Pisałem tedy do Xięcia Jmć Biskupa Wileń instando za Jmć Xiędzem Krzysztofem, kommunikuię copiam responsu na tem list odebrany, z którego pateb[it] WMć że czyto słusznie oskarżony czy niewinnie udany Jmć Xiądz Krzysztof z naczinie

ma przeciwko sobie prewentowo y urażonego na siebie
Jm X Biskupa Wilen. w krotce ztąd wyieżdżam do Wilna gdzie
będę pamiętny obligacyi WM y będę się starał efficere
to ustnie co listownie wyperswadować dotych czas nie
mogłem. A teraz rekommenduiąc się statecznej łasce
WM z zwykłą piszę się serca przychylnością przy na
leżytym respekcie.

JW Jm X Koadiutor Wilen. do JW X Jmci Lubomirskiego
Generała Woysk Koron. d. 13 Febr 1745
w Warszawie.

Mam to za dowód łaskawego serca WMMc dla mnie y dla
Domu mego multiplici nexu sanguinis z nim złączonego
że raczyłeś zatrzymać dla Synowca mego, tego kawalera
który był Guwernerem Syna WMM chętnie profitowałbym z tey okazyi, y starałbym się onego tu sprowadzić
gdybym z pewnych racyi nie odmienił intencyi, wyprawie
nia w tym roku Synowca mego do cudzych kraiów, nie mi
tedy nie zostaie tylko dziękować WM za łaskawą pamięć
y attencyą piszę się z partykularną weneracyą.

JW Jm X Koadiutor Wilen. do JW Jm Sapiehy Kanclerza W. X. Lit.
d. 13 Febr 1745 Warszawie.

Xiążę Jmć Podkanclerzy obawiaiąc się aby WM nie zapieczętował kon
sensu ad cedendum na wiadome Państwo nim sobie wyrobi a
Majestate list rewolucyi nani gratiam do WM adressowany, usprawiał
mnie usilnie abym do WM eniże instando sollicytował go o ten fawor

dla Kollegi remonstruią że Rejtarze żyjąc dobre de mutuo officio prestare, Te arcanum Rejtarskie nauczywszy się zrozumiałem że szlachta nie ma racyi, ażeby Pana Boga zgody między Panami Chrześcijańskiemi. Uczyniwszy tedy dosyć relacyi X. Imci zostaię z Kolumbo[illegible] nazawsze respektem &.

JW. Jmć X. Koadiutor Wileń. do JW. Jmć Hetmana Polnego Litt. d. 7 Martii 1745 z Wysokiego.

Z wielkim ukontentowaniem nie pośrednio widzę z korrespondencyi wyczytałem że Jmć Hetman Polny Koronny y Jmć Łowczy Litt. Brata moi są ze mną unius sensus persistendo wszyscy przy sentymentach ku Prześwietney Familii WMPana dowodem tego są do mnie listy pisane upewniam że nie adoptanta konemo ale w takowey przyiaźni zawsze zwykła bywać inter sanguine iunctos tych wszystkich korrespondencyi kopie posyłam aby WMPan widział że unanimi corde iesteśmy do osoby WMPana y Familii Jego przywiązani Ja w tym kraiu muszę z tydzień przynaymniey zabawić iutro wyieżdżam do Kodnia zkąd znowu ultimo tego wrocę się do Wysokiego za zbliżeniem się mowić do [illegible] stołu służącego szczęśliwego powiadania z WMPanem czy na tamtym miejscu czy w Janowie interim z wszelkim szczerym przywiązaniem wynaleźć się Lubomirski.

JW. Jmć X. Koadiutor Wileń. do JO. X. Jmci Czartoryskiego Podkanc. W. X. Litt. z Kodnia d. 15 Martii 1745.

Sama mieysca odległość iest mi powodem azebym się rekomendował łaskawey pamięci WXm listownie gdy to sam osobą swoią pedzie niemogę. Zamiętnym będę rozkazów WXm nie tylko w Warszawie listowną odezwą ale y teraz ustnie uprasżałem Jmt kanclerza WXLitt azeby nie prezentował konsensu ad cedendum ma domego starostwa, co mi obiecał w lisie z kodnia 2ę 7 marc pisanym y tosz samo teraz ponowił i ciedrał uprasza nan abym się starał o prędki ze dworu reskrypt ktorym bysie mogł zasłonię od rożnych rekwizycyi sila osob, sine distinctionis albo z przyiazni albo z kolligacyi interessuiących się in contra 20 pred tem wyiadę z Wysokiego do Kodna biorąc trakt na Janow gdzie mocno usiłować będę aby Jmt sstą Wołkowyskiego intencye prędki y pomyślny odebrały skutek. Wielce iestem ukontentowany z szczęśliwego sukcessu drogi Jmt kasztellana Wileń do Warszawy y daley non sterili eventu odprawioney przyzawsze wielkiej wagi interessowaniu się WXm teraz zaś oświadczam się że iestem z zupełnym przywiązaniem przy głembokim respekcie.

JW Jmx Koadiutor Wileń do JW Jmt Sapiehy Kanclerza WWXLitt, w Wysokim 2ę 20 Martii 1745.

Gdy wyprawuię Donquichotta do kodnia przy tey okazyi arripiebd Calamum, na podziękowanie Wmt y dzięczne JWm za wszelkie łaski swiadczone podczas Killkudniowey rezydencyi moiey ad latus Wmt odbieram nowy dowod łaskawey pamięci, JWo w wyrażonych apprekacyach ex occasione dzisieyszego Festu iuz i tedy multiplici titulo obligowany należyte wyrazam podziękowanie za liczne dowody łaskawości Wmt ktore cumulate na mnie spadaią upewniaiąc że lubo tyle odbieram dobrotliwego serca Wmt dokumentow, iedrali

Zaden z tych zwdzięczney pamięci, y zdewinkowanego serca
nie wypadnie ale y owszem infinitis stulis uczyni mię na
zawsze do WMĆ osoby, y usług Jego devotum et addictum. Wsz:
kowych sentymentach y Synowiec moy zostaie y zemną certuie ktory
na exkluzie popędliwego spolium Dziadowskiey Biblioteki apelluie
że ile xiąg z respektu WMĆ odebrał tyle obligacyi liczy za aukcy
onowaną liberali manu bibliotekę swoią, y to wszystko przypisuię
do nieskończoney wdzięczności obowiązku, ktory mieć, powinien
WMĆ za wybierowane lat temu kilka Stanstwo Łuniskie y insze
continuo tractu swiadczone dobrodzieystwa odzyska podług wz
kazu WMĆ Donquichotta do ktorego cię przykładam obiecany pa
negiryk, y błahą mowę moię sama polszczyzną złoconą powraz
poniewaz Jey kopię WMĆ pretendowałeś, Liczne dobrodzieystwa WMĆ
mnie y Synowcowi memu swiadczone daią mi tę smiałosc abym
go suplikował azebyś niechciał nikomu inwadyować promo
cyi swoiey do Kasztellanii Mscisławskiey poniewaz za zbli
zeniem się moim do Wilna staraić się będę nakłonic JMĆ Brzo
stowskiego Pisarza Litt in vicinia rezyduiącego aby konkur
ruiąc o tę Senatoryą zostawił posobie vacans Pisarstwo Litt
do ktorego mogłby promoveri Synowiec moy ieżeliby WMĆ chciał
do skutku przywieść ten swoy proiekt Łaskawie mnie w kodnie
namieniony y przyobiecany. Był dziś u mnie JMĆ Małasze
wic Pisarz Brzeski, ktory z siebie winę niedoszłego Seymiku
przedseymowego składaiąc na insze osoby nie porządnie ławnie
oswiadczał się przedemną jurata fide że nec mente peccavit
zdaie się bydz bardziey o siebie sollicitus, aby otrzymał pardon niż o
interes Szwagra miał dziś excurrere pod Lublin, nec śmieiąc

Sam molestowac WMć wszytko mu powiedziałem cokolwiek WMć rozkazać
ieś. w Bochowie odprawiła się kommissya na ktorey JmX Xiądz
Wodzicki po wysłuchaniu swiadkow zdał się być persuasus, że
za tak widomemi dowodami nie może denegari. Rzymie divorcium.

JW JmX Koadiutor Wilenski do JmPana Łowczego dtto
w Wysoku z 20 mar 1745.

Wielce ukontentowany iestem z potrzebnego zbliżenia się WMć w kray tuteyszy in amplexus ktorego spieszac zarazbym wyiachał gdybym nie miał wielką moc interessow, do zregulowania poslicznej dyspozycyi, przeszłego dzierżawcy ktory tak mnie y Wysoku wszystkich, iak WMć Bychow skey dyspozytorowie, owo zgoda opędzić się niemoże od supplik poddanstwa y od niespokoinych kredytorow, naymniey tedy mi trzeba ieszcze z pięć dni abym tuteysze uładził trudności, chociaż z wielką moią mortyfikacyą tu siedzieć muszę widząc że się droga coraz bardziey psuie ale coż czynie nie podobno tuteyszych interessow, permittere fato. Życzę tedy WMć ziechać do Bochow gdzie y ia w krotce znaydowac się będę, tam się naradziemy czym a no informa prosić odeliberacyę imieniem WMć. Ja zrożnych relacyi na wet dosc dowodnych informowany iestem że aktorka sweet WMć ale ta ktora się disponere może non i tem, o czym wszytkim dz Boz ad coram, ieżliby WMć dochodziły nowiny namienioney osoby ktora WMć nie sprzyia, życzę wszytkiemu niewierzyć bo często w takowych nowinach latebunt plotki, artes muliebri subtelnie ukonowane. O mnie wierz WMć pewnie że widząc stały umysł Jego z całego serca pragnę aby ten interes zakonkludował się ad vota WMć y do tego mocno contribuere nie omieszkam

Wotrn w tym akcerbę upewnię. Jezeliby menya była o
konkurrencyi, do X Woiew Witew Zapieraiąc się tego nie
Zgoza w utai nie mozno, ale trzeba explikowai, że że sta
ciwszy tu nadziei Zaszołem się być Wmć nalegaiai do X Woie
wodziny niespodziewaiąc się wielkiey trudności. Zyczę tedy
Wmć zaiechai iak nayprędzey do Boćkow, z kąd razem ra
szemy się do Białego stoku gdzie umowiemy czas ymeły
się do traktowania z JeyMć Woiewodziną Mości Pawskę
Gradno zdałoby mi się miejsce sposobne tylko że trzeba pierwey
rozpatrzyi się w papierach ktore są w Urzędzie y pewne plante
traktowania ułożyć. stronę eminkowania ciminorennosty
nie widzę racyi skrupulizowania insze zaś trudności daleka
Pana Boga y aequanimitas JaśMć Kasztellana Witew usta
wie może

JW JMć Koadiutor Witew do JaśMć Iwanskiego Kan. Gniezn.
Brzezdostrzyska 22 Mar. 1745 Wysłano.

Nieodmienna we mnie godności Wmć obserwancya oraz zaciednostayny
affekt nigdy nie wygasła wdzięczności są okazyą że iako nie
sobie bardziey nie życzę nad sposobności oswiadczenia skutecznie praw:
dziwie życzliwych ku Wmć sentymentow moich, tak też wielce ubolewam
gdy się znayduię extra possibilitatem setnienia Jego rekwizycyi, z tych
okoliczności wielką mi to przynosi mortyfikacyą że Kanonię Warszaw.
rezygnowai simpliciter nie mogłem, z pewnych racyi, y nameinionych do
Wmć ile pamiętam oretenus cyrkumstancyi zwłaszcza że na usilne in
stancyę podczas seymu Grodzień ieszcze przed przyiazdem JW JMć
Woiewody Bełzkiego, roznych ex magnatibus ktorych kredyt y powaga siła
mogła stanowi naszemu podczas tych publicznych obrad prodesse vel obesse na
koniec ...

konsens od JKMci JMści iuż do Rzymu posłany otrzymawszy, obrać sobie za Koadiutora do tey Kanonii JMP Massalskiego Kanonika Wilen. syna JMP Hetmana Polnego WXLitt ponieważ onemu iako zaczynaiącemu Tyrocinium stanu duchownego przy młodszym wieku mogło convenire cieszyć się dla spe futurae successionis na te Kanonię mnie zostawiwszy przy aktualney possessyi, tego beneficium którego rezygnować zupełnie racyi niemogę. W takowey sytuacyi gdy mię rekwizycya WMP zachodzi, nic mi nie zostaie tylko go uniżenie upraszać, et per antiquos et nunquam dissolubiles nexus scisłey między nami przyiaźni obtestować, azebyś mię maiąc za exkuzowanego niechciał recedere w dawniewych dla mnie sentymentach gdyż ia upewniam że zostaię z prawdziwym sercem przynależytey weneracyi.

JW JMP Koadiutor Wilen. do JW JMP Sołtyka
Sty Guzowskiego z Wysokiego d. 22 Mar 1745.

Z wielkim ukontentowaniem odbieram powinszowanie WMP y przyłączone do Jego apprehensye iako przychylnego Jego serca dowody. Za które dziękować tu WMP ustnie w Wysokim znaczne byłoby było dla mnie solatium ale ponieważ indyspozycya zdrowia JW. P. wczoray dziney dobrze tey WMP niepozwoli da exkursyi, przyimuie grato animo ochotę Jego oraz wzaiemnie quovis loco et tempore życzę mu wszelkich a supremo numine pomyślności zostaiąc z życzliwym sercem.

JW JMP Koadiutor Wilen. do JMX.

d. 22 Martij 1745. z Wysokiego.

Jakom od młodszych lat moich zabrał prawdziwą ku WMP estymacyę

y osobliwsze przychylnosci z tym naybardziey racyi ze widzi
tem iż w sobie doskonale wyrażałeś przy teczne Koscio Domi
Bozemu y siłu cnot wyciągaiące munus dobrego Missyo
narza takbez dowiedziawszy się że Wmc porzuciłeś to tak Swią
tobliwe institutum utrzymać się nie mogę azebym Wmc nie
perswadował, azebyś się do niego powrocił przy tak pięknych
talentach Wmc y wielkiey wprowadzeniu drugich do doskona
natości Chrzesciańskiey biegłosci. nie potrzeba Wmc długiemi
racyami wywodzić że iest rzecz pełna wielkiego niebespie
czenstwa, dla zbawienia każdemu dobremu Chrzescianinowi, nay
milszego opuscić stan do ktoregoście raz kto votis przywiązał,
bo racye do tego prowadzące chociaz nayposzorniesze zawsze
podlegaią wielkiey wątpliwosci, iesli nie są skonsypowane
ab amore proprio maiącego, nader wielkie dominium, w sercach
wszytkich ludzi. Zyczę tedy Wmc Panu # abyś mocno Christi
nomine invocato, pilnie rozstrząsnoł y przeyrzał te motiva
ktore Wmc do tey pociągnęły rezolucyi. bo iezeli do tego iest po
wodem, iakowa cyrkumstancya czyto do starszych diffidencyi
czyli tez nie ukontentowania do Konfratrow, z ktoremi Wmc
mieszkałeś, łatwo można temu mederi, a zatym nie należy
recurrere ad hoc extremum, remedium opuszczenia dawney
wokacyi, y swiątobliwego przedsięwzięcia, ani też tak małey
wagi racye, powinne Panu Bogu uczynione Vota chociaz
Simplicia odmieniać. Wiesz Wmc ze institutum Congrega:
tionis Missionis ma zawsze swoy charakter niby proprio
distinctivo charitatem ergo proximum, pogotowiu ergo
Filios suos, Znasz Wmc doskonale, prudentiam aequanimitate,

iedyne nie w chwili w explikacyi reflexyi ktore wam
sobie uczynic zycze

et mansuetudinem Jmci Wizytatora, łatwo tedy ieźli się tak będzie zdało
Wmci za instynktem Ducha S. powrocić ad hunc sacrum cetum w ktorym
tak długo swiętobliwie żyłeś znaydziemy na to sposoby, ażebyś był kon-
tent, służąc Panu Bogu sub hac militia cui nomen dedisti. Wzgląd
domus Diwensis, iest teraz tak w inszey Prowincyi, tam tedy rezydu
iąc nie będziesz Wmć mieszkał z temi, do ktorych miawszy iakie
kolwiek nieukontentowanie mogłbyś się obawiać iakowych przykro
ści. Wiem dobrze że tameczny Superyor Jmx Sylwinski, osobliwie
gdy mu to Jmx Wizytator intimabit będzie się starał, to oblivione
sepelire, cokolwiek mogłoby być Wmci molestum, przypomnieniem
na dalszy zaś czas tak podzieli prac pondus że nie będziesz Wmć
in Vinea Christi Laborando, nad zamiar y siły swoie obciążony
iatez in vicinia znayduiąc się, wszystkokolwiek będę mogł contribuere
ad solatia Wmci chętnie to prestabo teraz biorąc na siebie obliga
cyą nakłonić Jmx Wizytatora aby był facilis ad vota Wmci ile pozwa
laią leges, spiritu discretionis plenae Congregationis Missionis. To
Wmci z prawdziwie życzliwego serca, y kochaiącego zbawienie y re
putacyą Wmci wyraziwszy, upewniam że tylko te mnie unice do tey
remonstracyi, pociągnęły reflexye, będąc, z natury dalekim, do interes-
sowania się, do takowych okoliczności ktore, do mnie nie należą y od
tego unikaiąc, zwyczaynie exceptowawszy gdy mię charitas proximi compellit albo
partykularna do pewnych osob estymacya iaką mam do Wmci y zawsze
być pragnę na zawsze.

JW Jmć Koadiutor Wilen. do JO X Jmci Czartoryskiego Podkan. W. Lit.
z Wysokiego d. 23 Mar. 1745.

Na całe życie mieć pragnę niewygasłą obligacyą uzn. za łaskawe
dla mnie.

dla mnie Sentymenta, od dawnego czasu mi oswiadczone, aiefzcze bardziey zate ktore testari raczyłes Synowcowi memu Jmć Star. Lun. podczas rezydencyi moiey w Warszawie, i akoz kolwiek WXm dla Jego wczas dalszy wyswiadczyi będziesz raczył promocyi, mihi factum putabo, teraz zas odebrawszy relacyą de fatis Jmt Brzostowskiego Pisarza Litt. suplikuię WXm abys do tego urzędu affekcyi, wielkiego kredytu interpozycyą swoią favere raczył Synowcowi memu wziowszy onego, w wrekowładną protekcyą swoią. W czym nie tak onego upatruię ascensum iako szukam dla siebie szczęscia y honoru abym mogł gloriari że gdy do WXm usilną y uniżoną w naszam instancyę za imieniem moim szczycić się mogę łaskawą prozb moich akceptacyą, iako ten ktory iestem, na zawsze z głembokim respektem.

Jw. Jmć Koadiutor Wilen. do Jw. Jmć Sapiehy Kanclerza W. W. X. Litt. z Uzpolugi c. 23 Mar. 1745.

Odebrawszy z Widna relacyą de fati Jmt Brzostowskiego Pisarza W. X. Litt. odważam się iak nayusilniey suplikować Wmt abys do wakuiącego po nim dygnitarstwa, promowować raczył Synowca mego Jmt Stę Lun. ktory w otrzymaniu duplikat z Biblioteki Wmt uznawszy dla siebie faver odważa się sam rekurere do łaskawego serca Wmt za sobą suplikuiąc aby otrzymawszy z Jego respektu partem panis benemeritorum, przez konferowanie Stwa Lun. mogł tez gloriari, ex duplici promotione Wmt. ewekcyą do Urzędu W. X. Litt. oraz tym szczęsciem że gdy Wmt za Kanclerstwa swego, wszytkich Sapiehow albo Senatorami kreuiesz albo urzędami W. X. Litt. dystyngwowałeś, mi a tez honor podobnym zaszczycić się faworem, o ktory łaskę ciak nayuniżeniey upraszam.

[signature]

Skutek tey usilney instancyi moiey mieć będę pro dulcissimo fructu dobroci WMP zawsze dla mnie nieustaiącey, ktory liczyć będę między pryncypalnemi Łaskami, WMP mnie świadczonemi, ponieważ ta promocya wmłodym wieku Synowca mego razemby przyniosła dobrze sprzyiaiącym Domowi naszemu Solatium, małe doli widziano mnie zaś zpoczątkow Jego kresczytywy accederet nowe onus niewygadłey nigdy WMP wdzięczności przy tym respekcie z ktorym chcę być ad cineres. PS. Jo Jm dostop upadam suplikuię o instancyę do WMP za Szczerzemiemy.

Jwjmx Koadiutor Wilen do Jw jm P Sapiehy Stty Jadow.

w Bochach d 29 Mar 1745.

Lubo nie mam szczęścia być znanym od WMP iednak prawdziwe m wsercu życzliwość y pełne głembokiego respektu sentymenta ku WMP z tey racyi wielce mi iest rzecz przykra gdy iakowe ocurrunt okazye ktore mogą mi uszczerbić łaskę WMP a ieszcze bardziey gdy się i przednim wszędzie muszę za udzegrzeiky iako teraz za zawod dzierżawcy mego ktory iedynie iest okazyą z woli wu i pokoieniu WMP wrzeby wdalszy czas się nie dział odmieniać onego y na Jego mieysce substituw obywatela WKo Brzeskiego ktorego punktualności wszystkim iest wiadoma wtamtym kraiu iuż tedy upewnić mogę że wczas dalszy będzie WMP punktualnie uspokoiony a teraz suplikuię akceptować tę summę ktorą WMP moim imieniem JmD Kommissarz mogę będzie prezentować nim alterum tantum przed S. Janem od przeszłego dzierżawcy mego.

wyłudałam czyliteż sam obmyslę upewniam
Jalże że serio starać się będę abym zaległe ze
bratowey moiey Star Buskiey prowizye oddał
Wmu y iuż mam na to napięte sposoby, interim y wtym
będąc przymuszony, za cudzy grzech konfundować się
Za te tedy wszytkie mentamenta ex gravaminum capite
pochodzące, przeprosiwszy upewniam że starać się
będę abyś, Wmu wczas dalszy był kontent et plena
rie satisfactus, będąc na zawsze zupełnym
respektem.

Jego Mci Koadiutor Wilen. do Jw Jmi
Branickiego Hetm. Wiel. Kor. z Bochowic 29 Mar 1745.

Lubo znaczna rezolucya drogi accelerare mi każe powrót
moy nayprędzey do Wilna, iednak nie chcę intermittere
oddania należytey weneracyi Wmu ale że ta stayca
iako też druga w Janowie siłaby mi czasu zabrała gdy
mię rozne nagłe interessa abym spieszył do Wilna
Supplikuię Wmu abyś iak nayusilniey obligował Jgo
Udziny Mścisławskiey aby ziachała do Białey Stoku
koło przyszłego czwartku zwłaszcza że wszytkie do
mowe interessa udoyić doskonaley byście mogły przy
prezencyi y powadze Wmu Wręcz tedy supplikuię nie dowoli
chcieydo tego mocno contribuere ażeby sprowadził
na ten termin Jgo Udzinę Mścisław z Corbu. Ja zaś
nim mi przyidzie pospieszyć ad amplexus Wmu wyznaię że
iestem z partikularną propensyą przy należytym respekcie

JW. Jmć Koadiutor Wileń. do JW. Jmć Sapieżynej Woiewodziny Mścisław.
Z Bochow dń 29 Mar. 1745.

Miałbym to sobie za wielkie szczęście, oddać winną submissyą WMć w Janowie ale poniewaz pilne mam rayzy spieszyc do Wilna choć w tak znaczne rezolucye zwłaszcza że dla spolnych domu naszego interessow iest rzecz potrzebna abym wczesnie przed Trybunałem na ten czas znaydował się miejscu barzo mi iest trudno te wy pełnić obligacyą moią. Zaczym suplikuię WMć abyś mię dyspensowac raczyła od tey powinnosci do ktorey znam się obowiązanym klęknieniem WMć w Janowie. Jezeliby zaś WMć zięchać raczyła do Białego stoku, ktoto przyszłego czwartku na ktory ter min y Brat moy znaydować się tam będzie, byłaby to rzecz barzo potrzebna dla spolnych interessow naszych bo wtedy moglibyśmy naradzić się przy przezacnym JmP. Hetmanie Polnym koron. ktory radą swoią y pomocą życzliwą może kontrybuować do ułożenia doskonałego planu y wszystkich interessow osobliwie przyszłego maryażu JW. Mścisław. Woiewody y Dombrowienskiego.

JW. Jmć Koadiutor Wileń. do JW. Jmć Pisarzowi Wiel. Sendomirskiego
Z Białego stoku dń 3 Aprilis 1745.

Wnadziei żaśli WMć poufale do niego recurro z uniżoną prozbą azebyś mi raczył in premente necessitate wygodzić wyliczeniem 3000 tysięcy modo obligatorio przynaymniey do kolu cum inscriptione na atty ney od chmiatyzć stochy nazwaney poniewaz JmP. Kuczynski Chorąży Mielnicki pilno będąc potrzebnym summy ktorą JP. Bratu memu pozyczył, podobnym że sposobem y na tychze dobrach

kontentowawszy się inskrypcyą chcę teraz na Sum-
onę levare. De securitate Lokacyi tey Summy nie należy
WMM mieć żadney wątpliwości, iako też że słowy wystarczaią
w prowizyi ponieważ dobrze świadomi tamteyszego kraiu
Patrioci Podlaszanie tą się kontentowali Lokacyą.
Ja zaś upewniam że poki WMM dawszy tę Summę
onę non levabit punktualnie będzie dochodzić pro-
wizya per 10 a centum, w dzień S. Jana Chrzciciе-
la in super że partykularną mieć będę WMM obligą-
cyą gdy mi tę łaskę prestare będziesz raczył, przy
naymniey do Roku, bo to ci iest rzecz wielce potrze-
bna dla Synowców moich aby non avellaś-
ta attynencya a corpore maiętności Siemiatycz-
czebaiąc w tym punkcie prędkiey rezolucyi, zostaię
z głęboką Submissyą.

JWJmX Koadiutor Wilenski do JW Jeymc Pani Kasztelanowey
Wdziney Lendomy z Białey Stolicy 3 april
1745.

Jakom upraszał WMM aby prośbę moią instancyą
swoią wsparić zechciała tak odezwawszy się iuż
do JmX Wdy Lendomy dawney kopią listu mego po-
syłam y usilnie upraszam aby do tey prośby
moiey Pasbawić interessować się raczyła, oraz ło-
skawie upraszaiąc respons piszę się z prawdziwym
Sercem przy głębokim respekcie.

JW Jmx Koadiutor Wilen. do Jmx Konarskiego.
z Białegostoku ze 3 aprylis 1745.

Do prozby JmP Hetm. Wiel. Koron. łącze moię usilnie upraszaiąc
WmP aby kredytem swoim u X. Jmi Kardynała efficere raczył aby
pisząc do Rzymu do Przyiaciół swoich starał się dextre wy-
kierować prolongacyą przez czas znaczny wiadomey sprawy
ponieważ sic stantibus rebus iakie są teraz trudno by było im-
petrare aby wiadoma osoba non cedat inviso [illegible] chciey tak
kochany dobrodziey mocnego w tym dołożyć starania za co obie fami-
lie nasze będą obcie WmP obligowane wielce, trzeba także
usilnie upraszać X. Kardynała o sekret który z siła racyi iest
potrzebny osobliwie dla tego że gdyby to postrzegli nie przyiaźni do tey
sprawy interessanci, tym by większym usiłowaniem starali się
accelerare [illegible] exitus negotii z tey racyi chciey to WmP przy-
mać wszelkie nawet przed dobrym naszym przyiacielem
Jmx Wizytatorem który w tym punkcie byłby diversi sensus, iedy-
nie tedy samemu X. Kardynałowi te desiderium nasze revelare
należy drugim zaś wszystkim aby sekret uniżenie upra-
szam. Piszę się z partykularną estymacyą.

JW Jmx Koadiutor Wilen. do JW Jmt Massalskiego Hetmana
Polnego W. X. Litt. z Sokołki Roku 1745 dnia 6 Aprylis

Ta była intencya moia wracaiąc się do Wilna być w Janowie a potym
w Sidrze dla akceleracyi wiadomego interessu, ad famam zaś którą
w Białymstoku odebrałem że WmP wyżed wespoł z Jeym. Panią Woiew.
Mścisławską znayduiesz się w Grodnie, spieszyłem na tamte
mieysce kiedy mię tu zaskoczył list WmP w którym wyczytałem

Że iuż

moia sollicytacya nie iest potrzebna wielce się cieszę
że instancye JmP Stty Wodkowskiego iuż odebrały
pomyślny skutek od całey Familii naszey ardenter
odemnie ardentissime pożądany z tey tedy nowiny
wielkie maiąc solatia, sam bym się istotnie na
razad abym miał gloriam imponendae Coronidis,
intencyom JmP Stty Wodkowskiego y
Jeymćpanny Wdzki Mscisławskiey przez
solenną benedykcyą stringendo nexum
który odnawiaiąc dawne domow naszych
kolligacye one novo et arctiori Vinculo ma
iednoczyć gdybym nie był indispensabiliter
obligowany spieszyć do Wilna z różnych
y nie odbitych racyi osobliwie zaś Zbliżaiącego
się terminu Sw Jerzego
przy którym terminie populie maiort wole
różne premunt interessa, y transakcye z
wdaszczyzna że bytność moiey pod te porę wy
ciągaią dwa negotia ieden exempcyiny drugi
po niesłusznie wypadłym dekrecie Skarbowym
kombinacyiny z wielką tedy mortyfikacyą
widzę że będę privatus hac parte szczęśliwości
oddawnego czasu niecierpliwie oczekiwawszy
tey domow naszych konjunktury. Zayzdrościem
Bratu memu JmP Łowczemu że ieżeli będzie invi
tatus od JeyMćPanny Wdzney Mscisławskiey do Janowa

czyli dzi godna będzie miał te szczęście adesse temu weselnemu aktowi, niech tam y za się bez y mnie reprezentuje Nasz WM. Dr. ia zaś etiam a longe fundam vota mille nas życzę szczęśliwy kocharny parze prosperitates w niezamierzone lata z konsolacyą obojga Familii naszych &.

JW. Jmć X. Koadiutor Wileń. do JW. Jmć P. Łowczego W. X. Litt.

Z Sobolnik dnia 7 Aprila 1745.

Odprezentowawszy dla informacyi list JmćPana Stolnika do onego rekwizycyi ponowię moią prozbę aby WMć chciał być na akcie weselnym Jmć P. Stolnika Wołkowyskiego z Jej Mć Panną Wodnską Mścisławską czy to w Janowie czy w Grodnie, o w tym usilnie upraszam. Że sam dla siebie wiadomych dobrze WMć interessow nie mogę temu weselnemu adesse aktowi y przez czas tak znaczny onego w tym kraiu czekać o obrotach swoich, a lubo też do successu urodzonego interessu swego chcący mi kochany dobrodzieiu do niego nie żałuię pióra y fatygi. Ja zaś zostaię solito cultu.

JW. Jmć X. Koadiutor Wileń. do JW. Jmć P. Łowczego W. X. Litt.

Z Wilna dnia 15 Aprila 1745.

Podziękowawszy za wyrażone apprehensye wzaiemnie życzę fortunatos successu WMć od kiunkuiącego ex invidia fatorum Xawiciela. Bytności WMć czekam impatientissime iako wspólnego między nami naradzenia się indispensabiliter pociąga bliżko

Za konkludo

wany Maryaz Jeymeł Urbli Mscisław, i alboteż ponowio ne a Ministerio Rossiaco, wzwawych expressyach domawiania się satysfakcyi w pretensyi Dąmbrowieckiej oczym doniosł mi dzisiej Podkanclerzy, i ateż wiem aliunde że Jmt Podskarbi Litt częstey ma konferencye z Jmt Potenkinem ktory będzie na początku teraznieyszego Sejmiku. Zwyklem zawsze zacho tą pełnic każde rekwizycye Wmt et eo intuitu non denegarem konsens Jmt Mikulskiemu ktory pod tą wyraznie kondycyą otrzymał, iżeli to verificabit com aperebat że Xiężą Piarowie są w tym indifferenter czy będą wypełni czy nie teraz zaś nasłuchawszy się ich lamentow y prozb usilnych przy mocnych instancyach, aby przy naymniey z tego kawałka nie byli rugowani, przytym widząc ich dyskrecyą y cierpliwość wroznych okolicznościach o ktorych adcoram nie mogę salva conscientia et honestate mortyfikować onych, żałuię tedy barzo że summa byla Jmt Mikulskiego przyznacznych ktore zwykł miewać kapitałach, wtym kolu stricte sesset, wkolu zaś nastem... ...cym ażeby frukty... ...kowała starać się będę z niezszyciem z Wmt y wczesną uczyniwszy z XX Piarami wzachodzących interessach konwencyą. Oświadczywszy się zatym że nie iestem capax nie recusare Wmt chyba gdy do tego powod obiecam racye wielkiey konsequencyi, y do sumnienia regulujące się upewniam że iestem ad omnes nutus.

JW Jmt Koadiutor Wileński do JoO X Jmci Radziwiłła Hetmana WW X Litt z Wilna d 15 aprylis 1745

Wiazd WxM iako publicae felicitatis omen bo tak nam augurari każe wielkie w oyczyzne merita y wysokie Jego attrybuta sam przeto mnym będąc voti proseqni nie omieszkam życząc ardenter aże

by

WXm oświadaiąc ten tak wspólnego honoru w Oyczyznie naszey Stopień, by d nam w drugie lata Dulce praesidium et decus Metropolii naszey, y za tey pro winnej W.X. dilcy, oraz ażeby WXm wielkich antenatów swoich tyle razy z chwałą nieśmiertelną tę godność władaiących, idąc torem onych ad gradus meriti sui, gro d na siebie z hoynych nieboś Virtuti praemia zawsze fortunne y szczęśliwe Successa których zupełnie zyczę serca a Triumphante Christo przy Paschalney sollemnizacyi geminato voto piszę się nie tylko ex Sanguinis nexu ale też z partykularney We neraciy z prawdziwą Propensyą y należytym respektem.

JW Jmx Koadiutor Wilen. do JW Jmt Sapiehy Wdy Cholen.

Z Wilna cz. 15 Apryla 1745.

Żałuię barzo żem nie miał tego szczęścia venerari w Wysokim Wmt którego w Wilnie witać będzie mi gratissimum, ad hunc effectum ażebyśmy prędzey tu mieli bytność Wmt z wielką ochotą wyprawiłbym ciągi, gdyby znaczna w bezdrożę odprawiona droga y tylko w likła dni temu skończona, ponieważ ledwo mogłem zbić na Wielki Czwartek do Wilna nie odebrała mi possibilitatem w tym usłużenia Wmt Suplikuię tedy nie mieć mi w tym za złe że wypełnić nie mogę rozkaz Wmt a sam cum Paschali gaudio wszelkich życzę pomyślności w niezamierzone lata, Zostaiąc z prawdziwą weneracyą.

JW Jmx Koadiutor Wilen. do JW Jeymt Pani Sapieżyney Wwdziny Mścisławskiey 1745

Chcąc oddać moię weneracyą Wmt wpanowie stanowszy w Białym stoku wyprawiłem umyślnego na tamte miejsce dla informacyi o Jey obrotach, dowiedziawszy się zaś że Wmt w Grodnie się znayduiesz tam spieszyłbym z oddaniem moiey obserwancyi, gdzie także nie maiąc tego szczęścia za skoczyć Wmt gdy mi pilne interessa spieszyć do Wilna każą listownie moy zasyłam ukłon oraz oświadczenie że zostaiem z należytą weneracyą.

JW Jmć Koadiutor Wilen. do JW Jmć Sylzena Kasztellana Inflan. ę 23 aprilis 1745.

Z wdzięcznym sercem przyiowszy apprebacyą Wmć iako dowod łaskawey pamięci Jego życzę w zaiemnie a Triumphante Christo zawsze fortunnych wdługie lata sukcessow, wielką mam obligacyą memu Dobrodzieiowi za kredyt, upewniam że choiaż kapitał punktualnie in termino przyszło oddam, iednak nazawsze chcę być Wmć debitor quo ad gratitudinem uznaiąc że mu siła powinienem wdzięczności za Jego iednostayne dla mnie łaskawe serce. nad kolliżyami znowu wskrzeszonemi sopitis niedawno od tej wielce ubolewam, ieżeli iaki casus sprowadzi Wmć na początek Trybunału nil intentatum relinquam chcąc contribuere do stałey ugody. Przyznam się nawet że gdybym nie był obligowany mediis maji z tąd się ruszyć non reversurus aż ultimis Julii y to in casu że nas seym extraordynaryiny do korony non evocabit, odważyłbym się pisać do obuch stron zapraszaiąc do Wilna, ażebyśmy uniti viribus pracowac mogli circa tam salubre opus, ugaszenia tych dyssencyi utriq parti szkodliwych y kosztownych. Interea zostaię distincto cultu.

Mowa miana w Senacie podczas Seymu w Grodnie Roku 1744 przez Jw. Jm. Pana Koadiutora Wilenskiego Refferendarza W. X. Litt.

Pierwszy raz in facie Rzeczypospolitey stawaiąc in gradu et in exercitio urzędu mego publice oraz otwieraiąc usta znam N. K. Jmci że należyta po mnie wyciąga wdzięczności abym animowany gratitudine głosem, wystawił przed światem wielkie y Krolewskie attributa WKMci ktore nas uszczęśliwiaiąc sąmsiadom są ad invidiam przyszłym ad admirationem będą wiekom, ale że to condignum sławy tributum superat nawet experyencyą edocta facundiam lingvę więc cedat tantum opus wyprobowaney y przywykłey enarrare magnalia Domini tot Concivium elegancyi, niech ci orła Polskiego synowie wpatrzywszy się w to Słońce samym doswiadczeniem pociągnieni chętnie wyznaią światu że a fulgore Maiestatu y wielkich czynow WKMci y naysmielsza musi caligare zrenica Mnie zaś sposobiącemu się teraz do dalszych usług WKMci dosyć będzie tego Słońca unum depredicare radium, niezmierzoney Klemencyi y dobroci WKMci ktora nademną illuxit kiedy po generalney burzy ledwo iak ad portum do miłey oyczyzny reducem, gdy mi cięższe respekta WKMci mereri należało swoiemi cumulavit y wywyzszył tę niepoiedno krotnie dobrodzieystwy, raz przez Koadiutoryą Wilenską ad primam WWXLitt Curulem ustawszy drogę w krotce potym wysoki honor Refferendaryi WXLitt konferuiąc dobrotliwie.

Nowy tedy dowod Klemencyi WKMci SmMitt głoszę światu z terazn należytą wdzięcznośći przy nayniższym podziękowaniu wyzna wam oraz którą przez całe życie usługą moią profiteri pragnę tak żarliwie że łaska WKMci która dla mnie excessit modum nie znaydzie w usługach moich sobie Konsekrowanych y wprawdziwey submissyi chyba z życia terminum.

Pierwszy raz przed zebraną całą Rzeczą pospolitą stawaiąc na stopniu urzędu mego y onego wypełniaiąc obligacyą oraz publicznie otwieraiąc usta znam NKSmMitt że należyta po mnie wyciąga wdzięcznośći abym ożywionym łaskami WKMci głosem, wystawił przed światem wielkie y Królewskie przy mioty WKMci które nas uszczęśliwiaiąc sąmsiadom przynoszą zayzdrośći, a przyszłym podziwienie wiekom z swego stanu zawsze czynić będą, ale gdy hołd takowey sławy należy wysokim cnotom WKMci przewyższa nawet experyencyą wyćwiczoną wymowę więc niech to dzieło spada na wyprobowaną y przywykłą do wystawienia wielkich dzieł WKMci elokwencyą tylu iemu życzliwych poddanych, niech ci orła Polskiego syny wie wpatrzywszy się w to słońce samym doświadczeniem pociągnieni chętnie wyznaią światu że od blasku Maiestatu wspaniałych czynow WKMci nayśmielsza nawet musi umieć się źrzenica. Mnie zaś sposobiącemu się teraz do dalszych usług WKMci dosyć będzie z tego słońca ieden wystawić

promień.

promień niezamierzoney Klemencyi y dobroci WKMci ktora nademną zaia swiata kiedy po ieneralney burzy ledwo iak do portu do miłey Oyczyzny powracaiącego, gdy mi ieszcze respekta Pańskie WKMci za sługo wai sobie należało swoiemi hoynie obdarzyła y wywyższyła nie poiednokrotnie dobrodzieystwy raz przez Koadiutoryą Wileń ską do pierwszego w WXLitt Senatorskiego krzesła uslawszy drogę w krotce potym wysokim honorem Referendaryi WXLitt obdarzaiąc dobrotliwie. Nowy tedy dowod Klemencyi WKMci głosząc swiatu tę teraz należytą wdzięczność przy nayniższym podziękowaniu wyznawam serum usty y błahą wymową ktorą przez cały życie usługą moią oswiadczai pragnę tak żarliwie że łaska WKMci ktora dla mnie zbrzegow nad zamiar wylała nieznaydzie w usługach moich sobie konsekrowanych, y w gatemboliosci prawdziwey submissyi chyba z życiem końca y kresu.

Nasz WKMa z słońcem Monarchą planet wyborne własnosci communes, ktory lubo wysoko osiada y oswieca hamisphaeria iednak y naymnieysze częsci swiata illustrat et fovet, własnie toż samo reprezentuiesz WKMci kiedy prawowawszy nad uspokoieniem swiata Chrzescianskiego nietylko oycowskim staraniem prospiciis walnym potrzebom Oyczyzny naszey ale też dimittis curas suas et sollicitudines do uszczęsliwienia prywatnych osob, a żeby za złotego augustowego wieku y szczęsliwego WKMci Panowania

ni

nia publica florente fortuna privatorum tali że floreat prosperitas gdy jus suum unicuiq reddet, ad hunc effectum złożyłeś WKMci sądy Kurlandskie na ktorych przypadaiące sprawy zobligacyi urzędu mego przywołuwam.

Masz WKMć z Słoncem Monarchą Planet wielnych włas:nosciach spoleczności ktory lubo wysoko osiada y oswieca niebios dzielnice iednak y naymnieyszym częsciom swiata daie swiatło y one uszczęsliwia Własnie toż samo uyrzasz WKMci kiedy prawowawszy nad uspokoieniem swiata Chrzescianskiego nie tylko oycowskim staraniem dogadzasz walnym potrzebom oyczyzny naszey aletez unizasz stara nia swoie y prace dla uszczęsliwienia prywatnych osob azeby za złotego augustowego wieku y szczęsliwego WKMci panowania gdy publiczna kwitnie fortuna wraz Obywatelow tey oyczyzny rozkwitła szczęsliwość osobliwie gdy kożdemu to będzie oddano co mu sprawiedliwość y prawo przysądza. Na ten Koniec złożyłeś WKMć sądy Kurlandzkie na ktorych przypadaiące sprawy zobligacyi urzędu mego przywołuwam.

A. S. E. Mad.e la Comtesse Potocka Palatine de Belsk, de Białystok le 3 Avril 1748.

Selon vos ordres j'ay parlé avec nôtre frère sur votre affaire, qui s'est excusé, que ne pouvant pas cette année ci vous laisser Łojow, en main il vous a donné un Prawo Zastawne en vous demandant un Prawo Arędowne, que vous lui avés refusé, parceque vous lui demandiés une intromission, chose qui n'etoit pas necessaire, puisque en vous donnant przy prawie zastawnym List do Generała, c'estoit une chose qui valoit autant que l'intromission, je n'entre pas dans cela, si c'est une raison ou une excuse, mais je vous avertis qu'une lettre do Generała est suffisante et qu'il se falloit contenter de cela, par ce que autrement vous auriés été obligé, d'envoyer un homme sur les lieux, ce qui vous auroit causé de la depense, sans aucune necessité. A la fin nous sommes convenus comme cela, que come vous avés deja entre vos mains un Prawo Zastawne avec une lettre do Generała, il ne vous en donnera pas un nouveau, mais vous n'avés qu'a envoyer quelqu'un a Czerlona avant Pagues, ou bien Mr. Glinski avec ces Documents. 1mo. Un Prawo Arędowne souscrit par vous et trois pieczętarze. 2o. un List na Przyznania souscrit pareillement, et dans ce tems la il vous enverra la Somme qu'il vous a promis de

vous faire toucher a la S.t George. En attendant il m'a
donné mille francs sur mon nom que je vous envoye
et qu'il faudra rabbattre sur cette somme quand il vay
peyera, Quant a ces 15000 Tymfs qu'il vous doit payer
a la S.t George, il m'a dit que ce n'etoit qu'a la fin de l'an,
née qu'il devoit vous les payer, et non au commencement
selon la Convention faite avec vous par Mr. Gluislei, je
ne connois rien a cela, c'est pourquoi je ne pouvois point
appuyer fortement cette pretention. Apres vous avoir
fait rapport de ma commission, je ne saurois vous
dissimuler Mad.e et tr. ch. coeur, mon Chagrin; il
paroit par la lettre que Mr. Stiwilei m'a ecrit,
que vous faites des plaintes contre moy, juges
vous meme si la Conscience et l'honneteté vous per-
mettent, de vous plaindre d'un frère qui ne vous a fait
aucun tort dans votre vie. Rien ne m'est plus facile
que de convaincre tout homme raisonnable, que
vous n'avés point raison, de vous plaindre de moy
mais pour faire cela il faut entrer dans un cer-
tain detail, que je n'ay pas toujours le tems
de faire, et en attendant cela peut faire tort
a ma reputation, chose qui m'est si chere, –
avec tout cela je vous assure, que cette cir-
constance comme tant d'autres, ne me fera
pas changer les sentiments de tendresse que j'ay
pour vous et avec les quels je vous assure que je suis
&c.

A. S. Mons.r Sliwicki Visiteur de la Congreg.n de la Mission. Grodno le 7. Avril. 1745.

Je vous ecris cette lettre du Chemin, et je vous felicite par avance sur les fêtes prochaines, en vous souhaitant toute sorte de Prosperités, je le fais d'avance par ce qu'un Cahos d'affaires qui m'attend a Vilna ne me le permettera gueres. La lettre que j'ecris a ma Soeur fera mon Apologie, quand j'auray le plaisir de vous voir je vous entretiendray par menû de cette affaire, et je vous convainqueray qu'elle a tort. Je crains fort que ces picilleries ne m'impatientent et ne me forcent a l'abandonner a son mauvais sort; J'agis de bonne foy avec tout le monde et je ne demande, que cette seule recompense, qu'on le reconnoisse, mais je suis outré quand on me la refuse sans raison. Je vous envoye le Consentement que vous m'avés demandés, je vous prie de vous informer, jus qu'ou peut aller la depense, de l'Expedition pour la Coadjutorerie d'un Canonicat comme celuy de Varsovie, quand ce ne seroit que l'eviter, pour pouvoir prendre mes mesures. Mr. le Chanoine vous ecrit sur un Cuisinier je vous prie de me le procurer, j'en ay fort besoin, celui que vous m'avés donné etant souvent malade. J'ay eté a Bocki ou mon Frère est survenû, il m'a engagé en formes

Mlle. la Tresoriere, malgré les Sentiments que j'ay sur cela, et qui vous sont connus par ce que je vous ay ouvert mon Coeur sur cet article fort sincerement, et qui etoient occasion que je souhaitois dans le fond un refus, je n'ay pas pû me dispenser de dire a la mere meme de mon propre Chef toutes les raisons qui etoient capables sans faire tort a la verité de procurer a mon frère la preference et l'eloignement a ses rivaux, je vous prie de sonder le Prince Vice Chancellier, et en cas qu'on luy aye fait quelque faux rapport, je vous prie de lui expliquer comme de vous même mes sentiments sur cela, et de conclurre cela par de raisonnement, Que malgré l'Estime que j'ay pour Mr. le Gr. Chambellan, je n'ay pas pû eviter ce que la bienseance exigeoit de moy, et suivre l'Exemple de Mgr. le Prince, qui etant bon amy de mon frere et de ma maison favorise son rival par la seule raison que c est son neveu. &c &c

A Mr. Sliwicki Visiteur de la Congreg. de la Mission. Vilna le 17. Avril. 1745.

Puisque Mr. l'Auditeur ne veut point s'expliquer je vous prie Mr. de vous informer d'autres personnes a quoi peut monter la depense de l'Expedition d'une Coadjutorerie, mais il le faut faire

adroitement, pour qu'on ne devine point que
c'est pour m'informer que vous voulés savoir cela
il y a divers Chanoines a Varsovie, qui sont ou
ont été dans le Cas des Expeditions pareilles; Je sais
qu'ils ne souhaiteroient point Mr. l'Abbé Massalski
pour Confrere, par consequent, il faut sonder cela
adroitement. C'est certain et j'en puis être temoin
que mon frère apres qu'on lui a refusé la Castellanie
de Vilna a Demandé celle de Troki, et que la famille
en question a promis de l'aider, et apres elle
a negligé cette affaire. J'ay deffendu severement que
les Juifs n'osent pas enterrer leurs morts publiquement.
Quant a la distillation des Eaux de Vie, j'ay
ordonné qu'on se conformat en tout aux regles, et
aux usages des Villes voisines et sur tout de celles qui
qui sont dans les biens de Mgr. l'Eveque de Luceorie
L'Eté prochain quand nous aurons une Entrevüe
ensemble nous reglerons cela comme tous les autres
griefs; Mr. Nurinski auroit mieux fait
s'il m'avoit ecrit une lettre en se plaignant que
d'intimer une Citation. Les Juifs de Siemiatycze
montrent un reglement ecrit de la propre main
de defunt Mgr le Palatin de Podlachie, par
le quel il paroit que ce Seigr. ne reconnoissoit
point la dette que vous demandés pour legitime

ils ont eu tort de ne pas produire ce Document quand nous etions a Siemiatycze, je vous prie de suspendre cette affaire jusqu'a la S.t Jean et dans ce tems la nous examinerons tous deux cette affaire et l'Ecrit du Palatin. Quant a l'Affaire des Bourgeois de Siemiatycze, c'est sur que j'ay donné un consentement pour degager les fonds qui etoient engagés aux Bourgeois qui appartiennent a l'Eglise, Il me paroissoit que c'etoit juste de le faire. Je vous avoue que je ne vois pas que ce soit faire tort aux Sujets de l'Eglise de reprendre ce qu'on leur a engagé en leur rendant l'argent qui leur est dû, comme aussi si les hypothecaires ne veulent point recevoir l'argent de le mettre entre les mains de la justice et de s'emparer du sien, a moins qu'il n'y aye quelque circonstance, qui leur a pu faire tort et que je n'entrevois pas. Je vous prie de m'en informer, et apres cela je vous assure que je vais faire redresser ce grief au reste non est periculum in mora. parcequ'avant la recolte nous arrangerons cela ensemble. Je vous envoye une lettre de ma Soeur qui achevera de me disculper Je vous prie de me la renvoyer. Mr. Ilinski et Mr. Niwinski me paroissent tous deux de bonnes gens, a l'un il faut oter un peu d'etourderie, et a l'autre un Esprit de lamentation,

JW JMx Koadiutor Wilend do JW JMx Tylzena Nominata
Biskupa Smolend ex 23 aprilis 1745 z Wilna.

Z iednostayney moiey ku WMt weneraryi, ufundowany ex arcta
nie dawney y nieodmienney przyiazni zyczę z całego serca
ażeby Sanguine proprio purpuratus Pontifex w tym Kole
ornar emeritam sacro diademmate frontem, WMt y onego se
natora zdobiąc purpura benedykcyą swoią przymnożył
WMt w niezamierzone lata longam et non interruptam
seriem zawsze pomyslnych sukcessow hoc virtuti premi
koronuiąc WMt w Kosciele Bozym zasługi, JMx Biskup
Inflantski rozne mi allegował racye wszystkie swoy proce
der ktore WMt exacte deferre było by to nimis prolixum et su
perfluum, poniewaz w krotce podebraney Sałcie będziesz mogł sam
WMt sistere hunc usum czyli abusum iurysdykcyi Biskupiey w
dyecezyi Smolend. od samych ze WMt w tamtym kraiu rezydu:
iących maiąc relacyą że niektore woytowstwa Oswięyskie
należą do dyecezyi Smolend w tey supozycyi będące one prose
identia WMt circa ovile oppignorowałem, nie wiedząc ora
cyach ktoremi dyecezya Wilend. ciąg sobie one vindicare preten:
duiąc że opinio et presumptio cedere veritati powinna, o takowych
dyfferencyach sam WMt zważyc możesz że mnie decidere nie
należy, y ieżeli one excesserunt że non meum inter vos tan
tas componere lites, Co zaś do erekcyi Parochialnego
Kosciołka w Oswięyszczyznie odkładam to do ustney między
nami konferencyi, upewniaiąc interim że choiaz nie widzę aby można
lege ecclesiastica clare expressa stringere haeredes bonorum ad hoc opus
Charitatis, bo y contraria praxis aut saeculi usitata w Oyczyznie

naszey.

naszey zdasięonych zasłaniai nad czym sam iako Biskup ubole
wam iednak, zawsze w czasu potrzeby będę dispositus praeduce-
re bono exemplo y siła czynie deferendo consiliis et monitis, tak godnego
Pasterza iako WMć którego zelum y cnoty zawsze wysoko sobie szanuię
takowe maiąc sentymenta miałbym w sobie za wielką w życiu
szczęśliwość y ukontentowanie przez konsekracyą manum
imponere WMć iednak obawiam się aby mi do tego nie były
przeszkodą często indyspozycyi podległe zdrowie iako też
interessa które mię indispensabiliter medio maii evoca-
bunt w kray Pinski y na Podlasie y podobno nie
pozwolą do konsekracyi kuracyi maiowey którą zaczowszy
wiliśnie kontynuować będę musiał w drodze, z tym wszytkim
upewniam że w rekompensę że tego szczęścia participes
nie będę tym ardentius prosić nie omieszkam autora
omnis benedictionis aby cum plenitudine charakteri
~~Episcopali~~ sacerdotalis wlał na WMć plenitudi-
nem cnot wszytkich do stanu Biskupiego potrze-
bnych, et fructificare dawał te talenta którymi
WMć hoynie nadał. Jest to rzecz niewątpliwa
że zatrzymanie przywileiu na Podkomorstwo Inflanc[kie]
w kancellaryi koronney przyniosłoby większą exacer-
bacyą między zdanemi Familiami, przeswietnego
Xiężstwa Inflanckiego; fomes tedy dissidii nie tak
iest nie iuż wydanie przywileiu ale nie decydowana quaestia od
Ministrow albo od obranych nie których JJ. WW. Se-
natorow podczas seymu tak o m radził o praecedencyi mię-
dzy Stą a Podkomorzym iakoż te sopire liter mieszą

sposobem nie możno y gdyby tu iaki casus obie strony do Wilna sprowadził na początek Trybunału radziłbym zgodę y ten teraźnieyszego medium do proponowania ad resolvendum hunc nodum nie widziałbym nie podobna ażeby w oyczyznie naszey tey ludzie nie znaleźli się osobliwie w Xsiężach których by probitati et experientiae obie strony konfidować nie mogły, atakby przez ich dexteritatem quaestii uprzątnąwszy obecnie urzędów te żwawe kolliże koniec swoy wzięli. Sola aequanimitas całą zgodę obtinere deberet do czego gdy WMPan obie strony exhortando contribues uczynisz rem Episcopo dignam.

Jego Mci X Koadiutor Wileński do JWJMci Sapiehy Kanclerza WXLtt.

d. 24 Aprilis 1745.

W samą rezolucyą odprawiona droga iest okazya że tu pożno z tą nowszą znayduię razem trzy listy WMPana na które odpisuię dziękuię iak nayuniżeniey WMPanu za ponowioną deklaracyą promocyi swoiey Synowcowi memu y za podane ad assequendum skutem rady w których cieszę dobrotliwe serce WMPana dla Jego y dla mnie. Do Xsięcia Podkanclerzego pisałem, który mi deklarował że ma z WMPanem sotiare promocyą skutku JMci Stty Dwo. Miałem z różnych stron relacyą że JMci Podskarbi WXLtt sollicytuiąc dwór Kopyśki iest autorem wszystkich tych zamachów na Dąbrowne które kilka razy przytłumione coraz re virescunt, spodziewam się temi dniami Brata mego y JMci Wdy Smoleńskiego z którymi naradziwszy się ułożemi plantę agendorum bez zwłoki y wtedy odezwiemy się do WMPana teraz zaś wcześniey supplikuię aby nas miał w swoiey protekcyi. Interim sam ieden w tak wielkiey importancyi interessie osobliwie w punkcie odezwania

się

się do Dworu dać rezolucyi nieodważam się. Xiążę Podkanclerzy pisze
do mnie wtey że materyi, przysłał mi kopią responsu na
reskrypt Moszkiewski, którą podał JO X Kanclerzowi Koron.
Zdami się że iest convenienter pisana, niewiem ześliby
nie należało to przydać modestis terminis wyrażaiąc że
by to było contra dignitatem Reipublicae a tym samym
contra iura bona Civium gdyby in visceribus Jey Łony
Obywatelów kto czynił sprawiedliwość non recurrendo
do sądów od Rzeczypospolitey postanowionych, nim tedy
przydzie mi wziąć in tam perplexo negotio salubre Consili
um cum sanguine iunctis y z Przyiaciołami Domu naszego
Chcieyże WMM Pan niby od siebie odezwać się do przyiaciół których masz
ad latus Principis rezyduiących y to czynić cokolwiek mu in
genuinus amor y zwykła dla domu swego łaskawość
dyktować będzie. Ja zaś cum Paschali gaudio tak WMM Panu iako y X Xięż
nie zawsze fortunnych y wesołych dni y momentów, w nie
zamierzone lata życząc piszę się z zwykłą submissyą.

JW Jmć Koadiutor Wilen. do JO X Jmci Sanguszka
Marszałka W. X. Litt. d. 24 Aprilis 1745. z Wilna

Jako we mnie viget nieustanna ku WXM życzliwość z należytą
złączona obserwancyą tak zawsze z wielkim ukontento
waniem mi przychodzi te remonstrare sentymenta
gdy do tego podaiącię okazyą chętnie tedy circa recursum
paschalney solennizacyi niosę votorum tributum wolę apprehe
dy aby invidas sortes y śmierć samą zwyciężaiący
Zbawiciel uczynił WMM Pana participem zawsze pomyślney
wdłużey lata szczęśliwości, semper laetos dies et aureas

rêdueens honor co wyraziwszy rekomenduię Łaskawey pamięci y oswiadczaiąc się że iestem [illegible].

JW. Jm. X. Koadiutor Wilen. do JW. Jm. P. Ogińskiego Oboźn. Litt.
z Widna d. 24 Aprylu 1745.

Im większą stroną ku WMP. propensyą y godności Jego weneracyą tym zwiększym ukontentowaniem odbieram dowody Łaskawey pamięci w wyrażonym świąt Paschalnych powinszowaniu oraz co ardentiori voto życzę wzaiemnie z całego serca od Wszechmogącego Zbawiciela wszelkich pomyślności incrementa w nieprzemierzone lata oraz adequanter w Oyczyznie ascensus, Zacności imie na wszelkie talenta WM P. Co prawdziwym życzę sercem oswiadczam się że iestem z partykularną y nigdy nie odmienną propensyą.

JW. Jm. X. Koadiutor Wilen. do JO. X. Jmci Czartoryskiego Podkancl. W. X. Litt. z Widna d. 24 Aprilis 1745.

W samą rezolucyą odprawioney podróży iest okazyą że nie prędko w Wiednie stanowszy późno odpisuię na dwa listy WXM ieden w Grodnie drugi tu odebrane, w które raz wypełniam praemittendo powinszowanie Paschalnych solennizacyi oraz apprekacyą zawsze fortunnych sukcessow tak dla WXM iako dla Prześwietnego Domu Jego, dziękuię uniżenie WXMci zadeklarowaną dla synowca mego promocyą ktorego gdy WXM wsparć protekcyą swoią będziesz raczył y mnie y Jego na zawsze sobie uczynisz tym mocniey do usług swoich przywiązanych. Xięcia Jmci Wdy Sieradz. ktorego iutro tu się spodziewamy usilnie upraszać będę aby chciał favere

96

Siestrzencowi swemu, lubo tego spodziewaiąc się nie mogę, aby miał odstąpić od promocyi rekomendowanych z Familii swoiey subiektow. Cokolwiek mi WWPan [illegible] iniungere raczyłeś strony wsparcia konkurrencyi do rożnych funkcyi wkole determinowanych przez tego subiektow, upewniam że z tak wielką applikacyą sam nie będę żadnym w tym miał naymnieyszy swoy własny interes. Lubo fatygi WWPana do Lublina wielkie za tuę iednak pewnym iestem że activitas WWPana potrafi ten interes pomyślnie zakonkludować. nayskrotsza by była zakończenie tych kłotni droga, y podobno dla obuch stron pomyślnieysza bo umknienie fatyg y expens przynosząca gdyby się to mogło skończyć kombinacyą, rozumiem że y tamta strona lekkey fatygę kontentowaić się będzie widząc że swoiey stratyzwsłarze się nie może co zmoiey życzliwości namienię odważam się. Dziękuię WWPanu za kommunikacyą Memoryału kopyiskiego y repliki ktorze barzo pięknie et solide ułożone. spodziewamy się tu wkrotce JPana Kasztelana Wilenskiego z synem iuż podłowy Dombrowienszczyzny aktorem iako też JPana Łowczego Litt. z ktoremi ułożywszy plantę agendorum et tractandorum odezwiemy się do WWPana o radę y pomoc uprasza iąc teraz zaś wczesnie oney zamawiamy sobie przeciwko tey burzy ktorą nam suscitat chciwość JPana Podskarbiego WWXLitt zawsze bowiem się exempli cięszą tego skarbstwa od siebie possydowanych, osobliwie zaś post connubium JPa Sty Wołkowyskiego praesidentis nie chybne

dla siebie wyłuszno ten Minister iest Autorem wszystkich tych za
machow iakoż mam zrożnych stron relacye o Jego Kointelligencyach
cum extraneis y spodziewam się przy łasce Pana Boga że nasza
niewinność triumphabit, a Jne wstydzić się tego będzie in facie Rzeczy
pospolitey na następuiącym seymie. Będąc na Podlasiu
dowiedziałem się iak szczęśliwym fortelem list WXM do JOśnie Kan
clerza pisany nie doszedł rąk Jego mogę tedy za JOśnie Kanclerza
o tym do tych czas niewiedzącego ręczyć co temerarium nie
chciałbym w żadney okazyi dla nikogo. Przy ieneralney re
zolucyi spiesząc do Wilna na święta przy tym w drodze dowiedziawszy się
że kontrakty małżenskie między JOśnie Stą Wołłowiczem a Jeymość Panną Podhąn
Mścisławską są podpisane y przyznane nie wstępowałem do Jano
wa nie mogąc zaś sam być na weselu pisałem do Brata mego pro
sząc aby y zamnie y za siebie służył neospondis, których wespół
z JOśnie Kasztellanem Wileńskim y z Bratem moim dziś albo iutro spo
dziewam się po odprawionym w Janowce weselu. Interessa JOśnie Zaw
tyszkow pogodzić iak iest rzecz trudna doznałem z experyencyi
y z pospolitego przysłowia ab homine unius negotii libera nos
Domine pisałem iednak do obudwóch stron ofiaruiąc moią usługę ieżeli
by się ziechali na początek Trybunału tuteyszego, do Wilna. Fons et
origo wszystkich kłótni iest quaestya o precedencyą osobliwie w za
gaieniu między Podkomorzym a Starostą. proponowałem JOśnie Pm pod
czas Seymu żeby się zdali na decyzyą Sekretarzow utriusque gen
tis którzy są w tey materyi Judices Competentes. JOśnie Kanclerz pisał
do JOśnie PP Stolnikow precedencyą przyznaiąc Podkomorzemu ieżeli by WXM
y JOśnie [illegible]

y JmP Kanclerz koronny byli eiusdem sensus y z tymże przedstawnami wyexplikowali rozumiem że powinne by być ugaszone te kłótnie które tanto motu o bagatele agitanh między ludźmi prożnującemi y bogatemi bo moim zdaniem nie masz oco dysputować się pogotowiu bić się do czego przyiść może ieżeli hoc unico remedio przed seymikami przedseymowemi ten ogień przytłumiony nie będzie. JmP WdyK Smoleń także his diebus spodziewam się do Wilna mam wielkie racye rozumienia że nie wyszło de stymendo z tą matroną o którey mi WxM namieniasz.

JW JmX Koadiutor Wileń do JwJmP Massalskiego Stty Wołkowyskiego z Wilna d 1 Maia 1745.

Będąc arcto nexu przyiaźni od dawnego czasu do Prześwietnego imienia WmP przywiązany nie sobie bardziey uczyniłem zyszczytem iak przez związek bliskiey kolligacyi być iescze ściśley złonczonym z zacnym imieniem Jego nowo z pokrewnienia vinculo dawne y sita razy ponowione przodków naszych renovando kolligacyi foedera co poniewaz przez Maryaz WmP z Siostrą moią favente Numine iuz swoy wzięło skutek iakoszczz z tego nie skomparowanie cieszę tak upraszam dobroci Boskiey azeby na Oboygu WmP largas fundat benedictiones sponte tribuendo dozywotnią przyiazni złonczonym Jch sercom ukontentowania y wszelkie pomyslnosci w nie zamierzone lata oraz siebie rekomęduię łaskawey WmP kochanego

Brata przyiazn upewniam że omni officiorum genere zechcę testari moią prawdziwą zyczliwość tak Wmć iako y kochaney kuzynce Dobrodzieyce moiey ktorey moią zasyłam weneracyą zostaiąc z party kularną propensyą debito cultu.

JWJm X Koadiutor Wilen do JW Jeym. Sapieżyney Woiewodziney Msciław. z 1 Maia 1745 z Wilna.

Swiąt szczęśliwie odprawionych winszuię Wmć życząc niezamierzone lata zawsze fortunnych sukcessow. Odebrawszy nowinę o szczęśliwie zakonkludowanym maryażu siostry naszey z Jmć Stą Wołkowyskim iako się z tego wielce cieszę tak też iestem pewien że teraznieysza Jeymć Sta rościna Wołkowyska w te zaing dostawszy się Familią wszelkiey zażyie pomyślności, że zaś fundamentem całego w życiu szczęścia dla małżeństwa iest zobopolna miłość wiem dobrze że Wmć maiąc teraz na rezydencyi u siebie corkę swoią wespoł z mężem będziesz się starała w tych początkach iak nayдoskonaley między tą parą ugruntować stateczną miłość y przyiazn. Co iako siła przyniesie awantażow siestrze naszey tak ten przynaypatniey że Jmć Kasztellan Wilenski widząc dobre serce dla syna swego Jeymć Pani Starościney Wołkow. tym mocniey y żywiey będzie pracował koło interessow tak trudnych y zawikłanych regulniyczych się do synowey swoiey. ta iedna słodycz może mu przymilić gorzkości tylu przykrych y trudnych interessow w ktore wdawać się będzie musiał dla utrzymania substancyi Jeymć Pani Starościney Wołkowyskiey. że zaś nie mało pracy mieć będzie łatwo to zgadnąć można z samego interessu Dombrowieckiego ktory coraz w gorszych nay dującę koniunkturach. Posyłam Wmć dla informacyi excerpta z listu obuch pieczętarzow iako też y kopią memoryału Biskupiego kowienskiego podanego z ktorych Wmć to wszystko poznasz doskonale. Zaczym tedy mi Dobrodzieyko aby Jeymć Starościna pokazywała iak nayдoskonaley przychylne

serce dla tey Familii w ktorą weszła. a tak dla zobopolnego uszczęśli
wienia iakoteż kasztuiąc sobie JW Hetmana nie zawadzi aby
WMość do tego prowadziła chociaż sama Jeymość Pani Starościna idąc
za własnego serca instynktem do tego będzie skłonna powie
waż iako mi WMość w liście swoim do Warszawy pisanym
~~wyrazić raczyłaś że siostra nasza idąc za JW Stol~~
nowyplnego czyniłaś to nie tylko że takie było zdanie WMość
y całey Familii ale toż że zdeminkowana została, stale
czną przez czas znaczny konkurrencyą y nie poruszoną
szczęśliwością JW Stolnika Litewskiego. te reflexye może szczęśliwego
serca pochodzące suplikuię łaskawie przyiąć przytym
być wyperswadowaną że iestem z statecznym na zawsze
przychylnością przy należytym respekcie.

PS. Suplikuię mi nie mieć za złe że biorę śmiałość mo
ie reflexye proponować, bo to czynię z szczęśliwego
serca ku WMość y ku Jey tercie. Kopią memoryału
kopyskiego od JW Kanclerza WXL mi przysłanego
proszę mieć w sekrecie nie pokazałem go tu nikomu
oprocz Brata mego.

JW Jmci Koadiutor Wileński do JW Jmci Pana Sapiehy
Kanclerza WXLit. 8 Maii 1745 z Wilna.

Jakom proponował Jmci Graffowi Bestucheffowi aby od dworu
kopyskiego zesłano affidatam personam wespoł z dokumentami
remonstruiącemi nowo wskrzeszone pretensye do Hrabstwa Dom
browieńskiego tak tey byłem suppozycyi wespoł z Bratem moim
y JW Kasztellanem Wileńskim interessuiącym się do Hrabstwa Dom
browieńskiego ex occasione nowego Autora Syna swego

Jmć Stty wołłowyslug że tu ziedzie Jmć Setenlin albo kto
inszy remonstrando pomienione pretensye a ponieważ się
nie stało. suplikuię WMćP aby raczył pisać do Dworu Con
ciliando nam protekcyę JKmći PMm oraz perswaduiąc aby
Krol JMć Pruski raczył odezwać się do Dworu Rossyiskiego
że sam chce wnisć in cognitionem tego interessu. zleciwszy obom
Sekretarzom wxalt aby ten interes wzieli in trutinam y one
mu raport uczynili, takowe medium wstrzymać może y tam
facti pulii favente numine znaydziemy sposoby doskonaley się
wywiązywać. ote tedy Taske WMćP uniżenie upraszaiąc się
bie y ten interes publicam securitatem concernens moim y kon
Sukcessorow imieniem, usilnie rekomenduię. O Trybunale spo
koynie ufundowanym będziesz miał WMćP ex publicis relacyi. my
tu z Xięciem Wdą Wilen. iesteśmy nie tylko w miłey przyia
źni ale y wszelkiey konfidencyi, po bratersku Hetman Polny
także dobrze się komportuie z Kollegą y z nami, wiem pro certo
że nie ma intencyi pomagać X Biskupowi in casu dissidii z
bratem owo zgoda dawno nie widana w Litwie nastała Day Boże
na długo, bo siła iest takich ktorym się to dziwnie nie podoba y do
tychczas irriti conatu przyiaźń naszą mieszać usiłowali.
Zowiąc to palam triumviratem, chociaż nikomu ta nasza dobra Har
monia szkody nie przynosi ale multis utile bellum, Chciey WMćP pisać
do X Wdy Wilen. że dowiedziawszy się odemnie o naszey dobrey Harmonii
cieszysz się z tego y życzysz ut haec felicitas sit diuturna będziesz to obli
gował barzo X Wdę. W interessie Dąbrowieńskim suplikuię pisać
do Dworu nasz ex proprio instinctu. X Jgnu do stop, upadam suplikuię
wyrażone Wilen. wiadomości kommunikować Zostaię z glemboką

ad cineres submissya.

JW Jmć X Koadiutor Wileń do JW X Jmci Czartoryskiego Podkanclerza W. X. Litt. d. 8 Maii 1745 à Wilna.

Jakom proponował Jmć Grafowi Bestuchoffowi, aby od dworu Rossyiskiego zesłano affidatam personam wespoł z dokumentami remonstruiącemi nowo wskrzeszone pretensye do Hrabstwa Dombrowienskiego tak tež byłem supposycyi wespoł z Bratem moim y Jmć Kasztellanem Wileń interessuiącymi się do Hrabstwa Dombrowienskiego ex occasione nowego alteru Syna swego Jmć Xięcia Wołłowyskiego że tu zieda sie Jmć Detenturi albo kto inszy remonstrando pomienione pretensye co ponieważ się nie stało supplikuię WXM aby raczył pisać do dworu conciliando nam protekcyą JKM Pr Wiltt oraz perswaduiąc aby Krol Jmć Pruski raczył odezwać się do Dworu Rossyiskiego że sam chce wniść in cognitionem tego interessu zleciwszy obowiązki dziedzicom W X Litt aby ten interes wzięli in Krutinam y onemu raport uczynili takowe medium wstrzymać może zaś fati poli favente Numine znaydziemy sposoby doskonale się wyswobodzić. List do Jmć Grafa Brylla posyłam ktory iesli się będzie zdało supplikuię kazać odesłać ieżeli nie to ten supprimere a mnie informować ktoremi terminami ma być pisany oco w nadziei łaski WXM uniżenie upraszaiąc siebie y ten interes publicam securitatem concernens moim y Konsukcessorow imieniem usilnie rekommenduię. Trybunał spokoynie iest ufundowany na początkach ktorego rozkazy WXM ad amussim pełnić starałem się rekomendowane promowuiąc subiecta,

wnię Subiekta chcę nazawsze usługą moią testari że dependuię od woli JWPana iestem zyłembolim respektem

JW Jmci X. Koadiutor Wilen. do JW Pana Nyżena Biskupa pano... 8 Maii 1745 z Wilna.

Rożnych interessow udiq confluentium moles zawsze mi nie pozwalaią szerzyć się z expressyą listowną ale na początku Trybunału teraznieyszego na ktory ledwo nie wszyscy zebrali się z woli WXLitt tym bardziey compellor ad stylum Laconicum, krotko tedy dziękuię za wszelkie łaskawe ku mnie sentymenta WMPana o moiey upewniaiąc wzaiemnie stateczney życzliwości. Konsekrawa WMPana aby peragal w Warmii nie widzę w tym inkonweniencyi żadney. JmX Biskupowi Inflantskiemu List WMPana oddam choć iaż zachodzące koncertanye powinne censeri być Lepiey poniewaz expedycya Rzymska albo iest w drodze albo w ręku WMPana. Zostaię Constanti Veneratione na całe życie.

A Mgr. le Comte de Brühl Vilna le 8 May 1745.

Ayant appris qu'on a presenté a S. M. un Memoire de la part de S. M. I. de Russie se formant des pretentions sur le Comté de Dombrowna qui nous appartient, avant que nous puissions exposer la Justice de nôtre Cause a S. M. nous supplions treshq. V. E. de nous procurer l'honneur de la Protection de S. M. dans cette affaire et qu'Elle daigne ecrire a la Cour de Russie, qu'Elle chargera les deux Chancelliers de Lithuanie d'examiner cette cause pour lui en faire le rapport en ordonnant a la Maison de Sapicha de prouver leur Cause, si la Cour de Russie envoye aussi ici un homme d'affaire avec les Papiers sur les quels elle fonde les Pretentions. Je supplie

V. E. d'avoir cette affaire a Coeur, pour prevenir les voyes de fait, dont la Cour de Russie paroit vouloir se servir, ce qui ne se pourroit point faire sans violer les frontières du Royaume et la sureté publique dont doivent jouir tous les fideles sujets de S. M. dans ses Etats et dans ceux de la Republique

Nunquam potest satis Laudibus celebrari eximia pietas Serenissimæ Reginæ Dnæ nræ Clementissimæ quæ, ipsius oculos indigentium necessitatibus semper intentos inclinat ut Subditis suis etiam in remotis regionibus succurrat illis apostolico zelo et materno plane affectu providendo Spiritualia alimenta quæ tanto magis sunt necessaria et utiliora, quantum in hominibus Anima corpore præstat. Sparget Late radios suos et Lucebit etiam per multa secula pietas Serenissimæ Reginæ, in his ditionibus ubi hucusq hominibus in tenebris et in umbra mortis sedentibus catholica doctrina tenui fulgebat Lumine et quot Christo Lucrabit in his oris animas tot conciliabit exoratores apud Deum, pro Principe tanto zelo salutis animarum prædita et pro tota ejus augustissima Familia. Illmus vero Episcopus Vilnen Una mecum cum toto Diœcesi Vilnensi, noti suum exorabit Maiestatem Divinam semper, omnes virtutes specialiter autem propagationem cultus sui et Sibi salutis animarum liberaliter præmiantem ut prohac

munificentia retribuens largas fundat benedictiones in sere nissimam Dnam nostram Clementissimam hanc et illius Augustissimam Familiam multiplicibus cumulando pro speritatibus, quod ardenti voto precabimur. Debitas in terim gratiarum actiones ad pedes throni sacrae Regiae maiestati deponimus, quaecunq vero in fundatione sere nissima Regina sunt praescripta ac pie et prudenter instituta ut exacte serventur curabimus, cum hoc exigat a nobis et erga ipsam sacram Regiam maiestatem solita nostra reve rentia, et ea gratitudo quae semper debebitur munificen tissimae Fundatrici spiritualis subsidii tam utilis anima bus Christianis nostrae curae commissis. Reverendissimae Paternitati vestrae quod hoc negotium promovere voluerit maximas una cum Illmo Episcopo ago gratias et tan tum debeo ac pietatem Rndmae Paternitati vestrae quae ipsi non permisit oblivioni dare necessitates spirituales ho minum. quos sola charitas erga proximum Rndmae Pater nitatis vestrae memoriae sistit, cum hoc distantia tam ma gna se iungantur, maxime venerando eo maiori studio profiteor quod sim singulari cultu.

J. W. Jmx Koadiutor Wilen do J. W. Jm X Sapiehy Kanclerza W. W. X. Litt
d. 5 Junii 1745 w Wilnie.

Dziękuię Wmbanowi zes raczył pisać do Jm X Grafa Brylla wzgle dem Dombrowszczyzny. Superarbitratum Dworu naszego zawsze byn się obawiał bo ten często zbytecznie sobie mierzyście aulam

106

dopiaciam, ale życzyłbym sobie azeby ten interes był par
tim mediowany partim decydowany przez WMPDo
budwoch Sieiętarzow jakom wliście moim wyraził do
JmP Graffa Brylla ktoregom kopią posłał WMPanu
iakoż in tali sistemmate dla nas nullum periculum,
bo WMP domowi swemu, a JP Podkanclerzy JmP Kasztellanco
wi Wilen niedalibyscie przy słusznosci krzywdy uczynic
otym wszytkim w krotce będę miał favente numine
honor Conferre ustnie z WMPanem poniewaz medio Junii
ztąd wyieżdzam y spodziewam się być w kraiu Brześkim
koło S Jana, gdzie mnie dwyleła moia ku WMP życzli
wość z należytym złozonym respektem ante omnia im
pellet abym iachał do kodnia nie biorąc z sobą JmP
Stryiunskiego Spoliatora Bibliotheki WMP azeby moia
wizyta nie zdała się być interessowana, lubo mam
WMP sposob teraz, zbyć się tey importunii z zwykłey
dobroci swoiey promowuiąc go do Pisarstwa W X Litt
o ktory respekt zaunayuniżeniey suplikuię upewniaiąc
że sam będę tego zdania że odebrawszy recens bene
ficium nie należy mi wspominać o dubliklatach Xiąg
albo onową prosić y naprzykrzać się dalej, teraz zas
i kraiu vicibus zaunayusilnieg suplikuię WMP aby z pro
tekcyi swoiey nie wypuszczał Synowca mego. Spo
dziewamy się tu temi czasy X JP Wdy Wileń alego

solliçytowaé nieodwazę się wtym interessie bowiem że będzie nie wy
perswadowany, iatoz mu tego za złe mieć niemogę bo każdy
bliższy imieniowi swemu, do tego takowa przeciw niemu nie mu
daby skutku a mogłaby naszę niedawno sklejoną przyiazn nad
weredzić. kiedy będzie respekt WM ze nondeseret JMP sty kam
tak x JM sam przed sobą będzie exkussować WM iako my XJM excu
sabilem uznaiemy, że mimo rodzonego swego siestrzenca promo
wuię dalszego z imienia swego krewnego, iakoż iakoż Ja sam nie
chcę vitio vertere x JMu że widząc dysproporcyą lat między x JM
Krayczycem a JMP stanskim kuchmistrzem nie upatruie tożsame in
conveniens gdy mimo JMP Pana kor kuchmistrzego constantissi
me o Kuchmistrzowstwo Litewskie chcę wypromowować Syno
wca swego, taky daleko młodszego od JMP Stanskiego chwalandum bo
naturalna miłość ku swemu domowi obliczat porzucie kazdego
Że zaś tak urgenter isztwo do WM chociaz znam doskonale miło
dość Synowca mego, nie czynie to ziakowey ambicyi, od ktorey
staram się y sam być dalekim y synowca mego antecomitum
oddalać lecz że widzę iż otrzymawszy z respektu WM Pisarstwo
w szczęśliwszym kole łatwiey mogłoby in maturiori ætate postom
pić na wyższy urząd Litewski, a przez to samo z czasem przy
dzieby się dla Jego zdarzyła przy łasce Boskiey tempore Congru
o dobra y bogata partya, co iest unica spes wydobywa ex oneribus
fortuny po oycu pozostałey ktora iest splendidum nihil gdyż
przewyższe znacznie superant intratę y iuż byłaby ta substancya
dawno rozerwana od Kredytorow gdyby (absit jactantia Verbo)

moy obrot y kredyt, a ieszcze bardziey moia własna fortuna nie odwlekałaby hanc fatalitatem do tego kiedyż nam brać przynaymniey urzędy W. X. Litt. iesli nie za kanclerza Sapie[hy] gdyby był ten zwyczay że Krol JMć nie dawałby wakan[sów] [t]owczy[?] lub laty starszym po skonfrontowaniu metryk nie smiałbym instare za synowcem moim y owszem tak chciałbym ażeby tako in aequalitate urodzony szlach[ci]ce lubo kożdemu Familiantowi w Litwie z urodzenia ro[w]ny subest legi communi, ale widzę w rożnych Familiach szczeniwne praejudicata przy tym że długo trzeba by cze[ka]ć aby ukontentować tak siła expektantów nietyl[ko] Domu Radziwiłłowskiego ale też rożnych Patrycyuszów naszych, laty starszych a dopiero Trybunow. Dulce decre[?] spelli[?] WMP sądzę że teraz ieist acceptabile tempus.

Do JmX Koadiutor Wilen. do JW JP Massalskiego Kasztellana Wilen. z 5 Junii 1745 w Wilnie

Przeszłą pocztą dla indyspozycyi zdrowia odpisać na list WMP nie mogłem, na ktory teraz z zwykłą reprocedure[?] weneracyą, iestem tego zdania że nic periculosius, iak negligere albo zwlekać Dombrowienski interes, zaczym pisałem do JP Kanclerza y do X. JMP Podkanclerzego, iako tez do JP Grafa Brylla upraszaiąc ażeby się starali efficere list Maiesta[tu] do Dworu Rossyiskiego upewniaiąc że z lei obowiązku[?] rzono aby weszli in examen pretensyi do Dombrowny byle by był zesłany Krolewicz a Ministerio Rossi[y]skiemu z ręku[?] [wy]stawy[?] dokumentow, od JP Kanclerza mam respons ktory[?] [?]

piatim posyłam od X. Jm Podkanclerzego y od Jmci Grafa Bryllo iescze responsu nie mam, piszę zas upraszaiąc aby kiedy convenit Dwor Rossyyski żeby nie wszedł w ialowe transakcye

[illegible] ze bardziey obawiać się potrzeba [illegible] aniżeli talowych transfuzyi, nie słuszny pretensyi na ktore nie zatwoszę [illegible] odważy [illegible] Wmt znieść się doskonale rezerwuie sobie ad forum interim tak dla tego interessu iako też dla rozmowienia się de [illegible] pore w ktorym moglibyśmy finalnie domowych interessow ułożyć pomiarkowanie [illegible] Wmt abyś nie iechał do Wyszy ale się znaydował w [illegible] Grodna iazas od dziś za tydzień ztąd wyiechawszy infallibiliter circa decimam quartam tego dnie znaydowaćsię będę. Zobligowawszy się zas pod [illegible] odesłać do Wmt, precise mu donoszę na ktory dzień będę mogł comparere w Grodnie gdzie eventibus superis in interesie [illegible] wezmiemy mensuras osobliwie czy posłać kogo ad [illegible] z Moskwą, przytym ieżeli będziem mogli [illegible] finalnie domowe interessa przed [illegible] to chętnie do tego contribuam, ieżeli zas przed tym terminem to będzie w [illegible] to za dyspensą Wmt excurram na [illegible] do Wysokiego y [illegible] tyż dla kontraktow [illegible] a [illegible] przepisaw dzie ktorym [illegible] dnie sobie umowiemy wroceę się infallibiliter interim Wmt będziesz mogł do Wyszy excurrere po mianey z nami w Grodnie konfe rency; z tym wszystkim będę dependował od woli Wmt choćby mię naybardziey urgerent interessa abym spieszył do Wysokiego na [illegible].

Jw Jmć Koadiutor Wileński do Jmć P. Kurzyńskiey Chorążego mielnickiego z 13 Junii 1745. w Wilnie.

Przybliżaiącym się terminie ś. Jana nim sam w krótce pospieszę w kray, lod dasli czyni te odezwę moię do WM Pana wielce upraszaiąc aby s[illegible] względem odebrania summy swoiey raczył być z dasli swoiey paciens do mego przybycia za którym będzie się starał indilatam prestare satisfactionem, y należnie podziękowai za wszelkie iego dowody przyiaźni ku mnie WM P. y ku Domowi meumu oświadczy [illegible] w ciele sercu y cząstkę przyiaźni iestem wszystkim przy serdecznym cześć.

Jw Jmć Koadiutor Wileński do Jmć P. Suchodolskiego Woyskiego mielnickiego z 13 Junii 1745 w Wilnie.

Maiąc nadzieię za przybyciem da Bóg w krótce moim do [illegible] w kray podkasli znaleźć będę mógł sposob ukontentowania Jmć P. Chorążego, czynię teraz odezwę do tego Jmć zgodzić moię aby był patiens do przyiazdu mego naydaley w tydzień po ś. Janie. WM każdy wielce upraszai mi przychodzi aby ad numerum tylu dowodów przyiaźni świadczonych raczył y teraz pilnie ten interes zastawię świadczy Jmć P. Chorążego remonstrując aby tym czasem [illegible] condescendere ad ea quae iuris sit mego [illegible] przybędę y uspokoię inconveniencyom

Jw Jmć Koadiutor Wileński do Jmć P. Matuszewica Stolnika [illegible] z 13 Junii 1745 w Wilnie.

Przy zbliżaiącym się terminie S. Jana convenio z prozbą moią WMP abyś summę odemnie należącą albo raz odebrać albo prowizyą odnię należącą do Kolu chciał się kontentować, niewątpię dusza że może tak sprawiedliwe propozycyo nie znaydą u WMP repulsam ile żem się zawsze z tym oświadczał WMP iż mu aktualney przyszłości dla tego postąpić ultra temu nie mogę.

JWJmc X. Koadiutor Wileński Załuski JmP Łowczego W. Lit.
d. 17 Junii 1745 do Wilna.

Dowiedzie się WMP tak mię ciężkie kolki mordować zaczęły, że ich się pozbyć nie mogłem ani puszczeniem krwi ani lekarstwem musiałem tedy kilkudniową maiącą kuracyą salwować się y tacierz raya ze kilku dniami retardari musi konferencya nasza, z tym wszytkim zapewne we czwartek na noc z tąd wyiadę traktem na Merecz z kąd wyprawię umyślnego do WMP abym wiedział czy do Grodna czy do Czerdony mam tendere gdzie Pan Dalwicz będzie sięgnąć JmP Hetmana Kol. aby z nim umówić czas y mieysce zjazdu naszey Walney w interesie Dziedzym dla tego też dla naradzenia się z strone Dąbrowny. X. Jmc Ordynat Wileński jest tu jeszcze wczoray cały dzień strawił na Antokolu w wielkich konfidencyach. JmP Generał Artyllery jest z domu, w ktorey o Balbierzyszki obiecał Magnatów wyiadę przed Czwartkiem. Marszałek Nadworny nalazł Rezniaki przeciw tym Obuchowiczów wczora wszystkich przyznali mu prawo przedwyż [illegible]

118

tali proceder non caret mistério. WXc Wileński pobaczywał że dobrze że mu to barzo displicebat, przestrzegał mię że nie Podskarbi ale Marszałek ustawnie sollicytuie Dwor Saxoński, czaś ten auspicium prosagium że myśli wchodzie w większe Ostrożnie et in apertas inimicitias z domem naszym.

JWXa Koadiutor Wileński do JW JMci Pana Massalskiego Hetmana Polnego W. X. Litt. z Wilna d. 26 Junii 1745.

Usilne prozby JMP Panow ktorzy primum wzieli abutinię propozycyę albo sie tego sobie wyprawić albo pod moią medyacyą zakonczyc dimowe dissidium, są okkazyą że odednia do dnia zwlekałem moy wyiazd in spe doyscia kombinacyi ktora od kilku niedziel zaczęta teraz choć żento passu swoy koniec bierze gdy zaś odbieram relacyę że WMPan nie uż in riania grodna wodobraiu swoich załomotu upraszał, ale w samym grodnie na mnie czekać raczysz wiedząc iestem sollicitus aby ten ex parte mea zawod nie był przyczyną WMP lubo mię przed WMP excusowac deklarowali, JMP Panowie swoią do JMci odezwą, do ktorych y JMa moią solenną adiungo depreksacyę przytym uniżenie upraszam aby WMP żadnie do Wołczyna ponieważ mi tego czyni nadzieię JMPan Podskarbi chciał wziąć swoy trakt na Wysokie, JMa zakonczywszy te kombinacyę idę za dni naydaley trzy z tąd wyiechawszy a po drodze z Bratem moim w Czerdomie widziawszy się, pospie-

szę

szę do Wysolicy y tam na Unt czekać będę w Wołczynie daś w Interessie Domdrowienskim Zmieniemyszę oraz convenienmus de loco et tempore dla finalnego między nami pomiarkowania, niechże tedy będzie pro obice exkursyi Unt do myszy ktorey bytności w Wysolicim impatienter oczekiwać będę teraz piszę się zwyczayną weneraczę.

Xiędza Koadiutor Wilen do Xięcia Sapiehy Łowczego Wiel. z 26 Junii 1745. z Wilna

Miasto całuię solennie przepraszam Unt żem pro praeterito tempore nie stanoł wszeradnie okazyę są tego kuracya zdrowia mego y wielkie moie własne interessa o ktorych ad coram anade wszytko usilna prozba JKMC Panow ktorzy uzieli przedię mocną rezolucyą albo się tego roku wyprawować albo na mocy deczyzyi totaliter poprzestać nie mogłem tak gorącym prozbom ktore by y kamienne serce poruszyły od zacnych y pań skolligowanych ludzi pochodzącym resistere, po przyznanym daś ich wielczystym dziele y powykonanych przedemną prawną tak zdą w poniedziałek bedzie dnia wyiadę mierim mego dobrego per omnia sacra upraszam abyś na ruś nie wyiezdzał ze mną niewidziawszy się oraz żebyś na mnie zaczekać mógł w kra

in.

ui Grodzieńsko ponieważ nam należy znieść się w in
teresie Dombrowcem oraz circa determinationem czasu
y miejsca dla zakończenia finalnie interesu z JW Starostą
mi Wołkow przy tym mam sobie ad communicandum
WM reflexyi w wielkiey importancyi interesach z JW Hetma
nem Polnym Litt. będzie się widziać w Dysnie albo w Uszczy
nie w krotce y tam o nim conveniam wszystkich inte
ressach, ale mi pierwey trzeba się informowanym de mente
WM abyśmy co umowiemy z JW Hetmanem było stabile
et in concussum, tak w interesie Dombrowieńskim zalicz też
circa designationem czasu y miejsca na nasz walny ziazd
o Słonimskich nowinach jestem barzo ciekawy. Chciey że
tedy kochany dobrodz na mnie zarzekać, być cierpliwym
na mnie się nie gniewać y nie burczeć za żaś wspo
bnych okazyach wzaiemnie odsłużę WM albowiem zapisuię się
y zeznam przed maydeburyą Czekudzką że ten przewle
kły moy wyiazd y z niego pochodzący zawod iest pro causa
unica et nunquam practicanda vice.

JwJmx Koadiutor Wileń do JW Jmci Massalskiego Hetm
Poln Litt z Wilna d 10 Julii 1745.

Po zakonkludowaney ugodzie między JmćPP Dacami oraz

rządzony sprawie między JmcX Arcybiskupem Lwow et Coll. Soc:
Jesu tegoż mieysca nagle na moią decyzyą spadły ex
Commissione Romana, przytym remory z różnych domo
wych interessow wynikaiące iedne odbywszy drugie odłożywszy
wyieżdżam iutro w kray Grodzienski a successive w Brześciu
spieszę in venerationem Wmpana oraz chcę go ustnie
upewnić że we mnie iest szczera applicacya ad omnes
nutus Jego oraz pełne życzliwości y nieodmienne do
Prześwietnego domu WmP przywiązanie. Za zbliżeniem się moim
pod Grodno wezmę rezolucyą dependentem od odbioru WmP czy
służyć w Olebszycach z moią uniżonością czyli też w Wysokim
rzeby na bytność WmP, przytym starać się będę aby
mogł iak nayprędzey widzieć się z JmP Stan. Wgo Litewskiego
ktoremi bez ktorych bytności wiem że nie można nie con
cludere w spolnych interessach, będziemy iednak mogli z WmP
zniosszy się praeliminaliter determinare mieysce y czas dal
szych y przydłuższych między nami y drugiemi konferencyi.
Życzę tedy sobie ardentissime iak nayprędszego z WmP po
widania y życzę z iednostayną propensyą oraz znaleźć się
respektem.

JWJmX Koadiutor Wileń do JmP Massalskiego Hetm. Wgo Litew.
d. 20 Julii 1745 Wilno.

Nie tylko dla zniesienia się w domowych interessach naszych ale
też służąc bonum publicum starszemi obaygu Wmpanstwu pragnę

tem iaknayprędzey stanę w kraiu Grodzieńskim, gdzie się
WMM znaydowac byłoby, ale ponieważ rożne extre-
supervenerunt okoliczności te dla mnie odwlekły zatym
tuiąc tak będę kierował obroty moie iutro z Wilna
wyieżdżaiąc abym iak nayprędzey mogł kordyali
przy solatio, chcąc bydź na całe życie szczerze przy-
wiązanym sercem Cultu Constanti.

JW. JMć X. Koadiutor Wileń. do JW. JMci Sapiehy Podczaszego Lit.
z 20 Julii 1745 z Wilnie.

Wyrazić nie mogę iak wielka moc rożnych interessow gwałtem
mię w Wilnie trzymały, ktore iedne pokończywszy drugie też
porzuciwszy wyieżdżam ztąd iutro w kray Grodzieński bardzo
sobie życząc zostać utwierdzonym mego kochanego Dobrodzieia. Wiedzieć się
cieszę że WMM solide myślisz o interessie ktory go uszczęśliwić
może, dana Boga proszę o pomyślny skutek ofiaruiąc memu
Dobrodz. moie usługi y conatus ktorych (ieżeli w tym interessie
użyteczne bydź mogą) żałować nie będę, wiedząc że ztądby na
WMM tysiączne spadły szczęśliwości. JMć Hetman Litewski Pisarz
zdaie się bydź trochę malkontent, że się nasz rozhowor przewlekał
za przybyciem WMM trzeba nam będzie capere Consilium o po-
sobach z Korwinkowczami tego pana, że nie chcemy nic potrze-
bnego, w pomiarkowaniu prolongacyi, bo domyślam się, że
ma te suspicye głęboko menti impressam podobno
ex instinctu malevolorum. Przy liście tu przesyłam razem

od WMć odebrałem nie wiem zaco zaległy na te wszystkie odp[illegible]
suię piszę się z nieodmienną na zawsze propensyą cultu Constan-
tiâ. JoXMci Koadiutor Wileń do JoXMći Sapiehy Łowczego W. X. Litt.

z Kepli d. 19 Julii 1745.

Stanowszy w Kepli nie znalazłem JoWo Hetmana, ale administrator Jego
uprzedził mię że iutro na obiad tu przybędzie wespół z JoWP Stami
Wołłowyskiemi, zaczym ia tego momentu wyprawuię oznaymuiąc o
moim przybyciu do Kepli według affektacyi JoWo Hetmana oraz upra-
szaiąc aby punktualnie przed południem chciał tu comparere, tak-
mego zaś WMć usilnie upraszam abyś chciał zbieć do Kepli y tu
similiter stanąć przed południem, bytność WMć wielce iest potrzebna
ponieważ miawszy konferencyą z JoWo Hetmanem w kilku godzinach
możemy wszystkie preliminaria ukoncentrować oraz uniknąć konfe-
rencyi między nami w Kerłowie umowioney po 15 Augusti, która
y WMć y mnie może być zawadą w różnych interessach y obrotach
do tego teraz iadąc do Zelwy nie będzie w zdrowiu zakoz za będę [illegible]
spe że te rauye ścigną WMć uczynidłem JoWo Hetmanowi nadzieie bytności
Jego chcieyże tedy Dobrodzieju kochany do nas przybyć oco usilnie upraszaiąc
zostaię z zwykłą propensyą.

JoXMci Koadiutor Wileń do JoXMci Massalskiego Hetm. Polń. W. X. Litt.

d. 19 Julii 1745 w Kepli.

Niemniey wemnie iest ardentissimum desiderium frui iak nayprędzey con-
solatio które iest inseparabile dla mnie, z honorem służenia personalnie
WMć szukaiąc tedy tego szczęścia założyłem sobie nocować w Cypmontach
a iutro rano oddawać WMć w Olekszycach ale gdy mię wodwodze Jego
zawsze rozkazy, obróciłem swoy trakt do Kepli, gdzie spodziewałem się:

znaleść WMW tu tedy onych być mogę czekać będę wespół z
Bratem moim JMP Łowczym Litt. który nocowawszy w
Woli pod Dumną wiem że iutro przed południem stanie
nie tylko tedy dla potrzebnego zniesienia się wspólnych w
sprawach ale też dla jaknaysprędszego służenia WMW czekamy
impatientissime abyśmy mogli iutrzeyszego dnia tak in stadio
Olimpico po gumnie Rzeplenskim antiquo more biegać nie zwa-
żając na censury JMP Łowczego którego że wino węgierskie
chwytaiąc za nogi, poważnym przed czasem czyni, my temu
nie winni, ani też powinno to nam przeszkadzać ad currendum
citissimis passibus ad praefixam którą dobrze ułożemy metam
interim zostaię znaleźć z weneracyą.

JW JmX Koadiutor Wileński do JO Xiężny Jeymci Radziwiłłowey
Kanclerzyney WWXLitt. z Wypolina z 25 Julii 1745.

Gdy mi domowe interessa od dwóch dni w kray Brzeski przy-
bytemu, nie pozwalaią samemu złożyć u stop WXMci należ-
tego powinszowania listowne one z głębokim zasyłam respe-
ktem, życząc aby przy reluxie Szczęśliwym WXMci hoyne
niebiosa na Nię zsyłały doskonałą zdrowia czerstwość
y naypomyślnieysze w niezamierzone lata Sukcessa. Co z
całego życząc serca piszę się z powinną na zawsze sub-
missyą.

JW JmX Koadiutor Wileński do JW JMP Sapiehy Kanclerza
W W X Litt. z 25 Julii 1745. z Wypolina
Nim mi przyidzie upaść do stop WMW w Słodni teraz

liskownie moią u nog Jego składam Submissyą, a z tęskliwości oczekiwaiąc tego momentu ktory po ukonczeniu tutey szych domowych interessow pozwoli mi prosić ustnie, że iestem z zwykłe przywiązanym sercem przy należytey Submissyi.

Jw JmX Koadiutor Wilen do Jex JmKadzetta Hetma Wo WxaLitt z 25 Julii 1745 z Wysolini.

Niezmiernie nad tym ubolewam że invida fors roznemi interessami nie tendo moras przytrzymała mię w Wilnie nad moie nadzieie a tym samym nie pozwoliła prosić z tey tobie wxm in Vilnia Wysolugi co mi iest, tym bardziey molestum gdy odbieram relacyą o prędkim wyieździe wxm do Lublina, iuż zatedy z moią ligaciey submissye woli commitor upewniaiąc że za szczęśliwym powrotem wxm do Litwy szukać go będę z uniżonością moią, iako we wszelkich interessach publicznych y prywatnych chcę być zawsze unius sensus z wxm z mocey prawdziwey ku Jemu addykcyi y obserwancyi tak też w interessie tutele JmP Starościca Mścisławskiego podług umowy naszey uczyniłem manifest przykładem wxm przeciwko rozprawuiącym się i Stronom a z drugiey Wołłowiczowi wtro ofiaruiąc się reces uczynić od opieki, zatym się w swoich listach do mnie pisanych wyraznie klarygiuie JmP Refferendarz WxaLitt ureą chuleg wxm nadnaleźyć tego ktoryby wespoł ze mną mogł z niemi traktare y ten interes finalnie zakonczyc previo recessu a tutela JchM Wołłowiczow bo ieżeliby przed kadencyą zimową ugoda procedere nie miała, należałoby

mię swoy abkrad na teyże kadencyi z tym wszystkim
lepiey ten interes skonczyć ugodą dla awantażu mineren
nis niż rozprawą. Transeunter widziałem się z P.
Łowczym w kraiu Grodzień z ktorym capto consilio wkrotce
odezwiemy się do WXM ieżeli, czy powrot do Litwy nie tak
predko [illegible] instando za nie tremi Contribuentami
konkurrencyiem osobnego Deputata na rok następuiący
ieżeli zaś WXM wkrotce accelerabis swoy do Litwy powrot
będziemy szukali tego szczęścia abyśmy in persona nasze oddaiąc
weneracyą swoie wszystkie wyrazili desideria funduiąc
się na łasce WXM ktorą na zawsze dla siebie zatrzymać
życzę, upewniam że iestem tenero corde przygłębo
kim respekcie.

admsd.

JW Jmć Koadiutor Wilen. do JW Jmć Kobielskiego Biskupa Łuckiego

z 30 Julii 1745. z Wysolim.

List WMć zostal mi w pocięciu drogi do JmćP Kanclerza z którym w pilnych interessach konferowawszy, przytym w Siemiatyczach ułatwiwszy domowe negotia nie omieszkam WMć oddać mojey obserwancyi w locu rezydencyi Jego vigilantissimo Pastori miejsca tego należytą wypłacaiąc weneracyą. W interessie w liście WMćP insynuowanym wyraziłem moie reflexye JmćP Regensowi ustnie na które się referuiąc, o to tylko krótką expressyą upraszaiąc WMć abyś sobie przypomnieć raczył, że zawarta między nami kombinacya rozprawy podległa być nie może ponieważ iest podług słusznego et ceteris vaks Juris formalitatibus zabarykadowana na którą nimeśmy obay maturo consilio zezwolili y oną assensem naszym z obiey stron wchodzili w to dla rozeznania tego interessu osoby dystyngwowane charakterem kapłańskim przytym uniwersalną maiące reputacyą ex teneritudine conscientiae et ex singulari prudentia et in agendis rebus perspicacitate dalekie od tego aby miały cum detrimento sumnienia y reputacyi do niesłuszney contribuere ugody. Że zaś subreptum quaestum suum upatruiącym y szukaiącym kollizyi bo multis ut te bellum takowa nie podoba się transakcya, nie rozumiem aby to miało merem konsyderacyi WMćP.

JW Jmć Koadjutor Vilensis do JW JmćP Łowczego WXL.

z 7mo Augusti 1745. z Wysolim.

Byłem u tego Pana, z którym mi WMć traktować zleciłeś, ale ten własney woli nie ma alieno consilio Żony regitur, y tak u niego nic nie mogłem efficere. Sama zaś uszkodniona chorobą chciała uniknąć ze mną konferencyi, ale widząc że jak na exekucyi siedzę, ażebym prędzey wyjechał, nakoniec pozwoliła mi audyencyi, zaraz obay varjis artibus chcieli mi wyperswadować, ażebym WMć odradzał wiadomey konkurrencyi, potym zwyśmiewawszy, że mię u tym powolnym

mieć niebędą, sama tak mi przeciwna zostą data rezolucyja, że jestem zkonsum-
kowany, y ztamtey strony żadney pomocy spodziewać się nie potrzeba. wszystko to
pochodzi z Instynktu Brata y Matki, ktorzy chcą Ahasonta movere szkodząc
Wmć. Już tedy kochany Dobrodzieju wszystka nadzieja pendatur na iedney łasce Pana
Boga y ustawnym usilnym staraniu. Złych racyi życzę nieodwlekaiąc desi de-
rium swoje proponować, oraz urgere o Kathegoryczną rezolucyą, bo tego
ultimè boię się, że przeciwnicy spodziewaiąc się pod tym pretextem na Woty nie
wszystko odrobić. Strony Xiędza Potockiego, obiecano mi dać Kathegory-
czną rezolucyą listownie, ale nie pierwey, aż ultimè zniosszy się z JW.
Pisarzem Polnym Lit. Już tedy to iest koniec dla zwłoki. Chciey tam Pan
wcześnie praeoccupare animum Damy, ażeby plotkom nie wierzyła, bo
przewideo, że nie omieszkaią tak niegodziwych zażywać fortelow. Mam racyą
tey koniunktury z tego, że rozgłosili, jakobym ja w Wilnie u Imć rzeczy przed
Czarneckim mowił o ktorych nie myśliłem. Zapewno y teraz quid simile
niepodziewanie skomponuią. Wolałbym też bardzo nie chcąc tego
Maryażu, owo zgoła żaden ex magnatibus tego Wmć nie radziłby, widząc
że to Wmć uczyniłoby w Litwie nader mocnym. Jedyna tedy nadzieja penda-
tur na zdeterminowaniu serca Jeymci, a jeszcze barziey na łasce Pana Boga,
ktorego trzeba modlitwą y Jałmużnami błagać, przy tey protekcyi wszystkie
przeciwności są iedną bagatelą y ucichnąć muszą, bez niey y naylepiey
ułożone rzeczy, w iednym momencie rozchwiać się mogą. Co nieraz w samych
że interessach Wmć doznałem. Wszystko z prawdziwie życzliwego serca
wyrażam, bo upewniam Wmć, że byłbym kontent, gdybym własnym życiem ku-
pił dla Wmć zawsze szczęśliwe y pomyślne w życiu sukcessa, upraszam nie
zatrzymując pioro o swoich sukcessach y obrotach oznaymować, oraz piszę się dobrze
affectus

JW Jm X Koadiutor Wilenski do JmX Audytora Nuncyatury
z 22 Augusti A. 1745 w Wilnie

Cum sim omnino certus quod Amplma Dnatio Vra in Causa divortii
Fratris mei Venatoris MDL eam adhibuerit prudentiam et
maturum consilium quod omnes ipsius sententias aequitate
integritate et prudentia commendatas comitari solent

non puto me fore molestum rogando Rndissimam Dominationem Vestram ut velit dare testimonium quod haec causa secundum sacros Canones et novissimam Sanctissimi Domini nostri constitutionem serio ponderata amplius reproponi non debeat et iam terminata sit. Causa petitionis meae est ista quod Fratri meo nunc se offerat commoda occasio contrahendi matrimonium rebus suis opportunum, illi vero qui hoc impedire vellent malitiose disseminant quod causa divortii Fratris mei nondum finaliter decisa sit. Fidenter ergo et enixe rogo Rndissimam Dominationem Vestram ut hoc testimonium dare velit quod Fratri meo erit summopere opportunum quamvis non in forma authentica expediretur, sed in literis ad me scriptis quas tuto ostendere possim esset expressum. Polliceor mihi hunc favorem a Rndissima Dominatione Vestra cum mihi sit perspecta Dominationis Vestrae erga omnes benignitas erga me vero singularis benevolentia quod dum libenter profiteor volo semper esse grato animo et speciali cultu.

Jaśnie Oświeconemu xiążęciu Koadiutor Wileński do Jaśnie Wielmożnego Marszałkowego Kasztellana Wileńskiego Hetmana Polnego Wielkiego Litewskiego 23 Augusti 1745 z Wpoliny.

Nadczekiwałem czas znaczny bytności Waszej Książęcej Mości która ponieważ differtur czwartego do Bezdzieża spieszę do Wilna na koniec tygodnia dla cywilnych y Skarbowych Trybunału jeżeli będę mógł przy drodze venerari Waszą Książęcą Mość będzie to dla mnie wielkie solatium y tego szukać będę ale chyba w Bezdzieżu miarkuję że zobaczę Waszą Książęcą Mość et ex variis circumstantiis weźmę wtym pewną rezolucyę. Xiążę Podkanclerzy in visitam Waszej Książęcej Mości dla zniesienia się o przyszłym Trybunale ale ponieważ ma zbyt na wyjechać do Lublina na Trybunał nie rozumiem aby Wasza Książęca Mość mógł ante hunc terminum

124

stanąć w Wołczynie pretendit po mnie abym mu sadzone
mi końmi, pro 30 Augusti z Międzyrzecza zbiegł do Wołczyna
ale ja nie wiem czy mu to pozwolą in kressa J. Pt. Łowczego
dla którego mię nadmieniała sprowadzić w kraj Ruski.
Ja rozumiem że lepiej byłoby gdybyś się W. Pt. wybrał
tak do Wołczyna abyś tam stanął medio 7bris po
powrocie księcia z Lublina, boby my mogli byśmy prakty
kowali z W. Pt. przed tym czasem conferre strony subie
któw do Trybunalskich deputacji sposobnych co jest
przez tym potrzebniejsze że X. Wojewoda Mścisł. obiecał
oddzielnie przez księcia Podkanclerzego że to exequens cokol
wiek collatis consiliis między sobą ułożemy pospołem
rekomendować będziemy. Pisał także do mnie z Białej
rekwirując abym mu clare zdanie moje wyraził odło
żeniem to chcę się pierwej znieść z W. Pt. y z J. Pt. Łowczym
bo książę Podkanclerzy sam także exigit od nas klaryfikacyi
największa tu kwestya o marszałka. Ja X. Śliwickiemu
wczoraj odemnie wyciągał na czułkach W. Pt. wolę
tyczących czeka avidissime do seminarium J. X.
kanonika na którego szczęście zaczęło trądować nie
tylko rhetoricam sacram ale ex jure canonicum będzie
tedy mógł in spatio quadriennii wszystkiego się na
uczyć cokolwiek convenit zacnemu prałatowi. Notan
dum że studia w Warszawie nie zaczynają się aż ze
7bris dlatego nie trzeba cieszyć spieszyć z wyprawą

Jm̃ci kanonikw do Warszawy.

JWJm̃ci Koadiutor Wilen. do JW Jm̃ci Sapiehy Kanclerza W. Litt.

z 23 Augusti 1745. ex Wysoliun.

Doszła nowina de praematuris fatis Jm̃ci Wdy Brzeskiego Lubomnie wiel-
kim przeraziła żalem bo ile że nam sanguinis nexu złączonego
nieopłakiwać stratę zacnego Senatora ktorego liczne cnoty
charakter, podciwości pełen y nawet nomen quod mundus amat
wszytkich w Oyczyznie pociągał serca, niechciałem cedmak
z wyrażeniem kondolencyi moiey rozrzewniać Wm̃ci ale onego
dist awnim żałosney nowiny denuncyacye odebrawszy upewniam
że ile możności moiey omni conatu służyc nie omieszkam
pozostałey sukcessyi wielkiego domu. przytym ad aras fundere
te vota nie przestanę aby Rex saeculorum iaknayprędzey
w swoich przybytkach tego Pana swiątobliwe dusze
nadgrodził mu szczęśliwą wiecznością odebrane w flore dlakię
w smiertelnym zyciu data, samego zaś Wm̃ci suplikuię abys
zniosszy forti animo te stratę niechciał przypuszczać do serca
żalu konserwuiąc zdrowie swoie nader potrzebne Oyczyznie
Familii naszey y pozostałemu po S. Jm̃ci Wdzie Sukcessorowi
Przytym uczesnie y uniżenie upraszam aby z łaski Wm̃ci
mogł promoveri ad vacantem curulem Wdztwa Brzeskiego Brat
moy Jm̃ci Łowczy ktoremu zwiadomych uprzeymstaney że
nakoszli honor iest wielce potrzebny bo gdyby ta nie
zachodziła okoliczność sam bym radził azeby in equestri
ordine zasługiwał sie na wyzsze honory. Byłem w Wołczy
nie dnia wczorayszego pożegnawszy u Xcia Jm̃ci Podkanclerzego ktory
mię sam ultro prevenit ofiaruiąc swoię promocyę Bratu memu

do otrzymania tey recenter wakuiącey Senatoryi, strony
publicznych nowin zwykłe regnat w Warszawie silentium
ale ia wiem aliunde z niepłonnych wieści że znowu
Zaczęła Francya tentare Króla naszego offiaruiąc mu koronę
Cesarską oraz restrzegąc że to przyniesie może Europie
tranquillitatem a licznej Familii Króla J. Mci stosowne awan
taże y już podobno tylko koło tego pracuią aby Anglią
oderwać od Królowey Węgierskiey y możliwe do tego
nakłonić przeciwko. Ja z tąd wyieżdżam dnia poiutrzeyszego
biorąc trakt na Rozdzież zaraz w krótkim czasie uy-
rządziwszy się na Trybunał Skarbowy do Wilna gdzie całą
ubiquę locorum rozkazów WMci wszelkich oczekiwać
będę zostaiąc z zwykłą weneracyą y z prawdziwie przy-
wiązanym sercem przy nayglębszym respekcie.

JWJmc X. Koadjutor Wileński do JO Xcia Podczaszego WXL
w Brzeżdzieściu 29 Aug 1745

Lubo ciężko katarową affekcyą umortyfikowany, spieszyłem iednak do Brze-
dzieścia spiesząc ad amplexum WMci Pana, alem gdy tego dnia tu przyiechał
którego WMć z tych się ruszył krajów, listownie go sequor z moią pełną szy-
czliwości weneracyą upraszaiąc WMci aby mi dał znać o obrotach swo-
ich, osobliwie zaś na który dzień precise mam się go spodziewać do Brze-
dzieścia, bo podług tey determinacyi regulować będę moią w tym kraiu
rezydencyą, y chociaż mam pilne interessa, które mię compellunt spieszyć
do Wilna, przynamniey na koniec dwuch tygodni, jako też na Trybunał
skarbowy, iednak ustrzymam się, ieżeli będę miał nadzieię pewney bytności
WMci w Brzedzieściu. Interim ubique locorum życząc iak nayporządnieyszych
sukcessów serdecznym affektem się ściskaiąc mego Dobrodzieja, oraz piszę się solito
Cultu. PS. Żałuię bardzo żem niemógł być interpres mentis WMci Pana
ale to mi cieszy, że sam WMć sobie naylepiey poradzisz, ile u takowych okoli-
cznościach

okolicznościach. Jakoż sądzę że jest to indispensabile, ażeby WMPan o to sam mogł uprosić Interta. Jest to nay niebespieczna zaleceniu, zwłaszcza że same silentium WM mogą niechętni przed Aleteską źle tłumaczyć. Imperten nas ama zawsze całość naydzie, za tym życzę prosić angenter o łaskę w deklaraciy, aby przynaymniey odpowiedzenie wyprawienia Dyspensy. Takie iest zdanie moie na to, na pięcio Sopocniskiego, y wszystkich WM życzliwych a spraciczych natalczych Interesach, którzy mię otych materyach dowiedziawszy uwiadomili z poradą, abym WM takowe dał Consilium.

Jego Mość X. Koadjutor Wilenski do JOXMci Xiężnej Wiśniowieckiej Hetmanowey WW. dnia 29 Aug. 1745 z Wilna.

Opuszczam w kray tuteyszy, życząc sobie personalnie u stop WM Dobrodzieki moiej złożyć submissyą, ale gdy z tym nie mogę tem pośpiesznością uczcie się, listownie to kompensuję, rezygnując WMD jako nay niższej weneracyi oświadczenie przytym wydaniu że chcę być zprawdziwą do łaski WXMci Dobrodz. aplikacyą przy należytym Respekcie.

JWJmx Koadiutor Wilen. do Jmdz Prowincyała Franciszkanów z 3 7bris 1745 z Bezdziezu.

Winszuję WMP że iesteś assumptus ad regimen Seraphici Ordinis tuteyszey Prowincyi, życząc aby dobrze Bosko zarządzał. WMP mogłby jendnak na S. Zakon Jego benedukcyą nas. Jmdz Iwanowski wracając do WMP za którym u nich ażeby humiliter veniam precando, chciał pokazać paternum pectus mansvetudine plenum ex ad exmisanda errata. Z kim samo iezeli go WMP zeszlesz do Bezdzieza remittere i z tym go akceptować będę, ponieważ conciliavit sobie animos tutey szych Paragrafów. teraz zaś iterando proszę do WMP aby chciał Łaskę swoją pokazać Jmdz Iwanowskiemu zostaię.

Jego Mość X. Koadiutor Wilen. do JW JmP Łowczego Litt. z 10 7bris 1745 z Wilna.

Opowie WMć Jmć Chorąży znalem WMć kondycye za któremi
znalazłem ledwo nie takiemi które affektowałeś sobie sam
mnie mogę się te zdać przyczyną ale tego iest okazyą
niesłychana malignitas siła nie przyiaznych ludzi
która tak siła wyrazami na biedną głowę kontrahentów
że X. Wizytator miał co robić nim dowiedział się namo-
wił żaków ażeby tym solidius WMć zaszkodzili y moy
kredyt u iednym wątpliwszym podać nie zapomnia-
no tak mamy moc świadków nieprzyiaznych ludzi
lubo nikomu nie nieszkodziemy ale cóż czynić patien-
tia in mala hora, Łaska Boska y nasza niewinność
wszystkie te przeciwności przełomią. Z pocztą pisał
J X Śliwicki o dyspensę którą mi quam firmissime
przyrzekł, że nullo excepto tego nikomu rewelować
nie będzie, JmX Audytor Nuncyatury odpisał do mnie
że WMć secure możesz contrahere matrimonium po
tak solennie stałym rozwodzie we dwoch duchownych
Subselliach przysłał mi także Bullę Oyca S. teraz
nieyszego która clarissime omne dubium resolvit
y terminy ad hunc casum potrzebne więcey z umysłu
podkreślił, tą Bullą zawsze się WMć zasłonić mo-
żesz listu zaś X. Audytora pokazować nie potrzeba
dla pewnych w nim terminów które mogłyby skrupułów
narobić gdyby malevola zaszła interpretatio, lubo
to rzecz pewna że się regulować nie powinno do roz-
wodu, WMć który iak iest należycie uczyniony takiei

certe certius revocari nie może. choroby nayważniejsze
in contra gdy zabiegi.

JWJmć X. Koadjutor Wileński do JW. JMć P. Chodkiewiczowey
Wdziny Brzeskiey z Wilna d. 17. 8bris 1745

Wywrocony od zacnych Fatow wielkiego Domu Filar wszystkie JWJW Wdy Brze
skiego, wszystkich w ogulnosci, okropnym upadkiem swego przeraził odgłosem, nas zas
nieprzewidnie krotnym bliskiey Krwi związkiem złączonym, wielkiego żalu przyniosł
okazyą, w tymże znayduiącey kompanie, znacznie ubolewam nad tak wielką stratą.
Gdy zas JW. WMć Dobrodzieyce odbieram Charakter, [illegible] wewnętrznie ta wszczepi=
onego Serca Żałosc, oraz Kompassyi nad osieroc[illegible] stanem WMćD. z tym
umysłem przy należytą Dekretem Naywyższego Pana rezygnacyą czyniąc
po nas y po samey WMćD, ażebysmy [illegible] cierpliwością, przez miarko
wali żale, upraszam WMćD, ażebys zdarzenie nawolą Boską, tę cierpliwie
znosiła lubo niepowetowaną szkodę, konserwując kosztowne zdrowie swoie
nader potrzebne pozostałey Gałęzi wielkiego Domu kochanemu Synowi
swemu, ktoremu jako też y samey WMćD w wszelkich zachodzących okoli=
cznosciach skutki sprawiedliwosci niosmie [illegible] aplikaucyi. Teraz zas Maie
stat Boski supplikowac zawsze nie przestane, ażeby author Życia Ludzkiego
Bog dobrotliwy, swiątobliwą Duszę JW. JMP. Wdy Brzeskiego obdarzył jak nay
prędzey szczęśliwego Życia wiecznosci, y onej wiecznie kolekcyi przydał, ktorey
gdzie żadne smutki przystępu nie maią. Do dalszey WMćD. należytey
obserwancyi, upewniam przy [illegible] deklaracyi, że chętnie oddawa=
wać będę [illegible] rozkazow, chcę skutecznie oswiadczyc że zostaie
z partykularnym Respektem.

P.S. Oztu stanowszy, razem oba listy WMćD odebrałem, dla
tego ozybacenie upraszam żem prędzey nieodpisał. JMćPa Woiewodzica
wyznam serdecznym affektem ktoremu na rozkaz JW. WMćD y JW. WMć WWdy
[illegible] deklaruie całego Serca.

JW. X. Koadjutor Wileński do JMć P. Przemienyszka
Franciszkańskiego d. 16. 8bris 1745

Wielce obligowany tez jestem zes na instancyą moią raczył tak łaskawie obeyść
z JMć X. Julianowskim, a że teraz bawiąc z Vilnstwa niemoże onego pro libitu suo, przysta
tes mi na mieysce jego JMć X. Dmitrowskiego, ktorego chętnie akceptuię, ciebie
sobie appreciando rekomenduię Ut, oraz przy [illegible] distincta aestimatione

JWJmci Koadjutor Wileński do JW Jmci Kobielskiego
Biskupa Łuckiego z 16 Xbris 1748.

Wiem że doniosł WMMci Plenipotent tego Jmci Brzozowski Superior Congregationis Missionis Domûs Cracovien., że należy wszelkiej Zatuize tractando zemną ratione Sum od Jmci Krasowskiego przedtem cedowanych. Jakoż raz miałem honor oretenus WMMci reprezentować, takteż teraz toż samo listownie ponawiam że Kościół w Bezdzieżu iest Simplex Capella, a nie Ecclesia Parochialis, ponieważ nigdy nie miał Erectionem, ani też Fundationem. Y Praedecessores moi Proboszczowie Troccy ex pura Charitate proximi konserwuiąc tam Kapłana, y Kościół suo sumptu postawiwszy, non praetendebant, aręby był permodum Parochi, ale permodum Simplicis Capellani ad Nutum amovibilis. Co evidenter patet ztego, że ten Kościół niema żadnej dotem sibi assignatam, y ksiądz przy nim rezyduiący inszego proventu niema, oprócz tego, co Dwór pro libitu suo onemu daie. Nie czytam tedy quo casu in Synodo Dyecezyi Luceoriensi, inter Ecclesias Parochiales, Bezdzieski Kościół iest wpisany. Ale sam WMMci uważyć zechcesz że Ecclesia Parochialis constituitur tylko iedynie sposobem: erectione et dotatione ac certo reditu na Kapłana y na Kościół assignato. Jakoż ztey racyi nigdy w Bezdzieżu niebyło Kapłana, któryby był investitus et introductus iako Parochus, ale cokolwiek księża, którzy ad obsequium huius Capellae destinabantur, y pospolicie bywali z Dyecezyi Wileńskiey przysłani, recurrebant do Praedecessorów WMMci iedynie prosząc o facultatem administrandi Sacramenta et confessiones excipiendi. Że zaś z dobroci w tym zapadłym Kraiu dawali WMMci Biskupom Łuckim Committere Kapłanowi przy Kościele Bezdzieskim rezyduiącemu curam Animarum w Inszych Wsi Plebanii nie maiących, albo też od swoich Plebaniów odległych pro maiori commoditate Populi przyięta ta dobrowolnie praca od Komendarza w Bezdzieżu mieszkaiącego, niemoże censeri pro erectione in Ecclesiam Parochialem tamtego Kościoła. Co uniżenie WMMci zupełnie obserwuiąc, zalecam się tego łaskawey pamięci, przytym oświadczam się że zostaię prawdziwie przyiacielskim sercem, przy głębokim Respekcie.

JW Jmć X Koadiutor Wilen. do Jmć Butlera Stty Mścisławskiego z 18 7bris 1745 w Wilnie.

Będąc intentus na wszelkie okazye służenia Wmć nie zapomniałem niby od siebie proponować XJm Podkanclerzemu aby się kontentował za Stwo Krenskie iakąkolwiek rekompensą ale mi na to reposuit że tego żadną miarą uczynić nie może ponieważ mogło by to ladere Króla Jm gdyby iego łaskę miał pro re venali, y tak dwoiaka by go spotkała szkoda y straconey nadziei otrzymania suo tempore Starostwa Krenskiego, y że za małą cenę łaska Pańska dla niego sterilescere. Zatem y do mojey Wmć oświadczam się że to liczyć będę dla siebie za szczęśliwą okazyą gdy mi się zdarzy skuteczne usługi Wmć w różnych okurencyach oraz testari effective że iestem z prawdziwym sercem constanti cultu.

JW Jmć X Koadiutor Wilen. do JW Jmć Paca Stty Żydaw.
z 18 7bris 1745 w Wilnie.

Nie chciałem się prędzey odezwać do Wmć nie tylko będąc różnemi interessami y drogami distractus, ale też że chciałem pierwey conferre z XJmć Podkanclerzym abym mógł uczynić Wmć rapport negocyacyi mojey w interessie Jego. Skoro się rozgłosiła fata Jmć Woyskiego Brzeskiego, tym żywiey zacząłem w interessie Wmć urgere y też odebrałem deklaracyą że ieśliby Brat moy miał postąpić na te Senatorya z łaski JKMci tedy ma Wmć służyć ad assensionem Łowiectwa WXL tak tedy było conclusum na pierwszym rozhoworze, ale na drugim widziałem że tu intencya zaczęła tepescere. Domyślam się że tego są okazyą importune preces pewnego dygnitarza Litt. który chciałby otrzymać Łowiectwo Litewskie życząc Wmć mieć za sukcessora swego w tym urzędzie który teraz possidet. Raczże tedy Wmć odezwać się do obudwu Referendarzów w tym interessie dostateczney moiey wyraziwszy ku niemu y przeświętney Familiey Jego propensyi proszę arctissimo przyiaźni nexu oraz constanti veneratio

JWJmć Koadiutor Wileń do JW Jmć Tarłowskiego Kasztellana Brzeskiego z 22 7bris 1745 w Wilnie.

Compatior całym sercem widzęc adversas sortes które temi czasy iako mi WMć w liście swoim namieniasz przyniosły okazyą licznych afflikcyi. Życzę aby dobroć Boska rzeczy in melius convertere chciała nadgrodziła to konsolacyami pożyczni w długie lata procedendo WMć longam seriem pomyślnych sukcessów. Na dekret dopiero w Trybunale Litt wypadły nie inszą widzę medelam tylko aby się WMć upraszał obojga JJmć Reigentarzów w Urzędzie Brzeskim rezydujących, aby powagę swoją interponere raczyli perswadując XJmć Wdzie Wileń aby chciał od rygoru w skrowanym dekrecie postanowionego odstąpić ponieważ zaś mam relacyą że XJmć Wda Wileń przed temiż oboma Ministrami klaryfikował się że ieżeli wykieruię ad mentem suam w Trybunale Littskim dekret tedy tym żednym pomyślnym sukcessem kontentuiące się dalszey nie będzie szukał satysfakcyi, z daiąc dowód swoiey moderacyi którą iako powiadał przez punkt honoru oświadczyć nie mógł recedendo od prozekucyi tey sprawy nie wątpię że X. Wda Wileń toż samo skutkiem pokaże. Lecz że Ja zaś nie mogę z pewnych racyi pisać do XJmć Wdy Wileń w tey materyi odezwę się tą pocztą tak do JJmć Kanclerza iako y do XJmć Podkanclerzego disponendo onych aby perswazyą swoią XJmć Wdę Wileń ad vota WMć inclinare starali się. Interim życzę sobie mieć okazyę w ktorey bym mógł efficaciter wyduzywszy skontynuować że iestem życzliwym sercem przy należytey weneracyi.

JWJmć X. Koadiutor Wileń do JOXJmć Czartoryskiego Podkanclerzego Litt z 25 7bris 1745 w Wilnie

Interessa moie y Brata mego przytrzymawszy mię choć nie chcącego w Ru-
skim Kraiu, nie pozwoliły mi wrócić się w Kray Brzeski lubo
miałem mocne postanowienie dla zniesienia się z WXM y odebra-
nia rozkazow Jego zbieć do Wołczyna, gdy zaś blisko nastę-
pował termin wchodzący Trybunału Skarbowego na ktorym być
w Wilnie miałem siła pilnych racyi, musiałem choć niechcąc
prosto z Brzdzieża udać się do Wilna z wielką tedy mortyfikacyą
czuię się upośledzonym w szczęściu służenia WXM personalnie co
kompensuiąc listownie remonstruię moią do wszelkich rozkazow
Jego applikacyą na prawdziwey życzliwości ufundowaną, oraz
rekomenduię się iednostayney Łasce WXM. Poniewaz ultimi Tori
JW Hetman Polny Litt miał excurrere do Wołczyna wiem że tam
wziął sobie das mensuras z WXM względem przyszłego Trybunału o ktorym
serio myśli potrzeba aby przynaymniey Laski Trybunału Głł y dwa
pióra Litewskiey y Ruskiey Kadencyi non cedant [illegible] subiektom
do sprawiedliwości przywiązanym. Mam niezawodną relacyą
że JW Xże Ogiński mocno staraią się aby iak naywięcey mieli
swoich Przyiacioł w Kole y wcześnie assidowanym sobie osobom
destinant Trybunalskie urzędy spodziewaiąc się onych w Chara-
ktere Deputackim utrzymać. Wątpić nie trzeba że tych zabiegow
iest obiectum sprawa JW Cześnika Litt bo to pewna że zakła-
daią za fundament spokoyności w Linii swoiey umorzenie
wszelkich pretensyi tego Kawalera. Że zaś JW Stol Withowd
stanowszy in gradu Mar Trybunału Głł WXL może znosić się z tą Familią
mam wielkie racye tego rozumienia z iego obowiązkowości nie wiem
ieżeliby nie trzeba inne upatrywać subiektum do tey
Funkcyi zgodne. JW Kasztellan Inflantski do mię fortunne uczy-

lutay

latus nie sobie nie życzy tylko dalszey promocyi, oraz aby mogł prze
mnożyć sobie in publico estymacyą rozumiem tedy że łatwo by mu go
wprowadzić aby się ciężaru tey kosztowney y pracowitey Funkcy
podiął, gdyby był oto od WXM Listownie rekwirowany, ucz
sponsione że to będzie gradum Dworowi. Kopią Listu X Jmci Kar
dynała do mnie pisanego kommunikuię WXM którego wręcz [?] mo
tem iako y wszystek [illegible] wzgląd Protektorowi rozumiałem że
mi azardować nie będę gdy ubespieczę X Kardynała że stante
minorennitate Jmci Czesnika uczyniona ugoda imieniem
Jego wzruszona nie będzie. Wyraziłem też wielkie życzyć expres
sionem Jmci Czesnika życząc tego aby moy list nie
mogł valere pro documento u przeciwney strony do Jey ręki
dostawszy się, życząc także aby X Jmci Kardynał Zraził ochotę
interessowania się do tey sprawy widząc nie należytą powolność
tych ktorzy Jego gloriantur protekcyą. Jeżeliby Jmci Kasztelan
Brzeski powinszliwy [?] na siebie wypadłey decyzyi, recurs czynił do prot
ekcyi WXM prosząc o instancyą do X Jmci Wdy Wilen, uniżenie upra
szam nie odrażać mu tego faworu, nie inszey to czynię ra
cyi tylko iedynie z kompassyi nad Jmcią Kasztellanem oraz w
zumięcie [?] że samą ostrością dekretu iuż sta się satysfakcya
honorowi X Jmci Wdy Wilen. Po niespodziewanych fatach Jmci P
Łopota Jmci Koniewicz o Woyskowstwo Nowogrodzkie a
a Jmci Chreptowicz Cześnik Nowogr. y Jmci Godko [?] Stol
nik Lidzki o Woytowstwo tegoż miasta Nowogrodka
przezemnie uniżenie supplikuią. Z Jmcią Łowczym Litewskim
widziałem się w Kijowskim kraiu, który z wielką satys
fakcyą odebrał w Liście WXM łaskawe dla siebie expres

syi

syę oraz deklaracyę promocyi do Urzędu Brzeskiego, o który sta-
wa moimy Brata mego imieniem i ako nayuniżeniey su-
pplikuię.

JW X. Koadiutor Wileński do JW P. Sapiehy Kanclerza
W X Litt. z 25 Xbris 1745 w Wilnie.

Stanowszy temi dniami w Wilnie gdy gotowałem się znowu o
odezwanie się submissyę przypominaiąc się łaskawey pamięci WM Pana
odbieram list z go dedatą 17 Xbris pisany na który z należytym
reponę respektem. ponawiaiąc uniżoną prozbę aby WM Pan za-
czął constanter favere promocyi swoiey Łowczemu W X Litt.
ad vacantionem Urzędu Brzeskiego. X żę JM Podkanclerzy upe-
wnił mnie Brata mego że zanim ustare nieomieszka by-
łoby tedy accedat Łaska WM Pana przy obuch kandydatach pro-
mocyi między nie może JM Łowczego ten wakans który non
censetur inter primas Curules. JMP Stolnik Kydański wiem barzo
dobrze że byłby nader kontent gdyby musię dostało Łowczostwo
W X Litt. post ascensum Brata mego, iisto tedy do WM Pana aby
był w tym compos voti JP Stolnik Kydański. Cóż z taki krayczy
lubo z imienia y z zasług antenatora, Bratu memu równy
iednak nie rozumiem aby miał być równo szacowany z przy-
należnych talentów apud aequos rerum estimatores do piórz
dni Dworu naszego tak prezornego. Do Dworu należy przy-
niemy odezwę ale się nay bardziey fundujemy na łaska-
wey promocyi WM Pana etc. Na JMP Kasztelana Brzeskiego
barzo ciężkie padło iudicatum rozumiem że sama severitas tego
dekretu placabit X. Bisk. Wileńskiego y onego umolliskuię

136

reliquum perficiet powazna interpozycya WMc do ktorey pulsare respekta w tey porze opportune deklarowałem JMc Kasztelanowi Brzeskiemu y teraz to exequor uniżoną prozbą. Nie spodziewane zaszło JMc Łopotz różnym konkurrencyom o dwa rzeczy drogi JMc Koniewicz o Woyskowstwo Kowienskie JMc Chreptowicz Stolnik Nowogr. y JMc Jotko Stolnik Lidzki o Woyskowstwo pa... Nowogrodzkie przez zemne usilne instant. Teraznieyszy czas elekcyi Cesarza krytyczny dla Europy w tym dniach sortem dedit sila Monarchow day Boze z pomyslnym skutkiem dla naszey Rzeczypospolitey ciesze verificabitur od zgodnego sparsus rumor o elekcyi Xcia Lotarynskiego będziemy Polacy szczęsliwi że gaudium nostrum nemo tollet a nobis gdy nam Pana a nas przy Panie zostawią y przy dawnych wolnosciach.

JMc X. Koadiutor Wilen. do JMc JOd. Czapskiego Kasztellana Wilen. z 25 7bris 1745 Wilnie

Sama dulcedo służenia WMc pociągnęła by mię nawiter abym nawet bez żadnego interessu zbiorzył dla złożenia indo mestiam Caritatis WMc mojey osobnei wenerancyi, y naydroższą ex voluptate kompanii JW., ialoż ta była intencya moia ale pilne interessa y moie własne y Brata mego, zrazu mię przytrzymali w Wilnie nad czas umiarkowany a potym przymusiły do pospiechu na Trybunał Skarbowy iuż tedy chyba interpres mentis pagina potrzebna między nami zmieszczenia się które przysztego trybu kompensowac będzie. a poniewaz Cardo rei.

Zawisło na tym ażebyśmy Pisarzów obociech Kadencyi mieli so-
bie faventes uprasza(ł)em WMM aby JX Podkanclerzego
do tego nakłonił żeby quam urgentissime o to piszący XJP
Wileń. otrzymał od niego sponsionem że nikogo do obo-
jga promowować nie będzie co ponieważ dla niego zdał indiffe-
rens, a dla nas summopere necessarium rozumiem że łatwo
to uczyni favore interpozycyi X. P. Podkanclerzego gdy zaś pióra
wykierujemy pomyślnie możemy indifferenti oculo wzajemnie
zapatrywać się komu cedent laski. To wszystko chciej WMM
niby ex proprio impulsu X. P. Podkancl. proponować. Tu musiała
fama że mają wniść konkurrencyę o funkcyę Deputackie
mający pro primo obiecti przód Kadencyi Litewskiej JP.
Horodeński Sędzia Ziem. Wileń. y Marcinkiewicz Podsędek Wi-
leń. JMP. Łowczy Litt. Brat moy pojachał na Wołyń
którego jeżeliby sam przyjmał wiadomy WMM interes a tym
się zwlókł nasz zjazd do Grodna in Novembri naznaczony
supplikuję wcześnie WMM to nie mieć za złe upewniam zaś
że cokolwiek Bratu memu succedent intenta słowo z Litwy
na powrót tedy to mieć będziem insze in mas curas aby
jak nayprędzey ten interes terminare. Za przybyciem JXX
Biskupa Wileń. który do tych czas wizytuje Dyecezyą nota-
re za JX Zabłockim nie omieszkam. Którym z XX Jezuic
wieża przez JXX Wizytatora exlosu WMM może zeszłe
roku tegoż JX Wizytatora upraszałem usilnie z Litwy
Litty mocy do JX Kanonika addycyi aby miał specialem
curam o wygodzie, o zdrowiu o postępach w naukach y po

trzeby

potrzebnych Duchowney osobie wiadomosciach, naszego ko-
chanego X. kanonika.

JW. Jm. X. Koadiutor Wilen. do JO. X. Jmci Kardynała
Lipskiego Biskupa Krakow. d. 25 7bris 1745.

Wróciwszy się do Wilna po kilku miesiącach absencyi, odbieram
list WM: ieszcze w Julio pisany na który bez zwłoki
z należytym [illegible] respektem. Intentowany proceder
prawny JmKu Marszałkowi Nadworn. W.X.Litt. od tych się
Jmć Woiewody Trockiego iuż in statu Coniugali będących
wstrzymać nie iest w mocy moiey. A że Jmć Cześnik Litt.
ieszcze dependuie od nas, albo od naznaczonych przez króla
Jmci Protektorów, mogę nas wszystkich na których
spólnie to onus iest włożone imieniem apelurować że
gdy do nas regulować się będzie dyspozycya Fortuny, także
też interessow Jmć Cześnika uczyniona wspólnie zgoda w ro-
bocie swoie nieporuszenie subsistet. W czas zaś dalszy suberit
to delikatnemu sumnieniowi Jmć Marszałka Nadworn. Litt.
osądzić czy conveniebat, z wymuszoney ugody, do którey cyr-
cumstancya czasu indispensabiliter nagliła, profitować
y pociągać do cedowania sobie znacznych summ y roz-
nych awantażów ex nullo dato et accepto iedynie za
ustąpienie kilkoletniey opieki, która ex nexu sumnie-
nia y przez punkt honoru każdemu opiekunowi nie powin-
na przynosić żadnego zysku oprócz samey a pupillo wdzię-
czności. Apeluruię tedy iteratis vicibus W. Emi.

Ze tak ta sprawa nie iest intentowana imieniem JO. Ce
mła tak za naszey dyspozycyi ex actorato onego począthu
swego nie wezmie. Zostaie.

Zostawiaiąc się abym nie był molestus WC nieczytelnym
własnym Charakterem, użyłem ręki na wyrażenie
interesu y mojey submissyi adomnes nutus WCmiłości
którym sługą zawsze mam dobre za szczęście.

Pro Memoria pour Mr. le Visiteur Skwirski pour etre
envoye a Rome. Vilna le 17. Sept. 1765.

Comme il y a acraindre qu'on ne fasse point des brigues
pour empecher la Dispense, il faut premunir l'Expeditio-
naire de bonnes Raisons pour tout evenement. La premiere
est que la Personne qui la demande, se peut vanter d'avoir
Insignia in Ecclesiam Dei Merita. Pres que la plus grande
partie des Eglises de Lit. ont reconnu ses Ancetres pour
fondateurs ou pour bienfaiteurs. Lui meme il a procuré
que ses Sujets dans les biens considerables qu'il a dans
la Russie ont embrassé le Rite Grec uni obeissant au
S. Siege, ce qui a ete cause qu'une dixaine d'Eglises Rus-
ses Schismatiques avec leurs Paroisses se sont convertis
en Catholiques, ce qui lui a attiré une lettre du
Card. Gonzague ecrite par ordre expres de Sa Stté. avec
assurance que Sa Stté. sera tres contente de lui donner
des Marques de sa Grace dans les occasions qui se pre-
senteront. Cette bonté paternelle de Sa Stté, a augmen-
té son Zele qui l'a engagé a la Diette passée ou il avoit
un grand parti des Nonces, et l'etoit lui meme, a

soutenir avec Chaleur les Interêts de l'Eglise et ceux de la Religion. La Dispense que Sa Sté lui accorderoit, lui procureroit un mariage avantageux pour augmenter son bien et le Credit qu'il a lui même dans son Pays Natal, Parceque la Dame etant d'une Naissance Illustre Pareille a la Sienne, et etant Veuve d'un Sgr qui avoit beaucoup de Credit dans le Pays par lui meme et les premiers employs qu'il occupoit dans la Republique, cette personne est une Dame d'une grande Authorité. Outre cela cela uniroit les deux Maisons principales en Litt. dont les differends sont toujours funestes a ce Gr. Duché. Un Mariage comme cela ne peut que produire cet effet, car il est a presumer que la Maison de Radziwil, le souhaite aussi, et si il y a quelques personnes dans cette famille, qui ne le voudroit pas, cela ne seroit que pour la seule et unique raison de pouvoir heriter des biens de cette Dame si elle mourroit sans successeur. Comme donc cette Union est convenable aux deux partis, c'est certain que le Mariage fait, toutes les personnes des deux Maisons en seront contents sans excepter ceux qui par quelque vue Politique a cette heure ne le souhaiteroient point.

A. S. A. Mgr Prince Sablonowski Stollnik de Litt.
Vilna le 18. Sept. 1745.

C'est avec beaucoup de Contentement que j'ay reçu la lettre de V. A. d'autant plus qu'elle me prouve que vous n'avés pas oublié Mgr, de ceque nous somes convenus.

et de l'amitié sincere que nous avons renouvellée en-
semble a Vilna. Comme je souhaite d'entretenir une
constante union avec vous Mgr. et Son Epouse Mad.e
la Princesse. Les temoignages de Votre bienveuillance
ne peuvent m'être que fort sensibles, si j'aurois
l'honneur de m'aboucher avec vous cela me fera
un veritable plaisir d'assurer V.A. tous deux du
veritable desir que j'ay de voir une parfaite har-
monie etablie entre nous. Le Procés que j'auray a
soutenir a Minsk contre la Maison Oginski pour
la terre d'Iwia appartenant a mes Neveux ne me
permettera point d'assister aux funerailles du feu
Prince Pal. de Vilna. en Volhynie. quand meme mes
autres Affaires Domestiques me Dispenseroient.
J'ay beaucoup d'Obligation a V.A. des favorables inten-
tions qu'elle a pour mon frere, et je l'en remercie avec
une reconnoissance particuliere. Mgr. le Gr. Chancel-
lier de Lit. m'avoit deja fait part de vos sentiments
et de tout ce que vous avés bien voulu dire a S.A. Mad.e
la Gr. Chancelliere Douairiere. Si vous venés en Lit.
je ne manqueray point Mgr. de vous en remercier
de bouche comme je le fais a cette heure par ces Lignes
vous assurant que je suis avec une particuliere
Veneration.

JXsmx Koadiutor Wileń. do JW. Xt. Potockiego Mty Gnieźn.
2 X 8bris 1745 w Wilnie.

List WMt. iako dowod pamięci y affektu Jego ku mnie wdzięczny
przyimuię sercem oraz na kozdym mieyscu Życzę WMt. zawsze

pomyślnych Sukcessow pragnę ardenter mieć okazyą w ktorey
bym mogł skutkiem oświadczyć że iestem z prawdziwie przy
chylnym sercem nazawsze.

JW Jmx Koadiutor Wilen[ski] do JW Jm[ci] P[ani] Zabiełłowey
Starościney Żmudzkiey. Wilno d. 1 8bris 1745.

Fatalna nowina o nie oczekiwaney śmierci ś[więtey] p[amięci] Jm[ci] P[ana] Podczy
Brzeskiego iako mię prawdziwym przeraziła żalem tak
też nie wątpię że WM[ść] P[ani] iako rodzoney ciotce niezmierny
przyniosła smutek. Składam tedy WM P[ani] należytą kondolencyą
nad tak wielką stratą ktorą niech dobroć Boska koyncmi
nadgradza konsolacyami oraz oświadczam się że nieomieszkam
dać dowod życzliwości mojey gdy mię podpadłe WM P[ani] Zay
dą rozkazy zawsze one pełniąc oraz pomagaiąc do
stałey ugody między WM Pp iako osobami do ktorych że
mam honor rownie należeć liczę to dla siebie za zaszczyt,
teraz piszę się z należytą Weneracyą.

JW Jmx Koadiutor Wilen[ski] do JWJmx Massalskiego
Kanonika Wilen[skiego] d. 1 8bris 1745 w Wilnie.

Nic mię bardziey w życiu kontentować nie może nad to że od
dzieciństwa dulcissimos zyski WM P[ana] characteres, z ktorych z konwin
kowany iestem że WM P[an] znasz doskonale iż z prawdziwym
serca przywiązaniem osobliwszym affektem y estymacyą
szczegulny osobę WM et optimam indolem Jego z takowey propen
syi y partykularney ku WM P[anu] życzliwości lubo providebam
że mię martwić będzie absencya WM P[ana] iednak pragnołem ardenti
Voto, azeby Jm[ć] adresował się ad seminarium ks. Księży w Warsza
wie iako ad palestram w ktorey naydawniey wyperfekcyonowałby

możno w cnotach y naukach przyzwoitych stanowi naszemu
ponieważ sam za pryncypalną w życiu szczęśliwość albo za
czy za wielką łaskę Boską dla siebie poczytam żem
na tamtym mieyscu przez lat kilka tirocinium stanu Ducho
wnego odprawił. Jestem pewien że to samo WMć skutkiem
uznawszy podobne mieć będziesz sentymenta które wnim
crescent z laty. Interim Pana Boga prosić będę aby qui
capit opus perficiat daiąc przy pięknych talentach WMć
coraz większe incrementa cnot salvo statu nostro należy
tych ażebyś suo tempore mógł z chwałą Pana Boga y po
żytkiem fidelium wysoko sucre w kościele świętym. dorego
gdy WMć pilnie sposobić się będziesz nie tylko konsekruiąc
Panu Bogu primum florem młodości swojey co iuż uczyniłeś
chwalebnie ale też studiis perfekcyonuiąc się in spiritu
Ecclesiastico et requisitis Duchowney osobie scientiis sią
gniesz WMć nie pochybnie na siebie od Pana Boga hoyne
benedictiones przynoszące wszelkie pomyślności, y coraz wyż
sze w kościele Bożym ascensus. Co prawdziwym życząc
sercem z zwykłym mojey ku WMć propensyi, pieczętuię Con
stanti affectu.

JW. JmX. Koadiutor Wilend. do JW. JmPana Sołłohuba Podskarb.
W. W. X. Litt. d. 16 8bris 1745 z Wilna –

Jako zawsze wszelkie rozkazy WMć prompto exequor animo tak
wzaiemney obligacyi ex ratione sprawy JmPa Sty Potockiego
służyłem pro posse wczym że mi sam da świadectwo nie
wątpię. Jużać dalszey WMć wyglądaiąc rekwizycyi, pragnę
zawsze testari ad usum Jego moią ochotę oraz pieczętuię constan
ti cultu przy należytey weneracyi.

A Mr. le Visiteur Sluviecki Vilna le 16. Oct. 1745.

Monsieur

J'ay reçu vos deux obligeantes lettres, aux quelles je reponds par la presente a la fois. Je vous remercie Mr. de ce que vous avés eu la bonté de terminer l'affaire avec mon frere, come aussi, comme aussi que vous avés bien voulu vous resouvenir de diverses commissions, dont vous avés eu la bonté de vous charger pour en parler avec Mgr le Castellan de Vilna. Je serois extremement content si ma lettre pourra contribuer en partie a oter tous les obstacles qui pourroient retarder les Progres de Mr. l'Abbé Mapalski. Je vous le recommande instament, comme un sacré Depôt que nous avons mis entre vos mains. Je vous fais ces Prieres moins pour la raison, que je croy que cela soit necessaire, que pour vous decouvrir les sentiments de mon Coeur a son egard. Comme je m'interesse extraordinairement, aux progrés de ce jeune homme, vous me ferés un grand plaisir, quand vous me marqueres dans les suivantes lettres, que vous aurés la bonté de m'ecrire sur divers sujets, comment il avance dans les dispositions requises, a un homme qui a nouvellement embrassé notre Etat. Il faut meme que je sache comment lui ecrire de tems en tems, pour l'aider a faire toujours mieux. Mgr l'Eveque de Vilna approuve extremement tous les reglements que vous avés faits pour le nouvel hopital. Il a une certaine prevention en croyant, que cela ne convient point d'employer une partie du Capital, pour avancer la fabrique. Il croit qu'il ne faut pas diminuer les fonds, qui doivent servir pour toujours a la subsistence des pauvres. Il faudra lui ecrire une lettre sur ce sujet, en y marquant en detail tous les raisons qui vous forcent d'agir ainsi. Et moi de mon côté je ne manqueray point, de les faire valoir ce que j'ay deja fait en partie. Mais ce n'est qu'avec le tems qu'on detruit les

preventions, sur tout des personnes agées. Je tacheray aussi d'avancer l'affaire de Mr. Duniewicz. Ce n'est pas la seule reconnoissance qui me lie les mains dans les affaires du Diocese. C'est la crainte de ne pas aigrir l'Esprit de mon Patron, chose qui feroit divers eclats et par consequent causeroit, en donnant occasion de Scandale, plus de mal au Diocese et au Clergé, que les abus en question que je fais semblant de ne pas connoitre. Je suis sur que le Prelat dont vous me parlés est allé en Volhynie sans aucun autre Motif, que pour s'attirer quelque gros Present. Je vous prie de tracasser Mr. Lelewel jusqu'a ce qu'il m'aye procuré satisfaction de Mr. Reymann car quand ce delay durera, cela sera toujours plus difficile a Mr. Reymann de se ressouvenir des Papiers qu'il a pris, a plû forte raison de me marquer son Sentiment sur mes Infirmités, comme il me l'avoit promis. Quand je sauray le prix de la Defense de la Religion je ne manqueray point de renvoyer l'argent dû pour ces livres avec remerciment. C'est fort flatteux pour moy que l'Illustre famille, pleine d'Esprit, a des Sentiments avantageux sur mon neveu, et sur son Education. Je sais fort bien que je vous ay cette obligation comme tant d'autres. Je vous prie Mr. d'entretenir cette Maison dans les memes Sentiments. Outre cela ayant une confiance parfaite dans votre bonté pour moi et pour les miens, je vous prie Instament de travailler a l'Etablissement de ma Niece. Je crois que le Starosta Prasnicki lui conviendroit et elle a ce Seigneur, si vous lui pouviés inspirer le desir de la rechercher, vous donneriés une nouvelle preuve de votre Amitié, a ma maison qui nous obligeroit tous infiniment, pensés y donc mon cher Dobrz. fortement et agissés sans delay, par ce que je crois qu'on lorgne ce riche veuf de touts cotés. Il y a meme un bruit qui court, que vos Illustres amis de Varsovie ne negligent point

116

ce party par cette raison je ne voudrois point qu'ils sachent que je porte mes Vues sur la meme personne. Soli. Je n'esperois point que l'affaire du Gr. Chambellan prit a Bocki un tel ply comme vous me le marqués, si vous savrés quelque chose de nouveau sur les affaires de Bocki vous me ferés un grand plaisir de m'informer sur cela, parceque j'ay rompu toute correspondence avec cette contrée, pour garder une parfaite Neutralité, quoyque je sois fort curieux de savoir, quel sort aura cette Personne qui m'appartient de si pres et dont le Roman pour le commencement est assés Extraordinaire je suis

JWJmćX Koadiutor Wilenski do JOXJmu Sanguszka Marszałka WWXL. 16 8bris 1745 z Wilna

Z prowdziwey moiey ku WXm obserwantyi wszelkie rozkazy Jego w żywey mam pamięci z tey racyi nie zapominam żeś WXm obligował mię abym miał preferencyą do nabycia Balbierzyszek, lubo zaś mam gotową summę na moią własną fortunę zaięgniona ad deportationem długów Synowców moich WXm y Jnt Referendarzycowi kor należytego będę iednak obligowany żebym mógł Balbierzyszki na zniesienie huius oneris, który do czasu na moie przycisnął dobra ieżeli tedy WXm iesteś w rezolucyi nabycia Balbierzyszek upraszam abyś zesłał kogo który by mógł ze mną ten interes finaliter zakonczyć bo y ja wolałbym aby WXm Wuiowi y dobrodzieiowi moiemu pretio tak cederet fortunę niżeli komu cudzemu, ieżeli zaś WXm odmieniłeś intencyą upraszam o prędką y finalną rezolucyą abym nie trzymał in suspenso niektórych kontrahentów nabycia tey maiętności pretenduiących. Co doniosszy przy tey okazyi rekomenduię się łaskawey pamięci WXm oraz upewniam że choć w znaczney

Znayduiąc się mieysca odległości zawsze iestem życzliwości pełnym sercem przywiązany do usług tak WXmD. iako y Xięży których moią submissyą zasyłam pisząc się z tymże wszystkim nieodmiennie respektem.

JWJmX Koadiutor Wilen. do Prześwietney Kapituły Warszawskiey z 23 8bris 1745 w Wilnie.

Mam to sobie za szczęście censeri in gremio WM(ci) y być parstaki zacney w Oyczyznie naszey Kapituły, co iako mi nieustanne przynosi ukontentowanie, takteż to dla mnie geminatur solatium gdy uznaię skutkiem że mię WM(ci) w łaskawey konserwuiecie pamięci, za który uniżenie podziękowawszy faworowi dignissimo collegio WM(ci) moią wenerancyą a każdemu z nich distinctum zasyłam cultum, życząc sobie mieć okazyą w którey bym mógł usługę moią pełniąc rozkazy WM(ci) oświadczyć moią Illmo Capitulo WM(ci) obserwancyą którą listownie teraz wyrażaiąc z nieustanną piszę się wenerancyą

JWJmX Koadiutor Wilen. do JW(o) Jmc Sapiehy Wdy Smoleń.

z 23 8bris 1745 w Wilnie

Prawdziwa moia ku WM propensya, y zwykła we mnie rozkazow Jego obserwancya, są mi pro stimulo że nakiedy posłusznie nie iestem zawsze paratus pełnić z ochotą WM obligancye, gdy to non excedit metam possibilitatis meæ, teraz zaś widząc Trybunał Domowi naszemu przeciwny a osobliwie interessom WM którym e diametro opponowaic się intendunt, nie tylko Lindeman sanguinis nexu z adwersarzami WM złączony a

w całe potens, ale też kilku z JmP Sędziow, prima autho-
ritatis między kollegami swemi, nie mogę radzić WMP iść do
rozprawy ponieważ sam tego Roku pauzować myślę, choć-
bym nie mogł uniknąć kondemnaty (: czego strzedz się usil-
nie z szczyrością zwykłą :). Że się mocno na sprawę
WMP gotuią probant to żywe starania a wpis wyżey
namienionych JWP Deputatow, ktorych sollicytacye do tego
przyprowadziły JmP Pisarza że musiał deklarować te
wpisać sprawę, chociaż iako mię apelłować przed wyie-
ździem z Wilna, (gdym go umyślnie wizytował o ten fawor
upraszaiąc;) że starać się będzie onę znacznie poniżyć.
Na takie zamachy u skrepowanych sędziow, moia razem z samym
WMP bytnosc y spolne staranie ledwoby potrafiły, te sprawę
iakkolwiek wyperować, in absentia zaś WMP aby miała
succedere, iest in impossibile. Chcieyże tedy kochany Dobrodzieju
bydź wypersuadowany że mnie od usług WMP nic arcere nie
może, tylko iedna impossibilitas successu dobrego, oraz
że co ardentius pragnę okazyi, abym mogł słuszne
oświadczyć realitate usług, moie życzliwe ku WMP senty-
menta, przy ktorych piszę się z należytą weneracyą na
zawsze.

JWJmX Koadiutor WXLewski do JWJmP Marszałka
Hetm. Poln. WXL. z 23 8bris 1745 z Wilna.

Winszuię szczęśliwego WMP z Wołczyna powrotu życząc sobie wcze-
śnie bydź informowanym de concertatis z XJm Podkanclerzym o
następuiącym Trybunale o ktorym serio myśli należy ~~tak~~
z ...

z Konsyderacyi publicznego dobra, w teraznieyszych koniunkturach w Europie generalne zamieszanie a nam non vanum timorem przynoszących, oraz z potrzebney attencyi na spolne nasze interessa ktore na następuiącym trybunale promovere albo też ...będzie należało w tych materyach iako też y w siedu inszych, życzyłbym sobie konferre z Wmć, ktorego bytność gdzie bysię tey iesieni znaydowała w Wieyswieciach nie omieszkałbym tam ... Wmć gdzie bym wcześnie był informowany na ktory precise termin należało bymi ziachać. Zwłaszcza że miałbym siła reflexyi do kommunikowania Wmć ktorych papirowi konfidować nie podobno. Pewny Conviva dystyngwowany w Powinnosci naszey doniosł mi nibyto per modum przestrogi, że Jmć ... Wolbho wysli chce wykupować Rożane, reposui że to dla naszey Linii powinno być indiferens poniewaz mi sluszniejszego nadto aby Corka wykupowała maiętność ktorą Ociec zastawił. Tą zaś pocztą nie wiem quo spiritu ducta taż sama osoba pisze do mnie List wmawiając we mnie to oczym nigdy nie mowiłem ani myslałem ktory wespoł z responsem moim kommunikuię Wmć. Teraz zaś rekommenduię się iednostayney łasce Wmć o ktorey konserwacyi tym mocniey iestem Sollicitus, im bardziey onę wysoko szacuię. Oraz widząc iak sztucznemi sposobami chciano by rozerwać Harmonią naszą, Lubo mam ufność że przy łasce Boskiey szczera przyiazń nasza będzie zawsze nie poruszona bo iest na szczerości y zobopolney estymacyi ufundowana, a tym samym iest ex genere Amicitiarum, ktore gdzie nie interessowane trwaią rowno z życiem. Co ex parte mea prospondo zostaię constanter z życzliwym sercem przy należytym respekcie

Ill.

JW. JMć X. Koadiutor Wilen. do JW. JMć Zaniewskiego Pisarza WXL. die 23 8bris 1745 Wilnie.

Wzaiemnie dzięknię WMć zwdzięcznym nazawsze sercem, za swiadczone dowody przyiazni Jego rekomenduiąc uniżoną proźbę w czas dalszy łaskawey pamięci WMć siebie, Dom moy y interessa Familii moiey. Jakom się przez JMć Doboszyńskiego oswiadczył XJm Star. Luboszan. y przed samym Zaś WMć. tasznie że ani chcę ani mam ~~tego~~ Zatrudniać exempcyą Rożany do ktorey accedit JMć Starościna Wołkowyska, takteż toż samo ponawiam, ponieważ nie słuszniejszego nadto aby lubo wyłupiła maiętności ktorą oyciec Zastawił, mnie też iako rownie należącemu do X Jap. Star. Luboszanskiey, ~~[illegible]~~ y gdy JMć Starościny Wołkowyskiey Życzyć należy et pro posse contribuere perswazyę z naturalnego ku swoim affektu y zobligacyi Charakteru mego aby utraque pars tak blisko zemną sanguine juncta, konkludowała sprawie Zachodzące między sobą domowe interessa, Że zaś WMć tako miarkuię z listu Jego nie wyrozumiałeś ~~mentem~~ meam, lubo sobie przeze mnie clare explicatam, ~~rozumiem~~ sądzę że tego się okazyą farrago interessow, et status negotiorum zwykłe pod czas wyiazdow z tey metropolii. Hoc non obstante pisać będę do Brata mego chcąc tamen eri przysługę stateczną przyiazni X Jm. Stty Luboszan. y samey XJeymść mocno perswaduiąc Bratu memu aby punktualnie wypełnił XX Jmść in praefixo termino ieżeli ieszcze tego nie wypełnił.

JW. JMć X. Koadiutor Wilen. do JW. JMć Sapiehy Stty Żytow. die 27 8bris 1745 Wilnie.

Odjezdzaiąc z Wysokiego uczynitem dyspozycyą aby należyta Wmć prowizya była przez Jm X Glinskiego ad locum rezydencyi Jego zawieziona, co ponieważ się nie stało dla prędkiego z pewnych okoliczności wyjazdu na Żmudź tegoż Jm X kommissarza mego przepraszam tedy za ten zawod Wmć upewniaiąc że ab hinc teraz nieyszy Dzierżawca Jmć Jarzyna skolnik zawsze będzie punktualnie oddawał Wmć należyte mu condingens, teraz zaś ażeby bez żadney zwłoki uspokoił Wmć urzędownie piszę. Dotego supplikuię Wmć abyś o drugą zaległą prowizyą chciał być cierpliwym upewniaiąc, że będę się mocno starał abym prędko y w tym ukontentował Wmć. Oco supplikuiąc z należytym na zawsze zostaię respektem.

Jm X Koadiutor Wileń do Jw Jm Sapiehy Łowczego W X L z 29 8bri Wilno do Wilna

Niewiedząc czy doydzie list moy zyli Wmć serdecznie Kochanego Brata, nie chcę się rozwodzić z explikacyą wo okoliczności rożnych domowych interessow, krotko tedy namieniam że wszmi Wmć zlecenia tam punktualnie wypełniłem, a teraz wielce będę sollicitus, o dobrym zdrowiu y szczęśliwym powodzeniu mego serdecznie kochanego Brata, ktore ad aras S. Kazimierza rekomendować nam często wżywey pamięci, y wielce upraszam abyś mię de successibus suis informować raczył. oraz serdecznie

N52

zostaię Wmc upewniam że iestem constanti affectu.

Jxmć X Koadiutor Wileń do Jwjmć Wołłowicza Biskupa Łuckiego z 29 9bris 1745 w Wilnie.

Oddaię Listowne moię obserwancyą totiesmo Capitulo distinctum Wmc iako dignissimo Praesidi Zasyłam cultum oraz adnectendo List ad Collegium Wmc pisany prosiłbym z tey okazyi Kiedy mi occurrit rekomendowaniasię łaskawey pamięci mego dobrodzieja przy oświadczeniu że iestem z prawdziwą addykcyą oraz z partykularną weneracyą.

Jxmć X Koadiutor Wileń do Jwjmć Oginskiego Kasztellana Witebskiego z 4 9bris 1745 w Wilnie.

Z zwykłey moiey ku Wmc propensyi, y rozkazow Jego obserwancyi proponowałem interes Jego w Kapitule naszey ale otrzymać ad mentem pomyślney rezolucyi nie mogłem z tey racyi że Kapituła ex nunc żadney leżącey nie ma summy ani iest pewna aby Jxa S. Jerzy iakowy kapitał ad suam dispositionem miała, do tego iest semel pro semper in Collegio nostro Conclusum, aby żadney nie przyimal summy chyba na realną y aktualną possessyą w tak exacte observatur że nawet ze mną samym wszedłszy w interesa in maio a teraz przed doyściem Listu Wmc oney satisfaciendo nie pierwiey mi oddali umowiony kapitał aż im pewnem

maiętnosci w atentatną possesyą ktorą na Jmc kapitudy obrocił Jmx Biskup Inflantski; Tez same racye exhibuią się wyraziła kapituła nasza w listach swoich pisanych do Jr kasztellana Trockiego y do Jr marszałka Nadwor. WXL zrodzonych Um y przeiętych, o wygodzenie sobie po dobrey cale ut pretendowałes summy. Chcę tedy insza iaka okazya pozwoli mi oswiadczyc effective że iestem prompto ad quaevis nutus animo przy należytey weneracyi

A. S. E. Mad.e la Comtesse Potocka Palatine de Belsk
Vilna le 30. Oct. 1728.

Madame ma tres chere Soeur

Mr. Glinski ayant été employé aux affaires de mon frere jusqu'a cette heure n'a pû aller a Siemiatycz selon que je l'avois reglé, il vient d'arriver ici, et il m'a assuré qu'il vous a deja envoyé l'assignation en question. Quand j'auray recueilli les revenûs des Woytowstwa sur les quels vous avés une inscription, je ne manqueray point de vous les envoyer fort exactement, mais c'est une chose connuë dans toute la Litthuanie, que devant Noel on ne peut tirer aucun revenû des Paysans sans les ruiner de fond en comble, vous ne me mandés rien ma tres chere Soeur sur l'Etat de votre Santé a la quelle je m'interesse beaucoup comme je dois. Je fais ecrire a Wysokie pour que l'on presse le Juif Arendarié de Siemiatycz, qu'il vous avance l'assignation du moins en partie. Des que j'auray reçu le revenû de vos terres je les enverray au plutôt. Conservés votre Santé ne vous chagrinés point et faites de l'Exercice autant que vous le pourrés. Les Calomnies du Sgr. dont vous m'envoyés des copies, ne meritent point que j'y reponde. Je suis sur que mon frere ne manquera point de vous contenter quand il sera revenu de la Volhynie, je ne manqueray pas de m'interesser fortement dans tout cela et de vous temoigner ma chere Dobr. que je suis

A. Mr. le Visiteur Sliwicki Wilna le 6. Now. 1745.

Monsieur.

J'ay parlé avec Mgr l'Evêque après qu'il avoit reçu vôtre lettre, il est a cette heure entierement debarassé du Prejugé qu'il avoit, et vous pouvés employer une partie du Capital en batimens sans lui causer quelque deplaisir. [: Solit] Quant a l'affaire de Mr. Juniewicz il m'a repondu ces propres Paroles: Prawda ze iest intrata X Juniewicza nalezqca iemu z iedego Beneficium, ale Zabratt to Heydamaska X Lotowski ktorego ma w Protekcyi X Officzat z nim się trzeba Ktucic. par les termes de cette reponse vous pouvés voir, qu'on craint de facher Mr. l'Official pour le rendre raisonnable il faudra que Mr. Juniewicz lui ecrivit une lettre un peu forte, en donnant a entendre qu'il poursuivra cette affaire, a la Nonciature, ou bien que Mr. l'Auditeur de la Nonciature, ecrive a Mr. l'Official par maniere d'Instance, car je ne vois point de raison pourquoi Mr. Juniewicz, soit obligé de se desister de ses pretensions legitimes. Dans un autre tems je ne refuseray point moi même d'agir avec plûs de Vigueur en faveur de Mr. Juniewicz. Mais sans cela je n'ay que trop d'occasions, a faire des aigres remontrances, en defendant le Chancellier Broniz, qu'on s'est mis en tête de perdre. Si donc je me metois dans cette affaire avec quelque vigueur, cela paroitroit que je le fais par un Esprit d'Animosité.

L'Affaire de Mlle Kahozanka est la plus compliquée qui se puisse, pour la faire comprendre il faudroit envoyer un factum de quatre pages, dont vous vous passerés fort bien. en un mot le mauvais Caractere de cette fille, le peu de Charité, et un Esprit d'aigreur

de ses Adversaires, les brigues des Moines de part et d'autre et meme la facilité de Mgr l'Eveque ont embrouillé cette affaire extremement, de telle façon que toutes les Commissions données de la Nonciature n'y pourront remedier si le Commissaire n'aura pas le pouvoir d'ordonner sub poena Excommunicationis, aux Benedictines de Minsk, de donner une pension et un quartier pres du Cloitre, a cette fille pour qu'elle puisse passer sa vie en maniere d'une Dewotka. On a droit de mettre ce fardeau sur le Couvent des Benedictines puisque ce sont elles, qui on favorisées la premiere sortie secrete et volontaire de cette fille du Cloitre des Basiliennes pour se rendre dans leur Monastere. C'etoit ce que j'avois fait quand j'etois Commissaire de la part de la Nonciature, et je crois qu'il n'y a que ce seul et unique moyen. Au reste a mon avis, c'est impossible d'engager les Benedictines ou bien les Basiliennes a recevoir Mlle Rakozanka, quoique les dernieres ont plus de raison de le refuser que les premieres. Vous me marqués que vous m'envoyés une Copie de la Comission de la Nonciature, mais je ne la trouve point car la piece que vous m'avés envoyé n'est qu'un temoignage d'un Notaire qui a eu l'Impertinence de faire une Visite corporelle

J'ay recu le livre de la Defense de la Religion Chretienne je souhaite d'en savoir le prix pour pouvoir vous le rembourser.

Je voudrois fort que vous lisiés un livre qui s'appelle Histoire Critique de la Philosophie, vous le trouverés dans la Bibliotheque de Mgr

le Grand Chancellier de la Couronne. Je suis curieux de savoir si cet homme lu est bon Chretien ou non car je n'ay pas pu le deviner apres avoir lu tout le livre avec beaucoup d'attention et taché d'en decouvrir le Venin, au reste il est fort curieux.

Si vous aurés des Nouvelles de mon frere ou bien de Boilei vous me ferés plaisir de me les com,muniquer. Mon frère m'ecrit en homme qui est fort inquiet de son sort et qui voudroit qu'on luy fut aussi favorable a Rome comme on l'est la ou il se trouve. Le Compliment d'A Dieu que le Gr. Chambellan a fait a Ma Cousine, me paroit tourne de telle façon, qu'il n'e l'empechera point de renouveller ses poursuites s'il le juge a propos, cela paroit que c'est plutôt un treve qu'une rupture.

Par cette ordinaire j'ay reçu sous vôtre enveloppe divers pieces qui regardent les affaires du tems. mais il n'y a aucune lettre de votre part, je crains que par megarde la lettre que vous m'avés ecrite ne soit mise sous quelque autre enveloppe et ne de ter,re pas quelque fois des choses qui ne doivent être connûes que de nous deux. Je suis

JW. Jmx Koadiutor Wilen^{do} do JW. Jmt Sapiehy Kanclerza WxL^{go} 6 9bris 1745 w Wilnie.

Odsyłaiąc WMt list Kollegi, mego, ktory mię prosił o instancyą w sprawie swoiey gdy to onego prozbą inclinatus pełnię samsię przypominam łaskawey pamięci WMt z wale żytym respektem. Respons XJm Kardynała na list krola Jmci posyłam WM ktory że domnie niby ex anonima manu

z Kancellaryi iednak X^ra Kardynała bo to znam po
Charakterze iest przysłany domyślam się że podobne
Kopie Responsu, na List Krolewski przyślą będzie tym
ktorych zechcą nauczyć aby w listach swoich upew
niali ze wierni będąc Krolowi JMci w czasie Woyny z
Krolem Pruskim nie będą otiosi spectatores ale y owszem
na tey scenie między pryncypalnemi aktorami dystyngwo
wać się nie omieszkaią. JmP Łopot odzył ktory widząc
rozdrane fortuny swoie od roznych pretensorow wydzie
wić się nie może tey plugawey modzie dość zwyczayney
in hac Lacrymarum Valle że po zmarłym człowieku
prędko rzeczy rozbieraią a często chabresem osobliwie
kto ma fortunę sub oneribus. JeyP Stanowina Zmieyska
pisała do mnie oświadczaiące się że chciałaby per com
binationem skonczyć swoy interes, z Jeymcią Woiewodziną
Brzeską chciałbym wiedzieć iaka wtym iest mens
WmP abym mogł tey Pani convenienter odpisać.
Wyszła tu Zdrukn recenter książka X Bzalowskiego Hi=
storya, o rewolucyach wszystkich zdarzy heretyki Luter
skiey, nie omieszkam ią przysłać WmP bo iest barzo pię
kna y ciekawa bylebym wiedział pod iakim adressem
mam ią ordynować, w kompanii z pożyczonym Kommendo
nem, u mnie w gościnie bawiącym, a nie w Bibliotece
mojey uchowaj Boże bo ztamtąd nulla redemptio. Dzieje

Stanisław wdzie nowogrod wyiachał z tąd ultypimi passibus pod Gdańsk ponieważ dla Jego obmyślił par tyę Xża Wdczaszy od 300000 posagu, w tamtym kraiu znayduiącą się podobno de gente Czapsio rum.

Jw Jm X Koadiutor Wileń do JW Jmc Sapiehy Podskar Nadwor WXL etc 6 9bris 1745 w Wilnie

Mieliśmy od dawnego czasu ten nie pośrednio krotny dla Familii naszey zaszczyt w prowincyi WXL iako in patrio nido consularibus signare auspiciis annum trzymaiąc Marszałkowskie fasces Gł Tryb WXL. Gdy zaś też same decus z nowym lustrem dla Domu naszego efflorescit w Koronie y WMPanie wysokie talenta oraz ad publicum obsequium applikuiąc suffragia na siebie koronnego Areopagu. Nayważszą władzę accedo listownie z moią weneracyą y niską trybut należytego powinszowania ciesząc się niezmiernie że WMPan tak poważney in Regno podiowszy się funkcyi nowe decus domowi przynosisz a sobie otwierasz campum meriti w Oyczyźnie. Te z życzliwego serca oświadczywszy sentymenta in spolsu otrzyt upewniam że wkolwiek contribuere może do szczęśliwych dla WMPana sukcessów zawsze mię i ch własny awantaż kontentować będzie przytym uniżoną proszę wcześnie rekomenduię Pasławcy

protekcyi, y manutenencyi WXMći circa justitiam
sprawy Synowców moich w Trybunale Koronnym
którenter z pewnym torem szczęśliwości była coraz
wenne augetur nie tylko z tey propensyi którą
sanguinis y świetney Familii nexus wyciąga ale też
y z partykularney ku osobie WXMći estymacyi piszę
się przy należytey obserwancyi.

PS. Iey Dobrodz. moią submissyę zasyłam, pociechy
WXMći, y Domu Naszego spes magnas serdecznym
suscipiam affektem.

JWJmX Koadiutor Wileński do JWJmć Pana tudzież Smoleńskiego Sapiehy.
z 10 9bris 1745 w Wilnie.

Lubo iako w przeszłym wyraziłem liście tak teraz constanter
~~teraz~~ sądzę że iest to przecz nader niebespieczna ~~teraz~~ teraz wprawowaić się WXMći y dla tego życzyłbym unikać ~~chcieć~~ in periodo
kondemnaty iudicatum teraźnieyszego Trybunału iednak dosić czyniąc
rekwizycyi JMći listy instancyalne do JMtrów Sędziów przesyłam
sam z wielką ochotą zbiegłbym, gdyby mię subtelne interessa nie
przytrzymywały, o czym solito candore upewniam. JmX Kanonik
Łopaciński wyprawiony w pilnych interessach moich nie znaydzie
się tu w Wilnie. Że interessa WXMći w żywey miałem pamięci
absit iactantia verbo, dałem tego dwa razy dowód tego roku
raz gdy wespół z JmPanem Łowczym wytargowałem u JmPana Pisarza
in scripto sponsionem że tey sprawy nie miał wpisywać
tylko dependenter od woli WXMći. drugi raz przed wyiazdem
JmPana Pisarza z Wilna, upraszaiąc go usilnie o tenże fawor
chociaż wtedy wyrzey efficere deklaracyi nie mogłem nadto

że lubo te sprawę wpiszę iednak się znacznie poniży y posiłko oczywistych ubolwie, ieżeli teraz woysz prevalet czy to wzgląd na Kolligacyą czy na iaką przeciwną pomocy sztemu nie winien, po uczynionych dla przysługi WMC trudach, w całym życiu moim które do tychczas własne opusciwszy commoda y Awantaże iedynie impendo w budze Familii, temam satysfakcyą że nihil desunt w ktorę nie wątpi, o moim do domu mego przywiązaniu, słuszne ustawnie komprobowanym. Coy pracowić życzę z całego serca szczęśliwego sukcesu w sprawie tey piszę się z zwykłą propensyą przy należytej weneracyi.

Jasnie Wielmozny Koadiutor Wilenski do Jaśnie Wielmożnego Pana Massalskiego Kasztellana Wilenskiego dnia 13 9bris 1745 z Wilnie.

Dziękuie WMC żeś mi przysłać raczył ułożoną w Trybunale Plantę, iuż mi kommunikowaną per partem przez Xięcia Podkanclerzego, na którą lubo rożne miałem przeciwne nie bez racyi reflexye, cedendo tempori zgadzam się meum iednak aperio sensum, w niektorych punktach. Dla spolnych interessow naszych wszystko na tym zawisło abyśmy mieli przynaymniey ad mentem obudwoch Pisarzów, JMC Sawaniewskiego trzymam że nam będzie addictus ale do pióra Ruskiego na ktorym nam naybardziey zależy wynaleść subiectum z obywatelow wdztwa Nowogrod. nie mogę, ci trzey Kandydaci ktorych X Jmc Wda Wilenski proponuie wiem że mu są addictissimi, nam zaś aby mieli być faventes iest rzecz barzo wątpliwa, iak że tedy na nich się spuscic rozumiem tedy że byłoby convenient aby seymik Nowogrodzki poszedł in holocaustum. nań powinienby się zgodzić X Jmc Wojewoda Wilenski bo podobno bez tego X Jmc Wda Nowogr

Jego subiektom do funkcyi przeszkadzać będzie. In sistemate zaś niedoszłego seymiku Nowogrodz. mogliśmy e medio Deputatow wybrać subiectum affidatum y one unitis viribus promowować. Do Laski Trybunału JmP rekomendowałem JmP Kasztelana Inflantskiego rozumieiąc że będzie utilis publico y nam circa justitiam favorabilis, z tym wszytkim pretio wykierowania pióra Ruskiego ad mentem nie iestem przeciwnym ażeby utrzymać się przy dyrekcyi Trybunału czyto [illegible] czy Pińskiemu Stta. Chociaż rożne mam in contra reflexye których papierowi confidere nie podobno, do tego nie rozumiem aby nawet przy naszey promocyi, który z tych Laskę otrzymał, bo zapewne z Domu Ogińskich ktokolwiek stanie Deputatem wiem nieomylnie że ta Familia oto na Rusi mocno się starać będzie (lubo temu wierzyć niechce Xże Podkanclerzy, ale to ex eventu patebit. Ten Dom alio tempore nie byłby dla spólnych interessów naszych metuendus, ale ponieważ nabył [illegible] na [illegible] Swoia JmP Marszałek Nadworny Lit. y ma sprawę directe z Linią naszą a indirecte eo ipso z JmP Starościną Wołkowyską, trudno mu confidować zwłaszcza gdy zachodzi nie płonna suspicya, że zbytecznie pokazał activitatem suam, na Mozlewce, resuscitando interes Dombrowieński. Z tych okoliczności zdami się że adressowanie się do JmP Hurki strone seymiku Witebskiego podług ułożoney planty iest medium inefficax. ieżeli tedy ta Familia ma arceri od Deputacyi, a successive od Laski trzeba aby Xże Podkanclerzy iniszy wymyślił sposob na seymik Witebski. Ja tą pocztą pisać do X Podkanclerzego nie będę z pewnych racyi przytym chcę wiedzieć pierwey mentem [illegible] osobliwie strone subiectum de Domo Oginsciana, interim zwłoka responsu mego non praeiudicabit interessom bo WM z tego listu wiedzieć możesz do czego inclinare Xięcia Podkanclerzego.

y iak go disponere ażeby u xJm woiewody Wilen. wytargował
żeby całe zdał na nas elekcyą Subiecti ktore mabyc Pisarzem
Kadencyi Ruskiey w mey Sensu iest dla nas Summa rerum.
Po napisanym tym liscie, zroznych reflexyi iakoteż zokazyi
Starostwa Msciborskiego zdało mi się choć Łaconice odezwać się
do x Jm Podkanclerzego nim pisać będziemy in ampliori forma
(przynaymniey listownie zniosziszy się z Wnk.) posyłam
tedy volanti sigillo list moy ktory Wnk iak się będzie
podobało mozesz czy odesłać czy zatrzymać. Notandum
że iest rzecz barzo potrzebna, abyś Wm. solita dexteritate
umollifikował animum x J Podkanclerzego, bo iak miarkuię
z listu do mnie pisanego, iest zbyt przywiązany do planty
ułozoney przez x Jm Wdę Wilen. Nawieszyć się nie mogę
z pochwał ktore daie Jmx Wizytator kochanemu Jmx Kanoni
kowi naszemu donosząc mi co poczta o progressach Jego w po
boznosci y naukach, bom go o to prosił abym wiedział
iak mam korrespondować czasami z Jmx Kanonikiem.
O Starostwie Msciborskim życzę abyś y odezwać się
do Jm Kanclerza ktory co odpisze na moy list kommu
nikować nie omieszkam. obawiam się aby sam siebie
promowować niechciał.

Jw Jmx Koadiutor Wilen. do Jow x Jm Czartoryskiego Podkanclerzego
wxL. 13 Novembris 1745. Wilnie

Nim mi przyidzie przyszłą pocztą łatwiey odezwać się do Wxm. tak
w interessach do przyszłego Trybunału regulujących, iakoteż w inszych
okolicznosciach, pewnemi zabawami zatrudniony będąc, krotką
expressyą supplikuię Wxm abyś raczył inclinare x Jm Wdę
Wilen. gdyby nikogo nie promowuiąc directe do pióra Kadencyi
Ruskiey chciał być favens temu Subiectowi za ktorym
wespoł z Jm Kasztellanem Wilen. instabimus, bo mamy spolne
racye tey prozby, w dalszy czas upewniamy że słuzyć będziemy.

ad assecutionem czy to pióra Kadencyi Ruskiey, czy to inszey w Tribunałach Funkcyi, namienionym Przyiacielom Xcia Jmci Wilenskiego. Lecz przematurè JmćPan[i] Stary nie będzie wiemci ieszcze Xcia zwyklym do Przyiaciół swoich afektem nie zapomniesz JmćPana Kasztellana Wilen[skiego] ktoremu to Starostwo iest barzo conveniens y przylegle. To tylko odważam się przypomnieć WXM abyś wcześnie odezwawszy się do Kollegi swego, obliguiąc go pretio recenter zabranych przyiazni związkow aby w insze nie wdawał się promocye. Ja zaś ex parte mea pisać będę do JmćPana Kanclerza zamawiaiąc tenże fawor dla JmćPana Kasztellana Wilenskiego.

A Monsieur Sliwicki Visiteur de la Congreg. de la Mission
Vilna le 13. Nov. 1725.

Monsieur.

Je vous suis obligé de ce que vous m'avés renvoyés les Consultations qui ont été chés Mr. Lelevell. J'ay prevû etant a Varsovie qu'il ne voudra pas prendre la peine d'en former une et j'ay reconnu dans ce tems la que le sort des Malades est egal et semblable a Vilna et a Varsovie. Nous n'avons presque point de Medecins, et vous en avés qui ne veulent point remplir leur devoir. Mon frere en vous demandant que la Dispense soit envoyée en Volhynie, suppose qu'elle lui pourroit etre utile sans avoir été executée. Mais comme son idée n'est pas juste, c'est indubitable, qu'en cas qu'elle soit adressée a Mgr l'Eveque de Vilna ou bien a moy il la faut envoyer ici pour qu'elle soit apres l'Execution adressée au plutôt a mon frère. Quand il sera tems je ne manqueray point, de profiter de vôtre sage avis, et d'envoyer le Curé de Lunna dont Czerlona depend sur les Lieux pour assister au Mariage. Je suis extraordinairement satisfait, des bonnes nouvelles que vous me donnés sur la Conduite de Mr. l'Abbé Massals lui-je lui fais mes Complimens, et je n'ay jamais douté

connoissant ses bonnes dispositions, qu'il profitera beaucoup en Vertu et en Science, etant sous une conduite si sage comme la Vôtre, tout ce que vous ferés pour lui m'obligera infiniment. Je recomande a vos bonnes graces le Prevôst et le Chanoine de Nôtre Cathedrale tous deux vos Eleves l'un du tems passé jadis. l'autre du present, et suis avec une Reconnoissance Parfaite et une Constante Veneration

A. S. A. Mgr le Prince Jablonowski Stolnik de Litt: Vilna le 13. Nov. 1745.

Je suis sur que ma reponse a la premiere lettre de V. A. est deja parvenue a ses mains. a cette heure je reponds a la seconde obligeante lettre qu'elle a voulu m'ecrire. Je suis extraordinairement etonné du procedé de Mr. le Starosta Goszczynski quand meme sa pretension seroit juste il ne devoit point la revendiquer, apres une possession de 50. ans par voye de fait, puisque selon nos loix: Vi, nec proprium mutellum repetere licet. Dans ce mois j'espere le retour d'un homme de Confiance, au quel j'ay commis les Archives de Nôtre Maison, et je ne manqueray point dans ce tems la de faire chercher les Papiers necessaires pour les communiquer a V. A. En Attendant je chargeray mon Plenipotencier de faire une Inscription en mon Nom au Tribunal de Lublin contre ce Sgr. Je crois que ce seroit une peine inutile d'ecrire au Senateur que V. A. me marque, pour qu'il persuade a Mr le Starosta qu'il se contente d'agir Via Juris. car je suis sur qu'on n'a rien fait sans son Conseil. Je vous suis infiniment obligé Mgr de ce que que vous me continués vos bonnes graces. Les

soins que vous prenés pour entretenir nôtre union
sont une preuve de votre bon coeur a mon egard
et m'obligent d'autant plus d'être constament
avec un veritable attachement, et une veneration
parfaite

P.S. JOXMci u stop składam moią submissią Ślis
kam serdecznie utriusq Thori konsolacye et tous
mes Neveux Je demande excuse a V.A de ce que je
n'ecris pas de ma propre main, et quand vous
me ferés l'honneur de m'ecrire vous en ferés
de même. Au reste Mgr je crois vous faire plai-
sir de ne pas vous faire lire des lettres runiques
ou un Caractere des Ostrogoths de glorieuse memoire

JWJmX Koadiutor Wilenski do JOXJm Czartoryskiego
Podkanclerzego WXL d. 27 9bris 1745 z Wilnie.

Dziękuię uniżenie WXM że mi dałeś campum pełnie [illegible]
swoie komunikuiąc mi sensum suum strony subiektów spo
sobnych do rożnych funkcyi na nas stępuiących [illegible]. Strony pro
mocyi JmP Stgo [illegible], ad supremos fasces sequor zdanie WXM
JmP Sawaniewskiemu Woyskiemu WXL na seymiku Wilen. [illegible] de
deklaracyi, i [illegible] suo tempore do apellacyi; [illegible] aże naywiększe
może promanare obstaculum na tuteyszym seymiku [illegible]
Konkurrencyi JmP Horodenskiego życzyłbym go [illegible] prae
venire, i także starai się będę, ażeby recedat od swey kon
kurrencyi; mieć będę w pilney attencyi Seymiki Braslawski
y Smolenski, w Braslawiu ma konkurrowac JmP Bilikiewicz
y JmP Giecewicz ex instinctu wiadomey Familii, trzebaby tedy
aby XJm woiewoda Wilenski pisał do JPP [illegible], żeby
contribuant do [illegible] tameczuego seymiku do

166

czego y ia mozno concurrere nie omieszkam. zeby zas JMP
Kasztellan Inflantski ~~tym~~ bardziey miał się passive było pewniey
to effect staranie WXM gdy przez list swoy upraszać go
będziesz aby był w podobnych zmoiemi Przyiaciołmi
sentymentach. Wyznać to solito candore WXM że dla
imienia mego w planie przyszłego Trybunału primum est
obiectum wykierowanie pomyslnego dla nas Pisarza Ziemskiego
Ruskiey, którego wybrać nie mozno chyba widząc regestr
obranych Deputatow na nowy Trybunał, zaczym supplikuię
WXM abyś disponere raczył XX. Wdę Wilend. aby recedat
od utrzymania ~~[illegible]~~ seymiku Nowogrodz. zwłaszcza że z tamtąd
mogą barzo łatwo stanąć nam wszystkim przeciwne subiecta.
ia zas upewniam WXM że proponowanym od XJMci subiektom
Domowi Jego affidowanym fortissime w dalszy czas służyć
będziemy czyto do pióra Ziemskiey Ruskiey, czy do wszystkich
Trybunalskich honorow. Namienione od WXM seymiki, aby non
subsistant contribuere nie omieszkam, a że upewniaią JMP
P. urzędnicy Oszmiańscy, że z Powiatu Oszmiańskiego nie staną subiecta
tylko publico pożyteczne a nam wszystkim in unanimi-
tate sensus z WXM będącym circa instytucją przychylne
uniżenie upraszam aby Rameczny seymik nie nikł. Trudności.
Dochodzi mię nowa relacya że JMP Podskarbi Lit. chce
ze Zmuydzi syna swego JMP Stę Jezierzyskiego wy-
stawić Deputatem, iestem pewien że nie myśli go pro-
mowować do Laski ale chyba chce aby był w kole
pro futuro pewney osobie z wiadomey Familii ~~którą~~ życzyłby
sobie widzieć przy dyrekcyi przyszłego Trybunału. y natto
po Ruskich seymikach mocne czyni zabiegi. eventum tey
koniektury czas odkryie. życzę tedy WXM pisać do Przyiaciół
swoich na Zmuydzi będących, co y ia ex parte mea uczynię.

JmtZowczy Litt brat moy zrobiłsię teraz Rezygnantem zły rawyi od tego czasu iak do mnie z Obyłu pisał nie mam zadney od Jego odezwy cieszy mię iednak rumor publicus a ieszcze bardziey list Wan donoszący mi ze mu się niezle powodzi w intencyach Jego: iabsolwith sors cadet, zawsze wielką Wan moim y Brata mego imieniem zapisuie obligacyą ze się interessujesz ad sortes Jego. Otrzymanie prezenty na kanonią Warszawską przed rezygnacyą moią mogłoby ex Canonicis rationibus, zaszkodzić intencyom naszym zabym uprasza Wan abyś się z tym wstrzymać raczył i alotez aby to nie było revelatum Jmx Kanclerzowi Koron przed czasem bo mam tego barzo partykularne racye, co zas upewniam ze suo tempore y to w krotce za przybyciem Wan do Warszawy przyprowadzę deklaracyą moią ad effectum, ze zas od tego wstrzymałem się wiele racyi Jmx Sliwicki Visytator Congr Missionis wielki estymator Jmx Kanonika Myszalskiego, ktory za przybyciem Wan do Warszawy in dilate admovebit manum aby ten małey konsequency interes złączyłsię pomyslniey et Canonice, od Granicy Brandeburskiey barzo tu głoszą y podobno affectate o dosyłym traktacie między krolem Pruskim y Dworem naszym niewiem iezeli krol Pruski tą nadzieią nie zechce wstrzymać marszu Woyska Rossyiskiego.

Do Jmx Koadiutor Wilen do Jw Jmt Sapiehy Kanclerza w WxL z 27 9bris 1745 z Wilna.

Gdy od niedawnego czasu wakuiące Starostwo Myszkow skie otwiera Campum konkurrency do niego Jwt Hetmanowi Poln Litt niosę y Ja znaycznieyszym respektem uniżoną prozbę aby Jmt promować raczył Jmt Kasztellana Vitebs ktoremu ta particula panis benemeritorum z przyległosci byłaby aeque pozyteczna y miła iak w intraty obfite Starostwo.

168

wiem że iuż w tym iestes WMPan praeventus od Kollegi mego
zwszystkim ~~iaPar~~ moią odważam się Pierwszy prozbę nie tylko de esse
amicis officiis temu Panu z ktorym dla Familii naszey
nie dawno zaszedł nexus bliskiey Kolligacyi. Jterando
tedy usilną prozbę moią zwykłą ustopy WMPana Dobrodzieja
przy należytey submissyi Kontestacyi Pierwsza
zawsze.

A Mr. le Visiteur Stiwicki Vilna le 27. Nov. 1745.

Monsieur

J'ay eté obligé de manquer la poste passée a l'occasion d'une saignée, qui m'etoit indispensablement necessaire et qui m'a entierement retablie. Par la presente je vous remercie Mr. de vôtre souvenir, j'attends avec impatience la dispence de mon frêre d'autant plus que voyant beaucoup de personnes, qui tachent a le contrecarrer meme ses plus proches, je crois que tout delay est dangereux pour ce dessein. La lettre que vous m'avés envoyé est d'un homme, qui sait parfaitement bien la manoeuvre de la Cour de Rome, infailliblement qu'on lui donnera de l'exercice, parceque c'est impossible que des gens si animés, comme sont les adversaires de mon frêre, soyent oisifs et ne pensent pas de brouiller les affaires a cette Cour a force d'Argent; Je suis egalement charmé de la bonne Conduite de Mr. l'Abbé Massalski que j'embrasse de tout mon Coeur, et de l'Amitié que vous avés pour luy, car cela paroit a vôtre Style je regarde que c'est un grand Eloge, de meriter l'estime d'une personne si clairvoyante comme vous, et qui apres avoir connu connu de bonnes dispositions dans ses eleves devient ami est l'est pour toujours. Je connois tous cela par experience et je vous le marque sans Complimens. La Resignation du Canonicat est une chose qui toujours ne depend ra que de vous. le premier avis que vous me donnerés cela sera executé je suis

JW^mo X Koadiutor Wilen^ki do JW^o P. Dunina Kasz^na Kor^o Z 4 Xbris 1745 ^o Wilnie.

Indyspozycya zdrowia mego nie pozwoliła mi prędzey odezwać się do WMP co teraz pełnię apelluiące iteratoże pro praefixo wczytem skrypcyi naszey termino należytą WMP summę w Brzesciu Liczyć nie omieszkam. Subest to woli WMP być przytomnym czy per se czy per Plenipotentem rozumiem iednak że było by conveniens abyś WMP sam chciał adesse albo z tey racyi że w takowych obliczaniach osobliwie przy pisaniu kwitacyi stronie wypłacaiącey należytey mogą exoriri skrupuły które aktora praesencya bez trudności umollifikować może naco nie tak łatwo odważy się Plenipotent zawsze sub metu będący aby sobie nadto właściciel nie pozwolił ultra mentem tryptu swego co wyraziwszy z zwykłą piszę się pro persys.

JW^mo X Koadiutor Wilen^ki do JW^o P. Sapiehy Łowczego WXL Z 4 Xbris 1745 ^o Wilnie.

Nie skomparowanie ukontentowany iestem z pomyślnych sukcessow WMP upewniam że w życiu moim weselszey dla siebie nie miałem nowiny. Skoro będę miał wodę super tegoż samego dnia wyprawię z tym umyślnego do WMP ktoryby chciał WMP trzymać in suspenso w tak wielkiey importancyi okolicznościach ktorych predki y pomyślny sukcess mam rowno cordi iak sam WMP tą pocztą nie nie mam spodziewam się że przyszła.

będzie szczęśliwsza interim JP Kazimierza proszę będę aby wszystko fluat ad mentem piszącego tenero corde przy zwykłey weneraycyi

Jwymć Koadiutor nitew do Jwjmć Przezdzieckiego Pisarza WXL z 9 8bris 1745 w Wilnie.

Wznawiasię we mnie coraz mocnieyszy przyiazni obowiązek gdy widzę że WMć raczysz się tak intime interessować do osob zemną arcto sanguinis nexu złączonych. uniżenie tedy dziękuię memu Mcioś Dobrodzieiowi ześ chciał być pro adiutorio et pilero JmćWPanie Smoleń oczym przeszła doskonała z Oklińskiego relacya. list WMć domnie pisany oraz że życzysz Bratu memu prędkiego y pomyślnego skutku w intencyach Jego. z Responsow domnie na listy moie z mocnemi reflexyami pisanych do ministrow prowincyi naszey zrozumiałem że życzą sobie ad alia tempora zachowac JmćKasztellana Inflantskiego teraz conversa vota in favorem JmćStary Pisa ktorego znaiąc probitatem nie omieszkam nie omieszkam łożyć starania aby takowa planta succedat. z tym wszystkim po niektorych okolicznosciach miarkuię że JmćP Stra Witkow tu rezyduiący non recedet ab ambitu y niespodziewanie zbyt łacwiey stanie Deputatem chociaż nasi magnates wcale odmienili favorabile dla niego sistema. z zwykłey mocey ad nutus WMć propensyi Przyiaciołom Jego nie omieszkam, bardzo życzę sobie podczas Seymikow ktore nad zwyczay do wykierowania będą trudne bytnosci tu WMć, chociaż magis opto quam spero, aby seymiki cąulantskie miały finalny skutek z tey racyi że na nich maiącę ziawić osobliwie na iednym pro certo mocni y zwawi konkurrenci ale wtakowych.

okolicznosciach. Zarowny liczyć trzeba sobie awantaz przeszkodzie mocnemu adversarzowi, iak wykierowac przyiazne przy sluszno[sci] dla siebie subsidia. Ktory summy WMP ex primo termino należący mogłbym onę WMP etiam przed Bozym narodzeniem wypłacie. y to z pewnych cyrkumstancyi daturi z pewniey mogę uczynie koło Bozego narodzenia niżeli koło S. Jozefa. Jesliby tedy to zadosyć WMP uczynilbym ze stać, to plenipotenta, ktoryby mie mogł plenarie z doskonale prawnym dla mnie bespieczenstwem kwitowac. Nie wątpie de aequanimitate WMP przytym ze chciałbyś potrzeci prowizyę ad proportionem anticipatae exolutionis.

Jmci Jegmt Pisarzowy WXL Dobrodzieiu mojemu subm[...]
Zasyłam rezolucyę predko ktory summy upraszam
JmtLowczy Litewski pisze do mnie ze ciesz[...] kontentuje z [...] swoich, y ze się doskonale prozumiał z xwdz Litew natey radzie umowiony finaliter przeciw o Jmt Star Pinskim et alii oczym ad coram [...] avidissime czekam WMP z dobrej kompanii wespoł z JPHtt Makarskiemi y Chomiczami.

Jegomx Koadiutor Wilen do Jegmt Sapiehy Kanclerza WXL. [die] 11 xbris 1745 Wilnie.

Dziękuię iaknayunizeniey WMP za kommunikowane gazety. Zbliżaiącą się do granic Kurlandzkich moskwa magnum incutit timorem obywatelom Prowinciey naszey aby mimo iadąc oddaiąc nam wizyte nie zaprosila nas z soba w kompanii ad unionem animorum et armorum iako na obligacyę dwunastu tysięcy zbroynych ludzi a wszytkich Importunow po moskiewsku et more militari przeciwnych ktoby wszytkiego ad vota nieuczynił przynaymniey nasi

Trybuni pokazują po sobie że się tego boią bo cóż
tyczy metum wymuszenia w Kurlandyi nowego actu elekcyi
iako też że violantur zagranicznych woysk przechodem
Rzeczypospolitey iura, byleby tylko tym się to skończyło
są to rzeczy odżałowane bo iuż do takich przederora
od dawnego czasu przywykliśmy y z tąd iuż mamy
obtusum doloris sensum gdy per frequentatos
actus, habitus transivit in naturam. Strony ugody
w intendit iest Woiewodzina Brzeska niewiem po-
nieważ tędy przeieżdżaiąc z komplementem tylko do
mnie wyprawiła sługę excuzuiąc się że pilna droga
na Żmuydź przedłużyć iey w Wilnie rezydencyi nie
pozwoliła dla widzenia się ze mną. Xiężny Jey Mości Kosza-
kowskiey że się mogę przysłużyć barzo sobie tego win-
szuiąc wyprawiłem ią w kompanii z kommendantem przez
sługę mego Kulwieca tenże sam na drogę wziął sto
tysięcy boięcą tylko aby x Marszałek W. X. L. z Jeg Dzi-
nem w Brzesciu zasadzkę uczyniwszy onych nie iz-
bili. In hoc casu Unitów Religyzymów nudos et
vacuos racz do swoiey Biblioteki przygarnąć, żeby zaś
woz tądże dobrze naładowany nie wracał się próżno
suplikuię o przysłanie dwoch achoby y trzech ponyliuż
się exemplarzow Mow nowowydanych iazai y zatem
respekt y zadedykuię wielce obligowany będę J. P.
Danylowiczowi ktoremu kłaniaiąc Nomen Suballego
rea contentum, demisso poplite veneror y zat
łaskawą patronię z wdzięcznym sercem prawdziwego polle
ktora tych oraz i stopy całuię. Tonżąc apprekuiąc
Zobaczyć blisko następuiących Sollennizaciy tak
cum nascente Christo fortunne subcessa w kolu tna

stempuiących y wnie zamierzone lata largo fonte spływały na WMP y Xięzne ktorym spolną moią ustop składam subtelniejszą pisząc się ad cineres z przywiązanym sercem y z naynayglembszym respektem.

JWJm X Koadiutor Wilen. do JeJmP Sapiehy Łowczego WXL z 11 Xbris 1745 z Wilna.

Niemniey iak sam WMP iestem w impatyenzyi, y barzo się turbuię z tych protrakcyi ktore mortyfikacyą przynoszą WMP nie mogąc się doczekać repliki na nasze petita uczynił mi był nadzieie X S że mi ią przyszle tą pocztą teraz zaś żadnego od niego listu niemam musi to być że umyślnego do mnie wyprawił z nią bo inszey racyi żadnej nie mogę nie może to być nie pewnego ale sama zwłoka dezyderyow WMP iest dla mnie nader przykra y z tąd sądzę że iest to toż samo czy kochać się czyli być Bratem kochaiącego się Kawalera osobliwie gdy Bracia maią iedne serce y wolę iak z łaski Pana Boga szczycić się możemy. Ja tu w interessach WMP tak mocno y często turbuię S. Kazimierza że gdyby beatae mentes in gloria coelesti były podległe passyom y niecierpliwości pewnie by mnie miał za importuna zwłaszcza że ab orbe condito żaden Biskup S. Kazimierzowi tak się nie naprzykrzał prosząc o pomyślny succes Konkurrenta o damę wszystko to dla rozrywki wzmieniwszy WMP lubo sam nie iestem barzo wesoły będąc y chory y złego humoru accedo do remonstracyi roznych desyderiow ktore na mnie dziś włożyli abym ie doniósł WMP. JejmP Łopkowa prosi o promocyą w z Porte sprawy swoiey ktora principaliter do WMP regulaki. JejmP Łopot ma wolicące być Deputatem a successive Pisarzem przysięgaiąc że będzie wdzięczny y zawsze Domowi naszemu iatemu dość wierz będym z pewnych okoliczności ale chcę

wiedzieć sensum WMĆ y X. Jmć Wdy Wileń. Jezeli się nie będzie
zdało WMĆ proszę mię sekretnie informować insuper list
do mnie napisać ktorybym mu mogł pokazać bo obie
cał że będzie mi się naprzykrzał o kommunikacyą respon
su WMĆ co że dotrzyma nie wątpię. Odebrałem list
WMĆ ultimate z Obuli pisany. Ścisłą konfidencyą WMĆ
z X Wdą Wileń. mam pro Auspicia pomyślnego votorum
WMĆ sukcessu barzo się z tego cieszę praesagium upewniam
że wszystko adamussim będę się starał wypełnić com
[illegible] WMĆ zlecić zechcecie.

JW. X Koadiutor Wileń. do JMCi Słomińskiego.
d. 11 Xbris 1745 w Wilnie

Dziękuję WMĆ wielce że masz curam interessow moich ktoremu
moią wdzięczność oświadczyć nie omieszkam. Sprawa
z JmXX Dominikanami Borinskiemi nie rozumiem aby
miała przyiść do sądow assessoryi koronney ponieważ
zdaliśmy się abusiveng na przyiaciół iesliby ią iednak
chcieli resuscitare JmXX Dominikanie iestem resolutus
omnino nie stawać w assessoryi a interim onych pozesso
wać w Trybunale WXL Litewskim iako in Judicio compe
tenti. JP. Tardo Stta Gorzyński uczyniwszy sobie
iakowąś pretensyą do pałacu synowców moich w
Warszawie będącego nie pozesowawszy JmP. Wdy Podla
skiego y JP. Generała Artyllerii WXL violenti modo
ten że pałac occupavit nie zważaiąc na lat kilka
dziesiąt spokoyną possessionem teraz niedawszy mi pozwu
wpisał się do assessoryi koronney iako mi WMĆ donosisz
muszę się tedy pierwey rozpatrzyć w dokumentach
synowcow moich y wyszukać papierow ad casum potrze
bnych, ktore przyszłą pocztą WMĆ zadeszlę wespół z
listem do JmX Kanclerza po przeyrzanych papierach uproszę

Conveniens justitiæ petitum. Interim chcieý WM przyatrzy-
towaċ Kondemnatę y oney wstrzymaċ publikacyę in
casu potrzeby, samego JX Kanclerza Kor. meo no-
mine ode Mnie upraszaiąc z wyrazeniem że na przyszłą
pocztę będziesz WM miał list odemnie do JX Kanclerza
pisany i ałuż wolę pod sprawiedliwe judicatum JX
Kanclerza poddaċ się niżeli wpaśċ inter fluctus galeiya-
mi zatrudnionych Trybunałow Koronnych.

Jmci X Koadiutor Wilen. do JO Xżny Wiśniowieckiey
Woiewodziney Wilen. z 16 Xbris 1745 w Wilnie.

Odebrawszy wesołą od Was mnie szczęśliwie od dawnego
czasu oczekiwaną nowinę nad ktorą pomyslnieyszey
wzięci nie miałem że WXM śliczne raczyłaś łaskawe
serce swoie do intencyi Brata mego JMP Łowczego Litt.
onego dobrotliwie akceptuiąc życzliwe sentymenta nie
skomparowanie z tąd uieszony mom y całego Domu
naszego imieniem należyte niosę WXM zatem wielkie ze
spełt podziękowanie oraz upewniam że wszystka fa-
milia nasza y ia partykularnie widząc tak łaskawe
serce WXM dla Brata naszego nie omieszkamy jednym
z tem bolucego respektu y prawdziwey życzliwości sposo-
bem kontinuowaċ WXM owdzięcznoźci naszey y że
znamy doskonale iak wielkie mamy nas obligacye
za pokazany affekt JMP Łowczemu Litt. upewniam że znaċ
to będzie świat cały z postempkow naszych iedynie upa-
truiących abyśmy iak naydoskonaley wypełnili rozkazy
y wszelkie skinienia WXM należytą zawsze życzliwym
sercem oświadczaiąc wdzięczność y obserwancyę ktorą
teraz wyznawaiąc życzę z rokiem blisko nastempuiącym

od nowonarodzonego Pana zawsze pomyślnych for
tunnych w długie lata sukcessow znayniższa
piszę się z weneracyą.

JMX Koadiutor ur. Tend do JMP. Sapiehy
Łowczego W.X.Lit. 6 10bris 1745 Wilno

Odsyłam WMP z niecierpliwością oczekiwaną tak od
WMP iako y odemnie dyspense cum debitis solenni
tatibus executioni demandatam ktora gdy WP prze
sagit odmianę stanu y do szczęśliwego pożycia z tak zacną
y godną damą otwiera drogę nieskompassowanie z tego
cieszony tą tylko w sobie czuię mortyfikacyą że przy
tym solennym akcie przytomnie nie mogę z braterskiego
serca życzliwe fundere vota y WMP intencyą do szczęś
liwie pomyślnie przychodzące mogę coronare benedykcyą
z daleka iednak z równym affektem y gorącem co ardentius
wszelkich WMP życzę szczęśliwości w nie zamierzone lata
ktore niechay ad solatia mundi nascens Salvator
hoynie przymnaża liczne na oboyga WMP spargen
do benedictiones z następuiącym volumen longa anno
rum serie aureas tibi horas dies y serenos co mnie
zawsze nieurymownie kontentować będzie przymiotem
cieszyć a teneris WMP pomyślne sukcessa rownie kocho
wać iak może w dawne szczęśliwości gdzie iestem
constanter w iak nayżyczliwszych y do osoby WMP iak
naymocniey przywiązanych sentymentach tenerrimo
affectu et indesinenti veneratione.

PS. ślubowi chcieyże Biskup Dawad etiam Loci

ordinarius niech applyduie JmX Pleban Zunnenski
y Zdoczewski w Zboczewie albo Wisniowiecki w Wi
szniowcu ritum dispensandi w prywatnym pokoiu
nad oboygu WM powinien in presentia dwoch swiad
kow przed slubem peragere X Pleban Zunnenski

JWJmX Koadiutor Wilen. do JWJmt Marszalkuy
Hetm Polu w X L: 18 Xbris 1745 w Wilnie

Z prawdziwey mocey do osoby WM y całey Przeswietney Familii
Jego addykcyi zawsze onemu ita vovео optima ut meliora
nequedm teraz geminando zycze z całego serca a nascente
Salvatore hoynych benedykcyi nie tylko w kolu nastempuiących
ale tez w nie zamierzone lata przy zawsze fortunnych sukces
sach kontentuiących WM y Jego dobrą ktorey spolne zasyłam
powinszowanie przy nalezytey submissyi. Sekretu dla WM
mieć nie zwykłem pozostawiw in causa communi zaleca ieszcze
na stempuiącego Trybunału ufundowanie sądzę tedy ze przez
X Jmu Podkanclerzego Litt trzeba wprowadzie X Jm Wde Wilen
aby sprot seymiku Nowogrodzki bo ztamtąd trudnosci spodzie
wać oczego pomyslnego gdy zas ztamtąd Deputaci nie będą
pro obstaculo łatwo będziem mogli uprosie X Jm Wde Wilen
aby z nami unanimiter concurrat do wystawienia przy piorze
Ruskim affidati subiecti ktorego wybrać mozno będzie
naylepiey po seymikach gromnicznych maiąc prae oculis
regestr nowych Deputatow et ex re consilium capiendo do
tych czas nikt mi directe nie occurrit ktoregoby mozno
do piora Ruskiego sposobie iesliby iednak zdaleką WM wybrać
wczesnie aptum subiectum proszę mi w tym sensum suum
otworzyć. Notandum ze Lopotus iadąc do Kyiu był w Wilnie
barzo się wdzięczył y iak zrozumiałem mu niechcący że

Deputatem, a successive ad minimum Pisarzem. nie podobno abys się serce nie kraiało widząc afflictum statum Krola naszego Zaluię go iako Pana y iako Dobrodzieia mego ale iescze bardziey iako Monarchę Katolika ktorego własni poddani zdradzaią odio religionis. Piszą do mnie że w krotce spodziewaią się do Warszawy Krola z Familią niech Bog naywyzszy gaudens in melius convertere fata nakłoni serce Krolowey Węgierskiey do pogodzenia się z Krolem Francuskim choć cum iactura Belgii bo to iest unicum remedium uspokoienia Europy za ktorym tempestas Borussica musiałaby ucichnąć przyszłą pocztą spodziewam się responsu na list moy late pisany do X Podkanclerzego Lit. ktory kommunikowac nie omieszkam. Dyspensę na wzięcie Klubu XX Wdzinę Wilen. posłałem Bratu memu rozumiem że zaraz poswięcieni te niewinnigtko stan odmieni bo prędzey umysłny nie stanie.

JW. JmX Koadiutor Wilen. do JW. JmX Załuskiego Kan. Kor. d. 18 Xbris 1745 z Wilna

Przy rekursie swiąt nastempuiących depromo życzliwe ktore zawsze w sercu konserwuię vota życząc aby nasemus Pontifex secundum ordinem Melchisedec konserwował w osobie WM. doskonałego Biskupa, czułego Pasterza Oyczyzny całość y bespieczenstwo utrzymuiącego Ministra perfectum exemplar et ideam w niezamierzone lata przy zawsze fortunnych sukcessach, te należyte złozywszy votorum tributum na list WM. z powinną weneracyą reponuię. JM. Ks. Rachicky solito humanae conditioni dito sługi swoie przed WM. prekładaiąc nondixit falsum sed tacuit verum.

iest to rzecz prawdziwa że mu od lat kilku zalega prowizya płacona od przeszłych Tenutorow maiętności Siemiatycze do ktorey y ja się poczuwam obligacyi, ale z drugiey strony nie słusznieyszego aby zawiodszy JW. Wda Podlaskiego przez superficialne ad apparentiam wydatney revera ex defectu dobrego wymurowania ruinie znaczne podległą strukturę kościoła w Wysokim podiął się reparacyi tego w z JW. oba żyi wraz się w tey fabryce psuie, że zaś JW. Kachna (?) Tyzen hauz (?) to prestare swoie errores roźnemi ex capite verbor pokrywaiąc exkuzacyami y iatez wstrzymał mnie się od płacenia JW. należytey prowizyi, chcąc onego pociągnąć do powinney sobie przez to satysfakcyi. Z tym wszystkim ponieważ za nim WxMość interesować się raczysz upewniam że tego roczną prowizyą onemu wypłaci zwłaszcza ultimis Februarii y to zaraz z Kommissarzom moiemu ktory z Rusi powróciwszy będzie w Siemiatyczach na tym terminie strony zaś złey reparacyi wraz znaczney psujący się za przyczyną Kościoła z Jana na Podlasiu zdam się na ludzi w architekturze biegłych ktorzy iezeli osądzą że te ruinę causavit et causat czas a nie vitium architekta w zaległych prowizyach JW. uczynię indilatam satisfactionem.

JW. X. Koadiutor Wilenski do JW. X. Załuskiego Kanclerza Kor. z 18 xbris 1775 w Wilnie.

Do wielkiey protekcyi y sprawiedliwey decyzyi WxMci w widomey krzywdzie Synowców moich czynię rekurs. JW. Stta Goszczyński pałac w Warszawie, quondam Tardowski, od lat kilkadziesiąt Sapiezyński nie zważaiąc na pacificam longissimi temporis possessionem violenti modo zaiechał, nie pamiętaiąc że vi nec proprium mantellum repetere licet pogotowiu gdy JW. pałacu tego nie probuie proprietatem y tak via facti postąpiwszy

viam iuris tendunt pozywaiąc mię wszędzie WXMci opałac
ktory zaiachał gwałtownie. Supplikuię tedy WXMci aby
expulsi Synowcowie moi ante omnia reinducantur iako
Sukcessorowie Possesorow przez tak długi czas pacifice
possyduiących ten pałac. Jeżeliby się iednak nie zdało
WXMci hanc in istum favorem indulgere supplikuię przynay
mniey odyłacyą abym mogł się przysposobić do prawa
y wyszukał potrzebne dokumenta sprawiedliwości
possessyi Synowcow moich probuiące przy tey kłarygacyi
że na następuiącym da Bog seymie. Gotowem się
zdać na Arbitrium etiam extraiudiciale WXMci wiedząc
onego wysoki rozsądek y delikatne sumnienie nec falli
nec fallere nie może.

JWJMX Koadiutor Wilen. do JOXJMci Czartoryiskiego Podkan. WXL
d. 25 xbris 1745 z Wilna.

Przy rekursie świąt następuiących y zaczynaiącym się Roku
życzę unieżamierzone lata zawsze fortunnych sukcessow przy
długoletnim zdrowiu WXMci y Xiężnie Jeymci ktorey społne
z głębokim respektem zasyłam powinszowanie oraz całey
Przeswietney Familii JOJO osobliwie w Wołczynie znayduiącey się.
JMP Monkiewicz na wyieździe swoim z Wilna w kraj Brzeski
był u mnie y chociaż mocnemi razami onego konwinkowałem
chciałem iednak niedać się umolifikować zdaiąc się być
partykularnie przeciwnym JMP Jawamenskiemu niewiem czy
nie będzie zczasem kiedykolwiek podobnych spodziewam się trudno
ści z JP. Horodenskim nawet podebranej od XJ Wdy Wilen re
kwizycyi, O JP Wizgierdzie nic nie słychać nie spodziewałbym
się aby miał być in ambitu na Seymik Brasławski mieć
będę pilną attendencyą. Seymikowi zaś Nowogrodzkiemu nay
zręczniey potrafi ponere obicem XJMci Wda Wilen. do ktorego
chciey WXMci w tym się odezwać. Bo moi przyiaciele Jp

Koncewicz y JP Wiłkory Woynitowicz nie chcą odstąpie
od Konkurrencyi o Deputacyą przeszkadzac temu seymiko
wi nie będą y może że zechcą mieszać z martwych wstałym
Łopotem. Ktory tym fortelem pro hac vice Przyiaciol mi
odstręczył. a że iest apparencya że ieżeli obaczy dla
siebie przeszkodę w Nowogrodku rzuci się more solito do
Smoleńska upraszam WXM o listy do Przyiaciol swoich ma
iących activitatem na seymikach Smoleńskim y Starodubowskim
aby zemną znosili się łatwo było succedere mogło gdyby JP Gene
rał Artyllerii WXLit chciał iakimkolwiek sposobem demulcere
JP Sędziatowicza Komisarza Smoleńskiego ale ze sprawowanego barzo
na seymikach Smoleńskich z pewney administracyi Dobr kro
lewskich Rzucony czy to słusznie czy z zudanie nie wiem.
Dziękuię WXM za komunikacyą wesołey dla mnie nowiny względu
Brata mego. mam relacyą że w Kowinach zaczął konkurrować
Kto: JX Ostza Olszyński ktorego intencye ale stała według miary
przyiść do skutku nie spodziewałbym się zwłaszcza że iest
potrzebna ad hunc actum z Rzymu dyspensa z racyi bliskiego
pokrewieństwa. Ze X kolontaia Kan: Wilen: instancyą moią
do WXM promowowałem do plebanii Wołkowyskiey nie tylko
z tey racyi że iest to kapłan pełnych talentów y dyrekcyi
zasłużony variis obsequiorum genere ale też że iest nadwor
nym kapelanem JX Biskupa Wilen: ktoremu tę samą promocyą
życzyłem sobie uczynić rem gratam, że zaś JX Biskup Wilen:
pisał do JP Chreptowicza z woią owi adherującę się mi offerer
a ia nie mogę sądzić inaczey tylko że ten List iest poli
tice pisany. Wszytkich bene sentientes wielce martwi
Zatoina nowina o progressach króla Pruskiego znaczną
Młodzi króla JM Pana Naszego życzemy aby iak nayprę
dzey Sukkurs Moskiewski przez dywersyą do Prus żołnierzy

[illegible]

ogołoconych y forteczami od granicy Litewskiey nie opatrzonych
biorąc traktat cały nayk krotszy tanto malo promptam przyniosł
medelam ponieważ przeciągły marsz przez granice tobie
maiori circuitu osoby od defectum predłużył mnieyszy przyteczny
a niektorym naszym patryotom molestiam przynosząc

JWJmX Koadiutor Wilen do JW JM Radziwiłła Hetmana
WWXL ię 25 xbris 1745 Wilnie

Zawsze wewnie constanter perseverat prawdziwa ku WXMci
propensya z należytą złożona weneracyą z ktorey im
pulsu wielkie mi przynosi ukontentowanie okoliczność
pozwalaiąca intimos cordis depromere sensus, chętnie
tedy przy rekurencie świąt nastempuiących zoc moie vo
torum tributum aby na uszczęśliwienie całego świata
nowo narodzony Zbawiciel largis benedictionibus pomyślne
zsyłał affluenter sukcessa w Jaśnie oświecony Dom WXM przy
długoletnim zdrowiu Rok zaś blisko nastempuiący y po
nim longa Annorum series aby był obfite wszelkie
fortunne sukcessa konserwuiąc w osobie WXM dulce decus
et presidium oyczyzny naszey co prawdziwym życzę seren
sercem oświadczam się że tym ardenti voto pragnę abym
pełniąc powtałe rekurencye WXM dawał dowody praw
dziwie życzliwego y przywiązanego serca do WXM na dowod
czego odpisuiąc mi wolę tym przez list Brata mego
JW Łowczego Litt y WXM nie dawno zdziałany pismami y
ułożone między Bratem moim y WXM concertatum adamuss
sim na nastempuiących seymikach nie omieszkam exequi z
czego sobie zawsze tam in publicis quam in privatis
persistere in unanimitate sensus z WXM nie tylko że z
wynikaiąca multiplex y teraz noviter accedens sangvinis
nexus między nami tęższy ze moią partykularną ku
WXM życzliwość y obserwancyą zawsze mię dotych

impellit sentymentow Zczym oswiadczywszy się Candido corde upewniam że iestem z prawdziwą addykcyą przy weneracyi należytey nazawsze.

Jegomx Koadiutor Wilen[ski] do Jmx Solarza Audytora Nuncyatury z 25 xbris 1745 Wilno.

Quo maiori prosequor estimatione magnas virtutes Per Illustris Rndssmae Dnationis Vrae eo etiam maiori voluptate me afficiunt testimonia ipsius erga me constantis benevolentiae quae in expressa congratulatione accipiens pariter voveo ut nascens ad humana solatia Christus Dnus perillustri Rndssmae Dnoni Vrae magnis laboribus in his partibus conspicientes utilitati Christi fidelium et se ecclesiae incremento ac impense laboranti ut, cuius suum unicuiq reddatur et ne omnibus pro quibus militat uisita floreat felicitas remuneretur longeva prosperitate et omnium et omnium bonorum incremento gloriosos sudores perillustris Rndssmae Dnonis Vrae hoc anno cuius brevi mittat exordium et ab hinc per longam annorum seriem tribuendo PerIllustri Rndssmae Dnoni Vrae ea solatia quae eius debentur meritis et recensent ab illis qui gloriantur quod sint PerIllustris Rndssmae Dnoni Vrae specialiter addicti in quorum numero semper censeri volo cum sim constans cultor.

A. S. E. Mad^e la Palatine de Belsk Vilna le 9 Dec. 1745.

Je vous renvoye les 9700. Francs qui vous sont dû pour satisfaire a l'obligation que je vous ay donné de les payer a Noel. Quoyque c'est une chose certaine que je ne recevray point les revenus de nos biens de la Russie come aussi des Woytowstwa qui vous appartiennent qu'apres la Chandeleur. Apres vous avoir ma tres chere Soeur satisfait dans la derniere exactitude je croisque

du moins a cette heure vous m'epargnerés les reproches qui me sont tres sensibles et dont je ne puis deviner la cause car les demelés que vous avés avec mon frère ne me regardent nullement, quoique je sois tres disposé de m'interesser pour vous avec chaleur a son arrivée a Cerlona qui doit étre vers le Carnaval. Vous ayant satisfait je vous prie de me renvoyer une des Obligations que je vous ay donné je vous prie aussi de payer tout ce qui est du aux Juifs de Siemiatycz. Avec ce que vous leur payerés ils negocieront et ils seront en etat apres avoir amassé quelque bien de vous faire Credit si vous le souhaiterés. Au lieu qu'en differant de les acquiter, ces gens la qui ne vivent que de Negoce n'auront pas de quoi subsister eux mêmes, surtout le Juif Nochem qui depuis un tems considerable, attend ce qui lui est du. Je me ressouviens qu'étant a Siemiatycz nous avons reglés la Taxe Krescencyi dans toute la justice et meme la Taxe a eté faite a un prix modique pour vous faire plaisir. Avec tout cela a l'Arrivée de Mr Glinski a Vilna apres la Chandeleur je l'enverray incontinent a Siemiatycz et je le chargeray qu'etant sur les lieux, il fasse avec une personne que vous designerés de votre part conjointement une Taxe juste sans vous faire tort ni a mes neveux je suis &c.

A Mr. le Visiteur Sliwicki le 18 Dec. 1745. Vilna.

A l'occasion des fêtes prochaines, et de l'année qui va commencer je vous souhaite Mr une parfaite santé, accompagnée du contentement de tous vos souhaits et d'une constante prosperité, que vous meritès vous employant toujours utilement pour le bien d'une Congregation, qui est si utile a l'Eglise come est la votre. Je vous remercie de la part de mon frère de la dispense obtenue de Rome, on n'a pas pu pousser l'exactitude et la diligence plus loin. Elle a été avec toutes les formalités requises executée le landemain et le meme jour envoyée a Auczew, par un Gentilhomme qui l'attendoit, qui en faisant chemin prendra avec luy le Curé de Lunna. Ma joye seroit complete si le doute que Mr. le Chanoine vous a marqué la poste passée ne me chagrinoit extremement j'attends impatiament votre reponse et vous prie instament de remedier auplutot a l'inconvenient que vous savés même en ecrivant a Rome en cas de necessité sans delay. Made. la Marechale de la Cour Douairiere Ctsse Zawissina â écrite une lettre a Mgr L'Eveque qui m'a penetrée de joye Elle ne se peut pas asses loüer du fruit que les Missions ont faites dans ses terres, elle voudroit fonder un Etablissement dans ces Contrées des personnes de Votre Congregation. Je vous conseille de l'Accepter quand meme la fondation auroit quelque petit inconvenient. Votre Congregation aura le merite de porter la lumiere de l'Evangile dans un pays qui n'est pas plus eclairé, que celuy des Iroquois et des Ilinois. Vous y serés fort utiles et la Providence pourvoyera au reste. Il me paroit que dans des etablisse-

186

mens de cette espece il faut risquer un peu. du moins il me semble que c'etoit l'esprit de Votre S. Fondateur, et Dieu a recompensé son Zêle et sa Confiance en la Providence. Tout ce que je vous ecris je vous l'ecris de mon propre mouvement etant un peu brouillé avec vôtre pretendüe Fondatrice. La Poste qui vient je vous envoray un Mandatum Procura ad resignandum in manus Eppi. et outre cela une Resignation faite devant un Protonotaire Apostolique. avec une petite Instruction de detail comment faire reussir l'affaire qui pourroit echouer, si elle n'etoit pas traitée avec Circonspection et secret. En attendant je vous prie de faire venir Mr. Siemienski et de lui demander qu'en cas qu'on le deloge de Janowek ce que le Chapitre fera infailliblement des qu'il saura ma resignation, si il pretendra une indemnisation za nie dotrzymat, do Roku et en cas qu'il la pretende, a quoi il la fera monter, parceque a cette heure il sera toujours plus raisonnable et moy je suis resolû de le satisfaire a l'Instant circa Resignationem et j'employeray a cela le Revenu du loyer usque ad hanc diem de maison Au reste Mr. Siemienski ne devroit point avoir des Pretensions par la Raison qu'il ne sera pas in Possessione jusqu'a la S. Jean futur Po Polsku mowiąc za Niedotrzymanie parceque comme la Recolte est faite et deja ramassée cela ne luy fait aucun tort de deloger un peu plutôt, avec tout cela je vous prie de faire une Convention avec luy pour qu'il soit

content, ou en entendant raison ou en se contentant
d'une indemnisation raisonnable, qui luy sera in
stament payée sans delay. J'ay reçu Racine vous
ne m'aviés promis qu'un Tome qui etoit depareillé
et je reçois a cette heure tout l'ouvrage entier, je sou-
haiterois d'etre eclairci sur cela. Je parleray avec
Mgr l'Evequé de Vilna sur votre affaire et encore
plus avec le Curé de S. Jean. Je crois que je n'auray
point de paine, a le determiner qu'il ne vous pre-
fere aux filles de la Visitation. Parceque Mgr
l'Evequé croyant que j'etois favorable a ces Re-
ligieuses s'est plaint devant moy d'une Maniere fort
doleante que le Curé de S. Jean etoit determiné de
vous preferer, en attendant cela j'ay caché mes sen-
timents, avec un ferme propôs de rendre le Curé
encore plus opiniatre et pour cette expedition je me
metteray en Campagne demain. Vous me faites Mr.
un fort grand plaisir chaque porte en me marquant
les Progrés de nôtre cher Abbé, j'en suis extremement
content je l'embrasse de tout mon Coeur et je voudrois
savoir si le frêre Heynike de la Comp. de Jes. lui a
rendu une Philosophie, qui me paroissoit lui etre fort
convenable, je le prie qu'il la reçoive comme les Avant
coureurs des Etrennes que je luy destine. Je voudrois
savoir votre sentiment sur cette Philosophie qu'il
faut reprendre du frêre Heynike si ce la n'est pas fait je suis &c.

A Mr. le Visiteur Slivicki Vilna le 24. Dec: 1725
Au Chagrin que j'ay eu a l'Occasion de la difficulté
qui vous est connue j'ay un surcroit de desplaisir

infiniment plus grand, aprés avoir reçu l'Etrange nouvelle du Mariage prematuré, C'est un Coup si extraordinaire qu'a peine il est croyable, surtout je ne puis pas concevoir coment Mgr l'Eveque de Luceorie s'est determiné d'assister aux Epousailles. Apres la Grace de Dieu il n'y a que vous seul qui puissiés y remediér. Au Nom de Dieu ecrivés auplutot a Rome, pour lever le premier obstacle affinitatis et le second de cette etourderie, je crois qu'il le faut faire sans avertir les nouveaux Mariés pour les laisser in Bona fide. Malgré cela il faut pourvoir qu'en accordant cette Dispense surtout a l'occasion du Mariage prematuré on ne leur ordonne pas de prêter Serment, qu'ils ont crûs pouvoir contracter ensemble Bona fide, car cela apporteroit divers troubles a la Conscience des deux parties, quoique je crois qu'ils etoient persuadés de bonne foy de pouvoir se marier salva Conscientia devant l'Execution de la Dispense Mais apres in tractu Cohabitationis, c'est impossible qu'ils n'ayent eû quelques Remords de Conscience, qui peuvent leurs faire apprehender un Serment de cette Nature. Apres vous avoir communiqué cette chagrinante Nouvelle je vous fais part d'une autre qui luy ressemble, mais qui m'embarasse moins parceque j'y puis remediér plus facilement. J'avois prié le Prince Vice Chancelier qu'apres la resignation de mon Canonicat de Varsovie

il travaillat a l'obtenir pour Mr. l'Abbé Massalski en l'avertissant per Expressum que devant ma Resignation la Nomination du Roy ne pouvoit etre signée nec licite nec valide. A cetteheure le Sr. Vice Chancellier m'ecrit, ayant fait le Coup soit par son Entetement ordinaire soit par oubly de mes Reflexions Canoniques, qu'il a obtenu une Presenta à Olcienkiem. Jugés si un petit Exploit de cette espece, n'est pas capable d'attirer une excommunication en forme sur moy sur l'Abbé Massalski et sur tous ceux qui y coopereroient, par cette raison je ne puis faire autrement que de vous envoyer la Resignation cum expressa Conditione, que vous ne la rendres publique qu'apres avoir obtenu la Cassation de la Nomination du Roy. Au reste rien ne sera plus facile, que d'obtenir une nouvelle Nomination apres ma Resignation qui soit expediée d'une maniere Canonique. J'ay raison de me defier du Sr. Vice Chancellier, qui traite toutes ces Reflexions fondées sur le droit Canon de grimaces et est fort capable de baptiser l'ancienne Nomination à Olcienkiem du nom d'une nouvellement obtenuë apres ma resignation C'est un Seigneur seculier qui se soucie peu de nos loix Ecclesiastiques, et qui est fort attaché a ses Idées. Je vous aurois envoyé la resignation en question cette poste, mais j'ay eté si occupé que je ne l'ay pas pu faire. La Nouvelle de mon frere m'ayant

190

accablée de chagrin outre beaucoup d'autres affaires qui m'occupent ces jours cy extremement. J'ay voulu parler au Curé d'ici sur l'affaire de votre Maison de Kł-na, mais il est parti devant la poste passée pour la Samogytie sans avoir rien conclu avec les filles de la Visitation, je fais cela de Mgr l'Eveque de Vilna. Je suis &

JMX Koadiutor Wileń do JMT Trzedzielnego Pisarza WXL 29 xbris 1745 Wilnie

Z prawdziwey ktorą ferор ku Wmć propensyi wielce się cieszę z konsolacyi Wmć et novo augmento Famili Jego, z nastempuiącym roku in longum annorum seriem życzę tak samemu Wmć iako JeyMć Pisarzowey Dzieł ktorey mogą przypisuię wenerację zawsze fortunnych y pomyslnie sdzyiących sukcessow, tez samę czynię apprecacyę nowo narodzoney Damie ktora że iest aurora praesagieni longam seriem synow niezawodnie augurari mogę chociaż donum prophetiae nie mam. Z roznych stron iestem doskonale informowany że JMć Łowczy Litewski iuż swoią zaborczą konkurencyą rzym maryażem y że iuż wstąpił do zakonu porzucił do ktorego obay Wmć niezmyslona a teneris miłość wołaycie. Jezeli bede miał szczęscie witać tu Wmć bedzie mi to gratissimum w Trybunale interessa nie rozumiem aby miały przeszkodzić bytnosci tu Wmć bo takwo to Wmć mozesz evincere aby wstrzymane były do Wmć powrotu dylacyine zaś sądowne ieszcze sąd dalekie. claram enucleationem subiectorum z ktorych iedne iest ex natura sua strasżne insze zaś że maią Promotorow nie bespiecznych

podlegaią suspicyi konfidowac nie mogę, poczcie y papie
rowi ale ieśliby Wm̃ zesłał ku affidatam personam
mogłbym to przez nią revelare, iakoż ieśliby Wm̃
życzył sobie temi dniami być satisfactus dla tegosamego
trzeba zesłać domnie affidatam personam, przyznaną y nie
obrzydłą plenipotencyą ustanowionego bo poniewaz ten
oblig iest przyznany bo autentyki autentias cessant, po
mnein prócz tego zaś kontrakt nie podobno aby caluy
nie podlegał dyskwizycyi które iedynie znieśione być mogą
przytomnością czy per se czy per Plenipotentes autorow.
Z czasu absentia czekać będę pewnieyszey rezolucyi
mego dobra chcąc we wszelkich obligowanych
których przepisać mogę ad usum Wm̃ usługę oraz
ze iestem z prawdziwą weneracyą.

JWJmćX Koadiutor Wileński do JJmćPani Chodkiewiczowey
Woiewodziney Brzeskiey ę 29 X bri 1745 Wilnie

Odbieram z należytą weneracyą dowód łaskawey pamięci wy
rażonym powinszowaniem w zaiemnie życzę od Nowo narodzo
nego Zbawiciela na konsolacyą całego świata przy
chodzącego zawsze pomyślnych wdługie lata sukcessow
tak samey Wm̃ iako pozostałey iako też wielkiego Domu
Jm̃ Woiewodziców co prawdziwym życzę sercem upe
wniam że ziednostayney moiey ku Wm̃ obserwancyi
zawsze to będzie dla mnie wielkim ukontentowaniem mieć
honor służenia Wm̃ pełniąc oney punktualnie na każdy
dowod że iestem z pełną luktarnym respektem.

JWJmx Koadiutor Wilen. do JWJma Massalskiego Kan. Wilen. z 1 Jan. 1766 Wilnie

Zwykła moia ku WMc propensya nie tylko na scisłey
przyiazni z JW. Kasztelanem Wilen. et in neam bliskiey
obligacyi ugruntowana ale ieszcze bardziey na estyma
cyi optimae indolis y przymiotow talentow WMc mocno
ugruntowana znacznie wezmie augetur y teraz bierze
większe incrementum gdy odbieram dowodną relacyą
że się WMc tak chwalebnie applikuiesz do tego wielbiwilla
sacra professio stanu naszego wymaga, z tak pomyślney
nowiny dzisieyszey całym sercem winszuię WMc że iuz
odbierasz primum et non postremum premium cnoty
swoiey gdy zasługuiesz na nie pochlebny zelumen
dawnych osob ktorym maiąc powierzoną dobrę edukacyą
WMc wpatruiących w indolem tego attento oculo tym
zaś większe ztąd odbieram solatium in doskonaley
ex longa exemplorum serie iestem informowany
że ci ktorych Pan Bog destynowal aby zarazem
byli columnae in Domo Dei et republicae nim przeznaczo
ne od Boga odbierali praemia duchownych honorow
pierwey facti sunt bonus odor Christi in domo Dei
y podobnych miewali iak WMc teraz nayzchwale
bnie in suis tyrociniis zalety. Co ex abundantia
cordis wyraziwszy prosić będę Reconatum Salvatorem
aby adimpleat WMc largis benedictionibus suis
oraz aby quo pede coepisti i sie bene semper eas.
przy zawsze pomyślnych wdzięcznie lata subsequen.

B. wyrazić nie mogę iako się cieszę z progressow
WMPana, cokolwiek concernunt kanonię Warszawską
deferet JmX Wizytator wielki ex officio WMPana
od ktorego rady we wszytkim życzę dependowac.

Jmć X Koadiutor Wilenski do JmX Sliznia
d. 1 Jan 1746 w Wilnie

Barzo mię kontentuię przyiazn y pamięc WMPana wy-
razonym powinszowaniem za ktore wielce obligowany
iestem wzaiemnie życzę WMPanu a neonato Salvatore
fortunnych w dlugie lata sukcessow zakonczonych z
przyzwoitą pełnym talentom WMPana krescytywą
in ecclesia Dei do czego contribuere z ochotą pragnę
nie tylko z przyiazni ktorą zeror [illegible] Jm[illegible] X [illegible] uprzeymie
ktto aleteri z tey princypalnie konsyderacyi, że
WMPan meruisti od dawnego czasu zaletę godzych osob
Congregationis Missionis ktorzy chwalebnie z wielką
fidelicią praesunt ecclesiasticae Palatinae in qua
WMPan teraz exercitium cum laude życzę się oświad
czywszy piszę się distincte destinatione.

JmX Koadiutor Wilenski do Jmx Xa Zyberga
Biskupa Smolenskiego d. 1 Jan 1746 w Wilnie.

Jest to we mnie constans et ardens votum życzę WMPanu
zawsze nay pomyslnieyszych sukcessow w tym bardziey
gemino circa Natales Christi Solennitates życzę
aby szczęsliwych w niej zamierzone lata sukcessach
zaczynaiących się auspicio felix fortunis hic annus cad.

tym samym in fastis memorandum że ornandae eme
ritam sacro diademate fratrem WM przyczyni
Ecclesia vigilantissimum Praesulem oraz Patribus
Conscriptis Oyczyzny naszey Godnego Senatora
co z prawdziwie gorliwego serca wyraziwszy życzliwie

JWJmci X Koadiutor Wilen. do JW Jmci Żeglicewicza
Pisarza grodz. Smolen. d. 1 Janu. 1746 z Wilnie.

Z prawdziwey mocy ku WM affectiey cale(?) iestem gotow z
całego serca słuzyć WM na seymikach expulan
sliter ad assecurationem prosbey Deputackiey, ktorey
żal pioro kadencyi kuskiey przyznam się solito
candore WM że nie zniosłszy się z Bratem moim
nie mogę się WM inwadyować lubo iestem propen
sus słuzyć WM et ad unum gradum życzę tedy sta
rać się o funkcyą Deputacką a caetera permittere
sorti. Jazas upewniam że iezeli occurrentya
rerum pozwoli zniozsszy się z JW Xiędzem Lito
zawsze będę miał za rzecz dobrze zaszczytney
testari sentiment że iestem.

JWJmci X Koadiutor Wilen. do JWJmci X Kobiel
skiego Biskupa Łuckiego d. 1 Janu. 1746 z Wilnie

Tutaczka o którey WM namieniasz musi być szalbier
ka bo X Wyłkowskiego nie było u nas w Capitule
ale też y Kleru w Dyecezyi naszey nie masz, życzę
tedy mieć się na oku bo może być profugiem ziałkiego

Klasztoru citerin uyme inwestygacyi po Klasztorach w mniszeh nalezacey Dyecezyi, z ktorey moze odkryc sie prawda dla wszystkiego trzeba ie mieć naoku zeby nie uwielda y wielkiego scelictu uzywać zemy to w kwestyey czynilimy takze niepokazywać zadney suspicyi, bo iak bylo zrozumiała mogłaby z dyecezyi WM uiec na Tureczyzne atak byłoby damnum irreparabile in animae Christiana, po odprawioney inwestygacyi bez odwłoki raport uyme nie omieszkam. Skrupuly swoie chciey WM premere a lento dość bedzie one revelare JX Slinschiemu wi[...] Ztakorowi Congregationis Missionis Kapłanowi po boznemu uczonemu rozumnemu, ten moze tnie [...]malo adferre medelam radą swoią. Myszę in horas spodziewamy nowiny ze Moskwa z Kurlandyi wkroczyła w granice Litt idqc na sukkurs Panu naszemu ktorego niech Bog pocieszy. Dyspense legitime executam posłałem Bratu memu.

Jcym X Koadiutor Wilen do Jcym Pana Sapiehy Kasztellana Wilen z 1 Jan 1746 z Wilnie.

Czytaiące partykularnie JX Zyekiewicza Officiała Gen Smolen przytym wiedząc ze iest ktory WM iestem plus quam dispositus onemu sądze do pioza tym wszystkim inwadyować słowa tego nie moge nie zniozszy sie z Bratem moim JP Łowczym Litt zwłaszcza

1176

ze w takowych okolicznosciach meo sensu determinowalismy nie moźnoćby obaywszy rzeszt obrazek deputatow et ex re capiendo consilium, żyeg iednak aby się ztarat o pierwszy deputaty dowego pomocy iestem gotowy na seymikach exculantskich lubo barzo nie bespiecznych iesliby omnino nie mogł z tamtąd z Grodna lub z wołkowyskiey, gdyż zas będzie w tamtych okre takowey będzie mogło collati consilii ad ulteriorem gradum. Mięzy Imć Brzykiewiczom, upewniam w tym Imć solito candore że żadnego subiectum determinowanego nie mamy y z tey racyi rzecz że może zgodzi się JP Lowczy Lit na Imć Brzykiewicza

A Mr. le Visiteur Sliwoski Vilna le 1. Janv. 1746.

Etant extraordinairement occupé j'ajoute a la lettre de Mr. le Chanoine laconiquement ce peu de mots. Je ne puis pas vous exprimer assés les inquietudes dans les quelles je suis a l'occasion de l'Etourderie qui on a faite toute la joye d'un Mariage fait avantageusement pour la famille est evanouie pour moy. Je vous conseille et meme je vous prie pour le bien de votre Congregation d'accepter la fondation de Made. la Cteße Zawisßina. Un delay de deux ans pourroit changer les bonnes intentions de cette Dame chose ordinaire aux femmes. Je suis d'avis d'accepter la fondation et de faire tout son possible pour en remplir les engagemens quand meme vous devriés envoyer des Sujets de la Pologne. Le Curé de S. Jean n'est pas encore revenu ici par consequent.

il n'y a rien a faire jusqu'a son arrivée. Je ne vous
envoye point mandatum procuræ parceque les trois
Protonotaires Apostoliques que nous avons ici sont
partis pour les fetes a leurs benefices. Le quatrieme
qui est resté est un babillard, qui a des correspondan-
ces a Varsovie et seroit capable de faire eventer le
secret qui a mon avis est fort necessaire. Premierement
pour procurer le Canonical apres ma resignation
a l'Abbé Massalski, 2do pour regler les comptes avec
Mr. Siemniski et Madle. Picard que le Chapitre de Varso
vie chassera chacun de leur Possession des qu'ils auront
vent de ma resignation Je vous prie instament de
terminer ces affaires sans delay Le Contract de Mr
Siemniski expiroit l'année passée au terme de S. Jean
et comme on avoit toujours remis la bonification
de ses pretensions, l'année passée quand j'etois a Var
sovie je luy ai arrendé le Follwarek de Janowek
depuis la S. Jean. 1743. jusqu'a la S. Jean de l'an 1746.
sans qu'il m'aye rien donné a condition d'être quitte
de ses pretensions. Cela sera sans doute les pretentions
que vous me marqués dans vôtre derniere. car il
ne m'a jamais parlé d'autres, quand vous verrés le
Contract et ce que j'y ay ajouté cette année cy tout se-
ra eclaircy. Quant a Madle Picard Elle a renouvellée
le Contract avec moy par Mr. Slominski Avocat de
la Nonciature, qui avoit un plein pouvoir de moy

118

qui ne repond pas aux lettres que je lui ecris je vous prie donc de vous informer de Mad.e Picard combien importowała do JMś.a Słominskiego et combien il m'en reviendra encore pour le louage de ma Maison ad datam resignationis et je vous prie d'en reprendre l'argent. Je vous enverray le Mandatum Procura sans faute la Poste qui vient et meme j'y ajouteray une resignation faite coram Protonotario Applico. Vous me comblés de Joye en me marquant de si bonnes nouvelles sur le cher Abbé Massalski je say qu'il a de tres bonnes dispositions mais aussi d'un autre coté tout profite entre vos mains. Je l'embrasse de tout mon Coeur. je vous prie de lui rendre la lettre que je joins come aussi celle que j'ecris a Mr. Stirren apres les avoir luës, car j'ay taché de les ecrire d'un Style Ut possint animi Juvenum confortari sermonibus bonis Pour augmenter de bons Ministres de l'Autel dans notre Diocese et le nombre des amis de Votre Congregation car c'est ma Maxime que d'avoir été instruit par vôtre Congregation et être de vos amis jusqu'a la Mort, non distinguitur realiter Je vous assure de ces sentiments de mon Coté et je suis avec une Constante Veneration

JWJm.ci Koadiutor Wilen.i do JWJmł Sapiehy Łowczego W. X. Lit. d. 8 Jan.r 1746 Wilnie

Winszuię WmłP. z całego serca odmiany stanu z ktorą

niech spływaią millene Consolationes et prosperitates tak samemu WMP cało Xięyn Dob. przynoszące familii naszey wszystkiey subsequentes, Deus et praesidium WMP zas konsolacye w Nestorowe Lata. Za przybyciem WMP w kray Słonimski zaraz zbiegnę do oddania mojej weneracyi Xięciu y samemu WMP gdzie ex uno rozmowiemy się de loco tempore et modo traktowania z JmP Hetmanem Polnym Litewskim. dokąd sciągnąć JmP Jnstygatora będę się starał. Konsens na wykupno Berezlow przyszłą przyszłą pocztą. Stryy dereczyna porozumiał JmP Jnstygatora, z ktorym sądzę że WMP łatwo możesz convenire daiąc mu w zamian dobra Kuskie etiam post terminum wykupna. Pałac Antokolski dla rezydencyi na początek Dzbo niech służy WMP z znacznemi reparacyami ktore tego Roku poczyniłem. Ja tu ile mogę usiłuię aby na seymikach dla nas pomyślnych stanęli Przyiaciele nasi na przeciwnych zas Domowi naszemu aby nascatur tylko magnum nihil życzę y WMP tego nie zasypiać, osobliwie zas proszę o rezolucyą iak może być nayprędszą kogo WMP życzysz mieć Posłem na Kadencyą Ruskiey, ponieważ na walney radzie w Wołczynie XX Jmc Wojewoda Wilen. y Podkanclerzy Litewski wespoł z JmP Hetmanem Poln. Litt. deklarowali na tego przypaść ktorego będziemy nominowali w takie było była pora wystawić Przyiaciela Domu a interessa familii na cały rok przynaymniey zasłonić. Że WMP przy radosciach novi Hymenei pamiętasz na sieroty

Ww

Familii naszey czynisz to WMć zem se dignam, lubo rownie
należy do mnie JmćMichał z wielkim affektem dziękuię
WMćPanu za tak pełne sentymenta do krwi swoiey
Zmartwiłem się kochany Dobrodzieiu raduy cale z gnia tego
panicza który dziesiąty rok skończył bez Gouvernora
y bez nauki iesli WMć temu nie poradzisz wespół
z xiężną z trudnoscią spodziewać konsolacyi dla Familii
od młodego panicza nie edukowanego, kiedy hoc corru
pto samo y naylepsze edukacye wnadzieli omyłkę przy
noszą często. O postanowieniu także Jey P generałowny
chcey WMć ~~także~~ mysli proponowałem xiężny Stolni
kowey JmćStę Przasnyskiego albo Jmć Czembę Lito
iezeli pierwszy podoba się niech sami staraią się ~~tego~~ o tego
bogatego wdowca a swego kuzyna bo mi to trzeźwiey
będzie, iezeli zaś Jmć Czembli przypadnie ad gustum
chciałbym wiedzieć sensum Matki y WMć bo in casu
apensu nie omieszkałbym to dextre wyrabiać y mo
głoby to succedere bo teraz Czartoryscy nie tak trwa
ią o tego Kawalera który wtey wstrętny Familii iest
no także za iakowesci delicta iuventutis co y mnie nie
barzo czyni do niego przychylnym prawdę mowiąc
ale w tym będę dependował od zdania WMćPP, żeby
zaś wydać tę Pannę za iakiego [illegible] [illegible]
zacnego iako mi WMć namieniasz cóż z tego za
konsolacya dla Familii a dla tey Damy za szczęśliwość
co przez sumnienie y honor upatrować powinniśmy
Poczty proszę lepiey zregulować gdyż terazniesze
listy ieden 12 drugi 24 xbris pisane ledwie

odebrałem temi dniami co może być okazyą wielkiego zawodu, X. Popolski pisze do mnie że z listami od WM Pana iedzie ale go dotychczas nie mam.

JWJmć X. Koadiutor Wilen. do JOXżny JMci Sapieżyney Łowczyney WWXL. d. 15 Jan. 1720 ...

Charakter ręki WXMci y w nim łaskawe expressye tym mię większym napełniły ukontentowaniem, im nie cierpliwiey ten pragnołem widzieć moment ktoryby po ponowionych tyle razy między nami kolligacyi obowiązkach pozwolił mi wenerować WXM iako Bratową moią, a teraz listownie wyświadczaiąc z pełnym ukontentowaniem serca y należytą submissyą dziękuię z iaknaygorętszemi wdzięczności sentymentami WXM żeś uszczęśliwiła kochanego Brata mego y dla domu naszego ten pozwoliła zaszczyt że się chlubić możemy że mamy w pełney wysokich przymiotów osobie WXM nietylko kuzynkę y Dz. ale też łaskawą na dom nasz Sapieżynę. Te z prawdziwie obligowanego serca wyraziwszy oświadczenie za przybyciem WXM do Litwy skwapliwie będę spieszył abym one ustnie złożył u stop WXM chcąc być kapelanem tak ślicznego rekruta albo też z całym domem Sapie żyńskim znaydować się pod kommendą WXM będę na wszelkie skinienia z prawdziwą submissyą.

PS. Gdybym miał tak śliczny charakter iak WXM miałbym interes pisać listów iak nayczęściey ręką swoią ale do tego awantażu nie znaiąc się przy tym nie chcę turbować WXM cyframi arabskiego charakteru, odważam się nie swoiey zażywać ręki z tym wszystkim upewniam że chociaż charakter pisania iest nie dobry iednak we mnie zawsze uznasz WXM un bon charactere et toûjours tres attaché aux services de Vôtre altesse exluza ... suplikuię aby mi służyła un bon foi pour toûjours bo spodziewam się częstokroć odezwą moią przypominać się WXM.

JWJm X Koadiutor Wilen. do JWJmt Sapiehy Łowczego W X Litt.

z 15 Jan. 1740 w Wilnie

Przez znaczny czas żadnego od WMt nie miałem listu y rozumia
łem że mię wyglazował z pamięci JJo nowy Stypendiusz który
lubo mię ustawicznie kontentuie zaczołem iednak mieć o swoie
jalousie ale gdy teraz w poczcie razem po kilka listow odbie
ram zrozumiałem że lubos WMt całe serce x Jgn ofiarował
nad w nie słuszniejszego iednak y Ja przy swoiey części w sercu
y affekcie Braterskim WMt iako przy dawney possessyi mogę się
utrzymać. Będę iuż w tym uspokoiony Zaczynam o nowych
honorach dla siebie myśleć mam intencyę być Kapelanem
Xzyjn proszę mię tedy promowować mogę być też y spowiednikiem
WMt bowiem że teraz one się nie powadzam, wyrabiaiąc tedy swoie
interessa oznaymuię WMt że w Słonimie będę na Zapustach wespoł
z JmtStą Panskim abym się nacieszył z naszey nowey Sapież
ney et ex amplexu WMt nim się suo tempore dalszey docze
kamy konsolacyi którym abym pozostawił wiele żale
spiritu prophetico że WMt starosc moią poturbuiesz.

Ps po napisaniu tego listu przyszłam refleksya
że trzebaby nam myśleć serio o utrzymaniu Pisarza Kadeń
cyi Ruskiey nam przyiaznego ieśliby tedy WMt nie determi
nowałes który w obwieść suscitatum iako to JPt Pisarza Wołt
kowyskiego albo ktore insze proszę mię iako nayprędzey przez
Tatara uwiadomić bo in hunc casum że WMt nie uczoles
rezolucyi nikogo determinate promowować do pioria mogłbym
ku ciągnąc JPt Woyskiego wziesław y utrzymać na Kapelan
stwie Sejmikach y lubo przy nowym Gospodarstwie nie
ma ochoty do funkcyi publicznych iednak bym go raczej
wytargował żeby się podiął. Chciey tedy Kochany Bracie
iak nayprędzey uwiadomić quid sentis. Życzę tu się kocie
Seymikow krzątnią ziedney strony Przyiaciele x wody WMt

y partya Czartoriscianа wespoł z Hetm. Polny Litt.
z drugiey strony oyciec y z Podskarbim. cieszę nie pa
miętam tak wczesnych y mocnych zabiegow przed
Seymikami iak teraz.

A Mr. le Visiteur Sliwicki Vilna le 8. Janv. 1746.

Il n'est que trop vray que le mariage s'est consommé le 30. Nov.
et il n'est question que d'y remedier au plutôt je vous prie
d'y travailler de la maniere la plus efficace. Je vous envoye
un blanc signé pour inscrire un mandatum Procura, mais
come il est a ce que je crois necessaire qu'il soit reconnû
devant un Protonotaire Applique je ne sai pas s'il sera
d'une grande utilité. La Poste qui vient j'en reconnoitray
un devant Mr. Szymali homme discret et prudent qu'
on attend ici a tous momens, car tous les deux autres
qui sont ici l'un est un babillard, et l'autre est le
Prêtre dont vous vous plaignés, et qui vous a suscité
la querelle avec les filles de la Visitation. Ces deux
Mrs ne sont pas dans mes bonnes graces. Je vous prie de
ne pas divulguer la Resignation avant que vous n'ayés
fini avec Mad.e Ricard et avoir repris l'argent qui m'est
dû. usq. ad Datum Resignationis J'embrasse de tout mon
coeur Mr. l'Abbé Massalski et je suis &c.

A. S. A. Mgr. le Pr. Jablonowski Stolnik de Litt.
Vilna le 8.e Janv. 1746.

Les souhaits dont V. A. me veut honorer m'apportent beaucoup
de Contentement je lui souhaite pareillement dans cette añée
et dans beaucoup d'autres toute sorte de prosperités et
de Contentemens Je fais les memes souhaits a Mad. la Princesse
et a toute la famille qui se trouve dans votre Maison.
J'ay fait chercher les Documens pour le Palais de Varsovie

je n'en ay trouvé aucun qu'une seule Donation de feu Mgr le Palatin de Podlachie a feu mon frere du meme Palais Il y a des Papiers pour d'autres Palais qui cidevant apartenoient a ma famille, et qui ont passés en d'autres mains, mais je n'ay pu trouver aucun qui puisse prouver la proprieté de celuy que vous occupés j'ay ecrit au Gr. Chanc. sur cette affaire ne sachant pas que vous avéez deja reconquis ce Palais j'ay chargé aussi mon Avocat Mr. Ostominski pour qu'il reponde pour mes neveux en cas qu'on vous attaque aux Jugemens Assessoriaux. Je ne suis pas si indifferent qu'on le croit voyant ma Niece sans etablissement. Pour terminer son sort d'une maniere convenable j'ay fait proposer a V. A. A. par Mr. Przybyszewski ou le Sta Prasnicki, ou le Czesnik de Litt. j'y donneray egalement les mains. Si ce riche veuf vous plait je prieray instament V. A. de negocier cette affaire puisque c'est votre Cousin Si le Czesnik vous paroit preferable je travailleray a cette affaire quoiqu'on le tienne fortement enchanté a Varsovie Mais il faut m'informer des Intentions de S. A. la Presse votre Epouse. Je vous salue Mgr. et je vous presente mes treshg. respects vous reconnoissant en qualité d'un Cheval Je crois que tout le Monde est deja content dans la famille mais quand meme cela ne seroit pas encore, cela suivra infailliblement quand on sera convaincu qu'on ne pouvoit avoir un Beau frere plus utile surtout en Litthuanie

que mon frere cela cimentera une etroite union entre les familles et tout ira bien mais il faut du tems. Si je vois le Prince Palatin dans peu cela se fera plutot, quand il aura pris la peine de peser mes reflexions morales, j'espere qu'il me pretera l'oreille parceque nous sommes toujours ensemble dans une etroite liaison, et dans une frequente correspondence. Je finis ma lettre en assurant V.A. que je ne manqueray de mon coté a vous temoigner une vive reconnoissance pour les sentiments de bienveuillance dont vous voulés m'honorer etant avec une Constante Veneration

A Mr. le Visiteur Sirovicki Vilna le 15. Janv. 1746.

Etant fort occupé je n'ay du tems que pour vous ecrire ce peu de lignes. Aucune Parenté que celle que nous vous avons marquée ne m'est point connuë avec la Maison de Radzivil a plus forte raison avec celle de Wisniowiecki, avec la quelle nous n'avons eu aucune alliance que il y a 200. ans. Je vous prie donc d'expedier au plutot la Dispense par plusieures raisons de grande Importance. Mr. Szymak Protonotaire Applique, est arrivé aujourd'huy il n'a pas pu dresser le Mandatum Procura sitot la poste qui vient vous l'aurés sans faute je suis.

A Mr. le Visiteur Sirovicki le 22. Janv. 1746. Vilna

Je suis fort inquiet a mon ordinaire a l'occasion du Cas des nouveaux mariés, et je vous prie de m'informer si vous avés envoyé a Rome la requisition pour remedier a cet inconvenient ce que je vous prie de faire au plutot je vous avoue que je suis fort embarassé. On m'invite instament pour que je vienne les voir pendant le Carnaval quand ils seront de retour en Litt. mais je ne sais pas si cela est convenable, qu'un Eveque se trouva dans

la maison des Personnes que la seule bonne foy rend excusables et auxquels il conviendroit d'ouvrir les yeux s'il ne faudroit pas craindre un plus grand mal. Je vous envoye la resignation de mon Canonicat, que j'ay tardé de faire uniquement par la seule raison que nous n'avions point ici de Protonotaire Apliqué. Je vous prie instament de faire ensorte que la nomination de l'Abbé Massalski soit expediée aprés cette resignation, par ceque celle qui a eté faite anterieurement je la deteste. Je comets toute cette affaire delicate a vôtre prudence et vous prie de mettre ma Conscience a couvert car je ne puis pas me fier au Pr. Vice Chancelier sur ce point, il traite toutes ces reflexions Canoniques de bagatelles et par consequent c'est le seul Article sur le quel il n'a pas trop de Credit chez moy. J'embrasse Mr. le Chanoine Massalski de tout mon Coeur et je souhaite que tout reussisse a ses voeux Soli. Come ce jeune homme est devenu Ecclesiastique dans un age extremement tendre, je crois qu'il seroit convenable que vous le sondiés sur sa Vocation et sur la fermeté du propos, de persister dans notre Etat. comme aussi si il a une idée de ce qui s'appelle un Esprit veritablement Ecclesiastique, il y a plus d'une raison que moy et son Pere soyons informés de ses sentiments a cet egard. Si il continue de meriter votre approbation vous ferés un oeuvre de charité en ecrivant a Mgr le Castellan son Pere, et marquant les raisons pour les quelles vous etes content de ce jeune Abbé, cela fera beaucoup de plaisir a cet honnete Sgr qui a besoin de cette consolation par ce qu'il a de certains Chagrins Domestiques et comme je l'aime et l'estime beaucoup, je voudrois qu'il fut consolé du moins de cette façon mais je vous prie de garder tout cela en secret

JWJmX Koadiutor Wilen. do JOxJm Podkan. Lit. Czartoryskiego d. 16 Janu. 1746 w Wilnie

Lubo JmP Podkomorzy Inflantski z pięknych talentow swoich WXm znaiomy sam się commendare może iednak y za niego chcę deesse officiis iako za dobrym przyiacielem moim ... aby w dezyderyach swoich ktore zanosić będzie, miał u WXm pomyślny skutek. Co zaś do tey sprawy w ktorey chcę zachować per totum neutralitatem magno motu agituiącey się między JmP Stol. Inflantskim y Podkomorzym tegoż ... spodziewam się że wielka dexteritas WXm y onego powaga wespoł z JmX Kanclerzem Koronnym łatwo motus componere fluctus potrafi przez medyacyę subtantis auspiciis zawarta ugoda spodziewam się że będzie miała stalszy effekt odtey do ktorey przeszłego roku stara[łem] się contribuere.

JW JmX Koadiutor Wilen. do JWJeyM. Sapieżyney Wdzyney Mścisław. d. 22 Jan. 1746 w Wilnie

Za wyrażone łaskawe powinszowanie dziękuię iak nayniżey UniPani wzaiemnie życzę w zaczynaiącym się roku licznie pomyślnych y fortunnych sukcessow w nie zamierzone lata przy zawsze czerstwym bez żadney alteracyi zdrowiu. Do wysokiego iachać nie przydzie mi choć wielce olubo s[illegible] ale y tak wątpię abym miał tego roku być w tamtym kraiu ponieważ przeszłey iesieni wszystkie interessa na długi czas uregulowałem. Jeśliby tedy UniPani miała mi kommunikować iakiekolwiek rozkazy swoie życzyłbym tu przysłać affidowaną osobę ktora by ustnie one donieść mogła. Ja zaś upewniam że we wszelkich rozkazach chcę być życzliwym sercem.

JWJmć X Koadiutor Wileń: do JmP Czarneckiego Mły Połoczyń: dń 22 Jan: 1776 w Wilnie.

Będąc persuasus o dobrym affekcie WmPana mnie y całemu Domowi memu cisbem tey dyspozycyi że WMć w udościu kontraktów szlubnych między JmP Łowczy Litt: y XJejm Bratową moią aequalimitatem zachować chciałeś; ieżeli zaś iakowa zwyczayna w takowych okolicznościach urosła koncertacya iuż oney memoria evanescere powinna tak w JmP Łowczym iako y WMP ile kiedy volentibus superiester tak potrzebny proiekt dla rzeczy nie ma tym archiwi przyiaźni stwarzało obydwa Domowi iuż swoy szczęśliwie odebrał skutek. et iam coronatae portam tetigere carinae. Co wyraziwszy te adiunge klaryfikacyą że chcę być veteri przyiaźni nexu przy partykularney constanter estymacyi.

JWJmć X Koadiutor Wileń: do JWJmP Sapiehy Kanclerza W.X.L. dń 22 Jan: 1776 w Wilnie.

Dziękuię iak nayuniżeniey WMP za przysłany pierwszy Tom suadae Polonae w którey rozpatrzyć się mi nie przyszło ponieważ mi ią zabrał violento modo JmX Biskup Wileń: z klaryfikacyą że mi tey xiążki nie odda; ieżeli tedy WMP chcesz praevenire w Litwie bellum sacerdotale suplikuię mieć kompassyą nad moią Biblioteką a ia interim metu reverentiali debito odemnie JmX Biskupowi swoie comprimam żale. Którym gdy czasu obaczę się z JeyM P Woiewodziną Brzeską remonstrować nieomieszkam że ieżeli naturalna aequalimitas każe aby dla każdego proprium beneficium non sit damnosum, pogotowiu ta regula słusznie powinna dla JejmP Starościney Bludeń: którą nadto iey synowi świat cały zadziwiaiący widział. O podpisanie prezenty dla JmX Karmelita ko: ontaria na Plebanią Wołkow uniżenie upraszam. Z listu JmP Łowczego Litt: y Bratowey moiey nowey w Dom nasz przybyłey edoceor że tak tam rozumiemy. nowy Hymeneusz tak zaraz przyszedł amores gratias.

y wszytkie plezyry. Zapraszaią mię ardenter obwie na Zapusty iakwi nie będę mogł to remsare uwiktey relwi Zyszy tego Panstwa, chociaż moia prezencya na Balach y na Karnawałach, iest rzecz nie barzo potrzebna, a w moim gusćie nie nadto wesoła. Mam relacyę że Brata mego dobrze przyięto w Bradey iednak życzyłbym sobie z łaski WMP poufale być instructus iakie są interiora animi sensus Xcia Jmci Matki y X. Jmci wdy Wilen. w czym zaciągam sub rosa. Zawarty traktat choćiaż ciężkiemi dla Pana naszego kondycyami ubespiecza nas że nie będziemy mieli przechody woysk zagranicznych Zaw Panu Bogu dziękowai należy. Przyznam się WMP żem się rownie obawiał iak tego mayszu tak ieszcze bardziey z nie ukon tentowania ordinis equestris ktore łatwo można było pravidere iakowegoś w oyczyznie zamieszania. Szlachta Kurlandska serio myśli o elekcyi Xiąźia dwie są tam Fakcye iednak Rossiaca druga Borussica, ta kollizya bodąy nas nie pozbawi tak pięknej Prowincyi, atak quod mille Ducum peperere labores, z nie nadgrodzoną naszą szkodą cedet ktorey kolwiek sąsiedzkiej potencyi. koło seymikow Deputackich wielkie tu są zabiegi z iedney strony domus Oginsciana ~~widowie~~ Nowogrodzk. wsparty ich subsidiis Podskarbiego podobno non sine influxu X. Pod czaszego starania, z drugiey strony zaś dwoch Buławach dwoch pieczęciach pedissequi Mir y Brat mego conatus przez Przyiaciół coraz vivaciora zapalaią studia in ordine equestri ktore na początku przyszłego Trybunału clare odkry ięsię

JWJm X Koadiutor Wilen. do JWJmP Sapiehy Podskarb. Nadwor. Lit. y Marszałka Trybunału Koron.

z 22 Jan. 1740 z Wilna

Do łaski WMP poważny czynię rekurs w sprawie ktorą nam

na Trybunale Koron. w Piotrkowie intentavit Jmt Małacho
wski Podlaski Koron. wespoł z Jmt Granowskim dla
ktorey sędzię ponieważ sam zjechać nie mogę ani Brat
moy Jmt Łowczy Lit. maioribus negotiis w Litwie
praepeditus, a spodziewać się trudno aby w niebytności
naszey ta sprawa mogła wziąć pomyślny sukcess.
supplikuię WXMci aby w to potrafił żeby ta sprawa
na tym Trybunale przywołana nie była, na dowod zaś
że nie szukamy elusionem z sprawiedliwości upewniam
że na następuiący da Bog seymie zdam się na
decyzyą samego WXMci. Tą propozycyą będziesz mogł WXMć
zasłużyć swoiey wprowadzić Plenipotenta Jmt Podlaskie
aby supersedował tego Roku od prosekucyi tey sprawy
o ktorą łaskę usilnie y uniżenie upraszaiąc z zwykłą
piszę się Weneracyą.

P.S. miałem relacyą o łasce mego Dobr. że mocyą stara
niem swatałś Brata mego dziękuię barzo za ten affekt
ku Domowi swemu a wzaiemnie życzę sobie mieć campum
odsłużenia WXMci pociechom Jego.

JOO. Dziedz: moią submissyą zasyłam y embrasse de
tout mon coeur les consolations des votres excellences
et de notre famille. Soli. upewniam że zdam się
na medyacyą WXMci w tey sprawie, ktorey przypuszczać trudno in
absentia y nie rozpatrzywszy się w dokumentach z wdasz(?) zaś
że nasz Łowczy za swatowstwem WXMci wcale nie myśli
o sprawach.

JWym X. Koadiutor Wileń. do JWym X. Wołłowicza Pisarza
W. X. Lit. d. 22 Jan. 1746 w Wilnie

Znaiąc wielką y godność WXMci takiego prawdziwego prosequor
estymacyą że pragnę avide takowey okazyi w ktorey bym
mogł te życzliwe sentymenta pokazać nim zaś taki szczęś

sliwa dla mnie eluceset pora starałem się nadowod Życzliwości mojey naliżonie JX Kanon. Karpia do uczy niemia WP satysfakcyi ależ iuż ofiarnę 3000 y sto czerwon. do rąk moich konsygnował, na reszte zaś daie oblig cum termino exolutionis na którą wielce upraszam WMP przezemnie abyś chciał być cierpliwym do tak krótkiego terminu na ktorym nie wątpnie satysfakcyę. upraszam tego przysłać mi kwitancyę w ktorey by to per expressum wyrażono było że WP odebrawszy 3000 żadney sobie nie rezerwuiesz pretensyi do JX Kan. Karpia ex ocasione possesyi Archidyakonii Żmudz. iakoteż ratione expensarum actis, a za tę kwitancyę odebrawszy in continenti sto czerwon. y oblig oddam do rąk tego ktoremu WP to wszystko consignare każesz. Jest wiele różnych wyiechał z Wilna y do tey kombinacyi mieszać się nie chciał czy własnemi zatrudniony zabawami czy też staropolskie wersyfikuię przysłowie że lisów nigdy nie pogodzi. Tobo doniosszy oświadczam się że iestem addicto corde z partykularną weneracyą.

Jwymx Koadiutor Wilen. do JxJx Załuskiego Refferend. Kor. z 22 Jan. 1746 w Wilnie

Odebrawszy w charakterze zgli WP dowod laskawey pamięci już wyrażone y anticipative przed świenty zasdane ge mino voto, y owszem in infinitum extendo życzę memu kochanemu Dobr. z Zaczynaiącym się rokiem zawsze fortunnych sukcessow ad multos annos. Za przysłanie Bouffiera dwoch tomow barzo iestem obligowany iesliby się w duplikatach znalazły y drugie tego Authora opera dawniey odemnie specyfikowane a przez Lektora mego Bibliotekarzowi WP kommunikowane o one uniżenie upraszam. Przyszłą pocztę wygotować

Każe mały katalog niektorych xiąg Łacinskich y Francuskich ktory nieturbuiąc WP przez Sekretarza mego kommunikowal JęP Waligorskiemu nieomieszkam aby mię chciał informowac iezeli się nie znayduią między Duplikatami y one wyszukawszy ex mari magno oddał do JJXX Missyonarzow pretio pretio. taktis Latroni opus nie będzie mi potrzebne bo raz zbieram niektora opuscula dla zaczynaiącey się ieszcze formowac Bibliotheki mojey. Ze pokoy stanął z łaski Bożey dla Pana naszego Koadiutora z całego serca życzyć lubię. Zgo ciesze ze tandem przez pokoy chwalebnego skupiony ta dissipata est tempestas ktora y naszey Oyczyznie minabatur procellam, winszowac trzeba Koyszie ze nie tus, przechodow Woyska Zagranicznych ustał poniewaz et sortis et corpus aeque istoy gravis hoc calamitoso, dla generalney karyny tempore osobliwie w Prowincyi Naszey.

Nowa JWJmX Koadiutora Wileń winszuiąc powtorzych prymicyi JWJmX Zienkowiczowi Biskupowi Wileń ~~[illegible]~~ 1745 ~ Wilnie.

Dum supremo Pontifici Christo eucharisticum offers holocaustum gratus quod atot lustris sacrificans recipis longaevi Sacerdotii rarum premium tuis rarissimis virtutibus debitum J:C: et R Praesul. Dum deponis in altari quinquaginta annorum laboris in Ecclesia Dli ingentibus florentem meriti manipulum. Dum ipsius Cdli benignitas corona annorum te premiando tibi applaudit: esset nefas Jllme Pastor silere gregi tuo, et debitam etiam in domo Dli non testari Laetitiam, permittes igitur Jllme Excellme Antistes ut fortunatum hunc diem solenni exultatione

celebrando ad hanc ipsam Sacram Aram in qua recolis grata mente specialem Divini muneris memoriam et nos pariter nostra deponamus vota ut favente supremo Numine quod tanta pietate colis veteranus Sacerdos, cuius cultum multorum annorum indefesso studio et liberali zelo propagas vigilantissimus Praesul, renovetur ut aquilae iuventus Tua ut sic Illmus et Celsmus Antistes longaeva et semper vivida aetas Tua constanter afferens divino honori augmentum Dioecesi Tuae decus et praesidium Collegio episcopali in hoc celeberrimo Regno stato cuius tu Pater et Consecrator es et toti capitulo nostro diuturnum solatium sit interris praemium tuarum virtutum quas ut non nisi terra immortali gloria et beata corona aeternitas ex animo precamur.

Xiążę Xiąże Koadiutor Wilen. do Xiążęcia Czartoryiskiego Podkan. WXL. z 29 Jan. 1760 z Wilna.

Chociaż coraz żywsze y licznieysze mnożą się wodo bliskonastempuiących seymikow praktyki iednak nie takiego nie mam cobym mogł za rzecz pewną donieść WXMci nadto że znaczny invalescit rumor że ieden z JmPP Oginskich wsparty auxiliis et subsidiis JmP Podskarbiego WL. mastanger Deputatem. Do Brasławia y do Kowna iuż wyprawiłem na exulanskie zaś seymiki oko mieć będę. JmP Zapod był tu u mnie oswiadczaiąc się cum ambitu suo którego clares pacts przestrzegłem że tego dnia będę z tąd humoru y mogę chcieć nie chcąc Jmci zaszkodzić po Litewskich koncertacyach, odiachał z tąd y zdał się być uspokoiony nie wiem czy non reassumet w Dzienciele spiritus y czy nie ziawi się na seymikach exulanskich albo na zapadłych

Ruskiey. Xcia Jmci Woiewody Wilenskiego exkuza że unikaiąc inwidyi niechcę przeszkadzać seymikowi Nowogrodzkiemu iest słuszna ale z tym wszystkim żebyśmy wszyscy podobną mieli maxymę toby żadny seymik doszedł choćby szkodliwe konkurrowały subiekta, bo takie actus zrywać bez inwidyi nie można. Z Listu Xcia Jmci Wdy Wilenskiego pisanego do Jmci Pana Podczaszego Woyska WXL miarkuię że do tych czas Jmć Pan Jelski Stra Pinski vaillant w rezolucyi czyma wnieść in ambitum Deputacyi a successive Laski Trybunału WXL. Jmci Pan Sawaniewski Woyski Litt znacznie się na zdrowiu zapadł y oświadczaiąc że konkurrować nie myśli o funkcyą Deputackiego z takowych okoliczności zdałoby się że Laska y pierwsza bardziey fato niż consilio disposita cedent ex nunc viro komukolwiek szczęśliwemu. Dziękuię uniżenie WXMci za kommunikacyą relacyi Jmci Pana Gołembiowskiego Rezydenta Rossyiskiego po zapustach spodziewam się w Wołkowyskim kraiu mieć konferencyą z Jmci Panem Kasztellanem Wilenskim y z Bratem moim gdzie umówiony subiectum którebykolwiek któreby mogło być wyprawione, uskutek do Dworu Rossyiskiego dla umorzenia pretensyi Dombrowieckiej. nie ważyłbym się być molestus WXMci rekommenduiąc mojego Jmci X Kanonika Kobozkiewicza do Plebanii Wołkowyskiey gdybym wiedział że WXMci zechcesz czekać instancyi Jmci X Biskupa Wilenskiego z ktorym komportować się iest rzecz zwykła y łatwa dla mnie. Śmiałości tey zażyłem iedynie z tey racyi że gdy mię WXMci pozyskać raczysz. Zachodzą nie zwykłem na miłość zapatrywać się. Zostaię z niedostaynym przywiązaniem szczególnej należytey obserwancyi.

JWJmX Koadiutor Wileń do JWJmP Massalskiego Kasztellana
Wileń z 29 Jan. 1746 w Wilnie

Kommunikuję WmP dwa excerpta listów do interessu
Dombrowień regulujących się, jako też list Jmt Kancle
rza Litt stronę Starostwa Mścibowskiego. Po Zapustach
wybiorę się w kraj Grodzieński chcę z WmP socia re consilia
jako też y z JmP Łowczym Litt Bratem moim strony
interessów Dombrowieńskich, bo widzę że trzeba będzie
wyprawić na mowę ad datam personam dla umorzenia
tey niesłuszney pretensyi, na tey konferencyi będziem
mogli ułożyć plantę konkluzyi finalney z JmPP Sttami
Wołkowyskiemi. Piszę do mnie Brat mój JmP Łowczy
barzo życząc sobie akcelerować zakonkludowania życzenia
mentalnego z JmPP Sttmi Wołkow. y dla tego mię do siebie
zaprasza jeżeli nie na zapusty to w post wstąpiwszy.
Był tu u mnie JmP Łopot który claris parti z swoią
stworzył się konkurrencyą prosiłem go barzo aby się
nie zjawiał na seymikach exulantskich albo w kra
kowie oświadczaiąc że znaydę się in necessitate onemu
przeszkadzać, po kilkudniowych koncertacyach wyie
chał stąd nic na mnie nie wytargowawszy y zdał się
recedere ab hoc ambitu, nie rzecz iednak żeby się tu
nie zjawił na exulantskich, a iescze prowincialnych na
ruskich seymikach, bo iak zrozumiałem barzo mu fawet
JmP Podskarbi Litt który nigdy tak wielkich zabiegów
nie czynił koło seymików deputackich jak tego roku
wespół cum domo Ogińsciano, w Wołkowyskim
y Grodzieńskim chciey WmP swoie subiecta utrzymać które
tym samym będą z nami in unanimi tak sensu.
Mam dowodną relacyą z pewnego listu XJm wdy Ukrań
że JmP Jelski Stta Pinski niedawno iescze chwiał się
w rezolucyi, czy masz podiąć funkcyi Deputackiey. JmP

Sawaniewski woysko Litt znacznie na zdrowiu zapadszy
totaliter recedit od konkurrencyi w Wilnie z takowych
okolicznosci koniekturowac można że podobnie przy
dzie ex re capere consilium welekcyi marszałka
y Pisarzow. JoxJ. p. Woda Wilen ieżeli nie przeszkodzi
Seymikowi Nowogrd. mogą ztamtąd wyniknąć szko
dliwe subiecta. Odnam pro hac vice przyiaciół
oderwano barzo sztucznie wdawszy ich samych
in ambitum a podobno tą drogę komu trze
ciemu Verbi gratia Jmć Łopotowi. Minęły dwie
poczty temu iako posłałem na ręce JmX Wizy
tatora rezygnacyą kanonii Warszawskiey w mocy
zostaiąc nadziei że nie kto inszy będzie sukcessorem
moim tylko JmX kanonik godny syn WmPana
trzeba tedy abyś WmP ante omnia pisał do JmX
Wizytatora żeby zniosszy się z X Podkanclerzym
staralisię osobną nominacyą od Króla Jmci na
kanonią Warszawską bo przed moią rezygnacyą
otrzymana iest illicita et invalida. y nie można iey
zażyć salva conscientia. Utiliter w tym consilio et
auxilio pomoże JmX Wizytator mający wielki kredyt
u JmX Kanclerza Koron. przez którego to JmX Wizy
tatora wszytkie listy w tey materyi nawet do X Jmci
Podkancl. adressować trzeba z wielkich racyi, wiem
że wszytko wyrobi ad mentem solita prudentia et
dexteritate y w tym prawować będzie magno zelo bo
tak iest addictus JmX kanonikowi że po tych którzy
nos sanguine iuncti po mnie nie może mieć
lepszego przyiaciela znać to z listow które do mnie
pisze ledwo nie co poczty. komunikuię ci excerptum
WmP na konsolacyą serca Jego Oycowskiego abyś
z tych niepochlebnych relacyi sądząc o[illegible] z konwin

kowany że przy Łasce Boskiey będzie z naszego kochanego
Jmx Kanonika wielce godny Prałat. y że to iest konsolacya
non in herba et in spe, ale in re et in flore wiele
mnie kontentuie wyrazić nie mogę. Ja także często pi
szę do Jmx Kanonika animuiąc go ad profectum w
cnotach Duchowney osobie należytych y w naukach y
pięknym stylem pisane responsa odbieram. Powtórnie
przestrzegam Wmć że wszytek ten interes traktować potrzeba
przez Jmx Wizytatora nawet z samym Xięm Podkancle
rzym bo inaczey mógłby kto z boku te kanonią pod
chwycić. Jak wynidzie nowa nominacya nie omiesz
kam z zwykłego przywiązania do Prześwietney Familii
Wmć y do Jmx Kanonika, kommunikować swoie re
flexye iak będzie należało postąpić circa admissi
onem ad Capitulum Varsaviense et circa installa
tionem bo y to trzeba będzie ostrożnie traktować, do
znałem z experyencyi że Prałaci Koronni nie radzi
w Kapitule swoiey widzieli Litwina. ale to sobie na
inszy czas rezerwuię. Cokolwiek pisze do mnie
Jmx Wizytator o Jmx Kanoniku kommunikuię mi
to sub rosa na moią wyraźną prośbę nie trzeba tedy
abym o tym wiedział Jmx Kanonik, chyba in genere
to że go chwalą u którym iest iego kommissa edukacya

JWJmx Koadiutor Wileń do JWJmć Sapiehy Łowczego
W X Litt 29 Jan 1726 w Wilnie.

Jak iestem impatiens upaść do stop Xięcia Da Wmć ko
chanego Dobrodzieia serdecznie wyrazić nie mogę
ninieyszą będę miał konsolacyą listownie to suppleo
literą moią przy praeliminarnych zabawach przed
seymikami wielce będę distractus. upewniam że

218

gdzie będę mogł in tam arcto tempore rozsiągnąć

moie sollicitudines wszędzie nieomieszkam ad vota

WXM y XXJcm ktorey moią submissyę zasyłam

kierowac bezmilu. Jmt woysłuzego mu iław wdam

in ambitum Deputaciey Jenkey i ale nadtym

deliberuię czy z Bracławia czy z Smolenska

wczesnie go sposobię ad assecutionem piora

do ktorego aby go nie zawodna WXM promocya

wsparła wczesnie prozbą moią to sobie zaskarbiam.

in reliquo referuięsię na list Jmx Kanonika

piszęsię tenerrimo affectu et veneratione indesinti.

Jwym x Koadiutor Wilen. do JOXJmc Sanguszka

Marszałka WWXL. z 29 Janu 1740 z Wilna

Gdy sposzycya zdrowia mego nie pozwoliła mi prędzey ode

zwaisię do WXM na ktorego list z należytym repono respe

ktem. Papiery Korecki ktore miałem do sprawy kommuni

kowałem iuz copiatim WXM, upewniam że więcey nie mam

sądzę tedy że Brat moy o tych że samych papierach

namienił WXM rozumieiąc że nie byłem doniosł WXM

o tych że dokumentach. Koło zapust spodziewamsię

widziec z Bratem moim JmJmt Łowczym Litewskim. z ktorym

znioszy się wyprawiemy Plenipotenta wczesnie do Lublina

ten będzie miał kommis znosić się z Plenipotentami WXM

iezeli zaś ktoregokolwiek z nas prezencya indispensabiliter

potrzebna będzie obawiamsię aby to interessu nie za

trudniło poniewaz unas zaczynaiącysię Trybunał ledwo nie

pod tęż samą porę będzie wyciągał tu bytności naszey

Wyprawieni odemnie Plenipotenci moi do liczenia summy

od Synowcow moich należącey WXM y Jmt Assessor

Darzycowi przywieźli mi list od WXM ktory mi miał

oddai iako się domyslam Plenipotent WXM supponendo że mię znaydzie w Wysolim na ktorego kontenta odpisuię quo ad pretium maiętnosci Balbierzyszek z tym się przed WXM klaryquię że niemogłbym bez znaczney szkody synowcow moich, inaczey zbyć tey maiętności ile z blisko Wilna y Grodna pozycyą mieysca zaszczyconey, tylko pod tą kondycyą aby za pięc tysięcy roczney intraty niemniey pranumeretur iako sto tysięcy. per consequens ponieważ pokazuie się w tych dobrach etiam iak teraz są zdezolowane intraty sprawiedliwey więcey dziesięciu tysięcy ztych iako patebit WXM z przyłożoney tabelli zaczym ultimum pretium zakładam dwakroć sto tysięcy. oraz ieżeliby WXM życzył sobie zakontraktować ten zemną interes upraszam zesłać kommissarza swego, ktoryby zweryfikował intratę tych dobrach, aby WXM mogł wziąć swoie mensuras. Ja zaś upewniam że z prawdziwey mojey ku WXM życzliwości ile słuszności pozwoli gotow ieste wszelką pokazać łatwość w tey tranzakcyi. Interim o kategoryczną w tym punkcie y predką rezolucyą upraszaiąc piszę się.

JW JMX koadiutor Wilen. do Oyca Swiętego Benedykta XIV 29 Jan. 1746 Wilno

Cum Sanctitas Vestra ex speciali gratia dignata est concedere ut cum Coadiutoria Episcopatus Vilnen. praeposituram Trocensem administrare mihi liceret, post osculum pedum S.V. humiliter exponendum duco quod in oppido Troki octo milliaribus Italicis disito a civitate Vilnen. huius MDL metropoli existat ecclesia in qua est miraculis clara imago B.V. ab eo tempore quo fides Christiana in his partibus illuxit ad hanc magna Christi

fidelium multitudo confluit praecipue aestate etiam ex remotissimis partibus Litthvaniae, persvasa quod omnes lucrentur plenariam peccatorum suorum indulgentiam semel in anno quicunq hanc ecclesiam visitaverint. hoc opinio a longissimo tempore quasi per traditionem nescio ex qua causa propagata si evelleretur ex animis hominum veritate patefacta imminueretur summopere cultus Bmae Virginis in hoc loco miraculis claro unde suppliciter rogo SV ut velit indulgere plenam peccatorum indulgentiam cuilibet fideli semel in anno hanc ecclesiam ~~inv~~ visitanti. Cum vero viginti abhinc annis in hac ecclesia fuit altare privilegiatum pro defunctis cum liberatione unius animae e purgatorio sub conditione si ibi absolvantur quotidie quinque missae, nunc vero ob diminutionem ecclesiae censuum diminuto templi Ministrorum numero absolvuntur quotidie non nisi tres missae, audeo supplicare SV ut altare privilegiatum concedatur etiam in hoc casu, ad augendam Christi fidelium in hoc sacro loco devotionem. Has gratias enixe peto ad pedes SV prostratus interim maiestatem Divinam suplicare non intermittam ut Deus Optimus Maximus conservando quamdiutissime SV incolumem, conservet universali Christi ecclesiae Pontificem qui omnibus Episcopis factus est perfectissima norma vigilentiae pastoralis eos exemplo et tot literis sapientia ac spiritu apostolico plenis erudiens. Nunc vero profiteor quod sum quam maxime obedienti et submisso animo.

A Mr. le Visiteur Sliwicki d. 29. Jan 1746.

Rien n'est de mieux imaginé que tous les avis que vous voulés bien me donner sur l'affaire de mon frere je ne manqueray pas de les executer ponctuellement je vous prie de point epargner la depense et je suis garant pour mon frere que cela vous sera rendu avec mille actions de graces ou par luy ou par moy. Je vous prie instament de vouloir bien continuer vos soins dans cette affaire epineuse, et d'etre assuré de ma vive reconnoissance et de celle de mon frere J'ay ecrit au Prince Vice Chancelier sur les Articles que vous me marqués. Je vous fais ressouvenir de Madᵉ. Picard. Puisque vous avés deja la resignation je vous prie de mettre la main a l'affaire et de travailler sans delay pour que l'Abbé Massalski, que j'embrasse tendrement soit mon successeur il faut faire les choses promptement et adroitement car si on a vent de ma resignation un troisieme pourroit en profiter a mon grand regret. Avant tout il faut s'addresser au Pr. Vice Chanc. pour qu'il engage le Grand Chancellier de la Couronne a obtenir une nouvelle nomination. La poste qui vient je vous envorray des lettres pour l'Eveque de Posnanie et le Chapitre de Varsovie en prenant congé de ce Prelat et de ce Chapitre en attendant il faut travailler a la Cour pour obtenir une Nomination en faveur de l'Abbé Massalski Je vous ay des obligations infinies de ce que vous avés si a coeur les affaires de mon frère qui me chagrinent au supreme degré!

P.S. Je parleray a Mgr. le Suffragant de Vilna sur l'affaire de Mr. Juniewicz conformement a.

vos vues. Si la lettre que j'ecris a Sa Sainteté vous agrée je vous prie qu'elle soit rendue en mains propres au Pape, sinon vous pouvés la renvoyer a Vilna. Je vous envoye un excerptum de ma lettre ecrite au Castellan de Vilna, pour vous faire connoitre Mr. mes idées sur la maniere de traiter l'affaire du Canonicat de Varsovie, j'ay envoyé un excerpt. de quelques unes de vos lettres a ce Sgr. puisqu'elles ne font que tourner a la louange de son fils et ne peuvent qu'augmenter l'amitié du Castell. a votre egard.

A. S. A. Mgr le Pr. Czartoryski Eveque de de Posnanie

Vilna le 29. Janv. 1746.

Mgr

Les obligations de ma Charge de Coadjuteur de Vilna, devenants avec l'age de Mgr. l'Eveque de Vilna toujours plus grandes m'obligent de quitter le Canonicat du Diocese de V. A. que j'ay tenu si long tems. En le faisant j'assure V. A. que quoique je n'auray pas l'honneur d'etre censé du Nombre de son Clergé, le souvenir et la vive reconnoissance des bontés de V. A. ne me permettront jamais d'oublier l'avantage que j'ay eu et feront que je seray toute ma vie avec un respectueux attachement et une parfaite Veneration &c.

JWXiężny X. Koadjutor Wilenski do JW Jmci P. Massalskiego Hetmana Poln. W. X. Litt. Kasztel. Wilen. d. 4 Feb. 1746. w Wilnie

Sądząc że to będzie salubre dla spólnych interessow naszych, subitaneam wziołem przeciwko resolutionem wprowadzenia Jmci Łopacinskiego Woyskiego Mińsk. w konkurencyą o funkcyą Deputacką, azeby mogł adhiberi do ktorego kolwiek pióra czy to Koronnego Wilen. czy Ruskiego. Suplikuię tedy uprzeymie WM Dobrodzieja azebys onego protekcyą swoią sukurs raczył osobliwie u Jmci Podkanclerzego. Ja zaś quam solennissime za Jmci Woyskiego ręczę, że będzie addictus interessom takowe Jmci jakoteż y WM Dobrodzieja na nikogo bardziey nie zapatrywać się. Dlatego tedy ponawiam usilną y uniżoną instancyą prozbę moią o ktorey skutku jestem wyperswadowany nie tylko że to będzie utile interessom spólnym naszym, ale też że mi jest doskonale wiadoma łaska WM Dobrodzieja na mnie y na przyiaciół moich. Jestem in perplexitate ktorego mam wystawić Jmci P. Woyskiego czy z Brasławia czy z Wołkowyska ale tandem chcę by z Brasławia stanął przy protekcyi JW WM Dobrodzieja mogłby być pisarzem Ruskim. Poniewaz mamy pełno przykładow że z Ziemi Ruskiey Deputaci bywali pisarzami Koronnymi Litew. et e contra. Jeslibym miał stanąć z Szymkowicz

C. Kulas

22M

cywiladzkich hoc non Obstante upewniam że dopilnujemy Sejmi-
ku Brasław że ztamtąd żaden z JP Wawrzeckich nie stanie.
Inter ceteras negotiorum cięższe wesoły gazety o Kukkaniu -
którego z serca pozdrowić y największe interessa wybić nie
mogą, kommunikuję te pocieszne nowiny u Osob które
byle były accurate przetłumaczone bo francuszczyzna jest
trudna y wiem że kontentowani będą wielce. Do brata
mego pisałem fortissime go obligując aby się z strony
Sejmików Wołkowyskiego y Grodzien. komportowali z
J.W.W. Ichmści Dobro wiem że to uczyni sua sponte, niewiem
jednak pro certo jeżeli przed Sejmikami zjedzie do Litwy.
Za przybyciem jego trzeba nam będzie przynamniej po
Zapustach mieć walną radę bo tego exigunt rożne
Interessa osobliwie Dąbrowiszskie.

JWJmćx Koadiutor Wileński do Jurgi Sapiezyny
Woiewodziney Mścisław. 18 5 Febr. 1746 z Wilnie.

Jestem wyperswadowany że respons moy na pierwszy list WMć
musiał dojść do rąk onej teraz zaś na powtorny pod datą
pisany znaleźnym odpisuję respektem upewniaiąc że poza
pustkami nie omieszkam zesłać kommissyi, która będzie
miała pryncypalnie zleconą sobie obligacyą wszcze u
punkta w których jest obwiniony moy administrator
jakoż dla rekwizycyi WMć chociażbym żadney inszey nie
miał racyi, nie omieszkałbym zesłać kommissarza ino
nie dowierzam żydom którzy zwykłemi szalbierstwami
swemi nie raz mię zawiodszy aby y u będę w ustawnych-

uwotniać z JP Mizgierem nie mogą być godni wiary. Zda-
nie tedy moie formować nie mogę o procederze JP Mizgiera
chyba po odprawioney kommissyi która wszystko objaśni a
teraz z należytym piszę respektem.

Jw Jmx Koadiutor Wilenski do JwJP Sapiehy Łowczego
W X L. 5 Febr 1746. w Wilnie.

Chocbym żadnego nie miał interessu wrodzony y zawsze żywy we
mnie affekt ku WPanu byłby dla mnie sufficiens motivum
abym za powrotem Jego do Litwy szukał go tam gdzie się WPan
znaydować będziesz iako też Jego Dobrodzieja, u stop ktorey
listowną moią składam submissyą, pogotowiu śpieszyć będę
in amplexus WPana gdy tego spolne nasze wyciągaią interessa.
Strone pretensyi Dombrowcow cokolwiek miałem, przez
JmX Kanonika Łopacinskiego kommunikowałem WPanu przeszłą
pocztą z listow zaś Jego y przyłączonych expedycyi znam
to doskonale że ten interes prędko konkludować należy iako
też finalne pomiarkowanie się z JPP Stolnikami Wołkowyskiemi co aby
succedat barzo życzę WPanu utrzymywać dobrą harmonią
z JP Hetm Polnym Litt ponieważ ieśliby inaczey między
WPanami czego się nie spodziewam zaszły exacerbacye straciłby
by potrzeba nadzieie spolnego pomiarkowania się
z JPP Stolnikami Wołkowyskiemi, iako też spornego bronienia się
w pretensyi Dombrowców ktora iest takiey natury że
iednego konsukcessora dyskrepancya może wszystko za-
trudnić zwłaszcza że ten interes nawet via negotiacyi
traktowany u Dworu Rossyiskiego nie może chyba za spolną

plenipotencyą y dezygnacyą osoby ktoraby ad effectum
traktandi imieniem nas konsulentsorow do tamtego Dworu
ziachała. Do takowey funkcyi osoby wielce sposobny
JmP Woyski zastawski gdybym go na rekwizycyą WM
nie namowił do inszey pracy w tey mocno będę nadziei
że go WM pomocą swoią et vivido conatu fulcire
nie omieszkasz. Z x wojewodą Wilen. omnino trzeba
kiedy utrzymywać dobrą Harmonię przy Łasce Pana
Boga umdę utrzymie wątpię że WM arcto colligati
nexu złączonych ieszcze arctiori vinculo prawdziwey
przyiazni conjungam nazawsze. ale nato trzeba strzec
się apertas inimicitias tym czasem, bo ieśliby nie
przyiaciele Domu naszego postrzegli do tego dyspozycyą
pewnieby się starali obok WM tak exacerbare że
całe życie trudziliby się w emulacyach Życzną że
bo polnie zdrowia y fortuny tez samedissidium
pewnieby do tego wprowadziło xiążę Wilen. ze
zgodziwszy się z temi o ktorych mi WM namieniasz
szukałby na WM arma w własney familii, cokol-
wiek się stało iuż to minęło po zawarciu zaś maryażu
sam ukto x wda szukać będzie przyiazni nowego
Szwagra byleby y od wzaiemności nie widział dubium
wszystko to succedet pewnie nimnie ale nato cier-
pliwości y czasu potrzeba ja zaś mam wielkie racye
y liczne radzić WM abyście obay wszystky z sobą
żyli Harmonii ogn ad coram

JwJm X Koadiutor Wilen do Jmt Słominskiego
z 5 Febr 1746 w Wilnie.

Na dwa listy moie pisane do WmP żadnego nie odebrawszy
responsu wydziwić się temu nie mogę, sądzę że listy musiały
zaginąć których kopie posyłam upraszaiąc cierpliwie
na kontent onych, żaliteż abyś WmP chciał do rąk JX
Heymika S J consignare wzięte importancye z kamie-
nicy moiey warszawskiey za naięcie oney usq ad termi-
num S Michaelis roku przeszłego, piszę do WmP
przyłączyłem też dwa listy pisane do Jm X Kanclerza
Koron które obawiam się aby także nie zginęły, cały
listy do WmP pisane posyłam onych kopię upraszaiąc
abyś one chciał communicare JX Kanclerzowi
Kor evincendo punktualności moiey in respondendo
Jeżeli zaś będę wiedział pro certo że te listy zaginęły
odważę się powtórną expedycyą kurbować JX Kancl
Kor interim te kopie kommunikować proszę piszę
się z prawdziwą estymacyą.

JwJm X Koadiutor Wilen do JO Xżny Radziwiłłowey Wdzney
Nowogr z 8 Febr 1746 w Wilnie.

Nieodżałowana wielkam strata JO XJm wdy Nowogr Ojczy-
znie pryncypalną odebrawszy ozdobę wszystkich wielkim nie
raziła smutkiem gotowim nas niepośrednio krótkiego bliskiey
kolligacyi związkiem złączonych, pierwszy tey żałosney
nowiny odgłos prawdziwym mię napełnił żalem teraz
zaś gdy WXm rozrzewnionego serca swego smutkiem
mi raczysz kommunikować sentymentu moią oświad.

nad tak wielką stratą kondolencyą upewniam że gorące prosić będę authora życia ludzkiego aby szczęśliwie Duszę tego Pana do wiecznych zabnaypręndzey przypuścił radości WXM zaś zsyłał hoyne konsolacye ktoreby Jey tak słuszny żal miarkować mogły. Gdy zaś zachodzi mię wzgląd WXM abym Jey służył wtym żałosnym stanie assekuruię że prawdziwa ku WXM obserwancya oraz bliskiey Znią kolligacyi obowiązek nie pozwoli mi żadney opuścić okazyi do oświadczenia mojey życzliwości oraz że ieśtem z tem bolem nazawsze respektem.

Jwymx Koadiutor Wilend do JWJ Masalskiego Kasztellana Wilend. z 12 Febr 1748 w Wilnie

Dziękuię uniżenie WMM za kommunikacyą pomyślney nowiny o szczęśliwie doszłym sejmiku Grodzieńskim tudzież ciałkiem mniey sukces z niektoremi reflexyami moiemi przez JmP Mereze a ex post przez JmP Miernicze WXL do niosłem WMM to teraz superaddo że życzę staraczeń x Podkan. Litt aby miał preferencyą JmP Woyski Litt w utrzymaniu się przy charakterze [illegible] a successive przy porze Wileńskim, bo go umieć ex invicem deprimere abyłby daleko ucikiw interessom naszym niżeli takowe sub velum ktore dependować będzie od zbyt subtelnych Polityków. Z Bracławia stanoł JmP Łopaciński Woyski Mścisławski za ktorym że WMM instare raczyłeś do Jxm Podkan. Litt z pełnym wdzięcznosci sercem dziękuię a o dalszą przymowę uniżenie proszę skoro brat moy stanie w Słonimie odezwę się do niego abym wiedział pro certo na ktory przeszedłszy miejsce będziemy się mogli ziachać bo Sałtowcy to WMM wszczędztwie między sobą będą ukomenkuecie mnie zaś quocunq tempore et

Inquolibet loco będzie summa voluptas zmieszać tam gdzie bystrości WMW znaydować się będzie z ktorym sociare consilia y dłuższey ciesżyć się kompanii cest to dla mnie nie wypowiedziane wszelkim ukontentowanie. JWP Wawrzecki stanął z JWP Wasilkiem Miciskiem bo inaczey seymik succedere nie mogł z tym wszystkim tego młodego człowieka conatus tyle zasłuzą nie potrafią ile pomoże dobrego służby WMW JWP Woyskiego w kompaniey z Bratem studium zostaię in dissolubili przyiazni y weneraci nexu zwykłym respektem.

JWm X Koadiutor Wileński do JOXJm Czartoryskiego Podkanclerzego WXL d. 27 Febr. 1740 w Wilnie

Po zakonkludowanych gromnicznych seymikach mam to inter primas curas uczynić raport WXM z ktorym że iestem wiednostaynych sentymentach palam tym gloriari pragnę. Wileński seymik doszedł ale był zbyt fertilis bo miasto dwoch stanęło trzech deputatow a to dla przeszkody JWm Panu Woyskiemu WXL z tym wszystkim iestem pewien że ieżeli WXM o to obligować będziesz Xięcia WDe Wileń. y JWP Kasztellana [illegible] Wileń. aby podłożone obstacula dla JWP Woyskiego uda[r]wili succedet to bez trudności do czego ieżeli taka będzie wola WXM gotowem contribuere ponieważ zdaniu się że byłby to ciężki zawod dla JWP Woyskiego gdyby go te nadzieie destituerent na ktorych swoią fundując wszedł w tę kosztowną y niewidzą przynoszącą konkurencyą na Smoleński seymik gdyby stanęły przeciwne subiecta gdyby nie był zerwany ustać się musiało. W Trokach wyprawiony JWP Kaś od JWP Podskarbiego [Sottiliej] WXL z wielkim kosztem a tym samym znadzieią sukcessu konkurrować

widząc tedy wielkie periculum musiałem contribuere ad insubsistentiam tego seymiku chociaz zwłoczoney mię-
dzy nami planty nie należał do moiey repartycyi.
W Starodubiu stanoł z Jmt Brzezdzieckim kolligatem
Jmt Pisarza Litt Jmt Łopacinski brat młodszy mego
Jmx Kanonika. w Bracławiu miałem zbawić Jmt
Łopot. y miał na to siła akkredytowanych ex eque-
stri ordine osob w tamtym kraie sobie zdewinkowa-
nych. pewnie byłby na tym seymiku przytomny gdyby
go nie przytrzymały łaski xcia Jmci Woiewody Nowogr.
Chcąc tedy zstąpić tak niebespieczne subiectum
a na tym mieyscu utrzymać nam przychylne mu-
siałem naglę ku ludziami przed seymikami uzdro-
rezolucyą w wyprawie tam Jmt Łopacinskiego uzdolnego
Mscisławskiego. Chcąc zatym do tego subiectum activitate
y kredytem dystyngwowane y rownego opponując emulu
Jmt Łopotowi dla tym pomyslnieyszego intentom naszym
skutku. ktory stanoł bez zadney kontradykcyi upewniał
ze obuch tych krain ze meis insistendo vestigiis
będą przywiązani do interessow WXM y dobrych
nie dadzą się oderwać nikomu, choćby nisz crasus
nayrzęsiściey sypał aureos imbres. W interessach
zaś Jmt Cześnika Litt oba te subiecta ze będą
favorabilia, wątpić nie można tym samym że
mam honor wespoł z WXM znaydować się in numero
naznaczonych od krola Jmci protektorow temu młodemu
kawalerowi, teraz zaś unizenie suplikuię WXM
aby Jmt Woyskiego Mscisławskiego chciał protekcyą
swoią utrzymać przy pierze kuslim podług
daney Domowi Naszemu deklaracyi, w ktorey że
WXM nieporuszenie persistit mam relacyą od tych że
ktorzy przeciwne solicitabant WXM y odebrali.

responsi pokazuiący stałości WXMci w umowach stateczność w
przyiaźniach, wzgląd łaskawy na Familią naszę Zatem
wszystkie fawory dziękuię WXMci uniżenie, y obowiązuiąc się
tey że łaski upraszaiąc, upewniam że że zawsze doznany
nie poruszony w przyiaźniach y umowach animusz
WXMci y onego rzetelności tym mię mocniey wiąże do
usług Jego y do tego wyznania z ktorym lubo się zacząłem
życie się z głembokim respektem

P.S. Barzo żałuię że się zerwała kombinacya lubo
iestem pewien że z obaczeniem się z Bratem moim takie
rzeczy dyssponentur że łatwo ugoda succedet z ieżeli do niey
accedere zechcą successores JW XJMci Woiewody
Wilen.

Jmć X. Koadiutor Wilen. do JW. X. Sapiehy
Kanclerza W. X. L. z 12 Febr. 1746 w Wilnie

Dziękuię uniżenie WM. za przysłanie prezenty
na Plebanią Wołkowyską in personam JmX Kodontala
Kanonika tenże w Xsp. ze mną tym więcey mię powi-
nien obligować że vivaci studio promować może subie-
ctum kollegi WM. ktorego conatus przeważy do interesso-
wanie się WM. za JmX Kanonikiem Kodontalem. Regestr
obranych Deputatow kommunikuię między ktoremi ponieważ
znayduie się JmP Łopaciński, Woyski Mścisławski, Domu
zaś naszego wielkie interessa (osobliwie Dombrowieńska
nie dawno wskrzeszona pretensya) exigunt aby pioro
Kadencyi Kusliczy oddane było ad dato subiectu dla
nas, suppliкuię WM. aby te desideria Domu naszego
promowała swoią faciliore raczył rekomenduiąc listownie
nowo obranym Deputatom JmP Woyskiego Mścisław.
do tey funkcyi, przez listy na moie ręce adressowane abym ie

oddać in tempore oportuno. iakoteż instando do Xźm Wdy Wilenń. Nowe wydane mowy ieżeli będzie Pasla WMć Pani przysłać suplikuię kazać ie odesłać do Wysokiego Dobr. Jmć Jarzyny ktory znaydzie pewną okazyę do zasłania mi onych do Wilna. Zostaię z prawdziwym przywiązaniem przyiaćiel naygłembszym respektem.

Jwym X Koadiutor Wilenń do Jwym X Kobieżalskiego Biskupa Inflanckiego. z 12 Febr 1740 z Wilnie.

Jakom w liście anterius pisanym życzył WMć abyś to wszystko czynił w czym wiele będzie radził Jmx Wizytator Congr. Missionis tak sądzę że i w czym wiele on radzie będzie convenit exequi ieżeli się te osoby w dyecezyi WMć znayduią sine acceptatione personarum sanando zaszłe inkonweniencye, spodziewam się iednak że w ktorze Romani favores przymnoszą temu remedium zostaię znależytą weneracyą.

Jwym X Koadiutor Wilenń do Jaśnie Oświeconego Jmci Radziwiłła Wdy Wilenń z [illegible] Febr [illegible] z Wilnie.

Lubo z rożnych stron będziesz miec WXM doskonałe relacye de successu seymikow, ze i hac Metropoli agitari zwykłych, iednak ponieważ złożoney w Wodzyrynie plenty nie ktore do mocey speciali ter regulowały się attendencyi sądzę że mi należy deferre o sukcessie onych, z właszcza że glorior [illegible] szczęściem że iestem in conformitate sensuum z WXM ktorego pełnić rozkazy zawsze mi będzie gratissimum. Wileński seymik stanął ale zbyteczna hominum fertilitas, miasto dwoch trzech utworzył deputatow, Jmć Bohusz nie ma na siebie żadney obiekcyi. Azatym wydaię się iak pierwszy co zaś Jmć Sawaniewski y Jmć Narbutt między sobą [illegible] y kożdy z nich chcę cenzeri za drugiego, a żaden nie chce

byc trzecim, ale to wszystko authoritas WXMci powiar
kuie. Trocki y Smoleński seymiki nie doszedł z racyi
że zawsze lepszy sterilis eventus seymiku niż na nim
monstrosus partus na co się zabierało. Ustawodubicki
z kolligatem JmP Trzeździeckiego Pisarza WxLitt. stanoł
JmP Łopaciński Brat rodzony JmX Kanonika mego, kto
rego drugiego Brata JmP woyskiego Mścisławskiego
wespoł z JmP Wawrzeckim obrano Deputatami w Bra
sławiu. upewniam za tych Dwoch Braci że będą
pełne szukać okazyi w ktorych by mogli jedni roz
kazy WXM y że meis vestigiis insistendo nie dadzą się
żadney odetwać obowiązkowości od usług WXM. Interim
poniewaz te miałem łaskę od WXM żeś deklarował powagę
swoią utrzymać przy [illegible] subiectum od Domu
mego rekomendowane, do ktorego krewni interessowaić się
nam każą rożne interessa imienia naszego, do tey to kadencyi
regulujące się supplikuię WXM aby kontynuuiące dobroczliwe
dla nas sentymenta, chciał nam skuteczne te przestać
łaskę. Z podskryptu WXM wyrażonego w liście do JmP Podwo
iewodziego Wlk. pisanym chociaż pozno bo iuż po seymiku
mnie kommunikowanego, z wielkim ukontentowaniem moim
wyczytałem że WXM zlecasz nieporiednio onemu
aby się ze mną zniosł. Biorę to za dowod poufałey WXM
ku mnie przyiazni y iednostayney Jego łaski ku mnie
co iak sobie nieskompanowanie szacuię tak też za te
chylne ku mnie sentymenta wielką mam obligacyą
y z pełnym wdzięczności sercem dziękuię. Nim zaś sam
wespoł z Bratem moim JmP Łowczym Litt. będę miał
szczęście ustnie WXM naocznie remonstrować życzliwość y ob
serwancyą upewnić Jego mogę nietylko za siebie ale
y za Brata mego, że zawsze unitis viribus będziemy

wypedniali rozkazy WXMci skarbiące sobie Braterski affekt Jego y chcąc się constanti et arctissimo vinculo stateczny przyiazni coadunari nalate Jque przy należytym rzetelności respektu.

A Mr. le Visiteur Sliwicki. Vilna le 12 Janv. 1746.

Les Diettines d'apresent m'occupent si fort que je n'ay le tems que de vous marquer ce peu de mots, Votre depart et par consequent le delay de la reussite de l'affaire du Canonicat de Varsovie m'inquietent beaucoup. Je vous prie de vous depecher et de faire les choses au plutôt parceque si on aura vent de ma resignation on pourra s'adresser au Vice Chancelier de la Couronne et par luy obtenir le Canonicat de Varsovie a l'Exclusion de l'abbé Massalski que j'embrasse. je suis &c.

JWJmX Koadiutor Wilen. do JOXJmc Radziwilla Wdy Wilen. Hetm. WWXL &c 15 febr. 1746 Wilnie.

Miasto Wilno quondam florens opibus za tylu Antenatow WXM gloriose a saeculis władaiących fascibus prime w sezaue Swieckim Curulis wałtorey veneramur WXMD. teraz wiednych ruinach konserwuiące veteris vestigia formae nie płonne ma nadzieie że sub fortunatis auspiciis WXM ktory wielkich Przodkow swoich nie tylko honorami ale virtutibus aequas dla tey WXL metropolii wrocą się aurea tempora saecula quae rursus forment meliori metallo, garnie się tedy to miasto pod protekcyą WXM spodziewaiące się że co sortes et malevolorum umoslyżyła invidia to magnanimitas WXM spaniałe serce y wrodzona dobroć Jego łatwo restaurabit z przymnożeniem nale:

z tey chwały WXM a zuszczęśliwieniem tey prowincyi naszey stolicy, za ktorą y ja uniżoną y usilną wnoszę prozbę piszącsię z nalężytą na zawsze weneracyą

JW JM x Koadiutor Wilen. do JW JM P. Sapiehy Łowczego W. X. Lit. z 19 Febr. 1746 w Wilnie.

Czekałem avidissime relacyi o szczęśliwym dojeździe WP do Słonima o ktorym pewney nie mając wiadomości nawet od osob od tygodnia z tamtąd Słonim. przybyłych nie mogłem się puścić w drogę do ktorey mię ardens ku WP affectus impellebat teraz zaś uprzeszam kochany dobrodzieju żebyś mi zaraz prędzey oznaymił o swoim do Słonima przybyciu bo dalmnie stanie to za karnawałowe plezyry amplecti WP nawet przy kwadragezymalney moderacyi, iakoż po tey nowinie excurram. ad suum rezydencyi WP z Wasziera że tego pilne domu naszego wyciągaią interessa lo wyraziwszy zacomie bo mam dwoch kasztellanow Witebskiego y Inflantskiego barzo mię przy pocżcie zatrudniaiących piszęsię tenerrime corde.

JW JM x Koadiutor Wilen. do Kapituły Warszaw. z 19 Febr. 1746 w Wilnie.

Zawszem to sobie miał za wielkie szczęście y honor, censeri in coetu dignissimo WM w ktorym cumulata zacności pietatis et eruditionis talenta wyciągaią prawdziwą cześć y weneracyą od wszystkich w oyczyznie naszey iako należyte tributum tam illustri collegio, y ta tylko racya że choiaż od znacznego czasu wotowanym ztem

286

na koadiutoryą Wilen in partem laboris et sollicitudinis w rozciągającey się ledwo nie po całey Litwie Dyecezyi iednak wysoko y należycie szanując titulum konfratra WM nie chciałem cedere stallum komu inszemu kanonii Warszawskiey teraz zaś gdy bardziey ingravescens aetas JmX Biskupa Wilen iest okazyą że y mnie coraz mocniey premit obligacya koadiutoryi, mogę widzę że sufficere nie mogę powinnościom do kanonii Warszawskiey przywiązanym iestem coactus tandem złożyć titulum który przez czas długi nosić na sobie było dla mnie volupe et magnificum, przytym dziękuię uniwersalnie całemu Zgromadzeniu WM et in particulari tordemu z WM zawszelkie świadczone przeszłym dowody upewniam że dulcis recordatio affektów WM zawsze konserwowana będzie indelebili charactere w sercu moim, także mieć się będę za szczęśliwego ieżeli sors w tym mey będzie abym mógł wielkieyby twierdzenie obowiązkowości mogę WM oświadczyć obserwanyey y tey życzliwego serca przychylności z którą piszę się przy należytey weneracyi na całe życie

JWJmX koadiutor Wilen do JmX Massalskiego Kanonika Wilen. z 19 Febr 1746 Wilnie

Rezygnowawszy kanonią Warszawskie in hac spe że to stallum WM konferowane będzie upraszam WM abyś wdzięcznym sercem przyiął te primordia dowodów prawdziwego affektu mego ku osobie swoiey oraz upewniam że tak wennie coraz accrescunt przychylne y estymacyi pełne ku niemu sentymenta także sollicite starać się będę abym zawzdy prosiuiące obowiązkowości z konwinkować WM że iest

Podlaniuję

to dla mnie dulce solatium contribuere do tego człowiek może być z awantażem y dalszą promocyą tego ile gdy osoby którym Duchowna edukacya WMś. iest powierzona ultro te głoszą y late spargunt fam[ę] and dla WPana chwalebną a dla nas pociesznę że się WMś. z wszelkim staraniem applikuiesz ad exercitia pietatis, do nauk y do tego co człowiek naszego stanu wyciąga wokacya. Proszę Pana Boga aby tym pięknym początkom WMś. coraz większe dawał incrementa dla mnie zaś sposoby przymnażał w których bym mógł często testari że mi iest in imo corde.

A. S. E. Mad.e la Palatine de Belsk Vilna le 19 Febr.e 1746.

Pour finir un commerce de lettres, qui ne peut être agreable ni a vous ni a moy je Vous prie Mad.e d'envoyer vers la S. Jean, un homme de confiance avec un pleinpouvoir pour qu'il puisse finir avec moy finalement, c'est fort juste que vôtre somme vous soit rendüe ou bien que vous receviés en vôtre possession les attinences, que vous m'aviés prié d'administrer jus qu'a cette heure et dont les revenus entiers qui doivent me rembourser de ce que je vous ay payé, n'entreront point dans ma caisse qu'apres la S. Jean. D'un autre coté la justice le veut que par une bonne quittance vous me mettrés a l'abri des chicanes de ceux, que je me suis fait ennemis pour vous faire plaisir. Au reste je suis persuadé, que vous ne serés point embarassée de placer votre somme. Mgr votre Mari apres avoir fini sa charge de Marechal qui lui a couté beaucoup de tems et de Depense, aura assés de loisir d'y pourvoir. Il ne me reste donc Mad.e que de vous assurer que je suis &c.

238

A Mr. le Visiteur Sliwicki le 19 Fevr. 1746. a Vilna.

Par plusieures raisons de la derniere Importance, apres avoir murement déliberé, j'ay vu que je ne pouvois nullement attirer mon frere, a Vilna a moins qu'il ne fut dans le Diocese de Vilna. j'attends la nouvelle de son arrivée et dans ce tems la sans le moindre delay j'enverray Mr. le Chanoine Lopacinski, pour lui faire subir cette course. Malgré tout cela j'ay ecrit une lettre a l'Eveque de Luceorie, dont je vous envoye la Copie, quoique je suis persuadé qu'avant qu'elle parvienne ils seront hors de sa dependeance. Quant a l'Affaire du Canonicat de Varsovie, je remets tout a vôtre delicate conscience et vôtre prudence ordinaire. Vous saurés faire en sorte qu'une presentation prematurée, et precedente ma resignation ne soit pas le titre et le droit pour obtenir le Canonicat en question. j'embrasse de tout mon Coeur Mr. l'Abbé Massalski. Il faut savoir que pour etre Installé, il a besoin de quatre Documens Authentiques, qui prouvent les quatre quartiers de sa Noblesse, chose qu'on exige si exactement, qu'on m'a suspendu la Voix active, par la seule raison, que je n'avois point en main des Documens pour prouver un de mes quartiers, jusqu'a ce que je l'aye produit, quoiqu'il y a eu quatre personnes de la premiere qualité, meme des Senateurs et des Ministres d'Etat, qui ont servi pour temoins a prouver mes quatre quartiers. Il faut donc prevenir tous ces inconveniens, qui ne nuiroient pas mais qui sont pourtant desagreables. Il faut savoir aussi qu'on exige des temoins de qualité

honoris gratia pour le Candidat, Il faut aussi qu'il se
prepare a tems pour n'etre pas sujet de se couper en
parlant a deux Complimens un Polonois fort Court
en presentant au Chapitre la presentation du Roy
un autre plus long en Latin, en remerciant le Cha-
pitre in occluso rotulo aprés l'admission. Je vous
prie Mr. que l'imprudence des Administrateurs de
mon frère ne vous degoutent pas, je verray dans peu
mon frère et je feray en sorte, que toutes les clauses du
Contract soyent exactement remplies. La Depense que
vous ferés pour obtenir de Rôme ce que nous desirons
vous sera rendüe avec mille actions de grace je suis

P.S. Je negocieray avec le Suffragant de la Russie
blanche mais je crois qu'il faut lui faire un peu
peur, il affecte de ne se point interesser pour la
personne qui devroit rendre les comptes, mais
si cette meme personne ne sera point contrainte
le jeu ne finira pas. Il ne faut pas se prendre au
Suffragant, mais a celui qui a administré la
Cure de Vilecte et cela finira.

JWJmx Koadiutor Wilen. do JWJmł Branickiego
Hetmana Poln. Koron. z 23 Febr. 1740 Wilno.

Lubo praevidebam że propozycyą od Wm Pana Miecznika wielkie
znaydzie trudności tak z tey racyi że pospolicie Biskupi
nie radzi widzą umnieyszenie iurizdykcyi swoiey per extin-
ctionem beneficii saecularis favore zakonnych osob, częścią
także że takowe fundacye nie od iedney woli Loci ordinarii de-
pendują ale też wsparte być muszą consensu kapituły

zawsze w podobnych okkurrencyach ad assentiendum trudney
proponowałem iednak desiderium WxMci Jmx Biskupowi
Wilenskiemu chcąc dosyć uczynić rekwizycyi Jego z tym
wszytkim widząc JmX Biskupa constanter excluzią
czegosię rożnemi nie małey importancyi racyami, za
co bardzo że nie mogłem efficaciter usłużyć voti
WxMci a tym samym pragnę eo ardentius okazyi w
którey bym mogł słuszną usługą satisfacere powa-
tym rozkazom WxMciPana na dowod że iestem tenero affe
ctu przy należytey observancyi.

JwJmx Koadiutor Wilenski do JwJmci Sapiehy Kanclerza
WWxLitt. z 26 Febr. 1726 z Wilna.

Poniewasz post fata x Jm Woiewody Nowogrod. rożne pozostały
wakanse, osobliwie Woiewodztwo Nowogrod. y Regiment
Brat zaś moy ieszcze nie kusi Czerwoney moratur y
niewiem o co supplikować będzie WxMciPana zaczym przy
chodzi mi tylko generalibus terminis złożyć u stop WxM.
prozby moie abyś go raczył do tego promowować co
będziesz sądził być dla niego conveniens y o co sam
instabit za sobą do WxM. Alienos Dlos non quaero bo
wiem że konkurruie o regiment na Brata swego JmP
Fleming Jenerał artyllery WxL y może że znaydzie
fautores nie zważaiących iak iest periculosum dla
Oyczyzny dać w ręce cudzoziemcom robur militiae.
Dłus parkat ale widzę ex nostris magnatibus sen
tymenta staropolskiey miłości dobra pospolitego zdaią się
być iednym żartem albo ens chimericum revera
nunquam existens. Italuiż to tkaym iako mieyca
zasz WxMć wyszedł instrument konwokuiący Szlachtę

Kurlandzkey na ziazd inuia Republica gdy Woyska Zagraniczne in visceribus tey Prowincyi grassantur. Przeiezdzał tędy Jmć Pan Kasztellan Witebski z ktorego zro zumiałem że Familia Jego iest barzo consternata że się Jch proiekta nie powiodły. Na Marszałka Nadworn cały Dom fremit primo że roznemi chiwemi proiektami swemi imie Sapiezynskie exacerbavit secundo że podiąwszy się stanąć Deputatem na Białey Rusi, iak mowią negligenter koło interessow chodząc tey nie dolazł. W ktorey sub protectione naszego krezusa miał być obra nym Deputatem Jmć Pan Stta Borcianski ale y temu nie powiodło się. Pozakowskiego kalendarzyk posyłam takie to nasze Duchowne prezenta kiedy nam daią wielkie dary iako to Tomy in folio to my przysługuiemy się bagatelką zawsze liberaliter spargendo przytym millenas appreciationes. ale flore ktore solet qui dare thura necavit, tuczące apprehaduią aby im ni fasti każda godzina była albo notanda Calculo co prawdziwym życzę sercem piszęc z naygłębszym respektem.

Jw Jmć X Koadiutor Wilen do Jwmć Sapiehy Łowczego WWxLito z 20 Febr 1746 Wilno

Wielce żałuię że WMć podług dawney planty swoiey nie ziachał na Zapusty do Słonima nie tylko dla tego że dla mnie differtur solatium predszego powitania y ucinienia mego kochanego Dobrodzieja iako też oddania submissyi XXięstwu Jeymci ale też że tego roine wyciągaią wielkiey importancyi interessa urgenter. Post fata XJmć Woiewody Nowogrodzkiego należałoby o ktorykolwiek wakans a moim zdaniem nay bardziey o

2112

Regiment konkurrować, iakoż rozgłoszono tu że WMć Pan iuż do Drezna pospieszyłeś, ale iako widzę ta nowina zbyt pozno doydzie aby WMć mogł należyte uczynić zabiegi ad assequenda intenta, czym uwzględniwszy do JKMci Kawalera pisałem za WMć instando. Niemniey predkiego w tym kray pospiechu wyciąga następuiąca sprawa czyli też ugoda z Sukcessorami ś. p. JMX Biskupa Wileń. po zerwaney we Lwowie kombinacyi, bo ta siła osob dystyngwowanych oburzyła. Mam relacyę orozmych ktore się tu krążą przeciwnych procedurach, o czym ad coram. Jednak z samych Listow XJMci podkanclerzego możesz WMć to iak w miniaturze widzieć, Życzę tedy porzuciwszy oeconomicas dispositiones w dobrach o ktorych sub iudice lis est pospieszyć do Stolicy gdzie Cię comparere nie omieszkam ad primam famam przyiazdu WMć w tamten Horyzont.

JWJMX Koadiutor Wileń. do J. X. JMci Sanguszka Marszałka WWXLgo 26 Febr. 1758 Wilnie

Na dwa listy WXMci dwoma pocztami po sobie należycie idącemi odebrane z należytym reponę respektem, ponawiam się com w dawnieyszym liście moim wyraził że za przybyciem Brata mego do Litwy z niesięcznim sine dilatione nie omieszkam strony wyprawienia wcześnie Plenipotenta, ktory będzie miał commis recurrere do protekcyi WXMci. Papierow oprocz tych ktore anterius produkowałem przed WXMcią iakoteż na ostatniey nie doszłey kondescensyi, nie mam y niewiem zkąd Brat moy te uformował opinią, sądzę że się nie sufficienter wyexplikował o dawnych dokumentach mowiąc, ktore są wiadome

WXM. O przedłużę rezolucyą w interessie Kalbreyzskim supplikuię WXM a sam przytey okazyi oswiadczam się z prawdziwie życzliwym przywiązaniem moim oraz że iestem ziednaynyszem tym respektem na całe życie.

JWJMX Koadiutor Wilen. do JWXJMci Czartoryskiego Podkanclerzego WXLitt. d. 5 Mar. 1746 w Wilnie.

Dziękuię WXM że mi poufale solito candore kommunikowaś raczysz anxietates swoie które mnie samego mają za obiektum iak zupełnem sam z łaskawemi na mnie postempowaś otwartym sercem tak podobny proceder zemną nie tylko mi nie iest przykry ale zowszem wielce mię obligie upewniam WXM że nigdy we mnie non preponderabit nad słuszność przywiązanie do osob nawet nayblizey sanguinis nexu zemną złonczonych. Jest we mnie passio dominans żywy affekt ku imieniowi memu y mam go za rzecz chwalebną zdymże się nie taię ale bez kompa raciy bardziey o te staram się w Litwie reputacyą że nie iestem capax ex impetu czy to słuszne czy mniey należyte uczynywać pretensye do mnie należących, które gdy się zdarza iuliże ad libram aequitatis one pierwey serio ponderare zupełnem. To wyrażam WXMD y z takowemi oswiadczam się sentymentami nie dla iakowey próżney chluby ale aby WXM raz nazawsze poznawszy moy charakter wiedział iakiemi maxymami rządzić się zupełnem. Jednak żeby mię nie dzieliła in contraria studia z iedney strony obligacya Kotelborska z drugiey wrodzony affekt ku swoim wszelkiego do łożę starania do zakonkludowania tego interessu ugodą która z iakich przyczyn non successit y dotychczas się przewlekła doskonale iescze informowany nie iestem. Interea że takowe conatus moie non.

sterilescent favente Numine mam mocną otym perswa
zyą y dla tego wczesnie oto proszę WXMci aby wszyst
kich konsultaciorow nakłonił do zesłania plenipotentow
albo do ziachania in persona na początek
Zborow do Wilna. Differencye o ktorych
WXMć w liscie do Jmć x Kanonika Łopacinskiego pisany
namieniasz lubo znacznie mię martwią, iednak to mię
solatur, że Szwagrowie łatwoszą przyidzie może
gdy im kto evidenter remonstrabit że uni prawdziwy
interes iest żyć z sobą w dobrey Harmonii
do czego wiem że WXMć contribuere zechcesz ponieważ
od dawnego czasu starasz się WXMć szczerą y zbytpolną
ugruntować przyiaźń między temi osobami. Wczym
Ja zawsze sequar vestigia WXMci pamiętaiąc że
obligacya charakteru et stationis meae iest nay
przyzwoitnieysza utrzymywać zgodę et Unionem
animorum między Familiami w tey Prowincyi.
Zaczynaiąc tedy koło tego allaborare wyprawiłem
dziś Jmć Łopacinskiego wyżey wspomnianego, ktorego
iednostayney protekcyi WXMci rekomenduię, do Słonima
spodziewaiąc się że iuż tam znaydzie z Warszawy
Bratnego aby onego sprowadził
do Wilna lub też umowił mieysce gdzie bym mogł
się z nim widzieć wczesnie przed Zborem. Na tey
konferencyi będę miał pro principali obiecto na
Słonie Brata mego do zakonkludowania wszystkich
differencyi per amicabilem compositionem
tenże Jmć Woysku ma obligacyą bywszy w Słonimie
iachać do Jmć Woiewody Wileńskiego. De successu
tych negocyacyi donieść nie omieszkam WXMć ktorego

się Pasce rekomenduię zostaię solita veneratione.

JWJm X Koadiutor Wilen do JO XJmci Radziwiłła Wdy Wilen die 5 Mar 1720 w Wilnie.

List WXM zjedney strony wielką mi przyniosł konsolacyę gdy widzę że znasz doskonale szczere intencye moie życia nayściśleyszey przyiaźni y konfidencyi z WXM na ktorey się nigdy nie zawiedziesz WXM tak z drugiey strony niezmiernie mię consternavit gdy wyczytałem to w rumore vulgi głoszący początko że wszczynaiące iakowesci dyffidencye między WXM y Bratem moim. Naypierwey Pana Boga prosić gorąco nie omieszkam aby oboygu WMM raczył inspirare spiritum pacis et concordiae potym ktokolwiek siła starania y sposobow znaydować się we mnie będzie wszytkie te nato obrocę aby te iak nayprędzey zgasić dissidia a Brata mego iak nay doskonaley przyniewoławszy łaskawemu sercu WXM utwierdzić ścisły związek stałey y szczerey na zawsze przyiaźni między WXM y Bratem moim co że mi succedet favente numine tak mocną mam nadzieię że o tym nayumnieyszey nie mam wątpliwości. Jakoż nie podobna aby domy nasze nie poznały evidentiam tey prawdy że iest to nayweększy nasz interes ściśle z sobą trzymać się Harmonii bo to znaią doskonale sami nieprzyiaciele nasi albo też i ktorzy chcą in turbido piscari gdy się takiemi nowinami delektuią ktore teraz volitare poczynaią y tego naybardziey obawiaiące się abyśmy z sobą nie byli in unione animorum. Z tey racyi supplikuię WXM aby zale ktore masz do Brata mego w sercu tłumić raczył bowiem że siła Znaydzie się studiose pracuiących do wzbudzenia coraz większey do nas dyffidencyi ktore że wkrotce sopientur upewniam

246

chcąc zaś uceltyfikować brata mego wyprawiłem Jmt woyskiego mścisław. ktorego z potrzeby WXM rekommenduię instantissime do Stonima upraszaiąc Jmt Łowczego Lit. żeby zieżdżał do Wilna z ktorym wszystko umowiwszy albo sam ieżeli zwłoka zdrowia słabości tego szczęścia broni nie będzie pospieszę do Nieświeża in venerationem WXM albo też onemu doskonałą uczynię per affidatam personam relacyą. Supplikuię WXM abyś chciał promowować synowca Jmt Biskupa Wileń. ktoremu ta łaska WXM wielką przyniesie konsolacyą bo tego przy podeszłym wieku swoim barzo pragnie aby in diebus suis synowcow swoich widział in aliquâ distinctâ stacyone, iako i go wielce kontentuią iuż swiadczone łaski WXM Jmt Ziinkowiczowi

JWJmt Koadiutor Wileń. do JWJmt Sapiehy Łowczego WXLit. z 8 Marca 1726 Wilno

Ponieważ ostatniey konsequencyi racye urgent abyśmy w siłu interessach przed zaczeniem sądow wcześnie się znieśli y iest tego prawdziwa nieodbita potrzeba sam zaś dla zwykłey zdrowia słabości ziachać nie mogę supplikuię kochany dobrodzieiu abyś iaknaypredzey sine ulla mora chciał lekko wybrać się y excurrere do Wilna czego ieśli WMć uchoway Boże nie uczynisz zapewnie będziesz tego nieraz załować. Co namieniwszy referuię się na Jmt woyskiego mścisław. ktorego z umysłu do WMć wyprawuię zostaiąc tenerrimo affectu przy należytey weneracyi.

P. S. składam u stop xżnei submissyą moią przepraszaiąc uniżenie że na dni kilka dla pilnych interessow samey że xżnei y domu naszego interessow sprowadzam WMć do Wilna

JW JmX Koadiutor Wilen. do JmP Czarneckiego
Str. Pokutyn. slugo. d. 6 Mar. 1746 w Wilnie

Jako partykularną prosequor WmP estymacyą tak mocno wypersuadowany iestem o stateczney Jego ku mnie przyiaźni et in hoc fundamento powtórzy czynię zeloso usilnie upraszaiąc WmP abyś kredytem swoim quo polles u JOxPa Woiewody Wilen. raczył te fulcire intenta JmP Woyskiego Mścisławskiego. Doszła mię nowina która mi wielką przyniosła alteracyą że między JxPem Wdą Wilen. y Bratem moim iakowesci wszczęły się dyffidencye, które że favente numine sopire potrafię naymnieyszey nie mam wątpliwości gdy mię WmPana Zelosé wesprze kooperacya wczesnie tedy (znaiąc że WmP masz pro obiecto utrzymywać iaknaylepszą między Domami naszemi Harmonią) usilną prozbą zamawiam sobie ten fawor WmP a teraz upraszam abyś wszystkie rzeczy ad hunc finem disponere starał się osobliwie arcendo malevolorum conatus ile że iest siła takich którzy kresczyt-wa y roczna kresceneya fundatur iak in fertili gleba na kolliziach między Familiami. Jeraźo tedy viribus upraszaiąc WmP abyś ten interes miał cordi o moiey upewniam wdzięczności y że wzaiemnie będę ad usus WmP prompto animo przy iednostayney affekcyi ufundowaney na partykularney estymacyi.

JWJmX Koadiutor Wilen. do JWJmP Branickiego Hetmana Poln. Kor. d. 12 Mar. 1746 w Wilnie

Z Prawdziwey moiey ku WmP życzliwości zawsze będąc intentus abym Jego pełnił exacte rozkazy konferowałem z JmX Pollowskim Regensem

seminarium tutey szego Bartholomita ktory nie maiąc od Rezesa swoiey Kongregacyi w Polszcze y w Litwie znayduiącego się Jm x Brzozowskiego w Kielcach rezyduiącego kommissu ad tractandum upewnił mię że miał do niego pisać o plenipotencyą prosząc a ieżeli onąg otrzyma apellurował mię że będzie szukał Wmc bez zwłoki aby tóorum chwalebne iak naypredzey swoią odebrało Konkluzyą tak ktory umowie na kondycyi do fundacyi należytych iako też circa designationem osoby ktora by cum titulo Praepositi na tamtym mieyscu znaydowała się, z tym wszytkim sądzę że ten interes breviori compendio skończy się gdyż iuż z pobożną swoią oderwał się intencyą do Jm x Brzozowskiego prosząc aby zesłał do Białeystoku kogokolwiek z swoiey Kongregacyi ad tractandum iako też aby wcześnie upatrzył subiectum e medio xx Bartholomitow stateczne, uczone y maiące talenta przyzwoite do takowego mieysca w ktorym się z okazyi rezydencyi Hetmanskiey zawsze wielka zdarza publika co z instynktu mego namienił Jm x Polkowski Jm x Brzozowskiemu tą pocztą. Wespoł z Jm x Biskupem Wilenskim czekaiąc cierpliwie finalney Konkluzyi tego dzieła barzo się budujemy z pobożney intencyi Wmc Pana y nie możemy tylko Panu Bogu dziękować za tak chwalebne inspiracye a Wmc zelum condignis extollere laudibus. Ja zaś to duplici titulo chętnie czynię y iako Brat y iako Biskup chcąc ubiq. Woorum nawet ad aras być życzliwym sercem teraz zaś piszę się z należytą weneracyą.

Jwym x Koadiutor Wilenski do Jwymc Sapiehy Kanclerza WXL z 12 Mar 1748 z Wilna

Doszły mię zesłaneWmc deklarowane volumina Mow, iako zaś,

przeszłą pocztą uniżenie dziękowałem za one iuż tak teraz naynizsze ponawiam podziękowanie za effectum nadziei moiey: dyspartyment onych takim się stał porządkiem JmPStta Puński iako zwykł z Bibliotek Sapieżyńskich rapere quo potest, dwa tomy mi odebrał, drugie dwa efferunt JmX Kanonikowi Łopaczinskiemu y JmP Woyskiemu Mścisław: piąte volumen zabrała Inflanterya JmX Biskup Smoleński wespoł z JmP Kasztellanem Inflantskim tu przytomni aby nawet in ultima Thule prace JmP Danełowicza albo raczey Authora tak pilney y wyborney kollekcyi były przedzykowane. ostatni ledwo się w moiey Bibliothece utrzymał. Doszły mie także listy instancyalne za JmP Woyskim Mścisławskim za które iaknaynizeney dziękuię WmP. suo tempore oddam ie ale bez koopert bo mi żal pieczęci omni imaginabili modo herby Sapieżyńskie reprezentuiącyck. Barzo mie zatrwożyły semina dissensionum miedzy xJmP Woiewodą Wilen: a Bratem moim żebo ~~iesten pewien~~ że favente Numine potrafię zgasić in scintilla to incendium ad hunc effectum wyprawiłem JmP Łopacińskiego i Woyskiego Mścisławskiego do Nozima chcąc Brata mego przynaymniey do Merecza sciągnąć abyś tam po konferencyi z JmP Łowczym Lit. ułożywszy planbe stałey rekoncyliacyi, albo sam z tym poiechał do xJmP Woiewody Wilen: do Nieżwieża albo też wyprawił affidatam personam życząc sobie przed Trybunałem te wszczynaiące się sopire dyffidencyie. Doniosł mi iuż JmX Biskup Smolenski że xJmP Podkanclerzy Lit. iniwa dyował słowo y deklarował promocyą swoią do Pisarstwa WxLit. JmP Platerowi Staroście Inflan: ieżeli urzędy WxL maią być praemium tego że kto sobie wytłowił ktory iddam, niesłusznych precedencyi namnożyło się siła imaginacyi podobnych y nowy sposob Konkurrowania w Oyczyznie okwoznie. z tym wszystkim nie chcę ganić tego Ministra że wysokim Kon.

ceptem swoim wynalazł medium Kombinacyi, odstępu
ię od deklaracyi mnie danej z ktorą usiłu listach
etiam ad indifferentes personas pisanych oswiadczył się
że miał promowować do tego urzędu Synowca mego, exku
zuiąc się nawet, xięciu Woiewodzie Wileń za Familię swoią
instancyiącemu, raz obowiązanym mnie słowem. Że
wszystkich stron mamy relacyą że się zabiera na Woynę
między Moskwą, a Prusakiem gdyby te dwie potencye
ye zsobą uierać będą spodziewałbym się że Rzeczpospolita
nasza cum iuribus et libertatibus suis
optatæ fruetur malakia ydla tego lubo ieist obligacya
Biskupow prosić Pana Boga o zgodę Panow
Chrześciańskich ja quo ad hoc punctum nie mam
ochoty do modlitwy y nie godną modłą moią
Maiestat Boski turbować nie będę i abo też prosząc
o uspokoienie civilis belli w Anglii poniewaz syn
Pretendenta gurnie. Znayduią się w Litwie takie osoby
ktore podobno teslinięe że mnie widzą instalione Ko
adiutoryi Wileń z promocyi Wt otrzymaney staraią się
od kogo w mnie suscitare barzo sedatam passionem
ambitus o ktorekolwiek Biskupstwo Koronne, teraz zaś
geminant persvazye swoie ex occasione Wakansow do
ktorych otwieraią Campum fata xięcia Kardynała
zwłaszcza że j x Prymas barzo chwiaiący żywot
na zdrowiu ale ia iestem arcy kontent sorte mea
y naymnieyszey do tego nie mam tentacyi. ot tylko będę
sollicitus abym nato zasłużył pochwałę in titulum
sepulchri że trzymaiąc się Katedry Wileń starałem się
pro posse służyć Panu Bogu, publice, y Familii naszey.
Co że u mnie iest meta votorum solito Candore upewniam.
Przyszłą pocztą kommunikować będę Wt
nie ktore nowy Polskie Piotra Sapiehy Stoln. Li
świątobliwego y Brata mego Jgo Łowczego Litt. że

per modum supplementu będą się mogły pomieścić przy Tomie Swady Łacinskiey. Tam ieżeli WMć każesz inserere niektóre opera Łacinskie życzę przyłożyć opusculum Orzechowskiego barzo piękne pod tytułem Fidelis subditus seu de institutione Regia szkem ad apparentiam prostym ale w racyach mocnym napisane a teraz rzadkie.

JWJmć X Koadiutor Wileń do JWJmć Massalskiego Kasztellana Wileń dń 12 Mar 1746 w Wilnie.

Dziękuię uniżenie WMć iteratis vicibus że chcesz puliże protekcyą y promocyą swoią Jmć Woyskiego Wszidaw który że iuż do tych czas swoią oddał obserwancyą WMć in persona niewątpię Jmć Dudowskiemu do funkcyi Podskarbstwa służyć będę z ochotą. Temi dniami spodziewam się w Mereczu widzieć z Bratem moim Jmć Podczym Litt z którym rozmówię się de loco et tempore ziazdu naszego będę miał inter praecipuas Curas y co tam umówiemy proponere arbitrio WMć nie odwłoczne non intermittam, teraz zaś upewniam o moim tak mocnym do osoby WMć y Prześwietnego Domu Jego przywiązaniu że ten móy prawdziwey życzliwości związek iest tak stały że żadna nie może occurrere w życiu okoliczność która by mię odmienić mogła albo naruszyć te protestacyą cum qua glorior palam że iestem z partykularną obligacyą.

JWJmć X Koadiutor Wileń do JWJmć X Wołłowicza Pisarza WXL dń 12 Mar 1746 w Wilnie.

Wiele obligowany iestem WMć żeś instantia interpozycyi moiey raczył się łatwo obeyść z Jmć X Kanonikiem Karpiem

ktory poniewaz pretendowane Contingens dziś od
syła do Warszawy na ręce Jmx Juraty Kolecta
tora Provinciae Lithwanae nie mi nie zostaie
tylko przy tey okkurrencyi rekomendować się
łaskawey pamięci WmPana oraz oświadczyć
się że iako wielkie talenta WmP zaniosły mie
nia Jego Korrespondencyie singulari prose
quor veneratione tak winszować sobie będę
ieżeli mi kiedykolwiek poufałe zaydą roz
kazy WmP podaiące mi Campum do oświad
czenia słuszcznie że iestem.

JW Jmx Koadiutor Wilen do JWJmx Ktyłłena
Biskupa Smolen w Wilnie d 23 Mar 1746.

Jako mi wielkie przyniosła solatium Kompania WmP z ktorey
gdy mam satysfakcyą konwersacyi zawsze melior
discedo od niey tak zwiaxaniasię naszego wielka
dla mnie urosła przykrość, suppleo tedy absencyą moią
listowną odezwą rekomendnuiące się łaskawey pamięci
WmP ktorey odbieram pignus w liście do Jmx Kanonika
Łopacinskiego pisanym y wyrazonych zobowiązności
[illegible] moich apprehensyach, z tey okazyi in
actu negotiorum maiąc tu Brata mego a wpadie
waiące się co moment Bratowey moiey krotką
expressyą wyrazam pełne życzliwości y prawdziwey
obserwancyi sentymenta moie ktore mie czynią ku
osoby WmP addictissimum a do usług Jego zawsze
promptum przytym należyte łączące za wyrazone
powinszowanie podziękowanie upraszam WmP uniżenie
abyś w sercu y pamięci konserwował tę, osobliwe

ad aras ktory chcę być na zawsze vinculo scisłey przyiazni et Episcopalis mutuæ Charitatis y przy należytey weneracyi.

JWJmć x Koadiutor Wilen[ski] do JW x Sliwickiego Pisarza tora d. 26 Mar[ca] 1776. w Wilnie

Indyspozycya zdrowia mego ręką mi własną pisać nie pozwala a zaś JmćP Eberta do expedycyi Francuskiey zażyć nie mogę bo ledwo nie extremis laborat do mię zwykłego tedy w Korrespondencyach naszych, oyczystego stylu rzucić się muszę. millenis vicibus dziękuię WMćP że wyrobiwszy tak trudną expedycyą z którey uwolniłeś mię WMćP z łaski swoiey od cięzkiey turbacyi ktora mię przez miesięcy kilka trapiła oraz napełniłeś mię wymownym ukontentowaniem mnie Bratową moią y JmćP Łowczego upewniam że wzaiemnie odbierzesz WMćP mi ab nas addictissimos na wszelkie rekwizycye swoie JmX Kanonik Łopacinski wyrazi WMćP modum ktory Brat moy wymyślił do exolucyi nie odwłoczney wątpić o nim nie trzeba ale mowię per impossibile gdyby Brat moy nie chciał uczynić należytey WMćP satysfakcyi apre kuruię że onę prestare z własney moiey szkatuły nie omieszkam bo tego słuszność y wdzięczność WMćP należąca ponas wyciąga za wyrażone apprehencye z okazyi Patrona mego dziękuię uniżenie iest to skutek zwykłey łaski WMćP ku mnie że mi hos gradus życzysz do ktorych nie mam wolicyi iestem tak kontent sorte mea et illa statione ktorą mi dał Pan Bog w Patrio nido szczera zaiste że w Litwie zawsze mogę być kościołowi

Oyczyznie porzciwym ludziom y Familii moiey utilior że naymnieyszego nie mam desiderium altius scandere, przy kooperacyi WM[c] iuż Brata mego ulokowawszy ad metam votorum z rzeczy doczesnych nie sobie nie życzę wczym tylko dobrze wyedukowac Synowca mego y dobrze skonczyc scenę ktorą na tym theatrum swiata Boska reprezentuię bo przy stałym zdrowiu nie tak należy myślic iak nowy akt zaczyć iak iako skonczyc chwalebnie ten ktory reprezentuie y to iest votorum meorum non plus ultra de caeteris wiem że gdyby mi zdało się mutare Patriam solum nie tylko sami promowowali mocno przyiaciele moie ale ieszcze barziey nie przyiazni Domowi memu aby mi w Litwie nie zawadzał.

A M.r le Visiteur Sliwicki a Vilna.

La ratification du menage est faite et on vous donne mille benedictions. M.r Lopacinski vous marquera en detail tout ce qui regarde la somme qui vous est due. Au reste je vous assure que mon Frere vous est si reconnoissant qu'il est incapable de manquer a ses engagements. Soli Mon neveu Commence a avoir besoin d'un peu de Contrainte pour être Contenu dans son devoir, et la seule persuasion est actuellement hors de saison je vous Conjure donc de me procurer un Gouverneur avec ces qualites; je supose qu'il ait un

grand fond de religion et de probité et des moeurs irreprochable sur tout en chasteté après cela la qualité dominante que je desire dans un homme comme cela c'est baucoup de prudence, de circom spection et de vigilance sur les moindres de marches de mon neveu, il faut aussi qu'il sache parler d'un ton d'authorité et qu'il fasse profession ouverte d'etre auprès de mon neveu, pour observer sa conduite a ma place et pour m'en faire le rapport, s'il peut se rendre agreable ala bonheure si non, je l'en dispense, comme aussi de l'etude. mon neveu scait jusqu'ala Rhetorique inclusivement tout ce qu'il faut scavoir, et je auray des autres personnes pour lui apprendre la geographie et l'histoire qu'il scait deja en partie, il n'est donc question que d'avoir un surveillant sur sa conduite homme de probité et prudent et qu'il veille le suivre toute la journée, et coucher dans une chambre auprès de lui, en l'observant continuellement et le retenant in obsequio par sa presence il pourra prandre le titre d'amis au lieu de celui de Gouverneur et quand il faudroit lui payer mille ecus et meme plus par ans je le ferai ponctuellement. il faut aussi que pour le moins il entende le polonois par plusieurs raisons.

le bon naturel de mon neveu n'a pas besoin en rigeur de toutes ces precautions que je marque mais qui peut deviner viam viri in adolescentia eius, et c'est mieux en cela d'user de trop de precaution que d'en manquer. au reste res est solliciti plena timoris amor, je vous prie le plus instamment du monde de me procurer au plutot ce soulagement et je suis Constemment.

P.S. je vous envoie un blanc signé pour le Cardinal protecteur, marquez ce que vous jugerez a propos pour retenir notre cher auditeur que je serois au despoir de perdre. je tacherai la poste qui vient d'obtenir une letre de Mgr l'Eveque de Vilna Mgr de Samogitie etant noirci, sa recommendation ne sera pas consideré et peut meme nuire.

JWJmx Koadiutor Wilen do JWJmt Sapiehy Łowczego W. X. L. Precypitowany niesłychanym przykładem przed dyspensą maryaż Umt a tym samym totaliter invalidus iak niewielkich herba cyi nabawił wyrazić nie podobna z tym wszytkim niechciałem tego donieść Umt z głembokich racyi. interim pisałem suplikę do Oyca S. o nowe prosząc dyspensę bo pierwsza swoy stra ciła walor ktorą Umt mocno przepędaiesz, ale oto mnieysza day Boże druga iaknaypredzey przyszła, aże y ta powtor na walor by swoy straciła gdyby Umt nie nalazła separatum spodziewam się czas oney w przyszłym tygodniu zaczym zaklinam Umt ieśli masz cokolwiek sentymentow boiaźni Boskiey y prawdziwego punktu honoru abyś od odebranego tego listu żadney nie miał kommunikacyi z xżeyną swoią, bo nato przysięgać będzie

potrzeba że po odebraney przestrodze tey się Umć chroniłeś
niewiem czy Umć wyexkluzuiesz przed Bogiem ab incestu
y od wielkiego kryminału bona fides ale ta po odebraney tey
nowinie subsistere nie może bo byś teraz był Umć wcale
inexcusabilis y nie mogłbyś należyty wyłonić iurament
bez ktorego powtorna dyspensa wagi mieć nie będzie
to zaś omnino requiritur aby choć krotka separa
cya praecedat nowy szlub y exekucyą powtorney
dyspensy, upraszam tedy iaknayprędzey do Wilna
pospieszyć bo inaczey Umć uniunqe nie możesz kohabi
tacyi z żoną y strasznej obrazy Boskiey ktoraby mille
nas maledictiones na Umć sciągnęła. Jezlibyś zaś Umć
nie ziachał to z wielkim żalem moim y nie widziany
na swiecie przykładem będę musiał obligacyą Paster
ską przekładać nad miłość Braterską y przysłać sub
pæna excommunicationis inhibicyą publiczną WP y xżm
abyscie z sobą nie mieszkali. Stacie mi to żałosnego ściśle
tow tak przykry list do Umć pisać, ale prawdy obwinąć
nie mogę gdy contrarium każe moia obligacya oraz in
teres sumnienia y honoru Umć niech Bog odpuści temu
kto Umć w tak wielkie wprowadził ambarasy ktore i atu
mille artibus tłumię ale w koronie o tym wszędzie gadaią
y kardynał gdyby był pożył pewnieby Umć znacznie szko
dził in religium referruię się na Jmć Woyskiego Mścisław ktorego
umyślnie do Umć wyprawuię aby go sprowadzić do Wilna
gdzie Umć nie siła zabawisz bo spodziewam się tą pocztą
dyspensy z ktorą zaraz pospieszę tam gdzie się xżę znaydo
wać będzie aby dać nowy szlub sekretnie Umć y dlatego zy
czylbym tak rzeczy z praktykować aby xżę do Mereczа
ziechała bo takby się prędzey ta scena skończyć mogła.

Jmćx Koadiutor Wilen do Jmćp Sapiehy Łowczego WxL.

Z prawdziwego mego do osoby Umć przywiązania możesz Umć
mi akowaić że ta nowina ktorą przymuszony znalazłem się

Doniesc iest tak mnie bolesna iak samemu Wnt Lubo iestem pewien że z łaski Pana Boga y protekcyą S Kazimierza wszytkie intencye nasze pomyślny wezmą skutek bez zwłoki iakoż przyszłą pocztą zapewne spodziewać dyspensy z Rzymskiey zaktorą nowy szlub wszytkim tym turbacyom koniec uczyni, chcicy tylko Wnt wto potrafiać aby się z JeyM nie alterowała ktora gdyby zieckała do Merecza lepiey by to było, możesz Wnt upewnić z JeyM że iestem plus quam certus że dyspensa tą pocztą przyidzie ale to iest essentialiter rzecz potrzebna gdybyś Wnt tegoż dnia domniesię wyslał y to requirit advalorem przyszłey dyspensy. trzeba się tedy nate krotką rezolwować separacyą proszę się nie turbować y być wesołym Wnt wszm punkcie odemnie iesteś szczęśliwszym że mię ten interes martwił przez Cztery Kolny a Wnt tylko od dnia dzisieyszego ale po ostatnim liście JmX Sliwickiego turbować się nie trzeba nie wątpię że na przyszły tydzień dyspensa przyidzie

JosJmX Koadiutor Wilen do JoJ z JeyM Łowczyną w wxcatto.

Z niewymownym ukontentowaniem moim dziś odbieram z Rzymu expedycye y list od Oyca S odomnie adressowany ktory wszytkie zachodzące trudnosci doskonale y zupełnie ułatwił maiąc tedy to w mocy moiey spieszyłbym dniem nocą tam gdzie się WxM znaydujesz chcąc iak nayprędzey ten tak wielkiey importancyi interes zakonkludować ale że z pewnych okolicznosci nieodbita iest potrzeba azeby się to w Wilnie traktowało odważam się supplikować WxM abyś raczyła tu ziachać iak nayprędzey gdzie ia z JmP Łowczym z iak naywiększą niecierpliwoscią czekać będziemy przybycia WxM Jako zaś wszytek ten interes promowowałem z wielką ostrożnoscią y zextraordynaryinym sekretem tak upewniam że y konkluzya onego będzie w samym sekrecie zachowana ile że to wszytko teraz odemnie iednego dependuie. Za łaskawe powinszowanie Patrona mego składam u stop WxM iak nayniższe podziękowanie tą literą z wielką impacyencyą życzę sobie ustnie oswiadczyć bez zwłoki że iestem z iak nayzywszemi życzliwosci sentymentami przy należytey nawszytkie rozkazy dozgonnie submissyi.

Ps. że ręką swoią nie piszę przepraszam JoWxM niechcę się inkommodować nieczytelnym Charakterem do tego wiem że nie mogę dosyć wyrazić wdzięcznosci y submissyi sentymenta ktore cały dom nasz winien WxM.

JWJmx Koadiutor Wilen. do JWJmP. Oginskiego Czesnika W. X. L.
d. 2 Aprilis 1746 w Wilnie

Wielce mię obliguie powtała rekwizycya WMP. ktorą mam zadowodzi iestes persvasus o moiey prawdziwey do osoby y interessow swoich addykcyi oraz upewniam że we wszelkich okurrencyach mocnego dołożę starania aby przyzwoite sprawy WMP. mogły terminari per amicabilem compositionem y że wtym sollicite et zelose allaborare nieomieszkam chcę Antekwam testari że iestem bez zadney prywaty z partykularną propensyą oraz Constanti Cultu.

JWJm X Koadiutor Wilen. do JWJm X Mapalskiego Kanonika Wilen. d. 2 Apr. 1746 w Wilnie.

Jeżeli każdego namnie łaskawa pamięć wyciąga słusznie odemnie należytey wdzięczności Censum pogotowiu wyrazone WMP. Zołarzyi Imienin moich apprekacye nietylko wemnie excitant gratitudini sensus aletez wielkie mi przynoszą ukontentowanie tym samym że WMP. osobliwszym prosequendo affektem życzę sobie na zawsze mieć partem w pamięci y sercu Jego, dziękuię tedy zaten dowod affektu Jego oraz circa mininentiam Paschalis gaudii życzę WMP. zawsze fortunnych Sukcessow oraz upewniam że iestem zie dno stayne przywiązanym Sercem Constanti Cultu.

JWJm X Koadiutor Wilen. do JOxJm Radziwiłła Woiewody Wilen. d. 2 Aprilis 1746 w Wilnie

Nie bardziey nie maiąc cordi iak ugruntować stałą y nieporuszoną przyiaźń między WXM a JO

x Jegm Bratową moią y Bratem moim starałem się efficere aby na swięta do Wilna zjechali życząc sobie znaczną część huius sacrati temporis obrocić ad opus pissimum conciliandae pacis między tak blisko do siebie należącemi osobami co że mi succedet faven te numine mocną mam nadzieię iak z po praeliminar nych między nami konferencyach zrozumiałem iż łatwo będzie można zachodzące sopire dissidia ponieważ tak w Xiężnie Jeym iako y w Bracie moim widzę szczere desiderium życia in arcto nexu prawdzi wey y stałey przyiaźni z WXM. Mam relacyą że immediate po swiętach maią się ziachać niektorzy suc cessorowie S. XJm Woiewody Wilen. munici plenipotencyą mi od nieprzytomnych konsukcessorow co ieżeli subsequetur tentować będziemy kombinacyą aby WXM tu przybywszy huic salubri pacis operi tym łatwiey mogł ultimam im ponere Coronidem. Ponieważ zaś dla rożnych moich interessow ktore mi tu do traktowania z Bratem moim occurrunt wiele mi iest potrzebna bytność JmP. Woyskiego Mścisławskiego konfiduiąc w łaskawym WXM sercu upewniłem go że chociaż (powtornie chcąc intencyą ztąd wraz excurrere) nie będzie w Nieswieżu dla oddania należ nego WXM homagium y rekomendowania się Jego protek cyi iednak to WXM z zwykłey łaskawości swoiey osobliwie ku mnie vitio vertere nie zechcesz wczesnie tedy supplikuię WXM aby ten moy proceder uprzedzony na mocney perswazyi łasce WXM non diminuat dla JmP. Woyskiego pondus większego waloru protekcyi WXM ktorego repetitis vicibus rekomenduię zawsze ustawiczney

manutencyi WXM

manutencyi WXM Serce ex occasione uniwersalnych in orbe Christiano radosci apprekacya zawsze fortunnych y wesołych w długie lata successow oraz upewniam że iestem z partykularną do usług WXM applikacyą ex sincero corde et constanti veneratione.

Jwym x Koadiutor Wilen. do Jwym. Sapiehy Kanclerza WWXLitt. 12 aprilis 1740 w Wilnie

Przy rekursie uniwersalnych in orbe Christiano radosci życzę Wmćiey xięciu ktorey spolną u stop składam submissyą zawsze fortunnych y wesołych w długie lata momentow co apprecari nie omieszkamy przy nastempuiących sollennizacyach, nie tylko ad aras ale też en Familie ad mensas et pocula ponieważ teraz iesteśmy w dobrey kompanii Przyiachał Brat moy wespoł z xięzną swoią a za niemi iak widzę pospieszy longa cohors dobrych przyiaciół teraz myślemy iak sacratum tempus w dewocyach odbyć odprawiwszy zaś sollennizacye wesołego alleluia tentować będziemy cum successoribus Wiszniowiecciani ugodę ieżeli mieć będzie plenipotencyą osobliwie a linea Zamoysciana Jmć Pan Dangowski bo iako piszę do Brata mego iest in spe że mu będzie przysłana. Odebrawszy WXa Brata mego kwerele od Jo xięcia wdy Wilen. z daiącego się na moie arbitrium odezwałem się nie poiednokrotnie ofiaruiące moią medyacyą w zachodzących dyffidencyach między Jmć Zowczym Litt. y xięciem woiewodą Wileńskim odpisał mi wzaiemnie kilka razy oświadczaiąc się że

grate corde przyimuie te moią ochotę usługi z mey strony
parti. Tą pocztą piszę do XJm staraiącsię onego
inducere aby wczesnie przed początkiem Trybunału
ziachał do Wilna dla zakonkludowania tego dzieła
Nie wątpię że to favente numine succedet bo obay
maią interes aby nie cieszyli swemi dyssensyami
nieprzyiaciół swoich ktorzy tym samym tak się do
brze w Litwie mocnią że wkrotce będą obom Familiom
metuendi. Z listu Wmł do Brata mego pisanego wy
czytałem łaskawe dla niego przestrogi y promocyi
deklaracye in ordine otrzymania Woiewodztwa Nowogr.
Zaktorą łaskę iak nayniższe podziękowanie składam
u stop Wmł, Spodziewamsię że wcale w żadna pretensya
Wmł utrzyma przy Pisarstwie WXL Synowca mego
z tym wszystkim ieśliby go ta sors mineła maiąc że
szcze do wszystkiego apertum w młodym wieku Cam
pum, nie będzie miał tak wielkiey szkody iako ten
minister ktory słowo swoie inwadyowawszy co publica
po Litwie rozgłosiła fama nie może od niego odstąpić
sine iactura estymacyi swoiey apud Concives.

Jwjm x Koadiutor Wlen. do JOx Jm Czartoryskiego
Podkan. WXL etc. 2 aprilis 1740 Wilno

Przy rekursie uniwersalney in orbe Christiano radości
życzę Wxm wespoł z Xięciem ktorey moią przypisuię sub
missyą iako całey Prześwietney Familii Jego zawsze

fortunnych y wesołych w niezamierzone lata Sukcessow.
Inwitacyą moią ściągniony tu Jmt Łowczy Wzdito
wespoł z Jeymć Bratową moią rozne tu allegowali
racye nie doszły we Lwowie kombinacyi ktorych pro
lexitas w Listownych expressyach mieścić się nie może
zaczym nie wchodząc w obszerną interessu tego expli
kacyą to tylko namieniam iż naybardziey do zakoń
kludowania amicabiliter tego interessu był pro ob
stacula metus aby successores z Wiśniowieckiemi
osobliwie Jmt Cześnik za ktorego nikt się pisać
we wikłacyą niechciał nie wzruszyli tey Machiny ekam
po uspokoieniu podług dawney konwencyi pretensyi
swoich iakożkolwiek ieśt upewniam WXm że mocno
do tego contribuere zechce aby ten interes przed Trybuna
tem zakonczył się kombinacyą ieżeli się znaydą acto
res albo od wszytkich Konsukcessorow Plenipotentes
ad finaliter agendum et concludendum cum debitis
dla oboch Stron securitatibus ieżeli zaś ten interes
zwlecze się do Lublina nie będzie to intra sphaeram
activitatis meae pomodz tam do Kombinacyi. Będąc
zaś wespoł z WXm Protektorem Jmt Cześnika to pro
conscientia iestem obligowany namienić że ieżeli bez
żadney racyi Linea Zamoysciana zechce iść do prawa
a Jmt Cześnikowi ofiarowana będzie należyta satysfa
kcya nie widzę motivum dla czego by ten Kawaler wcho
dząc w rożnych osob niepotrzebne animositates miał się

wdawac w expensa prawne y wzwłokę fructiszi kaysi Contri
genti ktore mogłby przez dawnieyszą ugodę zuerari
wespoł z siostrami z własczcza że Crescentibus dissidiis
mogłaby się uformowac Liga komportuiąca się z Cwit
kami Jmt Czesnika a onemu tym samym wielce szko
dliwa tym zas samym że ta sprawa iako WXm altissi
mo suo judicio zwazyłes przypasc nie moze tego koła
do rozsądzenia się w Trybun Litt tym smieley y mocniey
upraszam WXm abys kontynuowac raczył protekcyą
swoią Jmt woyskiemu ad executionem piora ka
dencyi kuslicy wiedzące że to non praeiudicato iuste
ressom Jmt Czesnika ktoremu ieżeli prodesse nie potrafię
pewnie pamiętnym będę tytułu Protectoratus obesse
nie zechce.

Jwym x koadiutor Wilen do Jwymt Massalskiego
kasztellana Wilen 1740 w Wilnie d 2 apr.

Z zwykłey moiey ku Wmt weneracyi y propensyi te circa re
surgentis Christi solemnia fundo vota aby z grobowych
cieniow exurgens Zbawiciel przyswiecał Wmt M. M. D. ktorey
moią przypisuię submissyą dniami zawsze wesołemi y
pomyslnemi momentami w nie zamierzone lata. Stanoł tu
od tygodnia Brat moy z Zoną swoią ktory będzie zedno
stayny z emną sentymentu chcę do tego wszelkim stara
niem collimare aby dla nas zachowac nie naruszenie łaskę
y przyiazn Wmt in hoc ordine rozne układamy plany aby
zachodzące interessa bez dalszey zwłoki in plena confidentia

terminari mogły z tey racyi barzo byśmy sobie winszowali gdybyś WMć wcześnie przed Trybunałem raczył do Wilna ziachać gdyż iako nam iest perspecta WMć aequanimitas tak mocną mamy nadzieię że łatwo zachodzące interessa zakonu ludowane będą.

JWJmć X. Koadiutor Wileń. do JWJmć X. Wołłowicza Pisarza WXL. dnia 16 aprilis 1746 Wilnie.

Jako ardenter życzę sobie być intime ulokowany w łaskawym sercu WMć tak onego pamięci dowody w wyrażonych appreciacyach z wielkim odbieram ukontentowaniem vovendo wzaiemnie aby za zmartwychwstałego Pana benedykcyą lapis sepulchralis tego był fundamentem dla WMć zawsze fortunnych według (?) sukcessów y oraz wyższych in ecclesia et patria honorów correspondujących wielkim talentom WMć y zaciągu przeswietney familii tego co prawdziwym życzę sercem piszę się z partykularną propensyą przy należytey weneracyi.

JWJmć X. Koadiutor Wileń. do JWJmć X. Serbellaniego Nuncyusza. dnia 16 aprila 1746 Wilnie.

Accepta notitia quod ex voluntate SS. Dni. N. Clem. Illmae et Rmae Excellentiae vestrae obtigerit amplissima provincia agendi Nuncium apostolicum apud aulam Caesaream simul et laetor et doleo magna sum perfusus laetitia videns Illmam Excellentiam Vram tam altum gradum ascendentem ex quo citius ea meritorum suorum assequetur praemia quae Sancta sedes tribuere solet Nuntiis apostolicis partes suas cum laude universali implentibus attamen semper mihi erit acerbum carere suavi regimine Illmae Exciae Vrae quam singulari veneratione prosequor et cujus jussa adimplere semper mihi fuit jucundum et honorificum. Interim ego

266

rabo Deum optimum maximum ut concedere velit Illmae Excellentiae Vrae ad aulam viennensem residenti abundantiam omnium prosperitatum et ut Illma Excellentia vestra post brevem moram ad urbem revocatus ea cum ~~Sua~~ purpura Cardinalitia sacra ubi recipiat decora quae ad aulam nostram degenti ut in brevem ex animo precabatur. Si primum votum meum super non repleverunt spem brevi affuturum tempus quo secundum suo coronatus successu. Nunc vero me commendans constanti favori et benevolentiae Illmae excellentiae Vrae maneo cum singulari observantia et debita veneratione.

Jwymx koadiuter Wilen. do Jmx Michała Kanonika Gnieznien. die 26 aprilis 1746.

Lubo mieyscem oddalony iednak zawsze w życzliwym circumfe rendam sercu Wmt w żywey konserwuiące pamięci wyśolice tlentz życia solide pietate złonczone oraz świadczone mi dowody przyjaźni pod czas rezydencyi moiey ad latus JoXJm Bymara Potockiego teraz zaś odbieraiące laskawe stateczny affektu Wmt kontestacye tym bardziey dawną moiem ku Wmt wzmaniaią propensyą którey dawać dowody efficaciter gdybym miał okazyą liczyłbym te zawiele dla siebie ~~życzliwie~~ szczęśliwość tak pomyślney wyglądaiące pory. Interim wzaiemnie wtej iednostayną moią ku Wmt prztkor addylecyą życzę aby cum Resurgente Christo exurgant prospera occumbant adversa przy długoletnim zdrowiu oraz aby mayne virtutes Wmt w przedtt in alto ulokowane candelabro znalazły dla siebie condignum praemium. Z sprawdziwym życzę sercem rekomenduię się stateczny

Wni przyiazni przy tym upewniam że iestem immutabili affectus vin
culo na całe życie et constanti cultu.

JWym x Koadiutor Wileń do JWym x Kobielskiego Biskupa
Łuckiego z Wilna z 16 Aprilis 1746.

Zzwykłey mocey ku Wni życzliwości życzę a resurgente Chri
sto Zawsze pomyślnych wdzięcznie tak successow Zakonkludo
watem cum licentia superiorum favente numine finaliter te opus
ktore Wni tenebat sollicitum y iuż to poruszone być nie może
nie spodziewam się aby Wni miał mieć iakowe impetycye
iednak ieśliby dało non concesso miano molestare Wni chciey się
Wni przez JX Siwickiego Wizytatora Congregationis Missio
nis do nas odezwać to naywszystko naydzielniey efficacia me
dia. My tu Zadni ktorzy wielkiego spodziewamy się ziazdu
na usadowanie Trybunału. Znayduiące to Państwo Łowie
ctwo WXL wielkiey estymatorowie Wni ktorego zdrowie etiam ad
pocula często tu wspominamy iako authora huius nexus
utramq partem z Familią naszą wielce kontentuiącego.
Ja zaś in particulari ktory iestem ultro licet addictissimo corde
przy iako nayzyczliwszey Weneracyi

A Mr le Visiteur Siwiecki Vilna d 16 April 1746.
Je vous suis fort obligé pour les souhaits que vous me
faites a l'occasion des fêtes presentes, et je vous sou
haite pareillement Mr. toute sorte de prosperités.
Un homme d'Eglise ne peut gueres convenir a mon
Neveu, parceque je souhaiterois d'avoir une per
sonne qui fut capable d'avoir l'oeil sur luy dans
les cercles et dans les compagnies, ou il ne seroit
pas bienseant qu'un Ecclesiastique l'accompagnat. Un
Etranger qu'on feroit venir, ne conviendroit point
pareillement, car je suppose qu'avec tous les qualités

que j'ay marqués, il faut qu'il sache du moins un peu le Polonois, l'homme en question est un tresor qu'il faut chercher dans notre Pays, et je vous prie instament de faire tous les efforts possibles pour le trouver, je serois pourtant curieux de savoir qui est l'Eveque que vous pourriez me recommander. Mgr l'Eveque de Vilnea a ecrit aussi au Card. Protecteur pour obtenir que Mr Solari notre tres digne Auditeur fut continué dans sa charge si tous nos soins ne reussissent pas j'en seray sensiblement touché, par ceque j'estime et honore infiniment Mr. l'Auditeur et je l'ay inscrit a son insçu entre mes Amis Primæ Classis. Mgr le Nonce Serbelloni, m'a ecrit une lettre fort obligeante, je vous en envoye la Copie comme aussi ma reponse je vous prie de faire ensorte par Mr. l'Auditeur que Mgr. Serbelloni veuille bien me recommander particulierement au nouveau Nonce. Je prie aussi que la question sur les titres qui me sont dus ne soit pas renouvellée, car memement regament j'ay reçu plusieures lettres des Cardinaux de Rome et surtout du Card Gonzague Ministre de S. S. avec le titre Illustrissimi qui me convient par plusieures Raisons. Je n'ay point reçu de Rome de reponse sur ma lettre que j'ay ecrite a S. S. a l'occasion des Indulgences Jesuis &c.

[illegible] Koadiutor Wilen. do [illegible] Czartorys[illegible] [illegible]
z 30 apr 1748 [illegible]

Niechcę powtarzać relacyę o nowo ufundowanym Zborze które zemną poprzedziły y były zniecierpliwe żeli adressowane do WXM certum wyperswadowany. Po długiey między niemi konkurrentami o Podskarbstwo Litewskie nie mogąc wykierować tego stopnia na JPt Alexandrowicza Czesnika Litewskiego choiaż oto starali smy się sociatis viribus z JMX Biskupem y oboma Hetmanami Contribui do tego aby większey dyspozycyi honor Laski Trybunału Duchownego był konferowany w rekompense JPt Czesnikowi. Ale tu teraz desudamus wespół z JPt Hetmanem Polnym Litt nad ułożeniem planty do ugody inter Successores Wisniowieccianos ktoraby mogła być akceptowana ab utraq parte z społnym bespieczenstwem y nie poruszoną w czas dalszy spokoynością. Niechcę ciszcze non obductam cicatricem renovare prawdziwy kondolencyę moią życzę aby mądra sors z dobroci Boskiey była zagluzowana zawsze fortunnemi y pomyślnemi Sukcessami dla WXM y Przeswietney Familii Jego Jako zas prayę zawsze być veteri nexu et cultu Constanti do WXM przywiązanym tak zeby y do mnie należącyck rekomenduię pamięci y gruntowney łasce WXM oraz zostaię.

JPWMX Koadiutor Wilen do JMX Massalskiego Kand Wilen. 30 apr 1746 Wilnie.

Wesoły odgłos installacyi WMP przywiązane na zawsze do niego serce moie wielkim napełnił ukontentowaniem z dwoch okoli cznosci raz że WMP w Warszawie in corde Regni gdzie maie stat znayduie się często rezydencya ulokowany będzie in

stallo tak zacney kollegiaty będziesz miał campum pokazać
swiatu pełne talenta et optimam indolem suam a tym samym
łatwo sciągniesz na siebie y dalsze suo tempore promocye
iako też y z tey racyi że światem okazyę cedendo stallum meum
oswiadczyć WMci zego prawdziwą prosequor estymacyą y
przyiaźnią. Upewniam WMć że mnie się z własney installacyi
bardziey nie cieszył iako z relacyi o tym akcie y pełnie
skoncypowaney mowy WMPana niech też akt solenny będzie
prodromus dla WMci dalszych w kościele Bożym premiow
które chybić go nie mogą gdy będziesz WMć kontynuował
iako zacząłeś z uniwersalną estymacyą samemu Bogu służyć
przykładnie y do swoiey aplikować się professyi chwalebnie
iako zaś iestem wcale wyperswadowany że życzysz WMć na
dzieie nasze takteż o moim statecznym affektuiący affekcie
sollicite upatruiącym okazyę dalszych promocyi WMci rekomen
duię się nazawsze pamięci y przyiaźni WMci oraz zostaię
tenero affectu et distincta estimatione.

JWJmX koadiutor Wilenski do JWJmci Sapiehy
kanclerza WXLgo 30 apr 1740 Wilnie

Wiem że dotychczas WMć nie tylko z roźnych partykularnych korrespon
dencyi ale też ex publica fama informowany iesteś o okoliczno
sciach nowo ufundowanego trybunału y z tey racyi supersedię
od powtorzenia relacyi niepotrzebney iedynie ex domesticis Laribus
et Cognatis Penatibus donoszę nowinę że xiąże WMci Wilenski
z Bratem moim dobrze się komportuią y u siebie ledwo nie codzien
bywaią ale że ieszcze sobie doskonale nie wymowili wzaiemn
żale swoie chyba z czasem solida przyiaźń subsequetur
ktora aby się tu WMcie przed seymem ugruntowała

wszelkiemi siłami allaboruię y około tego sollicite pracować nie omieszkam. Przyiaciele xięcia Podkanclerzego są barzo sollicitj aby vinculum przyiazni między Domami naszemi zawieraiącej się non dissolvat nexum konfidencyi z xięciem Podkanclerzym ktory sollicite pytaiącym się idą per expressum imieniem xięcia Podkanclerzego iezeli wespoł z Bratem moim nie mam racyi iakowych dyffidencyi do xięcia Podkancl. odpowiedziałem clare że rozgłoszona fama publica y nawet ore J. P. St. Inflanck. promocya do Pisarstwa W. X. L. tego kawalera mimo dane mi słowo favore Synowca mego wielce mi iest sensibilis.

J. W. J. M. X. Koadiutor Wilen. do J. W. J. Pani Farta Wdy Sendomirskiey 14 maji 1726 w Wilnie.

Odbieram z wielkim żalem moim smutną nowinę od W. Pani mi kommunikowaną o fatach J. W. Jey Pani Woiewodziney Sendomirskiey, ktora tym mię większym przeraziła żalem że nie tylko z wrodzonego affektu y bliskiego krwi związku oraz z prawdziwey weneracyi ku wielkim przymiotom St. J. W. Pani Woiewodziney osobliwszy ku niey konserwowałem affekt ale też wielką wdzięcznośći miałem oney obligacyą że mię insynuowała łaskawemu sercu W. Pani ktorego promocyi pamięć nigdy we mnie nie wygaśnie, ale poniewaz naywyzszemu życia ludzkiego Rządcy tak się podobało z Chrześciańską rezygnacyą tę załosną odebrawszy nowinę supplikować gorąco Maiestatu Boskiego nie przestanę aby tey godney Pani a kochaney Siostry moiey świątobliwą Duszę dobroć Boska iak nayprędzey w wiekuistych [illegible] lokowała szczęśliwościach. y gdy mi interessa mienia

mego przytrzymuiące mię in hac Metropoli Xięstwa Litewskiego
nie pozwalaią in persona ostatniemu pogrzebowemu adesse kom
pensowac to będę na tym mieyscu ardentibus ad Superos
Suspiriis samego zaś WM. upraszam abyś zwykłym sobie
heroicznym animuszem zniósszy ten cios twarde sortis
magnanimiter, konserwował nieodmienney przyiaźni Dom
nasz sobie blisko skolligowany per nexum ś. p. Jeymości
Woiewodziny contractum ktory lubo zaszła fatorum
malignitas dissolvit iednak zostawiła indelebilem
Charakterem iak miedzy nami zpokrewnienia z WM.
tak też partykularney ku Prześwietney Familii WM.
y osobie Jego życzliwości. z tą się oświadczaiące
upewniam że cistem inviolabili vinculo prawdziwey
do usług WM. addykcyi przy należytey weneracyi.

Jegomość X. koadiutor Wileń. do Jmci P. Sapiehy Kanclerza
W. W. X. Litt. 14 Maij 1746 Wilno.

Pamiętny będąc że pod bytność moią w Kodniu przeszłego
Lata odebrałem łaskawą WM. deklaracyą, że do nayprzyszłey
wakuiącey Kanonii in vim instancyi moiey promowowac
będziesz JmX. Jaszowda Proboszcza Żelwianskiego, gdy teraz
zaszły fata JmX. Sławinskiego Kanonika Wileń. wnaszam
wespoł z JmX. Biskupem Wileń. uniżoną prośbę aby te wakuiące stallum w kapitule naszey mogł otrzymać JmX. Jaszowd
Kapłan nobilitate generis, wielce pobożnym życiem
insigni eruditione et in rebus agendis dexteritate uwzględ
ku którey go znaią estymowany iteratis tedy vicibus usilnie
y uniżenie za nim instando upraszam przytym wszakże

aby Plebania Trabska była konferowana JX Staniewiczowi
Plebanowi Świrneckiemu. JmP Brzostowski Starosta
Oranski powróciwszy z Cudzych krajów Życzy sobie służyć
Oyczyznie w funkcyjach publicznych mereri in patria solo
na estyme apud Concives upraszał mię abym instancyą
wał do WmP aby z promocyi JW mógł na przyszły Seym
censeri między Posłami z Księstwa Inflant Zalecając się
stando zawsze piszę się respektem.

PS. X Jego Dobr dostęp upadam. JmP Liwen dziś pow
iachał y bywszy u JKsMci Bpa Wileń ante omnes oddał mi list y
Zamowił sobie konferencyą ze mną temi dniami oczym i aby
o rożnych okolicznościach publicznych tateyszy przyszły poczty do
niesie bo teraz iestem barzo Zatrudniony rożnemi kombina
cyami.

JW JmX Koadiutor Wileń do JW JmP Ogińskiego Kasztell.
na Trockiego 20 Mai 1776 Wilno

Niemnieyszą to dla mnie było mortyfikacyą że indyspozycya
Zdrowia mego nie pozwoliła mi in persona venerari WmP
przy wyieździe JW oraz rekomendować się iednostayney łasce
y przyiaźni WmP co tą literą pełnię uniżenie upraszam
mego Serdecznego Dobr aby WmP był wypersuadowany że
partykularna Serca mego szczere affekcya przy
należytey observancyi wielkiey godności WmP. Baga
telne opusculum domesticum compositionem dla prywatney
informacyi Synowca mego napisane powinniśmy inter
domesticos lares premere gdy by mię nie przymuszał rozkaz
WmP któremu się przeciwić nigdy nie ważę się, niech tedy
kompensuie defektum w kompozycyi tego skryptu mego

prawdziwa ad nutus WMćᵗ propensya. Jmć X Białozora re
komendować nie omieszkam, ieżeli go lito ex veteranis ubeży
to potym wakancie naypierwszy annumeratum go Capitulo
nostro dosyć contribuere nie omieszkam czego y ztym
oświadczę że zawsze iestem prompto animo naywszelkie
WMćᵗ rekwizycye.

A S. A. Mgr le Prince Jablonowski Stolnik de Lith
Vilnée le 29 May 1746.

C'est avec beaucoup de Contentement que j'ay reçu la nouvelle de l'arrivée de V. A. a Wolpa, parceque cela me procurera l'occasion si non de bouche du moins par lettres de vous assurer souvent Mgr de la Sincerité de mes sentiments, et que je souhaite ardament d'entretenir entre nous une parfaite Union. Quant a la Cure de Zawariszki, je souhaiterois que V. A. se choisit elle même un Sujet, dans l'Etat Ecclesiastique qui voulut etre curé dans ce lieu la, et je vous assure Mgr qu'il sera approuvé et installé. J'ay fort a coeur l'Etablissement de ma Niece, j'ay ecrit a Mr. Sliwicki il y a six mois le priant instament de se charger de negocier cette affaire aupres de Mr. le Stá. de Vrasnic, mais il s'en est excusé sous un specieux Pretexte, je prevois qu'il craindroit de facher une certaine Maison qui a des vues particulieres sur ce riche veuf. Mon frere a du ecrire au General Speriasry, car pour moy je n'ay point l'honneur de ses bonnes graces. C'est le seul moyen que nous avons pour tenter le Stá Vrasnicki. Au reste Mgr je vous supplie

Instament, de faire joüer tous les resports qui sont a vôtre disposition pour faire reussir cette affaire. La Princesse ma belle Soeur est partie avec mon frere hier, etant dans le voisinage vous aurés le plaisir d'etre ensemble souvent. Je serois trés content que mes affaires et l'Etat de ma Santé au quel je seray obligé de remedier cet été, me permit le plaisir qu'aura mon frère de jouir de vôtre Compagnie. En recompense je vous assure Bigô que je suis avec une Constante amitié et une Veneration parfaite

P. S. Submissia moię u stop JOXJMści Dobrodziki składam, Michasia ściskam serdecznie JMPannie Generatorowey kłaniam, Sans façon uprasżam uniżenie przysłać ad Decus et Ornamentum Bibliothek moiey po iednym exemplarzu swoich lulubracyi, będę za to wielce obligowany WXMści memu kochanemu Dobrodzieiowi

JWJmx Koadiutor Wilen. Do Jozefy Sapieżyney Łowczyney WWxLitt. d. 4 Junii w Wilnie Roku 1746.

Zdewizłowany na całe życie tylu dowodami dobrotliwego dla mnie serca Wxm z iey wyiazdu znaczną uczułem mortifikacyę, wielką mi iednak przyniosł konsolacyę List Wxm z łaskawyeh w nim expressyi pewną mi czyniący nadzieię że będziesz raczyła Wxm w iednostayny konserwowac respekcie choć oddalonego mieyscem ale zawsze życzliwego sobie Brata y sługę ktory nie nie będzie miał żywszey pamięci iak

na wszytkie skinienia WXM dać dowod prawdziwey życzliwości przy całnayglembszym respekcie z czym się oświadczaiąc piszę się dozgonnie z prawdziwą Submissyą.

PS. Iaki iestem mocno przywiązany sercem do JMćPana Stty Pana Twego że tego zawsze byłem rozumienia że mi nie może przybyć nowa racya abym go bardziey kochał, dziś iednak z rekomendacyi WXM nowa y prawdziwa przychodzi mi okoliczność abym go tym mocniey w moim konserwował affekcie że iest zaszczycony rekomendacyą tak godney Cioteczney Stryienki na ktorey zasłużyć pochwałe y konsyderacyą ia sam pilno starać się będę y do tego prowadzić nieomieszkam synowca naszego z własney aplikacyi pragnącego skarbić nieoszacowaną dla siebie łaskę WXM ktorey onego uniżenie rekomenduię.

JW JmX. Koadiutor Wilenski do JWJmć Sapiehy Łowczego WWXLitt: de 4 Junii 1746 z Wilnie.

Bytność WMć S. D. y z braterskim affektem złączona pozostała z nim kompania choć przy traktowaniu kłopotliwych interessow tak mi wszytko była osłodziła że weselszych y milszych używać dni nie miałem iakie ktore liczyłem przy prezencyi WMć na tuteyszym mieyscu, teraz zaś choć a może curarum wolen iednak widząc uciętą dla siebie tę satysfakcyą wszytko mi iest molestum wszytko iest acerbum, to maiąc za konsolacyą że choć listownie mogę ściskać serdecznie kochanego Braciszenka Dobr. y onego rekomendować się statecznemu affektowi y łaskawey pamięci. Mam relacyą ktorey iednak nie chcę adhibere plenam fidem że zbyt polityczna familia życzy sobie wprowadzić X. JMć Woiewodę Wilen w litigium z WMć aby JMć sumptem miała

sobie powolne Trybunały Koronne wielce zaleciłem tego Pana ze swego interessu znać niechce, y z tego tym doskonalej poznawam tę prawdę że rownie zaszkodzić może widomy nieprzyiaciel iako fałszywy Przyiaciel. Mam iednak mocną nadzieię że iak się zniesiem z sobą przy łasce Boskiey wyprowadziemy go z tego targu y przyprowadzim go do doskonałey z Wmt harmonii do czego siła contribuere może Jmt Kanclerz pod czas przyszłego seymu bo ten Pan choćiaż podobno zbyteczenie dependuiący od JW Woiewody Wileń często cum dispendio Domu Zawsze iednak tego mocno pragnący będzie aby dyffidencya między Domami naszemi zgasłi a spolni nieprzyiaciele ktorzy szeptami swemi ten ogień chcą wznieć oszukali się. Dla spolnych interessow naszych życzę barzo pilnie informować się o sekretnych sentymentach Jejmć Woiewodziney Wpisdarskiey y Jmt Kasztellana Wileń także quid moliuntur y wiecznej Harmonii zostaie Jmt Sta Wołkowyski z siostrą naszą ktora czy własnym duchem pisała listy w Wilnie produkowane iest to rzecz do wiadomości nam barzo potrzebna. Prezenty dwie na Probostwa Szaudzkie y Korciańskie posyłam ktore dekreto meo podpisawszy y zapieczentować kazawszy upraszam albo oddać tym osobom favore ktorych będą podpisane albo do mnie odesłać.

JWJmX Koadiutor Wileń do JWJmt Sapiehy Kanclerza WWXLitt 4 Junii 1726 Wilno

Pomnieyszoney hurtowney publice otwieramiś czas sposobny do przerwania długiego w korrespondencyi moiey milczenia nacochętnie arripio calamum dziękuiąc uniżenie Wmt żeś na instancyą moią złożoną z interpozycyą JmX Biskupa

278

Wileń choć Ławnico szło pisane raczyłeś WMć feliciter promowac swoią JmX Jasłołda wielce godnego Kapłana ktory ieżeli zstarań WMć do Kanonii sublimabitur upewniam że będziesz WMć miał z tałiey promocyi coram Deo meritum coram hominibus gloriam JmćLiwen przy powtorney wizycie swoiey rekomendował mi instantissime generalnemi terminami abym na przyszłym seymie Posłow Domowi naszemu życzliwych starał się inclinare ad vota Jego Monarchini, ktora żadnym sposobem pozwolić nie może (iako powiada) aby chciwi Sąmsiedzi mieli się rozszerzać cum dispendio granic Rzpltey, iak widzę dał nam Pan Bog Protektorow, et Custodem qui custodiet, poiachał teraz do Zdzieciołu a ztamtąd ma iachać do Nieswieża z kąd recta tendet do Warszawy, nie taisię z tym że coraz większe wszczynaią się dyffidencye między Dworem Rossyiskim y Pruskim y że to może erumpere in flammas. Dwie tu walne agitowały się u mnie kombinacye iedna z JmćKasztellanem Wileńskim alias z Synową Jego Jeymć Panią Starościną Wołkowyską ktora mutuo consensu ztobą zwelit asię do przyiaciela rzeczy iesieni abysię niktaru rozpatrzyć w intercessach papierach dobrach po dziadu moim pozostałych. Druga cum Successoribus Wisniowieckiemi z JXcią Łowczyną y Bratem moim ta finalnie zakończona być nie mogła bo gdy przyszło pisać papiery JmćPrzezdziecki Pisarz Litewski y Jmć Brzostowski Stł Daugowski iako też zesłany od JmćKrayczyca Litt JmćSobotkowski z tym się oświadczyli że lubo się zdaią rzeczy wszystkie concertata acceptabilia iednak nie maią Plenipotencyi ad finaliter concludendum Muszę donieść o wszystkim JmćPodkomorzemu Litt y JmćCześnikowi za przysłanie

gazety wyborną Łaciną pisaney y iak nayniżey dziękuię. porwali
mi te gazety XX Jezuici aby na rekreacyach w Łukiszkach
tym pilniey przypatrzyli się tak śliczney Łacinie. Przyszłą
pocztą starać się będę zebrać cokolwiek z Manuscryptow
ktoreby się mogły mieścić w tomie Łacińskim. Xżę Woiewoda
Wileński barzo dobrze ze mną się rozstał z Jeyo Bratową
moią y z Jmć Łowczym polityczne y troche frigide ale to wszystko
mora sanabit na przyszłym da Bog seymie przy łaskawey
kooperacyi y powadze Wmć boto Wmć authoritati iedynie
convenit has componere lites i zacz ieżeli pro modulo będę mogł
contribuere do tego upewniam że żałować nie będę starania y faty
gi. acz zachodzą iakowe dyfferencye ktore często inter cogna
tos occurrunt takowo Wmć dexteritas znaydzie sufficientia media
ad satisfactionem et securitatem oboch stron Supplikuię tedy
Wmć abyś wcześnie Xżę Woiewodzie Wileń. niby od siebie
ofiarował kooperacyą swoią do ufundowania stałey y szczerey
między obiema Domami naszemi przyiaźni, ieśliby się będzie zdało
iednakże tego dla mnie konfidencyą możesz Wmć namienić
żem pisał do Wmć gloriando że wszystkiego znayduię się przyiaźni
z Xżęciem. Łatwo Wmć zgadnąć możesz z czyiego instynktu te
kwaśne dyffidencye. Do wakuiącego recenter Biskupstwa
Wołoskiego aspirat Jmx Oleknowicz podczas przeszłego
Seymu Gwardyan Franciszkański kapłan pobożności
nauką modestyą znamienity zakonnym uniżenie [illegible].

JW Jmć X. Koadiutor Wileński do JW Jmci Pana Jabłonowskiego
Stolnika WXL. de 7 Juny 1746 z Antokola

Po przykrych fatygach y tumultach, iest to dla mnie prawdziwe solatium
gdy odbieram w Liście Jmci Wm. iednostaynie łaskawego Serca dowody, niemniey
zto mię wielce kontentuie, y do partykularney pociąga wdzięczności, że WMM

niemieszczaiesz mysli, azeby Synowica moja, mogłasię dostać in Socium ictu
JP. Staroście Prasznickiemu, ktory nietylko z znaczney Fortuny, ale z Zacnosci
Imienia, et ex singulari probitate, iest partya owszem conveniens. Uniżenie tedy
upraszam per omnia Sacra, azeby WXMc cokolwiek mieć sposobow będziesz,
wszystkie te chciał użyć, dla przyprowadzenia tego tak wielkiego Interessu ad
optatum finem. Determinare Posag dla JJPanny Generałowny chciałbym
całym Sercem, ale sam WXMc chciey to zważyć altissimo judicio suo, ieżeli to=
iest in mea potestate. Fortuny po SP Bracie moim pozostałe, tak gravant
Dlugi, że znacznie excedunt roczne Intraty. Jntali statu iakże wynaleść
kapitał do Exdotacyi. Do tego Jnicht exdotacyi odemnie do skutku
przyprowadzony bydź nie może, bo Posag naznaczyć pro libitu wolno, Oycu z
Oyczystey Matce z Macierzystey Fortuny; ale Opiekun ma w tym ligatas
manus, bo w takowych okolicznosciach onemu nie niewolno, tylko debitum
contingens Fortuny pro sorte ustąpić, wraz cum oneribus ad proportionem
Sortis. Jakoż ieślibym mały Posag naznaczył, tylbym in responsione JJPannie
Generałownie, ieśli zas ultra sortem JJPanny Generałowny większy, musiałbym
odpowiadać Braci. Dobrze tedy miedzynie mentione quarte sortis Bono-
rum, et quarte sortis onerum, poniewaz to należy mieć prae oculis Posag
determinuiąc. W tych tedy okolicznosciach, nie znaydując Jnnego medium, tylko
azeby cedant Sukcessye cum oneribus haerentibus na nich JJPannie Genera-
łownie circa Connubium, a zawarciem Lat Braci, takowo mogłby JJPan-
nie Generałownie bydź ustąpiony titulus Haereditatis tey Substancyi.
Upewniam WXMc sub fide et Conscientia, że innego sposobu nie widzę
w tym wszystkim ieżeli WXMc iako wiadomy tey Substancyi po Bracie moim
pozostałey, wynaydziesz lepsze medium, proszę mi go proponować, a wznaszę
WXMc we mnie promptum Animum, gdy to non excedat metam possi=
bilitatis meae. Jnterim WXMc chciey faire Sonder par une personne
de confiance Jmć Starosty Prasznickiego, ktory przytak znaczney For-
tunie swoiey, barzey pewnie szukać będzie Przyiaciela Rozumnego
y Cnotliwego, aniżeli Posagowych awantażow. Wszak y potey per
tertiam personam uczynioney dextre propozycyi, wyrozumiawszy
mentem Kawalera, będziem mogli collatis Consilijs wcale wszystkim
znosić się, y ten Jnteres finalnie konkludować, osobliwie circa de-
terminationem dotis, ieśli ante omnia movebitur quaestia o Posag.

Cokolwiek

Cokolwiek będzie w możności moiey, wszystko prestare deklaruię dla JMci Panny Generałowny, bo upewniam WMD, że bardzo nato ubolewam, że do tych czas nie iest in statu perfecto postanowiona, y na mienione złey potrawiey okoliczności doskonale penetruię. Łatwo temu WXM wierzyć będziesz, gdy zechcesz uważyć, iak mam wielkie przywiązanie do Krwi moiey, y wielką skłonność ad Nepotismum. JWJP Zdunszy WWXL, ktory zaszczycasz bardzo affektem y Przyiaźnią WXM, w tym także radę dać może, bom go do upewniał. Wiemże iuż dotychczas wdzięcznie się z JPaństwa, y zapewne skłą- czyliście w stanowny Kontrakt, per consequens moy List iest cale niepotrzebny, ale ne desim officio, oraz azebym przytym pokazał promptum na wszelkie rekwizycye WXM animum, list do Brata mego posyłam. Jeżeli WXM zgodzić możesz Brata mego z Xięciem Ordynatem, im prędzey to się stanie, tym lepiey, ale rozumiem że to skuteczniey sewedet na przyszłym Seymie. Interea z JP Szretterem, intempore oportuno mieć będę wpamięci Xsa na Plebanią Ławaryską, skoro WXM tu przyszlesz, upewniam że obeymie to Beneficium per Commendam, a zas u Krola na niego takie otrzymam Prezentę, bo teraz pospolicie od Dworu nie wychodzą na Beneficia Nominacye, chyba za rekomendacyą JWJMDa Biskupa Wileńskiego y moiey. W liście WXMD predykatam takowe expressye, iakoby ad ornamentum Biblioteki moiey instanter prosić rekwirowane xięgi, a tu były względem Kuryera Brodatego; kazałem go tedy o nie pytać, on się zaraz zapierać, a iak in materia akwizycyi xiąg z nim żartować nie trzeba, kazałem go prosić, potym straszyć, nakoniec trząść, ten zaś z tey biedy ledwo się Juramentem wyłgał. Niechże tedy Dasz przyidzie, ta daremna przysięga, sądź WXM; a wreszcie sądź sobie iak chcesz, ani xięgi bez ceremonij przyszli, bo ia wiem że są chwały godne, życzę aby w moiey Bibliotece iaśniały. Proszę tedy w mi często swoich operow, nie przysyłać Komplementow, bo ia się tą monetą cale nie kontentuię. Nad słabością zdrowia XMci Jego, ktorey moią submissyą zasyłam, ubolewam, Życząc iak nayprędzey rekonwalescencyi. etc.

JWJmx Koadjutor Wilenski do JWJmt^a^ Sapiehy Podczego WXL^o^ d. 7 Juny 1746 z Antokola

Wiedząc jak jestem WW^e^ ściśle przyiaznią złączony z Jegomością Jmc Stolnikiem Szwagrem swoim, sądze że perswazya moja, ażebyś zaczęła tranzakcyą kupna kilkunastu Chłopow in vicinia Starostwa Wołpinskiego znayduiących się, prędko et adequatis medijs załatwić, iest to quid superfluum. Zatym wszytkim chcę y z tym Panem tež concurrere do jednostayności Sentymentow WW^e^ Panstwa, tęże in hoc passu prozbę moię, oraz ad nexum zobopolney konfidencyi y dobrey Harmonij między tym Panstwem accedendo, chcę kiedy componere Triumviratum, piszącsię z wszytkym affektem, y niezmienną Weneracyą.

JWJmx Koadjutor Wilenski do JWJmx Srebnickiego Arcy Biskupa Lwow. d. 7 Junij 1746 Wilno

Jm XX Jezuici od niemałego czasu sollicitant mnie, abym in causa attentatorum albo sam ziachał albo kogo na mieyscu moim delegował, zgadzaiącsię in casu delegationis ekspresz na Jm X Suffragana Żmuydz: lubo przewidzieć że im nie będzie stawo stabili consentiant, taki y na to aby ta delegacya niemiała figuram Judicij. Życzę tedy sobie wiedzieć mentem WP czy WP aprobujesz tę propozycyą, czy akceptować będziesz Delegatum Jm X Suffragana Żmuydzkiego, y czy pozwoliszabysię stało non informa Judicialis.

JWJmx Koadjutor Wilenski do JWJmt Massalskiego Hetmana Polnego WxLitt. d. 11 Junij 1746 Wilno

Jako we mnie iest particulare studium starać sobie łaskę WP y stałe zniem prosemper zawartą utrzymywać przyiazń

tak wielkim nie zawsze napełnia ukontentowaniem dowod łaska-
wey pamięci WMP który w liście Jego teraz odbieraiąc uniżenie
dziękuię zatem fawor iako też za kommunikowane Excerpta
z listow X Jm Podkand który gdyby miał wolą podług daney dekla-
racyi promowować Synowca mego pewnie by na instancyą
WMP z dobrotliwego ku mnie serca żywemi y mocnemi expressya-
mi pisaną inaczey się klaryfikował ani by tak osobliwszą
okoliczności generalnemi zażywał terminami. Rozgłoszony
rumor że Moskwa w Witebsku y w Połocku znayduie się zna-
lazł się być bez fundamentu. Powalney w Wilnie publice teraz
barzo mała znayduie się frekwencya którey parv maxima Ś-
dziowie y my Duchowieństwo rezydenci niewentarzowi Wilenscy.
In defectu ciekawszych gazet kończę tym upewnieniem iż
że iako nie może occurrere taka okoliczność któraby naszą przyiaźń
diminuere nigdy tak nie tylko z tey konwikcyi ale y z prawdziwego
przywiązania mego do osoby WMP cieszę na całe życie Ex-Imo
sino Corde zprzy należytey weneracyi.

P. S. Jeszcze submissyą moię ustną składam zasyłaiąc należytą
weneracyą Przeswietney Familii WMP ad latus Jego rezyduiącey
osobliwie Kuzynkiam moim

JW Jm x Koadiutor Wilenski do Jm Pana Sapiehy Łowczego
WXL 2 d. Junii 1746 w Wilnie

Będę barzo sollicitus o sukcessach WMP iako y dosyć nie życzę
sobie iak nayprędzey odebrać rezolucyą o obrotach Jego day Boże zawsze
pomyślnych, oraz czekam responsu na list moy przeszłą pocztą pi-
sany. Pisał do mnie X Jm Stolnik Litewski w rożnych interessach

deklaruię allaborare aby Szestrzenica nasza poszła za JmP
Stte Przasnyskiego, dziękowałem xJm za tę deklaracyę de modo zaś
determinationis posagu oco upraszał lakoszine pisałem co wiem
że WxP będzie Kommunikowano. JmP Hetman Polny Litewski
widzę chce dawną restabilire konfidencyę pisać do mnie
Kommunikuie mi excerpta z listow xJm Podlaskiego których
to copiatim posyłam. Rozgłoszony rumor że Moskwa znay
duie się w Połocku y Witebsku non verificatur ale żali widzę
przy teraznieyszey karyssi rowne dla nas będzie flagellum
indisciplinata Polska militia ponieważ w Druy znaki xJm
Kraycz WxL znaczne poczynił dezolacye, pod pretextem
że stanął w Sapiezyńskich fortunach aby ie zasłonił od
impetycyi Moskiewskiey, tameczny Dobr dyspozytor JP Engelhard
wielce mieniem moim prosił aby one odstąpił, ale ieszcze
dotychczas to non factum y iak widzę muszę wJm pisać do xJm
Hetmana WxLitt. Niech nas Pan Bog strzeże od tych wro
blow na naszę pszenicę o których ankieię wiem że WmP będzie
ieszcze serio na przyszłym seymie domawiali iako była ta
rzecz naypotrzebnieysza sumptu Rzpltey augere sub nomine
Rycerstwa Dwory Hetmanow et novum addere metum by
łych nie tylko ab extra nieprzyjaciela ale ab intra żołnie
rza który będąc indisciplinatus iest tym samym patriae
visceribus rowne albo bardziey metuendus. Po defekcie ni
szych nowin kończę wyznaniem że ciągle zwyczaiem
przywiązaniem z weneracyą nieodmienną.

JWJmx Koadiutor Wileński do JWJmx Tyszkiewicza
Biskupa Żmuydz. z Wilna d. 15 Junii 1776.

W nadziei łaski WmP dla barzo wielkich racyi y okolicznosci

moich oraz aby semel pro semper zdawszy onus Domowych
interessow moich JmX Glinski mogł w nieprzerwaney ad Eccle
siam suam rezydencyi obligacyi swoiey satisfacere prze
trzymałem onego dotych czas w ktorych teraz suplikuię JWW
Mł aby to onemu vitio non vertatur cosię stało z mojey
obligacyi niżeli taski WMł. poniewasz zaś tegoż samego
JmX Glinskiego wespoł z Bratem moim JMł Łowczym Lit
życzylibyśmy prezentowac do Probostwa Szundzkiego rezer
ter wakuiącego do koraianskiego zaś Probostwa onemu y z naszey
nominacyi y z WMł Pasterskiego assensu destynowanego
intendendo niżej promowowac subiectum, y one WMł
prezentowac praevenio uniżoną prozbą moią suplikuię
WMł aby na te subiecta ktore do szundzkiego y koraian
skiego Probostwa prezentowac będziemy, y oze w krotce
wyprawiemy ad amplexum sług Pasterskich raczył być fa
vorabilis za ktorą taskę onymu swiadczoną sam mieć będę
prawdziwą obligacyą przy zwykłym addykcyę przy
należytym respekcie.

JWJmX Koadiutor Wilenski do JWJmP Sapiehy
Łowczego WXL. d. 18 Junii 1740 Wilnie.

Czekałem impatientissime Charakteru mego Dobrodz ktory w pod
woyney expedycyi razem odbieram, wielce mie turbuię alteracye
Zdrowia WMł. x zaś Jego Dobrodz indyspozycya aby takowe ferat
dla Domu naszego funkcund z całego serca życzę z czasem
głosno te fundam vota a teraz y same apprehensye przemo

premo sub rosa. Ze w Lublinie staneła paritas votorum winszuię bo trzebaśię było czego nie pomyślnieyszego spodziewać widzęc ziednoczone conatus Familii rożnych wtym punkcie zgórnych choćiaż winszych okolicznościach zawsze sobie ediametro przeciwnych, hos comprimendo fluctus rozumiem że z zmiemia naszego Marszałek Trybunału koronnego unikaiąc gorszey sequeli ledwo wyliterował paritatem votorum z tych racyi nie rozumiem aby y teraz można co lucrari z Jmć Podkomorzym Litt. idąc via juris z tym wszystkim nie odradzam drogi do Lublina nie iuż dla rozprawy bo to rzecz nader nie bespieczna y kosztowna z tak silnemi koronnemi Familiami lucrari razem ale dla kombinacyi do ktorey takowey Wmć możesz nakłonić Jmć Podkomorzego Litt. wdawszy w tę medyacyę Jmć P. Kasztelana Krakowskiego, Dom Potockich y Jmć Marszałka Trybunalskiego. wprawdzie zaś żeby kombinacya miała succedere iest to moim zdaniem quid impossibile 1mo że nie będzie tam Jmć Podkomorzy nayprzynapatnieyszy autor Plenipotencyi zaś nie okryło ney konfidować nikomu nie zechce, 2do że X. Podkanclerzy życzęc tę medyacyę pod czas seymu konkludować iako dogmnie pisał, pewnie takiey. Ex capite Jmć Czesnika nie przysłe plenipotencyi ktoraby mogła przynieść dla Wmć P. securitatem pogotowiu cześć z tym Podkanclerzy będzie requisitum aby oney niedawał.

a ten interes przenieść gród do Wołczyna czyli do Warszawy
podczas seymu, iako mi w Liście namienił pewny Pan Chrze
ściański primae Classis oczym sat sapienti. Chociaż
Zaczynam pić szelen Wasser z Rygi sprowadzony chcąc
utemperować krwi acrimoniam która mi cztery rany
w nodze zrobiwszy ledwo pozwala stać kilka pacierzy
a chodzić barzo mało do teskliwey mię przymuszaiące
sedentaryi iednak ad vota WMc Pana ziechać do Grodna
iestem gotow bylebym był pewien że ta ugoda ter
minabitur efficaciter proszę tedy convenire JmP Pisarza
Przezdzieckiego w Ostrowiu będącego domawiaiące się
iako odebrał rezolucyę od JmPP Podkomorzego y Cześni
ka Litt y czy spodziewa się nieokryślony Plenipotencyi
iesliby zaś się niezdało convenire JmP Pisarza z twoim zda
niem nie będzie to devium requirere JmP Kasztellana Wileń qua
mediatora czy iest spes przysłania Plenipotencyi bo to może
wiedzieć od X JmP Podkanclerzego y od JmP Przezdzieckiego JmP
Stta Daugolski był wczoray u mnie który mi powiedział
że niewie iesli JmP Podkomorzy y JmP Cześnik rezolwowa
li się przysłać Plenipotentow do Grodna dla ratyfikowania
tego co się w Litwie umowiło dołożył y to że ieżeli JmP Pod
komorzy Litewski sam do Grodna nie ziedzie nie rozumie
aby ta ugoda bez iego osobności mogła terminari. Jezeli tedy
będę ubespieczony in hoc puncto pospieszę do usług mego dobro
proszę iednak abym nie miał in hoc passu zawodu, z tym

288

wszytkim przyznam się WMć że wnipere nie mogę aby ta ugoda mogła traktari in absentia WMć z tych racyi 1mo ktoś się odważy bez WMć concludere wkiedykolwiek finał nie 2do strona przeciwna zaraz się odrazi gdy WMć absentem obaczy y będzie to miała za iedne tentatywe a zatym choćby naymocnieysze od JMć Podkomorzego y Czesnika przyszły Plenipotencyie interes ten skutkiem nie weźmie 3tio traktuiący ten interes nie podobna aby strona przeciwna iakiekolwiek novitatem nie wznieść naymnieysza zaś nowa okoliczność wznieść aby nas w perplexitatem iako niewiadomych wszytkich cyrkumstancyi tey tak zawikłaney sprawy mogłoby przed tym in absentia WMć domowe nasze spólne interessa traktować bo mi są wiadome ale z tey sprawy tylko co się poznawszy iak onej solide rezonować pogotowiu iak ią finalnie ugodą terminare in absentia WMć a zatym tedy ciesząc się będzie zdało iachać do Lublina wynalazszy sobie pretext proponować spólnemu Medyatorowi JMć Kasztellanowi Wileń: prorogacyie tey ugody. Na te wszytkie reflexye moie czekając rezolucyi zostaię.

B: x Ignacy naynizsza submissyą u stop składam, moim Synowca y Siestrzenica imię niem JWJmx Koadiutor Wileński do JmP Cżyża Strzelnika Smoleń: z 21 Junii 1746. Wilno

Posyłam WMP list ktory może bydź pokazany wiadomey Damie
samey zaś WMP proszę abyś kontynuiące zaczęte staranie
w tym interessie znowu starał się porozumieć JMP Podskarbiankę
Pisać do JMP Podskarbianki nie mogłem bo list moy wziąłby
ktoby mogł rozgłosić lubo szczegulnie są mi wiadome senty-
menta tey Damy y iest to rzecz niepewna czy się nakłoni do
propozycyi naszey także chciey WMP porozumieć od XX Refor-
matow komu sprzyia JMP Podskarbina y czy iuż całe iest
oddalona od Stey Olsztynskiego y od Podkomorzego Koronnego
i kto też czy nie ma iakiey trzeciey partyi u[illegible]owaney
dla Corki także z Dworskich osobliwie z bogatych tego możesz
WMP porozumieć ieżeli JMP Podskarbianka nie iest za kim
kolwiek determinowana, iesliby WMP JMP Korytynskie
przeciągnął to żadney mieć trudności nie będziesz w informo-
waniu się o intencyach JMP Podskarbianki. do X Gwardy-
ana Reformatow wotny list ktory posyłam zapisać zwierzać
musię Iednak tego nie trzeba ani listu oddawać aż będę
pewnym że dotrzyma sekretu y że tylko sposobami dextre
będzie interes na synowca mego kierował. osobliwie u samey
Matki. JMP Korytynską naypierwey porozumieć trzeba
czy nie ma intencyi kogo Pani swoiey rekomendować
iesliby zaś WMP doskonale poznał że nie iest za nikim deter-
minowana tedy możnaby odemnie proponować nie tylko wia-
domą offerencyą ale też że się mocno oto starać będziemy abyśmy
ią w krotce dobrze wyswatali iesli do tego będzie prowadzić
Panią swoię aby za tego poszła ktorego rekomendować
Familia nasza będzie, co ieżeli akceptować będzie wtedy ani
prędzey wyiawię się z przyiacielem moim o JMP Stolniku Pinskim
iest to pewna że wszystko daleko łatwiey succedet iesli ią WMP

do intencyi naszey przeciągniesz, ale zsym wszystkim pro-
ponowac nie tzeba nie można nie będę upewnionym że
nie będzie przeciwną y że do tego pomagać zechce, bo bez
tey pewnosci y nic nie wskuramy y sekret się nie zgodzi
urazy Do JMć Łowczego wcale się nie regulując do nas
a choćby i ałbie były munera placand hominesg Dłoży
Jeslibyś zaś WMć nie widział w dyspozycyach dla nas [illegible]
pomyslnych JeyMć Korytynskiey lepiey samey JeyMć Pod-
skarbianki pod sekretem uczynioną propozycyę po-
nowie tam ten list ktory do WMć teraz piszę poka-
zawszy. Spodziewam się że JeyMć Podskarbianka do-
chowa sekretu o ktory sarnego WMć iaknayusilniey
upraszam y ztey racyi przypominam WMć tę usilnie
uczynioną prozbę abyś nikomu więcey tego się nie
zwierzył iako też aby o tym JeyMć Carzynina nie wiedzia-
ła bo możesie w Wodczyńnie wygadać. Co zaś JMć Gwar-
dyanowi y Pannie Korytynskiey w okno to rewelowac o-
nych pierwey porozumiawszy iakom wyzey wyraził w wsz-
ystkim tedy tym interessie naybardziey [illegible] staraćsię po-
trzeba aby komukolwiek deklaracyi nie dano przed moim
przybyciem Ja zaś po seymikach wybiorę się w kray Po-
dlaski. Takze y to barzo upraszam WMć Pana aby ten in-
teres iaknaysekretniey traktowac, bo czy się on powiedzie
czy się nie powiedzie zawsze sekret iest potrzebny dla
tak głembokich racyi y daleko lepiey dla obojga stron
iezeli tak Pan Bog przeznaczył że to ma succedere
aby się to niespodziewanie stało upraszam tedy WMć Pana abyś
nie załował fatygi dla oddawania częstych wizyt Kupe-

wniosę o moiey wdzięczności ktorą realiter testari nie omieszkam piszęc się z zwykłą estymacyą.

17. List pierwszy w ktorym Damie pokazać zwyczayną obligacyę aby po przeczytaniu go wraz oddany WMP iestłoszę do wiedziała oiczegoczyjałgas naszych Matka trzeba ulotu dostanę WMPanu że był od emnie iedynie uproszony dla poro zumienia iak będzie przyięta propozycya moia y że dlatego nie mogłeś się WMP dzieci do Jeymości zwykłej oderwać nie ma jąc odemnie listu ktorego ia nieodważawszy się pisać wolęc to sam ustnie proponować. A Gwardyanowi też same rzeczy WMP powiedz czemu się do Jeymości dobrodzieyki nie adressuiesz aby u niego odpowiedzieć gdy mu kto Jey Mość żąda.

JWJmP Koadjutor Wilen: do tegoż Jmci Eodem et mense ut supra

Wielce obligowany WMP iestem że w zleconym odemnie interessie moiego dokładasz starania za co prawdziwą moią upewniam WMP wdzięczność. Poniewaz nie wiedząc sentymentow Jey P. Podskarbianki do niey pisać trudno uprasam WMP abyś upewnił te Damę że iadne na seymie będę ekonomiat y ten interes Familii naszey ktory do łaski JP. Podskarbianki reguluie się rekomendować usilnie nie omieszkam WMP żarliwiey moiego dokładać starania aby nas kto tym czasem nie ubiegł przedzebym wtamo ten kray pospieszył gdyby nastempuiące seymiku Poselskie mnie tu nie przytrzymywały. Wydziwić się nie mogę iak sobie mogła ułożyć opinię JeyMP Podskarbianka że to czyniemy dla konsyderatywy taki proceder w Familii swoiey byłby w cale nie

należyty y nagany godny WMP też tego pewnie być
się niepodiwi gdybyś nie widział prawdziwe interesse
moie uformowane rozumienie całości to WMP od siebie
proponował takwo WMP zbiesz gdy WMP wyczeka
wać zechcesz że pewnie być się nie odważył żebyś
czynie propozycyi tak zacney Damie będzie Przyiacie
lem całego Domu naszego upraszam tedy WMP aby
kontynuował te starania swoie aby ten tak wiel
kiey importancyi interes szczęśliwy odebrał skutek
a przynaymniey o to się chcey WMP starać aby JP
Podskarbianka te razy dać deklaracyą że do kiedy mu
nim sam u stanu ten kray żadny nikomu przychylny
wać przyiaźni swoiey nie będzie dla tak godney Da
my ten krotki czas żadney szkody nie przyniesie
chociaż się zdało potym JP Podskarbiance nie akce
ptować propozycyi moiey z ktorą myślę się odezwać
sam kłaniaiąc się w Bochach wespoł z synowcem
moim z łaski Pana Bogu tak doskonałym że do
roslemu kawalerowi rownać się moie z rozumu
stałym urody y postury już tedy wszytki ten interes
staraniu y przyiaźni WMP usilnie rekomenduię
zostaię

PS. Chcey WMP około tego interessu usilnie prace
wać upewniam że oprocz oświadczenia partykularney
wdzięczności będziesz mię WMP wespoł z samemi
dem od wszystkich miał sobie nazawsze obligo
wanych. Tym samym że nie odważam się wtym

interessie listowney czynie odozwy do JW Podskarbian
ki nie mogę też pisać do JW Podskarbiny ale to od
kładam do ustney prozby za przybyciem moim iesliby
tedy onego czasu nayprzey dowiedział się JW Podskar
bina takowe exkuzować trzeba

JW JX Koadiutor Wilenski do JX Gwardyana
Reformatow

Wiedzące że S. Zakon WMP zawsze iest szczegulny nomini
Fundatorio poufale rekurs czynię do WMP wielce upra
szaiące abyś w pewnym wielkiey konsequencyi inte
ressie dla Domu naszego ktory exponet JP Cze
chiał być favorabilis za co partykularnie mnie będzie
obligować ktorą respondendo zostaię distincta estime
tione

JWJm X Koadiutor Wilen do JWJmP Sołłohuba Kasz
tellana Żmuyd. die 2d Junii 1746 Wilnie

Podług woli WMP podpisałem upewniaiące Woytowstwo Czerey
skich ktore cedunt wprzeszłey zastawie WMP wespoł z mia
stem iezeli zaś ex occasione annorum calamitatis ialiekolwiek
w wybieraniu intrat w tym kolu zachodzą trudności samito
WMP zważyć zechcesz że roli calamitati anno fertilitati w
zastawach zwykły compensari y z takowych okoliczności cale stante
hypotheca iura possessione weryfikuią należyta od Dziedzica
peragi nie może tak wymykaiące zdecesow kwerzie tylko
circa exemptionem zwykły ponderari ktorey iesliby WMP dobre

Życzył w kolu nastempującym, proszę mię wczesnie confiden- ter informować. Co wyraziwszy rekomenduję się iednostayney przyiazni mego Dobr. oraz zostaię z ohba veneratione.

Jwjm x Koadiutor Wilen do Jwjmt Sapiehy Łowczego W wxL z 25 Junii 1740 z Wilnie

Wiele ubolewam nad indyspozycyą Zdrowia Wmt które aby kochany Dobrodziey konserwował per omnia saecula upraszam nie przypuszczaiąc do serca zbytecznie sollicitudines et anxietates, przy łasce P Boga wszystko się uławi czasem bo to się dziać zwykło w interessach kon- sekwencyi wielkiey, wszystko się tedy per consequens nad- grodzić może iedna Zdrowia strata iest irreparabilis. O obrotach Wmt czekam relacyi bo te będą Cynosura progressow moich i ahoor żal przeszłą pocztą wyrazit że concipere nie mogę aby ugoda w Grodnie bez Wmt prezencyi doyść mogła, tak też samo ponawiam a zły trakt nie życzę i aihać do Lublina non prorogato termino combinationi możno wtym traktaze z Jmt Bzer- dzielinę Pisarzem Litt y z Jmt Brzostowskim Stz Daw- gowskim przez Jmt Instygatora Litt który także w Słonim- skim teraz znaydowaść się będzie przez tego samego można tezże samych Jednoz porozumieć czy maią suffi- cientes Plenipotentias czyli ad finaliter concludendam

w Trybunale tutejszym zaczynaią się wielkie partye formować
Mari pacti gotuiące się na sprawę WmP fomentem są
tego listy x Podkanclerzego które JmP Alexandrowicz
Marszałek fori Compositi Deputatom remonstruie
Zatem propono z zwykłą przychylnością służyć WmP deklaruię
osobliwie staraiąc się aby sad augustum wstrzymano się
z przywołaniem, niewiem czy wtrzas staranie moie przeważy
złoczonych dobrą harmonią Duków expedycye z JmP wszy
lkim sercze że mocno biło tę prawuię non intermittam
Zostaię sincerissimo corde przy zwykłey weneracyi.

JwJmX Koadiutor Wileń. do JaśnieWmP Mapalskiego
Kasztellana Wileń. z 23 Junii 1726 Wilnie.

Dziękuię WmP ześ wsparł instancyę moię poważną swoią
interpozycyą do XJm Podkanclerzego sławne JmX Jasłodda
do którego przez te naybardziey konsyderacye zabrałem dobry
afekt y estymacyę że circa ingressum status Ecclesiastici
był mi od WmP rekomendowany iezeli tedy nasze succedat
conatus będzież WmP zniego miał multiplici titulo lepie
obstrictum ad aras exoratorem wszędzie też depredy
kuiące subiectum dobrotliwe serce WmP gdy tego zawsze
swoią honorare protekcyą. Oblig Zydow Pinskich ponie
waz iest od dawnego czasu zamilczany nie przyznany tedy nie
wsparty podpisem Sekretarzow iuz nie zyiących y nie
specyfikuiących quantitatem summy zdaniu się tzi podey

nany y podobno złey okazyi per tam longam annorum seriem nie znalazł takowe osoby ktoraby onego w kontu sobie życzyła, sądziłbym tedy że pierwey nam należy spełnić onera pewnieysze y realnieysze uspokoić ten oblig suspendowawszy in classe długow mniey pewnych y dyskwizycyi podległych, więcey nie mając nic do doniesienia z tey metropoli gdzie summa rerum teraz sterilitas z dawna się popisuie y w całey Litwie od dawnego czasu wygłoszoną gazetą że nikt nie może się zzyiać wszym sercem y z prawdziwszą nadoświadczały esty-macyi ugruntowaną weneracyą iako Ja ktory głoszę że iestem nazawsze.

Xiężna Koadiutor Wileń. do JeyMci Sapieżyney Łowczyney W.W.X.L. z 25 Junii 17[illegible] Wilnie

Nie śmieiąc fatygować W.M.Pani przeszłą pocztą w liście Brata mego moią ustawy z dwoistem submissyą teraz zaś odbieraiąc łaskawe expressye W.M.Pani obliczney z łaskawym Charakterem pisane z pełną głęboką respektu wdzięcznością dziękuię iak nayniżey W.M.Pani za te łaski y upewniam że ten ku sercu mojemu Charakter iest na całe życie nie wyglozowany ktory w sercu piszę z prawdziwą życzliwością y należytą adoracyą.

P.S. Łaskawa pamięć W.M.Pani na Synowca y Siestrzeńca swego inspirować mu będzie mocna

applikacyą aby skarbił sobie coraz doskonaley estymacyą y taske WXMci ktorey imieniem do stop upadam.

Je lui ay lû tout ce que VA a ordonnée il m'a paru fort reconnoissant du gracieux souvenir de VA et comme il a un tres bon naturel et un grand soin de meriter ses graces et son approbation je suis sur qu'il profitera des avis de VA.

Jeymci Koadiutor Wilenski do Jeymci P. Sapiehy Łowczego WXLitt. 2 Julii 1746 z Wilna.

Wielce iestem ukontentowany z odebraney nowiny że xiążę Wda Wilenski zabiera się do rekoncyliacyi z WMci P. iako iestem całym sercem przywiązany do osoby y interessow mego kochanego Dobrodzieia tak ardentissime tego pragnę wiedząc że nil desi derabilius dla WMci P. iak szczyra y stała Harmonia z tym Panem ktorey przeto życzyłbym nawet cokolwiek sakryfi kować podczas rozkowora w Białey bo się to może multipliciter nagwdzie sporniejszym sukcessem wrożnych interessach. Nam relacyą że Jmci Podkomorzy Litewski iadąc do Grodna na kombinacyą zatrzymał się w Wołczynie zapewne zapatrywać się będzie na obroty WMci P. z ktorym także kombinacyą skończyc życzę rozumiem że y ta tatwiey finem sortietur gdy wto wnidzie xiążę Woiewoda Wilenski pierwey sam się z WMci P. zgodziwszy. Życzę tedy ugody w kraiu Brzesckim terminare bo y xiążę Podkanclerzy będzie tatwieyszy gdy go oto requirêt xiążę Wda Wilenski.

bez niego zaś nie rozumiem aby interes Sukcesorow Ś.
Xięcia Wisniowieckiego miałby być umollifikowany, nie
mogę sobie wyperswadować aby Jmć Pan Cześnik miałby być
tak constans w affekcie swoim do Jeymć Pani Wdzki Troc...
y zapewne że go z opieki nie wypuszczą chyba ożeniwszy. Jeżeli list moy zasłuszy umć Pana w Białym
stoku Supplikuię Dobrodzieia chciey i ak naydoskonaley porozumieć Jmć Pana Hetmana Polnego Lit. względem woli
liczności namienioney o Jmć Staroście Punskim mam
tego wielkie racye, o których da Bog ad coram.
Posag dla Jeymć Pani Generalowny ponieważ intrate
roczną znacznie superant prowizye Dłużnikom należące iak determinare, tak zatrudnioną widzę fortunę
kto zechce na siebie brać onus exdotacyi na ktorą
odważywszy się zkąd można obmyślić kapitał na posag
iedyny sposob przedać cokolwiek z fortun pozostałych
Ś. Pana Brata naszego ale że to est quid impossibile
nauczyłem się gdy od lat dwoch ofiaruię za lekkiemi
kondycyami kupca na Balbierzyszki szukaiąc onego
znaleść nie mogę, czekam w tym rady umć Pana bo ja
oprocz prawiedliwego wydzielenia czwartey części fortuny una
cum oneribus inszego sposobu nie widzę, kto zaś mi
poda insze medium y takie ktore będzie mogło przyiść
ad executionem erit mihi magnus Apollo, Bog widzi
że barzo żałuię Synowcy naszey ale że Brata naszego
fortuna iest tak strasznie zawiedziona że ledwo mogę

onę moią własną Substancyą ratować ktoś temu winien pewnie mieysca. Zdrowie moie zaczyna przychodzić znacznie do melioracyi. Jeśli się WmP wrócisz w kray Grodzieński przy tym jeślibym własne interessa pozwoliły zażyłbym sobie choć na dni kilka excurrere dla widzenia się z moim Dobrodzieiem. Kochany Braciszenku Dobrze nie turbuy się a zachodzące interessa przez kombinacye koniec iakinay prędzey dum tubera suberant przed seymem Takiey to succedet osobliwie ieżeli się razem znaydziesz WaśćPan z xxcią Wdą Wileńskim y Podkanclerzym Lit. w kraiu Brzeskim una cum autoribus Successionis Wiśniowieciana zaczasem zaś wraz większe uroina̧ Biedność. Zostaię iakto affectu et veneratione.

B. JmP Kanclerzowi życzę udać w medyacye zachodzącę między WmPaństwem y xięciem Wdą Wileńskim będzie się o to starać mocno bo ma swoie partykularne racye oprocz interessu Familii.

JW JmX Koadiutor Wileński do JP. xxiężny Sapieżyney Łowczyney WXL ze 2 Julii 1746 w Wilnie

Zwykłey dobroci y z partykularney dla mnie łaski WxM pochodzące sentymenta interessuiące się do konserwowania zdrowia mego wielce mię obliguią. Składam tedy u stop WxM z należytym respektem y z wdzięcznym sercem powinne podziękowanie zadaną mi w Jey liście radę ktorey usłuchać nie omieszkałbym gdyby dość znaczna melioracya nie uczyniła nadziei że mogę bez niebespieczeństwa dla zdrowia mego odłożyć konsulte

z Doktorami Warszawskiemi do przyszłego seymu widząc
zaś dla siebie zdrowia polepszenie daleko bardziey fr
buięsię o naszego kochanego Kuzyna JmPa Hetmana
Polnego Koronnego. Pisze do mnie Brat moy że
xJow Wda Wileń oświadczył się z należytym Braterskim
dla WXm affektem iakom iest prawdziwy Sługa Wasz
y Brat życzliwym sercem do JJey interessow mocno
przywiązany tak radzę przyiść z x Wdą Wileń do do
skonałe dobrey Harmonii żale swoie w niepamięć puściwszy
Pisze do Brata mego tez samo onemu radząc JmPa Kan
clerz wiem że będzie mogł siła do tego pomoc, Ja zaś
oddalonym będąc gdy w tym punkcie teraz służyć nie mo
gę WXm nieomieszkam mocno na przyszłym jeśli gorącemi
modlitwami S. Kazimierzowi prosząc o pomyślny skutek
wszystkich WXm interessow oraz partykularnie życząc skut
ku tych nadziei ktore y WXm y całey Familii naszey
mogą przynieść niewymowne ukontentowanie apeluię tedy
że nie zapomnę oto wszystko P. Boga przy Ołtarzu prosić
będąc zupełnym prawdziwey życzliwości y głębokiego ze
spełnim sercem przy należytey za oświadczoną dla mnie
łaskawość wdzięczności y powinney u stop adoracyi. Jow x
m Siostry y Dobr. z serca życzliwym nayniższym y obligo
wanym na zawsze u stop Sługą.

JW Jm x Koadiutor Wileń do JWJm x Załuskiego
Refferendarza Koronnego d. 2 Julii 1750 ...

Dziękuję iak nayniżey WMM Pan nie tylko za przysłane a oddawnego
czasu pożądane Tabletty Chronologiczne Lengletta
ale ieszcze bardziey za łaskawą pamięć na mnie
konserwuiącego zawsze w sercu stateczne żywey życzliwości
y należytey ku WMM Panu Weneracyi Sentymenta. Literatis
tedy vicibus podziękowawszy memu Dobr. że na swego
pamiętasz kollegę życzę ardenti voto aby WMM Pan przeniosł
szy się ad Curulem ministerii w Oyczyznie iako do
wnieyszy odemnie Referendarz, y przestał ze mną kolle
gować. Pamiętam że ieszcze w młodszym wieku widząc
WMM Pana proiekta in rem literariam wielce pożyteczne przysz
sądząc że siła czasu potrzebować będą, życzyłem aby się
Krol Imć na WMM Pana rozgniewawszy onemu dał Biskup
stwo Warmińskie z wyraźnym rozkazem aby się do
Warszawy nie pokazywał poki Polskiey Morerego in
lucem publicam nie wydasz ale ponieważ od tego czasu
nie małe effluxit temporis intervallum Contraria zaczynam
formować vota aby WMM Pan ab otio literario gwałtem
wyciągniony ad labores Ministerii. Że tedy z całego serca
fundo vota wiedząc że chociby iedna między nami ustała
korrelacya kollegowania z sobą remaneret inter nos indisso
lubile vinculum prawdziwey estymacyi y stateczney
przyiaźni z ktorą się ex parte mea oświadczaiąc przy
kończam wyznanie że iestem z należytą Weneracyą.

P. S. Autor Tablettow wspomina de tabulis Chro
nologicis in folio editis po dawney korrespondencyi Chapelaine

302

mojo dobre one dla mnie zapisać iako też conclusiones meteorologico Politicas od dawnego czasu wielce desiderata które w Bibliotece WMć widziałem. Zawakowało recenter po JmX Biskupie Wołoskim pingve beneficium probostwo kościele kollacyi Synowców moich które ieśliby sobie życzył JmX Sekretarz koronny mogący przy iaźn z Ojcem Stolnikami Litt zeh dobr. zasta wnemi Posesorami, atym samym ... takowo zmieniać skomportować gotowem mogę prezentą ad satisfactionem desideriorum zacnego rodzonego WMć contribuere będę totius Triadis omnes perfectum w sobie zawieraiącey verus Cultor

JmX Koadiutor Wilen do JmPana Jabłonowskiego Stolnika Litewskiego z 8 Julii 1746 w Wilnie

Żeś WXm ułożył pierwsze preliminaria między Bratem moim y JMP Woiewodą Wilen Braterskiego pomiarkowania uczyniłeś WXm rem dignam se zaw uniżenie dziękuię ma iąc nadzieię że favente Numine przy Kooperacyi JmP Kanclerza Litt y WXm nie pochybnie to wszytko finalny y pomyślny odbierze skutek czego ardenti voto życzę sam chciałbym z całego serca excurrere do Łodnia ale oprócz wielkich interessow moich własnych y Synowców moich które mię tu detinent oraz zaczętey letniey kuracyi nie dawno y ta od tey drogi mię wstrzymuie racya że nim mi przyszłoby z Wilna wybrać się y stanąć w Łodniu to iuż wszytek interes zakonkludowany być powinien iako mam byc zdaniem w liście WXm wyrażonych. Ponawiam winne

podziękowanie za constantem sollicitudinem w interessie Dy
nowey moiey ktora że tyle miałaby oneris do płacenia
prowizyi kredytorom z Siemiatycz iżeby intraty wszystk dobrach
wzięła znam to doskonale y wielce nad tym indoleo, rozumiem
tedy że spes posagu pewnie non alliciet JW. Stte Brzasny
Swego ale że chyba same desiderium pięknie utalentowanego
dożywotnego Przyiaciela, przytym titulus hæreditatis Sie
miatycz co iednak kilka kroć Sto Tysięcy valeret będą
mogli inclinare tego bogatego wdowca do tego maryażu
do wyperswadowania ktorego ieżeli WMm będziesz mogł zażyi
JW. Skrzebinia a tenerè ukredytowanego u JW. Stey Brza
snyskiego wszystko to daleko łatwiey succedet. Strony zaś
projektu dla exdotacyi zaarendowania czy Wysokiego
czy Siemiatycz in omni confidentia sensum meum wyrażam
WMm gdyby intrata ktoreykolwiek z tych maiętności była
wolna abonere płacenia prowizyi kredytorom dawnobym się
tego domyslił ale kiedy substancya znayduie się tak one
rata że wszystka intrata na prowizye wychodzi iakże
dobra czy to per totum czy poczęsci arendować gdyż
przez takowe arende ipso facto decederet pewna część intraty
ktorey Dłużnicy pretendunt, coraz domawiaiący się prowizyi
iako swoiey własności tey gdyby ktorykolwiek z nich nie
odebrał nie będzie ukontentowanym coraz punktualnie prowizyą
z intraty ktorą arenda absorberet pewnieby arendatarium
Possessorem wypendził szukaiąc suam proprietatem y zaległe
a sobie należące Census. Jutak tedy sistem nasze tak ob
iążoney fortuny iako iest pozostała po smierci S. Brata

mego arendować partem oney iest quid impossibile

Tabelle intraty Siemiatyckiey posyłam WXM na rekwizycyę

Jego może to przysłużyć Jmć Stte Przasnyskiego ieżeli go to

nie odrazi że tak sama intrata rozumiem Dziedzicom

per modum prowizyi cedere powinna, wszelka tedy wkłam

nadzieia że WXM activitas przyczyni Jmć Stte Prza-

snyskiego titulo haereditatis Siemiatycz in vim dotis Dziedzicowi

daię znaczny constituet posag oraz per subordinatas

personas pełne przymioty Damy rekomendujące ja zaś

Siemiatycze bez żadnej cedere nie omieszkam Jmć Jtak

Brazow. Staraj tedy vicibus suplikuie WXM abyś zawsze

ile możesz ten interes promowował a sam naydaley w za

stem pieniężnym miesiącu spodziewaiący się zdanie WXM

w kraiu Grodzieńskim z zwyczaiem piszę się przychylnego

przy należytey obserwancyi.

P.S. Je presente mes respects a son Altesse je

t'embrasse mon neveu en faisant mes complimen

ts a ma niece

JwJmX Koadiutor Wileń do JoXJmć Jabłonowskiego Stolnika

Litt. z 8 Julii 1746 w Wilnie

Odebrałem z wielkim ukontentowaniem moim relacyę od WXM że

Jmć Starosta Przasnyski inclinat vota swoie do Synowicy moiey

iako wielce estymuię tego Pana z zacnego imienia y z wielkich

przymiotów tak zawsze gloriabar sub tą żoną przyjaźnią

która ieżeliby mogła aucto nexu bliskiey kolligacyi constringi

na zawsze miałbym to sobie pro summo solatio, upewniam

tedy że co intratą nie tylko Siemiatycz salvis iednak oneribus

ustąpić gotowem

ustompić gotowem ale też nil intentatum relinquam ex par
te mea do uszczęśliwienia Jejmt Generałowny zwodzonego ku
Synowicy moiey affektu oraz ardenter pragnę aby
tak godnego Kawalera intencye votivo coronentur
succesu a nam zacney kolligacyi nowy accrescat zaszczyt
Co wyraziwszy zostaię z zwykłą weneracyą.

P.S. JejxTey submissyą moią zasyłam. Jembrasse
mon neveu en saluant ma niece.

Jejm x Koadiutor Wilen do Jmx Jaskołdę Kanonika
Wilen cy 8 Julii 1720 w Wilnie

Wielkie cnoty Wmt y goruiąca w nim nad wszytkie wysokie talenta
Jego pobożność dawno to wyciągała abyś gdy chcesz vitam
absconditam in Christo prowadzić otrzymał nec volendo nec
quaerendo te w kościele Bożym premia które by go
in altiori candelabro wystawiły ut luceas magis
przykładnością swoią przyświecaiąc Clero et Populo w Dye
cezyi naszey co intuitu skoro zawakowała po SP Jmx
Strawinskim kanonia Wileńska pisał Jmx Biskup Wilen
wespół ze mną unanimi voto do Krola Jmci instando per
ministros aby to stallum Wmt konferowane było, ponie
waż zaś instancye nasze pomyślny odebrały skutek u
praszam Wmt abyś iaknaypredzey do Wilna przyiachał dla
wczesney przed seymem installacyi przytym upewniam
że nie tylko ia stateczny osoby Wmt estymator ale też
y Jmx Biskup Wileński y wszyscy Jmxx Confratres cze
kamy zobopólnym Wmt affektem tedi ose. chcąc go

iako nayprzedzey Capitulo nostro inserere. Dla podszewki
Zaś do Kanoniczney Togi iezliby się WMść zdało deklaruię
WMści wespoł z Bratem moim konferowaić Probostwo Korcianskie
Kollacyi naszey, ponieważ nominowany na to beneficium
JmX Glinski postompi na Probostwo Szawdzkie recenter
wakuiące czekaiąc tedy impatienter tu bytności WMści
oraz tego momentu ktory mi pozwoli censere WMść inter
Confratres nostros Zostaię z zwykłą estymacyą

P.S. Życzę WMść nim się wybierzesz do Wilna listownie albo
iezeli to będzie po drodze personalnie podziękowaić JmśćHe
tmanowi WW Litt iako też Bratu memu za instancye do
Dworu favore sui.

JwJmX Koadiutor Wilenski do JOXJmci Szembeka
Prymasa K.P. y W.X.Litt z 9 Julii 1746 Wilno

Należyty y zwykły wemnie respekt wszelkich rzbarow WXJmci
oraz prawdziwa estymacya dignissimi et zelosissimi in vinea
Christi Operarii JmX Kantora Inflantskiego pewnieby mię
impellerent do rekomendowania onego na Probostwo Szawdzkie
JwJmX Biskupowi Zmuydzkiemu gdybym iuż nie był actu nato
beneficium podpisał prezenty osobie unaniminter od Katolikow
wmiescie et in vicina mieszkaiących zaleconey, spodziewam się
iednak tegoż Kapłana wprowadzić ad recedendum od
daney prezenty ofiaruiąc insze beneficium w tuteyszey Dye
cezyi w moiey dyspozycyi będące y onemu z pewnych okoli
cznosci bardziey convenient choćiaż nie tak pingve iak
Szawdzkie w Dyecezyi Zmuydzkiey sytuowane. Staraisię tedy

oto będę fortiter abym pełniąc wszelkie skinienia WXM dał dowod realny iak sobie wysoko szacuię Szymanowskie Jego rozkazy ktore sequi dla nas wszystkich Biskupow iest tutissima do promowowania Chwały Boskiey droga Ciało zawsze atenens observare zwykłem tak y teraz przed następuiącemi Antekomicyalnemi Seymikami ie żeli WXM wcześnie mnie informare będziesz, zayd w punktach ktore chciałbyś inserere w Instrukcye po Województwach y Powiatach Prowincyi WXL iedno w tym wolę WXM będzie to u mnie principale Studium z czym się oświadczywszy z całym nayglębszym respektem te łaskom WXM zakładam wyznawnie że iestem na całe życie

Jmp x Koadiutor Wileń do JWJmP Massalskiego Kasztellana Wileń dń 29 Iulii 1746 Wilnie

Winszuię zakonkludowaney z XJm Stą Luboszanskim o Kozarę kombinacyi ktorey exempcya znacznie facilitabit między nami domowe pomiarkowanie oraz dziękuię uniżenie UmP że mi o tym denuntiare raczysz maiąc to za nowy dowod statecznej UmP łaski y przyiaźni dla Domu naszego wzaiemnie upewniam że to iest we mnie ardens Studium y zawsze constans applicatio skarbić sobie łaskę UmP y Prześwietney Familii Jego y że te we mnie sentymenta nigdy nie tepescent ale vivent ad cineres teraz zaś upraszam UmP abyś wziowszy na się onus medyacyi między Bratem

mom y Sukcessorami JO xym Wisniowieckiego raczył z
zwykłey ku nam łaski mocnego dołożyć starania aby
się ten interes Szczęśliwie zakonkludował. wielką maiąc
ufnosć w łaskawym interessowaniu się Umć. przytym
y drugą adnecto prozbę domawiaiąc się iak długo
deklarowanego mi portretu Umć ktorego Domestici mei
Lares avide czekaią gdyż Ja omni genere cultus
chcę przed swiatem testari że iestem z partykular
na życzliwoscią przy należytey weneracyi.

P. S. Jmx Jaskołd iuż otrzymał prezentę na kanonię Wileń
wsparty promocyą Umć.

Jxymx Koadiutor Wileń do Jxymć Sapiehy
Łowczego WXL ę 9 Julii 1746 w Wilnie

Wielce ucieszony iestem wesołą nowiną że Umć przyszłes
do redintegracyi dawney przyiazni z xięciem Jmć Podkanclerzym oraz że tak dobrze są ułożone fundamenta rekon
cyliacyi z xJm Woiewodą Wileń nic nie może bydz pomysl
nieyszego dla Umć i alo wszczęte cum Magnatibus a
pogotowiu cum Sanguine junctis umorzyć dyffidencye.
bo tym samym będzeisz mogł Umć na promocyą Sui
y augmentum fortuny wolny czas y starania swoie
obrocić ktore inutiliter sterilescerent na niepozytecznych
emulacyach. Gdybym niebył wyperswadowany że
iuż dotychczas musieliscie Umć PP. kombinacyę cum Suc
cessoribus Visniovieccianis zakonczyć upewniam Sacro
sancte że zbiegłbym do Grodna ale miarkuiąc

zdaty dzien Zaczętey ugody ile ze tam wszytkie kondycye były umowione tak że iuz niechodziło o traktowanie tego interessu ale o ratyfikowanie umowioney rzeczy y napisanie papierow sądzę ze nimbym stanoł w Grodnie iuz to opus zakonkludowane być musi, zwłaszcza że do tego intercedit authoritas xięcia JMci Woiewody Wilen. ktory dla swego interessu aby w Grodnie długo nie rezydował wiem ze się postarał o prędką approbatę Concertatorum w Wilnie, iednak ieśliby quo casu prezencya moia potrzebna była proszę rozstawić Cugi do Mereczu a ia upewniam że temi konmi iako y swo- iemi rozstawionemi od Wilna do Mereczu wybrawszy się ztąd letko pospieszę do usług mego kochanego Dobr. Zawsze będę ad usus Uml promptissimas. Upraszam wyrozumieć w zamysle JmP Kasztellan Wilenski y JeyMP Starościna Wołkowyska osobliwie skonczywszy ugo- de z Xięciem Starostą Luboszanskim. Zakonklu- dowania finalnego cum Interessoribus Visnioveciani a iescze bardziey z Xięciem Wdą Wilen życzę z całego serca choćby to było etiam cum dispendio bo tak mocnego Szwagra we wszytkim pomoc łatwo tę szkodę resarciet. Zaczy- naią się tego niektorzy Triumi w Wilnie obawiać bo iuz o tym rumor zachodzi.

13. Wielce upraszam donieść Xcym ze nie odwazam się osobliwym listem turbować Ichm ale tą krotką expressyą u stop Jey składam iak nayniższą Submissyą

moię upewniam że y gorąco P. Boga proszę o pomyslny Sukces interessow XJeyM i ako Jey kapellan iesliby zaś ieszcze tego potrzeba wyciągała za daniem Znać letko się wybrawszy spiesznie będę do usług XJeyM y z rownamisię iaknaylepszemu kiorytowi dla extra poste chcęc zawsze dystyngwować się applikacyą moią na naymnieysze skinienia XJeyM

JWMX Koadiutor Wilen. do JOX Pana Radziwiłła Woiewody Wilen. d. 9 Julii 1746 w Wilnie

Tak chciały propitia Numina et sors dla Domow naszych prospera multiplicato tyle razy między nami sangvinis nexu że nie mogę WXM rekomendować nikogo blisko zemną spokrewnionego aby albo rownie albo bardziey do WXM nie należał z tey racyi gdy WXM raczysz cokolwiek prastare dla krwi swoiey tym samym mnie sobie obliguiesz do niey blisko zawsze należącego z takowych tedy reflexyi tym pouffaley reiterro zuniżoną prozbę moią do WXM suplikuiąc abyś XJeyM siostry swoiey a Bratowey moiey interes cum Successoribus s.p. XJM Wiszniowieckiego, wielkiey powagi medyacyą swoią amicabiliter zakonkludować raczył o co tym ardentius upraszam że mi ziachać nie pozwala nowo zaczęta letnia zdrowia kuracya przy tym liczna moc interessow moich y Siestrzenow WXM a moich Synowcow. Z niewymownym ukontentowaniem odebrawszy relacyę że WXM tego interessu konkluzyę

wswoię wziołeś promocyę uniżenie zato dziękuię y o
kontynuacyę tey że łaski upraszam upewniaiąc że
gdy wzaiemnie WXM rozkażesz mi wswoich y Prze
swietnego Domu swego służyć interessach zawsze
się tego chętnie podeymę za swiadczoną JmPLow:
czemu Litewskiemu y XXięży Bratowie moiey łaske
odsługuiąc oraz że gdy mię WXM powtałemi roz
kazami swemi honorare będziesz raczył nil inten
tatum relinquam abym pokazał moię ku WXMu
obserwancyę oraz prawdziwą życzliwość ku Prześwie
tnemu imieniowi WXM a multiplici titulo krwi moiey
czym gloriando zostaię znalezytą Weneracyą.

Jwym X Koadiutor Wilenski do Jwym P Massalskiego
Kasztellana Wilen° ę 16 Julii 1746 Wilnie

Wyznaię że nowa dla nas accedit obligacya wdzięczności
JmP oraz odsługiwania wzachodzących rozkazach dzię
kuiąc mu uniżenie żeś raczył nie żałować fatygi dla za
konkludowania per Combinationem interessu XXięży Bra
towy moiey y JmP Łowczego cum Successoribus Vrisnio
vieciensis nie mniey y Ja pragnę sobie iak nayprędze
go między nami Domowego umiarkowania ad hunc effe
ctum iadąc na seym, mieć honor widzenia się z JmP
życzę sobie dla naznaczenia czasu y mieysca wktorym
byśmy mogli tantum opus finalnie zakonkludować

przynaymniey po skonczonym immediate seymie
zgadzam się y nato z W.M.Pana że wyprawić trzeba ad
tractandum z Sukcessorami xięcia wszystkie rozumiem
tedy że nie dosyć unam affidatam personam wysłać
ale nawet conveniret aby Jmć Pan Stta Wodłowycki
iedną od siebie osobę wyprawił a my drugą które
by spolnie et unanimiter agerent agenda. Za po
wrotem Brata mego z tamtych krajów naznaczemy
ex parte nostra subiectum do tego sposobne, Jmć Pan
Kokich Strażnik oszmiański dwa razy Deputat oraz
znaiomy ex parte dworow Rossyiskiemu bo pro
liberatione Brata mego podczas rewolucyi wszystko
był w Petersburgu chyba mowić zdaniem ad tra
ctandum hoc negotium capax kogoż W.M. Pan wyra
miałbyś idoneum aby był wyprawiony w tym interessie
ex parte Jmć Pana Starosty Wodłowyckiego suplikuię
mi oznaymić Ja zaś na wysłanie ex mutuo nostro
consensu czy to iednego czy dwoch gotowem in instanti
pro sorte mea koszt łożyć, że tedy medium zakonklu
wania tak wielkiego interessu zdam się skuteczne
ale hoc non obstante unikaiąc zwłoki czasu która
intercedere musi nim wybierzem subiecta ni nie
wyprawiemy y nim te efficient, a widząc tempus acre

stabile Seymowe bliskie sądziłbym że conveniret pi
sać do Xcia Jmci Jmć Podkanclerzego onego upraszaiąc aby
niby od siebie chciał suggerere Posłom Rossyiskiemu
y Jmć Liwenowi że interes Dombrowieński może termi
nari amicabiliter na seymie za mediacyą obudwoch
Pierestarzow, ieśliby był zesłany Plenipotent do War
szawy ktoryby miał illimitatam potestatem tra
ctandi concludendi et sine ulteriori ratificatione
terminandi ten interes, boiako to pewna że z wy
prawionemi na Moskwe od nas osobami inoperative
traktowaé będą tak też daleko modestius znamy
samemi certowaé zechcą z ich odolicznosci tak
publicznych iako y prywatnych ile podczas seymu
intervenienté authoritate Ministerii a pogotowiu
Maiestatis. Zostaię z zwykłą addyktą przynależytym
respektem

Jw. Jmx Koadiutor Wilen. do Jmx Załuskiego
Refferendarza Kor. z 16 Julii 1740 w Wilnie

Wielkie było by to dla mnie szczęście y ukontentowanie
satisfacere rekwizycyi Wmci gdyby to non excederet
meam possibilitatem, pisać do X. Jmć Stolnika Litt. sta
raiąc się aby Żona Jego Zastawna Possesorka maiętności
Kocka podpisała prezentę na wakuiące tamże beneficium

poniewaz przez to labefactaretur ius Synowca mego tey ma
iętności Dziedzica et beneficii wnim Kollatora, iktorz
wpodobney matery miałem iuz sprawę z Xięzem y onę
wygrałem in officio Luceoriensi, obligowac tez
ex altera parte Synowca mego nie mogę aby podpi
sał favore Wni prezentę, bo by to miała zaztę
Xięzna Stolnikowa Matka Jego chociaz zadnego ius
do prezentowania na beneficia wdobrach Synow
cow moich niema, żeby tedy directe uczynić rekurs
do Xięstwa Jmć Stolnikowstwa Ja zaś upewniam
że per reverentiam Wni od nich wydaną prezentę
non impugnabo y owszem gotowem iest valorem
tribuere oney przez nadesłanie prezenty podpisaney
od Synowca mego iako incontestabilis haeredis maiętnosci
Kockiey y odemnie iako od opiekuna, chcey tedy
Wni zadney omnie nie czynieie mencyi uczynić do
nich rekurs iako by ius praesentandi Xięstwu Stolniko
wstwu competeret Ja zas upewniam ze to opus ex
natura sua invalidum mocy y Synowca mego stir
mabo prezentą ktorą zochotą nadeszlę Wni
gdy od nich otrzymasz te formalitatem iedynie
potrzebną dla uniknienia kollizyi międzi nami y Xię
stwem Stolnikowstwem ile ze Xięstwo Sanctus

perfecte vulnera wzaiemney inter nos dyffidencyi.
Na przyszłym da Bog Seymie rozne nasze dese
deraria konwencye zakonkludujemy za deklaro
wane Conclusiones Meteorologicas dziękuię y iako nay
uniżeniey wzaiemnie deklaruię z lepszymi typografikami
nowo wychodzącemi in dicem Jx Poszakowskiego kon
trowersyami y hystoryą de Lutheranismo et Calvinismo
et aliis omnis generis operibus mey asystencyi przy
Nag. WMci z Prowincyi Litt debitum pendam przed
ubi tey Bibliotece ktora sua prestantia iest wszyst
kich naszych w Polszcze y w Litwie Bibliotek Mater
et Magistra. Wszystkie xięgi oddam Jx Aquilini
S.J. chybo iezeli WMc niemarzony in Duplo Magnificencyię
się solennie ze szklem pożerczym sposobem mieć pragnie
teopus do czasu. Horyzont nasz tak iest daleki a Cli
mate Romano ze Cardinalitie rosa u nas non maturae
sunt życzę z całego serca aby na Wawellu efflore
scant ponieważ in hac Metropoli Korony Polskiey
fertile znayduiecie solum ad producendos purpura tin
ctos flores. Mam tę sperancyą in mane ze w krotce przyidzie
winszować będziemy wielkiemu Senatorowi y Ministro
in Regni JW. rodzonemu WMci y całey Brzeswickiey Fami
lii że cieszyć się ex novo inter Domesticos Lares decore
Jxsmx Koadiutor Wilen do JWP Sapiehy Kancle
rza WXL 16 Julii 1726 w Wilnie

316

Odebrałem z nie zkomparowanym ukontentowaniem relacyę z listow samego Xcia Imci Wiel. iako y Brata mego że kredytem y powagą swoią Xże Imca Wieł. za konkludował per combinationem sprawę cum Succes-soribus Wisniovieccianis, wielce mie ta uczyła relacya ale bardziey nowina że oba Szwagrowie w dobrych znayduią się dyspozycyach, do umorzenia wszelkich dyfi-dencyi semel pro semper y do zawarcia między sobą scisłey y nie poruszoney przyiazni, ad hunc effe-ctum iako ad aram pacis maią iechać do Lwowa aby WMć authoritas imponat coronidem tanto operi co iak będzie publico utile Domom naszym commo-dum a samemu WMć gloriosum wyrazić trudno wiedząc że dimidium facti qui bene capit habet sądzę że prosperum finem utriq parti benedicet kiedy im inspiravit wolę concurrendi do WMć potrafisz WMć obuch zbyteczne sensibilitates umiar-kować iako zaś byłem zawsze tego zdania aby Imć Łowczy dewinkuiąc sobie affekt Xcia Imci Wo-iewody Wileń omnibus modis chciał starałem się do tego inklinować Xżnę Imci Zonę swoię aby iakimkolwiek awan-tażem ukaptowała sobie Brata tak wtey persisto opinii że trzeba koniecznie tego złocistego klein aby dobra harmonia była nie poruszona wiem dobrze że y WMć będziesz tego zdania iako y ia zmuszony

Łowczyney dobr z XXię Wdą Wileń. przyiazn y po
znaczny w domowych interessach przynieść się a JP
Łowczemu promocyą y ubespieczenie Starostw przy
łasce WMP. chociaż sam WMP z zwykłey ku Do
mowi swemu łaski nie omieszkasz mocney dobo
tey kooperacyi ad stringendum hunc nexum przyło
żyć jednak y ja supplikować o tę łaskę odważam
się iakoteż aby WMP razem wespoł z XXię Wdą
Wileń. promować do Urzędu Łowczego Brata mego
ktore takwięcy otrzyma ieżeli zichże rady y pomo
cy zostanie lotem na zawsze przyszły wszelkich
łask obowiązuiący do łaski WMP za Bratem moim
Supplikuię. Nowe Jana Sapiehy posyłam, nowyzaś
JP Łowczego także WMP mieć będziesz maiąc wszę
bez samego Authora ktorego niepotrzebna napaść
moderacya że iey kopią dać mi niechciał iiże
potrzeba Druku godne iesli mi się zdarzy zaraz nie
omieszkam WMP communicare. Rewolucya Portugal
ska iest teraz w korrekcie y przepisuią się ad mun
dum. Za communikacyą scindorum uniżenie dzię
kuię Sam zaś in summa nowin sterilitate zaraz du
zgiyę ciągle wyznaniem że iestem z wysokiem do
tąd respektem.

JWJmx Koadiutor Wilenski do JWJmP Brzostowskiego Sto[lnika] Orandkiego z 20 Julii 1746 Wilnie

Maiąc prawdziwą ochotę usłużenia WmPanu w interessach Jego pisałem do obudwóch Pieczętarzow usilnie rekomenduiąc godność WmP oraz upraszaiąc aby desideria Jego chcieli fulcire pomocą swoią ad assecutionem Funkcyi Posselskiey z Xięstwa Jnflantskiego. Barzo żałuię że ardens votum moie satisfaciendi rekwizycyom WmP pomyślnych teraz nie wzięło responsow ktore iednak komunikuię WmP aby wcześnie mogł swoie capere mensuras oraz życzę sobie mieć okazyą efficaci obsequio oświadczenia że iestem distincta aestimatione et cultu indesinenti.

JWJmx Koadiutor Wilen[ski] do JoxJeym Sapieżyny Łowczyny WWXL z 23 Julii 1746 Wilnie

Dowiedziawszy się że WXM zostałaś się w Grodzieńskim kraiu chociaż Brat moy był obligowany iachać do Biały, wiem że to wielką przyniosło Bratu memu mortyfikacyą oraz znam doskonale że WXM ta choć krótka niebytność z dobrotliwego ku JmP Łowczemu serca iest barzo troskliwa, dla ubliżenia ktorey ile możności moiey sam chętnie zbiegłbym służyć WXMści iako Jey Kapellan gdyby mie tu nie przytrzymywały pilne interessa y kontynuacya kuracyi, ktorą wody z

Cudzych kraiow sprowadzone doić z pomyslnym skutkiem listowne tedy to wypełniam Supplikuiąc WXMci aby przez ten czas nieteskniąc konserwowała Zdrowie swoie dla całego Domu naszego nieoszacowane a osobliwie dla tego ktory z temi prawdziwemi oswiadczywszy się sentymentami iest zniewdmiennym na całe życie respektem.

Jegomć Xdz Koadiutor Wileń do JWJmć Sapiehy Kanclerza WWXL die 23 Julii 1740 Wilnie

Doszła mie recenter rekwizycya Jmć Pana Podkomorzego Brasławskiego upraszaiącego o instancyą WMPana aby się mogł pomieścić między Posłami Xięstwa Inflantskiego za ktorym uniżenie instancyą tym bardziey że gdyby accederet łaskawa promocya WMPana ad hunc gradum Jmć Podkomorzemu mogłby z Pttu Brasław skiego affidowane dla Domu naszego utrzymać subiectum wiemże ten Dygnitarz będzie gratus Dworowi za ktorym zwyszt militare. Zawakowała w Ptu Mścisławskim exigua portio panis bene meritorum krolewszczyzna imieniem Biele ktora aby mogła cedere Jmć Panu Łopacinskiemu Woyskiemu Mścisławskiemu i aknayusilniey i aknayuniżeniey upraszam. Jmx Biskup Wileń wielce iest zmortyfikowany listem Jmć Pana Golem

biowskiego barzo podobnym do gosudarskiego ukazu
chcey WMć consilio et auxilio suo Solari JmX
Biskupa ktory constanter dla mnie ma paternum
affectum, dlatego Domu naszego iest stałym
Przyiaciel.

LB. Jozefa dostęp upadam. za JmćWey
skim iteratis vicibus uniżenie mysto iako za
wychowanym w Domu Naszym Przyiacielem.

JWJmX Koadiutor Wilen. do Jmć Sliznia
Podkomorzego WXL z Wo Julii 1746 Wilnie

Że mi successit promocya wiadomego subiectum od JmX Biskupa Wilen.
wespoł ze mną Ministerio rekomendowanego cieszę się z tego JW bardzo
iż in parte wypełnione intentum moie czyni mi nadzieie że
przy łasce Boga in novis desideriis służenia JmX Sliźniowi godne
mu Synowi WMć pomyslny suo tempore exorietur sukces. Spodzie
wam się tedy że iuz adimpletum antiquum testamentum przez
instalacyą Weterana będzie praesagium iż immediate potym
florebit novum per admissionem ad Collegium Nostrum aetate
iuvenis morum gravitate senis Zacnego Syna WMć oraz że
in casu wakansu ad mentem WMć et conformiter ad vota mea
w stallach Naszych iuvenes et senes laudabunt nomen Dni.
Upewniam tedy WMć że iest w umnie constans votum uczynionemu
onemu adimplere promissa ale chcey WMć sobie wczesnie za
mowic ad hunc effectum promocyą JmX Biskupa Wilen. aby
ten aemulus ktory teraz był pro obstaculo wtedy non prae
iudicaret. ...

pisał Pakman

piat palmam ale poniewaz faventibus votis Pasterzow
nie ubiegł starego Weterana rozumiem że z drugi raz
z młodszym currendo pogotowiu zostanie na odwodzie. Con
stantem promotionem Jmcx Biskupa Wilend. Wm. Pan bar
dziey solidabis gdy stan stanierz infelicitone publica
oraz zaręcz Parentele y Przyiaciół swoich w Cha
rakterze będących disponere zechcesz aby od niesłuszney
rzeczy broniłi Patrimonium Christi na następuiącym
Seymie w którym iest także portio pewna pradesy
nowanu prelu voto non exigatu Zacnemu Synowi Wm.
Jazas iako znam doskonale pobożne sentymenta Wm.
dla Domow Bożkich oraz na mnie moie łaskawe poufałe
oten favor uprzażam upewniaiąc że wielce się z tego bę
de cieszył gdy mu się zdarzy skutkiem tetrani że iesteś
B. upewniam rzeczą że inter primas curas mieć
zawsze będę satisfacere desiderio Wm. chcąc mnie exacte
wypełnić na dowod prawdziwey moiey ku niemu propen
syi y obserwancyi.

Jmx Koadiutor Wilend. do Jmpana Sapiehy Kanclerza

na WWXL z 30 Julii 1776 z Wilnie

W nadzieię zwykłey Łaski Wm. ku mnie odwazam się supplikować
o pewtorne sejmiki Wm. Smoleńs. y Ztw. Starodubowskiego apekum
iąc wtym Wm. że ich nie zażyie tylko na utrzymanie Przia
ciół affidowanych Domowi naszemu oraz takowych Lubie

ktow ktoreby być Dworowi zyczliwe JmćPan Zydanski
maiąc w każdym chęcie wcześnie merem dla siebie promowy
WmćP do urzędu WMćD za ktorym ia iako za wielkim Przyiacie
lem moim uniżoną uważam prosbę ieżeli będzie łaska
WmćPana onemu favere takowo pomyslny succedet event
bo będziesz WmćP miał w tym Consensum swoi kollegę swego

JWJmx Koadiutor Wilenś do JWJmć P. Massalskiego
Kasztellana Wilenś d. 30 Julii 1776 Wilnie

Obligował mnie JmćX Biskup Wilenś abym instancyował do Reie
trzow favore Jmćx Brzyga aby onemu w Starostwie WmćP Ber
nikim Plebania konferowana była tenze x Brzyg szczegulnie
przedemną że iest bene positus u WmćP y że x Zabłocki
otrzymawszy beneficium Zabłudowskie od Berznickiego
recedit iednak za obawiaiąc się abym takowej promocyi
nie uczynił co przeciwnego intencyom WmćP maiące to pro
summo studio konserwował łaskę WmćP nieodważyłem się
pisać ad ministerium niewiedząc pierwej mentem WmćPana
o ktorey proszę mnie informować oraz być pewnym że iestem
z zwykłą życzliwością przynależytą weneracyi

JWJmx Koadiutor Wilenś do JWJeyMć Pani Sapieżyny
Podskarbiny NWXL d. 31 Julii 1776 Wilnie

Rekurs sollennizacyi Patronki WmćP podaie mi okazyę do oświad
czenia pełnych głębokiego respektu sentymentow moich
ktore u stop WmćP przy winnym składam powinszowaniu

Zyczę w niezamierzone lata stateczne fortunnych
sukcessow przy zdrowiu zawsze doskonałym. Co
wyraziwszy upewniam że życzę sobie mieć okazyę
w ktorey bym mogł oswiadczyć usługę moią ziak
prawdziwy pragnę być na wszelkie rozkazy sub
missyą na całe życie.

Xiążę x Koadjutor Wileń do JmP Czyża Stolnika
Lit. d. 31 Julii 1746 w Wilnie

W wielkiey zostaię niecierpliwości wiedzieć czy iest nadzieja
dla synowca mego pomyślnego skutku intencyi naszych, za
czym usilnie upraszam WMPana aby raczył doiechać do Boi
kow dla porozumienia JmP Podskarbianki iezeli in
stancya moia za JmP Stolnika Pińskim y moia dla tego
interessu bytności byłaby dobrze przyięta. Cokolwiek
WMP możesz czuły w tym interessie impendere mocno
dokładaiąc starania aby to szczęśliwy y pomyślny
odebrało sukces. Za w partykularną WMP deklaracyę wdzię
czności wespoł z synowcem moim za ktorego życzę gra
titudinem bo mi iego sentymenta są doskonale wiadome
a teraz oczekaiąc niecierpliwie na ten list responsu zostaię.

P.S. Za pozwoleniem WMPD zasyłam submissyę moię JmP Podskarbiance kurtyzuię powolności moię.

Xiążę x Koadiutor Wileń do JmP Czyża Stol. Lit.
d. 31 Julii 1746 w Wilnie.

Jedynie czekał od WMP obszerney informacyi w interessie ktory
WMP commisi staraniu będę perswadowanym o przychyln
iego ku mnie y synowcowi memu sercu odebrawszy przez
pocztę Brzeską list WMP succincte pisany czemu cale

324

niedziwuię bowiem że poczcie obszerniejszą informacyą WM
committere nie możesz że zaś dla determinowania obobdwu moich
y dalszego procederu w tak delikatnym interessie potrzebna
doskonała y obszerna informacya o tym wszystkim WM mogł
w kocu passu porozumieć posyłam umyślnego upraszaiąc
WM aby przez tego samego o wszytkim mnie informować chciał
co poczcie konfidować nie śmiałeś oraz upraszam WM aby
mnie wyprawisz lubrem presentium dociekać do Bor-
kow dla porozumienia w iakich są tam sentymentach
powizycie xza stąd obszystko czekam tedy impatienter
tego wszytkim informacyi upraszaiąc WM aby nie
żałował pracy obszernie mi o wszytkim donosząc nawet
quibus formalibus JW Sz WM tak kurował osobliwie
JMci Podskarbianka dla lepszego porozumienia iak
tego GB przyięty wespoł z Synowcem moim w Bor-
kach wymyśliłem dobry pretext winszowania JMci
JMci Podskarbinie rzeki które sprzyiaią pogotowie
JMci Podskarbianka iesli iest na Synowca mego łaska-
wa osądzę że zaraz ten list oddać proszę to uymie
łożywszy że na poczcie y u WM zaległ dla tego wcześnie
przed tą książną oddany być nie mógł. Był u mnie
JP Olendski Marszałek Wołkow radził mi aby adresso-
wał Synowca mego do JMci Podskarbianki czynię
mu nadzieię że iako zrozumiał z JMci Pani Podskar-
biny nie będzie źle przyięty ale tak nie wiedząc czym
duchem żeniąc mówić czynię spiritu Czartorskich

ktory chciel by Synowca mego do siebie przeciągnąć gdyż
pokazałem po sobie że iestem daleki barzo od tego
powiektu ultro allegunie młodosz Dat ... teraz
Zai zachodzi mi dubium czynie mad kommissyi
w Borkach sobie danego aby mie porozumiał oraz
iestem mi metu aby tam nie napisał że iestem cale
temu przeciwny rozumieiąc że mu się przed nim bez
żadney rezerwy otworzył obawiam się kiedys żeby to nie
zeszu nie zepsowało ieżeli będzie kommunikowano czy to
czy to JMPani Podskarbinie czy JMPannie Podskarbian
ce, ieżeli by to WMP porozumiał chciey prawdziwe
odkryć wszystkiego Mysterium że nie dowierzałem JP
Marszałkowi Wołkow, proszę mi ile interes pozwoli
iak nayprędzey o wszystkim informować bo ieżeli tego
będzie nieodbita potrzeba to bez żadney zwłoki wybio
rę się do Borkow nawet przed Szymiakami i ...
chwiathow w Litwie do tego czasu zabawić, aby Synow
ca listem wystawił z hrydkulwiek. List drugi
posyłam do pokazania JMPannie Podskarbiance, ktory
iednakowo po przeczytaniu chciey WMP do siebie ode
brać. Nie wiem ieżeli doszły WMP obszerne informacye
posłane przez tego umyślnego ktorego JP Ewald do
mnie wyprawił, y ieżeli WMP tych expedycyi używał.
P. Usilnie upraszam kochany Panie Pawle
myśl seno odpowiedzi swoiey ktorego gdy wyswatasz

nie dany Urz. w wyczodkach Sedziei chyba odzwa
tawszy wzaiemnie pod kondycyą abis alternatą
w Wysokim y w Domu rezydował.

JoxJmx Koadiutor Wilen. do JoxJmx Zyszkiewicza
Biskupa Żmudzkiego die 1 Augusti 1746 Wilno

Gdy JmX Glinski iteratis vicibus o inwestyturę prosząc recurrit
do Łaski WMP y ia też z nim accedo uniżenie upraszaiąc
aby iaknayprędzey został compos voti przez otrzymanie prędkiey
y łaczney inwestytury nie iuz na beneficium Korcianskie
ale na Probostwo Szawdzkie ponieważ prezentowany
do Plebanii Korcianskiey differre muszę na rekwizycyą
XJm Prymasa ex annexis litteris patebit. Wiadomo
wszystkie Litt. samemu WMP Zyciu przykładności nau
ka y roztropności tego kapłana compensabit w nim
defectum Zmudzkiego ięzyka nie essentialiter potrzebny
dla Proboszcza pod sobą maiącego numerosum
Clerum upraszam tedy uniżenie y poufale WMP aby kon
tynuiąc dawną przyiaźń swoią którą wzaiemną życze
woscią moią zawsze sobie skarbiłem chciał tę słuszną
prozbę moią acceptare ani pozwolił ut convellatur
per Collationem dobrego Przyiaciela WMPana kontrakta
y Biskupa który y na słuszną rekwizycyą swoią
y na dawney przyiaźni WMPana swoi fundine debuit eis
przytym upraszam aby rezydencya w Brzeskim kraju
JmX Glinskiego dla oddalenia się semel pro semper od
nowych interessow moich zeby absque ne assidue słuzy

kościołowi do ktorego iest presentatus onemu vitio non ver
tatur. Konfiduiąc tedy magno aequanimitati WMP.
że mie przy moiey własności Juris Collationis mei za
chowaisz chcesz gdyż dla każdego Szlachcica priva
ri eo jure liberalitate et pietate antecessorow swoich
acquisito byłoby nader sensibile ponawiam prozbę
moię y oraz nie pośrednolności multiplico, sam wzaie
mnie in occurrentiis chcąc zawsze zostawać że iestem
antiquo zelo przy należytey Weneraciey

JWMX Koadjutor Wileń do JWMX Tyszkiewicza
Biskupa Żmudzkiego d. 1 Augusta 1726 WMX.
Ostatni list WMP wielce mi był sensibilis ponieważ żo
nego expressyi nie mogę inaczey sądzić tylko że znacznie
WMP odmieniłeś się w dawnym ku mnie affekcie ktory mi
raz nie raz daiąc dowody cyrpliwości moiey wrekwizycyach
WMP ieszcze to in auditum aby prezentowane a legitimo
Collatore subiectum odrzucone by miało że nie iest rodem
z Dyecezyi in toto corpore juris Canonici nikt takiego
impedimentum nie znaydzie ponieważ nie legitime
presentatum arcere nie może praeter defectum pietatis do
brych obyczaiow et doctrinae. Defectus ięzyka Żmudzkiego że
także nie iest titulus do rekuzowania niwestytury znasz to
sam WMP dobrze gdy w swoiey Dyecezyi pozwalasz trzymać
bez owszem konferuiesz po kilka Plebanij ludziom po

328

Zmuydzku nie umieiącym iescze tylko klerykom, co pewniey
może znaleść w Sacra Nunciaturze animadversionem do którey
iako zawżdy Szlachcic recurreret, gdyby w iure suo nie
słusznie laederetur tak pogotowiu Biskupowi łatwiejsza
będzie droga ieżeli mnie nie łaska WMP ad hance inevitabi
lem compellet necessitatem sam WMP wtedy uznasz że
Sacra Nunciatura nie pozwala recusare investituram legi
time presentato pod pretextem że nativam linguam kraju
w którym Plebania iest sytuowana nie umie gdy
beneficium może wystarczyć na chowanie numerosi Cleri
w którym te wszytkie in rigore mogą się znaleść qualitates,
iakoż na tym fundamencie musiałeś WMP in Conscientia
rezolwować gdyś mnie upraszał abym Synowcowi WMP
Jmć Xiędzu Kanonikowi Żmuydzkiemu takze po Żmuydzku nie umie
iącemu podpisał prezentę na Plebanią Wornianską.
Po dawney przyiaźni WMP y pomocnich usługach którąm
mensuram miałem już spodziewam się że WMP chcesz w beneficio
a aiu kollacyi swoiey mieć wzgląd czarem będziesz
na mocie mi stanaye teraz recedo od tey pretensyi dwie tylko
wnoszę prośby pierwsza aby WMP nie chciał convellere
jus Collationis mocie iako moię własność, secundo abyś mnie
w lepszym chował affekcie gdyż ia chcę tym być na
całe życie veteri et constanti Cultore

JWJmx Koadjutor Wilen do JWJmP Sapiehy Łowczy
W W X Litt ex 5 Augusti 1746 Wilnie

Myslę ustawnie o awantazach Wmt ubozytem sobie zawczo
ra proiekt że byłby to sposob nayskutecznieyszy wszytkie
swoie interessa wykierowac u Dworu Wmt, ustaręię poslem
z Wilna dla podięcia Laski na przyszłym da Bog
seymie y iuż postanowiłem umyslnego wyprawie z tą
propozycyą kiedy mię w tym confirmat list JmP kasztel
lana Wilen ktory copiatim posyłam, wiem ja
że ten Pan może mieć swoię prywate aby mu Wmt
nie zawadzał w Grodnie albo w Wołkowyskim ale z tym
wszytkim ten proiekt denotat, że iest Domu naszego
Przyiacielem y to pewna że quocunq spiritu iest pro
ponowany zawsze iest arcydobry, dla wykierowania w
Rzeczach u Dworu, nie widzę też w tym przeciwnie wielkiey
trudnosci oraz asekuruię że ktokolwiek mieć będę sposobow
wszytkie nato obrocę, abym memu dobrze skutecznie usłużył
nie mowiłem z żadnym obywatelem wdztwa Wilen o tym y
mowić nie będę aż chyba gdy mi Wmt pozwolisz, ale znam
to dobrze że gdy się Wmt ziawisz ex improviso w Wilnie
iedni Wmt z ukontentowaniem przyimą a drudzy s strachem
przerażeni nie będą smieli hiscere verbum dla tego goto
we mam mieysce dla Wmt procerto w Braclawiu y dla
wszytkie postaram się zamowic także locum w Oszmia
nie, dla tego aby Wmt mogł ztamtąd starąć iesli
byś chciał mutare consilium ziachać ktokolwiek raczy z opo
licznosci przyiachawszy do Wilna, chciey tedy kochany

Dobrodzieiu iak nayprędzey przez Tatara day mi znać co mam
czynić, y co za rezolucyą WMść wziołeś; przytym raiz WMść
być w takiey gotowości abyś kilko dniami mogł sekretnie
stanąć w Wilnie przez tego umyślnego proszę mi oznay-
mić nie zaniedbuiąc rączki czasem leniwey iak WmPan iesteś
z xięciem Wdą Wilen., coście WMść tam zrobili w Białym y
w Wołczynie także iesli WMść byłeś w Białymstoku y iak
WMść byłeś przyięty y iezeli była tam Starościna Bolino-
wska z Córką czyniąc być mnieyszą do Starościc
Pińskiego, także czy nie słychać co o Starościc Prza-
stzyskim y o partyi dla JWMść Generałowey ktorą
trzeba by aby Lipski dołożył zebrali na seym wzięła
iezeli xiężna JeJmć Ksiniewa w Warszawie nie będzie
życzę WMść na 1. praesens excurrere do Mereczza
ociym tylebym był pewny upewniam że iuż tam zbierzy
punktualnie na ten termin abyś myśli naradzili o tych
wszystkich proiektach. niem WMść wybierzesz się do Wilna.

JWmx Koadjutor Wilen. do JoMXżney Sapieżyny Łowczyny
WXL z 5 Augusti 1760 Wilno

nie mogłaś mię WXM bardziey w życiu ukontentować iak kiedy
mi raczysz wesołą kommunikować nowinę że się w krotce
pociech spodziewasz zeręcz tak wielką odbieram konsolacyą
że oney doskonały wyrazić nie mogę tylko komparacyą ra-
dości moiey do tey ktorą napełniony byłem gdym się dowie-
dział że WXM tak rawce determinowałaś się wniść w stan
nasz, gdym tey pomyślności oglądał skutek upewniam
że mnie kwiedzie nabożnym czyni żywe pragnienie aby

oglądać szczęśliwie pomyślny Sukcess nadziei naszych. Wi-
dzę że to iest rzecz nader potrzebna dla promocyi Bra-
ta mego y wykierowania u Dworu wszelkich Jego intencyi
przytym dla zjednania sobie ieszcze większego u Oyczyzny
kredytu aby go Posłem z Wdztwa Wileń y na przyszłym
seymie Laskę podnosić dziś z tym wyprawuię umyślnego
bo mi ta reflexya wczora przyszła, pilnie myśląc o sposo-
bach którebi mogły kontrybuować do awanzażów Bra-
ta mego, po odebraniu zaś poczcie tym bardziey ten pro-
iekt przypadł mi do gustu widzę że tegoż samego zdania
iest JPan Kasztellan Wileń. Zaczym ieszcze spiesznie zdało
mi się wyprawić do JP Łowczego oddawcę listu tego a przytym
Supplikować WXMci aby go dłużey nakłonić radą swoią
chciał a w iest dla niego y z honorem y z awantażem barzo
wielkim. JmP Stta Pański przezemnie upada do stop WXMci
upewniam za niego że przez prawdziwą którą ma w sobie
do wszystkiego dobrego applikacyą będzie umiał sobie skar-
bić łaskę Dobrą Stryieńki y Ciotki swoiey. iestem
obligowany przez sumnienie mu przyświadczyć że
się barzo piękne komportuie z wielkim ukontentowa-
niem moim. ma wielką ochotę asystować w izbie Po-
selskiey Stryiaszkowi y natobie mocno gotuie y spo-
sobi aby znano że mówić umie y że nie iest niemo-
wlętko iakoż go w krótce z Wilna wyprawię aby
szukał szczęścia y Łaski Poselskiey a sam zaszt-
kie mysli o tem abym tu skuteczne uczynił JP

Łowczemu ieżeli przyiedzie. Wszytkie zaś te punkta
ponieważ wielkiego potrzebują Sekretu barzo one w
wielkim zachowuię milczeniu tak że dotychczas
nawet z moich Domowych oprócz xSkarbnika JP
Woyskiego nikt nie wie o radzie daney JP Łowczemu
przezemnie oraz dokąd wyprawię JMSte Ruskiego
wszytkie te moie reflexye wyrażam WMMPanu iako Dobrodzieia
Domu Naszego uszczęśliwiaiącego wszytką Familią
naszą, udaię się z życzliwym y powolnym
Sercem. przy tak naygłębszym respekcie y dozgon
ney na wszelkie rozkazy Submissyi

JWJmX Koadjutor Wileński do JWJmP Sapiehy Woi[ewo]dy
Smoleńskiego 6 Julii 1768 w Wilnie

Wielce dziękuię WMPanu że mi kommunikowałeś raczył reflexye swoie
strone następuiącego Seymu który aby miał votivo Successu
doyscia Coronati magis opto quam spero z tym wszytkim pro
iekt aukcyonowania Woyska sub nexu konfederacyi nie zdałby
mi się z wiela okoliczności naybardziey zaś z tey że na konfe
deracyą wzbudziliby reconfederationem sąmsiedzi nasi a tym
samym łatwo mogłoby wszcząć się w Oyczyznie incendium
Civilis belli z którego sequeretur nie tylko kraiu depopulacya
y każdego in particulari strata et innumera mala in univer
sum wynikaiące ale też łatwo by z tego pretextum wzięli sąm
siedzi nasi in viscera Regni wprowadzić Woyska swoie chcąc
naszym kosztem, na naszym polu Duellari aby się nostro dispen
dio w Europie rozszerzyli. Bardziey rozwodzić się nie
mogę pocztą nie konfiduiąc ale zachowuię sobie na na
stępuiącym da Bóg Seymie Campum kommunikowania

sensus meos WMP chcę wzaiemnie Łonego wysokiego zdania
profitowai. Wątpić o tym nie można że tym większy zjedna
my sobie u Pana et apud Conivos kredyt. gdy będziemy mo
gli siła liczyć Przyjaciół Domu naszego między przyszłemi
Posłami oco pro posse starai się będę mocnym usiłowaniem
wiedząc że tożsamo WMP w Koronie efficere nie omiesz
kasz Co wyraziwszy z zwykłą piszę się życzliwością przy
należytym oraz zawsze respekcie.

Jwym X Koadjutor Wileń do JoXJmci Radziwiłła Woje
Wileń 6 Augusti 1746 w Wilnie

Jakoż się nieskompotowanie cieszę że JmP Łowczy WXL insy
nuował się Braterskiemu affektowi z łasce wolnie tak aby
ta Unio animorum była indissolubilis Z całego serca fundo
Vota oraz dziękuię iaknayuniżeniey WXJm że i zgodził spra
we XJejm Bratowy moiey a Siostry swoiey cum Successoribus
Vishnoviecianis ten dowód łaski WXJm dla XJejm Siostry
swoiey y dla Brata mego multiplicad wzaiemnie prawdzi
wą ochotę pełnię rozkazy WXJm których avide wyglądaiąc
Życzę sobie obserwancyą moich testari że iestem prawdziwym
sercem y należytym respektem.

JWJm X Koadjutor Wileń do JWJmP Massalskiego
Kasztellana Wileń 6 augusti 1746 w Wilnie

Za iednostaynie łaskawe sentymenta dla mienia y dla
Brata mego iak nayuniżeniey dziękuię WMP oraz supplikuię
abyś zaczęte od siebie opus y proponowane planta kredy
tem y powagą swoią raczył utrzymai rekomenduiąc Przyja
ciołom swoim w JmP Wileńskie rezyduiącym ten interes im

tempore opportuno. Za przybyciem Brata mego do Wilna z niesieimy się strony wyprawienia, affidati Subjecti ad tractandum cum Ministri Respecti. Poniewaz iest assensus WMP pisałem za X Preysem aby mu była konferowana Plebania Berznicka ze zaś WMP do mnie piszesz że to małe beneficium dla Kanonika zrozumieć tego nie mogę bo X Preys ani iest Kanonikiem ani będzie. odprawiła się tedy instalacya Kreatury WMP Jmx Kanonika Jaskołda. Co wyrażaiwszy Zostaię

Jwymx Koadjutor Wilenski do JoxJmci Czartoryskiego Podkanclerzego WXL die 8 Augusti 1777 Wilno

Nie maiąc nic osobliwego do doniesienia WXm nie chciałem go niepotrzebną trudowaić odezwą, teraz zaś ex occasione blisko nastempuiących seymików będąc intentus na wszelkie okazye ktoreby się mogły podać do pełnienia rozkazow WXm, chciałbym wiedzieć czeli WXm nie masz iakich punktow do inserowania po instrukcyach ktore ieśliby się podobało mnie kommunikowaić rekomendowałbym mocno Przyiaciołom moim aby unitis viribus z Przyiaciołami Przeswietnego Domu WXm dopilnowali aby te punkta exacte inserowane były. Za promocyę do Kanonii Wilen. Jmx Jaskołda iak nayuniżeniey dziękuię.

Jwymx Koadjutor Wilenski do JwymP Sapiehy Kanclerza WWXLtto die 6 Augusti 1777 Wilno

Już to u mnie wszedło w modę ustawnie molestowaić WMPana w wielkich y małych dezyderyach osobliwie gdy y mnie prosząc o instancyę pokoju niedaią suplikuię tedy WMP aby

Pr. suplikuię o znaczenie gdzie na wakuiące uwolnili WMP Nászego. Pr. X Kanonika.

raczył efficere Plebanię Berznicką na Jmx Brzyska a pod
czastwo Orszanskie post fata Jmp Korsaka na JP Swiat
kiego. W oboich stanach Duchownym y swieckim będziesz
WMP miał ztąd nowe Kreatury, ia zas vetri Cultu z
iak nayglebszym piszę się Respektem.

Jw Jmx Koadiutor Wilen do Jozym Jabłonowskiego
Stolnika Litt. ę 6 Augusti 1746 Wilnie

Dosyc czyniąc rekwizycyi WxM do Jmx Biskupa Wilen y do
mnie uczynioney, iuz to było conclusum ze miał obiąc
Plebanię Ławarynską x Kommendarz Sokolski od WxMci
rekomendowany, ale ze tenze Kapłan ad locum ziachawszy
y rozpatrzywszy się w tym Beneficium, gdy ongo poznał
tenuitatem, bsądził ze lepszy miałby modum Sustentacyi
na Komendzie Sokolskiey a nizeli na Plebanii Ława
ryskiey. Wziął rezolucyą wrocic się na dawne miejsce
więc nie mogę satisfaccie teraz obligacyi WxM ale upe
wniam ze iezeli WxM wynaydzeisz Kapłana ktoryby się
tego Beneficium podiął za pewne onemu konferowane
będzie z tym wszystkim widząc ongo szczupłosć takwielką
ze podleyszego w Dyecezyi Wilen Beneficium nie masz sądzę
ze zawsze będzie trudniey znalesc pro hoc loco Kapłana a
nizeli otrzymac od Krola prezentę, ktora pro certo będzie
wydana ad primam requisitionem czy to Jmx Biskupa Wilen
czyli też meam. Życzę tedy wynalesc xiędza ktoryby in
spe dalszey promocyi kontentowac się chciał exiguis portione
panis Christi asekuruiąc ze bez zadney zwłoki akceptowa
ny będzie w doniosczy przysłuzan oswiadczenie ze iestem

z prawdziwym affektem przy weneracyi należytey.

JWJmx Koadjutor Wilen. do Jmx Puszakowskiego S.J.
d. 6 Augusti 1746 w Wilnie.

Znaiomy nie tylko w XL ale y w Koronie indefessus zelus Wmt ktory ustawnie zwykł impugnare błędy wierze s. przeciwne iest okazyą że gdy wyszedł in lucem Monstrosus partus nie iakiegoś Dlisty mieli recurrere przez Jmx Stryieńskiego do Wmt nie ktorzy Bracia Koronni uprą szaiąc aby non cessando bellare bella Dni chciał napisac refutacyą na tak bezecne opus do czego y ia moię przydaiam proźbe oraz rekomenduię się Sanctis sacrificiis et orationibus Wmt y upewniam że iestem z partykularną estymacyą etc Constanti amicitiae nexu.

JWJmx Koadjutor Wilen. do Jmx Opolskiego
d. 6 Augusti 1746 w Wilnie

Maiąc od Wmt deklaracyą że miałeś mi exacte opisac cokolwiek będzie dictum et factum w Wołpie osobliwie concernens Synowcow moich y Synowcy moiey gdym się przez kilka miesięcy takiey korrespondencyi nie doczekał uczem y zdesperował teraz zaś odbieram list Wmt w ktorym nulla mentio o pryncypalnym punkcie to iest o Synowcu moim Jmt Michale. Dyfferencye z Proboszczem Wołpinskim o ktorych mi Wmt donosisz wcale się do mnie nie regulują y o nich wiedziec nie iestem ciekawy. Że listy nie dochodzą XXJm Stolnikowe y Jgmt Generałowne od Jmt Stty Kunskiego zrozumiec tego nie mogę bo ledwo nie w poczcie pisuie. Listu szkoda

żeś Umć nieoddał xiężnie Jeyme Ch...kowey, bo ieżeli się gniewa na syna że często korrespondencyi nieodbiera toć widoma rzecz że ieszczeby Umć umnieyszył per razkorow gdy byś był list oddał, ale ponieważ tenże list pod dawną datą iuż iest teraz nie pozyteczny proszę mi go odesłać iako też informacyi po instrukcyone ... Pana ... kilku arkuszową którą Umć dałem. List Umć y te papiery o które per praesentes requiro bespiecznie adressowac Umć możesz przez pocztę Grodzieńską.

Jeymx Koadjutor Wileń do JeyMć Sapiehy Łowczego WxLi 7 Augusti 1746 w Wilnie

Życzę sobie widzieć iaknayprędzey konkluzyę Jnteressu z JPP Starostami Wołkowyskiemi y dla spolnego nas wszystkich uspokoienia, y dla uniknienia kollizyi z JMć Hetmanem Polnym Litt y Familią Jego zgadzam się chętnie aby przed Seymem idą 18 7bris ten interes był traktowany, ad hunc effectum ieżeli nie prędzey to po 14 punktualnie będę w Czer...nie abyśmy mogli 18 admovere manum operi day Boże szczęśliwie więcey do oznaymienia bowm niedawno tamtą... nie pisał do Umć przez Umyślnego kończę wyznaniem że iestem Solito cultu

Jeymx Koadjutor Wileń do JeymćP Sapiehy Łowczego WxLi 7 ~~Julii~~ augusti 1746 w Wilnie

Dziękuię uniżenie Umć żeś mi graphice opisał transakcyę Wołczyńskie czekam impatienter relacyi o effecie na xięciu woiewodzie Wileń xiążęcie Kanclerzy bo iuż musiał powrócić JmćP Pułkownik Sosnowski. na 14 7bri daBoy

ziade do Czerlony z papierami aby przed seymem zaczęte te
opus pani iedank szitu okoliczności zdałoby mi się że lepiey było
traktowac na inszym mieyscu aniżeli w Wołczynie. Persi-
stendo w zdaniu moim że iest to rzecz barzo dla WM potrzebna
stanąc Posłem z Wdztwa Wilen. wielce się cieszę że iuz moia
Zarzda perswazya zaczęto WMć ad hunc gradum w Wołczynie
torowac drogę, obawiam się iednak aby namowione od wiadomey
osoby subiekta iako to Stan. Jezierski albo Abramowiczowie
kiedy się wdzieraią do kollegowania z WMć polityczne seymiku
nie zerwali, ale wszystkiemu będziemy mogli zabiec gdy WMć
blisko Wilna rezydowac będziesz przytym gdy przyiedziesz
kilka dniami wczesnie do Wilna, takim sposobem albo wszyst-
kie trudności przemożemy albo w czasu nieodbitych przeszkod
do ktorego kolwiek Powiatu Generalow Wilen. wprzgniemy signa-
ter do Braclawia gdzie zapewne protestacyi nie będzie
do tego nie spodziewałbym się aby kochany szwagier WMć
miał iść tak aperte przeciw WMć y przeciwko zdaniu Xięcia
JW Podkanclerzego ktory tak tego avide pragnie że iuz pisał
sługo do JP Horaina y do JmX Biskupa Wilen. moim zdaniem
zbyt prędko, obligowałem obock o sekret ale wątpie aby się
utrzymał. Na list moy przez P. Woysławskiego late pisany
y na wszystkie onego punkta prosze mi odpisac nie zabawiąc
słuszne przytym mi oznaymic czy mam sollicytowac WMć
Dłużnikow Wdztwa Wilen. faworze WMć czyli to szlachta przemczę y do
iakiego czasu, upraszałbym WMć aby z tym listem Tatarzyna
do mnie wyprawił bo przez niego możesz WMć siła rzy-
razie w pocze konfidowac nie chciałbym. Curiosus także

listem w za skutek będzie wizyty xcyu Wdy Wileń u Wm

z iak się z sobą rozstaniecie. Zostaię pewna że im prędzey Wm Pan Dobrodziey się zbliżysz y im bliżey rezydowaé będziesz od tego mieysca tym łatwiey wszystko skutek. Jezeli Wm zbliżysz się do Merecza kiedy, upraszam mi oznaymić abym mogł swoie kierowaé obroty y natenczas mego ciekawie sługi dla ustney między nami konferencyi przed czymi kami.

Pz. do stop upadam a przed osobliwym listem nie ważę się turbowaé.

A S. E. Mad. la Comtesse Potocka Palatine de Belsk Vilna le 6. Aoust. 1746.

J'ay cru vous avoir convaincu par ma precedente que je me suis toujours comporté a vôtre egard comme un bon frere le doit, mais puisque vous me demandés un eclaircissement, je suis obligé de vous satisfaire. La raison Mad.^e^ pour la quelle je ne puis pas vous dôner en possession les Woytowstwa sur les quelles Votre somme est placeé, est que cela seroit a craindre qu'on ne les engageat et qu'apres avoir leveé cette sôme on ne lui fitet avoir le sort qu'ont eû tant d'autres. avec tout cela Mad.^e^ pour vous convaincre que je n'y ay aucun interest, voila la proposition que je vous renouvelle; Trouvés un Bien en Pologne sûr, et je placeray sans delay vôtre somme, sur ~~une terre comme~~ cela, c'est le veritable moyen, pour que vous soyes contente, vous prés

340

maitresse de vôtre somme, qui sera surement placée, et moy j'auray la tranquillité, que je desire depuis si long tems, vous serés outre cela affranchie une bonne fois pour toujours des terreurs Paniques que vous donnent ceux qui voudroient être maitre de vôtre argent. Voila Mad.e tout ce que j'ay a repondre a Vôtre lettre, et a la Copie de celle que vous m'avés envoyés parce que je sais que les gens de qualité doivent se menager sur tout quand ils sont alliés ensemble. Ceux qui voudront me faire passer pour un homme qui fait tort a quelqu'un, a plus forte raison a ses proches auront certainement le Malheur de n'etre point crus en Pologne et en Litt. Je suis &c.

JWjmx Koadjutor Wilen. do Jmx Konarskiego S.P.
z 13 Augusti 1746 w Wilnie

Wiele estymuiąc wysokie Umł talenta prawdziwie życzliwym sercem interessuię się do konserwacyi Zdrowia onego wiedząc iak iest potrzebne nie tylko dobrym Przyiaciołom UmłPana ale też Rzeipublicae Literariae a tym samym Kościołowi Bożemu y Oyczyźnie Życzę tedy aby podroż do Wod uprzykrzowana przyniosła UmłPanu Zdrowia melioracyę a nam pozwoliła iak nayprędzey cieszyć się z powrotu Umł. y zdo

skonatey zdrowia JJo redintegracyi. Tragedyą Zairy
traductyi Brata mego czytałem w Manuskrypcie
ale onego nie maiąc kopii nie mogę iey kommunikować
WmPanu, Traductya ta powiodła się Bratu memu
z tym wszystkim daleko bardziey succederet gdyby się
był mniey przywięzywał do tłumaczenia z Francus
kiego de verbo ad verbum, a ieszcze bardziey gdyby
nie był affektował każdy sens w tych wierszach wy
łożyć w iakim iest w oryginale Francuskim wyrażony
ieżeli iednak Brat moy te swoie Lukubracye poda
do druku radzić mu będę aby ie adresował do
Typografii Warszawskiey WmPa. Co wyraziwszy
rekomenduię się iednostayney przyiaźni oraz upewniam
że życzę sobie częstych okazyi w ktorychbym mogł
doskonale wyrazić skutkiem z iak wielką iestem go
dnośći WmPana weneracyą. Co w tych liniach wyzna
ię piszę się.

JW JMX Koadjutor Wilen. do JW JMl Sapiehy
Łowczego WXL z 13 Augusti 17[illegible] w Wilnie

W ostatnim liście moim przez umyślnego pisanym wy
raziłem WmP że nie tylko propter meritow w oyczyznie
ale też dla wykierowania własnych awantażow u dwo
ru iest teraz nader potrzebna dla WXMci z WXL Wilen
bytność w teraz krotkiey expressyi przypominaiąc życzę
i aby nayprędzey zbliżył się pod Wilno oraz referuiąc się
na reflexye y przestrogi w listach przeszłych wyrażone

czekam wide rozkazow mego Dobrodzieja ktorego serde cznie sciskaiąc piszę etc.

Bez ustan Xięża składam iak nayglebszy moy Submissye iak ey prawdziwy na całe zycie sługa y Bogomodlca nie przepominaiąc Infantki przy sztey.

A. Mr. le Visiteur Sliwicki Vilna le 13. Aout. 1746.

Je suis charmé d'apprendre la nouvelle de votre heureux retour a Varsovie. Je me flatte que cela me procurera la satisfaction d'entretenir une Correspondence plus exacte de lettres avec Vous, ce qui m'est souvent utile et toujours tres agreable. Je vous felicite sur les progrés que fait vôtre Congregation sous Vos auspices. Je suis sûr que par la Grace de Dieu et vos sages precautions les anciens etablissemens dans notre pays conserveront leur ancienne ferveur, et les nouveaux apporteront un nouveau Profit a l'Eglise. Mr. Kosobucki est disposé a suivre vôtre Volonté, et aller a Smielowicze quoique a contre Coeur. Je vous avoue que ce digne Pretre me paroit pouvoir etre plus utilement employé a Gnezne ayant des liaisons avec des Prelats de ce Chapitre qui ne sont pas des plus faciles a etre maniés, qu'a Smielowicze. Au reste il fera ce que vous jugerés a propôs. L'Accommodement avec le Castellan de Vilna n'est point terminé.

mais je suis plus que certain qu'il reussira meme avant la Diette. Je vous prie de tranquiliser l'Abbé Massalski et de continuer ce soin, il est important pour son Education Ecclesiastique, qu'il soit persuadé qu'on aura soin de son avancement et de lui faire plaisir, sous cette seule et unique Condition, qu'il se fonde bien dans l'Esprit Ecclesiastique et dans les sciences requises a Notre Etat. Et que toute autre Consideration humaine n'avancera ni retardera les avantages qu'il peut esperer dans l'Eglise et ce Diocese. Puisque dans peu j'ay l'Esperance de vous entretenir a Varsovie cela sera dans ce tems la, que je ne manqueray point de prendre Conseil de vous sur tout ce qui regarde mon Neveu. Alors j'auray beaucoup de choses a vous dire sur ce qui a rapport a sa personne comme aussi sur le Choix d'un Gouverneur.
Je vous avertis que dans peu votre Seminaire de Varsovie sera une Colonie de jeunes Ecclesiastiques Litthuaniens, qui aspirent au Canonicat. tout recement Mgr l'Eveque de Vilna et moy nous avons fait manquer un Canonicat a un jeune homme qui etoit appuyé de la Maison de Radziwil et des Oginski etant

leur allié par la seule raison qu'il n'a pas voulu aller au Seminaire de Varsovie comme nous l'avons souhaité. Cela a fait une furieuse Impression dans ceux du bas Clergé qui peuvent esperer a être avancés et tous ces Mrs ont a cette heure la Vocation d'aller au Seminaire et surtout celuy de Varsovie qui selon mon Dictum est Mater et Magistra de touts les Seminaires de la Pologne et de la Litthuanie. Mr. Jaskolds, que vous connoissés bien et qui a été a vôtre Seminaire de Vilna a obtenu le Canonicat en question. Au nom de Dieu autant que vous pourrés contribués que nous ayons des nonces devoués a l'Etat Ecclesiastique, et qu'on nous epargne dans les Instructions qu'on donnera aux Nonces dans les Diettines particulieres. Je crains une Tempête pour la tranquilité de la Pologne, mais quand même cela n'arriveroit point je suis presque sur que la Nuée crevera sur le Patrimoine de Jesus Christ. Nous ferons ici ce que nous pourrons, j'espere que Mgrs les Evêques de Pologne penseront a la Cause commune Avec tout cela nos soins seront toujours†

tres peu de chose Nisi Dominus custodierit Civitatem il faut s'adresser a ce qui ut custodiat hæreditatem suam. Car il a plus d'une raison de n'être pas content de notre Service et de nous donner pour penitence Panem arctum et aquam brevem, pour nous faire jeuner un peu. je suis &

JWJmX Koadjutor Wilen. do JWJm P. Sapiehy Łowczego WWXL z 20 aug 1740 z Wilnie

Wszyscy życzliwi Przyjaciele WMP wespoł ze mną odżałowai tego nie mogą żeś WMP nie ziachał do Wilna poniewaz niesz persuazyami Xiążę JW Podkancl. XW Woiewoda Wilen. nie tylko przeszkodzie nie myślił ale y owszem fortiter obligował Przyiaciół swoich aby WMP tu Naczyli. do tego miałem gotowe dwa seymiki Brasławski y Wilkomierski z których by WMP mogł łatwo stanąć co etiam w Oszmianie zapewne succederet. W Wilkomierzu starost nasz Synowiec ktoremu ex proprio impulsu, dla emulacyi o Pisarstwo Litewskie przeszladzał z administratorem swoim Xiężi krajcyc tamdem dziwne extrawagancyi zrobiwszy podpisał się do kredensu. Ja Jmc 14 7bris staraniu memu dobrego nie omieszkano. JmP Instygatora Brzozows. prosiłem aby chciał na ten termin być w Czerlonie wyrazit mi że wątpi aby takie opus mogł osie skonczyc in hoc arcto tempo

346

re gdy urgebit necessitas wybierania się do Warszawy
y dla tego pod tą kondycyą deklarował swą ochotę
ieżeli tego będzie prawdziwa potrzeba y ieżeli WMPan aż
do Dereczyna zechcesz Cugi rozstawić. Spodziewaiąc
się WMP w Wilnie o tem tez supponuię że ukoncer
tuiemy między sobą subiectum ktoreby miało in Com
missis traktować z dworem Rossyiskim w interessie
Dombrowieńskim ponieważ lepiey ten interes przed konklu
zyą seymu zakończyć, teraz niewiem quomodo fiet istud
nie widzę tedy inszego sposobu chyba aby WPan we
spół z JP Kasztelanem Wilenskim upraszali XJm Podkancle
rzego żeby niby od siebie proponował Ministrowi Mo
skiewskiemu aby starał się sprowadzić z Moskwy Ple
nipotenta cum non limitata potestate ad concludendum
finaliter z nami hoc negotium podczas seymu, ponieważ
na zesłanie tam affidati subiecti trzeba się pierwey zgo
dzić onego spolnie interessu nauczyć, do Dworu Rossyiskiego
wyprawić z znacznym kosztem, nim zaś od takowey osoby
przyidzie rezolucya w u Dworu Rossyiskiego effectu to iuż
będzie po seymie, de caeteris iam gotow zgodzić się na
JP Pułkownika Sosnowskiego ktorego probitas y capaci
tas iest mi doskonale wiadoma ale ieżeli będzie wypra
wiony po naszym rozhoworze Czerlonskim niewiem
czy to nie będzie pozno.

Jwymx Koadjutor Wilenski do Jo XJmci Sapieżyny
Łowczyny WWXLitt z 22 aug 1766 z Wilna

Laskawa expressya WXM daie mi tę smiałość abym u stop Jey listownie moię złożył submissyą upewniaiące że zpełnego życzliwości serca nieomieszkam z licznym orszakiem Duchowieństwa P Boga prosić o konserwa cyą wdługie lata nieoszacowanego zdrowia WXM iako też o szczęśliwe przybycie Infanta zktorym się tysiączne dla Domu naszego narodzą konsolacye. Samanadzieia że wkrotce będę miał honor kłaniać WXM nie wymownym mie napełnia ukontentowaniem, ponieważ y naywygodnieysze rezydencye pogotowiu Wilenk tyle mi nie mogą przynieść satysfakcyi ile dla siebie doznaię gdy mi wolno osobiście u stop WXM złożyć moię submissyą co tym czasem listownie pełniąc upewniam że nakażdym mieyscu trwaią we mnie nie wygasłe prawdziwey życzliwości y iak nayglembszego respektu sentymenta. ktore mi wkładaią nie odmienny obowiązek być na całe życie.

JWJMX koadiutor Wilen do JWJMX Załuskiego Refferendarza Koron z 24 aug 1746 z Wilnie

Dotychczas nie odpisałem na list WMl chcąc doczekaić się responsu od JX Poszakowskiego, ktory skoro odebrałem kommunikować go iaknayprędzey non intermitto. Ponieważ JMX Poszakowski iest zatrudniony rozumiem że mogłby adhiberi do tey pracy dgne utiliter JMX Sławicki Wizytator Congregacyi

tionis Missionis. Wiem że interessami Kongregacyi swoiey w Litwie y w Koronie będącey iest wielce distractus, ale capacitas de ce Superieur genie łatwo temu wystarczy gdy się tey pracy podeymie pro zelo pro Domino Creatorum quo flagrare solet. Katalog xiąg od lat kilku w Typograffii Wileń drukowanych chyba da Bóg z sobą do Warszawy przywiozę bo tuteysza officina libraria iest teraz in statu Anarchico ex occasione że Pater Bossecki Typograffie extremis laborat y teraz iest zabawny szukaiąc dla siebie librum vitae którego podobno nie znaydzie chyba in beata aeternitate. Tragedyę Woltera Zaira nazwaną przetłumaczył Brat moy y dał mi ten manuskrypt do czytania ale mi go zostawić nie chciał, na przyszły zaś da Bóg seymie wespół z WMP efficiemus że ze translacyą swoią poda do druku. Za rekomendacyą Guwernora dla Synowca mego uniżenie dziękuię, wysoką mam ideam o talentach rekomendowaney osoby gdy meretur pochwałę WMP. Ponieważ w krótce obaczemy się w Warszawie więc rezerwuię sobie wtedy otyn conferre z WMP dla dania finalney rezolucyi tyjże osobie. W Prowincyi naszey mają to za rzecz niewątpliwą że JmX Biskup Wołocki desiit vivere ten zaś rumor czyli iest prawdziwy łatwo się WMP możesz dowiedzieć ponieważ

Beneficium Lockie iest w Dyecezyi xxw Biskupa kra kowskiego rodzonego WXL. Im bardziey zbliza się termin przybycia mego do Warszawy tym zywsze we mnie crescit Desiderium cieszyć się z kompanii mey serc.go Dobr. a oraz circa multus amplexus wyrazie nia ustnie że iestem z prawdziwe przywiązanym sercem y z partykularną weneracyą na całe zycie.

PS. en Cas que Monsgnr de Barovie soit mort si Votre Excellence shoite d'avoir la presentation de mon Neveu nous lui verons sans delai d'e que vous nous voudre honorer de vos ordres.

JWJmx Koadiutor Wilen. do JWJmP Sapiehy Kanclerza WXL z 27 Aug 1746.

Wcześnie praevidebam że będą zachodziły trudności w utrzymaniu powtornych seymikow z tey racyi ile mo: głem staratem się na teraźnieyszych Przyiaciołom Domu naszego usłużyć, ktorych in albo Novo obranych Posłow iuż się pokazuie znaczny Numerus. Po dług planty w Wołczynie ułożoney in praesentia WXL miał stanąć Posłem z Wilna dla podięcia starey Laski JxL Łowczy Litt w iednak non subsistentium iezeli to uczynił praevidendo że na tym tak sliskim stopniu, ile na seymie do ktorego concurrent ledwo nie wszytkie Europy Potencye, trudno barzo razem placere maiestati et favere Libertati meo sensu rozsztropnie sobie postompił, iezeli zaś z tey okazyi dyffidencye do xięcia Wdy Wilen. iestem tego zdania że po kilku

Listach od X Jm Woiewody Wilen odebranych zdeklaracyą
promocyi był to szkrupuł nie potrzebny. Pana Boga proszę
aby te dyffidencye między Szwagrami ustały y rozumiem
że to w krótce subsequetur ponieważ tym samym że
JJmc Łowczyna iest przy nadziei, sollicitudines de
eventuali Successione umnieyszaią się muszę gniewać się
też rationabiliter na nikogo nie można że wstąpiwszy
w stan S Matzenski mz Sukcessora. Tym samym że WWM
będziesz się w Warszawie na początku Septembra zaraz
dowiad dosyć dla mnie iest tey racyi aby mi tam ocyssimis
passibus spieszył, trahit sua quemq voluptas, dla mnie
zaś to iest zawsze nie wymowne ukontentowanie służyć
personalnie WWM. Naznaczona iednak z JJP Hetmanem
Polnym Litt pro 18 7bris kombinacya albo raczey domowe
pomiarkowanie w Czerlonie mnie pozwoli mi tak prędko
pospieszyć. Zaczym sukcessa day Boże pomyślne. Domu
naszego łaskawey promocyi y protekcyi WM, iako fortissi
mo Familii naszey Atlanti iako nayuniżeniey teraz
rekomenduię. Osobliwie wielki mię interessuie y przyznaię
się że barzo mam cordi wypilnowanie Urzędu Litt
na JJP Stte Ruskiego supplikuię tedy WM iak naypokorniey
aby to chciał mieć w łaskawey pamięci bowszak to ce
det honori WM że pod szczęśliwą administracyą pieczę
i wielkiey ręki Jego nawet y młodzi Sapiehowie
mogą się dystyngwować w Oyczyznie Urzędu WXL
assekuracyą. o którą łaskę iteratis vicibus u stop WM
składam Votum moie, czynię to z ciału racyi, osobliwie

~~aby~~ życzę sobie aby promocya JW. Stty Panskiego czyniła go coraz bardziey applikuiącym się do powinnosci swoich, dla tegom go teraz Postem wystawił z Wysokiego Powiatu aby na tym mieyscu które iest sedem et officina condendarum legum et palestra exercitii dla ludzi applikuiących się do poznania interessow publicznych, wczesnie się sposobił ad publicos usus, y takiemi myslami na tey publice był zaprzątniony które pospolicie są incompatibiles z płochego wieku sentymentami a bonam indolem iaka iest z łaski Boskiey Jego w dobrych utrzymuią intencyach.

Jw. Jmx Koadiutor Wilen. do Jo. Xcia Jmci Radziwiłła Woiewody Wilen. z 27 aug. 1746

Jak zwykłem avide oczekiwać rozkazow WXMci aby życzliwego serca mego dać oczywistą probę tak odebrawszy list Jego nie omieszkałem sollicitare consilia ztemi, ktorym WXMć zlecites invigilantiam teraznieyszych seymikow in hac Metropoli. Wiem że Exulantskie seymiki placebunt WXMci ktoryich pomyslny skutek nie siła nam kosztował pracy, iak zaś wielkie były trudnosci aby Wilenski mogł stanąć, y iak mocnego w tym punkcie dokładałem starania spodziewam się że mi dadzą swiadectwo JPP. urzędnicy tuteysi Wilenscy. Iażas upewniam że principale moie w tey allaboracyi obiectum było wszytko dyrygować ad mentem WXMci, y lubo JP. Stolnik Wilen. nie stanął in charactere iednak otrzymana assekuracya y podpisana od JW. Stty Żmudzkiego

powinna go consolare poniewaz mu toruię droge do Pisar
stwa Ziemskiego Wilen. JmP Kuszczyc maięc swoie z
JmP Podwoiewodzym animositates pewnie by był seymik
zerwał gdyby mu nie był wyperswadował że Ordo
od takowych intencyi placabit WXM y mereatur
obliviorem s dawnych ressentymentow ktore nam mieć
może doniego, hoc solo intuitu przestał namoię per
swazyą. ia zaś ex conscientia znayduię się w obliga
cyi donieść to WXM choiaż wiem ze etiam aliunde
mieć będzie w tym punkcie testimonium. Co donioższy o
swiadczam się że iestem zprawdziwą ad vultus appli
kacyą oraz zgłębokim respektem.

Jwsmu Koadiutor Wilen do JO X Czartoryskiego
Podkanclerzego WXL d 27 Aug 1746 z Wilnie.

Dziękuię iaknayniżey WXMo z łaskawe dla Domu mego y JPłow
ego ditt sentymenta z ktorych wyniknoł prozelt aby Brat
moy stanoł Posłem z WWilen dla podięcia laski co choiaż
ad executionem nie przyszło iednak iak za sam skutek nie
skonczone mam WXMci obligacye. Specyfikacyę obranych
Posłow o ktorych w Wilnie iest wiadomość komunikuię
WXM. iak siła pracy zazyłem aby seymik Wilen do
szedł spodziewam się z Ida fidele testimonium JmP Podwo
iewodzy Wilen, ktorego utrzymanie miałem pro principali
obiecto tym bardziey iz previdebam ze to placebit WXM.
Synowca mego znaydzi zgodę in numero nowo obranych Posłow
aby wczesnie sposobił się pełnic ovzklary [illegible] publico sła
Żgi rekomenduię uniżenie łaskawey protekcyi y deklarowa
ney promocyi WXM. JP Pułkownik Sosnowski mogłby

z JP takowo stany

był żadnego stanu Posłem z Exulantskich seymikow ani rożnym decret żywe moce ukrzepowanieie gdy go abhorrano bita nie wstrzymady obserwaçya woli ktorą Pan Wodza swego y rady wszy pospolicie przez łagodne a pisaniem skuteczniejsze sposoby trzymał swoich kierującej do decreto nowaniu pomocy Stepnia.

JWJmx Koadjutor Wileń do Jmł Sirucia Sty kowiec 1746

Gdy z rekwizycyi Wmł chciałem w Conferze z Jmx Biskupem in praeliminariis dyskursu zrozumiałem z onego relacyi że ieszcze znayduiesz in vivis Jgnt Wiemkowcenski, chyba tedy succedentibus fatis mnie przydzie mi exequi wolą Wmł ktorey pozostałe rekwizycye odbierać i ako mi iest gratissimum tak one w czas dalszy chętnie oczekiwaiące piszę się distincta aestimatione Constanti Cultu.

JWJmx Koadiutor Wileń do JWJmł Sapiehy Sty Pun skiego 1746.

Z serca Nayukochanszy mi Panie Synowcze. Jezeli każdy moment nieobecnosci WmPana iest zawsze dla mnie nader przykry pogotowiu iest nieznosnieyszy gdy ma złączoną w sobie Sollicitudinem o zdrowie y sukces w tenczas WmPana in hoc critico tempore, mocną mam iednak ufność w Panu Bogu ktorego tu usilnie proszę że mię nie omyli nadzieia pomyslnych Sukcessow WmPana tak w ciężkich

iak w dalszych interesach. Juz tedy Panu Bogu WMPana nieoszacowane dla mnie zdrowie y interessow WMP szczęsliwy ewent polecywszy zostaię y serdecznie upewniaię o moim serdecznym do WMP przywiązaniu ktorego teraz iak od dłuższego czasu doswiadczałem gdy przy zgiełku y hałasie trzech seymików ustawicznie WMP mam wspaminąc y na moment onim zapomnieć nie mogę. Adieu z serca kochany Obesierku, la charmant conversation de Messieurs Chomior et Makatski odrywa mie od WMP Zostaię tenerrimo affectu WMP ze serca kochaiącym stryiem y uniżonym sługą.

13. W Wilnie o piątey z rana w poniedziałek, Starodub WMP przychodzi wino mie o osmey czeka, smolensk pilnie żeby nie uciekł, sądź WMP iezeli prożnuie.

Jerzemu Jego Mości Koadjutor WMP do tego Józefat Sapiehy Stolnikowi Litewskiemu[?] 1

Naynkochanszy z serca WMP Synowcze. Jako naywiększe dla mnie zyczenie iest ukontentowanie konwersowac z WMP y ziego cieszyć się przytomnoscią tak gdy mi to deficit iest to nayslodszą dla mnie konsolacyą listownie WMP convenire. Wielce się cieszę z tey funkcyi ktora WMP spotkała, życzę aby ten honor byl aurora praesagiens pomyslny ewent we wszelkich interesach naszych oraz abys się WMP należycie sprawuiąc w hoc charactere przymnożył sobie uniwersalney estymacyi.

uswiata oczym przy Łasce Boskiey nie wątpię znaiące
piękną nadzieię Uni Pana. Czekam expanso corde ale
wielce proszę ostrożnie w drodze i iakai osobliwie potrzeb
werfebak bo Posłowi nowy są naypotrzebnieysze po
głowie. Sciskam serdecznie mego kochanego Olesieńka
oraz upewniam że sam sobie Uni nie możesz lepiey
sprzyiać y życzyć iako ten ktory iest na całe życie tener
rimo affectu Uniana kochanego Synowca z serca
kochaiącym Stryiem y uniżonym Sługą.

JmX Koadjutor Wileń do Jeymci Xiężny Radziwiłłowey
W dzień Nowego 1746.

Jako na rozkaz WXM całym sercem służyłem JP Stanisławie
Borciani do otrzymania Charakteru Pisarskiego w czym że
mi sam dał świadectwo nie wątpię, tak gdy mi zachodzi
rekwizycya WXM w interessie JP Chorążyca Mińskiego nie
omieszkam dać dowody że iestem na wszelkie sługi mieyscu
WXM z należytym respektem.

JmX Koadjutor Wileń do Jeymci Xiężny Sanguszkowey Mar WXL
d. 3 Xbr 1746 w Wilnie.

Dziękuię uniżenie WXM moim y JPP Konsukcessorow imieniem
za podięte fatygi w sprawie sukcessyiney o dobra Koreckie
na przyszłym da Bog seymie ułożemy plantę dalszego w tey
sprawie procederu każdy ex parte propria contribuendo do expen
sow ktore ta sprawa wyciągać będzie. Starać się będę aby
proceder Kapituły naszey z WXM zaczęty był suspendowany
skarbiąc ~~[illegible]~~ łaskawą protekcyą WXM nie tylko dla tutey
szey Kapituły ale też y dla całego stanu naszego Ducho

wrzo interim wysłani delegati ex collegio nostro, na seym
następuiący będą mieli kommissi wespół z emną remonstrare
WXM praetensa gravamina które ieżeli verificabuntur nie
wątpię że WXM ex innata aequanimitate sua satisfactione stąd
bez prawnych terminow abolere zechcesz. O Szkodzanych
Dubrowlanskich ktorzy się w Balbrzyszkach znaydować mogą
praevia diligenti inquisitione informować się gotowem
y do onych accedere extradycji upraszaiąc iednak WXM
aby simultanee poczynione szkody y przeboy w tey części
Balbrzyszek które WXM wespół z JP Stoł. Lejn
skim trzymałeś per refusionem kompensowane
które remonstrare czytał WXM samemu podczas seymu
czytki zesłanemu ad fundum kommissarzowi Jego goto
wem ażeby mogą iakiekolwiek zawodzić chce w tak małey
importancyi interessach perplexitates sądziłbym że
naylatwiey możemy one terminare gdyby WXM naznaczył
ex parte sua przyiaciela ktory by wespół z drugim odemnie
uproszonym mógł wszystko rozsądzić y nieodwłoczną
naznaczyć satysfakcyą utriq parti. Pamiętam że te
media proponowałem przeszłemu kommissarzowi WXM
ale ten wziął wszystko ad referendum y poiachał do Wil
ski nie dawszy mi rezolucyi teraznieyszy zaś JP Admini
strator Dubrowlanski także powiada że do tego accedere
nie może bez wyraznego konsensu WXM. Zawsze była ta
praxis że Refferendarze tak Duchowni iako y Swieccy mie
wali ex officio sobie stancyę exdywidowane w Warszawie
Zaczym supplikuię WXM aby naymniey Refferendarze y sio

strzenia swego chwałę się pamiętnym Jazas zawsze w pa
mięci konserwować będę nieodmienny na całe życie obo
więzek który wyznaię że ścisłem na zawsze szczerym
sercem, y iak nayglębszym respektem.

JwJm X Koadiutor Wilen do JoXJm Szembeka
Prymasa d. 3 lbr 1766 w Wilnie.

Z należytym respektem y z zwykłą wzachodzących rozkazach
WXM submissyą, expedycyą którą odebrawszy odesłałem oną
do Stta Wiłkomier., któremu JJO Synowiec moy JPStta Kanzl.
teraz z swoi Powiatu na seym obrany Poseł, dana onemu
instrukcya wyrażaiąca powinną wdzięczność WXM za Przy
nayczułe Jego sollicitudines circa bonum universale Oycz
zny Naszey, oraz za wyrażone in particulari onego pater
nas exhortationes będzie testis że grato animo y z należytym
respektem list WXM na tameczny Seymiku był przyięty.
Za rozkludowanych przez medyacyą y wielką powagę WXM
dyssenzyi między pryncypałkami tej Regni Familiami z po
wszechną obserwancyą Winszuię. Angelt to dla WXM przed
P. Bogiem meritum y w Oyczyznie naszey apud Concives
gratitudinem który nowy świadczy będzie dowód że WXM we
wszystkich akcyach swoich nie bardziey nie masz przed oczy
ma iak pomnożenie Chwały Boskiey y utrzymanie interna
et externa tranquillitatis w Rzpltey.

JWJm X Koadiutor Wilen do JwJP Sapiehy Wdy Smolen
d. 3 lbr 1766 w Wilnie

Mam to za dowód łaskawego dla mnie serca WPana że mi com

municare poufale zaczytes consilia które WXMć suggerunt
w korone Miłe Domu naszego dobry Przyiaciele życzę
aby WXMć niby dla wszystkiey ordini Equestri przenoszącey
do Senatu iescze raz znaczną Rzeplitey oswiadczył usługę
in atrio libertatis przyimuiące onus nader prawowitey y kosz
towney Funkcyi w składaniu na pierwszym Seymie laski
Poselskiey. ad hunc effectum starałem się pro posse
wystawić iak naywięcey Przyiaciół Domu naszego co że ex
parte succesit patebit to WXMci z specyfikacyi nowo obranych
Posłów które in annexo komunikuię, wiem że i wszys
sociabunt z WXMć consilia do utrzymania praw y wolności
naszych oraz publicae tranquillitatis pod składaniem Lasko
waniem J W Xtwa Imci że zaś życzę WXMci we wszelkich
interesach tego pomyślnego Sukcesu piszę się z należytey
weneracyi.

Jmść X. Koadiutor Wilenski do Jmść Sapiehy Łowczego
W. Lit. d. 3 7bris 1746 z Wilna

Luboć tylko ex fama publica y z listu JP Podkomorzego Lidz. słyszę
aże dla przysługi WXMci nie promował Syna do
funkcyi Poselskiey mam relacyą że ten Charakter otrzymał
WXMć w Lid. Ztąd iednak śpieszę z moim powinszowaniem i
z całego serca życzę aby wszelkie postępki WXMci cumulentur
millenis prosperitatibus. Excerpta z listów obuch Seymików
komunikuię chciałbym od WXMci informari coman JP Kan
clerzowi odpisać. Wyrozumieć tego nie mogę kto to iest
ten konkurrent tak mocno nalegaiący, maiący jus compellere

JW Kanclerza ad recedendum od promocyi WW Szwagra y Syno
wca iego, prawdziwie mirabilia dzieią się w Domu naszym
P. Bogu proszę aby hoc critico tempore na przyszłym wal
nym ziezdzie dał nam spiritum Consilii abyśmy wszytko
solidè y należycie czynili. JW Woiewoda Smoleński iest in am
bitu Laski posyłam WW kopią listu Jego y mego re
sponsu, boię się barzo aby nie chciał contra torrentem nik
ystancyi mimo wiadomości Dworu Marszałkiem, co zapewne
non succedet a gdyby succederet ciężcze by gorzey było.
JW Chorąży Wiłkomirski upraszał mię o instancyą do WW aby
z respektu Jego mógł mieć stancyą w Warszawie co ia
wypełniam tym bardziey że mi iest probata Jego ku Domowi
naszemu stała przyiaźń y że mi iest compertum iż Poseł
tak pięknych talentów iako JW Chorąży może być pro maximo
fulcro in desideriis WW. JW Generał Artylleryi iuż został
Katolikiem bierze in socium vitae drugą Księżniczkę Pod
kanclerzankę y iuż pisano do Rzymu po dyspensę.

JW X Koadjutor Wileński do WW Oyca dzisieyszego Marszałka
Wołków ze 3 7bra 1780 w Wilnie

Wielkie mi przynosi ukontentowanie łaskawa pamięć WW
w rekwizycyach moich będąc dla mnie dokumentem przychyl
nego serca kt[óre] ku mnie y ku Synowcowi memu za którą łaskę
uniżenie dziękuię życząc sobie mieć campum wzaiemnie
oświadczenia wdzięczności moiey pełniąc WW pozostałe
rekwizycye. Nie pomiarkowane passye wiadomey Damy Jey
honoru nie czynią niewinnemu Synowi szkodzić nie mogą

mnie zaś cale nie turbuią bo nie zamie sobie wiarę tym samym tedy nie przyniosłoby mi WM. żadney przykrości tą relacyą. w tym iednak iestem obligowany WM. a za pod sumnieniem upewnić że z tych zaszczytow nie barzieyh raczy WM. wyrażać ne są iedynym wszystkim, i że ani w myśli u nas nie postały. taki proceder daleki od natury y humoru łagodnego JW. Sttu y od moich naszym łowczemi się dzieje wszystkim. Wesołszych nowin oczekam y spodziewam się po staraniu WM., ktore dla mnie tym weselsze będą że widzę łaskawe WM. dla nas interessowanie się rekomenduiąc się tedy łaskawey pamięci zostaię z partykularną przychylnością constant. Cultu.

JW. Jm. x Koadjutor Wilen. do Przeswietney Kapituły Żmuydzkiey
d. 4 7bris 1740 w Wilnie

Konserwuię w sobie zawsze gratam memoriam tego szczęścia żem się przez znaczny czas znaydował in gremio WM. Mciwych PP. do ktorego non admittuntur tylko osoby nobilitate generis y przyzwoitemi talentami ozdobione. Życzę sobie miec okazye w ktorychbym mogł oswiadczyć służcznie moią ku WM. MMPP. życzliwość y obserwancyą. w teraznieyszey iednak requizycyi WM. MMPP. iestem obligowany ich upraszać abym od pełnienia oney był dyspensowany ponieważ ad recomendationem Pasterza WM. MMPP. JW. Jm. x Biskupa Żmuydzkiego iuż iest signata gratia sedis aplicae y tu przystaniemy chyba tedy w inszych obligacyach WM. MMPP. ktore tym avidius exequi pragnę że teraznieysze pozwo odebrane

wypełnic nie może rekwizycye skuteczny usługi mogł tez starać nie omieszkam że cistem Constanti Cultu.

Jmp^n x Koadjutor Wilen^d do Jmp^n x Tyszkiewicza Biskupa Zmudzk^o 4 7bris 1746 Wilno

Dziękuję uniżenie W. Panu że raczył inwestowaċ legitime odemnie praesentatum Jmc x Glinskiego na Probostwo Zmudzkie. Do Koaianskiego Beneficium prezentowaċ in toto hic et nunc nie mogę nie zniosszy się z wprzód Collatorem Bratem moim z Łowczym W^ci supplikuie tedy W^ci aby mi czas ad deliberandum indulgere raczył in quo temporis tractu starać się będę wyexkuzowaċ się przed xięciem Jm^ci Prymasem że na onego instancye nie podpiszę prezenty Jmc x Moszynskiemu bo to ex parte deklarowa tem xię^ciu Prymasowi z tym wszytkim upewniam że przez prezentowanie Jm^c x Moszynskiego nic nie avelletur od Diecezyi Zmudzkiej, aby adiungatur Jnflantskiey Apekuię że otym nie myśli xię^ciu Prymas, ani by mógł tego dokazaċ sine expresso Consensu W^ci owej Koaianskiej Plebanii Jezmad Jmc x Moszynski bo tak wielkiej materia non dependet a consensu Beneficiati ale chyba loci ordinarii cum Capitulo suo preuis multis solemnitatibus w dla tego namienia ze pisał do mnie Jmc x Glinski iż złej rzeczy W^ci nie z gdzie sobie widzieć in hac sprawie Jmc x Moszynskiego de ceteris w której się obawiamy faventibus

superis na następuiącym Seymie gdzie w tym
interessie konferowaći y w innych inszych osobliwie
regulujących się ad defensionem immunitatis Eccle
siasticae w dalszy znosić się będziem mieli Cam
pum. Na to mysz in będę particeps tey satysfakcyi
że wyznawam iterum iż iestem z zwykłą życzliwo
ścią przy należytey weneracyi.

JWJmć Koadjutor Wileński do JMć P. Czyża
z 6 7bra 1746 z Wilna

Po odebranym od WPana liście ustawnie sollicitus iestem aby
interessa nasze pomyślny mieli skutek w Brzeskach y
chciałbym tam dlatego iak nayprędzey stanąć mam
nadzieię w samym Bogu że się to wszystko powiedzie
iednak upraszam WPana aby przed zaczęciem kom
promissu chciał tam pozyskać dla porozumienia szczere
w iakich sentymentach iest JmćP Podstolanka upra
szam WPana aby kontynuował mocne y żywe dokładać
staranie w tym interessie nie tylko iż WPanu na zawsze
partykularnie wdzięczny będę, ale y sąsiad WPana z
którego szczerze bo mi coraz doskonaley wiadome
iego sentymenta y co ma in voto. Oddaiąc to tedy
wszystko WPana kooperacyi zostaię.

JWJmć Koadiutor Wileński do tegoż JMć P. Czyża
z 6 7bra 1746 z Wilna.

Dziękuię WPanu za obszerną informacyą w interessach Bor
kowskich z ktorey zabieram spem firmam że przy

łasce Bożey wszytko się powiedzie sama irrezolucya JW
Podskarbianki o obraniu stanu nawet mię nie trwoży bo
ieżeli raz Bóg zechce za przybyciem naszym może się to
odmienić zaczym kontynuiąc zaczęte opus wielce upraszam
WM Pana aby przed kompromissem tam zjechał dla porozumie
nia się iak byśmy przyięty osobliwie ieżeliby się ziały ode
zwać propozycyi favore JP Stanisł. trzeba mi to wcześnie
wiedzieć abym wiedział iak mam sobie postąpić nim
stanę w Bochni bo czasem może by się takie zdarzyć oko
liczności któreby nie pozwalały odwlekać uczynić propozy
cyi przed tym czemu dla interessu własney partii. Miałem wolę
WM Pana upraszać aby zawsze w Bochni chciał wybrać się do
Czerlony gdzie ia na 16 miesiąca będę infallibiliter ale
ponieważ interes kompromissu exigit tego WM Pana upraszam
tez aby wszytkie informacye y reflexye swoie szczegulnie opi
sawszy wyprawić tego zaraz wszystkiego którego by [illegible]
abym stanął w Czerlonie na 16, y list pod kopertą
JP Kanonika Łopacińskiego zapisany nie komu innemu
oddał tylko do iego rąk własnych. Barzo mi tez rzecz potrze
bna będzie abym wcześnie wiedział co nas tam czekać może
naybardziey staray się WM Pan porozumieć sentymenta JW Podskar
bianki oraz iak będzie disposita cisa do takich przyidzie pro
pozycyi. Nareszcie WM Pan porozumieć mowiąc niby żartem od siebie
JW Podskarbiance że może czasem być uczyniona iaka
propozycya za moim przybyciem ale to nie trzeba zapewne

twierdzieć y owszem pokrywać żartem mój żoriwelny
WPan pochodzącym a pilnie potym zważać należy iaki
będzie respons który iakiś formalistes proszę mi wyrazić.
Możesz WPan nadmienić że wystawiłem Synowi mego Sofflera
z wysokiego tła zamysłu aby tego łatwiey wykierować
deklarowany mnie dłużnego od obowi Sekretarzow
wszędy Król y oświęciy WPan uważać iaki też nowi za przyię-
ta będzie. JP Marszałek Wołkowyski podobno dla
swoich własnych interessow zabawi się na Podlasie
lubo iest moy Przyiaciel iednak nie chciałbym przed
nim się otworzyć choć nie rożnie porozumiewać wiem
że JW Podskarbina z własnego instynktu zachwalać
będzie JP Mła Ruńskiego proszę porozumieć iak tam
będzie przyięty y co mu odpowiedzą na te elogia.
De caeteris upewniam WPan że ia wszystko bardzo w
wielkiej konserwuię sekrecie co żebym lepiey utaił
zamysły głoszę że myślę JP Starostę wyprawić do
cudzych krajów y rożne podobne rozrzucam rumores.
JmX Reformat mi nieodpisał na moy list chciałbym
wiedzieć tego racyę starayąc się WPan onego przy inte-
ressach naszych utrzymać. Jeżeli nie masz nadziei aby
naszym proiektom sprzyiał JWP Koryzuska to przynay-
mniey one porozumieć trzeba co radzi Pani swoiey.
Wszystko to oddaię pilnie y sekretnie negocyacyi
WPana upewniam o mey wdzięczności oraz zostaię z

Życzliwy ... [illegible]

List ten pisze mu w ekstrencie z drugiej mowno pokazać Jgt Podskarbianicę, bo jest z umysłu tak pisany aby mogł się pokazać.

Respons na orację Jmc X Kanonika Juszkowa przy installacyi na kanonię Wileńską miany 3 Aug 1726 w Wilnie

Habet hoc proprium solida virtus quod mereri non ambire honorum praemia intenta quam vis velit latere non potest exhibes hoc hodie in Te Perillustris adm Rde Dne Dum recusatis amplissimis quae altro offerebantur in secularis statu officiis ad sacram militiam Status Ecclesiastici advolasti non ut altius scanderes sed perfectiorem vivendi rationem quaereres, quam feliciter cum modestia conspicuam vivere nisti. Has virtutes in Te agnoscens Illmus Rmus Pastor Vigilantissimus et Ndsim Sacer Senatus alacri animo Te collocant in hoc purpuratorum Patrum Collegio quem honoris gradum ascendere quam vis sit gloriosum gloriosius tamen est quod prius hunc mereueris quam optaveris. Hanc ergo felicitatem uti dulcem virtutum fructum Tibi ex animo omnes gratulamur.

A. S. G. Mgr Lascaris Eveque de Zenople Prevost mitré d'Olyka. Vilna le 10. Sept. 1726

J'ay reçu la lettre que V. G. a bien voulu m'ecrire pour savoir mon sentiment sur les deux Memoires presentés a S. S. l'un par Mgr l'Evêque, l'autre par les P. P. Basiliens de Rozana. Quant au dernier

366

comme ce sont des choses de detail, sur divers faits qui me sont inconnus j'ay été obligé de le montrer a Mgr l'Eveque, pour savoir quelle Raison il a pour disculper son Official, il me les a dit de vive voix, et aprés il les a fait mettre sur le Papier que je vous envoye. Quant au memoire présenté de la part de Mgr L'Eveque voila mon Sentiment que je marque a V. S. puisqu'Elle l'exige de moy c'est a mon avis une affaire extremement delicate, et ou il s'agit du Salut de beaucoup de Personnes, Puisque S. S. a ordonneé qu'il ne soit point permis de passer du Rite Russe uni au Latin et c'est dans le pouvoir des Evêques d'empecher que personne ne soit reçu d'hors en avant, et certainement cela sera observé. Le S. Pere le veut, c'est une Obligation des Eveques d'obeir Caeca obedientiá quand cela depend d'eux. Le second point de l'ordonnance de S. S. est, que l'on oblige ceux qui ont quitté le Rite Russe uni et qui ont passés au Latin de revenir au Rite qu'ils ont abandonnés, c'est une chose qui n'est gueres dans le pouvoir des Eveques, parceque ceux qui ont passés au Rit Latin, sont persuadés que cette demarche etoit necessaire ou du moins fort importante pour leur Salut.

par consequent il faudroit user de rien moins que des Censures pour les forcer de revenir au Rit uni. La Raison de cette Opinion est que comme vous le savés vous meme Mgr etant Spectateur de ce qui se passe dans nos pays, les Prêtres Russes qui sont censés d'être Curés, sont presque tous des gens qui travaillent de leurs propres mains, qui sont dans la derniere Misere et dans la Crasse, qui ont peine de subsister et sont aussi pauvres que les Paysans qui ayant une mauvaise Education, etant tirés de la poussiere, sont sujets a l'Ivrognerie et grossiers au supreme degré. Outre cela il sont dans une Ignorance extraordinaire par la meme raison, et comme m'a dit plusieurs fois Mgr l'Archeveque de Polock un Prelat si eclairé du Rite Russe uni, Qu'au Commencement de son Episcopat il n'osoit ordonner des gens si grossiers, et qu'il se determina a le faire considerant qu'ils pourront servir dumoins pour baptiser in extrema necessitate et pour absoudre dans le meme cas un mourant, et si ce n'etoit pas cette Consideration, qu'on devroit se faire scrupule d'ordonner des gens si ignorants et si grossiers, et de s'en servir en les elevant au Sacerdoce et leur confiant le soin des ames. Outre cela presque toutes les Eglises et tous les utenciles

sacrés sont extremement malpropres dans ces Paroisses, et se ressentent de la pauvreté et de l'ignorance de leurs Ministres. C'est l'occasion qui a fait quitter sur tout a la Noblesse ce Rit pour passer au Latin, ils l'ont fait etant persuadés que dans le Rit latin ils seront mieux instruits et mieux gouvernés pour le Spirituel, et qu'ils loueront Dieu dans des Eglises qui sont ordinairement propres et desserviés par des gens raisonnables, et moins exposés a la Crasse et a l'ignorance. Jugés donc par la quelle repugnance ils ont a revenir a ce Rit et par consequent si la chose est possible, que ceux qui l'ont quittés y reviennent de bon gré, et meme en cas que cela fut possible, si elle devroit se faire, meme a l'Egard des Personnes nés dans le Rite uni a plus forte raison a l'Egard des Personnes nes dans le Schisme. qui en se convertissant sont passés au rite Latin tout a la fois. Car je vous assure Mgr que presque tous ceux qui abjurent le Schisme sur tout entre la Noblesse le font cum expressa Conditione de passer au Rite Latin, en quittant le Schisme et se convertissant souvent moins par une Connoissance de la fausseté des

Dogmes qui separent les malheureux Schismatiques de la Ste Eglise Catholique, que par le desir de servir Dieu dans des Eglises qui sont mieux entretenus et ou les Curés ordinairement sont capables de les diriger dans les voyes du Salut, et de leur administrer les Sacrements d'une maniere convenable a de si S^ts mysteres. On peut faire ici une objection que les Religieux de l'ordre de S. Basile qui se plaignent le plus que leur Rite diminue, peuvent remedier a cela exercendo Curam animarum Mais une vinglaine environ d'etablissements, dans un pays si vaste comme est le Grand Duché de Litt: n'est gueres capable de pourvoir au Salut de ceux qui vivent dispersés sub Cura des Pretres Russes unis nous le voyons par experience, une bonne partie de peuple dans la Litt: ne savent point les choses qui sont necessaires de savoir de Necessitate Medii pour être sauvés, et les gens qui ne sont point raisonnables s'en prennent ordinairement aux Evêques Latins, ne faisant point attention que ce peuple qui est si ignorant, n'est point du Rite Latin mais du Rite Russe et par consequent subordonné a d'autres Pasteurs. Si Les Religieux de S. Basile pouvoient remedier a un si grand malheur, je ne doute pas de leur Zele et

370

je crois qu'ils le feroient, mais pour reussir il faudroit quitter les Cloîtres se disperser et courir toute la Litt: pour instruire ce peuple ignorant, chose qui ne se fait point certainement et qui peut être ne peut pas se faire Outre quand même cela se pratiqueroit leur nombre ne seroit pas suffisant pour satisfaire a ces travaux Apostoliques. Comme j'ay fort a coeur Mgr de conserver votre estime j'ay une veritable reconnoissance, de ce que V. E. n'a pas voulu ecrire a la Sacrée Congregation sur les affaire d'un Diocese dans le quel je suis Coadjuteur sans m'avoir averti c'est une preuve de votre bonté a mon egard qui me touche sensiblement et me donne beaucoup de Satisfaction Je seray charmé si j'auray l'occasion de temoigner par mes services avec combien de Veneration je suis toujours constament.

JWm X. Koadjuter Wileński do JWgo P. Kasztelana Witeb. 12 Xbris 1746

Jak jestem zatrwożony, że nie mogę stanąć na umówiony między nami termin, tak WMD sądzić możesz, gdy zważyć zechcesz, że mam justum metum aby WMD jakiejkolwiek do mnie nie zabrał diffidencyi, co że byłoby dla mnie rzeczą supra modo bolesną, tego tak w mensurą zważając jak rzeczy z ostateczną proszę WMD z całej Szczególnej Familii Jego [illegible], ołtarzy wiem że WMD nie wątpisz a zatym suppletnie niech pamięć prawdziwej a dalszej mojej będzie remedium na takowe opinię. Uniżenie upraszam tedy WMD aby mi tego ...

nie chciał, że indispensabili necessitate usilnie przytrzymany jestem, ale
upewniam, że najwszystkim uważanie Ręngłskie cznes WXD evidenter
facillitatem meam Korrespondujący solita aequanimitati WXD, bo chóć nas
tam Publicae distrahent curae, iednak zawsze tyle nam zdarzy się sposobnego
czasu, abyśmy natamtym mieyscu umówione wspólnych Przyjaciół nadych
etiam privatae Considerationis w Oyczyźnie Ludzi media przynieść mogli, y to
między sobą zakonkludować co może przynieść satisfactionem utrique parti
y fundowane zobopólne wdomowych Interessach uspokojenie. Co tak ardenti
voto desidero, jak szczerym zbytem animi de Serca nowey Kolligacyi z Prze-
świetnym Domem WXD cale pewnym będąc jak dawniey tak y teraz że z tąd
usilnie między nemi nasnuta stały y nieprzerwaney nazawsze Przyjaźni
tray oświadczam się że jestem zjednostayną Życzliwością przy należytey We-
neracyi. JXpn X Koadjutor Wilenski do JXXDucy WXL. 12 Obr 1746

Nagły paroxyzm JXX Kanonika Łopacinskiego, który periculosissime decum-
bit, tak mocną uczynił wprawił alteracyą, że tego wyrazić nie mogę. Żal mi do
tego y barzo potrzebnego do usilnych Interessow moich Przyjaciela. Wtym wielce
zmartyfikowany jestem, że ta choroba przytrzymała mię usilnie obawiając się
niestawnych zeto alteracyi innych opinii, że na umówiony termin zgody
stanąć nie mogę; in tanta perplexitate, iedyne mam refugium do łaskawego
Serca WXD wielce upraszając, aby JXP Hetmanom Polnym Litewskim insper-
suadować, że to casus tulit, a nie jakowa insza polityczna racyja. Wiem że ta
będzie okolicznić, iż mogłem zostawiwszy JX Kanonika usilnie sam się wybrać
ale o tym à decorum. Wiem że jak mię WXD wysłuchasz cierpliwie wespół z JXP
Kasztelanem, sami się na to zgodzicie, że to się stać nie mogło. Jestem upewnia-
dowany że moią prawdziwą prosequer Życzliwością, per consequens, że nie
mogę tylko życzyć aby ich nayprędzey scintillae usilnych diffidencyi mię-
dzy nemi umorzone były nie pozwalając to ie niepotrzebne prostytucyi, a do tego
chcielibyśmy nieszczęśliwie takim sercem przyjmując do JP Hetmana jak wszyscy,
spólny nasz Interes każe aby takim nayprędzey zgody miał proprietatem
sortis swe bez żadney dilucydacyi. Wiem dobrze też zbyt wielkich trudności
do zakonkludowania tego Interessu, bo obie Linie nie chcą iedna nad drugą
profitować, ale ultro te iedyne mają desiderium, swoją trzymać własność.

iednego tedy tylko czasu niedostaie, ktory Jaśnie Wielmożny Dobrodzieju zoczy dzie, poniewaz przez kilka miesięcy Wydziedziczenie ... naiednymże miejscu, gdzie lubo nas distrahent Publicae curae, iednak niepodobna abyśmy czas sobie nie wybrali, w ktorym by Przyiaciele wynaleźli sufficientia media ad satisfactionem utriusque partis. Upraszam tedy Kochany Dobrodzieju, aby mocnego dołożyć Stara- nia, aby skutecznie movere z serca Jasnie Wielmożnego Hetmana diffidencyę ad hunc effectum supplikuię, zmnieyszę bez zwłoki uwodzie. Jeżeliby zaś to sukcesu nie miało, ja się konsolować będę iedną reflexyą: że sic voluere Dii, gdyż Ja temu nie mienimam, że mnie indispensabilis utilitas przytrzymała necessitas. Druga reflexya też mi przynosi solatium, że veritas filia temporis wszystko odkrywająca pokaże przed światem moię facilitatem et aequanimitatem do ukończenia wszystkich domowych Dyfferencyi zczasem, byleby podobnym sposobem zemno traktare chciano, bo tym najmnieyszey niemam wątpliwości, oper consequens sposobem ... ukontentowaniem obuch stron konkluzy tego tak wielkiego Jnte- ressu. Samo tedy tego tylko zwłoka, ktorey ja stem innocens, causa, y stąd pochodzące przy diffidencyi querelle są mi przykre co do tego Jnteressu. Jakoteż pro 23. 8bris niewiem czy przyidzie mi stanąć w Wyszkowie, gdzie Kompromiss z Xięciem Hrabią Szymonem ... ma być sądzony, a w nieobecności mojey, niewiem czy przyidzie tak pomyślnie. Ja zaś spodziewam się in spatio duorum dni w Szczekocinie zacząć Jmć Kontessowi ... ale konkluzyą do Warszawy dotąd wszytkiego ... niektórych ter- minow Kompromissu, wielkiej dla mnie Importancyi wszystkiem in hoc termino agitującego się; ale coż czynić, ferenda mala quae emendari non possunt, kie- dy przeciwności zewsząd ponosić aequanimiter, gdy do mnie nie z mnie wynikłe okazya, ale ex dispositione Supremi Numinis. Wszystko tedy temu mego Kochanego Dobrodzieja poleciwszy staraniu, sercem Dobrodzieia ściskam y zostaię z zupełną weneracyą.

PS Składam u stop JO XJMci nayglębszą submissyą moię, życząc pomyślnego skutku nadziei naszey.

Jmć Xiądz Koadjutor Kulerski do Jmć Pana Dorzego WXL° z 7. 8bris 1746

Będąc in spe ukrotce fruii cordiali amplexu W. Ks. Dobrodzieja, ponieważ w krotkim czasie pe- wnie zapomocą Bożą zjadę, krotką expressyą premitto wszytkich sincerus weneracyi moiey. Widziałem się tu z Jmć Starostą Kowieńskim, ktory ma być na termin Kombinacyi naszey, niby mimo iadąc w Szczekocinie, porozumiałem że wszytkie

Intentum natym zawisło, albo wpendzi nas wprzód ex dotacyi de novo, albo tak należy kierować, żeby Superata Szlendzka była bonifikowana reszta zostawiwszy in suspenso, co od Praw by nas nie uchroniło, y byłoby summopere praeiudiciosum. ten tedy będzie fructus in tam arcto tempore złożoney kombinacyi, że albo się nie zgodziemy, co większe przyniesie exacerbacyą, albo uspokoiwszy którego o Superatę Szlendzką, zostaniemy Machiną Działu tak jak podle gły Dawni już była, bo zawsze zostaną ad desiderandum questye de in aequalitate Działu Małżyńskiego praesenti, de praeterito omni fructu Superaty Szlendzkiey, o Donacyi Dzieszczyzny, o Zapisy JW Kasztelana Trockiego etc etc Sat sapienti, a do tego sam będę by trzeba wybrać rekompensę za pretensyę swoie reszte suspendujące, quasi committendo futuri tempori, co wszystko powinnoby się semel et ex uno tylko dziać, ieżeli chcemy prawdziwego ukończenia uspokojenia się. Jestem tedy wyper swadowany, że albo z zgubą się zgodziemy albo nic nie skończymy. Jednak żebym pokazał animusz skłonny do zgody dla wszystkich, stateczną Przyjaźń dla JW Hetmana sperno wiadomych od niego [illegible], Comparebo na 15 Octobris: tam razem będziemy mogli rozmówić się o Interessie Dąmbrowieńskim, teraz to tylko namieniam, że wyprawa ad tractandum iest nader niebespieczna y kosztowna, a zatym daleko byłoby było convenientius traktować cum delegatis uważaniem. JW Fleming Generał Artylleryi WXL został Katholikiem, który in [illegible] post Nieboszczki żony wziął Kopią Listu JW Xcia Kasztelana Wileńskiego posyłam, iak widzę będzie siła Konkurrentów o Laskę, ale Dwór szukać będzie affidatum subiectum, które łatwiey znaydzie in ordine Equestri, niż inter Magnates. Pretendowaną od WP tragedyą Zairy, proszę mieć gotową, jak do Druku. iuż mi głowę przegryźli piszące dwa z Warszawy. także upraszam abyś WP kazał wybrać z Biblioteki swoiey Pismo S. wedle [illegible] Thomas in 4to które WP po [illegible], bo mi będą dzie potrzebne. Jmć [illegible] sprowadzić tyle. JO XMć [illegible] do stóp upadam życząc un heureux avancement w tym stanie w którym się znayduie, y o to gorąco Pana Boga proszę y Sługą [illegible] na, zostaiąc tenerrimo affectu z [illegible] obserwanyą

3474

JWmć Koadjutor Wileń. do JOXcia Jmci Lubomirskiego Starosty Kazimierskiego Posła Ziemi Rawskiey d. 18 Xbr 1746

Przynosi to florem niezłomney nadziei dla Oyczyzny, oraz uberes fructus ukontentowania dla Przeswietnego Domu WXMci y onym skolligowanych Familii, że JOXMć postępuiąc ad Templum Honoris, via trita undeunque Antenatow swoich, chcesz pracą et glorioso sudore in Sacrario libertatis Publicae w Izbie Poselskiey merenti się imię, ktorym per tot Saecula wszystkie zasnieli Przodkowie JOXMci. Winszuię tedy tey właśnie rezolucyi iako wspaniałego Animusu widocznego Dowodu, upewniaiąc że będę miał sobie za pociechę, ieżeli sors fortunata pozwoli mi usługę moią skutecznie oświadczyć że iestem nietylko ex multiplici Sanguinis nexu, ale też z partykularney Estymacyi cultor Constanti[ssimus]

JWmć Koadjutor Wileń. do JX Rochonowicza Societ. Jezu Prowincyała d. 18 Xbr 1746

Gdy JX Benffelt dotychczas z łaskawey WMP ad vota mea dyspozycyi Theologiem moim, a Synowca mego Dyrektor, po zakończonych onego studiach, wraca się ad religiosam Communitatem istam, przez wszystek czas rezydencyi swoiey na dworze moim, wyraził w sobie omnibus numeris perfectum exemplar doskonałego Zakonnika, oraz in Aula Episcopali Theologa, utalentowanego wszystkiemi ktore desiderari mogą in hac statione przymiotami, przytym Synowca mego in brevi tempore w naukach doskonale wyperfekcyonowawszy zupełnym ukontentowaniem moim et cum universali approbatione, należy mi powinne WMP, za pozwolenie tak godnego Subiectum, wyrazić podziękowanie ktore grato animo exolvo. Oraz upewniam że iako chwalebny proceder JX Benffelta auxit we mnie gruntowney, ktorym czyto transeunter, czy permanenter doznałem na dworze moim znaydowaiących, partykularney erga Sacram Societatem WMP Estymacyi, tak ten favor, ktory dla mnie WMP wyświadczyć raczyliście pozwalaiąc JX Benffeltowi rezydowaić przy mnie, obliguie mię do prawdziwey Zakonu SS WMP wdzięczności, do ktorey że maiący będzie constanter JO Starosta Inflan. Synowiec moy, iestem plus quam certus, zwłaszcza te augusium fermuiąc experiencyi, ponieważ pamięć wziętey Edukacyi od inszych osob Zakonu WMP założyła we mnie fundament Estymacyi erga Sacram Societatem, ktora z czasem coraz crescit, y ustrzyście nie będzie chyba in vitae termino. Co chętnie przy tey okazyi profitendo, iteratis vicibus dziękuię WMP, a osobliwie Jego Sacrae Societati, że pozwolił dotychczas JX Benffeltowi bawić się ad latus meum, ktory przez wszystek czas rezydencyi

mniey, zawsze mi był gratissimus fulgendo singulari eruditione acowięlszą wielką constanter życia przyiaznością, teraz zaś magnum sui reliquit desiderium. Y tetey prawdziwey powinności zasłużone virtutibus takiego Kapłana wypłacam censum, upewniam że chcę bydż erga claram Societatem grato et semper obstricto corde, teraz piszącą distincta aestimatione.

JW Jmć X Koadiutor Wilen[ski] do JWJm[ci] P Sapiehy Kanclerza WXL z Wysokiego 1746 m[ie]s[iąc]a 7bra.

Nie mogąc sam mieć szczęścia upaść do stop WMP listownie to wypełniam spodziewaiące się wkrotce doskonałey melioraciey zdrowia o ktore gorąco y usilnie P Boga supplikować nie przestaię oraz bydż in spe wkrotce słuzenia WMP w Warszawie. XJm[ci] Ord. Wileński wczora tendy przeiechał, barzom tego żałował że mi go Bog nie zaszczycił. sam zaś dziś do Warszawy wyieżdżam. U nas po całey Litwie głoszą że wkrotce Moskwa ma weyść do Litwy ale to non meretur apprehensionem tym samym że ta nowina nie ma fundamentu tylko ex rumore in Populo częstokroć bez Lazy tworzącego, day Boże iednak aby to nie było omen infaustum dla Oyczyzny naszey. Jmć P Stol[nik] Kazimierski pisał do mnie y do synowca mego oswiadczaiąc się z swoią konkurrencyą do Laski Poselskiey do tego honoru słyszałem że aspirat Jmć Sobnik Lit[ewski] y Jmć P Podkomorzy Koronny meo sensu wszystkich tych [przez] Patriotos Dwor promowować nie będzie ale wybierze Tribunum sobie affidatum ktoryby capacitate sua a podobno nota experientia mogł ad placitum Maiestatis trudne te y pracowite adimplere officium, Dla doskonalszey y predszey

kuracyi życzyłbym WMć wybrać się do Warszawy bo tam znaydowaćsię będą źwłaszcza Doktorowie y Chirurgowie ktorzy collecti consilio łatwiey ten defekt osądzą y onemu wczesnie providebunt medelam. Co za łaską Bożą porzuczę (?) ... ti voto zwykłym moim pisząc się przywiązaniem przy iak naygłębszey Submissyi.

Jaśnie Oświeconego Koadjutor Wileński do Jmć Pana Ossolinskiego (?)

z ... 4 bra

Stanowszy się odebrałem smutną nowinę o indyspozycyi zdrowia Jaśnie Oświeconey nieskomparowaną dla mnie przynoszącą alteracyą ponieważ ten odgłos wzbudził we mnie sollicitudines ... które spospolicie w takowych okolicznosciach turbaya zwykle y boiaźn w ludziach producere zwykły iedyna tedy moia po rekursie ad supremum Numen konsolacya odezwać się do WMć wielce go upraszaiąc aby nie raz informować de statu zdrowia Jaśnie Oświeconey oraz upraszam WMć usilnie przez ten affekt y przywiązanie które masz ... do Jaśnie Oświeconey który też ... całe ... nasze diffunditur aby perswadował ... aby iachał do Warszawy ... wybieraiąc wygodne noclegi łatwiey tam Doktorowie Krolewscy ... ... wszystkiemu poradzą bo w takowych okolicznosciach ieden choćby był naydoskonalszy zwykł ... y łatwo się oszukać może w ... de naturę chorob. Ja dziś stąd wyieżdżaiąc do Warszawy respons WMć w drodze odbiorę którego nie cierpliwie czekam, a teraz usilnie ponawiaiąc prozbę aby WMć starał się accelerare wyiazd do Warszawy tako ... zdrowia Jaśnie Oświeconey potrzeby upraszam WMć aby przyłączone Listy przeczytawszy oddał ... si videbitur. Dobry Przyiaciel WMć y ... Jmć Xiądz Kanonik

Łopacinski periculosissime na zdrowiu zapadł w Wilnie cisten tedy orbatus fide Achate meo z tym wszystkim spodziewam się że w krotce nadiedzie bom go nie porzucił aż obaczywszy zdrowia melioracyą czyniącą nadzieię doskonałey rekonwalescencyi. Co wyraziwszy zostaię

JWPana x. Koadjutor Litew. do J.O. Xcia Sapiezyny Kanclerzyny WXL 1746 mca 7bra w Wysokiem

Jak mię zaalterowała nowina o indyspozycyi zdrowia JWPani Dobr. wyrazić tego dostatecznie nie mogę zła kowey okoliczności supplikuię WXMci aby maiąc iescze w turbacyach swoich konserwowała zdrowie swoie wielką konsolacyą iuż z przyszłych szczęśliwych skutkow WXMci radzi Jm. Dobr. aby zwolna iachał do Warszawy będzie tam zdał Krolewskich Doktorow ktory łatwiey może choroby osądzie y ony poradzić za. Zaś dziś stąd do Warszawy wyieżdzaiące ywidwdze y natumtym mieysca gorąco supplikowac nie omieszkam Naydoskonalszego Lekarza zdrowia ludzkiego wszechmocnego Pana aby WXMci, całą familią naszą y mnie samego iak nayprędzey pociesził dokonalnym y prędkim przywroceniem dawnego zdrowia JWPani D. Co wyraziwszy oswiadczam się że ciesten szczeliwy zostanę przy iak nayszczerszym respekcie y należytey submissyi.

JWmX Koadjutor Wilen. do JWmP Sapiehy

Łowczego W.X.L.

Odebrawszy informacyę w tuteyszym Kraiu że JWmP Grano-
wska wespoł in condicto z JmP Podkanclerzyną Koron-
ną będąc a wyprawiła Plenipotenta swego aby przy
następujących Ruggach za pretensyą pewną y de-
cretem nijakie otrzymanym tamował WMP. Actiri
tatem [illegible] JmP Staroście Pińskiemu Życzę convenire
JmP Podkanclerzego Koronnego ktory wrownem że
będzie [illegible] ponieważ pod czas Seymu Grodzień-
skiego przeszłego sam mi się oświadczył że takowemi
drogami nie chce szukać satysfakcyi, Co zaś concernit
JWmP Granowską życzę adresować się do JmP Battlera
Sty Mielnickiego iuż w Warszawie będącego ktory by
two wprowadzi Plenipotenta JWmP Granowskiey
do supersedowania od tey drogi. JmP Lisicki quon-
dam Kommissarz [illegible] WMP nie zdawszy kalku-
lacyi [illegible] do niego się wszelkie pretensye iedyne zas
kapitulacyi. JmP Generała [illegible] w grodzie Drohickim
przysądził sobie 500 Czerwonych [illegible] [illegible] [illegible]
apellowałem do Trybunału kor. a on interim otrzymał kon-
demnatę nate in konweniencye będę miał swoie sposoby
ponieważ iednak indebite zapozwał WMP qua Tutorem y
na niego otrzymał kontumacyę posyłam WMP list aby
go pokazawszy [illegible] tractando interim radzę go przez
JmX Sliwickiego do siebie sprowadzić y [illegible]

wać do indebita vexa. naybardziey ciestem solicitus o

WMP bo Jest Jmc Panski może evadere vexans nie zasia

daiąc pierwszego Dnia na Elekcyi Marszałka ale WMP

ony adesse koniecznie potrzeba Życzę tedy agenda agre

ia żeś prędzey odpraw y spodziewaiącey ciebie nazad stą

nąć w Warszawie iednak że się to wszytko dzieie in ar

cto tempore radzę mocnego dodaie starania wyzwolitych ko

waniu tych trudnosci. teraz piszę się tenerrimo affe

ctu et solita veneratione.

do tegoż Jegomść Łowczego Litt.

Barzo się dziwuię że w pretensyach reguluiących się do Jmc Generała

Brata naszego w Trybunale Koronnym intentowanych y po Gro

dach in regno ciestes adcitatur, poniewaz ciot te publicum

że wtedy kiedy ewici tutelam sukcessorow Brata naszego

zrzekłeś się WMP oyciec opieki atque samym in responsione

Żydowaiącey nie powinieneś w sprawach ktore ex hoc

capite ustice do mnie regulamy. Co iako łatwo WMP że

monostrare et probare możesz, tak nie powinno WMP

przynieść praeiudicium cokolwiek in subselliis Regni

attentuszech iedynie ad solam vexam. Zostaię Solito

cultu

JwJmc X Koadiutor Wilenski do Kapituły

Wileńskiey 1746 mca 8bra w Warszawie

Odbieram z wdzięcznym sercem list WMP iako dowód

łaskawey ich pamięci ktora tym większe ma u mnie pretium im mnie daley elongatum szuka y rekom spuie choć oddalonemu widocznie iednostayną a dla mnie super aurum et topasium droższą przyiazń y affekt W.P. dziękuię tedy uniżenie et grato animo za ten favor oraz życzę a supremo Numine pomyślnego we wszelkich obradach W.M.P. sukcessu ktory mam W.M.P. pod signaturą na zadoroziu doskonale obrad swoich fundamencie przez elekcyą godnego consiliorum suorum Moderatora y Prezydenta, hunc primum et felicem opasium ponim zowanszy rekomendowaniey nieodmienną łaskę W.M.P. upewniaiąc że iestem dla kazdego z W.M.P. addictus corde et propensus ad usus animo dla całego zaś onych collegium zniewolony ad interes życzliwością.

Imieniu x koadjutor wileńskiego do J.M.X. Zienkowi

Oficiała Kustosza wileńskiego w Warszawie 1746

Winszuię W.M. że mu prezydencyalne experundo laskes z życzliwych konfratrow naszych suffragiow partykularną estymacyą godności W.M.P. poiąganiowych oraz upraszaiąc aby iego pam

moy JMPno Capitulo oddai raczył przytym circa
Distributionem kommissyi chciał mieć w łaska-
we pamięci wespół ze mną JMX Kanonika
Łopacińskiego. którzy te ciężkie znosiemy pra-
ce dies et noctes na teraźnieyszym Kongressie
invigilando interessom stanu Duchownego et
totius capituli w czym poważające powoł-
noy [illegible]

JMX Koadjutor Wileński de [illegible] Zień-
kowicza Biskupa Wileńskiego w Warszawie [illegible]
Postawionym na przeszłych alternacyach cztery tygodnie
gdy obawiać się zaczynaliśmy aby dzisieyszy dzień
nie był seymowi fatalnym bo się całe zabierało
na zerwanie illuxit pogodnieysza pora gdy już Po-
słowie przystąpili pod Uniwersałem do po-
[illegible] [illegible] który zdesperowawszy
de successu przeszłego seymu oto był naybardziey
sollicitus aby nie rozjechali się in resoluto
Principes, Posłowie cum scandalo Sąsiedzkich
potencyi, w dalsze subsequens ignotum ale to
generalnie auguramur że za powrotem Posłów
do domów swoich zaczną się żwawe materye które
albo seym sporzą albo czas seymowania extendent

nieskuteczne wszystko to causant fakcye sąsiedz
kie. Karwski Łowczy JPan Granowski oświadczył się
że iesli nie będzie JP Marszałkowi oddana
poczta administracya tedy iest gotów zaraz
seym zerwać. Pisarstwo Litewskie dostał
JP Wazyńskiemu a Skarbostwo powni JP
Starostce Tyszkiewiczowi rodzonemu mego. JP
Generał artyllerii iest w targu o Podskar
bstwo z JPanem Podskarbim W.W.L. któremu in
ter alias conditiones przedaży ofiaruie
Województwo Brzeskie Brat mego za Koron
nego Senatora wyprawić maią. Od kilku
dni wzmagaiąca w narodzie affekcya przymusiła
mię zwłaszcza ostrożności comparere in publico
tylko wszystkim dziś cały czas przy Dworze
przestałem. prezentuię Swoim [illegible]
[illegible] Kraszewski wespół z JPP Ministrami
[illegible] się dziwowali że z Mitkowiecza
tak starego Posła obrano y pytali mię iak
się zowie iako też y pierwszy Poseł Poniński
JPan Kanclerz iescze nie skwitował chociaż iuż będzie
czas z kondycią wyiechać ale w teraz zpewne
Podoniewiczy etc.

JWJm x Koadjutor Wilen do JWJm x Zieńkowicza
Biskupa Wilen z 14 Xbra 1746 Warszaw

Przeszłą pocztę dla barzo pilnych zabaw opuściwszy terazniejszą to kompensuję donosząc że dziś się zaczeły Sejmy Prowincyalne in summo disordine, którego skutkiem sejmu jest in dubio zwłaszcza z tey okazyi że do tych czas zapadł był projekt o aukcyi Woyska który dla sejmu jest lapis offensionis, jakoż iedynie myślano de regulamine in terno Kapturu w podniesieniu się ni... y w korrekturze praw y Trybunałow teraz zaś pro ieńo aukcya woyska reproponitur od tych ex Magnatibus ktorzy nie chcą widzieć sejmu doszłym pod Laską teraznieyszego Marszałka Poselskiego w ktorym activitas prezorność umoderowanie passyi y wymowa superant lata ledwo dorzałe do podobney funkcyi. Osoby ktore obawiaiącesię kolligacyi Familiów Regnancki z domem Francuskim głoszą że Delfin ma wziąć in secunda vita Krolewnę Hiszpańską siostrę niedawno zmarłey Żony swoiey. Moskiewskiego Posła Francuski u Dworu Naszego odsadził ktory wydziwić się nie może tey odmianie. Z Nuncyuszem poznałem się doskonale iest to Pan Pobożny rozumny y barzo

applikuiącym się do powinności urzędu swego, rekwi
rowałem abym mu podał in scripto racye
które mamy skarżenia się na Biskupów y kapła
nów ritus Rutheni uniti upewnił mię że się starać
będzie one amicabiliter terminare albo też że
doniesie S. Sedi Ruthenorum abusus. Zaczym tedy
Ur. one kazał napisać y do mnie oddać aby
teraźnieyszego Nuncyusza non praeoccupet JM X.
Metropolita iak z przeszłym Nuncyuszem uczy
nił. Artykuł o kościołach które sobie appropri
ant Prezbyteri Rutheni może tam się pomieścić
staraliśmy się mocno żeby nie wszyscy Biskupi
w przytomności dawnego Audytora utrzymać
JMć Nuncyusz był z razu dość proclivis
ad vota nostra ale tandem subito zaczął się ex
kuzować że to nie iest w mocy iego dawny tedy
Audytor wyieżdża a na iego mieysce następuie
nowy klerk, człowiek młody y chorowity
ale iak słychać uczony prawda że pod takim
Nuncyuszem za iego słabości w Polszcze nie
siła będzie miał do roboty Audytor. Austry
acy cum magna clade przegrali, Król Pruski zaś
wkroczył do Czech wojska 40 tysięcy mięł za
pieniądze pożyczywszy Królowi Francuskiemu
sam zaś oświadcza się że chce żyć w dobrey
przyiaźni z Królową Węgierską. JMć P. Heming

~~tło~~

iest ieszcze incognito katolikiem JW Strutynski ustawnie go w Izbie Poselskiy wspomina czego codzienne dzieią się historye. ~~Domu Oginskiego mocno prawie~~ Rozumiał żem ia namowił JW Strutynskiego oycu nigdy nie myslitem expostulował żemnę [illegible] per tertiam personam przez JW Podkanclerzego, ale także odebrał respons [illegible] samym że JW Strutynski w izbie Poselskiy solus et unicus odzywaiący iest to dowodem że nie iest odemnie wsparty ale ieżeli JW Generał życzy sobie aby nie miał przeciwnych sobie nie iuż ieden ale kilku posłów przed konkluzyą seymu życzę Ja a parte profiteri wiare katolicką sincerus ia za siebie nie ręczę. Domu Oginskiego mocno prawie aby w naszym Pod Skarbstwa WXL miała nad nim preferencyą który iest ieszcze anceps iak się ma rezolwować czy in favorem Heminga czyli też Domu Oginskich JW Byl JW Hemingowi nie życzę [illegible] lub rosa Szczuki Królewskiey a parte odio go prosequitur Synowca WXD rekomendowałem JW Bylowi deklarował go promowować ale życzę którzy nie spuszczać z tey razy chcąc WXD list do X Gwardyiskiego pisać za Synowcem swoim instando y ony naszym może adressować gdzie ważny że taki list będzie utiliter et efficaciter użyty.

Jego X Koadjutor Kr. do JW Lotkowskiego Sufragana Białoruskiego z Roku 1776

386

Dziękuię uniżenie za iednostayny WXM Pana moiego affekt oraz że raczył admittere do seminarium JW X Kosiarkowskiego. piszę do JW Podhorskiego radzę aby przestał na życie moie sprzeciwiaiąc querre lanum ktore mieć może contra ritum Ruthenum uniżenie życzyłbym urgere aby się to tym prędzey stało ponieważ mam tak memoryał ego Działalszych doskonały informowane JX Nuncyusza o wszystkim aby samym prosi dere okazye nieśluszney skargi ktoremi ruthenow uniti były exacerbant curiam Romanam przeciwko Biskupom Łacinskim. JX Grabowski Staa Radzki więcey prosiły sprawiaiąc z X Plebanem Świeyskim gdy supplendowałem deklaruiąc że żadnego skutku na moiey drogi zyskać. Za kończy uniżenie [illegible]

W Jmx Koadjutor Wilen. do JwJmx Zienkowicza Biskupa Wilen. 1746 Warszawie.

In astu negotiorum przy konkluzyi teraznieyszego seymu krotką expressyą moią wyrażam submissyą Wmść seymu tak mała iest nadzieia że stange nie może chyba mirabili fortuna casu albo raczey singulari dispositione Divina. Requizycya o krolewne młodszą imieniem Delfina uczyniona wszytkie myśli krolestwa Jemu absorbit y wielką przynosiła iak widziemy do tych czas do seymu indyfferencyą Bitem die.

[illegible]

krol Francuski aby ultimis Januarii krolewna była
w Paryżu z tey racyi krolestwo ma w krotce z tąd wy
brać się do Saxonii. Słychać tu że krolewna Fran
cuska iest destinata Krolewiczowi Xawerzemu, insze
nowiny w liście do JmX. Suffragana Białoruskiego pi
sanym wyraziłem. w przeszłym tygodniu subito sta
nął tu Jmt Ziemkowicz Synowiec Wmt P barzom się z tego
ucieszył myśląc że takowy będzie praesentem rekomen
dował Dworowi. ale mię barzo zadziwił donosząc że
iest destynowany do Litwy dla szukania rekrutow chciałem
oto acriter expostulować z Graffem Brűhlem y nie
omieszkałbym etiam adire maiestatem w tym inte
ressie gdybym nie odebrał od samego Jmt Ziemkowi
cza relacyi że ta wyprawa do Litwy iest mu intymo
wana pod sekretem od samego krola do ktorego
go wprowadzono rano do tego wiem że sekret w tako
wych ordynansach iest przykazany pod ciężkiemi ry
gorami woyskowemi widząc tedy że tego nie można
było odwrocić zwłaszcza że per expressum mu odno
wiono Atrzęt nie mogłem do tych czas nic agere
teraz zaś po wyieździe Jmt Ziemkowicza własnie
i aż nie wiedząc gdzie iest destinatus oddam list
Wmt P JmX Gwarynıemu y będę prosił aby list wy
prawiono do Wmt P do Wilna, na czas krotki przy
naymniey oraz aby przez to nie tracił rangi y był

wyżey.

wyżej promowowany w mi wtym reponent doniosę
exactissime o motum zaś żywym staraniu affektu
ruię. W interessach Duchownych zgodzę się z JPX
Suffraganem Żmudzkim albo plebo[?] z pocztą
odebrane rozkazy. Zostaię etc.

JWJPn X Koadjutor Wilenski do JMX Żółkowskiego Suffra-
gana Białoruskiego

Z przysłanych mi punktów nie omieszkam u dożyi
Memoryał który podam JmX Nuncyuszowi po seyie
mie y spodziewam się że wszczęte abusus a Ruthenis
uniti compescentur będę pro posse starał się
succurrere oppressis catholicis w Moskwie ale
to być nie może jak po seymie bo teraz Poseł
Moskiewski iest zatkrowany i tego ustawnie
Francuski zaciera exactissime codzień królewne
przyszłą Delfinowe prowadzę do skąd Królew-
skiego y z Państwem iadaięe, dziwne kaprysie
Francuz robi na wszystko pozlędu czasem smu-
tno czasem z marsem Rossiaus także tedo się
nie osobliwsze zabiegi iedni ministrowie fortelpi
nie prawią żeby doszedł drudzy żeby nie doszedł
ale trudno spodziewać się dobrego sukcesu wradach
naszych od Boga kiedy wszystkie rady kończą
się usiłowaniem aby mogli devorare Patrimo-
nium Christi a jurisdictionem Ecclesiasticam zniszczyć

w Koronie wielu distinkcyami tego punktu w Rozory aby stan Duchowny nie sądził tylko solas causas matrimoniales takie bella geri placuit nullos habitura triumphos a osposobach ratowania Oyczyzny nulla cura. Znowu kolligacyi z Francyą do za sistemma urosnie przeciwny lub nie zgodnym nie możemy sam dwor porozumieć się nie może y dla tego nie zdaie się dbać o rzymie.

Jwjmx Koadiutor Wilenski do Jwjmx Zienkowicza Biskupa Wilenskiego w Warszawie 1746

Do publicznych gazet nie ktore particularitates occurrentes z należytym respektem donaszam Wmś. Lubo tę nowinę tlumią u dworu naszego iednak z roznych miesc ta dochodzi fama że krolowie Francuski Szwedzki y Pruski wespoł z naszym zawarli ligę chcąc Czeską podpore dla Krolewica Xawiera. Moskiewska fakcya z Francuską każda podszyt non exiguo numero nostrorum magnatum u dworu naszego luctatur Posłowi Francuskiemu wielkie te czynią honory. Jmx Nuncyusz z tąd odiachał do Drezna ktory obiecał dać rezolucyą z tam tego miesca w proponowanych kwerelach na kuthenos unitos iam tez nie chciał nalegać sądząc że wszystko lepiej

terminabitur za doniesieniem WmP pewnych okolicznosci
o ktorych ad coram ca temi dniami za pewne z tąd
wyiadę w Wysokim nie zabawię nad dni kilka oba
wiam się iednak aby mię te nie przytrzymały konfe
rencye in materia dissidiorum inter graecos unitos et
schismaticos z Posłem y rezydentem moskiewskiem
do ktorych że iestem naznaczony od Krola Jmci wespoł
z JmX Biskupem Płockim doniosł mi to wczora JmX
Kanclerz Koronny po tey konferencyi ma Lubszegiu
kommissya gdzie także chcą abyśmy się znaydowali
niektorzy JKr ministrowie chcą aby ten actus pera
gatur w Warszawie in praesentia maiestatis drudzy
zaś wespoł z JmX Prymasem pretendunt aby w
Litwie na granicy to się traktowało co będzie
miała za potestatem ta kommissya iest mi
ignotum to tylko wiem że ma wnyść in cogni
tionem querel Syzmatykow. nie omieszkam przed
wyiazdem moim rekomendować Synowca WmP
nie tylko JmX Gwarynie mu ale też y samemu
Krolowi Jmci day Boże cum votivo successu ktory
że z powrotem swoim z Litwy ma być kreowany
kapitanem w Woysku Saskim in praemium
podiętey wterazniyszych werbunkach pracy nad

relacyi JmX Suffragan Żmudzki wziął subitaneam rezolucyonem pojechać do Rzymu visitare limina Apostolorum którego JmP Podwojewody Wileń od tey rezolucyi nie mógł odwieść choć się oto fortissime starał, tak mi powiadał nie miał długo w Rzymie bawić.

JWJm X Koadiutor Wileń do JWJmP Massalskiego Kasztellana Wileń w Warszawie 1746.

Z zwykłą mego szczerliwego serca addykcyą seguor WMP Jego rekomenduję jednostayne łaskawey pamięci a donoszę że JmP Woiewoda Podlaski Brat mój z pewnych okolicznosci wynikaiących z kontraktu między JJm Wojewodą Wileń y JmP Wdą Mazowieckim musi iachać do Lwowa na kontrakty Trzykrolskie y tam ze Gdańska Żonę sprowadzić per consequens będzie mógł się znaydować na kondescensyi Rzeczkiey która o kilka mil tylko od Lwowa agitować się będzie atym samym zasłoni mię od obligacyi iachania do Korca z tey racyi trzeba będzie WMP onemu posłać plenipotencyą oczywiście da Bóg w krótce ad coram bo za przybyciem Boga spodziewam się temi dniami per compendium swoie interessa expedyować a per consequens w tym tygodniu wyiachać do Wilna albo wyprawić

392

papier y zarchiwum one Jm. P. Woiewodzie Podlaskiemu odesłać po drodze zaś będę szukał honoru wi
dzenia się z Wm. Panem od ktorego Plenipotencyą y expens na wyprowadzenie kondescensyi pro sorte
Jey m. P. Starościny Wołkowyskiey trzeba aby była gotowa to zaś iest infallibile że Jm. P. Woiewoda Podlaski w
tamtym kraiu lato przed krolow znaydowac się bę
dzie chociaż teraz poczty pobieżył do Gdańska
aby albo sprowadził żonę do Nismowca albo żeby
od niey wziął plenipotencyą do konkludowania
tey interessow we Lwowie wątpię tedy żeby ani
nie trzeba obytnosci Jm. P. Woiewody w tamtym kraiu.

JeyMX Koadiutor Wilen. do Jm. P. Massalskiego
Starosty Wołkow. w Warszawie 1746.

Zawsze to było we mnie ardens votum aby dawney kolli
gacyi między Domami naszemi federa nowym
Związkiem ponowione były gdy zaś Wm. P. z Siostrą
Naszą connubium pomyślny odebrał skutek
to iedynie deerat ad desideriorum meorum com
plementum abym mógł powinszować obojgu Wm. P. potom
stwa a wtym Domom naszym novum vinculum nie
poruszoney nazawsze przyiazni i akuratnie odebrana ta
wesoła nowina Zufaszczona gdy mi ią Wm. Pan tak
ym Charakterem swoim kommunikowac raczy

nie skompensowane mi przymiosła ukontentowanie większe tedy tego solatium sobie z uprzedzeniem pragnę mieć jak największej okazyi do oświadczenia że ciągle z prawdziwie przywiązanym sercem ku prześwietnej tej familii ku samemu zaś WPanu z którym przytomno nasza kollegiata glorior z partykularnej addykcyi przywiązanej należyć.

Jw. Jm. x. Koadjutor Wileński do Jw. Jm. x. Zienkowicza Biskupa Wileńsk. w Warszawie 1772.

Właśnie gdy recolo latum diem anniversarium consecrationis WPana y Pasterskiej ego władzy pierwszej hodierno sacrificio ad altare potym w dobrej kompanii inter hilares apprecationes rekurs do mnie uczynił Jm. x. Chlewiński chcąc jak ovis errans po długich y nie potrzebnych exkursyach nisi rum redire pastoris za którym przed wyjazdem swoim instanzyował Jm. x. Nuncyusz z którego tedy obligacyi iako też z kompassyi nad tym kapłanem który peccavit non malitia voluntatis sed errore intellectus supplikuję iako najuniżeniej WPana aby mu cokolwiek quo cunque modo deviavit dziś chce condonare raczył oraz modum sustentationi chciał providere w czym polegam na dobrotliwym pasterskim sercu WPana pro eo et cum eo z wszystkim piszę się na całe życie dobrodzieja.

A. S. A. E. l'Electeur Palatin de Varsovie le 12 Dec: 1776.

N'ayant pas eu l'occasion de meriter les Graces de V. A. E. je n'aurois jamais eu la Hardiesse de Lui demander quelque faveur, quoique j'aye un veritable desir de temoigner mon respectueux attachement, a l'auguste Maison de V. A. E. si je serois asses heureux d'en avoir l'occasion, j'ose donc Mgr Vous demander tres hum. l'Ordre de S. Hubert pour mon Neveu le Pr. Sapieha, uniquement fondé sur la bonté naturelle de V. A. E. admirée dans l'Europe, et qui vous est hereditaire apres vos Illustres Ancetres, dans lesquels tout le monde a reconnu avec des vertus heroiques dignes des Grands Princes, un Caractere toujours bienfaisant. Cette meme bonté a porté le Gr. Oncle de V. A. E. et son Immediat Predecesseur de glorieuse memoire a honorer de cet ordre plusieurs Sgrs Polonois mes Parens. j'espere que V. A. E. voudra commençant par mon Neveû se faire une Creature en Pologne de sa Promotion, et je supplie instament qu'Elle veuille Lui accorder cette Grace, ce qui l'obligera et moi

aussi d'etre devoué pour toute sa vie aux Ordres de V. A. E. je suis avec un tres profond respect.

A. S. E. Mad. la Comtesse Potocka Pal. de Belsk
Zabludow. le 18. Dec 1746.

Je suis fort faché ma tr. chère Soeur de ce que je n'ay pas pu passer par Siemiatycze pour vous rendre mes devoirs, etant obligé indispensablement de me trouver a Vilna pour les fêtes de Noël, ce qui m'oblige de me depecher dans le Voyage, et même avec cette diligeance je ne suis pas sur d'y venir puis que les chemins sont impraticables pour ce terme la, Entre plusieures raisons que j'ay de me depecher pour revenir au plutot en Lith. dont quelques unes sont connues a votre Mary Mgr le Palatin, j'ay aussi celle pour être en etat de vous envoyer au plustôt les revenûs qui vous appartiennent d'Osvvièie en attendant je vous prie Made de recevoir l'Assignation que je vous envoye. Si vous trouves des biens surs en Pologne sur les quels on puisse placer votre somme, je seray tres content de finir cela cette année. je persuaderay a Mgr le Palatin qu'il en fasse de même comme le Grand Chancellier de la Couronne allors

obtenir apres la fete des Rois, contre nous un Decret, apres lequel il se seroit infailliblement emparé de Siemiatycz nous avons été obligés de nous accorder avec luy sans delay surtout voyant qu'il etoit disposé de preter serment que Mad: la Palatine de Posnanie sa Mêre a payeé a Mr. Denhoff $\frac{45}{m.}$ Tymfs en argent comptant en vertu d'un Pleinpouvoir de notre Peré ce qui auroit suffi pour luy faire gagner sa Cause. C'est ce que nous ont assurés pas seulement beaucoup d'Avocats de Varsovie, mais même plusieurs Gr. Sgrs de la première Distinction, qui etoient Mediateurs surtout ayant egard au Credit qu'il aura dans les Tribunaux etant devenu Grand Chancellier Il a fait une transfuision de tous ses droits tant du Capital que des Interets ce qui se monte a $\frac{80}{m.}$ Tymfs en tout a Mgr le Palatin de Podlachie, qui s'est engagé de payer pour nous tous. Comme Mgr le Palatin apres que je lui ay payé ma Juste Part et celle de mes Neveux, nous a admis a tout son Droit nous agirons de meme a votre egard si vous voudrés contribuer votre contin-

gent, mais il y aura assés de tems d'en conve-
nir entre nous l'Eté prochain, quand Mgr
le Palatin sera de retour de la Russie rouge
A cette heure je vous marque cela simple
ment pour vous informer du fait et pour
que vous n'ayés point des Ombrages sans
raison Je vous felicite Madᵉ sur les fêtes
prochaines et l'année que nous allons
commencer Vous souhaitant toujours toute
sorte de Prosperité, accompagnée d'une lon
gue et parfaite Santé je suis &

JWpn X Sapieha Koadjutor Wilen do Nayiasnie
Krola Jmi Stanisława. d 20 xbr 1746 w Grodnie

Lubo w konsekrowanym od dawnego czasu do usług WKM PMMR Sercu
konserwuię nieodmiennie pełne głębokiego Respektu y prawdziwey
Zyczliwości Sentymenta, iednak dotychczas nieśmiałem zonych ospiad
czeniem impertunować WKMci przez należytą obserwancyą, wie
dząc że przed wielkiemi Monarchami verus animi sensus, nawet
jak naydoskonalszey Zyczliwości wygody możność niepozwala wyspać usługą
należy pełnym Respektu pokrywać milczeniem, Zobaczy przecie
bytności JmX Wizytatora Congregationis Missionis w Dziwni WKMci,
przez niego edwszamość rumpere silentium, y odezwaiącę zoświad-
czeniem dozgonney Zyczliwości moiey przypominaiącą dobro-
tliwemu Pańskiemu Sercu WKMci tym uniżeniey y usilniey
że iedynie traktadam rekompensy jakichkolwiek usług moich
wołaszczanym y Pańskim wspomnieniu WKM o prawdziwym
Sludze swoim, którego Zyczliwość tym iest pewnieysza że
że nigdy niebyła Interessowana; Co że mi sam WKM P.MMR

z Respektu swego Panskiego raczysz pryznawać, jak otym docho
dzą mię relacye, dzięknię jak nayuniżeniey zatę łaskę, yodbieram
ten dowod dobrotliwego Serca WKMci zmieszczoną wdzięcznoscią
ze z zupełnym ukontentowaniem y Satysfakcyą. Jednak cieszyłysię
zdało WKMci zwrodzoney dobroci y zpamiątkowi swoiey nową mię
obdarzyć y dystyngwować łaską, Supplikuię WKMci azebys poważną
instancyą swoią, chciał otrzymać Order S. Huberta na Synowca
mego; oco jak nayuniżeniey ustop WKMci składam prozby moie;
zaktorych skutek, nowy mieć będę wdzięcznosci WKM nacałe
Zycie obowiązek, nietylko utym orderze upatruiąc Signum
distinctivum dla Synowca mego, ktorym się siła zacnych ludzi
zemną skolligowanych, wmłodym wieku zaszczyca, ale co iest
wiec dla mnie daleko bardziey szacowniejsza, że będę mogł głos
niać coram Conciis łaskę WKMci na moią uniżoną prozbę
dla krwi moiey otrzymaną, atym samym dowodem Panskiego
Respektu Jego, ktory jako staratemsię usilnie znależytą
aplikacyą mereri Constanti fidelitate et Zelo, ardenti tak tesz
upewniam że jestem zniewnostaynymi Zyczliwosci Sentymenta
mi przy iak naygłembszym Respekcie.

JJWJm X Koadjutor Wilenski do JWJm xdza Dem
binskiego Bis. kupa Płockiego ę 12 xbr 1746. z Pragi

Niewdzięczne racye potrzymię się Jney ykosztowney iwarszawie
rezydencyi przymusiły mię spieszyć do Wilna, gdzie na Swięta
ledwo potrafię zdążyć przytera zniejszym bez drogi; Ze huyszy
tedy Niskę zapisałam moią Weneracyą WJ wielce tego załuczę
że niemogę teraz być socius Laboris WJ y Jnim participare

mentum Publiczney kopiotowi y szczyrnie usługi, lubo wiem
że WmćPan jako fortissimus Atlas sibi sufficis unus, y potrafisz
tą tak wielkiey konsekwencyi komissyą exultorey jako nader
delikatney materiy lento passu procedere należy, do pomyślnego
wykierowaie końca; z tym wszytkiem ieśliby WćPan zdatość
ymoiey zażyć usługi, upraszam aby oney reassumpcya nie
prędzey była, aż in mense Novembri, bo ja na ten termin non
parcendo pracy y expensom zjechać nieomieszkałbym do
Warszawy, dotąd trzebaby także pisać JWJmćX Biskupa
Przemyskiego, prędzey zaś to uczynić ex gravissimis causis
niemogę, także jeśliby WćPan życzył, abym mógł censeri inter
Inquisitores, y w tym non renuo laborem, byleby ten actus
peragatur koniecznie â prima Maj ad finem Septembris,
bo ten czas mógłbym konsekrowaie tey pracy, co aby pomyślnie
succedat, upraszam abym miał przynamniej połowę Stornych
Kollegow ex numero tych, których WmćPan przed wyjazdem moim
datem specyfikacyą; To wszytko wyrażam in supposito —
że WmćPan niebędziesz mógł dłuższych Terminow Limicie
y Inkwizycyi praefigere, bo de caeteris iestem tego zdania
że pretentioni passu progrediemur w ekspedyowaniu tey
Komissyi, tym się doskonaley rzeczy zrobią ad satisfactionem
Krola Jmci, Rzeczypospolitey y Kopiota, oraz nawet samey Sąsiedzkiey Potencyi pro non Unitis Interessującey się
która teraz iest ex parte ukontentowana, że się actus
Komissyi zaczoł, a potym gdy cum longiori mora ~~uspokojona~~
tym samym doskonalszą wiadomością y informacyą uspokojona

będzie tym ~~samym doskonalszej znaydzie się informacyi~~
~~tym barziej~~ zwłaszcza że dowodnie zkomunikowane zostanie przez kwerę
lub swojich Duchowieństwo Dyzunickie czyni ex Musca
Elephantem, wielce sobie przez to meritum et gradum
Promocyi do Opactw, Biskupstw Religii swojey in Imperio
Rossiaco sytuowaney ~~jest~~

JWJmX Koadjutor Wilenski do JoXMcy Jeymći Wdziney Podlaskiey d. 20 Xbris 1746 w Grodnie

Niepewność obrotów WXMD oraz przyiezdzie moim z Warszawy wielka liczba rożnych Interessow nie pozwoliły mi odezwać się z submissyą moią, co teraz wdwoie będąc wypełniam, supplikuiąc WXMD aby była wyperswadowana, że masz ze mnie naywiernieyszego prawdziwego sługę, który wcałym życiu dystyngwować się zechce jak naydoskonalszą obserwancyą y prawdziwą życzliwością swoią. Przytczam oraz powinszowanie Świąt następuiących, życząc zdrowym Rokiem nowych konsolacyi y obfitych niezliczenie umnażaiące Lata szczęśliwości; oco jako authora wszelkich tych Dobrotliwego Boga gorąco supplikować nie omieszkam, tak też oświadczam się że chcę być nieodmiennie z prawdziwą submissyą na wszelkie skinienia.

JWJmX Koadjutor Wilenski do JWJmci Woiewody Podlaskiego d. 20 Xbris 1746 z Grodna

Tesskliwie wyglądaiąc relacyi de successu obrotów WMci z Serca Kochanego Brata y Dobr. deklaruię Maiestatowi Boskiemu supplikować osobliwie przez Intercessyą S. Kazimierza aby wszelkie Intencye WMci felici coronentur exitu a znowym Rokiem nascente Salvatore renascantur fortunnie szczęśliwsza ad solatium obojga WMciów przytym JEK y Domu konsolacyami assistente favente Superis. Osobliwie donoszam że pomianych sekretu y Królowa z wielką dystynkcyą audyencyą iak poznałem dla siebie ciednostayne łaskawe Serce Pańskie. Znalazłem także skuteczno drugi utrzymania się wspólnie Pańskim, tak, że mię Malevoli dyskredytować łatwo nie potrafią propitio Numine. Soli Otrzymałem przed wyiazdem od Króla expressam declarationem pierwszego Urzędu wakuiącego dla JmP Starosty Rumskiego, z tą precauwcyą, którą mi sam Król dał łaskawie aby mu wcześnie pisał do niego samego, y utym mię assekurował że nie iest capax mieć naymnieyszey

wątpliwości, o życzliwości moiey. Po tey audyencyi niemogę
wątpić o tym, ią napoczątku Seymu apetebat mi Xdz Gwa=
ryni, że u Króla constanter słynął, że iest łaskaw na mnie, y że
gdybym był wcześnie sam się odezwał do Pana, toby Pisarstwo
dano JPt Staroście Pińskiemu, bo właśnie toż samo, sam mi
Król sugessit. Z Stanowiskiem Stolnikowskim Interes pomyślnie
wykierowałem, y wszystko iest dobrze ubespieczono, chociaż się to
fundnie tylko na Parolu; ale o tym de Bóg ad Coram. Woiewoda
Krakowski stawił się mi arcydobrze jako y Podskarbi Koronny
z samą, osobliwy traktowania tego Interessu byłem często w kom=
panii z Xiędzem Krakowskim, którem jakie fałszywe opinie
o WMP y moiey rzetelności malevoli wbili w głowę, wyrazić
tego niepodobno; przyznam się WMP że obrigui widząc jak pod
czas tego Seymu lingua dolosa na nas uwziąć się, chcąc
nas z szczętem zgubić. Dociekłem dowodnie przez samego Xiędza
Krakowskiego dyskursa, Authorów tego wszystkiego. Chwała
Bogu że wielkiego strzedz się należy. ale o tym zapowiedzemem
się. Strony Sprawy Koreckiey proponowałem Xcie Krakow=
skiemu (aby zeszłe ad locum Condescensionis Plenipotenta,
co miał uczynić; oraz quo ad Comparationem Documentorum
Juramento verificandam, aby na list wyrobił Plenipotencyi, wie=
dząc że go to ukontentuie). Umowy zas będzie WMP producere tę
Plenipotencyą albo nie, bo do Komparycyi Jego Plenipotent pisać
się będzie, WMP zas tylko generaliter Nomine Successorum Compar=
tabis Documenta. W Grodnie będę się widział z JPt Hetmanem Pol.
Litewskim, którego uprzedzę, aby Plenipotencyą y Pieniądze
przysłał do Kowna cum suo Commissario. Sam zas dlatego spieszę
na Święta do Wilna, abym wyszukał papiery, y od siebie należą=
ce przysłał requizyta, chociaż constanter mam te Sukcessyą

za wielką Bagatelę, y niewątpię że droższa opłaciła Korzyścia.
To zważaiąc zgadzam się z zdaniem WP w Warszawie Kommu-
nikowanym, że conveniret przypuścić do Sukcessyi Koreckiey
Lineam Branicianam, a to z tych racyi. 1mo że łatwiey mogli-
byśmy tę Dobra vindicare od Uzurpatorow, gdyby contribueret
stirps Braniciana pomocą, staraniem y Expensem. 2do że
jeżeli Jm to recusabimus, urazimy tak siła mocnych Ludzi Kolli-
gatow nayduię dla Bagateli, bo zapewne że przypadaiące na
nas contingens Sukcessyi Koreckiey, iest rzecz mała, o czym mam
relacyę od JmP Czyżka do Korca zesłanego lat temu kilka. 3tio
Jure maximum ieżeli Stirps Braniciana ma iakikolwiek
pozor Prawa po sobie, zapewnie otrzymaią nobis etiam
invitis przy tey Sukcessyi, wsparta będąc Kredytem Woiewodow
Krakowskiego y Sendomirskiego. W kontraktach zaś S.P. JeyM
Mci Pany Podlaskiey Branickiey Ciotki naszey tak iest punkt
zrzeczenia Cauty his formalibus, ano zapłaceniem reszty Posagu
ma zrzeczenie uczynić, tandem reszty posagu nie zapłacono,
bo ią kondonował Wda Krakowski Oycom y Stryiom naszemu,
ale nie śmieli się utedy domawiać zrzeczenia, y tak to nam
subsequentem. Ktoż tedy nie widzi, że maią po sobie Prawne
racye Sukcessorzy Braniccy;
To tedy zważaiąc iestem gotow moim y Synowcow moich
Imieniem przypuścić Lineam Branicianam, ieżeli WMP.
na to się zgodzisz. Interim Kopią Kontraktow Małżeńskich
Ciotki naszey kommunikować nie omieszkam. Wda Sendomirski
żeniąc się z Kasztelanki Wiślickiey, tym samym że mi mocno poma-
gał Wda Krakowski w Interesie zostawszy na Bolimowskich

bedzie ze nie ma Intencyi Kollegiacicie zuradomy Familiay
yto miarkuie porzadnych Jego dyszkursach y Projektach
w Metryce Regni. P. Wolski mimo dano od WP. Informacyia
uczynit transfuzyie na osobe samego iednego WP., bede
tedy uprasza, aby WP. chciat dac skrypt ktorym mnie
y Sukcessorow JP. Generata Artyleryi przypuszczasz do
wtasnosci; Ze admissyi zbiorem na przyznanie prosze mi
przystac per assidatam Personam; Ja zas upewniam
ze Prawo Zastawne dane od siebie WP. a teraz znay
duiacesie u JP. Putkownika Sosnowskiego przyznam
uwinnie, ad hunc effectum prosze y te Prawo przystac.

IWP. X. Koadjutor Wilenski do JWP. Massalskiego
Hetmana Pol. Litewskiego 12 Xbris 1746 w Grodnie.

Z roznych barzo pilnych racyi spiesze na Swieta do Wilna, jako
tez dla samego wyszukania Papierow do Sukcessyi Koreckiey naleza
cych, przepraszam WP. ze nie ustempuie do Olebsyie. Jakom zas
z Warszawy pisat praecavendo, ze trzeba postac Plenipotencyia
Przyznana na Brata mego ad effectum komportowania Doku
mentow, ktore miec bedzie, etiam Imieniem JchWP. Starostow
Wotkowyskich, y tego Usparcia Juramentem w Osobach onychze
czynionego, tak to samo ponawiam. Jezeli WMP. albo JP. Pani
~~[illegible]~~ Wdzina Mscistawska mawie jakichkolwiek Docu
menta do Sukcessyi Koreckiey y Chodkiewiczowskiey nalezace
po Samie Karolu Chodkiewiczu Wdzie Wilenskim Hetmanie

Wielkim

wielkim, którego Córka Dziedziczka weszła w Dom Sapieżyn
ski, trzeba onę przysłać. Za też cokolwiek znaydę w naszych
archiwach, posłać JmP Wdzie Podlaskiemu nieomieszkam.
ale trzeba nam pilnie tę rewizyję uczynić, ażebyśmy byli tuti
in Conscientia, gdyż zaraz JmP Wda Podlaski przysięgać będzie
w Kórcu. Słyszałem że tę Konwencyję maią zerwać Lubomirscy
Zastawnicy albo też Czartoryscy Usurpatores Possessores całej
Korecczyzny; ale z tym wszystkiem in omnem eventum requisita
posłać należy, żeby na nas nie spadła wina zerwaney Kon
descensyi. Było także y to między nami uważanie conventum
że mielibyśmy posłać dla wyprowadzenia Kondescensyi przy
Urzędnikach Człowieka biegłego w Prawie Koronnym y świadczącego
się in Bonitate Fundorum, dla sprawiedliwey Exdivizyi. Co
do Prawnych terminow supplebit takowo Plenipotent Brata
mego WmP znajomy, choć by WmP innego nieposłał, ale co do
drugiego Punktu, trzeba koniecznie ażebyś WmP wyprawił Per
sonam assidatam et Capacem, któraby się z nosiła z desygnowa
nym od Brata mego Komissarzem ex Capite meo y JmP Wdy
Podlaskiego assistującą Urzędnikom przy exdywizyi tych Dobr
inter Stirpes, oraz submministrando sustentationem tymże
Urzędnikom, z ktorego trzeba żeby tenże wat podług umowy w
Warszawie uczynioney #500, a manus nadłożone Expensa
ex Capite mojego Starościny Wołkowyskiey. Jeżeli zaś Konde
scensya nie dojdzie, to tenże Commissarius, te pieniądze w całości
odniesie WmP pannien. Papiery które przysłać będę Bratu memu,
pierwey communicabo WmD. Wyszukam także Kontraktów Mał=
żeńskich JmP Wdziny Podlaskiey Branickiey, y one similiter WmP commu
nicabo, bo trzeba wiedzieć że Succesores Branickiemi fortissime

chcę utrzymywać Autorstwo swoie, ieżeli Jm nie połączemy zrzeczenia Matki JPa Ur. Krayczyca Koronnego, który przed wyiazdem swoim z Warszawy, mocno ze mną o to expostulował, y prosił o Kommunikacyą per Copiam zrzeczenia, bo praetendet że u siebie żadnego o tym nie ma vestigium; y u tym z dobrey Braci im praecaved, że trzeba będzie także postać JJP Starościney Wołkowyskiey zrzeczenie XXney Starościney Luboszańskiey ad praesens Woiewodziny Nowogrodzkiey, bo on sedolnie Plenipotenta wyprawuie, aby z niey pisał w Kompanyi. Po napisaniu tego Listu mego, doszła mię ostatnia expedycya WXD, którą odebrawszy tym barziey supplikuię, ażebyś mię chciał mieć pro excusato że do pióry nie siądę. Bliskie następuiące Święta, droga z znaczną fatygą moią y Equipaża u tym bez drogi od prawie na, a cóż barziey wielka moc pilnych Interessów w Litwie mię czekaiących, same nawet wyszukanie Papierów do Kommissyi należytych, które tym pilniey należy expedire, że u tym consistentia vertitur, są tego okazyą. Listownie tedy wyrażam moie powinszowanie Świąt blisko następuiących y zaczynaiącego się Roku, życząc z całego Serca longissimam annorum seriem przy zawsze Fortunnych Sukcessach WXD Mości Dobrodzieia y całey Przeswietney Familii Jego przytomney inter Domesticos Penates y nieprzytomney, includuiąc Kuzynkę moią Dothę z Delfinem. Day Boże ażeby WXD teraz raduiąc gloriosa Propaginis suae dnegie Potomie, lat sto maiących inter Domus suae Lares, cieszył się ex quarta et quinta Generatione wespół z JJXD. Donaszam też WXD iako memu Dobr. że Interessa moie u Dworu, et ubiq locorum w Warszawie ad mentem poszły, teraz naywiększa moia Sollicitudo, ażebyś WXD był

pewien

pewien że jestem ad cineres zszczyłtym przyjacielem y weneracyą WPana. Uniżenie stanowiłby w materiach przyszłego Seymi=kowi uczynię odezwę. Są we mnie racye o tym myśli e forme et fenôl. Wszak teraz inter nos causa communis, y nic nas nie może reddere dissonos, gdy interes między nami jest właśnie jak sługi Bożej.

Jw.pna X. Koadjutor Wileński do JW.p Grafa Siedlnickiego Podskarbiego Koronnego z 21 xbris 1746 w Grodnie

Pilne interessa, które mię zaszły, exigunt koniecznie abym na Seym ta stanął wcześnie, dotego przy tera[illegible] Bezdrożu, ledwo na termin stanąć potrafię. Z tey okazyi poniewasz krótkiem traktem udać się byłem przymuszony, przepraszam WPD że mu w Konstantynowie oddać moiey weneracyi nie mogłem, jako też przysłuży które spólnie zasłużyciu Submissyą, o bytem WPD winszuię świąt bliższo następujących, oraz z całego serca życzę, aby mocnym kołem, fortunne na nich spływały sukcessa a mieszanione lata. A teraz rekommenduiąc się łaskawey pamięci Dobrodzieja mojej, oświadczam się że jestem z prawdziwie szczerym sercem, przynależytą na zawsze Uszpelnie.

WPana Zawczesne łaski mi y synowcowi memu świadczone, dziękuję uniżenie obojgu WPD, a o kontynuacyą dalszych uniżenie upraszam. Upraszam o wybaczenie, że ręką swoią nie piszę, nie chcąc incommodować nieczytelnym charakterem, to y w dalszych korrespondencyach moich, gdy będę miał stoner pisać, se mel pro semper sobie wymawiam, aby ta excusa censeatur zawsze pro adjecto.

Jw.pna X. Koadjuter Wileński do JW.p Rozwadowskiego z 18 xbris 1746 z Pablulowa

Wielce żałuię że pilne interessa moie obligowały mię nieustępując w kray Podlaski tendere prosto do Litwy, zaczym listownie to kompensuię

Rekomenduiąc się iednostayniey łaskawey pamięci WM Kochanego Brata, upewniaiąc o moiey prawdziwey ku Jemu propensyi, którą ieśli beata sors pozwoli re effectu comprobare, pełniąc praefate obligacyę WM^ci będę to miał dla siebie szczęście. Naypilniey rekwizycyę JW Stolnika Litewskiego w Warszawie mi nieraz ponowioną audere teraz do Exempcyi Maiętności Kocka niemogę, którego dessolacya iest mi wiadoma, ale w tym jestem obligowany mieć się do czasu dissimulative dla rzeczy regulujących się do Synowców moich, które gdybym miał szczęście personalnie venerari WM^ci, ustnie onemu confidenter komunikowałbym. Co donioszę z zupełną piszę się addyktą Constanti veneratione

JWJmd Koadjutor Wileński do JW Czysta
z 21 9bris 1746 w Grodnie

Wielce obligowany WM Jestem że raczysz kontynuować fatygę swoię w expedyowaniu Kompromissu, oraz tym śmieley uniżoną ponawiam prozbę, ażebyś to opus do finalney rezolucyi przyprowadzić circa Justitiam Kollegij. Ja zaś upewniam że ze strony mnie, będę szukał avide okazyi, w którychbym mógł skutkiem tęstam, że jestem z prawdziwą Estymacyą y z iednostayną przychylnością.

JWJmd Koadjutor Wileński do JW Suffraganskiego Podkomorzanka JMści z 21 9bris 1746 w Grodnie

Że WM raczysz niezałować fatygi w expedyowaniu Kompromissu, przypisuię to łaskawey WM^ci dla mnie y dla Domu Brzozowskiego życzliwości, którą iako sobie wielce szacuię, tak partykularną mam WM obligacyę za stateczną ku nam przychylność. oraz upewniam że ieżeli occurret okazya, która mi pozwoli usługą moią tęstam WM prawdziwą moią ad usus Jego promptitudinem, chętnie z oney profitować będę, teraz upewniaiąc że jestem z partykularną Estymacyą Cultu Constanti

JWJmć X. Koadjuter Wileński do JmP. Wązowskiego
Regenta Mielnickiego d. 21 Xbr 1746 w Grodnie

Wielce obligowany WP. jestem za podjęte fatygi stante Triennio Plenipotencyi Wmć, którey ponieważ czas expirauit, w tych zaś Latach tylko nastempują Sprawy, które ledwo nieustawney potrzebować będą w Lublinie rezydencyi, a quod magis do Litwy ad minimum raz na Roku excursyi, niechcę WP. turbować tak pracowitą Funkcyją, jakoż ad hunc effectum zdało się Synowcowi memu JmP. Staroście Rumszyskiemu ad majoritatem przychodzące mu substituere cum Consilio meo JmP. Rzędzyńskiego Podgrabiego Mielnickiego. Ja zaś jako upraszam WP. ażebyś cessante hac plenipotencyą, chciał non cessare w Statecznej ku Domowi memu Przyjaźni; tak też upewniam, że wzaiemnie będę kontent w wszelkich okazyjach zostawić WP. propensum et gratum animum wespół z Synowcem moim. Jeśliś WP. jakie łożył Expensa, za które odemnie należałaby refusyja, upraszam ażebyś onych Regestr communicować, o czym jestem Certus, że zawsze chciałbyś mi przez Pocztę przysłać. Interim upewniam że jestem z prawdziwą Estymacyją.

JWJmć X. Koadjuter Wileński do JWJmP. Sapiehy Woje[wody] Podlaskiego d. 31 xbris 1746 z Wilna

Uniżenie dziękuję WMć z serca Kochanemu Dni że mię informujesz o okolicznościach swoich w tych listach, które ledwo nieraz odbieram. Pisałem y Ja do WMćD. y ordynowałem List na Pocztę Warszawską do P. Gibbesa, który ażeby doszedł, bardzo iestem o to sollicitus, bo był obszernie pisany w tych interessach. Po ugodzie z JmP. Kasztelanem Wileńskim zdało mi się w Warszawie że WMć jesteś indiferens de successu przyszłego Trybunału, a za tym przestałem myśleć o Seymikach gromnicznych, intendendo ad summum wykierować iednego, albo dwuch Przyiaciół na Funkcyą.

416

Deputacką, ażeby mieli vigilantiam nad Sprawami mnieyszey Importancyi; teraz zaś gdy edoceor de sensu Wm^{ci} konformuiąc do niego zdanie moie, deklaruię indiferencyią przemienić wszystkie usiłowanie, day Boże im Sukcessu. Będę tedy ile możności dokładać starania; ale to rzecz pewna, że chocbyśmy wystawili na Fenkiy Przyiaciół na Seymikach, to ich nie utrzymamy w Charakterze, pogotowiu na Urzędach Trybunalskich, ieżeli nie będzie łaskawości Wm^{ci} na powszechnym Trybunale. Za JmP. Mikulskim Chorążym Wm^{ci} do Xcia Podkanclerzego pisać nie mogę, bośmy się rozstali choć politicé ale frigidé. do Jmć^{Pa} Kasztelana Mińsk pisać będę, chociaż pamiętam że w Warszawie będąc uczynił mi relacyą, że sobie wymówił u Xcia za łaską Mińsk y Podkanclerzego Litewskiego promocyi affidati dla siebie subiecti do Biora Kadencyi Ruskiey; musi tedy mieć kogoś u Przychylnego, ed którego pewnie nie ustąpi. Je (?) onak tentare szczęścia żupełną prozbą nie omieszkam. do JW^o JmP. Woy Mścisławskiego y do JmP. Wazgirda pisać będę. na Jmć^{Pa} Oranskiego czekam. Drogi barzo złey zażywszy, ledwo przygnołem na Święta; złey racyi minołem Siemiatycze. Pisałem iednak do Siostry moiey List, którego kopią kommunikuię: frigide pisany, bo dziękuię mię uniecnimości szarpie. Piszesz do mnie Wm^{ci} że mi przesyłasz kopią listu swego do Siostry naszey pisanego, ale ja go nie znayduię, znać że zapomniano casualiter ono includować. Zdało mi się w Liście Jego JmP. Woyskiego pisanym magnificare ulewcki WmP^{ci} od JmP Kanclerza Koronnego uczynione, ażeby ja tym większa wzięta ochota do starania się o admissyą do tey Transfuzyi, a tym samym do łatwieyszego kontribuowania ex suo Capite. Z tym wszystkiem jakom wyraził w liście moim recenter do Wm^{ci} pisanym, tak toż samo teraz ponawiam, upraszaiąc ażebyś Wm^{ci} Pan

raczył mnie z Synowców naszych przez Sukcess przyznany admittere do transfuzyi mu uczynioney, ponieważ per Errorem mimo daną od WPa informacyą, JP Wolski Wtewel napisał na osobę samego WPa cogdy subsequetur upewniam że Prawo zastawne odemnie dane WPanu na attinencyą Szlendzkie przyznam. Upraszam WPana, ażebyś chciał dać ordynans Kawallerowi swemu, ażeby przyjechał do Wilna dla JWP Stanisz Lenskiego. Jeżeli w Zimie niebędzie mógł informować Synowca mego, to przynamniey chciałbym teraz z nim uczynić umowę, ażeby te Exercitium zaszło jak nayprędzey, to iest punktualnie na początku Wiosny. O Salutessa y zdrowiu Xmćy JMćiu iestem barzo sollicitus, do ktorey pisałem, y że pisać często nieomieszkam, o Nayminięy, niepytaiącey, czysię to będzie Mężowi podobało, czy nie! Jestem tedy całe resolutus, co Poczta obszernie moie Tandressy wyrażać, nieuważaiąc na Zaluzyą pewnego Wdy Podlaskiego. ale ponieważ iest to rzecz potrzebnieysza Pana Boga prosić o zdrowie y Salutess Xmćy JMći, więc y to uczynić nie omieszkam. Galanterya tedy moia będzie nabożna, a tym samym niestraszna Mężowi jaloux. Kącząc rewizyą Papierow Kiereckich nienaydujemy żadnego Dokumentu wielkiey Impertanciy, nad da umiey wynaleziono, z tymi wyprawię umyślnego do WPD przytączywszy Plenipotencyą mi personam Jego uczynioną. z Podolną Plenipotencyą JP Kasztelan Witeb. mi wyprawie Emissarium, ktory przywiezie z sobą należyte Jego Contingens # 500 potrzebnych do wyprowadzenia po Kondescensyi Ladyzycy. Ja zas magis optando quam sperando, ażeby Kondescensya niebyła zerwana, nie mam ochoty przytam dubio eventu pieniądze w Kray Swiata posyłać

Suplikuię tedy moy kochany Dru (?) ze Kondescensyja nie będzie zerwana, quod non Credo, zmnie ten expens założyię, ynaznaczyę Człowieka, ktoryby ex Capite meo, minorennium, z Umtą razem assistował takyieyżdy. upewniam verbo nobili ze zapewnotem twoie do Litwy, expens ten indilate refundam skarbowi Umtu, a dotego masz Umt odemnie assekuracyję odLat kilku danę, że cokolwiek będzeisz raczył de proprio ore łożyć, vindicando sukcessyję Koredny, wszystko to mam refundere in parata pecunia! Piszęc do Dnia ... Wilenskiego powinszowanie Swiąt, zdato mi się przyłączyę podskrypt tem, ktorego kopię komunikuię, jako tez Excerpt zlistu mego do Jeżp. Kanclerza pisanego — Zyczę WS zwerca kochanemu Bratu, jako życzliwy onemu Brat, azebys pierio pomyslił ougodzie, ktora gdyby była kontowa na wWarszawie podczas Seymu, zapewno meo sensu suaderet, a Umt byłbys wolen odtyłu expens y Fatyg. Naylepiey zdac się na Przyiaciół ale nie parcyjalnych, miedzy ktoremi ... Marszałek y JP Kanclerz Litewski, Stryiowie nasi, byliby mediatores naylepsze Convenientes. Pszcze że tych non renuncsaret ... ze Umta. atteraz ... locorem Zyczę o dobroci Skrzetnie pomyslnych Sukcessow, ... Serdecznym affektem, zostaie ... weneracyją piszącę dozgonnie.

JWJmP Koadjutor Wilen do JoJm Pani Wdy Wilen
z 31 Xbris 1746. wWilnie

Mietah zwyczaiowi satisfaciendo, jako szukaiąc okazyi azebym się ... rekomendował łaskawey pamięci WXMD, oraz upewnił o mocy stałe Mey Życzliwego serca propensyi, przy nowo zaczynaiącym się Roku fundo vota, azeby Rok ten, a ponim niezamierzone Lata przynosiły uberem messem wszelkich pomyslnosci WXMD, przytym aby naszcens Pater futuri Saeculi, konserwuiąc zdrowie WXMD, nietylko

Przyiaciołom y Kolligatom, ale też Oyczyznie nader potrzebne dał mu Nestorea frui aetate. Upewniam oraz że jestem z prawdziwie życzliwym sercem na całe życie przynależytey weneracyi. P.S. Piszę do Brata mego, onemu mocno perswaduiąc, aby zachodzące trudności, starał się per media Pacis ugodliwie componere, z dawnych się na Przyiaciół. Opedolności Jaśnie Samego WXzd[ziu] jako nayuniżeniey upraszam. Interim dobre Boskie supplikować gorąco nie przestanę, ażeby inspirando Oboygu Ex Constantem Spiritum Pacis, uwolnił Obiedwie Partem od niepotrzebnych expens y fatyg. E.

JW. Jmć X. Koadjutor Wileń. do JW. Jmć X. Kamieńca MXLo d. 31. Xbris 1746 w Wilnie

Przy nowo zaczynaiącym się Roku chętnie wypłacam annuum powinszowania et voto tum Tributum, życząc WXdy Dobrodzieiowi do którey społecznie przypisuię submissyą, aby niezamienione Lata, zawsze pomyślnych y Fortunnych Sukcessow przy długoletnim zdrowiu. Zażywszy extraordynaryinie złey drogi, ledwo przyiechałem na Święta do Wilna, w którym teraz iest mera solitudo, a tym samym znayduie się wielka sterilitas nowin in hac Metropoli. Słychać iednak że Krol Francuski y Pruski fortiter instant do naszego Dworu za Graffem Morycem, ażeby onemu restituatur Kurlandia. Rozumiem że łatwo ten Pan Jus suum transfundet na kogokolwiek ex Domo Regia: coiezeli subsequetur, podobno zechcą armatis praecibus rekwirować Dwor Rossyiski, ażeby kreacyi nowego Xiążęcia de Domo Saxonica niebył przeciwny. Przynaymniey takie rumores sparguntur w Krolestwie. Sprowadziłem sobie tu meo studio z Warszawy Bibliopolę, uprzeymie o iakikolwiek Manuskrypt Załuski, biorąc to na siebie że go proprio Sumptu każe cum spatio Roku naydaley przedrukować

w Niemczech. Jezeli tedy masz WMD jakikolwiek manuskrypt Załuski, ktory chciałbys kazać przedrukować, suplikuję oone go Komunikacyę. In defectu ktorego, ieżeli w Bibliotece WMD znayduie się jaki rzadki Author Polak łacino Idiomate napisany, choćby iuz był wydrukowany, upraszałbym oonego komunikacyę ad eundem effectum. Nowy Jmć Nieda Brzeski, jako też Syn Jego Jmć Generał Artylleryi wczesnie starają się o Funkcyę Deputacką, ieden azeby był Marszałkiem Trybunału, ut fertur zobliżaiąc Dwowi, drugi azeby in hoc casu mogł suplere vices Oyca, gdy go zuyleta parsimonia z Wilna wyrugiię. Winszuię teraz Wdzle Mćm Swiąt, napisałem per Skryptum, ktore komunikuię, chcę też z WMD uwarny partem listowną perswazyę prowadzić do zgody, ktora per WMD y Aria Jmć Marszałka WXL mediacyę, tatwo dość może. Zostaię z zuyletą Submissyą ad Cineres.

PS. Jezeliby zawakować miała Plebania Mysiborowska, Suplikuię, abyś WMD niechciał instare zaniku, bo u tedy suplikowałbym do WMD za Jmć Kotkiewiczem Kanc. Witenskim, ktorego intempere fuliet instancyę do WMD Domus Ogińskiana wespoł ze mną. Ja zas teraz tylko wcześnie prosę cnio prośbą moją, bo teraz zmieyszy Pleban żyie, y zyć moze do lat sto. &

JWJmć Koadjutor Wilen do JWJPI Hetmana Polnego WXL. z 31 Xbris 1746 w Wilnie

Wielce mię to kontentuię, że WMP znasz doskonałe zyczliwość serca mego niezmyslenie y nie interessowanie do Przeswietney Familij Jego przywiązanego, a tym samym tym barziey wyperswadowany jestem o wzaiemnie przychylnoscy a na ten nasz Lepszawszy Sentymentach WMD. Jakom wprzeszłym Liscie moim wyraził, tak to samo ponawiam, że Papiery Krolewie

pierwiey komunikować będę WXM, nim będą do Brata mego odesłane, y owszem upraszałbym WXM ażeby były do Jeż Urzędu Podlaskiego odwiezione, per Emissarium ad exdivisionem destinatum ex Capite JW. Starościny Wołkowyskiej, bo Ja nie mam racyi umyślnego do Korca posyłać, ponieważ Brat mój za mnie Supplebit expens, y na takąż osobę, która ex Capite meo et illius invigilabit przyszłej Exdywizyi znoszęcię z ze stanym od WXM Kommissarzem. Szukam ja tu magna diligentia Papierow Koreckich, ale dotychczas nic znacznego nie wynalazłem, oprocz Papierow od lat dawnych wyszukanych. Zadmuchka wyprawię Tatarzyna z Dokumentami, które wynaydę, jako też z Transakcyami uczynionymi Circa Connubium JW. Branickiej Woiewodziny Podlaskiej; przez tegoż Samego moie reflexye y wezyderia komunikować nie omieszkam strony Subiektów do Familii Deputackiej na Rok następujący Sposobnych; a nam Circa Justitiam affidowanych. Starsi Dominikanscy wszyscy rozjechali się. Miałem tedy ad tractandum z Vice Prokuratorem Człowiekiem bez Experyencyi; od tego tenorem takową wytargowałem deklaracyą, że za przybyciem Superiorum suorum na trzy Krole, dadzą mi kathegoryczną rezolucyą na moje postulatum. Zo=staię z zupełną addykcyą y należytą weneracyą.

JWmX Koadjutor Wilen. do JWP Massalskiego
Starosty Wołkowyskiego. d. 31. xbris 1746 Wilno

Jako prawdziwy szczery ku WM. Jaśnieoświetney Familij Jego Życzliwo=ścią, tak iest mi gratissimum od niego odbierać łaskawe aprehensye za które wdzięcznym Sercem podziękowawszy, wzaiemnie życzę Obojgu Ich Małżonkom y Ich Potomkom, a Nas wszystkich Solatio

Znowym Rokiem, zawsze szczęśliwych y pomyslnych życząc
Lata Sukcessow, oraz piszę się z prawdziwą przychilnością przy
należytey weneracyi.
P.S. Kotynie Dobrzec, moią zarytacie Submissyą, ściskam
serdecznie naszego Delfina, którego kocham nietylko jak Siestrzana
ale też jak cimentum ścisłey miedzy Familiami naszemi Przyiaźni. &

Nospnt Koadjuter Wilenski do Jmci Xdza
Biskupa Przemyslkiego. 31. Xbri 1746 w Wilnie

Zwielką mortyfikacyą moią w czasu Publicznych y Prywatnych
zabaw urwaszanie, nie przyszło mi słuzyć WXD y onego naue-
szyiście kompanij, oraz rekomendowaiąc repetitis vicibus ciąglo-
stayne łaskawey pamięci WXD, zwłaszcza gdy wyiazd Jego nie-
spodziewany lex Improviso że mi oddebrał tey okazyi. Co teraz
listownie suppleo tęże aprekacyą, azeby dla WXD auspicio felix
totus hic annus erat, po nim zaś aby fortunne Sukcessa y zdrowia
czerstwość trwały umezamierzone Lata. Comprarziery z praw-
dziwie życzliwego Serca, oświadczam się, że choć wodaleniu w któ-
rym nas iniwda poś mieć chciała, jestem zawsze tenem affe
ctu przywiązany do WXD dozgonnie, będąc oraz z należytym Re
spektem. &

A Mgr. Andre Vincent Busi Auditeur Gl. de la S.
Nonciature Apptique en Pologne et le Gr. D.
de Litt. Vilna le 31. Dec. 1746.

Je recois avec beaucoup de reconnoissance les
souhaits que vous me voules bien faire a
l'occasion de la nouvelle annee. Je vous
souhaite pareillement toute sorte de
prosperites accompagnee d'une longue
et parfaite sante comme aussi que le

sejour dans nos Climats vous soit tou
jours agreable, je me regarderay fort
heureux si je pourray contribuer a vous
faire gouter quelque contentement pen-
dant que nous aurons le bonheur de posse-
der en Pologne une personne de votre me
rite ayant extremement a coeur de me
riter votre bienveuillance et reconnois
sant a cette heure que je suis avec une
veritable estime, et une veneration particuliere

JWmu Koadjutor Wilenski do JWJP. Branickiego
Woiewody Krakowskiego 27 Jan. 1747 Wilno

Profituię z okoliczności, którą mi podaie Roku zaczynaiącego się okurren
cyja do wyrażenia WXD szczerych sentymentów moich, nie tylko ex
Sanguinis nexu, ale też z partykularney przychylności zobserwowaney mo
iey obligowanym WXD Sercu konserwowaney, życząc, że aprekaiąc
aby Rok następuiący przyniosł uberrem messem iak nay pomyśl
nieyszey dla WXD sukcessow przydłuższoletnim zdrowiem. Który pro
pozycyi WXD o kościoł Wasilkowski, ażeby był uczyniony Filią należą
cą do Probostwa Białostockiego konferowałem z JMP. Biskupem,
który deklarował ze Plebanią Wasilkowską da per Commendam
JMX Gozdzinskiemu dezygnowanemu od WXD Proboszczowi Białosto
ckiemu, exkluzuiąc iednak że nie może poddać kościoł Wasilkow
ski, ażeby miał censeri pro Filia Białostockiego, chyba kiedy za
przybyciem tu JMX Gozdzinskiego ten Interes totaliter sukcedet,
a teraz życzę ażeby JchXX Communiste Białostocky kontentowali się kom
mendą, oraz ażeby in dilatae dla Inwestitury na Probostwo Białostockie
przyiechał tu JMX Gozdzinski. Ja zaś upewniam że wszystko

418

z czasem perficietur ad mentem WMP. oraz radze jak życzliwy y Kochający Brat, ażebyś do skutku przyprowadził chwalebne intencyję swoję, wymurowawszy w Wasilkowie Kościoł, bo takowe akcyje y pobożne dzieła ściągają nieomylnie Benedykcyją od Maiestatu Boskiego na tych, którzy nie żałuią dla pomnożenia Chwały Boskiey substancyi swoiey. Co lubo gloriosissime z uchowaniem nas wszystkich czynisz, cum omnis censu obfitszych Benedykcyi od dobroci Boskiey spływaiących. Ja tu szukam Papierów należących do Sukcessyi Koreckiey, ponieważ onych Komportacyja sub nexu Juramenti iest nam nakazana. Będzie one komportował imieniem naszym JPSzt w Drohiczynie Podlaski Sexta Februarii. Samemu zas WMP życzę wyprawić kogo prawnego, ażeby ex Capite Jego był przesłuchany cum wszystkimi z Bratem moim. Jam do tych czas nie znalazł w Archiwum Domu mego zrzeczenia JW Matki WMP a Ciotki naszey, ale choćbysmy jakową abrenuncyjacyą znaleźli, upewniam za siebie, że zawsze preferuię Łaskę WMP y Siostry Jego, tudzież moiey nad awantaż, który by mogły obwenire, gdyby maior portio Sukcessyi Koreckiey na nas spaść miała, wolę mnieyszą Częścią kontentować, a z Lubomirskiey Linii społnie dochodzić y dzielić się tą Sukcessyją etc.

WMP Koadiutor Wilenski do pt. Maszałkowskiego Hetmana Polnego WXL etc. 7 Jan. 1747. w Wilnie

Donoszam WMP: że zrewidowawszy do Końca Archiva nasze, zadni trzy nay dalej wyprawię stąd do niego Tatara z Papierami do Sukcessyi Koreckiey należącemi, których iest bardzo mała quantitas. Atem prosić Jam WMP aby onego Commissarius był gotowy do drogi, ponieważ pro die Sexta Febr. omnino w Kercu znaydowaiście powinien. Prze tego samego umyślnego przyszle Transakcyję czynione in ordine Erectionis et Ex Dotationis JW Branickiej Wdziny Podlaskiey Ciotki moiey, jako też

niektore Reflexye y dezyderja moje reguluięcie się do Seymikow

Gromnickich teraz przyzwoit solita veneratione.

P.S. Przez tego umyślnego donioszę officiam z Domu ku

nam, ktory niektut moraz do przybyia starszych, Podolno non

sine ministerio.

IWJmd Koadjuter Wileński do JWJmd Kobielskiego Biskupa Łuckiego d. 7. Jan. 1747. Wilno

Spieszny wyiazd moy z Warszawy, niepozwolił mi pożegnać WM

y Jego się rekomendowai łasce, co teraz adimpleo, życząc z nowym

Rokiem, nayprzeł wszystkie pomyślnych Sukcessow a Pontifice se

cundum Ordinem Melchisedech w Kosciele, ktorego WM tak chwale

bnie prawnierz gorliwie promovendo Chwałę Boską, et Salutem

powierzoney Sobie trzody, to wszystkich rapit pri venerationem WM,

mnie zaś in particulari, ktory zostawa z prawdziwą zyczliwością y

znakomitym Respektem.

IWJmd Koadjuter Wileński do JWJmd Załuskiego Refferen. Koron. d. 7 Jan. 1747 Wilno

Dziękuię uniżenie WM zawyrażone apprehensyę, wzaiemnie życząc zea

tego Serca, azeby Rok zaczynaiący się przyniosł ubernimos fructus iak

naypomyślnieyszych Sukcessow przydługoletnim z drowiu. Zapomniałem

od Brata mego pożyczyć Manuskryptow, miedzy ktoremi znaydu

ie się Sileret. Florum Samogitiarum przepisywai każe, wzaiemnie

upraszaiąc, azebyś WM kazał dla mnie przepisai dobrym Charakterem

Orzechowskiego Manuskrypt, niepamiętam czy Łacinski czy Polski na

kształt Polityki Aristotelesa pisanych, albo Kryckiego Poemata, albo pro

finali Joannis Dantisci Carmina. Jezeli ktorykolwiek z tych ma

nuskryptow życzysz kazai WM sobie drukowai, mam sposob że bez

expensu WM będzie w Cudzych krajach drukowany, tylko prosze Go

mieć gotowym, a mi o tym uwiadomię ktory Manuskrypt życzysz

WM azeby wydrukował in Lucem, to ja adress przyszlę do ktorego tabowy

Manuskrypt nie bydz wyprawiony. Ja bym rozumiał ze ante omnes wyprzone wyzej, Oneckowskiego opus byłoby godne druku. Tymi dniami wyprawuię do Warszawy umyślnego, ktory inter alia, bedzie miał in comissis, aby spedkelow amicis oddat nalezące za dzięgi z Biblioteki ulr. contingens. Zostaie tenerrimo affectu y z partykularną weneraiyą.

pt. Quand meme la manuscript sere Polonoise je trouvere le moyens de le fere imprimer de Sase

A. S. A. Madᵉ. la Princesse Lubomirska Stine de Bolimow
Vilna le 31. Dec. 1740.

Si je n'avois pas cru que la paresse d'ecrire est hereditaire dans nôtre parenté, en jugeant par moymême j'aurois pris depuis long tems la liberté d'ecrire a V. A. du moins au Commencement de chaque année pour La feliciter. Je ne l'ay point fait jusqu'a cette heure de crainte de l'incommoder, en l'obligeant de me faire reponse, quoique personne ne souhaite plus de prosperités a V. A. que moy et c'est de quoi vous seriés persuadée, si vous connoissiés parfaitement mon respectueux attachement, mais etant prié instament de presenter une lettre a V. A. je ne puis pas me dispenser d'ajouter mon Compliment en la felicitant sur le commencement de cette année et en Lui souhaitant toute sorte de prosperités, dans celle ci et dans beaucoup d'autres, quand meme je courrois risque d'etre un peu importun, comme cela est fort compatible

avec un bon Coeur je porteray volontierement ce titre pourvuque vous ajoutiés que malgré cela, je suis votre veritable serviteur et un bon Cousin de V.A. titre que j'ambitionne le plus et que je veux meriter a tout prix etant avec un profond respect.

P.S. Za pozwoleniem JOWXMsi Dobr. zasyłam moią weneracyą Xiężnice JMsi życząc wszelkich pomyslnosci przy zaczynaiącym się roku

Lettre de S.E. Mgr le C. Sapieha Stā de Lun. a S.A. Madᵉ la Prˢˢᵉ. Lubomirska Stine de Bolimow Vilna le 31. Xᵇʳᵉ 1746

Je profite de l'occasion que me donne le Commencement de cette année pour presenter mes soumissions a V.A. en lui souhaitant une longue suite de toute sorte de prosperités accompagnés d'une parfaite Santé, en même tems j'ose mettre a ses piés l'assurance que je suis pour toute ma vie avec le plus profond respect.

P.S. Przy powinszowaniu nozaczynaiącego się roku składam ustop JO Xiężniczki JeyMsi Dobrd. nayniższą submissyą moią.

JWJmć Koadiutor Wileń. do JWJmci X. Hylzena
Biskupa Smoleń. 29 Jan. 1742 Wilna

Wielce żałuię że nie miałem tego szczęścia zastać się W. Pana w Wilnie, bo był-
bym kontent, gdybym miał satysfakcyą rekomendować się ustnie jedno-
stayney jego łasce y przyiaźni, oraz oświadczyć nieodmienny na zawsze
upewnić życzliwości y weneracyi, to teraz listownie wypełniam tęż się
oprekacyą, ażeby Bóg nadal dobry łaskę konserwował nieprzerwane
lata w osobie W. Pana dostoynego Pasterza wzór y przykład, w tym zaś
Kolei et in longam posim annorum seriem hoynymi pomyślnościami
kompensował ex parte gloriosos sudores W. Pana które pro salute animarum
oraz dla rozmnożenia chwały Bożey chwalebnie impendis, tandem ażeby
tarda sit illa dies quae te ad sidera tollet. Znowu osobliwie regulującej
się do Interessów Duchownych to ad deferendum occurrit. Jeżeli
Metropolita fati cesserit, któremu ażeby godnego naznaczyli successorem
iest to rzecz wielkiey konsekwencyi, y od tego dependować będzie salus
multorum. Naypierwiey z tych racyi że przyszły Metropolita może
zawsze skutecznie animare Biskupów sui Ritus sobie podległych
ażeby pro posse starali się o Presbyterów sposobnych ad curam ani-
marum. Secundario że na przyszłey Kommissyi między Unitami y
Dyzunitami naznaczoney, którą zaczęliśmy po Seymie, a iest limi-
tata ad novam [illegible], znayduiące się w obligacyi JchMość Biskupi Ruscy
y sam Metropolita produkować Dokumenta iuxta praetensionis [illegible]
Cerkwi w dzierżawy swoiey, do których się wdzieraią Schyzmatycy.—
Wszystko to będzie potrzebowało Metropolitę Zelosum et prudentem
przytym umieiącego utrzymywać Biskupów sui Ritus in iniuncto
pacis dla obrony Causae Communis, zwłaszcza że wielka discordia inter
Episcopos Unitos Ruthenos od iakiego czasu desideratur. Oprócz tych
dwóch racyi, iest osobna trzecia dla którey potrzebny iest Metropolita
prudentia excellens et aequanimitate, bo wszystkie zachodzą differencye
między Biskupami Łacińskimi y Ruskimi Unitami, iako też między

Kaptanami utriusq. Ritus, w ysamemu lub w jego Dyecezyi
zdanaiącą musi. Jezeli tedy przyszły Metropolita będzie miał te
Talenta, tako może znami zgodzeniem et justis conditionibus tę
Lites sopire, do tych czas zaś nie staranoscią osposoby aczby in Charitate
wszytkie te quaestye ułatwione były, ale iedynie Suplikami ad Sacram
Congregationem y do Nuncyatury staranoscią imi tam malum Jnni
die zwalaiąc na Biskupow Łacinskich, a nie mało mederi usiłujące
przez rostropne y sprawiedliwe znami pomiarkowanie. A że żyto było
racyą że w Nowogrodku naznaczona komisya od JP. X. Biskupa Wilen
skiego zjedney, a od JX. Metropolity Nieboszczyka z drugiey strony, po za
limitowaniu reassumowana niebyła, bo Rutheno Uniti delegati na
reassumpcyą non comparuerunt. Z tych tedy racyi nie jest to indifferens
dla nas kto creabitur Metropolita. a zatym jako y do Inszych Ichmć
Biskupow, w których Dyecezyach są permixti Rutheno Uniti pisałem
tak też y lub zdaniemsię y ex formalibus moyę remonstrare refle
xyą, tyrzcze aczbym pisał do Dworu, osobliwie zaś do X. Gwarnyniego
perswaduiąc aby mature et lente portemporowano w Nominacyi
Metropolity nie frontuiąc się na rekomendacyi Panow Swieckich, którzy
staraią się będą, aczby na tey bogatey Prelaturze stawali Jm przychilne
subiekta, mało się wpatruiąc czy będą pożyteczne Kościołowi czyli nie. JmX
Arcybiskup Połocki meo sensu ma wszytkie qualitates requisitas do
takiego stopnia, którem Societas faveret, spodziewaiący się tym ~~sobie~~
sopire litem intentatam cum Collegio Polocensi, ale wiem że ten Prałat
nie zechce huic gradum scandere, in quo casu JmX Biskup Pinski
Ruthen. zdatnymiesz magis praeferibilis nad inszych Ritus sui Prała
tow. Kommendiuię także ...wne sluppta reguluiącej do Komissyi
miedzy Unitami y Dysunitami, którey akcelaracyą fortiter popiera

Dwor Rossyiski. upraszam mi otym uwiadomić zdanie swoje wyrazić. Soli otrzymany od Krola subreptitie Skrypt pozwalaiący Acatholicis w Koronie y Litwie zbory reparowac bez dołożenia się Loci ordinariorum, iako też uwalniaiący onych ab obligatione stawania coram Judiciis Ecclesiasticis, ale ad requisitionem Jaśnie Wielm. Jmci Prymasa, Warminskiego, Łuckiego, Kiiowskiego, Kamienieckiego Biskupow, et meam, deb(...) Jmć Kanclerz Koronny y Litewski kassowac. Księga iest przetłumaczona z Francuskiego o obyczaiach dawnych Chrześcian, kiedy będzie wydrukowana, proszę mi oznaymić, recedo od dawnego zdania, mutando Consilium in melius, y iestem cale wyperswadowany, że to opus przyniesie wiernym fructus, y rezultat dobre wsiewa Spiritum Christianismi przystąpić Bożey, o którym Ludzie pospolicie perperam sądzą, rozumieiąc że się znaydowac niepowinien, tylko w Księżach y Zakonnikach, illustro. bo zas tych, którzy ani wiedzą do czego obliguie Charakter Chrześciański na Chrzcie S. przyięty, nec sciunt quid sit Spiritus Sanctus. Zatym niedziw że są niepodobni do dawnych Chrześcian, nietylko non sequendo vestigia majorum, ale y owszem oppositis viis ambulando quae ducunt ad Interitum. Zostaię z zwykłą tysiącznego przy należytey Veneraciey.

P.S. proszę kazać przybić do Kościołow Dyecezyi swoiey te Universały, aby wczesnie praecaveantur Uniti et Nobilitas nostri Litus, parando tempestive pro sui defensione dowody, że violenter Cerkwie odbierano Disunitis.

JWmć X. Koadjuter Wilen. do JW. Jmć Chelmzona Kasztel.

Insterb. d. 9 Jan. 1747 Wilnie

Roku szczęśliwie zaczętego winszuię WMć oraz JW. Jmć Kasztelanowey Dobrodz. szczęśliwe wota, aby tenże rok pociągnął za sobą longam annorum seriem &

Feraciſsimam wziąłł naypożądańsze dla Umu Panstwa Sukcessa zupełnie ad mentem Ich ukontentowania. Ale mi nie przyszło ani obecnie na wyiezdnym z Warszawy, ani listownie potym podziękowa-wać WPanu zaświadczenie mi tak jawne dowody łaski y przyiaźni Jego, więc nadgradzam teraz millenos WWPanu wyrażaiące gratitudinis sensus, tym więcey to appreciando, że w potrzebnieyszym czasie do Matem cum tanta facilitate łaskawey mego D[obrodzie]ia uczynności. Certando oraz ex parte mea omni punctualitate upewniam WPana że Cyr-kumskrypcyą dla Interessu mego w Warszawie z łaski WPana zastaw ukontentować powyższawszy, niezawodnie oraz po Gromnicach do rąk WPana sprawiedliwey odesłać nieomieszkam. Teraz zaś Dwornarina mego JP Święcickiego wysyłaiąc dla wybrania prowentów Osieckich pro omni Eventu, si quantum by one tak prędko jak mi potrzeba wybrać się niemogły, confidenter do doznaney łaski WPana śmiem recurre-re, aby mi ze dwa Tysiące Talerow do terminu S. Jerzego przyszłego wygodzić raczył na Cyrkumskrypcyą, którą ad placitum WPana tenże JP Święcicki będzie prezentował z woli moiey WPana, upewniam quam solenniſsime WPana że jako dotąd wewszelkich moich większych z nim Tranzakcyach starałem się punktualnie adimplere zaciągnione obowiązki; tak żadney okazji rzetelności moiey praejudicium infer-re nie zechce, owszem ją niezawodnie ewinkować in termino praefi-xo nieomieszkam. A zatym fundnie nadzieię moią na nieodstawy-nie łaskawym Sercu WPana dla mnie zawsze ad Naturam Jego applika-cyą piszę się zem Jest

P.S. JeyM. Kasztelanowey Dziej moią Submissyą zasyłam. Supplikuię WPana abyś z zwykłey łaski całości swoiey, chciał mi wygodzić wspólney po-trzebe moiey, oraz tamże mię upraszam opatrzeniem, jeżeli na trzy krole

426

niem dano in toto należytą prowizyą WW. te tak wiele annumerando nieporządno letniey obligacyi, ktore chętnie im daię Ex.

Wmpd Koadjutor Wileński do JWPol. Sapiehy Wwody Podlaskiego 4to Jan. 1747 Wilno

Posyłam przez WPdni do Jaśnieyszy Kerczkiey należące, ktore się wynaleść mogły lubo in parva quantitate w Archiwach WP Dziada Oyca y Brata naszego Dokumenta, reliquum onych znayduie się u Plenipotenta WWa, bo mu są dawniey oddane. Przysyłam także Plenipotencyą, zaktorą WP. tam in Persona mea y Synowców naszych, możesz cum Juramento komportowac Dokumenta asserendo że więcey nie znayduiące się w tych Archiwach naszych, una cum Dyspozycyi będących, nietylko intuendo Dokumenta do Jaśnieyszy które chcą należące tey zeszłey Familii, ale też regulujące się do Xney które chcą z Domu Chodkiewiczowny, po ktorey adversa pars domawia się Dokumentow, chcąc mieć vestigium oney lumieszenia y Posagu, a to z tey racyi, że ta Xna Kerczka z Domu Chodkiewiczowna oddalić chcąc Syna Xcia Samuela Fortuną swoią Córkom a jego Siostrom zapisała, miedzy ktorymi znayduie się nasza Prababka Jegomość Kerczka Chlebowiczowa Wwodzina Wileńska, jako też Babka Xżt Czartoryskich y Xni Marszałka WWXL. ary dziedzka JK Czartoryscy za Czasem naszym Alterstwo od Córki Xcia Samuela Leszczyńskiey Wwodziney Woiewodziney, które razu fortissime impugnabant, jako patet z listów samychże Xżąt Czartoryskich, iuż u Plenipotenta WWa dawniey będących, znać że to tey cięgną dziedzka JK Czartoryscy ex duplici ratione; Chcą wiedzieć iż ta uniosła Jegmc Kerczka de Domo Chodkiewiczowna, azaby z tym stanąć że nad uniesienie swoie więcey Zapisać Córkom cum praeiudicio Syna nie mogła. Secundario: chcą wiedzieć iż ta uniosła, azeby się równo z Nami y z Xięciem Marszałkiem oney Posagiem podzielić mogły; Notandum zas że w Archiwach naszych nie mamy zadnego vestigium, iż ta wzięła posagu ta Chodkiewiczowna Xna Kerczka, po ktorey Brane Karolu Janie Chodkiewiczu Wwodzie Wileńskim Hetmanie WWXL wszystka Jaśnieyszy

weszła w Dom nasz Sapieżyński, jako to Bychow, Szkłow, Laskowicze se
ale też z drugiey strony y to Certum ze w Archiwach naszych niemasz
takze zadnego vestigium, azeby się ta Xzna Korecka Chodkiewiczowna
u Brata miała domawiać posagu, albo miała jakiekolwiek z niemi
dissidium, owszem wdową będąc, na Syna Samuela zostającą z Bratem
znosztaną na niego ex Consilio którego Kochając, ~~którey~~ na Syna
pomocy Domu Radziwiłowskiego wydała w ten Dom Córkę prawdziwie
sięgał Pom Marszałka WWXL. Że tedy Stare Dzieje zdały mi się Uni
wyrazić, azebys wiedział dla czego chcą Kompetaj Papierów, nietylko
Koreckich ale y niektorych Chodkiewiczowskich regulujących się, dotyle raz
mianowaney Xzny Koreckiey de Domo Chodkiewiczowny, azebyś Un wszystkim
ostrożniej solita prudentia postępował. Poszukam takze Dokumenta, na któ=
rych fundowemy pretensyę że miała obligacyę wdynie zrzeczenie Dobr
spadkowych Smolna Stolnika Krakowskiego Ciotka nasza, chociaz często wyper
swadowany, ze dla pomocy propter bonum pacis, oraz unikając Prawa
z moznymi y z krewnymi wkonnie Domami, z tąd ze Jus Nostrum
non est Clarum, a w tkonnie popolicie in dubio mocniejszy wygrywa.
miejsce tego zdania azeby tacere Lineam Branicianam w spolney
Zrzeczeniu Solutyszy. Jezeli zas będziesz Uni in sensu Contrario, to przyzna
mamy Syskim azeby teraz mieć się dissimulative, póki nie przyydzie
do Edycyi Dobr Koreckich, nie targujmy na zywym niedzwiedzi skory,
bo z tego Wszyscy kłodnia pewna, o Sukcessyi niepewną. Ale szczerze szczerze
oświadczam się ze ex meo Capite gotowem przypuscić Lineam Branicianam
ejusdem czasu, choćby obligacya subsisteret dla tey Familij wymienia zrze
czenie wstępnie ... Ciotki naszey Braniłkiey ... Podlaskiey. Wyra
żony dawniey proszę azebys Uni ze mna y Synowcami moimi raczył
supplere, ore et dessignatione Komissarza przy edycyi Officyo
assistującego, prostanter ... deklarując evolutionem
tego Expensu indilatam Zaprzysięgłem Uni do Wilna, tabo magis opto

Quam spero azeby tey Kondescensyi nie zerwano. List ten Komunikuiac Wxce dla Informacyi Plenipotentom pewnym. Zostaię z prawdziwą adyleyią przynależytey Weneracyi.

WWJX. Koadjutor Wilen. do JWWJX. Massalskiego Hetmana Pol: WXL. 19 go Janu. 1747 Cudzienie

Z Kopij listu do Brata mego pisanego, wyczytasz WM. potrzebne reflexyie ściągące tak że JM. Starościney Wołkowyskiey jako y nam. Plenipotencyią na Brata mego wyręczyć postać y z tem terminis ułożoną jako moja, ponię tweż niewidzie, to przynamniey w Mayątkowej przyznać, z szczytney mocy ku Przeswietney WM. Familij życzliwości, radze admittere do Spólney Sukcessyi Lineam Branicianam, wymówiwszy sobie wsparcie y obronę w Trybunale Koronnym od tych, którzy wiedzie chcą isć uważny Dział tey Sukcessyi wespół z JM. Star. Wołkowyską. Z tym uczyniłem te Consilium dane, nie z żadney prywaty, ale z szczytney mocy ku WM. Adyleyi, wypraszam mieć sub rosa. Sprowadziłem wczoraj XX. Dominikanow, którzy nad długie remonstracyie moie tak mi finaliter reposuerunt, że nie mogą Gradum Juris opuscie, chociazby byli pewni że będą dopuszczeni, oraz że zezwoliliby sobie zgodzić się przed terminem zjazdu, y że gotowi to uczynić takiemi Kondycyjami. Strony przyszłych Sejmików Deputackich rezerwuię sobie tempum pisywania często do WM. przez Poczty ordynaryjnie, jako też przez umyślnego in Casu potrzeby. Teraz to tylko occurrit ad deferendum. JP. Kowzerski y JP. Mykiewicz oddawaią się z Konkurencyią do Funkcyi Deputackiey z Województwa Wilenskiego będąc in Ambitu Koła Trybunalskiego na Kadencyi Wilenskiey, chciałbym informacyi, który zdałby się prezentilior, bo ja mego sensu otuch na rownej szali kładę. Oddzwałał się także do mnie JP. Wiktory Koszyłowicz, który długo znaydowałeś ad Latus rodzonych Osob Domu mego, teraz zaś iest Assessorem u Senatorskiey Xnej Jmć Nowogródzkiey, prosi azeby mogł stanąć bezstronnie, y w tym chciałbym wiedzieć mentem WM. bo się zewnie byłby doże dispositus onemu służyć. JP. Narbutt Stryczny Koła przeszłego, chciałby prędze pi luc m

zbyt z Deputatem z Powiatu Oszmian., spodziewając stanąć z afektem Braterskim, ale proszę o Manutencyą, z daniem się tir vatus et honestatem kochającey, przytym w Prawie biegły a nie wichłą. W tych wszystkich okolicznościach exquiro sensu WP chcącey do nich konformować. Więcey jeszcze w niczym nie miałem w do biny, ale co occurret solito Candore komunikować nie omieszkam. Jest Fama że JP Starosta Miński będąc in ambitu Prelaturę Deputackiey, godzi się z JP Wołłowiczem Stolnikiem, y jest spes że tam same Oczymi. Zostaię z należytą Weneracyą indesinenti Cultu.

Wpmd Koadiutor Wileński do JWpmd Dembowskiego Biskupa Płockiego d. 14 Jan. 1747 z Wilna

Dziękuię uniżenie WM zawyrażone apprehensyę, wzaiemnie życząc, ażeby u nowo zaczętym Roku, a po nim w pozne Lata, zawsze pomyślne ja świata dla niego sukcessa przy konserwacyi zdrowia bez żadney przeciwney alternaty nader potrzebnego Kościołowi y Oyczyźnie, którym zasługuiącą przymnożyłeś WM sobie mentum, gdyś wielkim staraniem y kredytem swoim, początki Komissyi, optato skutkowałeś successu, y dobry całego dzieła założyłeś fundament. Jaszar jako deklarowałem WM et publico służyć na reassumpcyi teyże Kommissyi, takież favenibus Superis skutkiem to adimplere nie omieszkam, życząc WM aby pewną otrzymał od Imci Biskupa Przemyskiego deklaracyą, którego bytność szpitu okoliczności będzie wielu rzeczach potrzebna. Strony rozesłania y intimacyi Inno tesceneialiw nie omieszkam wszystko wypełnić podług daney od WMD Informacyi. Zacierzące dyssidium między XX Jezuitami y Bazylianami z iedney strony, a Dizunitami z drugiey, jutro będę się starał componere wespoł z JWpmd Biskupem Wileńskim. Tata Imci Xa Metropolity zaleciłby w takowych okolicznościach, w których nay barziey requirebatur sollicitudo et activitas Osoby in hoc gradu ulokowaney, ponieważ na następuiącey Komissyi Cały Klerus

Unito Ruthenus, nieexcypuiąc JchXX Episkopów y Samego Metropolity, pe-
podobno znaydzie wobligaią przed Nami producere Dokumenta juris et possessionis Ecclesii
Parochialnych y Klasztorów Ritus sui, do ktorych się Dyzunici udzieraią. Co-
potrzebuią Metropolity, ktoryby potrafił Zelo et prudentia Episcopos sibi
subjectos wzbudzić ad Unionem Animorum, co dotychczas ex parte desi-
derabatur pro defensione Communis Causae albo raczey dla obronienia w
Unii Interessów Wiary y Kościoła Bożego. Azeby tedy na tę bogatą Prelaturę
naznaczono osobę quaerentem non quae sua sunt, sed quae JEzusa Christi,
przytym maiącą Zelum y roztropność, oraz z namiętną Charitate erga
Coepiscopos et Gregem sibi subiectum, y umieiącą takowe commodia inspirare ver-
bo et exemplo Sentymenta Biskupom y Zakonnikom swoiey Jurysdykcyi podległym, bez
czego versabitur in summo periculo S.ta Unio, gdy na nią exurget a Se-
ptemtrione Procella, jako możesz WXMość contribuere odezwawszy się do
Dworu z tymi remonstracyjami, nie tylko jako Kommissarz Krolewski, będąc
hoc titulo interessowanym, azeby Funkcya nasza skuteczną, circa Ju-
stitiam ile może być ad satisfactionem wszystkich bez uszczerbku
Kościoła Świętego, ale też jako Biskup y Senator upatruiący, aby Wiara
Święta in utroq Ritu szkody żadney nadtym nieponiosła. Pisałem Ja
w tym punkcie do JxX Nuncyusza nikogo in particulari nierekomen-
duiąc, bo tylko tego iedynie życzę, azeby dezygnowano na ten stopień
et amplitudine Jurysdykcyi swoiey nad Biskupami Ritus sui barzo
znaczny, osobę utalentowaną, rekommendowaną nie tak od Panow
Świeckich upatruiących Communiter mniey Kościelnych Interessów Całość,
jako promocyą Przyiaciół y Kreatur swoich, ale barziey Prałata wsparte-
go rekommendacyą Zakonu S.o Bazylego, ktory iest Mater wszystkich
JchXX Episkopów, bo tam kiedy z nich musiał penere Tyrocinia Życia
Duchownego. Będziesz WXMość w tym miał wielką zasługę przed Bogiem,
gdy mocnego do tego dołożysz starania, bo Konserwacya Ritus Rutheno

Uniti

Uniti, et salus multorum uniwitsię znayduiących fundatur princi-
paliter na kreacij dobrych Biskupow, tym zaś perpolice wychodzi
Nominacya od Krola JMci ad recomendationem Metropolitow, bo od nich
nawet y Sakrę biorą, jako my od Oyca S^o. Trzeba tedy meo sensu
azeby w tym Dwor teraz postepował wzpatrywszy dobre w Sub-
jektach od tego y iako są rekomendowane. Co mnie ex zelo mego
in particulari promowować nie pragnę, a altissimo WMM Judicio tę
reflexyę poddaię, namieniam, y zostaię z zupełnym na zawsze
Respektem.

JMśćd Koadjutor Wilenski do JMśćX Massalskiego
Kanonika Wilen^o z 14 Jan^o 1747 z Wilna

Jako mi wielkie przynosi ukontentowanie przytomność WM, tak in absentia
Jego znaczno to iest dla mnie solatium odbierać dulces Characteres onego a
w nich czytać Jego pamięć y affektu ku mnie dowody. Z wdzięcznym tedy
sercem przyimuię apprehensyę WM y zgodne dzielenie życzę wzaiemne, a żeby
nowo narodzony Zbawiciel Benedykcyę swoią uszczęśliwiającymi Roku
czynił naydłuższe Lata, ktyme przymnażał WM excellentich pomyślności
longam seriem, osobliwie zaś, azeby WM na tak pięknie zaczętym funda-
mencie Cnot y nauk Stanowi naszemu przyzwoitych, coraz wyższe
czyniąc progressa, postepował tym samym magnis passibus et virtu-
tis templo ad Templum Honoris do wysokich w Kościele dostoinstw, gdyż
z tey Jedności zaczynam, ktore conveniunt Imieniowi WM^a y Jego optima
Indoli, już faventibus Superis in uberes fructus excrescent: Co wielkie
przynosi ukontentowanie wszystkim z WM złączonym nexu Sanguinis
y prawdziwey przyiaźni, między ktorymi chcę na zawsze Censeri zo-
staiąc tenerrimi affektu z partykularną Estymacyą.

PS. prosze mi przysłać Copiam mowy, ktorą radzyłeś WM miei
na poczatku defensyi swoiey, jako też miano ab Oppugnantibus, iezeli
nie są już oddane JP Kanclerzowi WXL.

732

JWJmx Koadjuter Witebski do JWJejmości Sapieżyney Wdowy Mścisławskiey d. 14 Jan. 1747. ex Wilna

Mam to zawsze jednostayney łaski WJD że przy odmienionym zaczynaiącego się Roku, raczysz mieć mnie w swoiey pamięci. Zatem Respekt mój Bez przestanku odnawiam, y życzę, aby za Benedykcyą Nowo narodzonego Pana, Rok ten y ponim następuiące wiele naydłuższe czasy Lata, zawsze pasmiały Fortunnymi dla JWDD Sukcessami oddalaiącymi wszelkie niepomyślności przy konserwacyi zdrowia żadney alteracyi niepodlegaiącego. oraz szczęśliwe wyrażiwszy powinszowanie, piszę się z należytą Weneracyą

JWJmx Biskup Koadjuter Witeb. do JWJmx Xa Szembeka Arcy Biskupa Gnieźnieńskiego d. 14 Jan. 1747 ex Wilna

Zwykłey moiey ku WXMci szczęśliwości gratulacyi, dotmie exoluo votorum Tributum przy zaczynaiącym się Roku, życząc aby nascente Christo, plures anni annos, a ponim longa annorum series fortunnymi WX. kontento waty Sukcessami, wszelkie oddalaiąc adversitates przy długoletniey konserwacyi zdrowia, żadney niepodlegaiącego alteracyi. Co prawdziwym życząc sercem, piszę się Constanti Cultu przy należytey Weneracyi.

JWJmx Koadjuter Witebski do JWJmx Ogińskiego Kasztelana Witebskiego d. 14 Jan. 1747 ex Wilna

Nietak konfirmuiącego, życzliwość, jako z prawdziwie szczęśliwego Serca niosę votorum Tributum przy zaczynaiącym się Roku, życząc obojgu Consortom wpodłę Lata zawsze pomyślnych y Fortunnych Sukcessów, które jako kontentować będą szczęśliwych sług jego, tak tym samym wielką przyniosą Satysfakcyę y mnie, który tym się zaszczycam Tytułem chcąc być z niedmienną nawet życie szczęśliwością przy należytey Weneracyi. P.S. JWJejmości Dobrodzieyce zasyłaiąc szczere powinszowanie, składam ustawney moiey Submissyi. Biblioteka moia będzie zawsze do usług JMci jako y Ja sam, jako prawdziwy sługa y Kapelan obojgu Dobr. moich

JWJmx

to

JXiąże Koadiutor Wilenski do JWPa Oginskiego
Kasztelana Trockiego z 14 Jan. 1747 z Wilnie

Odbieram wdzięcznym Sercem WPa apprekacyą, ktore tym sobie barziey szacuię, że mam to inter praecipuas Curas meas Konserwacyą iednostayney Łaski y Przyiazni WPa, w ktorey niewmiennie na zawsze chcę persistere applikacyi. Teraz zas wzaiemnie życzę, azeby w Zaczynaiącym się Roku, a potym w-ielu naydłuższe Lata, nec nascens Salvator hoyne zlewaiąc pomyślno-ści na osobę WPa y Prześwietną Familią Jego przydługoletnim zdrowiem to wszystko largiatur, cokolwiek może kontentować WPa y onego Corona-re vota. Zaleconey ktoray Mowy cum plausu Publico miany na przeszłym Seymie, uniżenie dziękuię. Już miałem oney Exemplarz z Typografij Warszawskiey, ktory conserwowałem ad Collectionem rożnych Skryptow Pu-blicznych. Ten zas Exemplarz nowe dla mnie ma pretium, że mi iest przysłany od Authora huius perfectissimi operis, a mego Xdza. Cokolwiek zdarzyło mi się konceppowac w Warszawie, wszystko to mi zabrał s konte protestationis violenter JWP Kanclerz WXL, Ja zas tego nie spodzie-waiąc się kopij sobie nie zostawiłem. Zostaię etc.

JXiąże Koadiutor Wilen. do JWPa Oginskiego
Marszałka Nadw. WXL z 14 Jan. 1747 z Wilna

Łaskawe WPa apprekacye będąc dowodem, że mię wcale raczysz konserwować pamięci, wielką mi przynoszą satysfakcyą, oraz nawdzięcznym Sercem wyświadczonej Życzliwości obligacyę, daią mi okazyą przynależytym podziękowaniem wzaiemnie fundere vota, aby Rok ten był obfity w coraz naypomyślniey-sze dla WPa y JXdzi pełności, konserwuiąc onych w długie Lata przy zawsze Fortunnych Ewentach, na konsolacyą całego Prześwietnego Domu WPa y szczęśliwych sług Jego, w numero ktorych chcę Censeri, rekomenduiąc się łasce nieodstayney y przyiazni WPa, oraz oświadczam się że iestem z partykularną applikacyą przynależytey Weneracyi.

P.S. Składam ustęp Sędzi społnie powinszowanie, dziękuię

za taſkawą pamięć naprawdziwego sługę swego y Bogo medleg. Za Osoby tamane zaskarbiam, dzięknie uniżenie, chociaż fatygi siebie zalecawszy Uniżonego Dobrodzieja

JWJmć Koadjutor Wileński do JWJmP. Prezydenta Litewskiego Pisarza WXL. z 14 Jan. 1747 z Wilna

Konserwacyja łaſkawey pamięci WP. y przyjaźni Jego, im iest dla mnie szacownieysza, tym usilnieym stāram ukontentowaniem oney nie usſtanie Dociekę. A zatym chętnie wzaiemnie wyrażaiąc apprehensyję życzę z całego Serca, aby po Zakończonym przeszłym Roku, który WP. wszystkich Jemu przyiaznych, ukontentował wota, Nominis Heredem Roku ten zaczynaiącego, a ponim wpoźny wiek, długie Lata dystyngwowałysię, coraz nowe przynosząc WP. pomyślności, iako tez y JMP. Pisarzowy Dobrey, której społną przypisuię Weneracyję, ponawiaiące wota, aby wespoł z WP. y znowu przybytym Infantem, zawsze fortunne liczyła momenta. Ja zaś ponieważ niemiałem tego szczęścia Chrzcić Syna WP. iakom to sobie zamowił, uniżenie dla niebo tę czynię prelusto dyącyję, aby niebęto przy onemu z Klub dawał In presentia obszym Ieban. Co także do moiey expresyjey przypisuiąc, piszę się z prawdziwie szczegulnym Serca Constanti Cultu.

A. S. E. Mgr Archinto Nonce du S. Siege Aplique en Pologne et en Litt. Vilna le 6. Janv. 1747

La Crainte d'incommoder V. E. voyant qu'Elle etoit occupée a l'arrangement de son Depart comme aussi de beaucoup d'affaires, ce qui est ordinaire dans le commencement de l'exercice du haut employ de V. E., ne m'a pas permis de lui presenter plusieures fois mes devoirs, quoique j'avois extremement a Coeur de me recommander a V. E.

et de meriter l'honneur de sa bienveillance et de ses bontés. A cette heure je prends la liberté de le faire par cette lettre en felicitant V.E. sur la nouvelle année, en lui souhaitant toute sorte de prosperités accompagnée d'une longue et parfaite santé, comme aussi que le sejour que V.E. fera a nôtre Cour ou en Pologne, lui fraye le chemin aux plus eclatantes Dignités de l'Eglise. Etant fort interessé avec Mgr l'Eveque de Vilna que le Rit uni qui compose une grande partie du Peuple etabli dans nôtre Diocese, soit maintenu dans le bon ordre, je prens la liberté de prier V.E. qu'elle veuille avoir une attention particuliere pour qu'on nomme a la Dignité de Metropolitain, regament vacante une personne, qui aye les qualités requises pour cet employ, qui est considerable par la Jurisduction qu'il à sur les Eveques de son Rit, bien plus ample que celle des Archeveques du Rit Latin. Car c'est certain qu'un Metropolitain zelé et prudent, peut animer d'une maniere efficace les Eveques qui dependent de luy, a bien remplir leur devoir, a avoir l'oeil que les Pretres de leur Rit instruisent bien les Peuples dans les devoirs du Christianisme comme aussi qu'ils evitent toutes les disputes qui

346

naissent a des occasions souvent fort frivoles
avec le Clergé Latin. Un Metropolitain doué de
ces qualités, pourra aisement convenir a l'amiable
de tout avec Nos Eveques Latins et travaillera a
calmer les differends par un sage arrangement
avec les Prelats Latins, au lieu de les echauffer
par des disputes et des plaintes, aux quels on
peut remedier autrement en conservant l'Esprit
de Charité. Outre cela Mgr il y a encore une
raison, pour laquelle il est de la derniere Im-
portance que le Clergé Russe aye un bon Chef,
parce qu'autrement la S. Union se trouvera
exposée a de grands dangers dans les Circonstan-
ces d'apresent, et je suis obligé de remontrer ce-
la a V. E. etant designé avec Mgrs les Eveques
de Plock et de Premyslie, pour la Commission
qui doit entrer dans l'examen des differends
qu'ont les Schismatiques avec les Russes Unis
Comme l'acte de la Commission expediée par S. M.
ordonne aux Commissaires de faire produire
les Titres pour justifier la possession de chaque
Eglise aux quelles les Schismatiques forment de
Pretensions je crois que les Eveques Russes et
meme le Metropolitain ne pourront pas se dis-
penser de le faire par consequent il faut, que

ce nouveau Prelat, aye beaucoup de Zele, de prudence et d'activitté, pour bien justifier ses droits, et ceux des Eveques qui lui sont subordonnés, pour faire une bonne recherche de ces Titres, pour maintenir les Eveques de son Rit dans un Esprit de Charité si necessaire pour la defense de la Cause commune, ou plutot de celle de la S. Religion dans le Rit uni. En un mot Mgr les Interests de l'union, tant pour le Gouvernement interieur du Clergé et du peuple, que pour la defense des attaques des adversaires courront un grand risque si le nouveau Prelat n'aura pas les talens requis; Par consequent je prends la liberté de representer respectueusement a V. E., qu'il faudroit qu'on examinat murement les sujets qui se presenteront, devant que de nommer un Metropolitain, il seroit a souhaiter pareillement qu'on eut egard a ceux qui recommandent, car ordinairement les Sgrs Seculiers voudront procurer cette riche dignité, a quelques uns de leurs amis sans entrer dans un examen rigoureux, si le sujet recommandé, sera utile a l'eglise, ou non. Au contraire je crois qu'on se peut fier

beaucoup a la recommendation de l'ordre entier de S. Basile etabli en Pologne et en Litt: Touts les sujets qui se presenter ont pour être nommés, ont eté nourris dans l'ordre de S. Basile, qui doit par consequent connoitre le mieux le caractere et les qualités de chacun. mais il faudroit un peu de temps pour que l'ordre se puisse assembler; La Grande prudence de V. E. et les hautes lumieres que Dieu lui a donnés pour le bien de l'Eglise Lui suggereront beaucoup d'autres Moyens, pour trouver des Sujets capables, les peser au poids du Sanctuaire et les recommander a S. M. Quant a moy qui suis entierement indifferent, a qui cet employ sera donné pour vu qu'il soit rempli par un digne sujet, ce que je souhaite uniquement pour les Interests de la S. Religion je demande pardon avec beaucoup de respect a V. E. de ce qu'emporté par quelques sentiments de Zele j'ose presenter ces Reflexions a V. E. et je finis en me recommendant tres hl. a ses graces et reconoissant que je suis avec une parfaite soumission &c.

JWJmć Koadjutor Wileński do JOXżnej Jejmci Sapieżyny
Wojewodziny Podlaskiej z 21 Jan. 1747 z Wilna

Uwiadomiony że nie mam żadney wiadomości o zdrowiu WXMD, powtórnym Listem
rekommenduiąc łaskawey pamięci oney, supplikuię uniżenie, ażebyś nie fatygu=
iąc delikatney ręki swoiey, raczyła mi oznaymić o nieoszacowanym dla Domu
naszego, y dla mnie zdrowiu WXMD, o którego pomyślny dalszy, osobliwie
nastempuiącey okoliczności, day Boże nayszczęśliwszy, że nie zapomnę dobroć
Boską usilnie prosić przez interpozycyą S. Kazimierza, możesz WXMD być
pewna, jakoteż ażebyśmy mieli szczęście przywitać prędko w Litwie WXMDbkę
z przybytkiem dla nas wszystkich konsolacyi w jak naydoskonalszey zdrowia czerstwości,
do utrzymania którey, siła pomoże, gdy WXMD cierpliwie znosić będziesz nieobytność
Brata mego; ta ci jest nader przykra WXMD znam to doskonale, y wiem żeć ze to iest
skutek iey mocnego affektu ku Bratu memu, za to samo dziękuię uniżenie; ale
jednakowo odważam się przypomnieć WXMD, że niczym barziey nie możesz WXMD ukon=
tentować y uszczęśliwić Brata mego, jak gdy konserwować będziesz nieoszacowane
zdrowie swoie, nie przypuszczaiąc do serca turbacyi, które mortyfikować należy,
zwłaszcza że wszystko przy łasce Bożey szczęśliwy odbierze skutek, byleby WXMD
o zdrowiu swoim miała staranie. Pisałem do JmP. Wuja, iakoteż do Xcia
Wuja Wileńskiego, obudwu upraszaiąc, ażeby się pogodzili, a Nieprzyjaciół swoich
nie cieszyli. Mam jakiś presentyment ufundowany na ufności w Panu Bogu,
że się to wszystko kiedyś zgodzi. Barzo żałuię tego, że w Warszawie będąc
nie wiedziałem o tych kwestyach, które teraz Interes zatrudniły, bobym
obudwu ciszyć nie zaniechał, to za nogi trzymał nie puszczaiąc ich z Warszawy
póki się nie zgodzą: ale coż się przewlekło to nie minęło, wiem że kiedykolwiek
za pomocą Boską zgodzą się, a Nieprzyjaciele Nasi płakać będą. Ja
w doskonałym zostaię Bogu dzięki nayzupełnieyszym zdrowiu, nawet y na nogę, nie
umiałbym pospieszyć służyć WXMD gdyby od Wilna Tuchola tak bliska
była jak Słonim. Co nie mogąc czynić z wielką Mortyfikacyą moią,
listownie zapytam wyznaiąc, żem iest na całe życie z prawdziwie przy=
wiązanym Sercem, oraz z jak nayglębszym Respektem

+

JWmu X. Koadjutor Wileński do JW. Pana Sapiehy Woiew. Podlaskiego. z 11 Jan. 1741 z Wilna

Wyrazić niemogę, jak iestem zmortyfikowany, że nemam relaciy o zdrowiu y sukcessach mego Dobrodzieja, day Boże jak nayporządnieyszych. Ja absolute nie mam co doniesć. Wilno pustkami, każdy oprzyszłych Seymikach myśli; Wileński Seymik summopere periclitatur, bo ma siła Konkurentów, ale ja go ieszcze pewnie niebędę. JJP. Imć Moszkowska Pisarzowa Litewska wzięła szlub z sługą swoim P. Towiańskim we Spizarni u Inwalidów od xiędza Manteklaptusa, który za to ze dźdzem trafił pod szynę. Te Państwo młode uiechało z Wilna, a Szlub deklarowano pro illegitimo. Panowie Imć Moszkowscy Fortunę wszystko oney zaiechali y Dzieci pozabierali. owo zgoła Kalona Hystorya, z której urośc może wielkie Prawo, bo ona ma Zapisy. Ten Romansik przy Karnawale wypadł w dzisiey, pisząc tenerrimo affectu przynależytę weneraciy.

JWmu X. Koadjutor Wileński do JW. Pana Marszałkowego Hetmana Pol. WXL. z 11 Jan. 1741 z Wilna

Tym samym, żebyśm uprosił u Brata mego aby nomine meo chciał substituere osobę do Assystowania Exdywizyi Dobr Kowelskich, niemiałem raciy wypraszować umyślnie na tamto mieysce affidowaną osobę, y że tak sobie postąpię, iessze w dawnieyszym Liście do WW. pisanym opisałem się. Że zaś WM. tęż samą porztes drogę, podobną do Brata mego uczyniwszy rekwizycyią, Jestem tego zdania, że się to convenienter stało. — OO. XX. Dominikanów dawniey nie tak dare, wczoray zaś Kathegorycznie oddebratem upewnienie, że nie myślą forti manu zaieżdżać Pałacu per venerationem powagi WW. oraz Considerationem na moią Instancyą, ale że tylko kontentować się będą porządnie od prawić za przybyciem tu JX. Giecewicza dotychczas nieprzybytnego, zachowuiąc dla siebie gradum Juris. Interim można będzie WW. convenire oretenus JmX. Hanusewicza Proinwizyała Dominikańskiego

[signature]

w Prusienskim kraiu znayduiącego się, obliguiąc go, aczeby rekomendował tuteyszym Dominikanom Constantiam in promissis. o okoli: cznościach przyszłych Seymików nie mam osobliwszego do doniesienia nadto: że lubo tu umnie JP. Skorulski, oświadczaiąc się, że chce być primo loco Deputatem z Wilna, ma się oto starać, etiam cum discrimine Seymiku; o tę samą Funkcyą starał się JP. Czyż Sendzic, ale teraz iest zabawiony, bo kazał robić mieniną Trunę dla żywey Żony tu chorużyney, która ieżeli convalescet, będzie incompstabilis, y podobno z żalu, niebędzie in statu starania się o Funkcyą Publiczną. Wyrazić niemogę z iakim wdzięcznym Sercem odbieram łaskawe Kontestacyie WW., wiele mu obligowanym będąc, że znaszo doskonale nieporoszona ad Cineres życzliwość moią; w takich będąc Sentymentach, sam się do myśli Interessa WW., iak własne recomendare Przyiaciołom moim, ieżeli którzy suncedet mi utrzymać in Charactere, pewnym będąc że WW. tenże sam fawor wzaiemnie prestare będziesz raczył. In reliquo, ieżeli co nowego osobliwie o Seymikach ocurret, doniesc nieomieszkam, teraz piszący betem Cultu przynależytey obserwancyi.

JW. Xiąże Koadjutor Wileński do JW. Xiążęcia Kali Sapiehy Kanclerza WXLitt. dnia 28 Jan. 1747 z Wilna

Niechciałbym miał wdomość JW.WP. iako aczebym się przypomniał łasce y respektowi WW. z moią odzywaniem Submissyią, bo teraz in hac Metropoli suma sollicitudo, a tym samym wielka sterilitas nowin; iakoż pospolicie w Księstwie Litewskim, w tym miesiącu Antekomicyalnym, Bliąż communiter pełne proiekta które islucescunt na początku Trybunałów et in tractu onych nic tedy pewnego pisać niepodobna, chociaż auguria formowoć możemy, iak w Kalendarzach, kto będzie Panem rocznym, widząc teraz pełne zachody w kiedyś Wrzecionstwie y Powiecie, zdam się że iak

z Aspektow y wyborow można chociaż sine certitudine koniecturować, że zabierasię naydni posępne dla Dłużników Jm Pana Krayczyka, Pater y wlewtie dupliciter tituło Filius starasię o affidowane subiekta w każdym Urzędziku y Powiecie, mojm zdaniem, nie non caret mysterio. Ja tandem z łaski Boskiey lepszey się znayduię sytuacyj, ktora od dawnego czasu z tu zaczyna pierwszym, ja i stem barzo indiferens, kto będzie Marszałkiem albo Deputatem, będąc paratissimus gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus. Jm P. Wojewoda Mścisł[awski] wespół z Synem starasię o funkcyją. Zwielkiey mortyfikacyą moią od dawnego czasu niemam relacyj de successu Brata mego y JoX[iężny] Bratowey moiey; Dziękuię jak nayuniżeniey WPD za łaskawą pamięć na Synowca mego, y iezeliby za wakować Stolnikowstwo Litewskie, pisać do Dworu nieomieszkam, bo przedtem niezdatnymi się z tu racyj odzywaią. Interim supplikuię WPD azebyś postarać zanim racyj, ieżeliby fatalny Ewent miał subsequi dla Jm Strażnika Litewskiego, o którym nowina zawsze prędzey pervenit do WD niżeli ratione vicinitatis, ale też że do pomocy jego wszyscy recurrent, jako ad fontem. Jn hoc casu nil intentatum relinquam, spodziewaiąc się pomyślnego successu favente Numine przy protekcyj WPD, do ktorey wczesnie oddaię Jm Stanisława Pieńskiego. Czekam cum anxia sollicitudine nowiny o Ewentach Lwowskich, day Boże utrique parti Spiritum Consilij et Pacis, obawiam się barzo, aby emulacyjami szymotrucey nie zubożali cum notabili dispendio Substancyj utriusque Partis. Rekomendowałem JP Refferendarzowi Koronnemu, azeby oddał ad Typum Manuskrypt Orzechowskiego Institutionum Politicarum napisany ad normam Politicorum Aristotelis, ktory censetur w Cudzych Krajach pro Demosthene Roxolano

Posłałem mu adress do Bibliopoli Bawarczyka. Swiętosława Orzelskiego Manuskrypt, niejest mi znaiomy, yztąd ignoti nulla Cupido. Mowę JX Kanonika Massalskiego posyłam, ieśliby się to mogło pomieście in Suada Latina Oratoria, byłoby to Bywe gratissimum, co ja mam pro principali obiecto.

JWJmć X Koadjutor Wileński do JWJmć Massalskiego Hetmana Pol. WXL z 28 Jan 1747 z Wilna

Jakom życzył uważanie collaty z WPanD et cum Ministris Pacis et Belli Consilijs, aby do Dyrekcij przyszłego Trybunału assumatur JP Wojewoda Brzeski, tak ztego cieszę się wielce, ierzyć będę, gdy onemu ten cedet honor, wiedząc że dla spolnych Interessow naszych, będzie zawsze circa Justitiam favorabili; Teraz nic nie mam osobliwego ad deferendum WPD nadto: że JP Pisarz odezwał się do mnie, oswiadczaiącą, że chce bydź Deputatem, a wzaiemnie zamawiaiąc sobie promocyą do Pióra, Kadencij Ruskiej, ktoremu służyć gotowem, in casu że adjuvabitur suffragio WPa, Zostaię znależytą zawsze Weneracyą

JWJmć X Koadjutor Wileńskiego do JW JX Załuskiego Reffer. Koronnego z 30 Jan 1747 z Wilna

Dziękuię uniżenie WP że rozkazał dla mnie przepisywać Carmina Joannis Dantisci, wzaiemnie u mnie przepiszą Florum Samogitium usznie upraszam WP aby nikt niewiedział, że ten Manuskrypt wyszedł z mojej Biblioteki, bo w nim znacznie perstringitur memoria pewnego Człowieka Zacnego znaczney y mocney Familij w Oyczyznie naszey. Jakoż obawiaiącey się nigdy exkuzowałbym się dać kopią tego Manuskryptu, gdyby mię niezaszły względy mego

Kochanego Dobrodzieja, ktore tak rewerem zczytałem, że onę omieszkać ani chcę ani mogę. Iteratis vicibus upraszam WMD azebyś jak nayprędzey promowował editionem Poematum Critij Archi-Episcopi Gnesnensis, ale trzeba onę troszenkę purgare, bo ma niektore rzeczy swobodne; Exkuzuięsię wprawdzie że to były Juvenilia Carmina, ale to nieracya dla Chrześcianina y duchowney osoby, bo w kazdym wieku potrzeba się sprawować conformiter do stanu swego. Mam y Ja niektore Jego Manuskrypta opera, to iest Listy y wiersze, ktore mi kommunikował JW Dunin teraźniejszy Kuchmistrz Litewski, zkwapiałem się z Modestyi tego Kawalera bo człowiek było obscæni, to wszytko wyrzucił z swoim Manuskrypcie. Libros Politicorum Orzechowskiego życzę posłać do Bibliopoli Krakowskiego, ktory mię assekurował, że rekomendowany odemnie Manuskrypt, każe swoim kosztem wydrukować w Niemczech konfidując moiey Zalecie. Jakoż posyłam List do niego. Niewątpię że ta Xiążka barzo spodobać się będzie w cudzych kraiach, bo ten Author iest tam notissimus, wielce Go estymuią wszendzie maiąc pro Demosthene Roxolano z Eloquencyi y exsollititate racyi, ktore zczytał dawać. Życzę tedy barzo tak pięknemu y pożytecznemu Manuskryptowi sine mora Publico kommunikować. Swiętosława Orzelskiego opus niebędzie tak popularne w cudzych Kraiach, a dotego takowo łatwo może wydrukowane w samey Polszcze. Soli: Jest takze racya śpieszyć z wyprawieniem tego Manuskryptu do Krakowa, bo W. Sol: chce pewne swoje Manuskrypta rekomendować ktore zapewne nie będą tak pożyteczne, jak opus Orzechowskiego, a namieniony Bibliopola tandem weźmie, y tamte opus minus utile do wy

drukowania

Wydrukowania, gdy się nie doczeka, czego przytoczmy szego.
Manuskrypta które W. Orzeł. rekommendować chciałem, są te:
Lauxmin Theologia moralis, quatuor Tom: in 4to. Secundo Calen
darium Hiero Poeticum sive Elogia Sanctorum singulis diebus
Anni occurrentium unum Volumen in 4to. Pierwszy Manuskrypt
iest dobra Theologia moralna, ale na takich Authorach nie scho=
dzi w Europie, drugi Manuskrypt który mam przepisany
consistit kompletnych wierszach Łacińskich vario genere in
Laudem Świętych, każdego dnia przypadaiących. Jto iest piękne
opus, ale że Orzechowski będzie miał maiorem plausum w ów=
dzich kraiach, iest to raz widoma. Przytem z podziękowaniem
pretium za księgi z Biblioteki W. wzięte, ordestanie karty da=
ney uniżenie proszę. Pewny Zakonnik Jezuita Lutherany naszey tłuma
czy z Francuskiego na Polski piąty Tom Historij Lengleta Prin=
cipes de L'Histoire zawieraiący w sobie Historyą kompletną,
jeżeli kto zaczął tłumaczyć to opus, a lub pranotuit, proszę mię
informować, ażeby Tłumacz nie miał zawodu, który raz, Lat temu
sześć circiter, znacznie szkodował, bo przetłumaczył Geografią
Neblota z Francuskiego na Polskę, niewiedząc że jeden Lubieński
iuż wtedy tegoż Authora przetłumaczywszy, kazał go Druko=
wać w Warszawie z swoimi przydatkami. Chciey też to Wać Pan
divulgare inter Eruditos Nostrates, ażeby którem nie przypa
dła ochota udać się w Tradukcyą namienionego Authora
To opus w tym Kolei będzie zaczęte, że iest do potoczy doprowa
dzone z mocy rady, zapewne będzie tego Kolei Drukowane
w Warszawie, co Volumina maiące w sobie Historiam profanam

Niebronimy nikomu tłumaczyć, bo tylko iedna Historya Ecclesiastica w Wilnie tłumaczona będzie. Notandum że też Rewolucya Portugalska Vertota, recenter tu w Wilnie często przetłumaczona przez tegoż JmX Kanonika.

JWJmX Koadiutor Wileń. do JWJmP Sapiehy Kanclerza WXLitt.

Następuiących seymików antiprologus y zwykłe przy nich zabawy nie pozwalaią mi, słowo w krótkich expressyach kilka desideriów z Bożey ustęp WM. Supplikuię tedy aby recenter wakuiącą Plebanię Trabską post fata JmX Stanewicza oddał JmX Tomaszowi Szymakowi Notariuszowi et Consistorii Vilnen. Berzniką zaś post fata JmX Konzana Dziekana Lennen. JmX Józefowi Neyssowi Bezbytem Decani Vilnen. favore którego iuż raz WM. podałeś prezentę ale podobno w gabinecie królewskim hæsit. Notandum że za tym samym iuż JmX Biskup Wileń. acz wiem że kollega WM. osobliwie do Plebanii Trabskiey iako ad beneficium satis pingue promowować będzie fortiter iakiekolwiek ulubione subiecta swoie, iednak ieżeli to będzie zdało WM. można będzie do rekomendacyi wspólney że i kapdam się wsparli mistanceyi obok Biskupów Coadjuti et Coadjutoris. Ex solo zelo pro unione supplikuię WM. abyś chciał mnie niewygizanego dla wypromowania na Metropolią uszlachtowanego Subiectum bo mamy na następuiącey kommissyi którą w Nowembrze w Warszawie [illegible] reassumowa wać.

będziemy Lutando cum disunitis siłę może zbudować
ten ritus a w nim wiara święta, o co tedy precise upra
szam WP de caeteri zdobywaią się nad wszytkich prze
Jenibilius JX Arcybiskup Połocki ktoremu etiam ipsa
invidia przyznać musi że iest wzorem pobożny y wzo
rny Prałat Pater Societatis powinniśmy go promo
wować dla tego samego abyśmy porzli prawie prze
nosząc go z Arcybiskupstwa Połockiego na Metropo
lię podług dawnego przysłowia sit divus dummodo
non vivus. Gdybym był trwonistą Jezuickim pocztą
pobiegłbym do Drezna żebym tego rownego zmarłego
przesadził na wyższe mieysce bo wtedy mogłoby Arcybisku
pstwo Połockie upaść więc spokoynego Prałata gdzie
vicissitudine rerum hinc anaec alterno choro uszłuzy
tenże Xiążę JMc Woiewoda Wileński y JP. Wda Podlaski
piszę do mnie oznaymując spolne radości swoie że się
zgodzili dziękuią mnie żem ich listownie exhortował
aże się więcey nie kłocili day Boże tego Panom wzwa
iętek żeby tego więcey nie było a co do tego punktu czech
spero et opto.

JW Jmx Koadiutor Wileński do JW Jmc P. Ogińskiego
Kasztellana Witebskiego

Maiąc prawdziwą ochotę wszelkie WmPana rozkazy exa
cte pełnić porozumiawszy konfratrow non recusabo pusz
czenia sobie lasu y kahału Witebskiego ieżeli mieć iedno obli
gować nie będę abym albo sam trzymał albo nie puszczał.

tylko pewnym zdeterminowanym osobom w części zwykła
czynić Kapituła a że takie materye non tractantur tylko in
Capitulo Generali w Rzymie więc nie może mi pewnego
w tym punkcie teraz donieść WMP ponieważ zaś przed te
porę przy wychodzącym następującego zborzata ureni że
się znajdować będzie bytność WMP w Wilnie zaraz wtedy
ustnie nie omieszkam donieść de successu nayczyniay
moich życzę dobre zdrowia y we wszelkich zachodzących
rozkazach skuteczne oświadczę że jestem z prawdziwą
rozkazów obserwancyą.

JWP X Koadjutor Wilen.

do Bazylianów

Zwyczayna ta Zakonowi WMPP obserwancya y dosłużenie
na świecie sacra militia we wszelkich rekwizycyach prom-
ptitudo tym więcej bierze wemnie incrementum gdy z je-
dney strony widzę że WMPP istotnie zkommunikowali o praw-
dziwej mojej ad Religiones owych addykcyi a zaś ex
altera parte znam doskonale że na nominacyi Metro-
polity należy do tak wysokiej godności talenta mają-
cego fundującej po wielkiej części prosperitas Zakonu
WMPP a totius S. Unionis integritas chcę mu tedy deklarować
ile sposobów mieć będę tych wszystkich zażywać aby WMo-
ściów świątobliwe intencye pomyślny odebrały skutek
chociaż z racyi ustnie wyrażonych które kommunikować
będzie WMPP JP X Rytto Wikary tutejszy z dobrą miłością że
w teraźniejszej koniunkturze mieć o to starania należy
aby utrzymać się subiectum od WMPP rekommendowane ne

metropolitanskiey godnosci odkładaiące ad felicioria tem
pora manutenkowan directum liberæ electionis ktore ledwo
nie aequivaleret wprowadzone teraz jus recomendationis a
religione bo to hunc przynioslo by UnSS fructum wi
dziec wstatwione Metropolitana Prałata należyte ta
lenta maiącego y UnSS Zakonowi przychylnego ktory bedące
in hac sede collocatus uniti studiis z Biskupami Zakonnemi
Za przybyciem Pana do Polski daleko łatwiey mogł by ape
rire Sacro ordini UnSS jus electionis Sukcessora co va
cante sede iest rzecz trudnieysza z siła okolicznosci
a z tey pryncypalnie ze Magnaci maiący intencyą uszczy
mać od siebie obrane subjectum uczynią się Propugnato
rami regiæ Nominationis a tym samym znaydą u Pana
facilem aurem a zaś plena Metropolitana sede tak
się może ten interes dextre traktować ze ledwo nie na
pierwszy otrzyma się a Majestate favorabile respon
sum w tym punkcie innotescent conatus Zakonu UnSS
y nowego Metropolity starania Panom Swieckim ocze
sto szukaiącym quæ sua sunt non quæ Jesu Christi
Zeby zaś w teraznieyszych okolicznosciach principaliter
Dwor zapatrowal się na rekomendacyą UnSS odda
wnego czasu zwłasnego domysłu pisałem instando do
JmX Nuncyusza chociaż mi nie były wiadome documenta
na ktorych UnSS jus Electionis Metropolity fundowacie
kopią listu tego po Francusku pisanego Łaski nie wenrzsthuin

doskonale dla pospiechu przetłumaczonego oddałem JmX
Wikaremu z ktorego WMP poznaie że cżeli mocno pro
prio byłem sollicitus aby nie myże subiectum tylko reko
mendowane a Sacro ordine WMPBrzymato Metropoli
tanam dignitatem pogotowiu non intermittam do tego pro
posse contribuere gdy mię WMP invitant obligaiące
teraz zaś rekomenduiąc się sacris orationibus et Sacrificiis
całey Prowincyi WMP y należytą sacrae religioni cony
oswiadczywszy weneracyę przesyłam dla WMP z partykul
larną estymacyą. et Distincto Cultu.

Jasnie Wielmożny X Koadjutor Wilenski do JoXcia Radziwiłła
Woy Wilenskiego 1747 d 12 Feb Warszawie.

Miedzy siła chwalebnemi dziełami ktoremi WXM conciliat
sobie w oyczyznie naszey universalem amorem et veneratio
nem y to cżest non postremum że osoby maiące honor do
siebie należeć gdy ich nieodzna sorti chce deprimere
zaszczycaż swoią protekcyą zwyklesz: cżest tego dowodem
inter multos JmP Starościc Zmuydzki Siostrzeniec nasz
za oswiadczone ktoremu łaski podziękowawszy WXMci
upraszam uniżenie aby też dla JmP Starosica konty
nuiący favor chciał providere aby fortuna onego zna
cznie zdezolowana in Nihilum obrocona niebyła adhunc
effectum suplikuię WXM aby pisać raczył do JmP Sta
rościny Zmuydzkiey zapraszaiące onę iuż ex proprio in
pulsu na początek następuiącego Trybunału do Wilna

bo wtedy WXM mogłby wszędzie wto powagę swoią per
media pausia tak wszystko ukoncertował że matka swoią
gauderet własnością y syn post sera ona fata w niektore
należytey uczestney substancyi. Co bez szkody JW Starościny
Żmudzkiey w Wilnie stać się nie może zaniosły tedy niższe pras
ssu przez moie apinno y dnym mitando uniżenie do
WXM aby nie chciał vitio vertere JW Starościcom Żmudzkich
że się żadnie wobligaci dla Domowych interessow
swoich nader Zatrudniowych absentować się często od assy
stowania WXM Wodzowi swemu. Contrarium piszą się
z prawdziwą propensyą oraz należytym respektem.

PS. ieśliby WXM chciał z łaski swoiey wniść w wymienionem
interessu JW Starościca Żmudzkie y JW Starościny Żmudzkiey
służyłby WXM iako opiekun JW Starościny ale regiminis
ante omnia afflicto pulsend ... Pani w Wilnie na pu
czystym Trybunału.

JW JmX Koadiutor Wileń. do JW JmP Branickiego Woiewody
Krakowskiego dn. 7 Febr. 1771 z Wilna.

Zatrudniony Zabawami zwykłemi pod czas Seymików
Deputackich nie mogłem przeszłą pocztą odpisać na
list WMP a teraz przy zasłaniu mocy Generalney wy
pełniam donosząc że tandem nakłoniłem JMX Bi
skupa Wileń. do approbacyi proiektu ktorym Plebania
Wasilkowska ma być obrocona w Filiam kościoła
Białostockiego. Jedynie tedy o to chodzi aby Księżna

iako Kollator miejsca tego swoy nato per instrumentum
dał konsens życzę tedy to iaknayprędzey procurare
a otrzymawszy takowy instrument wyprawić się JX
Gozdzińskiego dla wzięcia inwestytury na Probostwo Biało
stockie. JmP Borkowskiemu nie mogłem teraz u
służyć ale w Kole następuiącym gdybym był wcze
śnie informowany pretio wielkiego u mnie zawsze
waloru rekommendacyi WMP chętnie pilnie zechcę
intencyę onego Co wyraziwszy przy tey okazyi
niedostaynie łaskawemu sercu oddaię się prosząc
z prawdziwą serca przychylnością przy należytey
weneracyi.

JWJmX Koadjutor Wilen. do JWJmP Sapiehy
Wdy Smolen. d. 8 Xbris 1747 w Wilnie

Odebrawszy przez JmP Podwoiewodzego Smolen. list WMP
we cztery dni po skonczonych seymikach wyrazić nie mogę
iak iestem zmortyfikowany że pełnić rozkazow WMP nie
mogę służyć JmP Podwoiewodzemu do Funkcyi Deputac
kiey ktory benevole sam recepit maiąc na sobie nexum
Juris chociaż ex proprio impulsu bo mi ieszcze list
WMP nie był oddany tak się wszystko wykierowałem że
stanoby infallibiliter in Charactere gdyby tego pretendo
wał. z drugiey zaś okoliczności ieszcze bardziey iestem
sollicitus że obrany iest w Smolensku WMP e diametro
przeciwny Deputat ktorych lubo było dość trudno arcere

jednak non deffret wtym moie staranie gdyby mię zaszła wczesnie rekwizycya WM y informacya ospra wie tego ktorą rozumiałem bye doskonale do tych czas sopitam gdy mi tedy invida sors niepozwoliła służyć WM skutecznie życzę sobie wczas dalszy mieć campum oswiadczenia efficaciter wrzeczach okolicznych ze iestem z prawdziwie dzieczliwym sercem przy należytej weneracyi.

Jmć X Koadjutor Wilen do Jmć Massalskiego Kasztellana Wilen z 8 Febr 1771 w Wilnie

Barzo się cieszę ze sub auspiciis WM Stanów Deputatem JW Wda Brzeski nasz dawny y dobry przyjaciel, uniżenie dziękuię WMPanu ześ od niego otrzymał spowiedzieniem ze będzie dla interessow naszych circa justitiam favorabilis. Jmć Mońkiewicz nie mogł stanąć inaczej tylko z JP Horodenskim bo inaczej seymik rueret ktoremu przeto interpozycya WM służyłem iak wiem ze mi da w tym fidele testimonium chociaż znayduię się in litigio z bratem moim JP Woiewodą Podlaskim spodziewaiącymsię ze te od nie dawnego czasu wszczęte dissidium potrafi sopire powazna mediacya WM iakoż nie wątpię ze ubrasque pars będzie wtym aequanimis. Jmć Łopot uwierzy sobie wczesnie y sekretnie ledwo nie wszystkich Smobanow całe ex improviso wieczorem przed seymikami comparuit a ze za intra stanów Deputatem uczyniony na siebie protest stawy wielkim kosztem uspokoił y tak adwersarzow swoich,

z swemi Fautorami w kredensie dla siebie podpisanymi
złoży obczyz ad Coram. Regestr Deputatow po
sytam. JmP Boguszowi społnemu Przyiacielowi na
szemu do piora Kadencyi Ruskiey służyć pragnę
z całego serca, caveant modo Numina copki Colle
ti consilii z WmP w tym punkcie y w dalszych
promocyach officyow Trybunalskich. Dla wykierowa
nia ad mentem naszą piora trzeba będzie starać
wypersuadować JP Łopotowi aby kontentował się Laską
Skarbową non violando w rezerwowane na nasze
repartycyą pioro Kadencyi Ruskiey. JP Woda Brzeski
teraz in vicinia WmP znayduiący się nie wiem
czy nie będzie mogł do tego contribuere, z Mińska
w będziem mieli iest to curiosum bo tam antagonisci
JP Łopota albo raczey Fautorow Jego staraiące się mocno
ten seymik utrzymać skoro nie będzie relacya
o dalszych seymikach kommunikować one nie omieszk
kam aby i my mogli z tego regestru wziąć wczesne
mensuras ex re capiendo Consilium co wyraźniey
zostaie.

JmX Koadiutor Wilen. do JmP Sapiehy
Woy Podlaskiego z 8 Febr 1747 Wilnie

Donaszam WmP że JmP Horoderski długo oponowawszy
się JmP Mińkiewiczowi tandem zwinsię zgodził y
stanęli razem Deputatami chociaż na Dyrektorze
wyszła protestacya ktora że niepokoiona będzie wszystk

dniach, iest to certissimum tak z tey racyi że się Oto barzo stara Jt Monkiewicz iakotez że Bolestaniei wiedzy barzo dobrze że Jsn Wda Wileń ma zawsze za punkt honoru utrzymać Deputatow tego Wdztwa znaiąc tedy Szlachta że to irritus labor łatwo się dadzą ad recedendum wyperswadować osobliwie gdy do tego accedent pozłociste racye iednak Jmt Monkiewicz zawsze mieć będzie antagoniste do pióra z Jmt Horodenskiego ktory ma recurrere do promocyi Wmć. Jmt Łopot ex improviso ku zbiegszy stanoł z Smolenska Deputatem y protestacyą na siebie uforonowaną wielkim kosztem zgodził. Jmt Bogusz mały z Mozyra Deputatem ktoremu wespoł z Jmt Hetmanem Polnym deklarowaliśmy słowy do pióra kadencyi Ruskiej wielka to będzie dla nas szkoda ieżeli nie utrzymamy tak poczciwego Kawalera y doświadczonego naszego Przyiaciela myślę osposobach ktoremiby można allicere Jmt Łopota do kontentowania się Laską Skarbową niewiem iak to succedet de caeteris pewnego augurium formować nie można aż gdy będziem mieli regestr zupełny nowoobranych Deputatow. Proszę mi dawać znać o obrotach swoich bo mnie to nieskomparowanie mordykuie czyni sollicitum gdy owych nie mam relacyi będę constanter do kochanego Braciszka z Dobra tenerrimo affectu przywiązanym zostaiąc oswiadczaiąc

piszę się na całe życie przy należytey Weneracyi.

Biskup Koadiutor Wileń: do JoPana Massalskiego Kasztellana Wileń: d. 17 Febr. 1747 w Wilnie

Zgadzam się cale z WPanem y zawsze byłem tey opinii że wiadomy konkurrent do pióra może być wielce periculosus dla spolnych interessow naszych z tey konsyderacyi starałem się wszelkiemu onemu wyperswadować rzecz ab ambitu ale nie efficere nie mogłem choć nato cały wieczor strawiłem nie widzę tedy inszego sposobu iak zażyć do tego JPana Wd Brzeskiego. Ja zaś także nieomieszkam do Kowieńskich Deputatow Braci moich upraszaiąc aby nie chcieli wiadyować słowa swego ni suffragio dando ad munia z bd nastempuiącego. JPan Bohusz stanol Deputatem z mocy ktorego do pióra promowować wespoł z WPanem życzę sobie z całego serca JPan Biskup Wileń: nie chciał umieść w uważaiąc z JPanem Łopottem. Z listu Brata mego z tego rozumiewam że kondescensya kornika bodaysię nie zerwie przeszłey porze spodziewam się mieć otego dowodnieyszą informacyą ktorą communicare nieomieszkam, to wiem że JPan iako mnie oddalony przeciwko mnie będzie z nawet od Brata mego o tym wiadomy Ks. do wprowadzenia JPana Łopotta aby się kontentow ad Lasku Skarbowy zatwo może contribuere X. Wd. Wileń osobliwie mam y też wszystkie różne sposoby graffikacyi ktorego do tego niedaleko mego starania perswaryi X. Podlaski y tenstaneyę za JPanem Bogurzem.

Jużmu X Koadjutor Wilen. do Jużmu Potockiego Wdy Belskiego z 17 Febr. 1747.

Wielce obligowany iestem WMP. że mi Braterskie swoie kommunikuie rozkazy chciałeś skutkiem dostarczy przyiaźni którą mię distingvere raczysz wzaiemnie upewniaiąc że we wszelkiey WMP. rekwizycyach chętnie służyć będę gdy to non excedet metam possibilitatis meae. Z wiadomą osobą widziałem się y z niey zrozumiałem że iest w mocney intencyi unikać wszelkiey kollizyi y że wszytkie swoie tak układa interessa aby się mogł w samey bawić Ekonomice po niedawnym ożenieniu. ex moderno sistemmate teraznieyszych koniunktur iest to pewna że non est de tempore WMPana ułożony a mnie kommunikowany proiekt ad executionem przyprowadzać. Co wyrazinie oświadczam się że iestem.

P.S. Dziękuię serdecznie JMP. Stte na punkt strone lokacyi summy wyraziłem obszernie zdanie moie w liście do Siostry moiey pisanym życzę sobie aby to się stało cum debitis solemnitatibus iuxta praxim solitam w Koronie.

A Mr. Baudouin de la Congregation de la Mission Vilna le 27. Janv. 17.47.

En vous renvoyant l'argent que vous avés bien voulu me procurer je vous remercie avec toute la recon-

noissance possible de la peine, que vous avés pris en me le procurant, je vous assure que j'en conserveray toujours la Memoire, pour l'ajouter a tant d'autres obligations, que je vous ay. Je me recommande instament a Vos Saintes prieres et Sacrifices, et je vous prie que j'y aye toujours une part. Je finis en vous assurant que je suis constament avec une veritable amitié, et une Veneration particuliere pour toute ma Vie.

A. S. E. Mad.e la Comtesse Potocka Palatine de Belsk
Vilna le 17. Fevr. 1747.

Comme vous avés deja touché la plus grande partie du revenu que vous me demandés, je crois que vous avés trés peu a desirer de ce coté la, ayant toujours eprouvée que je me suis acquité de cela avec la derniere exactitude, je ne puis donc point comprendre surquoi se fondent vos plaintes, car si vous en avés quelques unes, qui soit raisonnablement fondés contre mon frère, c'est un point qui ne me regarde nullement. Quant a moy Mad.e je vous ay donné une assés grande preuve de mon attention meme a cette heure, puisque pour vous faire plaisir, je vous envoye de l'Argent de mon propre revenû, quoique je n'aye pas la mine d'etre remboursé totalement des Attinences d'Oszwieie que vers la S. Jean.

C'est de la derniere Importance pour Vous votre fils et meme pour notre famille que le Capital que Vous me demandés, n'aye pas le sort de tant de sommes que vous avés reçus de nôtre Maison en Dotte Je pretends donc que cette somme soit bien placée et pour faire les Choses dans l'ordre et selon la Pratique usitée en Couronne, quand on place une Dotte sur quelque Bien, il faut premierement trouver un Bien et s'informer dans les Grods si ce bien n'est point chargé de quelque autre dotte ou quelque Dette de cette nature des que vous aurés trouvée une terre comme cela, je vous prie de me le faire savoir, et alors je seray fort content de me debarasser de ce fardeau. Je crois Mad.e vous avoir deja marqué ces conditions dans mes lettres, precedentes et si je ne l'ay point fait je m'aquite de cela une bonne fois pour toujours en vous priant de vous ressouvenir de ces conditions necessaries pour vôtre sureté, et que les Freres dans toutes les familles de Pologne ont coutume d'observer, en vous priant d'etre persuadée, que mon Conseil procede uniquement d'un veritable attachement pour Votre Personne, et non par des vues de mon propre

Interest, sur tout que toute la Pologne est persuadée, qu'en servant les miens je garde par la Grace de Dieu, un Coeur toujours fort desinteressé. En esperant cela de l'Equité d'une Soeur a la quelle je n'ay fait aucun tort dans ma Vie, je vous assures que je suis avec une Constante tendresse et une sincere Veneration

JWJmx Koadiutr Wilen. do JWJmx Zyzena Biskupa Smolen. z 20 Febr. 1747 w Wilnie

Chociaż iestem wypersuadowany że żadna mię non stringit obligacya utrzymywania Kapłana w attynencyach Oświeyskich do Dyecezyi WMl należących, iednak deklarowawszy to ex motivo charitatis proximi iakoteż per reverentiam rekwizycyi WMl starai się będę aby JJ. XX Bernardyni Druyscy zesłali tam Zakonnika ktoryby continuo na tamtym mieysciu rezydował ale że to firmiter umowiono być nie może poki nieskonczę z temiż XX Bernardynami dyskwizycyi o annuatę co na początku Trybunału pro certo subsequetur, więc deklaruię interim pisać do Jmx Gwardyana Druyskiego upraszaiąc aby zesłał tam Zakonnika osobliwie sub tempus Confessionis Paschalis podług obligacyi w fundacyi dicto Zoney, czyniąc zaś z Jmxx Bernardynami konwencyę

staraisię ŏgde aby wzieli na siebie obligacyę destynowai iednego z konwentu swego kapłana moribus congruis et scientia sufficienti ad labores Aplicos praeditum ktory ex aliqua portione annuaty z oswiecz przychodzącey będzie miał subsystencyę. Po tey odemnie odebraney rezolucyi nie widzę żadnego w. W. Pan miał in conscientia angi poniewaz z siebie fecisti quod potuisti rekwiruiące go Dziedzica y onego ad vota sua nakłoniłeś, ktory iezeli ex suis principiis in fundamentis Theologiae fundatis nie rozumie aby był in stricta obligatione osobliwei bez zwłoki et instantanee wypełnię obligacyi Pastoris niewiem zawsze miało premere conscientiam WmPana. co et pro mea iustificatione et pro levamine curarum WmP wyraziwszy wyznaię że iestem z prawdziwą y iednostayną życzliwością przy należytey weneracyi.

13. Dziękuię uniżenie za łaskawy wzgląd na instancye moie niewątpię że JmX Ciechanowiecki zyści daną sponsionem. Pobożnie y pięknie pisana Epla Pas.lis WmP własnie mię iczas doszła bo teraz immersus iestem w czytaniu rożnych Synodow y listow Pasterskich między ktoremi moim zdaniem excellunt Synod y list JJmi Łubienskiego Epi Luc. iakoteż ostatni w Płocku odprawiony Synod teraznieyszego XJmć Biskupa Krakow. et Epla Pas.lis kompozycyi JmX Wizytatora teraz

462

neyszego Xięcia Biskupa Poznan. Teraz że Metropolia iuz iest oddana ad recommendationem Swiet. Panow Jmx Rudnickiemu Episkopowi Łuckiemu ale to indiget Confirmatione.

Do Jw Jmx Srebnickiego Arcy Biskupa Połockiego d. 21 Febr 1741 w Wilnie

Z zwykłey mocy ku WmP weneracyi ufundowaney na prawdziwey estymacyi wysokich Cnot Jego chętnie pełnie wszelkie rekwizycye WmP i ulez skoro mi WmP poufale intencye moie kommunikowac raczyłes zaraz pisałem bez zwłoki do JmP Kanclerza upraszaiąc usilnie aby WmP do Metropolii promowowac raczył aze wiem Pana tego przywiązanie ad personas WmP adversas dałem ad intende że takim sposobem mogłoby zawakowac Arcy Biskupstwo Połockie nie wątpie że będzie miał cordi efficaciter usługi WmP ale to rzecz pewna że gdyby mi była kommunikowana intencya WmP przedzey mogłoby to wszystko z zręcznieysię wykierowac teraz zas obawiam się aby ktokolwiek z koronnych Jmc Biskupow KKU jultus promocyami Panow Swieckich niu przedzib w otrzymaniu nominacyi na Metropolią cze go obawiaiąc się ex proprio impulsu pisałem dawno do Jmx Nuncyusza wyrazaiąc że interessa unii wielce by periclitarentur gdyby ad gradum Metropolii per properam nominaonem był promowowany Prałat

mniey wnosziaus pobożnością nauką y roztropnością talenta
mi nader potrzebnemi do tak wysokiego stopnia a za
tym radziłem starać się aby in Delectu Subjectorum z wolna
postempowano zapatruiąc się na rekomendacyą Zakonu
S. Bazylego, co iezliby się mogło wykierować aequivale
ret nie iako liberae electioni z ktorey manutencyą nie
życzę się odzywać z roznych racyi z ktorych pryncypalną
krotko namieniam nie wątpie że libera electio Metro
polity byłaby wielce ukili nie tylko S. Religioni S.
Bazylego ale też znacznie contribueret aby S. Unio
in pietate et scientia coraz bardziey floreret ale wia
domo WmPanu że panowie swieccy pospolicie o interesa
kościoła Bożego nie barzo są sollicitii w promocyach du
chownych bardziey upatruiąc aby swoie utrzymali kre
aturę nie wątpię tedy że tegoż samego pretextu utrzy
mania iuris Regii in nominatione zażyliby na od
stręczenie tych ktorzy chcą utrzymać sprawiedliwe ius
liberae electionis Metropolitae Krolowie też w takich oko
licznosciach łatwo sobie choć bez racyi punkt honoru for
mują a potym uporczywie swoie utrzymuią pretensye
Jezeli zaś za Kurryesz potrafi Dextre teraz wprowadzić
majestatem aby się oglądało na rekomendacyą Zakonu za
tuley będzie można inclinare potym ex Principii aby
recedat a iure nominationis gdy oto starać się będzie
unitis viribus z Biskupami Łacinskiemi nowy Metropo
lita za rekomendacyą Zakonu SB nominowany a tym samym

464

et ordini Jawem y nalezyte maiący talenta do tak wy sokiego stopnia wielkiey konsyderacyi godnego nie tylko w Oyczyznie naszym ale y w obcych Krainach. Ze wszystkie wysokie y chwalebne attributa upatruię w WMPanu nie tylko z mojey życzliwości ku osobie Jego ale też ex zelo ktory mieć powinienem pro manutentione et dilatatione S. Unionis Bożą gorąco prosze in cujus manibus cor Regis aby nie nachodzil inszego przeszkod nominacyi tylko na osobie WMPana do czego propone ile możno się w ten mnie będzie contribuere omni possibili conatu deklaruię. Teraz piszący się z zwykłą weneracyą.

JWJmP Koadiutor Wileński do JmPana Chodkiewiczowy

W dziny Brzeskiey z 24 Febr. 1747 Wilno

Jako prawdziwym sercem wszelkiey życzę WMPanu pomyślności y oney zawsze wzachodzącey rozkazał służye gotowem tak gdy odbieram wlasnie WMPana dowód że uznawać raczysz życzliwe sentymenta moie nowy biorę pochop do stała zenia tym ochotniey WMPanu chęci nawszelkie Jego sluzenia skuteczne zawsze oswiadczyć pełniąc poufałe Jego rozkazy ze ciskom z prawdziwą submissyą.

Do JWJmPana Massalskiego Kasztellana Wilen.

24 Febr. 1747 w Wilnie

Rowne będę persvasus iako WMPan że iest to dla nas rzeczą wielkiey konsequencyi utrzymać przy pierze kadłnej kurskiey affidatum subjectum pisałem do rożnych Jmp

nowoobranych Deputatow o ktorych rozumiałem że będą
ad vota nostra powolni upraszaiąc aby niechcieli w
żadne wchodzić Deklaracye strony pora Kadencyi
Ruskiey toż samo ustnie wyraziłem nie ktorym Jmć PP
Deputatom tamtędy przeieżdżaiącym o ktorych porozu
miałem że będą pracować na porbę moię wstrzymać
się żądaniem takowey sporzyi podobnież usiłowanie
continuare w czas dalszy nieomieszkam zwykłym
Trybem Towczyi starania moie cum contentatione
WXMci. Jmć Generał artyllerii z Xiężną Jeymć swoią
znayduie się w Wilnie zdaie się być barzo propensus
Jmć Łopotowi. Jmć Waltozer Stolnik upitski JPP
Eperyesz Syrwiaski Tyszkiewicz Szatkowski
Piorno Zdytański Stwie wszyscy fortissime staraią
się Zamowić każdy dla siebie Laskę Trybunału Skarb
z roznych okoliczności iak zważam w tym Trybunale bę
dzie trudno sopire emulacye bo zawsze znaydować
się będzie wielka znaczna liczba malkontentow tera
podobno zechce Litwa z Koroniarzami dystyngwo
wać się urzędami Trybunalskiemi. Pokazuie się teraz
widocznie że nie same sprawy Panow mnogi numer
ambientium na sejmikach Deputackich. Teraz faventi
bus Superis zdaie się że wszystkie magnatow naszych
sprawy wyprowadzą się z Trybunału a nigdy nie
było więcey znacznych ludzi w Charakterze Deputackim

466

Tol. tego Roku.

JWJmx Koadiutor Wilen. do Jm. X Retz Generała Societatu 1747 d. 2 Mar. w Wilnie.

Si mihi non esset perspectus Maximus dolor quo afficitur D. Skorulski quod meruit dimitti e S. Soc: et par huic dolori, quo flagrat desiderium ut possit ad eandem recipi etiamsi quoque ardua et dura perferenda essent pro pretio, non judicarem ipsum habuisse veram vocationem ingrediendi Societatem, nec ipsi Svasor fuissem quod Multoties feci ut tentaret obtinere hanc gratiam a RPV, multo magis non putarem esse congruum preces meas pro ipso interponere cognoscens autem ipsum ita esse dispositum ut quamvis ex levitate et mobilitate animi deliquerit, videatur mereri omnium compassionem et forte etiam veniam RPVra cum Divina bonitas concedere gratiam remissionis culpae etsi maximis peccatoribus dum modo ad ipsam per veram paenitentiam revertantur semper sit parata, enixe rogo RPV ut eundem D. Skorulski velut filium prodigum e longingua regione revertentem et ad pedes suos per literas procidentem paternis brachiis amplecti velit et ornare stola prima Sri habitus ordinis sui. Has preces dum pro isto paenitente juvene repeto iteratis vicibus ea occasione arrepta libere profiteor quod cum mihi solemne sit prosequi vero affectu et speciali veneratione Sm Soc: cui RPVra cum universorum laude dignissime praeest gratum mihi pariter est testari quod colendo singulari Observantia RPVram uti caput tam conspicui pietate ac doctrina

et Ecclesiæ Catholicæ magna incrementa afferenti Cœtus semper esse volo.

M. 190 w lice pisła nie ma

Has preces pro eo repeto eo libentius coram R.V.ra quod pro vero affectu et speciali observantia, qua feror erga institutum S.æ Soc: uti solitum mihi est prosequi magna veneratione eos qui viventes sub regula Spiritu D.ni pleni S. Ignatii ad ejus leges exacte mores suos componunt, sic e contrario omnium hominum miserrimos reputare consuevi qui semel tam Sactum professi institutum abundans etiam in nostris partibus omnium virtutum exemplis illa imitari non curant et quod inde sequitur hanc Sacram Militiam deserunt, aut ab illa exauthorari merentur. Ideo sic deviantes hortari soleo ut omnem adhibeant conatum ut recipiantur ad hunc S. Cœtum, a quo rarum est sine demerito dimitti, quod etiam in hac occasione praestiti, fateor tamen me non multum habuisse negotii cum optime dispositum invenerim praedictum D. Skorulski ad mea consilia amplectenda qui si non inveniret compassionem R.V.ræ certe esset infelicissimus etiamsi solius temporalis commodi ratio haberetur. Ad statum Sæcularem esset minus idoneus cum totam attriverit adolescentiam in iis studiis et moribus acquirendis qui conveniunt non nisi Clerico et Religioso. In sacra etiam Militia Status nostri Clericalis parum ei succederet etiamsi tolerari posset nam compertum est eos qui non habent vocationem ad statum Clericalem cum sint ad aliud vitæ genus uti est religiosum vocati, non habere communiter etiam talenta a Divina providentia sibi data et ad statum nostrum requisita ut

possint vinculo strictiori obedientiæ soluti in sæculo ver
sando cum laude et fructu pascere verbo et exemplo
et prælucere sæcularibus hominibus dum habent illorum
curam quoad spiritualia sibi demendatam accedit etiam
quod communiter in Clero despectui habeantur qui
e quocunq Sacro cœtu eiiciuntur, cum hoc vix possit
contingere sine aliqua culpa illis quos corporis infir
mitas nongravat, esset ergo D Skorulski et in statu
sæculari et in Clericali infelix, quo ad temporalia
commoda sed quod est longe majus periclitaretur in
maximo illo et vere unico saluti negotio. Ut ex ipsius
narrati colligere licet certe habuit vocationem veram
in S. Soc Dlo serviendi et si hoc aliquando verbi
aut facti negavit palinodiam cantat, summopere
dolet et id se fecisse ex levitate quinimo deceptum a Spiritu
mendacii ad poste saluti humanæ fatetur. in quanto vero
saluti periculo versantur et quantam sibi causant ja
cturam in spiritualibus gratiæ Divitiis omnes qui non
permanent in eo statu ad quem sunt a Dlo vocati et
deserunt inconsiderate stationem quam ipsis infinita
~~bonitas~~ sapiens Divina dispositio assignaverat præcipue
vero tale institutum ut est Soc Jesu in quo quilibet potest
comparare maximos meritorum thesauros et etiam pre
tiosam Margaritham favente gratia Dli facili negotio
invenire qua æternæ acquiritur felicitas innuere R V d
sufficit hic ergo non immoror sed enixe flagito ut

hunc pænitentem adolescentem velut errantem ovem in suos humeros exemplo Christi Dñi recipere dignetur, quod chari tati erga proximum officium præstando Ill[ustrissi]mu[m] hunc temporali donabit felicitate et quod maxime æternæ saluti reddet certiorem cum augmento coram Dño meritorum Sacrorum.

Do Jw[iel]m[o]ż[ne]p[ani] Branickiej W[oiewo]dy Krakowskiej
3 Mar[ca] 1747 w Lublinie

Z zwykłą ochotą wszelkie Wm[ości] p[a]d[a]ni[a] mojej rozkazy posyłam proiekt konsensu pro affiliatione Kościoła Wasilkowskiego ułożony ad normam tych które widziałem w podobnych okazyach napisane acz taki iest zwyczay że w takowych przywileiach zwykli Krolowie wyrazaić racye swoich nakłaniaiące do odstompienia od kollacyi swoiey połozyłem pro motivo fundacye Wm[ości] P[ani] w Białym stoku uczynioną iakoteż swiątobliwe Zamysły wystawienia Kościo ła w Wasilkowie. Jezeli Wm[ość] nie będziesz podawać ten przywiley do podpisu sam albo przez przyiacioł swoich życzę go adreso wać do Jm[ości] Kanclerza Litt[ewskiego] bo zapewne w tey Kancellaryi będzie mniey skrupułow u pieczęci zaś mnieyszey rozne mogą obiri ne potrzebne trudnosci to wyrażiwszy rekommenduię się uniżenie łasce y Braterskiemu affektowi Wm[ości] upewniaiąc że go chcę constan ter mereri prawdziwą do wszelkich rozkazow aplikacyą zostaiąc constanti cultu przy weneracyi należytey.

Proiekt konsensu pro affiliatione Kościoła Wasilkow[skiego]

Oznaymuiemy tym listem Przywileiem naszym iż iako za nay pryncypalnieyszy cel wszytkich dzieł naszych Zakładamy rozmno żenie Chwały B[oskiey] nayświętszego Monarchy wszechmocnego

Boga w Panstwach z dobroci Jego nam do rządow powierzonych
tak nie milszego nam zdarzyć się niemoze iako gdy widziemy
że tą naszę żarliwość nie tylko Poddani ale też wierna
rada Senatorowie nasi naśladować usiłuią wszelkiemi
sposobami staraiąc się o rozmnożenie Chwały Boskiey osobliwie
w Starostwach ex justitia distributiva nostra onym
konkredytowanych a zatym gdy nam doniesiono że Wiel.
Jan Klemens Hrabia na Ruszczy y Tykocinie Branicki
Wda Krakowski Hetman Wlny Koronny w Dziedzicznych
dobrach swoich Białystok nazwanych znacznie przymnożywszy
fundaçyę kościoła tam dawniey wystawionego cum
augmento Kapłanow za wprowadzeniem tam recenter
Clericorum Saecularium in communi viventium widząc
w Starostwie swoim Wasilkowskim kościoł wcale ad ruinam
nachylony przytym defectum reditus ktoryby mogł
wystarczyć na sustentacyę przy nim Plebana umyślił
tam kościoł de nova radice wystawić oraz wynaleść sposob
aby tameczna Parafia miała Kapłana do administracyi
Sakramentow y odprawowania Nabożenstwa
w nowo erygowanym kościele, byleśmy jus Collationis
nasze Plebanii Wasilkowskiego ustąpili y one na Wiel.
Wde Krakowskiego y Sukcessorow Jego wlali pozwalaiąc
aby kościoł Wasilkowski był per affiliationem do kościoła
Białostockiego inkorporowany salvo titulo Plebana
Wasilkowskiego. Owo gdy tenże Wwoda Krakowski nas upraszał
zaczym my ex consilio Panow Rad przy boku naszym będących, dla rozmnożenia Chwały Boskiey chętnie

tę prozbę JW Woiewody krakow̄ przyiowszy y na to zezwoliwszy tym listem przywileiem naszym a iure Collationis nostro oddzielem pućimy y one na Wielm̄ Wdę krakow̄ y Sukcessorow Jego in perpetuum et irrevocabiliter wlewamy. pozwalaiąc aby kościoł Wasilkowski ab hinc był inkorporowany do Probostwa Białostockiego przytym aby tameczny Proboszcz a ponim Sukcessorowie Jego razem trzymali Plebanią Wasilkowską ex tunc eo titulo Plebana y wszelkimi in genere et specie iakie znaydowaćsię mogą przychodami ktore należały albo należeć powinny były Plebanom Wasilkowskim [illegible] dalej dysponowali curam animarum w Parafii Wasilkowskiej exercendo Ię zaś wolę naszę chcęc mieć in perpetuum irrevocabilem onę przywileiem naszym stwierdza my oraz za siebie y za Nayiaś Sukcessorow naszych Krolow Polskich spondemus. Poiednaku warujemy aby Proboszcz Białostocki czyto per se czy przez Kapłana pod Jego rządem w kościele Białostockim rezyduiącego obligacye wszelkie ktore miewali Plebani Wasilkowscy pilnie odprawował przytym kiedykolwiek tego potrzeba będzie dla administrowania Sakramentow do Parafii aco niedziele y święta dla odprawowania Nabozenstwa do kościoła zieżdzał.

do JWJmć Sapiehy Wdy Podlaskiego
z 3 Marc 1767 dw Wilnie

Jak iestem sollicitus de successu obrotow y zdrowia WM Pa y XJeyD wyrazić nie mogę od dawnego czasu nie miawszy od WMPa listu a od XJeymu na dwa listy moie responsu ktore odbierał nie

iestem w pretensyi ani mam intencyę fatygować delikatney
ręki ale tylko chcę wiedzieć o sukcessach day Boże nayszczęśli
wszych Pani Dobrey Miłościwey y samego Umć z serca kocha
nego Brata. Jmć Glinskiego do Szkud wyprawcie moim
y Umć imieniem, wzaiemnie upraszam napisać do Jmć Dran
skiego aby znaydowałsię w Rożance wczesnie ante 7 Maii
dla weryfikacyi cum delegatis od Jmć Kasztellana Wilen.
Życzę także wczesnie opatrzyć Subiectum ktoreby Desy
gnowanym odemnie weszło in cognitionem szrotkow Dom
browienskich Notandum że do takiey weryfikacyi trzeba czło
wieka poczciwego y barzo biegłego w rozmiarach grun
tow, Ta zaś weryfikacya ma się zaczynać podług konwencyi
Warszawskiey z Jmć Kasztellanem Wilen. die 15 Maji. Jeym
P. Starościna Wolkowyska ieszcze nieuczyniła ratyfikacyi
Jmć Kanclerz koronny także obligował się przyprowadzić
Jmć PP. Granowskich do dania nam kwitacyi z processu
prawnego w Piotrkowie nam mentowanego, może to
być że iuż to przeszło y Umć iako bliżey będącemu
o tym doniosł, wiezeli się stało proszę mię informować
bo w hoc casu trzeba będzie nam obom do onego ode
zwać się upraszaiąc aby chciał in scripto datam fidem
exwinkulować. Jmć Wda Bełzki ultima necessitate przy
muszony tandem rezolwował się żyć z Zoną iest w Sie
miatyczach y mam tego pewne dowody bo odbieram
listy od Siostry naszey stylo Cholerico Melancholico Zo
stałbię Zwawoyścią domawiasię aby Jey summe oddano

ktora u nas ierêt, tak że aby się oną więcey nie opiekowano bo
chce być Panią swoiey własności, owo zgoła chce mieć tę summę
żeby zginęła tak iak insze drugie, usiłuiąc na nas oney od
danie wymierzić, trzeba nam pomyśleć o sposobie aby ią u
kontentować y tych sarkazmow pozbyć się y summę tak ulo
kować żeby straconą nie była bo iak widzę ta Pani vo
tum uczyniła drugi raz nędzy sprobować na bruku siedząc
w niedostatku. Z regestru obranych Deputatow zmiarko
wać można że będą wielkie emulacye o munera Trybunal
skie. JmP Kasztellan Wileń chcąc zeperować JmP Łopotta z
konkurrencyi o pioro Kurskie namyśla się fortissime promo
wować JmP Bogusza y mnie do tego prowadzi, od czego
y ia też nie iestem daleki wiedząc że to iest dobry Przyiaciel
Domu naszego, ale iednak y JmP Łopota nie urażam
menażuiąc się ile mogę. JmP Kasztellan Wileń pisał do
mnie że odezwał się do JKm Wdy Wileń upraszaiąc aby
podług uczynioney z Warszawie umowy pioro Kurskie konfero
wane było osobie za ktorą instabit wiemże przez Xięcia Podkan
clerzego będzie się starał wprowadzić Xięcia Wde Wileń a
by był przeciwnym JmP Łopotowi ktorego teraznieyszy Wda
Brzeski będzie mocno promowował bo on wyperswadował
JP Łopotowi ambitum do Deputacyi in ordine starania się o K
sarstwo Kurskie. JmP Karzanowski także konkurruie o Pioro Kurskie
ale nie wiem iak potrafilibyśmy onemu efficaciter usłużyć samym Domem
naszym ponieważ etiam unitis viribus z JmP Kasztellanem Wileń
nie wiem ieżeli potrafiemy utrzymać JmP Bogusza, przy Piorze
Bytności WmP na początku Trybunału iest dla samego WmP

nader potrzebna, wiem ia że WMPan nie spodziewasz się mieć iakiey sprawy w Trybunale tego Roku ale kto może zato ręczyć i ta two przypadnie ochota prawowania się z nami tym którzy o tym teraz nie myślą gdy obaczą że nie iesteśmy mocni w Trybunale. Nie interessuiąc się do ufundowania Trybunału trudno utrzymać w Litwie kredyt który iest zawsze potrzebny in omnes casus w Oyczyznie ale ieszcze bardziey kiedy interessa domowe nieią pokończone, ieżeli da Bog one w tym Roku terminare możemy potym nie tak go rąco starać się o pomyślne Trybunały ale teraz ieszcze nie czas tey zażywać indyfferencyi u nas Panowie quantum valent tantum sonant kiedy kogo potrzebuią to go szanuią to go y kochaią na nieopatrzonego zaś kredyt Przyiaciół y sposoby kiedy się rzuci iak na bezbronnego. To namieniam ex sensu naylepszych w Litwie Przyiaciół WMPana y z moiey własney życzliwości nie z iakowey prywaty ale iedynie że kocham WMPana y chcę go widzieć zawsze w Oyczyznie considerabilem y liczonego judicio Concivium inter primos w Litwie, ta tylko iest moia iedna prywata do którey się przyznaię że kiedy widzę WMPan choć inter moles curarum mam wielkie uczyni ukontentowanie, mego serdecznie ściskam y z Braterskiey raczę się kompanii bez którey satysfakcyi znayduiąc się iest to dla mnie wielka mortifikacya.

Do JWJmć P. Sapiehy Kanclerza WXL
3 Mar 1743 w Wilnie

Dziękuię uniżenie WMć Panu że raczył na moię instancyę prezenty na
Beneficia Trabskie y Berznickie ordynować do podpisu. Sulicendo
one zawsze wielkiego waloru promocyą swoią. Mam sobie ab
amica manu ode Dworu communicatum że magno conatu sta
rasię Domus Czartorisciana wyrobić Metropolię dla Jmć Xię
Dnickiego Episkopa Łuckiego gdybym nie widział że na przyszłey
kommissyi ktorą in Novembri w Warszawie reassumować będzie
my in summo periculo versabitur sacra Unio z Cerkwiami y
Klasztorami swoiemi da nawet z Fundacyami Episkopii ktore
sub Trutinam iść maią ieżeli one non habebitur Metropolita ma
iący w sobie roztropność et activitatem u ludzi kredyt y powagę
byłbym cale indifferens kto będzie Metropolitą. Teraz zaś ex zelo
ktory mieć powinien każdy katolik pogotowiu Biskup Pana
Boga proszę aby ta poważna Prałatura detur digniori. Jmć X
ArcyBiskup Połocki z wielkiey przymiotow swoich powinien meo
judicio censeri inter dignissimos osobliwie że iest fultus
rekomendacyą całego Zakonu S. Bazylego w Litwie będą
cego ktory znać się musi na subiektach ponieważ każdego
Biskupa Ruskiego edukował y długo fovebat in suo gre
mio. Że iednak iestem nie zmyślenie favens Jmć XX Jezuitom
życzyłbym aby Metropolia nie inaczey cedat Jmć X Strebnic
kiemu chyba że dałby sponsionem sam a za niego Jmć
Nuncyusz że ArcyBiskupstwo Połockie będzie konferowane
alteri personae. Takim stylem pisałem instando za Jmć
ArcyBiskupem Połockim do osob u Dworu kredyt maiących
a na mnie łaskawych chociaż rozumiem że praevalebunt zwykłe

Jm.

Zabiegi zawsze żywe w promocyach Domus Czartoriscianae ile
przy bytnosci w Dreznie Xjmci Wdyłkowskiego cieszy się w to Wmć Pan
mocno nie wdasz Zaczym Supplikuię Wmć abyś chciał instare
za Jmcią arcyBiskupem Potockim bo tą promocyą razem Wmć
mozesz wielkich talentow Pralata y dobrego Przyiaciela Domu
naszego wystawic in altiori gradu oraz teneri Sacram Unionem
ktorą od lat pułtorasta ad minimum broniła y krzewiła constan
ter y mocno Familia nasza przytym swiętzki uczynisz bene
ficium gdy z arcyBiskupstwa Potockiego amovebis fortissimum
adversarium. Zrozumieć nie może że Patres w swoich interes
sach dosc pospolicie przezorni nie znaią w tym swoy widomy
Awantaż y nie wychodzą na te drogi ale iak widze niekto
rzy nie maią dosc acutum visum a drugich chociaż perspi
caces obcaecat spiritus vindictae ale w tych rzeczach Przy
iaciele powinni kazdego rektyfikowac Wmć iako wielkiemu
Protektorowi swemu wierzyc bedą. Zawakowało nie dawno
koniuszstwo Urbowyskie po Jmci Bielawskim ktore aby było
konferowane Jmci Kaczanowskiemu obranemu Deputatowi
Zwolszowysku uniżenie upraszam Zostaiąc z zwykłą
Życzliwością y znalezytym respektem

B. X Jmci składam u stop Submissye moie.

Do Jeymci Dembowskiego Biskupa Płockiego

d. 4. Bar 1741 w Wilnie.

Poniewaz zdało się ordini S.B.M. naznaczyc za Prokuratora causarum
et Negotiorum suorum na miejscu Jmci Smogorzewskiego Jmci Kytte
przez długi czas in hac Metropoli supplentem vices Superioris
sui.

z wielką pochwałą. Zaczym wraszam unizoną prozbę moią do WMP
aby onego recurrentem in desideriis suis protekcyą swoią fulci
re raczył y w partykularney chciał mieć admissyi. Motivum tey
prozby moiey iest racya że znam doskonale tego Godnego Kapła
na ktory iest commendabilis nie tylko Zacnością imienia w Provin
cyi naszey XLitt dystyngwowanego ale też osobliwszą życia przy
składności złoczoną cum rara eruditione et magna pruden
tia ac singulari in rebus gerendis dexteritate. Że talenta JmX
Kytty są mi doskonale znajome y z tey wiadomości sądzę że Zakon
S. Bazylego własnie wybrał aptissimum subiectum do utrzymywa
nia interessow swoich na nastempuiącey kommissyi ktorą reassu
mować będziemy obligowani w Jesieni, iakoż nawet dla nas
kommissarzow nie mała accedet commoditas gdy tak utrzymania
interessow S. unionis y zbicia skarg Disunitorum communiter
na cudnych fałszach ufundowanych, concurret osoba tak utalento
wana iako iest JmX Kytta. ktorego iteratis vicibus rekomen
duiąc WMP przy tey okazyi sam się oddaię łaskawey pamięci
oraz wyznaię że iestem solita veneratione.

do JWJmP Sapiehy Woiewody Podlaskiego
d. 11 Mar. 1747 w Wilnie.

Wielce się cieszę że WMP szczęśliwie odbywszy interessa na Rusi Czerwoney
iesteś in statu że możesz terminare szczęśliwie w Gdansku rezydencyą
bez szkody swoiey Xięz. Dobr. ktorey aby to samo nie szkodziło
na zdrowiu turbowałem się oto barzo. Quo Sui casu rzecz się
działa w koronie in presentia WMP oraz czy przyiąłeś WMP y
czy konfortowałeś dokumenta proszę mię o tym informować
Że XJ. Kl. Łowczy zechce zwać kondescensyą wątpię o tym nie

możno ponieważ niesłusznie posiadł sortes nam należące te
zaś powinnaby przywrócić kondescensyi ukrzywdzonym
stronom, Miałem od dawnego czasu relacyą o dezolacyi
majętności kockiey miałem y sposoby do exempcyi bonis JXcia
Marszałka jakoteż JmPan Trembinsky prosili o konsens do
okupna ale m tego nie czynił mnieysze szkodę preferuie
nad większe z tych racyi. Imo. że Xiążęta Stolnikowie
pod pretextem reparacyi y niedoborow z zwykłey swojej
do Domu naszego zawziętości wykupić się nie daliby bez
prawa na ktore odważywszy się trzebaby wszystkie interessa
w Litwie porzucić y powlec do Korony prawować się.
2do podniozszy summę na Kocku trzebaby onę w Koronie
lokować super bonis mundis, na takich dobrach na
ktorych dawnieysze posagi czyli długi non haerent
co nie iest rzecz łatwa do wynalezienia w Koronie
z właszcza Litwinowi. 3tio. że obwieszczenie do
okupna albo konsens musiałby dać JmPan Starosta Łucki
bo w Koronie i teraz tylko jako assistens Tutor mam moc
pisać się, co gdyby uczynił dopieroby Matkę zwrodzoną
dobrocią swoią zaiżeła swoie maledykcye ktorych bez
żadney racyi dla Syna nie szczędzi, a co gorsza wzbu:
dziłaby na nas y na tego niewinnego Syna kolligacye
lamentuiące że ich ostatniey fortuny Domu Sapieżyńskiego
ruguią niechcąc Matkę na niey cierpieć. 4to oprócz
tych tak wielkich racyi miałem czwarte silną niszczy dla
ktorey supersedować rezolwowałem się teraz zaś nowa
zaszła okoliczność ktora mnie do tego zachęca

przy naymniey tego Roku bo iak rozpatrzytem się w kontrakcie Zastawnym
Triennium non expirat aż Roku następuiącego, iednak ieśliby
się zdało Uniżanu wtedy wykupić te maiętność tedy onemu
konsens przystać nieomieszkam, ale to trzeba mieć w sekrecie
a to z racyi że famą wykupna wcześnie rozdrazniwszy XX
Stolnikow trzeba się spodziewać ieszcze gorszey dezolacyi yże
partim dla zemsty partim dla chciwości tak się odszczegnąć
z Kockiem iak lat temu pięć z Czerlicą z ktorey pod rumacyi
zaraz wyszło kilkaset Chłopow. Znam dowodnie relacye
że Jeymość Pani Generałowna y Jmć Pan Michał są w wielkim niedostatku
y bardzo smutnych okolicznosciach, ktorych wyrażenie papierowi
konfidować nie mogę ale to pewna że o tym wiedzące, niżby
Człowiek nad niemi miałby kompassyą, nam zaś tak blisko
należącym niepodobna aby się serce nie kraiało widząc afflictam
sortem krwi naszey. pogotowiu trudno na to patrzyć z indifferen
cyą, ale tandem ia tego poradzić nie mogę, przytym iuż iednego
z Życia wybawiłem, Uniż Pan chcący Staraie czy mało nowe
succederet ponieważ z Wmć Panem zachowuią spolecem przyiaźni.
Ieżeli iest dobrze Xiężna Stolnikowa z siostrą swoią, zawsz
ma żałować oddać do Ciotki y do Stryienki Corke swoię
coż z tąd złego dla XX Stolnikow może resultare. Ieżeli dzie
wicha Xżna Stolnikowa za iei wolą iane w niedostatku y wdowie
u siebie trzymać kiedy może być w wygodzie u Stryia y
u Szwagra swego z ktorym mieni się być w przyiaźni. Czekaiąc
responsu na przeszłe listy moie y na proponowane w nich
o rożnych interessach reflexye Zostaię z prawdziwą serca addy
kcyą ktora nie czym przywięzaną do osoby y do Sukcessow
Kochanego Brata y Dobrą ad cineres przy należytey weneracyi.

13. Kozdobnego ustęp składam submissyą moią. Reflexye moie obszernie wyraziłem strony exempcyi Kocka aby na czas przyszły można wziąć mensuras gdyż in consilio WMM Dobr. łaskawego Dependowac pragnę.

Do JWJmX Dąmbowskiego Biskupa Płockiego
d. 11 Marca 1747 w Wilnie.

Po odebranym liscie WMM Zaszła mnie rekwizycya od całego Zakonu S.B. Prowincyi Litt. upraszaiące abym łaskawym na mnie a u dworu kredyt maiącym osobom rekommendował do Metropolii JmX Hrebnickiego Arcy Biskupa Płockiego Bazyla w ktorym znayduią się in gradu perfecto pobożności nauka roztropność et in agendo dexteritas, aże WMM wlasnie swoim zaszłes exquirere sensum meum iżeli iest mi znajomy in hoc ritu Episkopalczyk do Metropolii talenta maiący więc znayduiące w obligacyi donieść WMM o tym godnym Subiectum upewniaiąc że nikt by nie potrafił efficacius tueri sprawiedliwe pretensye unitow i sam ten Prałat w X Litt. barzo poważny oraz in Curia Romana estymowany przytym u teraznieyszego Oyca S. wielki kredyt maiący ktory sobie pozyskał gdy wespoł cum moderno Simo Gl. Bellakor domestici et Solii Pontificii assistens bił u Papieżow. Tentyż opat pretensus disunitorum poiachał do Moskwy wiem że tam siła posieie plotek z ktorych niewiem za czasem co za fructus przystanie bądź do Dworu Naszego a successive do nas kommissarzow ex Moschovitico Climate, przed wyiazdem jego z Wilna starałem się compo nere pryzmowane od niego Ministerio kwerele y opisane

artykuły

watem onemu satysfakcyą imieniem Xięży Bazylianow z Bursakow ktorzy zwadziwszy się z jego Cerkiewnym Serwitorem Stanu Swiec kiego za nim się na Cmentarz zapędzili z kąd za raz byli od Dyzunitow wypędzeni, reposuit mi że choćby mogł kontentować się tą satysfakcyą iednak one akceptować nie może bez konsen su synodu w Moskwie będącego z kąd sądzę że nie tak pragnie mieć satysfakcyi iako ius skarżenia się u Imperatorowy, aby potym niby in premium Martyrii otrzymać w Moskwie bo= gatszey archymandryą albo Episkopią

do JWymć Sapiehy Kanclerza WWxLtt.

d. 11 Mar. 1747. Wilnie

Od samam wyiazdu Wmć na Wołyń utrzymać się nie mogę abym niemiał usilnie suplikować Wmć per omnia Sacra a naybardziey przez konserwacyą nieoszacowanego zdrowia swego aby się chciał od tey drogi wstrzymać. Motivum tey podroży nie może być chyba pilny interes ale czy iest że większy na swiecie iak za chowanie własnego zdrowia na ktore wzgląd po zbawieniu y dobrey reputacyi mieć naybardziey potrzeba in toto tractu vite Marcowa pora y bezdroż pospolicie zdrowie z altercyią nie na leży tedy oddalać się w taki kray gdzie trzeba często dependo wać od rady iednego Doktora ktory choćby był naylepszy sine consilio ordynaryi nie rezolwować się nie może, a za tym cunctando zaczyna zdrowie ratować cum mala per longas in valuere moras Suplikuię tedy Wmć iterum iterumq. aby nie iachał na Wołyń y salenny na te drogę imieniem całego Domu Sapieżyńskiego zanoszę Ma nifest. Trzy oracye miane od tych ktorzy opugnowali.

Jmx Kanonika Massalskiego posyłam zdaraz mizie był piękne y Druku godne, a owiększa mogłoby to Oyczyszo obligować kto rego menazowaĉ należy zwłaszcza gdy to niesiła nie kosztuie. Jmion nie kładłem bo są komponowane y mówio ne od Piarow y Missyonarzow Nomina ktore Typographie Jeezuickie nie rade Drukuią. &.

A Mr. Baudouin de la Congregation de la Mission. Vilna le 11. Mars 1747.

Mr. Kulwiec m'a rendu le parfaitement beau et savant livre, que vous avés bien voulu m'envoyer, je vous en remercie avec beaucoup d'Obligation, comme aussi du credit que vous m'avés procuré a Varsovie. Quand mes finances seront un peu mieux arrangées, ce que j'espere dans peu avec l'aide de Dieu, et celuy de vos prieres, je me ressouviendray de vôtre Hopital, en attendant je vous prie, instament de me conserver constament dans vôtre Souvenir dans vos saintes prieres, et les Sts. Sacrifices que vous férés et de me recommender aux prieres des personnes pieuses. Je vous assure Mr. pareillement de ma constante Amitié et Veneration pour Vôtre personne. Ayant ces sentimens, cela m'auroit fait beaucoup de plaisir de m'entretenir avec vous a Varsovie a loisir et de profiter de vos pieux Conseils, mais c'est un veritable malheur, que nous sommes eloignés l'un de l'autre, et que nous ne nous voyons de

deux en deux ans qu'a Varsovie pendent un tems de Diette, ou ordinairement vous étes fort occupé, et moy d'un autre coté sans exagerer, je n'ey presque pas un moment libre pour pouvoir respirer, ce qui m'est arrivé même a cette derniere mais ni les Occupations ni l'absence ne peuvent effacer de mon Coeur les veritables sentiments d'estime que je conserveray pour vous toute ma vie etant ~

A. S. E. Mgr Archinto Nonce du S. Siege
Applique en Pol. et Litt. Vilna le 18. Mars 1747

Je souhaite de tout mon coeur que V. E. reussisse a maintenir les droits de l'Election du Metropolitain Russe Uni, avec cela je vois qu'il y aura beaucoup de difficultés a surmonter, quoique rien ne seroit plus utile a l'Eglise Russe unie si on aura egard a la recommendation ou a l'Election de l'ordre de S. Basile, certainement Mgr l'Archeveque de Polocki deviendra Metropolite qui sans faire tort a personne, me paroit le plus digne. C'est un Prelat dont les Vertus eminentes sont connues et estimés de S. S.. S'il n'avoit pas un grand Procês avec les P. P. de la Soc. de Jes. certainement V. E. pourroit se servir du Credit de ces P. P. a la Cour, pour maintenir la libre Election, et pour faire avancer ce Prelât en supposant qu'Elle le jugeroit a propos

484

Pour parvenir a cela il faudroit disposer Mgr l'Archeveque de Potock, qu'en quittant cet Archeveché, il se contentat d'un autre, et dans ce tems la les Peres de la Soc. travaille roient fortement a ce Projet, pour se debarasser d'un Puissant Adversaire, au lieu qu'a cette heure ils lui seront contraires, et s'uniront aux Sgrs Seculiers, qui presque tous ne sont pas favorables a une Election Canonique.
J'envoye a V. E. l'Acte de la Commission designée a revoir les Griefs des Unis avec les Schismatiques, par la teneur de cet acte V. E. verra que les Commissaires ont un grand pouvoir dans cette affaire, et que s'ils manqueront de Zéle et prefereront des vües de politique et d'Interest a ceux de la Religion, ils pourront certainement beaucoup nuire a l'Eglise et aux Unis qui lui obeissent. Et c'est toujours a craindre, parceque dans cette Commission tout se fera a la Pluralité, et que par consequent les efforts des trois Eveques qui y president, peuvent souvent devenir inutiles. J'ay prevu cela comme aussi Mgr l'Eveque de Ploclo mon Collegue, et par cette raison nous avons delibe rés long tems, si nous devions accepter le Caractere de Commissaire, sachant que le nombre des personnes clairvoyantes et equi

tables, est toujours le moindre entre ceux qui s'erigent en Censeurs publics de la Conduite des autres sur tout des Prelats, craignans par cette raison que si Dieu preserve! la Commission tournoit au desavantage de la Religion, malgré tous les soins que nous pourrions nous donner, notre reputation a cette heure, et notre Memoire dans la Posterité ne fut fletrie quoique nous serions innocens. Mais a la fin nous nous sommes resolus de devenir Commissaires avec peine et regret, voyant que l'inconvenient seroit plus grand si les Eveques s'excusoient de cet Employ, car l'Eglise se trouveroit alors destituée de tout Appuy, tant d'affaires Ecclesiastiques dependroient d'une Commission purement seculière, des Personnes qui a la Vue des Eveques, oseront toujours pecher moins hardiment, s'ils prennent cette funeste resolution, d'autant plus que quoique les Eveques ne peuvent point contrebalancer la pluralité ils peuvent pourtant menager adroitement les affaires a l'avantage de l'Eglise surtout en animant les Commissaires, dont la Conscience est plus delicate, et qu'on verra les mieux disposés pour les Interests de la Religion. Apres, avoir pris cette resolution, et s'etre chargé de ce fardeau, voyant comme cette Commission

etoit dangereuse pour la Religion, j'ay deliberé
avec Mgr l'Eveque de Plock, car Mgr de Pre-
mislie etoit deja parti ce qu'il faudroit faire?
Nous avons conclu que le meilleur expedient
etoit de trainer cette affaire en longueur
si on ne pouvoit rien faire de plus, esperant
meme que cela ne deplairoit pas a S. M.
car nous sommes persuadés que le Roy, à
signé cette Commission ou Subreptitié
ou comme on dit ad importunas preces sur-
tout quant a certains points, qui sont assés
forts. En consequence de cela Mgr l'Eveque
de Plock, a fait ensorte qu'on a marqué
un terme long a la reassomption de cette
Commission qui est celuy du 6. Novemb. 1717.
allequant pour cause qu'il faut donner du
tems aux Parties pour ramasser ses Titres
et se preparer a paroitre si cet expedient est
bon V. E. pourra trouver d'autres moyens
pour le faire differer encore plus long
tems, meme du Consentement du Roy sur
tout si S. S. ecrivoit sur cela a S. M. Il y a
meme a cette heure une juste raison de le
demander, car la Mort du Chef des Unis le
defunt Metropolite est occasion que les

Eveques, et les Moines Russes Unis, ne chercheront pas avec tant de diligeance, leurs titres et n'auront pas le tems d'arranger entre eux les affaires, sur tout avec un esprit de Concorde si necessaire a la defense de la Cause Commune. J'envoye aussi a V. E. le memoire du Comte Bestuchef Ministre Plenipotentiaire de Russie par la lecture du quel V. E. verra, combien il requiert de solemnités pour intimer la Commission. Nous avons eu avis dans la Gazette qu'à Varsovie on a été obligé de publier les Universaux de la Commission signés seulement par les Commissaires, sur les Chaires Ici nous avons pu faire cette publication avec moins de solemnités, nous n'avons rien fait de tout ce qui a ete demandé, et tout se reduit a cela, que j'ay ordonné d'afficher ces Universaux, aux portes de notre Eglise Cathedrale, et a celles de la Principale Eglise du Rit Russe uni, comme aussi aux Portes de la Maison de ville, J'en ay aussi envoyé un Exemplaire a l'Abbé Schismatique Luis permettant de l'afficher aux Portes de son Eglise, et on n'a fait aucune autre

Publication jusqu'a cette heure. Si le Ministre Plenipotentiaire de la Russie se plaint a la Cour, de ce qu'on n'a pas observé toutes les autres solemnités, je supplie V. E. de m'excuser comme d'Elle meme. Au reste c'est sur que cette Commission deplait beaucoup a la Noblesse, et au peuple et les Universeaux ont eté arraché la Nuit suivante par des inconnus, apres qu'ils ont ete attachés tout partout, ce que l'on a fait a diverses reprises. Je ne sçais si les Schismatiques s'en sont plaints. Comme les Rois de Pologne ayant eté obligés de ceder quelques Provinces de la Litt aux Moscovites, qu'ils avoient conquis sur cette Nation, ont stipulés dans leurs Traités avec cette Monarchie, plusieurs Articles concernant divers avantages pour le libre exercice de la Religion Catholique dans ce pays, Le Roy auroit droit de mander une Commission semblable a celle cy aux Russes, qui fut expediée tout a la fois. Une demande pareille peut etre ne serviroit gueres a retablir la Religion Catholique dans ces contrées, mais cela pourroit faire desister les Russes de la de-

mande qu'ils font instament au Roy que notre Commission, qui regarde les Plaintes des ~~Plaintes~~ Griefs des Schismatiques, qui sont en Pologne soyent au plutôt expediées, Ce moyen a été proposé par le Grand Chancellier de Lithuanie mon Oncle; mais on n'a pas jugé a propos de s'en servir, avec tout cela si S. S. demandoit cette satisfaction et proposoit ce moyen a S. M. c'est presque certain que Notre Roy plein de pieté, et de respect pour le S. Siege obeiroit au S. Pere. Je n'ay pas besoin de prier V. E. que tout ce que je prends la liberté de lui rapporter soit gardé sous secret, car Elle le fera sans cela, et je finis en la felicitant sur les fêtes prochaines, et Lui souhaitant toute sorte de Prosperité, comme aussi en assurant V. E. que je suis avec une respectueuse admiration pour ses hautes Vertus qui brillent meme dans les lettre de V. E. et avec un Profond Respect.

A Mr. l'Abbé Drert Vilna le 18 Mars 1747.

Ayant sû par la Nouvelle publique la Mort du jeune Prince votre Elêve, j'en ay été fort faché par la Constante Amitié et Veneration que je porte a L. L. A. A. ses Parens,

comme aussi par la raison que je sais que
outre la douleur que cela vous aura causé
malgré vôtre grand Merite et vos Talens
personnels, vous pourriés a cette heure etre
embarassé sur vôtre sort, dans nos Pays après
avoir quitté vôtre Patrie. Prevoyant dont que
vous vous trouverés dans une triste situation
et voulant vous etre de quelque utilité
je vous conseillerois Mr. en cas que vous ne
soyés pas deja engagé quelque part ou re
tenu a la Cour du Pr. Pal. de Russie, de vous
charger de l'education des deux fils du Pr.
Sanguszko Pr. Marechal de Litt. mon Oncle.
Le Pr Mal. et la Princesse sa femme sont des
Sgrs d'une pieté et d'une probité reconnue
universellement en Pologne, Ils n'ont rien
si fort a coeur comme de donner une bonne
Education a leurs Enfans, ils sont fort riches
et tres exacts a payer les appointemens
aux Personnes qu'ils ont a leur Cour. Ils
ont tous les deux beaucoup de Politesse, ai-
ment les Etrangers et savent les distinguer
et pensent dans beaucoup de choses a la Ma
niere Françoise, par consequent je crois que
vous pourriés y etre avec honneur, Avanta

ge et satisfaction, et c'est ce que je souhaite de tout
mon Coeur, ayant conçu beaucoup d'estime pour
vôtre personne, quoique les fracas inseparables
de nos Diettes, ne m'avoient pas donnés assés
de loisir pour m'entretenir avec vous aussi
long tems que je l'aurois souhaité. Je vous
prie Mr. de me faire savoir vos sentiments
sur cela au plutot, et j'assure que je suis
avec une estime particuliere.

do JeyMcy MPani Potockiey Woiewodziny Bełzkiey
z 18 Mar. 1747 w Wilnie.

Upraszam WMPanią abys sobie przypomniała chciała że tyle
krociowych summ wziętych od niey z Domu naszego zgubiło nay
daley w puł roku tak że ich pamięć nie została, y że zato
nas wszyscy w Polszcze y w Litwie ganili, nie exceptuiąc prze
swietney Familię JchMM Potockich y samey WMPani że śmy tym
summom przed oddaniem nie obmyślili bespieczney lokacyi; a wtedy przestaniesz się WMPani urażać że się tego
domawiamy co prawo y słuszność każe osobliwie po kilku
żałosnych przykładach przeszłych sum wziętych y strawionych, z podziwieniem Litwy y Korony, niech tedy raisonablety ostrożności naszey dziwować się nie będzie, z wtasz(?)czona
że na summie u nas będącey fundujesz dla WMPani a podobno y dla JM syna iedyny sposob życia o ktory przez

lat kilka dla WMP barzo trudno było niniesiony tym czasem
sustentuiąc przez nie matkę pose uzbaniu tey summy iak
z ognia nie wydobyli przez prawo, więcey prawd które z natury
swoiey ostre być muszą pisać w tey materyi niechcę, nie
maiąc wtenczas dystyngwować się wyświadnim stylem uszczy
pliwym do swoich ale to w potrzebie niewdzięcznie kazało
krótko namienić nisz korzel uyrzawszy ze szczęście.

do JO Xiężny Sanguszkowy Marszałkowy WWXL
w 18 Mar 1747. w Wilnie.

Między tylu wysokiemi przymiotami którymi Pan Bóg hoynie
utalentował WXMć ten iest nie poslednij że WXMć tak mocno
starasz się aby iak naydoskonalszą dała edukacyę xiążętom
JchM wielkim pociechom swoim. z prawdziwey tedy ku zęcnięć
WXMć weneracyi oraz znalezytey do xiążąt tuzynłodnie
moich iako do blisko ze mną skoligowanych życzliwości
pragnę z całego serca pomódz aby tak chwalebne oraz
intencye pomyślny odebrały skutek, iakoż gdybym miał
iakowe na piśmie informacye zgodne do edukacyi młodych
dzieci pamiątki miałbym sobie za szczęście one ofiarować
WXMć aby służyły młodym XXJchM, ale oprócz instrukcyi
do obyczajów które fundamentalnie założone iest pisać pier
wszego roku opieki nad synowcem moim nic takiego
u siebie nie znayduię albo z tey racyi że edukacya
JchM Xtwa Kuniadhiego które nam złaskawości swoiey dziarn

a spróbowai raczysz w do obyczaiów y co do Nauki Zakładałem
nie tak na informacyach na piśmie danych iako na ustney
konwersacyi z nim y ustney instrukcyi gdy wziąłem był
był przedtym abym był Gouwernorem y Preceptorem Sy-
nowca Mego a zatym nie takiego na piśmie nie było
u mnie coś było godne przesłania WXM. oprocz tego
bagatelnego skryptu. iakoż to rzecz pewna że osobliwie
w Naukach a częście bardziey w instrukcyi Zawięz mniey
pomagaią na piśmie dane albo drukowane informacye
iako ustne instrukcye które kiedy układa podług hu-
moru swego y Dyscypułów. Dependuie tedy sposob infor-
mowania młodych ludzi moim zdaniem nayabardziey
na ludziach do tego sposobnych. Chociaż sam codzień re-
gulowałem nauki przecież lecz iednak do wypełnienia
tego wszystkiego com zaznaczał miałem wielką po-
moc od JX Benfeltha Jezuity barzo godnego który
teraz iest w Drezdnie między kapellanami Królew-
skiemi, gdyby tam nie był ulokowany nie omieszkał-
bym onego rekomendować WXM iako barzo dosko-
nałego we wszystkim. Teraz zaś nie widzę nikogo bardziey
należyte talenta maiącego do takiey professyi wielkiey pil-
ności y pracy wyciągaiącey iako pewnego Kapłana Francuza
którego sprowadził Xże Woiewoda Ruski dla Synów swoich
ale poniewaz starszy Xiążę Woiewodzic Ruski przestał się
uczyć a młodszy umarł wiem że teraz z ochotą akcepto-
wałby propozycyą od WXM sobie uczynioną aby służył

494

XX Jezsm młodym iest to kaptan ch[illegible] młody ale wielkiey do-
skonałosci w Łacinie w Retoryce y Filozofii przytym Chimer
Francuskiey nie ma iest wielce grzeczny umie manery dwora
towe y to wszytko tonuie zwielka modestyą y z przykładnemi
obyczaiami ktoryck nabrał bedąc długo edukowany od Missyo-
nionarzow Francuskich y od nich był wyprawiony do Missy-
onarzow ~~Fran~~ Warszawskich ktorzy zobligayi Dziwi
wdy Ruskiey z takiemi przymiotami Człowieka szukali
y z prowadzili. Obawiaiącesię aby go kto nie zamo
wił pisałem do niej list ktorego kopię przysyłam ie
żeli nie będziesię zdało ta osoby list iako odemnie
pisany do żadney obligacyi nie pociąga nikogo, ale ie
żeli onego chciała applikowac do edukacyi XX. Synow Ch
nowskich trzeba by z nim ustnie traktowac przez kogo
kolwiek w Warszawie znayduiącego sie osobliwie przez Missyo
narzow Warszawskich. [illegible]

Do JWJmX Załuskiego Refferendarza Koron
d. 18 Mar 1747. w Wilnie

Własnie kiedy gotowałemsię uprzedzic WMP popisuiącesię z
moiem na wszelkie rozkazy Jego attencyą y wyprawic deklarowa
ny ~~[illegible]~~ kryst do Warszawy doszedł mie dowod łaskawey
pamięci WMP za ktory uniżenie dziękuie. Nie może [illegible]
nic piękniejszego iak wiersze Joannis Dantisci ktore z
gładkosci rownaiącesię Owid[i]y uszom a w tym go przewyz
szaią że tu materia superat opus ponieważ traktuie o
rzeczach do pobożnosci y obyczaiow dobrych regularnieysze

proszę karać dla mnie przepisać ieżeli masz WMP iakie inne opusculá tego autora byleby takie które w druku nie są. Wszystkie spenszkunie te które z pod prasy Drukarskiey wyszły w Wilnie. Jx Juraha choćiaż nosi titulum Prefecti Archivorum tuteyszey Provinciae iednak tu się nie znayduie. Uczyniono mi nadzieię że za przybyciem Jx Prowincyała będzie mógł być uformowany katalog manuskryptów znayduiących się w archiwo Prowincyi Litewskiey. Iaką mam informacyą od XX Jezuitów o Łukaszu Załaskim S.J. posyłam, ampliorem dostać nie mogłem per consequens ani informować się który herb w saeculo nosił. xięgi iego także nie znayduią się w Bibliotheca Academica. Za przysłanie kupersztychu reprezentuiącego effigiem mego Dobr. uniżenie dziękuię. Sekret na Opale zepsowanie [illegible] o Dzaraczy weryfikować bez żywota bede ponieważ w dobrach moich za dopuszczeniem Pana Boga ta mer grassuie. Manuskrypt który posyłam iterato uprassam aby nie wiedziano z którey Bibliotheki wyszedł.

Do JWJmP Massalskiego Kasztelana Wilend.

y 18 mar 1747 z Wilna.

Posyłam relacyą którą z kopca odebrałem, wzaiemnie uprasszaiąc WMP abyś raczył mi kommunikować ieżeli masz iakie informacye przez wyprawionego Commissarium odebrane o tych dobrach a osobliwie iaka z onych może być intrata. Jx Boguszewicz odezwał się do mnie któremu deklarowałem swoiej

496

łączę conatus moie y JmP Woiewody Podlaskiego do promocyi
WmP y onemu deklarowałem uniti z WmP viribus
fortissime pomagać. Żałuię z całego serca nad stratą
wnuka WmP a mego siostrzeńca; aniołek ten łatwo
uprosi u Pana Boga aby młode Państwo w krótkim
czasie pocieszył WmP y nas wszystkich nową konso
lacyą. Zostaię z iednostayną y nieporuszoną na zawsze
addykcyą przy należytey weneracyi.

do JmX Koniaczewskiego Prowincyała OSBM.
d 25 Mar 1747. Wilnie

Prawdziwa moia ku S. Zakonowi WmPP weneracya iakoteż zelus
pro manutentione et incremento S. Unionis były mi po mo
tiwo żem z własnego impulsu różne czynił zabiegi aby Me
tropolitanska godność należyte talenta do tak wysokiego stę
pnia maiącey osobie konferowana była ad recomendati
onem S. religionis OSBM która iest każdego z JmXX Bisku
pów ~~[illegible]~~ ritus Rutheno uniti mater et magistra teraz
zaś gdy iestem informowany de iuribus WmPP na których
fundowacie iustam pretensionem liberę electionis Metropo
lity przytym gdy mię zachodzi imieniem całey Prowincyi
od WmP rekwizycya abym służył JmX Arcybiskupowi Połoc
kiemu w którym zawsze widziałem eminentes virtutes y
wysokie talenta do Metropolitanskiey godności sposobne
tym bardziey do promocyi tego tak godnego Prałata con
tribuere pro posse nieomieszkam zwłaszcza gdy mi addit
calcar sponte currenti oświadczona wielce życzliwość
tego S. Zakonu którego chce zawsze mereri sacras orationes

testando wkiedyś rekwizycyaś skutkiem mogę ku onemu observwan cyi. Co wyraziwszy piszę się distinct Autem

Do Jmł Zaranka Stanisława Zmuydz.

25 Mar 1747 w Wilnie

Wielce się z tego cieszę y winszuię Wł że Xzęn Wdzina Wilenska interesuie się ad promerando tem Wł list mi komunikowany przymałem wsiecie poki mi Wł nie nadesłesz list od Xzn Wdy Wilenskiey ktory odebrawszy obie te expedycye z moią złożywszy odeszlę do Jmł Stanisławy Zmuydzkiey. Na rekwizycyą Wł sprowadziłem Jmł Strelnickiego od ktorego odebrałem sponsionem że Jmł Wdzina Brzeska w zadne nie myśli wchodzić tran sakcye a niżeli sentowac będzie w czasie dalszy wyexplikowałem mu doskonale że to głosy o pus nietrwałe a per consequens dla Jmł Wdziny Brzeskiey nie pozyteczne oczym będzie per suasus asekurował mnie że Jmł Wdzina Brzeska będzie stateczna w tym przedsięwzięciu Co doniozszy oswiadczam że cieszę z nieodmienną szczerością prompte do usług Jego animo przy prawdziwey y należytey estymacyi

Do Jo Xcia Jmci Radziwiłła Woiewody Wilenskiego

25 Mar 1747 w Wilnie

Złączona z iaknaygłębszym respektem prawdziwa moia ku WXcM addykcya konserwuię zawsze wszelkiego serca appe tency wszelkiey dla WXcM pomyślności porta circa solemnitatem resurgenti Christi mi tak uniwersalnemu dogadzaiąc życzeniu iako własney satisfaciendo chęci z ochotą składam przed nim iako własne generalna in orbe Christiano radość przy nim życzę aby generalna in orbe Christiano radość przy niosła dla WXcM ukontentowanie votorum Jego przy mierzonym w długie lata zdrowiu. Co wyraziwszy tamże wyznanie że iestem z stateczną propensyą przy należytey weneracyi

Do JWJPani Sapieżyny Wodziny Podlaskiey

d. 25 Mar 1747 w Wilnie

Gdy sam nie mam tego ukontentowania służyć WMM Pani, one się rekomendować łaskawey pamięci na oświadczenie moiey życzli wości z iak nayglembszym złożoney respektem tych u WMM Pani życząc aby na odgłos wesołego alleluia wszelkie pomyślności y for tunne sukcessa spieszne przychodziły na ukontentowanie WMM Pani przy długoletnim zdrowiu. Co wszystko życzę z całego serca upewniam że iestem z stateczną weneracyą na całe życie WMM Pani znaleźć się na wszelkie rozkazy submissyi.

Do JOXcia Szembeka Prymasa

d. 25 Mar 1747 w Wilnie.

Niezliczone WXMci prace utrzymujące Bonum Ecclesiae et Patriae y weneracyi godne dzieła tego wyciągaią ab omnibus Omni vibus doprowadzi a Ministris Ecclesiae votorum tributa zapewne życzę aby WXMci we wszelkie opływaiący pomyślności w długie lata iaśniał y przyświecał Kościołowi Bożemu y Oyczyźnie do których znaiąc się powinności y ia składam u stóp WXMci należytego powin szowania censurę tego chęciwy że zawsze chcę się dystyngwować glorioso hoc titulo et Charactere że iestem znaleźć się na wszelkie rozkazy submissyi y z iak nayglembszym constanter respektem.

Do JWJMci Sapiehy Woiewody Podlaskiego

d. 25 Mar 1747 w Wilnie

Przy rekursie świąt nastempuiących życzę z całego serca aby uniwer salna in orbe Christiano radość otworzyła dla WMM Pana fontem wszelkiey pomyślności w długie lata sukcessów. Wyrazić nie może ani mnie to martwi że żadney nie mam o obrotach y sukcessach WMM Pana relacyi ani responsu na sita listów moich

wrozinych interessach pisanych. Solatur me iednak ta nadzieia że WP
stanowszy w porcie podroży swoiey w Gdansku podługiey drodze na
dwoch elementach ziemi y wody odprawioney kompensować
mi to będziesz obszernym responsem swoim. U nas wszytkie
myśli są teraz obrocone o nastempuiącym Trybunale. JP Mon-
kiewicz z JP Stordenskim mocno ubiegaią się o prezyd. kadencyi
Wileńskiey pierwszego wspiera Xiążę Podkanclerzy drugiego
Domus Oginsciana, obay instancyami [illegible] pociągli do
Nieświeża. JP Łopot mocno się ubiega o prezyd. kadencyi Ruskiey
ktoremu do teraz JP przeciwny jest Kasztellan Wileński utrzy-
muiąc JP Brzostow., ale poniewaz JP Łopot powiadał że o
lekcyi zostaney od JP Nowego Woy. Brzeskiego niewiem
czeli go nie zakłoni adwokatura swoiemi zdaniem być
łatwiey być może że JP Kasztellan Wileński ma dyfidencyą
do JP Brzosza z tey samey racyi że iest nasz [illegible]
poniewaz temu Panu Malevoli wypersuadowali że się zbo-
wieni z kompromissu w Warszawie zapisanego z tey racyi
in omnem eventum staraią mocno dla siebie parare
a miar między Deputatami Nowogrodzkiemi. Wyprawuię
do szkuł JX Glińskiego, WP też chciey pisać do JP Oranskiego
aby się podiął kommissyi do Kozarzy bo na WP rekwizycyą
iako Jego Ekonomowi prędzey to uczyni niżeli za moią. Do
sfinowazyi kommissarzow na oba te mieysce dam infor-
macyą iako będę mógł naydoskonalszą. ieśliby WP iakie
przedtym reflexye, prosze mi in scripto kommunikować
abym one przyiął. JP Woda Bełski arbiter suus sam przez
occupavit Kuratorye naszą że swemi swoim merytu do mnie

bardziey przywiązana z równą do nas awersyą. Wyprawił mię
podobnie cały skomatyzowane odbieram listy y iakie na WMć kładzie
imposturę cale też na mnie na którego iedyne że zło gniewa się
chciałem się kapitał lokować w Koronie nie oddaiąc do rąk ona
naiprzód aby nie oddała go mężowi który tylko barzo kontent
był w Saxonii na weselu Królewicza. Między swemi niweczywaniemi
to wyraża że mimo asekuracyę nam daną uymie donaciey tey
summy mężowi swemu aby miał już tę summę od nas wkładu
care iakoż JP Woiewodzic Wypraszę do WMa ad bene effectum
y mayę pro certo na początku Trybunału, przyznawszy WPan
że może to tak naprzykrzyło iż cale certam resolutus oddaie
z contingens summy którą u mnie rekwiruie. Chociaż prędko
dlo że iako skarży co ma u nas to będzie w ostatniej niedo
statku ale w który czasu nie może mię nie pokarze bo trudno mieć
kompassyę nad osobą która tyle razy w nieszczęsnym
naperaszę ostatniey ruiny swoiey y syna swego. Ogrodnik
arcybiskupski niemiec od nas ustanowiony będzie wielkie salari
um przez ten rok naymnieyszey rzeczy nie zrobił w ogrodzie
y owszem szkodę niemałą causavit złą rzeczy musiałem
zlustrować tego precesora et niublen drivum którego wszystko
ars iest w tem przechadzaiąc się w Czapeczce białey po Ogro
dzie a w zimie kuchaiąc Szylkowac.

do JWJmP Sapiehy Wdy Podlaskiego
d. 8 Aprilo 1747 w Wilnie

Pocieszył mię tandem post longa silentia list WMć z Królewieckiey poczty odebrany duplici solatio raz że mię informuie o zdrowiu
dobrym y pomyślnym sukcessie mego z serca kochanego odd[...]

secundario że mi czyni nadzieie iż często będę odbierał dulcis-
simos Charactéres WMści, bez którego kompanii a nihoc dziełko
bez listowney z nim korrespondencyi, Znaydowaćsię iest rzecz dla
mnie nader przykra y prawdziwie bolesna bo nie mając od
WMści listów zawsze iestem sollicitus o zdrowie y sukcessa Jego cho-
ciaż ja sam znam że często niepotrzebnie bo naprzykład
teraz nie masz czego WMści żałować albo oniego turbowaćsię
który sobie iak ex pleno fonte zażywasz plezyrow Gdań-
skich y cieszysz się ex commodis vitæ privatæ po Kaszub-
sku, u mnie zaś tu totum contrarium inter millenas curas
et sollicitudines które mam w opiekunskim groszu, przytym
multas zaczynaiących się publikè Nowa accessit turbacya
że JP Stta Puński od kilku dni chorvie na ciężką gorą-
czkę, która abysię nie odmieniła w Malignę barzo się lę-
kam. Na Trybunał zaczynaią ziezdzaćsię co żywo
JP Kasztellan Wileń pisze do mnie że będzie na przewodnią
niedzielę to non caret mysterio że tak wcześnie przyiez-
dża, oświadczasię, że chce fortissime utrzymywać JP
Boguszą: Ałychać że matka wydać córkę za JP Sta-
tera Stwdlica Brzeskiego Młodszego alias Klaudyana,
X Woiewodzina Nowogrodzka także tu przyieżdża pewnie
sięgnioną perswazyą JMści Łopota. X Woiewoda Wileń
zapadł na teryanę niewiem czy będzie. JP Fleming
teraznieyszy Podskarbi Litt także temi dniami spodziewany
iako y Jego adwersarius z Korony JP Humieniecki Stolnik
koronny. Niewiem zkąd X Podkanclerzemu ta przypa-
dła opinias że onemu chęci przykrość uczynić mam
z lędźie JP Podskarbiemu Litt. Są umnie wielkie racye
teperscere w przyiazni X Jmo ale ani z X Podkanclerzym ani
z żadnym Człowiekiem niemam zwyczaiu, nisi offensivè.

defensive tylko ochraniaiące siebie y Familię. Ze cordolia X Pod
kanclerzego są to sposoby aby mię compellere do interessow
neiaszę, za JP Podskarbim usprawiedliwię ale o takie rzeczy
prosić potrzeba, przesztego seymu oto iedynie się gniewa
no żem nie mityguiąc JP Stratyńskiego, bo żadnego prze
ciwnego passum nieuczyniłem chociaż mogłbym JP siła
zaszkodzić gdybym chciał osobliwie u króla audyencyę upro
siwszy ale tego affektu mego znać X Podkanclerzy nie chciał
aczym wszytkim pretendował aby nie proszony starał
mityguiąc Posłow w tedy kiedy actu Brata Przedziecki
tytuł rzeczy mitaty a Synowcowi dekretowany urzęd
nie należycie odebrał. Chciałbym iednakowo wiedzieć sensum
WXM zkąd te offerty promowowania do pierwszego urzędu
walnego JP JMy Księdzu. Kompasyi w Gdańsku
tak pięknej winszuię WXM. Za przybyciem tu JP Kasztell
na Wilno będę się starał aby wiślej do Dworu za JP
Krzanowskim o Koniuszstwo Witkowskie Notarduma
ze przedstawił sobie u obcych rzeczy iako pisze
do mnie JP kanclerz aby urzędy Pttw Witkowskiego
były rozdawane ad recomendationem JP. Czekam sen
sum WXM strony Jejmości Wdziny Bełzkiej ktora
domawiaiąc aby iey do rąk oddano iey summę chcąc
oną sama obrócić pro libitu swoim nie wiem tedy czy
dać iey w ręke te Brzytwe aby się zarzneła y Syna
swego Notardum że właśnie wołoronie oyciowe potrzebne,
Zdowiaciel raczy żeby te summe Mąz niestrawił a cowię
tesza ze wszytko nie tylko o te Pannę chodzi ktora ieśli
zginie volens sama sobie winna będzie ale o nasza
Myśli, poniewaz trzeba aby przy oddaniu tey summy JP Wda

Bełzki dał nam asekuracyę że nie będzie nas inkwieto-
wał o dekret stały za łaski WMP condictione z JP Pod-
skarbim a teraźnieyszym Wdą Brzeskim, bo nayd[illegible]
tym czasem zawsze do procederu niwolwować otrzy-
mawszy od JP Wdziny Bełzkiej iakowyś dokument
że nie mieli strony in forma dany Plenipotencyi dostawa-
miewszy dobre, czekam na to wszystko rezolucyi iako też i
strony nieszczęśliwey Sytuacyi JP Generałowey y młodszego Sy-
nowca naszego strony listu do JP Ozarowskiego aby podrożę
kommissyi do Rożany strony listu JP Kanclerza Koron. y wielu y
inszych interessach, JP Biskup Łucki pisał do mnie domagaiąc
się o Ług domi który mu miał być deklarowany od WPany
deklaracyi niewiem z tym wszystkim sądzę że godzien iest
ten Prałat tey akkomodacyi zarobiwszy z gorliwości dla
Przyiaciół na fulmina Vaticana od których ledwo go
mogłem ochronić. Zna on to dobrze y namienia w liście
swoim do mnie pisanym o swoich meritach y bojaźniach. Zostaię Kiernie
mo corde przy należytey Weneracyi.

Do Xżny Jeymci Sapieżyny Wdziny Podlaskiey
z 8 apr 1747 w Wilnie.

Ucieszył mię wielce Charakter łaskawey ręki WMM którego nie-
cierpliwie czekałem pewnie się o JP zdrowie te ponieważ
znaydujesz się w doskonałey Sytuacyi, wszystkie straty JPany zła-
ski swoiey tako nadgrodzić może y wątpię nie trzeba
że one kompensować będzie byleby konserwować w długie
lata nieoszacowane zdrowie WMM którego całość liczyć po-
winniśmy za nayprzyzwoitsze dla Domu naszego szczę-
ście. Za destynowane dla mnie papugi dziękuię i akkurat
uniżeniey WMM sprowadzić iednak one nie odważę się chyba

znaczne wlato wkroczywszy bo wiem ze te Panstwo barzo ię boi zimna będąc wswoim gatunku barzo delikatne, ileże strata iedney znowu łatwy stratą drugiey. będę ie tedy sprowadzał zwielką ostrożnością iak drogi całe się poprawią y aerya pociepleie. W przeszłym liscie do Brata mego pisarzy doniostem ze termin wykupna Loika nie przypada aż od s Jana na rok przyszły, przed tym terminem rozkaz WXM wypełni puntualnie nie omieszkany zwłaszcza ze mie dochodzą relacye zroznych stron iż tam go spodarnią z nieslychaną oppressyą zgodzą się wszyscy na koło gorszą ale przyznawaią WXM ze maią dowody relacyi iak tam zle są traktowani JMt Generałowna z Bratem młodszym tak mi ta smutna nowina iest bolesna ze ruina maiętności sociey zda mi się bagatella chociaż znam ze y wtym iest wielka szkoda y ze należy te maiętności iak z ognia ratować co prędzey ale coż czynić kiedy ieszcze nie przyszedł termin wybawienia iak z Egypscowey niewoli tych ubogich ludzi przed którym zaden zastawnik wykupić się nieda.

do JW JMt Sapiehy kanclerza WXLitt.

z 8 apr 1747 z Minska

Przy zasłaniu submissyi moiey WXM Mcipanu Dobrodzieiowi składam u stop ut obset powinszowanie moie życzę aby za wod głos wesołego allelluia zawsze wesołe y fortunne momenta w niezamierzone lata confluant ad vota WXM. Nominacya suspecti subiecti budzi swiatło wielkie trudności iakoż wiem dowodnie ze JX Nuncyusz szczyrze et aperte favet juri pretenso electioni, wątpić nie trzeba ze z tego

Znaczna urośnie Historya, y że ktym pozna dzisiejszy którzy temi laty aperte zaczeli favere Herezyom ówego tego Pana ustawnie detorquendo powoźne wiekszych rescri ptis subreptitie obtentis et variis artibus ia rozumiem że dla tego samego wkrotce veniet ultor a tergo Deus ale iakkolwiek ciest nie trzeba aby WMść zeszli od szczęścia po rzadków choćiaż widziemy tem pestaćmo, bo tak prędko prze minąć może sami żaś emuli gdy by to postrzegli byli by coraz śmielsi do tego nieść tak mocni iak udały chcący wszystkich odrazić od usługi publiczney aby sami iedni władali iustitia distributiva. Mam ia tego wielkie dowody których papierowi konfidować nie mogę. Sam też WMść wiesz iak emulus nigdy nie traci prezencyi in adversis contra torrentem nitendo przyszedł do większego kredytu trzeba tedy go wtym naśladować a spodziewać się podobnego sukcesu zwłaszcza że WMść Dobrodziey iest u Pana in integro który ma wysoką ideą in natale probitatis et certitudinis WMść y zna doskonale wysokie talenta iego. List ten kończę w wielkim pomieszaniu bo teraz właśnie odbieram od Doktorów informacyą że Synowca mego JW. Starosty Lidzkiego Litewskiego wagorączka przemienia dłuższy w Oppa. Zostaię Zzupełną Submissyą

Do JmX Massalskiego kanonika Wileń.

d. 8 apr. 1747 z Wilnie.

Z iak wielkim ukontentowaniem odbieram dulcissimos chara cteres zaś WMść wyrazić tego doskonale nie mogę iak uprze

uważaiąc że exinde pochodzące dla mnie solatium równaią sentymentom prawdziwego affektu y partykularney estymacyi któremi prosequor WM z tych impulsów życzę ardenti voto cum universali gaudio Swiata Chrześciańskiego wszelkich y hoynych według Łaski pomyślności. Lecz tym żałuię że będę miał satysfakcyą tego Łaski amplektować WM y żonę w uszczęśliwioney kompanii którego do Bezdzieża Wiżyte nie omieszkam dla dywertymentu po znaczney w seminarium rezydencyi, co że WM auget wszelkie estymacyi y znaczną przyniesie z czasem utilitatem uważasz to WM uno tempore wraz doskonały. Spodziewam się że na Niedzielę JP Kasztelanica Mławi z którym solita praxi toważyć będę conatus do ufundowania Nowego Trybunału ponieważ ustaliczny dla siebie wzaiemnie persistimus przyiaźni. Jest to dla mnie singularis nexus affektu do osoby WM ale bez komparacyi bardziey natywnie fundue nie poruszona na zawsze ku WM życzliwość moia że widzę iak się pięknie sposobi dzieci WM cum universali plausu do tego aby iest kiedykolwiek w kościele Bożym Prałatem dystyngwowanym nie tylko z taczym urodzeniem y wysokim honorem ale też należytemi do takich stopniów talentami na pobożności y nauce naybardziey ufundowanemi. Te sensa życzliwego prawdziwie wyraziwszy sensus piszę się tenero affectu et distincta estimatione na zawsze.

B. Zapadł na ospę synowiec moy dobry Brzya:

ciel y Sługa WM w mnie barzo alterwie, timor quem timebam accidit mihi starasmie iak moge nayd[z]skonaley poddawaie się woli P Boga, y to adorowaie cokolwiek de me et de meis stadiet WM servio zatym bis [illegible] fidentius rekomenduięsię, że WM zaw mieywam w codziennym Memento in sacrificio.

Do Jozefowy Sanguszkowy Marszałkowy WXLitt.

Z 8 apr 1747 w Wilnie

Odebrawszy list od X (orenta) [illegible] ktorego odważyłem się rekomendowaie WXMw do edukacyi Xiążąt Ichw młodych posyłam dany mi respons upraszaiąc WXMw aby raczyła oznaymie mi prędko rezolucyę swoię albo też przez kogo w Warszawie rezyduiącego tego xiędza oney informowaie kazała, iest to Człowiek ktory zda mi się mieć wszystkie talenta należyte do dania doskonałey edukacyi Panictom młodym zaiście urodzonym kondycye iednak pod ktoremi swoie deklaracie usługi zdaią mi się przydrogie choćiaż ten depans kompensowaie się może tym samym że takiego Człowieka konserwuiąc iedynaie z nim iako Preceptorem y Gouvernorem kontentowaie można, do czego pospolicie dwoich osob zażywaie trzeba, boto iest rzecz rzadka aby się złaczona wiedney osobie znaydowała sposobność do tych dwoch professyi. Todomieższ WXMw profituie z tey okazyi do wyrażenia petrych prawdziwey weneracyi sentymentow moich oraz że iestem z należytym respektem.

P. S. Xw Dobr dostep upadam mille Complimentes Braciszkom y Siestrzyczkom młodym odemnie starego Cousina suplikuię oznaymie. &

Do Jm X Kytty. Z 8 apr 1747 w Wilnie

Na dwa listy WM reponendo winszuię mu ze stanolei

szczęśliwie w Warszawie oraz posyłam excerpta z responsow JmX Biskupa Płockiego y JmX audytora ktore concernebant osobę WmP, życzyłbym WmP doiechać do JmX Biskupa Płockiego ponieważ pragnie prędkiego z nim powidania y poznania się, radziłbym zaczym z tym Prałatem konferencyę a negotio Commissionis futurae a skończyć na intercepcie Metropolitanskim. Niewadziłoby dextre minuere ze subiectum ktore zakonom non placet cest suspectum ten rumor doszedłby JmP kanclerza Litt iako do mnie pisze ubolewaiąc nad tym co się stało, cum Magno zelo z ktorego zbudowałem się, iestem teraz certus że szczerze y mocno służył WmP ale nie zawsze szczęśliwe y chwalebne conatus ludzkie optato coronant eventu. Pana Boga proszę aby uczyniony passus od JX Nuncyusza ex zelo Aplico odważny miał dobry ewent łaską P Boga w ktorego ręku corkegis może aspera in vias planas ułatwić czego całym sercem życzę.

Do JmX Kobielskiego Biskupa Łuckiego

8 apr 1747 w Wilnie

Za powinszowanie Patrona mego dziękuię uniżenie wzaiemnie życzę WmP cum Paschali gaudio zawsze wesołych, y słodzonych momentow, ad multos annos życząc aby na Trybunale Radomskim Presidentiales Fasces efflorescant in Lauros et Coronas, kompensuiąc magna merita WmP in Ecclesia et Patria. O Litewskie Pegazy na wiazd ad hoc Templum Honoris starać się będę, iuż to iest intimatum JP Wdzie Podlaskiemu ktory Pasterzom swoim Stadyi wyrokazał będzie miał pro gloria wszystkim Za Brata

rzeczy mogę. W krotce spodziewamy się znaczney w
Wilnie publiki ex occasione nastempuiącego Trybunału
JP Sołłohub teraznieyszy Woda Brzeski iest pewny Mar
szałek voce Populi proclamatus. Spodziewamy się tu
Koronnych Panow iako to JPa Chmieniewskiego Chor
miła Koron: iuż w Grodnie będącego y inszych swe
sprawy mających w tym Trybunale maiących. Dysunici
wraz sobie nowe formuią kwerelle contra statum Eccle
asticum ieśli WMP ma cokolwiek do niey pretensyi
chciey to wszystko kazać wykonywać wczesnie aby na
nastempuiącey kommissyi w Nowembrze w Warszawie
mogły być proponowane. Chciey także WMP [illegible]
radzić JxX Biskupom Ruskim w swoich Dyecezyi suas
Dyeceses maiącym iest to conveniens swoich starszych
pretensyi domawiać się per retorsionem. Czyste wymy
sły ad solam vexam, Praelati Disunitorum com
muniter te wymyślaią figmenta bo zaraz od Im
peratorowy biorą na Moskwie Bogate Infuły in
premium tych wystrzymanych niemniemanych persekucyi.
Mea memoria iuż to trzeci Opat Wileński Di
sunitorum zostaie Episkopem na Moskwie za plot
ki z ktoremi za granicę ieździ. Oddaię się sta
teczney Łasce zostaię z zwykłym respektem.

do JWJmP Sapiehy Wdy Podlaskiego

d 15 apr 1747. w Wilnie

Szukam konsolacyi piszę do WMP z serca Kochanego Brata bę
dąc w niewypowiedzianey alteracyi od tygodnia z okazyi ospy
ktora premit Synowca Naszego, ta iuż osypała zarazem

y Zabierasię na lepsze Symptomata niż te wszytkie które
wytrzymałem iak plagi z ręki Boskiey będąc in continuo
metu sub extensa manu Dñi z tym wszytkim cięzcze
daleko do konca y JP Stz mi niewidzi, teraz przez
evasit periculum zabierasię nato że mu ospa zostawi
pamiątki na twarzy ale nie wielkie. JP kasztelan
Wilenski przyiachał od dni kilku iest ze mną w barzo
dobrey harmonii more solito, przywiózł ratyfikacyę Jy
mP Starościny Wołkowyskiey przysłaną wtamecznych ma
teryi podpisaną od JJPP Starostow Grodzienskiego Ka
dzikowskiego iako Recezentarzow prosił o wydanie tow
ey assekuracyi oraz abym go kwitował przy nay
mniey ex meo capite et minorennium submittowałem
się że iezeli WP zechcesz przyznawa w Trybunale te
dy na dotego przyprowadzic JP Starościne Wołkow
na to wszytko niedam rezolucyi aż zasięgnę in
JP przyiaciela ktorego co moment czekamy Pan
nasz Dubeltowy Pisarz Łopatinius smok stary bierze
ospy iak dziecie, toż samo będzie z Chudym x Glinskim iak tu
przyiedzie bo ospy nie miał. x kanonik wczorayszego dnia sta
ni przy P Staroście a tak ia we wszytkich interessach sam
sobie iestem et Senatus et Consul lubo nigdy wzywać nie
umiałem mniey, sobie radzę iak w teraznieyszych wielce
nie alterujących koniunkturach. Tegoż momentu od
bieram nowinę że stanoł XWda Wilen w Niemnezy chce
fortissime utrzymywać JP Łopota niezważaiąc na contrario
conatus Kollegi za JP Boguszem a m tez na perswa
zye x Podkanclerzego, niewiem czy z tąd nie wynikną iakie
kollizye et Nova sistemmata w Litwie Ja lubo spo

iam JP Boguszom iednak bedę zeludwoma Hetmanami w
przyiazni nie moge inaczey sluzyc chyba per modum
Medyacyi. Niewiem iak dlugo postapie iako persona
reprezentowac cum satisfactione obuiuz partii z tym
wszystkim staraiąc pilno bede aby zadnego z tych
dwoch Wodzow nie urazic. JP Woda Belzki przyiez
dza tu w interessie prawowania sie z nami obawiam sie
bardzo aby nie ost. obligowany zgodzic sie z nim cum
dispendio siostry naszey, ktora koniecznie chce niemile
zyc z ginące na fortunie z ukochanego zle meza swego.
Ledwo nie codzienne dni nowe zmartwienia odbieram No
winy to przez poczte to przez umyslnych o nieszczęsliwey
dezolacyi maiętnosci Corkiey ale ieszcze zatwardzialsze
dochodzą mie gazety o mnieyszey synowy Ctheredum. ca temu
poradzic nie moge chyba za zniesieniem sie z WX
ktorym z zalem y podziwieniem uważam ze z do
puszczenia ktora excedit ialowania generalna ad
versitas na fortuny y dzieci JP Brata naszego
choc iaz ustrzegał, by dobre mienie niecywilnie
wszystkiemu. ale tez moze conatus Ludzkiego
od P Bog nie ispelni zostawie.
JP Woda Belzki przyiedzie z Brzeskim y mnie
z nim stac przyiedzie stanowic, podobno zgodziła sie o Horyszowie
cum dispendio tego szukaiąc przeciw nam pomocy
ale my przy slusznosci nie mamy ochoty obawiac sie
zatym laski mi nie moze przynalezec ludzi iednak
nie porzucay w ktorych przeciwko adversarium prawu

[illegible]

żyi, bo by to nie poszło w utilitatem szkoły naszey którą swego interessu nieczyni ale convertkell [illegible] armii przeciwko nam zwłaszcza cało roczną [illegible] nale żytość którą nie [illegible] odemnie odebrało.

Do JmX Massalskiego Kanonika Wilen
d. 21 apr. 1747 z Wilnie

Tym samym że [illegible] JmX Bedet meruit WMĆ rekomendacyi y ma od onego testimonium że ponyśł WMĆ do [illegible] znacznego który uznaiemy z ukontentowaniem w na ukaźł progressu staraiąc się będę eo maiori conato aby wzbudził temu godnemu y pięknemi przymiotami utalentowanemu kapłanowi onego rekomenduiąc piśaten do XJm Marszałka W. X. L. y w krótce spodziewam się pomyślnego responsu, będąc plusquam certus że ieżeli na dworze tego Pana będzie ulokowany JmX Bedet abundabit we wszystko cokolwiek mo że desiderare iaki respons mieć będę od XJm Marszałka naszego WMĆ przesłać nieomieszkam chcąc y w tym punkcie pełnić rekui życze WMĆ in signum że wenszelkich obligacyach [illegible] iestem z partykularną na całe życie przychylnością constanti cultu.

do JWJmP Sapiehy Kanclerza WXL
d 22 apr 1747 w Wilnie

Przy fundującym się Trybunale in dstu negotiorum składam u stop WmP manipulum desideriorum rożnych Jchm colligatum uniżoną y usilną prozbą moią. JP Niezabitowski Kasztellanic Nowogrodzki prosi o Starostwo Starodubowskie ie słabym WmP nie żdało promowować JmP Straszewicza Regenta Lito y te subiectum uniżoną prozbą rekomenduię. WJ Śliżień prosi o kanonią Wileńską wakuiącą recenter po JmX kanoniku Przecławskim na syna swego JmX Tadeusza Śliżnia w Seminarium Warszawskim chwalebnie perfekcyonuiącegosię in moribus et scientia. JmP Konstanty Swoły(n)ski concurrit o Stolnikowstwo Połockie nie dawno wakuiące po JmP Pakoszu. JmP Kaszyc krayczy Mścisławski o Czesznikowstwo Mścisławskie prosi po JmP Kirzyckim. Tychusztkich rekomenduię promocyi WmP a samego siebie iego łaskawey pamięci piszę się z dozgonną nazawsze submissyą.

do JOxJmci Radziwiłła Wdy Wileń
d 25 aprila 1747 w Wilnie

Wielką to dla mnie przynosiło mortyfikacyą że dla indyspozycyi zdrowia mego podczas bytności WXM w Wilnie nie mogłem onemu służyć tanta assiduitate iako sobie życzyłem ale ieszcze większe z tąd mam nieukontentowanie że przed wyiazdem WXM ex hac Metropoli nie mogłem sam in persona WXM mojej oddać submissyą przy pożegnaniu rekomenduiącsię nazawsze łaskawey pamięci Jego oraz upewniaiąc o moiey stateczney ku niemu obserwancyi, Wszystko

to listowne kompensuie geminando konkestacye, że cistem zdrogon ną propensyą przy należytym respekcie.

PS. Rekonwalescens siestrzenica dzięknie przezemnie za pamięć łaskawą pod czas bytności tu WXM, upadado stop Jego ponieważ sam nie ma tego honoru. Nie mogłem oddać wszytkich xiążek ordynatom dla wiadomey zdrowia in dyspozycyi ktorym w rekompense zasyłam uniżony ukłon mom y Kuzynka cich imieniem.

Do Jaśnie Wielmożnego Sapiehy Wdy Podlaskiego

d. 27 apr. 1747 Wilno

Przy znacznie poalterowanym zdrowiu iak wielkie miałem tasky ge certando z Jmć Kasztellanem Wilenskim blisko tygodnia wyrazić nie mogę miał to wszytko opisać graphice JmX Kanonik Łopaciński ale niewiem czy do tego przyidzie bo iesteśmy pomieszani agone x Oczuki ebern Mngr aito na tam ten swiat wybieraiącego się ktorego nie dawno praecessit X Kanonik Przecławski. Uczyniony Manifest atu przyłonczony ex parte wyrazi seriem tego certamen tu iakoteż punkt ktory chciano wrzucic do ratyfikacyi zza zu słusznie potym aperte oswiadczaiąc się że złożywszy w Grodzie Wilenskim takową ratyfikacyą poszle do Szkud kom missarza tandem gdym ia uporczywie stawał odrzucaiąc takową ratyfikacyą oraz oswiadczaiąc się że zaraz wy prawię do Szkud z Uniwersałem przykazuiąc abym tam niedopuszczano kommissarza parti opposite. Wczora za częto Mitus traktowai iuż tedy ma procedere ratyfi kacya przyznana na roczkach Wołkowyskich albo w

maydeburyi Nowogrody bo praetenditur że Jeymć Starościna Wołkowyska iest barzo chora, potym na subsequi wyprawienie kommissarzow do Szkud y do Kożany, boc nowo o Starostę był dziś u mnie Jmć Kasztellan Wileński z ktorym sam na sam certuięc iakie miałem dyskursa łatwo poznaie z tych replik że ieżeli Jeymć Starościna Wołkowyska recessit co od pretensyi swoiey y my niemniey uczynilismy, że o ztassowanie obligow Wmć służących, preczarożęsić należy, że ktoby chciał wzruszyć zaprzysiężoną donacyę Jmć Kasztellana Trockiego musiałby tyle nakładu straciè ile ta sukcessya uwarta. Na żwawą obiekcyę że czemu iedna siostra ustąpiey wzięła a druga nie bierze byłem przymuszony crude odpowiedzieć bo taszę urodziła z Lotubinskiey ktorey Sukcesory stratę rekompensowali Bychowem, tamta z Sołtanowny. Na grożenie kompromissem musiałem przytoczyć że ten kompromis nie straszny bo możem z niego trafić do Trybunału ieżeli obaczemy w procederach nierzetelność, post aspera nastompiły mitiora y tak bez żadnego skryptu na parolu została ratyfikacya y wyprawienie kommissarzow do tego wszystkiego siła mi pomogł Jmć Instygator Litt. y Jmć X. kanonik Łopacinski. Prze Bogi Wmć adimplere starać się będę iako też za przybyciem Jego zbiec do Grodna daj Boże tylko lepsze zdrowie niż teraz bo te znaczniejsze zachwiało. Z teraznieyszych certamentow z Jmć Kasztellanem Wileńskim może Wmć łatwo diwinare że będziem mieli co robić w Grodnie trzeba tedy wcześnie przyiachać aby się na to wszystko nagotować tak abyśmy byli tego roku parati y do zgody y do prawa

576

w czasu potrzeby chociaz y teraz cæterum addictus JmP Kaszte
lanowi Wilen. y Familii iego iednak magis opto quam spero
abyśmy domowe interessa spokoynie skonczyli. O pomiar
kowanie zemną nie masz czego WmP być sollicitus przed
czasem, skonczyć trzeba pierwey z cudzemi certamenta
a potym myśli iak domowe differencye uładzić, że zaś
miedzy nami nie może być dzieło oyczyzny puki nie dorośnie
minorennis młodszy Syn JmP Generała artyllerii WXL
wiesz WmP sam dobrze sienti pauca loquor. Uładzienie
doczesne miedzy nami domowych interessow przy łasce P
Boza iest rzecz barzo łatwa ale nim do tego przyidzie
to timendum aby cudza ręka nie rozszarpała te ze
liquidi fortuny Sapiezynskiey y co naylepszego dla
siebie nie zabrała, ad hunc effectum, trzeba mieć unum
velle et unum sentire wczesniey się ziechać mocnoscią
nie radzić na wszytko niedbało a co rzecz nayiwiększa P Boga
prosić aby dał feliciora tempora Domowi Naszemu bo
teraz prawdziwie in sudore vultus pracować przychodzi a
rzadko kiedy widziemy pomyślny w interessach skutek. List
do XJW Woiewody Wilen. odeszle bo iuż wyiachał by
wał umnie często y rozstalismy się fraterne iednak
nam relacye że podobno zapomniawszy się nie
absentes czasem mnie nie dobrze wspominał. ale ia rozu
miem że ten Pan to czyni non ex malitia ale ex con
suetudine, wyraził mi wielkie nieukontentowanie
że WmP nie byłeś na Trybunale y onemu nie pomagałeś po
łazic po sobie że chwiałby znosić się znami to zaś
iest certum że ta siła rzeczy porobił przeciwnych Domowi

517

Czartoryskich ktorych eszcze troche menazuie ale łatwo zga
dnąć ze iuż się komedya kończy ile porozumiałem z sita
dyskursow ktore z nim miałem, contribuit do tego Xiężna
Nowogr. bo ta mu inspirat alter spiritus że może być
w Litwie mocnym własnym kredytem, rozumiem że
chciałby być wsparty naszą przyiaźnią ale non vult
rogare sed rogari. JW Flemingowi nie szkodziłem
lubo rozne zdarzały się okazye zaco mi sollennissime dzię
kował nie wiem iak mię odmaluie przed X Podkanclerzym
z ktorym moia korrespondencya iest abrupta. Teraz
JP Fleming palam głosi że w Rzymie dyspense mu za
trudniono domawiaiąc się osm kroćy Czerwonych złotych pota
kiey propozycyi może miłości mniey bo ktoś lubi wydaie po
sag na dyspense zubażona że go amory napadły do
Podskarbianki NL teraz owa nie myśli z tym
wszystkim zda mi się że te dyspense z Rzymu odmowiono
nie dowierzaiąc iego rewokacyi y że to całe nie o pieniądze
chodzi bo tak wielkiey summy nawet od Monarchow
Rzym nigdy nie pretendował iakoś słychać że zlecono
Nuncyuszowi uczynić iakąś inkwizycyą, nim dyspensa
będzie w Rzymie podpisana co sam JP Podskarbi non ne
gat. JP Stol. Lit. Ponińska pomyślnie bardzo z łaski Boga
ospę odbywszy przychodzi do rekonwalescencyi. Lidam
tenerrimo affectu zostaiąc z zwykłą weneracyą.

P.S. X Jezuitami moią y dobrą do nożek upadam nad zdro
wia indyspozycyą zlego sera ubolewam życze iak nayprę
dzey oddaliczy od tey morskiey aeryi zawsze zdrowiu szko
dliwey gdy kto do niey nie przywykł.

do JWJmX Dembowskiego Biskupa Płockiego
z 29 apr. 1747 w Wilnie

Zwykłe przy fundującym się Trybunale Zabawy, i apotem znaczna zdrowia indyspozycya nie pozwoliły mi prędzey odpisać na list WMP. co teraz praemissa debita veneratione wypełniam. Respons WMP do JmXX Bazylianow Ritus Rutheno uni[illegible] edestatem. Przytomny tu od dni kilku JmX ArcyBiskup Połocki iako Administrator Metropolii deklarował rekomendować JXX Biskupom ritus sui aby każdy z nich albo per se albo per Procuratorem bronił juris Parochow do Dyecezyi swoiey należących, na przyszłey kommissyi, w tym tedy trudności nie będzie, ale daleko większa zachodzi w ochronieniu fundamentow sacrae unionis dowodzących [illegible] posessyi Metropolity y Biskupow Ruskich, bo ledwo nie wszystkie dokumenta ten każdy nasz punkt probujące maią się znaydować in archivo Metropolitano które iako pretendit JmX ArcyBiskup otworzone y przeyrzane teraz być nie może, allegując że zwłaszcza vacante sede niepodobno, ex antiqua consvetudine bez wyraźnego konsensu wszystkich Biskupow często do siebie wzaiemne dyffidencye maiących, oraz że dla wyszukania y wydobycia tak wielkiey konsekwencyi dokumentu ledwo nie samemu Administratorowi ziechać trzebaby ad archivum, które procerto w Koronie a podobno we Lwowie conservatur. Zgadzam się y ia z WMP że ierarchia unitorum łatwiey mogłaby gratum et utile dla siebie subiectum wypromowować cum [illegible] simplici recommendatione Regia [illegible] nie wspominaiąc de jure liberae electionis zwłaszcza że iako tu u nas słychać Nominacya podpisana dla JmX

Episkopa Łuckiego na metropolią heret iészcze w kancella
ryi niezapieczętowana może tedy placare maiestatem
interesujące się do tego osoby iezeli postarają supplici prece
praevenire oddanie Nominacyi JX Episkopowi Łuckiemu
y ten Prałat niewiem czy nie namyśli by się sponte ze
cedere od Nominacyi swoiey iezeli verificatur co refert
fama a że curia Romana onemu non favet, bo Biskupowo
gratia sedis aplicae [iako] iest nader potrzebna tak bez oney assur
gere trudno. przed approbowaniem in Urbe Nominacyi
iako sine vivifico spiritu. y ztąd pospolicie qui ceciderit in
hanc petram [interim] collidetur. Nam, ktorzy in porto będąc widzi
my spe alienas iactari naves przy doskonałey aliunde inof
fensyi, ex solo zelo fidei Boga prosić należy aby Sancta
sedes y Panu Naszemu dat spiritum Consilii ~~ktory~~ cuius solo
afflatu stanąć może Metropolita zelo et dobris virtutibus
conspicuus y sposobny do obronienia jurium gerarchyi swoiey
in hoc critico dla tuey tempore podczas następuiącey sub
nostro Magistratu Kommissyi. Pontem piles Ks. Lewy
ktorym altissimi judicii sui procedere gdy wyraziłem
JX Rezydentowi Rossyiskiemu że iak dawne skargi tak
y nowe querelas probare będzie czas przyzwoity na blisko
następuiącey Kommissyi bo wtedy et accusati et accu
satores stanąć muszą a tak prawda będzie odkryta, ktora
za zawsze iest filia temporis iednak satisfaciendo rekwiz
cyi JX Prymasa pisać będę wespoł z JX Biskupem Wilenskim infor
muiąc się o okolicznościach transactorum a ponieważ ta
kwerela concernit karmelitow do oderwaney od Korony
gata oney abym widział czy exkluzye zakonnikow Liwońskich

520

y iakiemi racyami y to wszystko WMPan doniesć nie omieszkam. Teraz Zaś upraszaiąc aby confidenter pisane listy moie były sub rosa upewniam że staraiąc będę favente numine przed terminem przyszłey kommissyi wcześnie ziechać do Warszawy chcąc z WMPanem we wszelkiey pospolitosci sprawie consilia dependuiące od wielkiej Jego sentymentow ktore cało y czo do WMPana osobliwszą unstanter prosequor Weneracyą y to w tych liniach przy pewnosci piszę się.

do JmPana Sapiehy Kanclerza WXL
z 29 apr 1747 w Wilnie

Chociaż barzo iestem zalterowany że się WMPan odważył na rezydencyą w tym zapadłym kraiu iednak to solatur że mi kommunikował tarzysz nowiny dla mnie zawsze nader pożądaną o dobrym zdrowiu swoim day Boże do sędziwych lat zawsze nie zalterowanym. Do publicznych Nowin po ufundowanym Trybunale przydaię niektore okolicznosci ktore w gazete wmiescić nie mogły. Xiążę Wda Wilenski fortissime się utrzymywał przy JW Złotnicki mimo listowne instancye X Podkanclerzego a ustne JW Hetmana Wielkiego Litt ktoremu że y ci sędziowie na rozkaz WMPana spodziewam się że mi to y sam wyspowiadczy ta promocya produxit nieiakową dyffidencyą między wodzami naszemi ale zważyłem że mało obo w dobro Xcia Wda Wilenski ktory daleko mnie Menazuie niż dawniey X Podkanclerzego y iego Przyiaciol. Dosyć że oprocz wystawienia JP Monkiewicza na pisarze ~~Kowienskie~~ ladenszy Wilenskiego przez iego rekommendacyą pokazał po sobie ledwo nie w każdey okolicznosci że mu iest sedaisus tez gravis amicus. Zemny tez barzo w dobrey był harmonii z Xciem Wda Wilenskim podczas swoiey w Lidzie

Metropoli rezydencyi, dwa dni prawowawszy do to prendiergego Trybunału znacznie zapadłem na zdrowiu y dotychczas nie wyjeżdżam z tey racyi. Wizytował mnie barzo często Xże Wda Wilenski y siłasmy z sobą poufale mowili nawet w na mienioney okoliczności. Xżna Wdzina Nowogrodzka dodawała mu tu altos spiritus perswaduiąc że lepiey rosiom czasowe kre dytem niżli pozyczanym z gabinetu Wołczynskiego, ducze go siła iest pomagaiących, iakoż znalezli discipulum docilem y wkrotce spodziewam się że wielkie uczyni pro gressa bo ma rozum y lata do tego zaczynaią iuż przykrzać predominium wiadomey Familii ktora po oddaleniu się WXI w dalekie kray Wołynski z tey samey okoliczności przeciągnie do siebie administratorstwo iustitiae distributivo Litewsk, za ktory nawet mnie addictus Kollegze WX bę dzie musiał chcąc nolens do niego recurrere widząc WX elongatum. Dla czego samego nie życzę predługo na Wołyniu rezydencyi. JX Podskarbi Koronny iuż wyiachał zstąd barzo zagniewany na Oyca Sgo że pretendit od dyspensy sumy większey Czeczotkę X Podkanclerz pisał z kondolencyą radząc mu aby iak nayprędzey tę summe do Rzymu wyprawił niewiem czy nie osiągnę amory cezeli trzeba będzie ledwo nie cały posag wydać na dys pense ale ia rozumiem że to iest polityczna negatywa prawdziwe zaś tego motivum może być że Rzym chce być pewien czy prawdziwie revokował. JX Nuncyusz często ze mną korresponduie y poufałe do mnie listy pisze radząc się w rożnych Materyach Duchownych, z samego stylu listow tego Prałata znać że iest pobożny uczony y rozumny.

524

liberam electionem Metropolity fortiter utrzymuie ale ia odmiennie
w tey materyi barzo ostrożnie chciałbym aby kommissya
inter Unitos et Schismaticos była zwleczona namienitem
mu sposobie ktory WXMć tak temu także znalazłem ad
hunc effectum, ktoregosię zaraz chwycił posyłam kopię mego
w tym punkcie listu y Jego responsu a w tey materyi proszę
o elucydacyą bo te traktaty są mi nieznaiome, Wiadome
osoby barzo go nie lubią bo iest contrarius operibus illorum
wewszystkim iako gorliwy y rozumny Prałat znaiący co
może szkodzić religiony, ontez się z niemi wcale nie
meznaczył, niewiem ieżeli non contribuit do niepomyślnego
responsu dla JP Podskarbiego z Rzymu lubo w tey mate-
ryi nigdy do mnie nie pisał ale nie chciałby in przy-
sięgi in contrarium. ieżeli nie on pewnie podbił by
Pani Nasza Miłościwa. JWMc Puzski z łaski Boga
letky ospę miawszy ktora nie rozumiem aby po sobie
zostawić miała notas przychodzi do zdrowia iuż zaczyna
myśli o Felmistrzu y kawalkatorze ktorych z królewca
sprowadziłem. Zaszedł ta niedawno fata JMX kanoni-
ka Brzostowskiego po ktorym temu cedet kanonia ie-
stem indifferens y z pewnych racyi zamkim nie instancyo-
watem iako tez kto succedet JMX kanonikowi Zorne-
rowi in agone będącemu mam iednak relacyą że kollega
WXMć iuż wysłał do Rzymu expedycyę instando aby
pierwsz wakans cedat JMX Olżnowi. JMć Pan Matan-
kiewicz Podsędek Wileński weteran wielkiey poczciwości da-
wny y statetczny domu Naszego Przyiaciel z wielkim żalem
moim decessit wczoray.

Do JmP Bedzynskiego
d. 29 apr. 1744 ex Wilnie.

Bardzo mię zadziwił że od WmP odbieram relacyą o wpisie JJPP Potockich przeciwko Synowcom moim pro defensione onych żadnego dokumentu WmP podać nie mogę bo wiem pro certo że do JP Brata mego y jego jurysdatora JP Wdy Podlaskiego y dalszych Sukcessorow żadney pretensyi nie mieli JmPP Potocczy, szczegulnie tedy dochodzę że ta pretensya jest naciągniona in debite per totum do Siemiatycz z pretensyi ad aliam lineam. JmP Kazimierz Sapieha Kasztelan Trocki umieraiąc uczynił universalem haeredem wielkiej substancyi swoiey JP teraz nieyszego Wde Podlaskiego Brata mego przyszło pro memoria dwie małżonkow zapisał JmP Stanisław Kunskie dom które ledwo adaequant quartam partem tey sukcessyi tenże JmP Kasztelan miał u siebie in deposito kleynoty JmPP Potockich które potym z tey oddano ale JmPP Potoccy pretendunt że tam nie dostaie pewnego kleynotu który może valoris dwadzieścia tysięcy iak sami twierdzą y o to mieli agere w Trybunale Litewskim iako in foro competenti, iakże tedy pretensya z inszey linii pochodzącą y regulującą się do samego JmP Stanisława Kunskiego haeredis który tylko części dobr Siemiatycz bo do niey spolnie Brat młodszy y Siostra należy ma spadać na Sukcessyą po tym spadłą a derivatam w całe inszey linii dostaie także całe onus ma spaść na JmP Stanisława Kunskiego pretensyi po JmP Kasztelanie Trockim gdy on non est solus haeres, y owszem dziedzic tylko in aliqua parte

Substancyi po JPKasztelanie Trockim. uprasZam tedy WPan
abys naypierwey prosił Plenipotenta JPP Potockich o kom
munikacyę dokumentow na ktorych fundatur tych pre
tensyi. Rozumiem że tego odmowić nie może bo wszyst
kie nawet na swiecie pierwey trzeba pokazać dowod
a potym dochodzić pretensyi swoiey. Jeżeli zaś to non
succedet chciey WPan JPP Sędziom remonstrować że w
tego interessu cały rzecz iest wyrazono. ale iesliby WPan
widział że przytomność JPP Potockich albo też in
sze iakowe konsyderacye Sędziom niepozwalaią uznać
iniustitiam tey prawney tentatywy do Siemiatycz nie
należy lepiey nie stawać y sobie niech wypada kon
demnata, Mnie zaś uprasZam zasłonić od konde
mnaty ieżeli to succedet poniewaz JPStolnik iest actor
bonorum suorum a ia tylko Tutor assistens, ktory teraz
nie mogłem go nolentem cogere aby stawał in per
sona. Druga sprawa iest JPana Kuczynskiego o chłopa
wcale do niego nie należącego bo mam na to dobre do
wody. do tego znayduiący się w Wysokim y tak tedy
by rzecz osobliwsza aby można było o niego agere w
Trybunale koronnym, lubo mam wielką przyiazn z JPP
Kuczynskiemi iednak te pretensye iako nie słuszną zawsze
zbiiałem pokazać na to żadnego listu rekognoskuiącego
za sprawiedliwą te pretensyę nie mogą chyba alterować
obydwa listy moie prosze o cierpliwość w rezolucyi prowi
zyi ktorey czasem punktualnie pro termino S. Joannis
trudno. ale to iuż perfectum materya.

iezeli WM obaczysz że ta sprawa zwleczona być nie może satius daię się w zdaie w kokusa zaś następuiącym JP Stła Ruski sam się dopisuie w Izbie koronnej bo iak widzę nie przytomności wewszystkiej kraiach iest szkodliwa prawiegeszę ale ieszcze bardziej w Koronie podziękowawszy tedy WM za danę wczesną informację uniżenie rekommenduję attendencye Jego, sprawy Lnowcow moich moim Dnie niewypł. Stła Ruskiego który dla tego do WMPne pisze że po długiej na ospę chorobie teraz zaczyna Convalescere.

A. S. E. Mgr Archinto Nonce du S. Siège. Vilna le 29 Avril 1747

Pour satisfaire aux ordres de V. E. je lui envoye la traduction du Traité qu'Elle demande &. Ce Traité appellé du Nom du premier Plenipotentiaire Pacta Grzymultoviana et que les Russes citent ordinairement car il leur est fort avantageux a été confirmé par le Roy Jean III. dans la vüe d'unir ses forces avec la Russie, contre les Turcs et les Tartares ce qui s'est fait mais comme on avoit pretendu que les Plenipotentiaires avoient passés les bornes de leur Pleinpouvoir, et avoient fait tort a la Republique on n'a jamais osé les inserer dans les Vo-

tumes des Constitutions de Pologne jusqu'a l'an. 1710. C'est cêrtain qu'il y a des Equivoques affectées dans les Points les plus importants dans ce traité ecrit en langue Esclavonne moitié Polonoise moitié Russe, et qui a eté fait dans une pressante necessité pour se defendre contre la puissance Ottomane. Pour en faire mieux Juger V. E. j'ay crugu'il seroit apropos d'expliques cela mot a mot en gardant les termes equivoques sans les expliquer dans in sens conforme aux Intentions de la Republique. En consequence de cette Convention faite avec la Republique on pourroit demander une Commission pour examiner les Griefs des Catholiques en Russie semblable a la notre, si l'Etat n'etoit point Despotique, ce qui fait que leurs Commissaires ne diront jamais que ce qui sera ordonné par la Cour de Russie, avec tout cela je crois que pour retarder l'effet de notre Commission on pourroit demander a l'Imperatrice de Russie un Diplome en faveur des Catholiques, car c'est une Chose de no-

torité publique, que tout ce qui a été sti-
pulé avec la Pologne en faveur des Sujets
Russes Catholiques n'est point observé, je sais
qu'aprés avoir donné un Diplome com
me cela on ne le feroit point observer
dans le pays, mais devant que de l'obte-
nir il y auroit quelque delay et cela feroit
gagner du tems aux Commissaires Outre
cela, cela donneroit un nouveau droit a la
Republique de Pologne, de faire des Instances
pour les Catholiques Russes opprimés sur-
tout quand les Circonstances feront favora-
bles pour la Pologne. Mgr l'Archevêque
de Polocsk est arrivé, il pense d'executer au
plutot qu'il pourra tout ce qui lui a été com
mis. Il m'a temoigné son Inquietude sur la
Commission, allequant que presque touts
les titres et preuves qui peuvent justifier
le Ritumi ou prouver l'innocence de leur
Corps se trouvent dans l'archive Metropo-
litain, qui ne pourra pas etre revuë, Va
cante sede, voila donc une nouvelle raison
pour demander un delay pour la Comission

de la part de S. S. Je finis en assurant V. E. que je recevray toujours ses ordres avec beaucoup de contentement et de veneration etant charmé d'avoir l'occasion, de temoigner outre la soumission que je dois a l'Eminente Dignité de V. E. que je suis pour Sa Personne avec un particulier et le plus profond respect.

do Jaśnie Wielmożnego Sapiehy Woiewody Podlaskiego
z 5 Mai 1747 w Mińsku

Trzy razem odebrane listy Waszmości cumularunt mię wielkim ukontentowaniem nie tylko ex raritate nowin ale oraz bardziey że mi daią dowod łaskawey pamięci Waszmości w ktorey dziely że mi partem iest mnie pryncypalne wzięcie ztąd mieć z tego zaś odbierać dowody osobliwsze solatium. Jaśnie Pańskiej przeznaczeniu czyli nayuniżeniey za to łaskawy pamięć całe do zdrowia przychodzi i znaczony na twarzy nie będzie chyba barzo mało, że zaś iako na cudzym ciele tak na naszym nay bardziey osypany ospę gdy twarzy drapać nie mogł dla konsolacyi musi tey na zgłu, ktore podobno będą znaczne podrapane ale mogą ludzie rozumieć że na kampanii y że od Marsowe dzieło waleczne życie wniwecz obrocono dla naszey sławy w cudzych narodach. List Waszmości pisany do Xiężny Woiewodziny Wileńskiej ieszcze mi nie został

ale go odeszle przez poczte sam swoy przytoczywszy dla
utrzymania dobrey harmonii między Urzędnikami
veant modo Numina coepti succedet bo zdaie się oy-
czyc Xiążę Wda Wileń y tego spolny interes wyciąga
to tylko iest przeszkodą ze ciężko nam dyffidie
ale wszystko może sanabit przy mocnym staraniu się
strone Podhalow deferet p. X Kanonik Łopacinski. Kon-
tenta listu Uzt które regularnie do JW Kasztellana
Wileń ślicznie są napisane, barzo żałuię że go Pan nie
zastały bo one ciemu communikowatym y mogłyby uczy-
nić dobry effekt, rozumiałem się że mógł dobrze y było
barzo kollektus aby mógł dawną redintegrare przy-
iaźń tym wszystkim przyznaię się Uzt że chociaż nie
zwykłem w przyiaźniach szperać iednak gdy widzę nie
rzetelność tego żalem zrażam, co własnie tego
stało, JW Kasztellan starałby się zawsze te cicatrices
day Boże wzmocnię one non renoventur nowemi kolle-
ptami które naybardziey wychodzą od Zrzadców
cudzych osadów od Uzt namiestnikowych bo ich nikt
ta Zawiśla na kollizyach Zacnych domow, o których
Uzt namiestniasz dobrze zgadywasz własnie iakby
był przytomny. Pisać będę domawiając się aby Ze-
znanie operacyi na Kozkach Wołkowyskich Mohilew-
nińskich aze tym zezwolił aby się zostało w Maj-
debur. Nowych podatkom wszystkiego wespół z listem
JP Łopata dla mienia testimonium od Laskowy tas
iakie Actus ten odprawił. Mam ia tęskę aspe
kusa

530

kuracyę od JejM Woiewodziny Bełskiey ze dobr sobie w zastaw
puszczonych nikomu nie przezastawi ale widzę że sama
do mnie pisze niezabiegaiąc tę asekuracyę przez wszel
kie racye podobno od męża skonzypowane. sądzę
mimo całą przeciwnie dobre postanowienia, tak o ci
znaydzie osobę pieniężną y mocną która nie zważa
iąc na tę asekuracyę za ustąpieniem cokolwiek z
kapitału dałaby pieniądze na puszczone dobra. Jej
Woiewodzie Bełskiemu w zaś zysk za [illegible]
two żadnego może. a zatym nie widzę niczego sposobu
iako łakować te samnie [illegible] idą iak nayprędzey
unikaiąc skwirków y paszkwillow ale otóż od czasu
za przybyciem WM do Litwy. Zaiże którą reprezen
towali XX Piiarowie nie iest to opus WM ale nowa
tradukcya oczym wczem zapewne bom [illegible]
w Warszawie czytał wielle się gniewaią że wiedzą
o WM tradukcyi nowo opoinowali. Na zgodze
nie długow krolewieckich miałem ia nie korzystne spo
soby ale tu zawsze occurrebat trudność że one zgodzi
wszy iednako handel wolny mieć nie będziem w Krolew
cu, nie uspokoiwszy pretensyi [illegible] a iako
nawet uskutkuiesz to długi Lipskie iako to Lejmana
[illegible] Berenda [illegible] będzie pro
otstawillo. bo teraz moda między handluiącemi [illegible]
skiemi, że sobie wzaiemnie wlewki za panow polskich
czynią takowych długow chować przy pretensyach podro

z niemi Monarchami mieszkaią, ktory wiem pro certo
że Lezmana nabył Pan Adolf. iestem ciekawy co
za Papiery będzie tego Zlarecka Pruskiego rozumiem
iednak że regulanse do 1t Jozef Pol Bobrzynskiego.
Kollina tyrze y tu bo mu pięknieyszego. Widzę
nen Drzagusza, durygiusze sliczne opisał Mr
Cornelli w Tragedyi des Horaces. O Wmci Pa-
nu szypt Zaiz pisac będzie Jx Kanonik Łopacin-
ski do Pr Barona Warszawskiego sola nie
rozumiem żeby się obeszło bez prawa zwiadomy
osoby, chwaliązię żem y powiedział, iato wzgle-
nie wszelkiey polityke y omni rigore zachowałem
ale non agit de latinitas sed de sinceritas ieli nie
mili mowi powiadaią że zadnego Inwentarza
nie maią Koziczy JW Kasztellanowie Wlew. nie
wiże że wszystkiego w archiwach od nas przewieziony
na Antokole tam Zaiż iednego niemamy. Znac że ie
Zabrała JW Sędzina Wileiskie. Niewiem tedy iako
będzie weryfikaya bez tego, porozych dyskursach zro-
zumiałem, że wszystka polityka będzie externare kiedy
aby się zachowac ...m magna portione ozdobić się dla
siebie a nam reszte drogo szacowaną zostawić chwa-
ła Boga że przy nas obeyga. co barzo dobrze iako y zaty
słuzy. JPt Oranskiemu bedzie nie przydam Wdnieo
iewodzego Wl bo mnogo mieszco wymyslić nie mo-
ge, x Glinski będzie w Zklidach od niej Pan Meyer

ex schola Siruciana informacye dam porządne ich
naylepsze, ale Zmartwychw. Dobrze sam przybywa, bo
możemy nowe udzieli informacye razem z pomnie nasze
starania przy łasce Bożej myi wszystkiemu zabiec do
de caeteris in magno periculo versas. cała fortuna
nasza avec ces Messieurs zostać świata stanów
ludne et venerabone.

Przy Xięzach do stóp upadam. poruczały była
łaskawa na Kapellana swego Nabożnego, który od
dwoch niedziel mszy nie ma dla ciężkiego katarru
musiałby i mocny ponieważ przez tenczas nie była
u mnie opanowałego rycerza a dni wczorayszego
Numero primo ale to ustało. Soli. Straszne
tu panują ospy maligny i gorączki mena nie
mówię nigdy więcey chorób nie było w Wilnie. Don
Szczuka umarł zostawił po sobie trzy słepe tarcze
ku wszystkie fanty. Moja mierze nagle uleczyła
od dni kilku ale zaś od dwoch niedziel gadam
ich stary Baltazar ekstrapowało nie wiem czy to na
koniec trzyma z sobą.

Do JW. JMX Kobielskiego Biskupa Łuckiego
d. 6 Mai 1747 w Wilnie

Krótko odpisuję na list WM. donaszam że i za przysłaniem
JP. Woje. Podlaskiego który tu będzie koło S. Jana starać się
nie omieszkam, ale cóż komu hota WM zawiódł na
Zbiorat Radomski unum volumen historyi Ludvi

Bożego Boża niemam tylko ieden exemplarz a nego zaś
iest kilkaset. historya Synodu Greckiej nie iest druko
wana w Wilnie ale w koronie w Warszawie czy Lwo
wie. X Boszakowski ieszcze koncypuie opus suum
contra Judaeos. JX Biskup Wilenski który kazania Wasze
nie zechciał mi że posłał Wasz erectionem Collegii in
validorum za podaną okazyą przesłe Wasz jeżeli
ze wiara Bawosławska bo iest zbyt gruba aby
mogła być poczty przesłana. Tutejsi XX Bazylianie
nie maią y nawet niewiedzą aby miały extare Epi
stole Zaborowskiego które chciałbym mieć sobie przy
czone. ieżeli Wasz Dobrodziey miał iakie skrypta
pisane czy drukowane pro defensione iurium et
privilegiorum Ecclesiarum Unitarum proszę mi
ie przysłać, bardzo mi są potrzebne bo muszę goto
wać się bardziey niż na kazanie na przyszłe konfe
rencye cum Dysunitis na nastepuiącey kommissyi w
Nowembri chciey tedy Wasz cokolwiek możesz zebrać w
tey materyi kommunikować mi pro defensione
Ecclesiae Christi et sacrae unionis. Ja tylko te dwie
xiążki ledwo wynalazłem w Bibliotece XX Bazylianów
tuteyszych, Anno Colloquium Lubelskie 1680 Łd prawa
y przywileie Unitorum 1632 drukowane, rzeczy zaś
inszych xiążek w tey materyi nie maią. ieżeli nie znay
dziemy, będziemy musieli Biskupi nasi komissyi
niemniej porzendkować, w Dyecezyi Wasz iest tyle Bi
skupow y klasztorow Uniackich powinni by mieć
takowe xięgi y dokumenta które chciałbym y sam wolałbym

534

przeczytać y kommunikować JX Biskupowi Płockiemu którego zelum etiam in principiis tey kommissyi do skutku manifestatum wychwalić nie podobno, et eximie spiritu sancto afflatum że nazaczony tak do Zacnego uczonego y żarliwego Biskupa ad hunc actum Został znaleziony W. Ineraze.

do JOXcia Radziwiłła Wdy Wileń

z 8 Maii 1747 w Wilnie

Sama powszechność w którey Brat moy rekurrit do łaski WxMci w interessach swoich iakoteż wyrażone wli się do mnie pisząc expressye że rekoncyliowawszy się we Lwowie z WxMcią mało za przysługę w tym szczęśliwość że chce tey przyiaźni kontynuacyi excole że pełnię exacte wszelkie rozkazy WxMci gdy są dowodem prawdziwie życzliwego ku WxMci serca tym samym wielkie mi przynoszą ukontentowanie a zatym chętnie oddaię WxMci list od znacznego czasu na poczcie zaległy Brata mego y siebie samego rekomenduię łaskawey pamięci WxMci upewniając osobie że z eodem constant affectu z partykularny ad Nutus się applikuię przy należytym respekcie.

P.S. Ręką własną nie piszę supplikuię o wybaczenie gdyż moy Charakter równie iest czytelny iak mora[illegible] życzliwość iest doskonała niegdybym cudzą ręką pisał raz submissyi moiey. M.dico V.A. a trop de occupation pour lire des Characteres grecque devant que mon ecriture devienne meilleure.

do JWymt Sapiehy Wdy Podlaskiego

z 10 Maii 1747 Wilnie

Czekam avidissime szczęśliwego do Litwy powrotu WMP Dzieja
sobie przedłużaiąc z nim powiadania nie tylko dla zniesienia się
w interessach Domu Naszego ale też propter solatium którego
pragnę siostrzę personalnie mego kochanego dobrodzieia i XX
D: iako też WMP spólnie służyć. O puszczenie Zastawy
w Litwie siostrze Naszey iako też o Dziale cum minorren
nibus wyraziłem iuż zdanie moie. Do JW Kanclerza kor
onnego pisać domawiaiące się aby podług daney assekura
cyi prokurował nam kwit in solenni forma sporządzo
ny od JJPP Granowskich z uroszczonego procederu, samemu
zaś WMP należy pisać bo in solam personam JP Oy
cza transfusio. Intentowany od JPP Stow Tłumackich
proceder iako iuż do mnie pisali moi Plenipotenci
także zgadzaiące się że to iest o dług Benedykta Sapie
hy zapewne non promanat ex hoc capite bo naymnieyszego
o to nie masz vestigium w archiwach St JP Generała
Artyllerii przytym nie miałem żadney wiadomości punktu o
tych odezwach, lubo podczas przeszłego seymu barzo mię
naprzykrzali o pretensye ex parte należące się do JP
Stty Kuńskiego ex occasione Wygnoszów iest JP ~~[illegible]~~
Kasztellana Trockiego pozostałych mi oddanych ale nie
in toto zapewne tedy o to iest intentata actio a nie
o co inszego iako pamiętam że po uczynkach niego
iednokrotnych y naprzykrzonych JPP Starszyny Ozie
reckiey w Warszawie spólny aktor Brat JPP
Stt Tłumacki dosi zwawie o to zaczął certować y przy

conclusit że mamy sposob dojść tego na sejmikach, posta
tem za tam desensyonti spadney fortuny JP Generała Anglii
nie regulującego się do iednego JP Stol. Litewskiego ale może będzie
że podług chwalebnego uchwalenia Zwyczaiu na to zważanie
będę na WMci zaś iako sukcesorze JP Kasztellana Trockiego Zupe
wne wypadnie kondemnata. Jeżeli zaś to JO Ordyn. Bene
dykta Sapiehy stworzę WXMci obronie wnadoleyrzyszę że się nie
chcesz znać ad Tutellam która nawet dla mnie się iako ustała
wykonanie od Koła bo JP Stol. Litewski z mojej woli y zamorę
aprobowaney iuż wiktoryi plenipotenta y nie reczył w koło
nie transakcye ieżeli też ia mam słuszne zasadne od konde
mnaty będę tylko assistens tantum. pozostawić WXMci o
bronie się Sniwoszczę, ale wykonanie słuszności y sprawiedliwości
y prawo dla Litwina nie iest ochrony et est magnum nota
Notandum że ktore mam y swoy wpis ktore Tłumaczy co obi
ciendo pojstalem informacye do Plenipotenta JP Stol. Lit. JP Ra
dzynskiego. Zostaię etc.

13 x[bris] ... Do stop upadam pomyślnego sukcesu Dekretu
obojga WMści zyczę zeszło serca. Kaszylaż dziękuję
mie moiey. JP Stol. Litew. ... bardzo znaczne ...
iedny ze zdrowia zostaie cytuiący: Małżonka mnie też nie
bardzo to przebaczy.

do JP Sapiehy WoyW. Mścisławskiego z 12 Mai 1747

Z pilną applikacyą pełnię pragnę wszelkie WXMci nie kaz dowod
należytey submissyi moiey. Zlecony interessach pomyślny odebrał ten
sekt mocnego dołożenia starania osobliwie za zbliżeniem się
do Nieświeża in septembri JX Biskupa Wilenskiego y moim

y moim bo tam dla aktu pogrzebowego S. Józefa kanclerzyny W. X. Litt. Zapewne znaydowaic się będziemy. Czekai będę awide dalszych rozkazow WMsc Życzę dobre mieć okazye w ktorych mogłbym swoię konsumikowai oraz doskonałey że iestem szczęśliwym sercem y znalezym respektem na całe życie. Do JmSc Sizma Podkomorzego Litt.

d. 11 Maii 1747 w Wilnie.

Z zupełney moiey ku WMsc y godnemu Synowi Jego a naszemu przyszłemu kontraktowi propensyi, iakom życzył ustnie tak y teraz radzę aby wespoł z aktorem iak naypręcey post obtentam gratiam krajsi przyieżdżał do Wilna, kapituła dziś się skończyła ale vigor zostawiony dla akceptowania swe mora oboch kandydatow ktory z nich pierwszy w Wilnie stanie ten zapewne czy to poźnieyszy czy pierwszy będzie miał prezentę będzie installowany y iako praecurrens aemulum odbierze wyższe stallum a z niżo pokornych in vocatione prerogatiwamy co doniosszy oswiadczam prom ptum ad ulteriores usus Jego animum oraz pieczęć zpartykularną addykuię constanti veneratione.

do JmSc Sapiehy kanclerza W. X. L.

d. 12 Maii 1747 w Wilnie.

Zawakowało recenter Starostwo Mścisławskie ktore aby utrzymało się w Domu naszym interponente magna authoritate WMsc supplikuię iak nayuniżeniey, Miałem ore propria krolowi Jmsci deklarowany primum vacans urzędu W. X. L. favore Synowca mego ale poniewai moda teraz takowe Dygnitarstwa dawai ludziom Nova ex nihilo

creationis niechby młodzież Patricio genere orta w rekompense
Zasług antenatów odbierała choć Grodowe Starostwa. Su-
plikuię tedy WMć iteratis vicibus usilnie aby chciał uwziąć
w protekcyą swoią adpune gradum protaxowuiące JWWe Pana
oraz dziękuię iak nayuniżeniey WMć iako też JXJmu że-
ście raczyli być tak solliciti o rekonwalescencyą iego do
ktorey sprzychodzi, y iuż iest in perfecto zdrowia statu
mało barzo co będzie od ospy naznaczony, potey Chorobie
Znacznie urósł ale bez łaski WMć w Oyczyznie crescere
nie potrafi ani pertingere nawet do Starostwa Grodowego.
Supplikuię tedy WMć aby zwykła swoią dobroczynności iako było
a tenere praetendens JMć Starosty merita tak teraz iego
committetur, gdy iest nadzieia że przy łasce Bożey będzie
mógł się wkrotce utilis Oyczyznie y Familii. Nuncyusz
strictissime popiera electionem Metropolity znać że to czyni
z wyraźney woli Oyca Sgo. Pisał do mnie miesiąc temu
że utrzymanie tego interessu ma barzo cordi będąc uperswa-
dowany że iest sprawiedliwy y że na nim fundatur integri-
tas unionis. Także commisit JmX ArcyBiskupowi JW
per instrumentum aby konwokował Prelatos Ruthenos
pro electione co iuż uczynił JmX ArcyBiskup in suis li-
teris convocatoriis inserowawszy Mandatum Nun-
cyatury miejsce naznaczył Nowogrodek a czas Zielo-
ne Świątki Ruskie. JP Bruhl et apella Familia barzo
zwawe listy w tey materyi pisali do wszystkich osob które zda-
wały mi się widziec ale nie odbierai bo zemną korrespondo-
wać nie raczą ani ia też merear owych responsa bo

po wyiezdzie moim z Warszawy, nie zdarzyło mi się do WXL pisać. Mam relacyę że temu barzo dziwuie się WXP Kanclerz ale ponieważ niechciał aby Synowiec WXL Pisarzem nie powinien był się dziwować że Stryi do niego pisać nie umiał albo zapomniał. Iteratis vicibus wyrażony interes u stop WXL złożywszy przesyłam z dozgonną submissyą.

P.S. Ieżeli do stop upadam odważam się przypomnieć że raz myślały wyprowadować Ludzenia Dobrego oraz suplikuię pokornie o ustanie z Synowcem moim WXP Kanclerza WXLitt Dobrych

do Imx De la Tour d. 17 Maii 1747 Wołk

Wiedząc że iest WMP znajoma doskonałe vitæ exemplaritas, circa decorem Domus Dei Sollicitudo skutkiem od znacznego czasu komprobowana JX Mikowskiego Proboszcza Radoszkowskiego rozumiem tedy że o tym nie będzie WMP molestus gdy zaniem ni stale upraszaiąc aby JX Mikowski był w consideratione WMP preferibilis ieśliby miał tego kolwiek faworem swoim distingvere co cale subsit altissimo judicio et beneplacito WMP chociaż iteratis vicibus ponawiam prośbe za tym godnym ex omni parte kapłanem. ieśliby WMP miał wziąć przed się iakową favore cujuscunq rezolucyę oraz upewniał że iestem z niewzruszoną przyiaźnią oraz distincta æstimatione.

do JeyMci Sapieżyny Wdy Podlaskiej

d. 19 Maii 1747 w Wilnie

Jeszcze do tych czas nie mogę się doczekać ratyfikacyi ani też mam

sobie intimatum z iakich racyi to się odwleka z tym wszystkim
wyprawiłem X. Glinskiego do Szwed temi dniami także wypra-
wię do Kozany JM. P. Szumkowskiego Podwojewodzego WMP. ale
to nie uczynię aż po odebraney ratyfikacyi. Za przy-
byciem WMP. w kray Grodzienski nie omieszkam do niego
excurrere którego czynić gdyby ieszcze prędzey mogło
accelerari byłoby to optabile dla siła interessów a osobliwie
dla inwigilancyi nad kommissyą w Kozanie w którey
będą się starali zapewne extenuare supra modum
intrate szukaiąc tym samym większey na szkodach re-
kompensy z siła dyskursów teraznieyszych mnie to łatwo
dziwnie ale ieszcze bardziey złych odkrycia które
interesserunt przy podaniu nie akceptowaney ratyfi-
kacyi, ieżeli w niczym to tam plano ber konceptowało się
nie obeszło takiem się nie spodziewać niewiney przy kom-
missyi w kresencyalney maiętności na zmnieyszenie
varii generis prowentów. Gazeta którą mi WMP. podłu-
żną przysłałeś iest dla nas okropna serius aut
citius do tego przyidzie, barzo się obawiam aby Monar-
chowie kontentuiąc wodzone sobie desideria wszerze
nie państw swoich nie chcieli się gdzie cum dispendio
wolnych Rzeczypospolit w Europie dispensować naszey którey
nie mogą bronić nec ratio nec consilium nec arma, y
sam nawet nervus belli pieniądze bo za niezgodnościami
naszymi na wszystkim nam brakuie te nowiny rapporte
do nas przychodzą z poczty królewieckiey ale nie tak clare
może też to iest rumor z umysłu sparsus od potencyi

przeciwnej aliancyi Ruskiey. Nie możesz WmP nic chwale
bnieyszego uczynic iako zebrac corpus Diplomaticum Traktatow
y Paktow z Oyczyzną naszą uczynionych, et e converso od
nas z Sąsiadami zawartych, ale to iest res laboriosissi
ma. Nawet one zebrac ~~[illegible]~~ a tym bardziey
po Łacinie przetłumaczyc albo po Francusku iesli ze
chcemy aby Cudzoziemcom innotescant iezeli znaydę
cokolwiek w Archiwach Naszych, coby możno do tak
poważney Materyi regulari, nie omieszkam commu
nikowac WmPanu. JX Refferendarz Koronny ma wiele
sta zebranych Traktatow ale onych pewnie wydac
nie zechce bo sam się ogłosił w cudzych Kraiach
ze chce to opus compillare y przetłumaczyc na Ła
cinski ięzyk. ta deklaracya od lat 20 uczyniona
do tych czas swego skutku nie wzięła y podobno za
drugie tyle czasu nie odbierze ale szpargały tym
czasem mole w Bibliotece gryzc będą. Zyczę albo
samemu WmP starac się o Stwo Wyszodawskie
albo instare za Synowcem Naszym może to być ze nie będzie
dane w Dom Nasz ale tandem tentowac szczęscia nie zawa
dzi. Pogrzeb XJ Kanclerzyny Radziwiłłowey iest desygno
wany na 12 7bra. Nie przestaią tu grassowac cięzkie
choroby y nagłe smierci, osobliwie z Maligny. Katar
ktory mię trzymał sub strictissima custodia przez nie
dziel cztery nad zwyczay przykry tandem mię opuscił
Noga także mi się zgoiła nie wiem co zaleczeniem dla
Zdrowia z tego się spodziewac Nam co będzie [illegible]

542

prosit że może cudzieź uyść dwie mile codla mnie iest nie mały plezyr ad hunc effectum temi dniami przenaszam się na Antokolle. List od xięcia IeyMci Wileń odsyłam przy którego kopię listu mego do niego pisanego uważaiącego mu koniecznie że się WMć [illegible] sobie kochaie bo tak należy iak respons odebrałem posyłam list do WMć odpieczętowałem abym mógł się informować czy mo ze uważanie było skuteczne.

B. Nowo obrany Sztadhalter w Hollandyi teraz szczęśliwy zgubi zarazem ale Francuzów zatrudni ieżeli nie potrafią woyne dotknowy zrobić w Hollandyi concitando miasta które są przymuszone iako y szlachta a plebe do tey Elekcyi

Czekaiąc niecierpliwie powrotu do Litwy WPana składam ustęp się submissyi moiey.

do JmP Wąsowskiego Regenta Wiel.

z 20 Mai 1747 w Wilnie

Jako imieniem Oycowca mego y swoim dziękowałem WMć Panu nie raz za podięte fatygę w uwiigilancyi sprawom naszym tak teraz y teraz ponawiaiąc podziękowanie moie Zarazem oświadczam się wdzięcznieyszy. Za przybyciem moim ultimis thus w dzieleu się zeithe z WMć y ad hunc effectum zaprasza go do Siemiatycz gdzie rezerwuię sobie oddać ze wen WMć przy odebraniu papierów mego rzeczone będące życzę sobie satisfacere WMć wszelkim dezyderatom Jego które na słuszney pretensyi fundowane będą. Nie tylko ex motivo iustitiae ale też konserwuiąc dobre

wczas dalszy dobrey przyiazni WMP na dowod że iestem Constanter.

Do JmP Biernackiego d 20 Maii 1747

JmP WMPanie

Wielce dziękuię WMP że mi oswiadczyć raczysz przychylne dla Domu mego serce swoie ofiaruiąc pomoc w ułatwieniu interessow Synowcow moich proszę tedy aby przyiazni WMP do niego recurrere nie omieszkam ieśli tego potrzeba wyciągać będzie. Dezolacye w Łokku czynione są mi wiadome ale ponieważ termin Ekspiracyi non expirat aż w Łokku nastempuiącym [illegible] przy tem teraz [illegible] nie inne tylko uczynienie manifestacyi. JmP Biernacki ktory iako WMP do mnie piszesz est [illegible] Sangvine [illegible] umarł w dobrach Brata mego JmP [illegible] Podlaskiego do niego tedy adressować się należy w czasie zaś [illegible] maiz do Sukcessyi po zeszłym w Bogu JP Biernackim pretensyę ktorą za przyczynieniem JP [illegible] Podlaskiego w ktorą [illegible] Voto [illegible] nie omieszkam o niem donieść y rekommendować. a teraz zostaię

do JmX Urbanowskiego Gwardyana Brzeskiego

d 20 Maii 1747 WMPanie

Dosyć czynię rekwizycyi WMP oraz mocy addykcyi erga Pauperes w dobrach doczesnych sed in Bonis Spiritualibus divites S. Francisci Filios zechce WMPP sublevare w iesieni kiedy sami zbieramy fructus terrae. Ponieważ zaś WP ex innata sua rectitudine wyznaiesz żeś w tym Roku odebrał [illegible] prowizyą [illegible] upraszam aby iedna

544

z niczkiszcza pro acquietatione na wsi Nastempujący, po którym infallibiliter sam kapituł WM Pan oddam a teraz rekomenduiąc się łasce y modlitwom wszystkiego zgromadzenia piszę się.

do JWP Xiędza Oboźnego WXL

z 20 Mai 1747 Wilne

Prawdziwa moia ku WM Panu propensya złączona z należytą weneracyą powtarzanych rekwizycyi Jego zawsze mię sposobnym czyni będzie do pełnienia oney. Na dowód tych sentymentów moich nie zapomnę promowować in occurrentiis vacantiarum rekomendowanego od WM Pana X Zamoyskiego a teraz piszę się z distinctus Cultu.

JWP X Koadiutor Wileński do JmX Prowincyała SI

z 24 Mey 1747 Wilnie

Znaiąc dostatecznie excellentiam Sacri Instituti WMX, zawsze miałem wielką kompassyą nad porzucaiącemi ex fragilitate humana hanc sacram militiam, którey przedtym w naukach prawdziwą wokacyą chwalebnie nomen dederunt, życząc aby tę niestałości ludzkiey consyderacyą w dobrych intencyach zatosne przykłady były ich nayprzód; zaś gdy raz perswadowałem Latori Praesentium, aby zważywszy mocno, ieżeli miał dawniey veram vocationem służenia Panu Bogu w świętym Zakonie WMX, starał się wszelkiemi sposobami o nową akceptacyą, gdy zaś tę samą osobę znalazłem nietylko optime dispositam, ile sądzić ex signis externis można, ale też prawdziwie compunctam, że à tam pio desistit proposito, będąc wzruszony kompassyą Chrześciańską, niemogłem tego na sobie przekonać, abym za niego niepisał instando do JmX Generała, od którego responsa oddam komunikuię WX. List ten dla tego Postulanta meo sensu

iest tym samym pomysłny, że w decyzyi swoich remittetur do ur[...]
poniewasz iestem dobrze informowany, że WPan przymiotów pobożno=
ści swoiey, y należytych do tego Urzędu, który chwalebnie piastuiesz,
Talentach, masz złączoną przednią y wysoką Cnotę Charitatis erga
proximum. Zatym nie wątpię, że żaden wasz, tanto paterna manu
Iego, humiliter et instanter pulsanti, aperietur Porta Sancta ad Sa
cram Societatem, ieżeli WP altissimo Judicio suo osądzisz, że ten
Postulant in vera vocationis signa et emendationis proposita
które byleby w nim się znaydowały, mogą zatasku Bożku, jako semina
virtutum excrescere in uberes fructus doskonałości Duchowney
zwłaszcza że teraz per humiliationes które go spotkały, iest sposo=
bnieyszy do otrzymania a liberalitate Divina coraz większych Łask
Boskich. Może także z tey samey racyi velociori passu dążyć ad
perfectionem in Societate WP requisitam że zwaś do siebie będzie
że upusał sita zbawiennego czasu ad acquirendos virtutum
Religiosarum thesauros z tkiego gościnca S. Regule choć na
krotki czas zboczywszy. Supponendo tedy, że ten z któryn gusto, w nale
żytych znaydzie się poenitentis animi dyspozycyach, tęgo za
nim instancyą moią, tęgo oświadczeniem, że jestem distincta
estimatione na zawsze.

do JWPana Sapiehy Wdy Podlaskiego
z 26 Maii 1747 Wilnie

Jako wydane Rozkazy nasze za JPn Ste Świtkow w tedy gdy ten
Marjasz preponował ten pewnie czuły przymiot nie chybne wsp
pólnie Familii tak także sam Marjasz bez nas rozgłoszone
dy y w koncepcyach Nawet wiadomie nam przewinionych dekla
rowany gdyż że nas tylko pro forma doktadała matka,
Córka pociągnione do tey nagłey rezolucyi, solo Affectio
konferowaney Bratanny Oycu kawalera et impulsu

resentymentu że ugodę w Grodnie uczynić z
XX Stwu Luboszanów nie mogł się tylko przesadzam
ktorej temperatury przewidziałem dobrze y uczyniłem zaraz
o tym WmP w Czerlonie relacyą ale podtę porę juz
nie było można tylko zgadywać ktore upłynęło te
wtedy tempus acceptabile do wykierowania wszystkiego
słusznemi kondycyami y z honorem Familii tandem
sic erat in fatis. Satysfakcyi doczekać się nie
może prawdziwey zaś zgody tego dowiele trudno ciemna
będzie z tych rzecz albo desiderium rozpatrzenia się
w kożanie nim od nas zesłany kommissarz przybędzie
który za przysłaniem satysfakcyi zaraz zakłady
nowe gospodarowanie mogłby pomieszać oraz odejście
takowe rerum statum utraty tey majętności albo
noviter wyznaczione inne chwalcyje pewnie spokojności
nie przynoszące obom stronom albo tandem zaczęście
samey Zgody między Wotków która do uczynienia za
tysiękuy zawsze będzie trudna choćby to perswado
wało Mcza Familia utrzymującesię przydawszy
od Matki [illegible] że iest zna
cznie ukrzywdzona w dziele Oyców Naszych ale iesz
cze bardziey przez donacyę JP Kasztelance Trockie
go z tych tedy okoliczności abyśmy naturze po
dług naradzili skoro WP staniesz na Litwie prze
dać znać jak neyprędzey. JP Wda Brzeski wczora zda
wszy laskę synowi odiezdża z tąd na koncze [illegible]aniem

ze ieſtem z zwykłą propensyą y Weneracyą.

Pr. Składam ustęp Pani Moiey Ml. submiſsyą moią.

do JmX Goreckiego Bzeora Bereziego

d. 30 Mai 1797 Wilnie.

Wielce mię WMl. obligowałeś sobie gdyś mi pozwolić chciał mieć ten rzecz summę którą teraz z podziękowaniem oddaię za pokazany affekt iterando sensus należyty oddaię oraz oświadczaiąc że chociaż tego długu teraz się exkwitować iednak w sercu moim zostanie zawsze debitum gratitudinis które mię uczyni obstrictum dla samego WMl. tylko y dla całego zgromadzenia tego do oddawania wszelkiey uslugi piszę się interim constanti d. amore et distincto cultu

A Mgr Buti Auditeur de la Stée Nonciature
Vilna le 3. Jun. 1797.

Je regarde comme une marque de Bienveillance particuliere, la confiance que vous voulés me temoigner. Mon devoir et ma reconnoiſsance, m'ont engagés a faire toutes les perquisitions poſsibles sur les points, que vous me marqués objectés au Prelat en question; Et c'est ce qui a retardé ma reponse jusqu'ici. L'Eloignement dans le quel nous sommes du Domicile de ce Prelat, et du Monastere de Pozajou fait que quand meme il seroit coupable, cela

ne pourroit pas etre reconnu distinctement par des Personnes qui font leur Sejour dans le fond de la Litthuanie. Ce n'est donc pas ici qu'on puisse tirer des preuves bien averées, quoique le bruit desavantageux qui court contre ce Prelat et que vous m'avés marqué Mgr ne soit point ignoré même dans ces contrées, et il merite certainement d'être verifié. Il ne fonde pas une preuve evidente, mais cela peut vous servir de guide pour trouver la verité dans les lieux ou elle est cachée jusqu'a cette heure. Soli. Quant a moy en particulier je vous avoue, que la Conduite d'un Eveque me paroit fort suspecte, qui est capable de sortir plusieurs fois hors du pays ou il est etabli, pour aller en un lieu ou est l'Academie des Schismatiques, et ou les Unis sont detestés. Un Prelatt Orthodoxe et dont le Zele seroit connû, courreroit a mon avis de grands risques meme pour sa Vie, dans une ville comme cela, pourquoi donc devroit il l'hazarder sans raison. Les Inconveniens qui sont arrivés dans l'impression des Livres de la Typographie de Poczajow seroient

peu Considerables, s'ils n'y en avoient pas plusieures, je suppose que ce Prelat n'étoit pas Abbé quand cela s'est fait, mais un fondateur un Eveque, doit il souffrir tout cela sur tout quand on a l'Impertinence de lui dedier ses fautes, et dans ce cas ne doit il pas les condamner publiquement au plutot en les faisant supprimer ou bien les denonçant en cas de desobeissance. Ces deux points qui ne sont pas douteux, renferment ex Natura sua, plusieures Circonstances qui ne peuvent etre, que fort desavantageuses a la Reputation d'un homme, dont il faut être fort certain, surtout du Coté des sentiments Orthodoxes, devant que de lui Commettre le soin d'une Hierarchie entiere, pour ne pas donner a gouverner la Bergerie au Loups, surtout dans des tems ou l'on voit que des puissants voisins de la Pologne, n'ont jamais été plus attaché a divers sentiments contraires a la Ste foy, et n'ont jamais été plus dechaines contre l'union travaillant a la renverser de diverses

580

façons. Voila donc ce que je puis vous repondre
sur les points que vous m'avés marqués dans
vôtre lettre, Outre cela j'ay apris les circonstan-
ces suivantes, que je suis obligé de vous faire sa-
voir Deux Basiliens gens de conscience et d'hon-
neur m'ont assuré que l'Abbayie de Poczajow
n'a été jamais Orthodoxe jus qu'au Synode de
Zamosc. Si cela est certain, le pretendu Saint qui
a été exposé sur l'autel pendant plusieures
années, ne pourroit être qu'un Schismatique
Ces memes Religieux ont ajoutés, que dans tous
les Missels qui sont imprimés dans cette Abbaye
on a Omis le B. Iozaphat, martyrisé, in odium Uni
onis. du quel on pourroit dire Sanguis Marty
ris Semen Christianorum, Ittius vero Unitorum
Ils avouent pourtant qu'on en fait mention dans la
preparation a la Messe, qui dans leur Rit est une
Ceremonie Solemnelle preliminaire a la Messe
Ils m'ont aussi assurés que Marc d'Ephese
y etoit qualifié du Titre de Bienheureux
dans un Rituel dedié a Mgr de Luceorie
et qu'on ordonnoit d'observer une de ses
ordonnances qui regardent les Rits. Ils

m'ont produits, ces livres ecrits en Characteres Esclavons qui me sont inconnus. Je suis avec une Veneration tres particuliere.

A Mr le Visiteur Sliwiecki, Vilna le 3. Jun. 1747.

La nouvelle de votre arrivée m'a apportée beaucoup de Contentement, tant par la raison que vous avés terminé heureusement un long Voyage, comme aussi par l'esperance que j'ay de pouvoir entretenir avec vous plus souvent un Commerce de lettre, qui me dedomage en quelque facon de la Satisfaction que j'ay quand je jouis de votre Compagnie. Je vous prie Mr. de me marquer au plutot que cela se pourra, quel pty a prise l'affaire qui regarde l'Ordre de S. Hubert. Je ne puis pas me persuader qu'on paye quelque chose pour les droits de Chancellerie en prenant cet ordre, puis qu'on n'en donne point de Diplome en les envoyant, Je crois que Mr. le Duc Ossolinski, ne se sera pas bien expliqué, et cela sera peutêtre quelque autre espece de Depense Ordinaire en des Cas semblables sur la quelle je souhaite d'etre informé, Je vous avoue Mr. en secret.

que je crains que ce Sgr, ayant des anciennes Piques contre moi et contre ma famille, ne s'avise de traverser ce Dessein ou ce qui est encore plus probable qu'il n'envoye l'ordre a la tendre Mère de Mr. le Starosta, pour— qu'Elle le renvoye a son fils, ce qui certainement me seroit fort desagreable, si vous pourés encore l'empecher je vous prie d'y travailler. Je prie Mr. de me mander en quelque detail la Relation des choses que vous avés vu et entendus dans vos voyages et qui pourroient m'interesser, entre autres choses comment a été reçu ma lettre du Roy Stanislas Je suis avec un constant attachement, et une Veneration parfaite &

Do JMci Sapiehy Kanclerza WXL ij 3 Junii 1747.

Mć Pnie

odebrałem WMći Pa refflexye iako cedro Notanda Verba ktore mi dyktowały zelus ortodoxae fidei y Staropolska praw observancya, mieć one będę w directione procederow moich na nastempuiącey da Bog kommissyi o ktorey limite iak dochodzę prosił JX Nuncyusz ale mu takszyne allegowano exkuze że to odemnie dependuie iako kray

dentz tey kommissyi za zaś ani iestem primus in
ordine kommissarz ani to dependować może ab ar
bitrio samego pierwszego kommissarza nie ziachawszy
na mieysce y nie znidszy się z kollegami. posyłam W. P.
list JX Nareyusza któremu w responsie moim wyrażę racyę
dla czego dalsza limita tey kommissyi nie dependuie odemnie
iednego zwłaszcza nie przytomnego w Warszawie. JX Arcy
Biskup Połocki temi dniami wyieżdża do Nowogródka na
nastempuiącę elekcyą Metropolity iak zrozumiałem cała
Hyerarchia naybardziey fundał na protekcyi W. P. który
rzecz W. P. zechcesz śmiele naśladować będziesz ante
nata Naszego Lwa Sapiehę także kanclerza W. X. L.
bo teraz znalazłem w archiwach listy Oyca S. do niego
pisane dziękuiące mu że contribuit principaliter do utrzy
mania S. Unionis oraz wiecznym ofiaruie onemu in
premium Jubileusz generalny na Woysko pod kommendą
Jego będące. JX Nareyusz perfectissime rzeczy elekcyi ułoży
mieć y do tego animuie Electores znać że może być pe
wien o mocney protekcyi Oyca S. oraz że tym sobie
nie narazi sprawiedliwego y pobożnego Pana Naszego
że zaś nie idzie o Bożenatz res non caret Mysterio. Ja
potym samym interessie sądzę że u dworu Naszego dwie
fakcye mocnoszą [illegible] o prezbiterzy w którey nie
nawet ten interes mayą pro fundamento który
dla próby całą kusi moiey Cort [illegible].

bo notandum że intentowane akkuzacye na JX^t Nominata Metropolity naypierwey doszły rąk JX^t Prymasa rozumiem tedy że on oznaymił Królowi JMci a wtedy że dotyczy wyciąga Dyzmatyckie interessa to wszystko podobno zawiodło do śmiałey rezolucyi JX^t Nuncyusza ale cokolwiek ten interes poydzie moim zdaniem to certissimum że ten Nominat iest nader nieszczęśliwy bo teraz na reputacyi człowieka a wraz dalszy nie rozumiem aby się miał utrzymać iuż to nieszczęśliwy Biskup co się odważy pisnąć contra Nuncium Petri qui ceciderit in hanc petram collidet Lżyć się ciężkiey rzecz w nię pisnąć nie przeszkadza zwłaszcza gdy zawodzi cała Wątpliwość czy takowy kandydat iest orthodoxus y rad pokazuie exempla pewne nad obwinionym y sprzecznym Biskupem dla zachowania wszak dalszey subordynacyi!

Do JMP Sapiehy Woy. Podlaskiego
d. 3 Junii 1770 z Wilna.

Czekaiąc avidissime przybycia WMP do Litwy skracam expressye które wkrótce ustnie wyrażę, spodziewam się to tylko donoszę że JP Kasztelan Wileński pisał z Kozan do JP Podwoiewodzego Wileńskiego obliguiąc go aby mi doniósł że JMP Starościna Wołkowyska po poronieniu nie może wyiachać dla przyznania ratyfikacyi chyba za

niedziel dwie w tym że liście oznaymuie że Łozana od Za
stawnika nader spustoszona y że tam barzo mi
zerny urodzay krescencyi, złego uztłego koniunkturze
że musi się tez maiętnosc podobac, y że drożey y [illegible]
WMść chce mu iakowesci czynić propozycye, lecz
iesze zagi zwlekzony zatrzymuy nie widze owego
nowego targu, ieżeliby tedy nowe zaydą propozycye
prosze mi one iak nayprędzey kommunikowac ażeby
cze bardzey dac mi znac o oycu swoim do Gro
dna, aby sobie mora nypstani zagadowac WSci.

do JX Rytty [illegible] 3 Junii 1747 Wilno.

Przy odesłanym od WMści responsie JX Nuncyusza, z wielkim
ukontentowaniem odbieram charakter ręki WMści ktorego contesta-
-ti zawsze prosequor estimatione oraz upewniam
że maiąc singulariter cordi interessa Unioni
o wyperowanie oneyże propozycye staram się osobliwie wszelkiemi sposobami
exhortando lub obsecrando te osoby ktore mogą
kredytem swoim albo powagą prodesse w tym że
staraniu perseverare nie omieszkam spodziewaiąc
się że dobroć Boska aderit piis conatibus. O No
winach tuteyszego kraiu tuszę że doniesli WMści confra-
tres Jego tu przytomni per consequens zda mi się być
superfluum to samo ponowić Rekomenduiąc
się tedy S. modlitwom owike wyznawiam że iestem.

556

Do JmP. Sliznia Podkomorzego Litt.

z 3 Junii 1747 z Wilna

Z zwykłey mocy do WM. M. Pana Zacney Familii Jego addykcyi życzę sobie iak nayprędzey witać in gremio Nostro godnego Synca WM. Pana z ktorym radzę bez zwłoki przyiechać do Wilna poki obtentam gratiam J. Xcia albo aemulus non praeveniat bo to iest rzecz pewna że komu tego usilować będzie aby priorem occupet stallum ad quem effectum Zupełnie go citissimis passibus sprowadzić do Wilna, iako zaś proiekt nie maiący racyi przed czasem głosić powszechnie zniknąć tak powinien. Za przyiecia tu WM. Pana wkilka dni nie może subsequi akceptacya, et post simile temporis spatium instalacya, ia zaś ad accelerandum vota WM. Pana chcę służyć z całego serca przypisuiąc tu moy ukłon przytem Konfratrowi naszemu, oraz oddaiąc list J. X. Biskupa Wileń. ktory dla informacyi odpieczętować musiałem, przyiąć dibinite (?) Wilno

P. S. Bliżey życzę bez zwłoki citissimis passibus przybywać z przyszłym naszym Kanonikiem zaocznym Komi… bo są tego wielkie racye oczym pisać nec breve nec tutum.

do JW. Pl. Ogińskiego Kasztelana Witebskiego z 7 Jun. 1747 z Antokola

Z zwykłey mocy ochoty pełnienia wszelkie rekwizycyi teb (?) ykrzy one ad effectum przyprowadzić pragnołem ale ponieważ iusta [illegible] praxim dystrybucyi Bonorum żadnych Tenuty czynione niebywaią tylko in Capitulo Anniversali na mayowey zas tylko destinantur Komissarze, ktory przeszłych Tenutaryuszow odbieraią calculum, [illegible] nowych in [illegible] oddawać wszystkie, formuia

Kondycyę futuri Contractus, niemogłem proponować desiderium Wa[ci]
na teraźnieyszey Kapitule. Na następuiącey zaś Jesienney, starać się
będę o tym pilnie usłużyć, promowuiąc dotey Jemu Konfratra, z ktorym
by Wa[ć] mogł łatwo convenire, osoby mu w sieble tez Dobra pasat, bo Ja
zpewnych okoliczności racyi moiey, jak nigdy nie trzymałem Dobr Kapitul-
nych zadnym Kontraktem, tak zyczę, z obowiązkowości tego podiąć się nie
mogę. Jo dnioższey piszącą zprawdzicną adlysuyi przynależytey Ob-
serwanciey

W[Pa]ń. Na tedym ustop pewdli submissyi moiey, ktoli Życzą wpro
wadzić pan Kanonika dedliczciela u Konkurrencyi oprzyczę Zenotę, ale mu to
trzeba proponować niby ex proprio impulsu, a nie z moiey rady. Ja zaś ile mo-
żności mam służyć deklaruię pro tempore oportuno na Kapitule Jesienney.

do JO[Pan] Ogińskiego Wdy Witebskiego 9 7 Jun[ii] 1747. z Antokola

Zzczyłe obserwancyi moiey chcąc pełnić rozkazy Wa[ści] uczynioną ustnie na
Ipszeszłym Seymie rekommendacyą samemu Kolani JMci WMci pa[na] Brzostowski in casu
Wakansu Kanoniy Wileńskiey, ponowiłem teraz listownie, przy w Katedrse naszey
recenter zawakowało Stallum, adressuiąc do JO[Pana] Kanclerza Wielkiego pisarza
bile iuz odebrawszy responsu, nieuchybnie że wkrótce annumeratum Collegio
nostro obaczemy godnego wnuka Wa[ści], bo na ostatniey Generalney Kapitule mają
woły ex mea proinnatione raszło dispensatio, ażeby neo nominatus Kanonik
mogł acceptari et instalari przybyciu tych teraz Konfratrow penes Cathedram, nie
czekaiąc Jesienney Kapituły generalnego Kongressu iuxta solitam praxim.
Niechtoży ten dowod przyszłey moiey per observantiam zaleny kru Wa[ści]
pokazany, czyn barię mego Ekonomi nbiny moiey ku Wa[ści] z pełney Przeswietney
Familij Jego wenerancyi zprawdziłą stałość adlyuicyi. z czym zoświadczeniem
przyszłey constanti cultu.

do JO[Pana] Xcia Radziwiłła Wdy Wileń[skiego] Hetmana WWXL[ito]
9 10 Jun[ii] 1747 z Antokola

Wysokie przymioty, którymi hoynie Pan Bog obdarzył uspaniałe
Serce JO WXżny Jmci Kanclerzyney WXL[ito] godney matki JO WaMości
uszystkich wbyczydnie za życia pociągały weneracyi teraz

gdy nam iuż rawisne odebraly fata, uniwersalnego są przyczyną żale-
ten sam przy rezygnacyi Chrześciańskiey, przyniesc powinien ulgę choc
urodzonym z słusznie wielkim żalem WXMD ponieważ dicitur minus
premit dolor. Zatez gdy tak nas nieporównanie wrotnym y bliskim związ-
kiem złączonych z Prześwietną Familią WXMD zostala się Konso-
lacyja, którą spólnie z nami szukać należy, gdzie bez wątpienia pewniey
nie znaydować możemy, w oddaniu ostatniey usługi pozostałym
żalem WWXMościów oraz Dobroci Boskiey rekommenduiąc tę
pobożną Duszę tylu Cnotami Chrześciańskiemi zaszczyconą.
Co ażebym ex parte mea Publice oświadczył obsequio, zaleca za
gdy mię zachodzi, wielkiego zawsze dla mnie walora retenzyja
y przytrzymanie WXMD Stamtąd w Miesiącu nadeterminowany lubo
pragnę nieomieszkam, teraz Suplikuiąc Maiestat Boski, ażeby
wieczną chwałą iak nayprędzey ukoronował Duszę ś.p. Xżnej Jmci.
oraz aby konsoluiąc [illegible] słusznie wynękanione serce WXMD
tę tak wielką stratą Prześwietnego Domu swego, nadgradzał one
hoynymi pomyślnościami ab antiquis Penatibus Jgo Xd. ich
naydłuższe lata parcarum impetus, nie zawsze zas pnioda fortu-
ne iterasz oddalaiąc. Co prawdziwym życząc sercem, piszę się
z zupełną weneracyją

Do Jmci Pa Sołłohuba Woiewody Brzeskiego
d. 10 Junii 1747 z Wilna

Wielce ubolewam że mi indyspozycyja zdrowia nie pozwo-
liła przy wyieździe WMP oddać mojey onemu weneracyi
co listownie kompensuię rekommenduiąc się łaskawey
pamięci. Kommunikował mi Jmć X Biskup Płocki iako
Prezydent kommissyi naszey którą mamy reassumere
w Warszawie 8ri Novembri dla dyiudykacyi diffe-
rencyi, z obopólnych unitorum et nonunitorum

kopię podanych mu noviter kwerel, między któremi
ponieważ ieden punkt reguluie się do Starostwa Stry-
korskiego y Dombrowieckiego, zdało mi się do odpo-
wieści WXMci Jakom zaś sam nigdy nie karał w
częściach Starostwa Dombrowieckiego, odemnie pos-
sydowanych, broniąc poddanym dyzunitów aby nie
bywali w Cerkwiach Nieuniackich, dopiero ani
myśli tey nigdy nie miałem iakowe zatem na-
znaczać kary tak więc powierzę że y WXMci
w częściach które jure hypothecarii trzymasz, ni-
gdy takowey nie czynił ordynacyi, Jestem też
pewien że się nasi Administratorowie pri-
vata Authoritate tego nie domyślili nie więm
tedy na iakim fundamencie ukomponowano
tak grubą imposturę wymyśloną iedynie ad
exacerbationem Dworu Rossyjskiego. Znayde
ex parte mea sposob remonstrowania JW. Po-
słowi Rossyjskiemu że to iest fałsz prawdziwy
samemu zaś WXMci życzę aby odpisuiąc na ten
list moy tak swoy ułożył respons przy prawdzi-
wey narratywie, abym go posłać mógł
do JmX Biskupa Łuckiego, dowodząc że y w WXMci
częściach osobliwie w samym mieście Dombrownie
nic się takiego niedzieie. Czekaiąc tedy prędkiego
na ten list moy responsu piszę się z zwykłą przy-
iaźnią y należytą weneracyą.

+

Do JWJPa X. Dembowskiego Biskupa Kujawskiego z 17 Jun. 1747 z Lubowla

Z wielkim nieukontentowaniem moim, wyczytałem zaniesioną przed WP Querymonię Episcopa Disunitorum obawiaiąc się, aby ten indiscretus Zelus Zakonników y Szlachty, ieżeli to verificabitur, niebył okazyą tym zwawszych sollicitacyi Dworu Rossyiskiego, oprócz Exclusiey Kommissyi nam poleconey. Jestem iednak wypersuadowany, że infundamento może ex parte vero, [illegible] polecony pował ten Acephalus Antistes okoliczności poszarpanych Universałów et similium, zapewnie iest skomponowana. Miarkuię to z wyrażonych Cyrkumstancyi, gdzie się skarżą, że w Starostwie Dąmbrowicerskim y Horyhoreckim zakazano Populo Schizmatico bywać w Cerkwiach swoich, niemogłby to uczynić, tylko albo JP Wda Brzeski przeszły Podskarbi Litewski, albo Ja. Zaciekle [illegible] upewniam, że zawsze umikam sposobów gwałtownego nawrócenia. O JP Wdzie Brzeskim także iestem wypersuadowany. Krótko to pokaże z Jego Responsu na List moy, którego copiam kommunikuię, upraszaiąc [illegible], aby był sub rosa póty, póki respons JP Wdy Brzeskiego nie będzie do mnie oddany, bo wtedy albo będę prosił WPa aby y moy List do JP Wdy Brzeskiego y onego respons kommunikował JP Rezydentowi Rossyiskiemu, aby był skonwinkowanym, że Clerus Disunitus affectate chce seminare zizania między oboma Monarchiami. Należy nam wprawdzie moderować indiscretum zelum Stanu Duchownego y Swieckiego Wiary naszey, kiedy się to nayduie, ale też non minori sollicitudine convenit Dworowi Rossyiskiemu, starać się discernere falsa a veris, oraz compescere y przykładnie skarać swoie Duchowieństwo, kiedy dla awantażów swoich, albo wyższey promocyi, przez fałsze, bayki czyli zbyteczne exaggeracye, ex musca czyniąc Elephantem, sub praetextu skarg sprawiedliwych, ważą się collidere vicinas Potentias, zwłaszcza że jure naturali we wszystkich narodach detestabile iest genus delatorum.

Osobliwie

osoblivie fatrzem baczącyhsię o Translacij w Dobrach JchOO Kra sinskich, czy violenter Cerkiew odebrana y na Unią obrocona będę miał doskonałą relacyą, bo tę Dobra zemną Graniczą, ktorą kommunikowaie WW nieomieszkam. Przez tuteyszych Karmelitanskich wlenkie spodziewam się relacij prawdziwey o Cerkwi dawniey na Unią obroconey ex instinctu Jego Zakonnikow, obligowaie go będę in Instanti aby gotey dnigiey informowat się. Interim aby pisat do swoich Zakonnikow, rekomenduiąc czym modestiam, o toz samo rekwirowaie nie omieszkam tuteyszego Kustosza Bernardynskiego. Wydziwiać się niemogę że dissuniti nas Kommissarzow molestuią nieczekaiąc reassumpcij Kommissyi naszey. JW Prezydent wiedzieć musi, że pozatozony Limicie, y Prezydent ową y my wszyscy iesteśmy privato skrzonie az do reassumpcij Kommissij, niemamy tedy mocy nakazywać restytucij etiam nieslusznie posito casu zabranych Cerkwi. Listy też nasze więcey walem mieć niemogą, iako informa sporządzony Uniwersał, w ktorzy szczupłą penetracyą zwaźytes. Dotego durum toiest pretendowaić od Kommissarzow osoblivie Biskupow aby upominalne Listy do Szlachty dawali, etiam chocby dato non concesso gwałtownie ktorą Cerkiew odebrano, collegialiter pisać zaden niemoże niezieczanwdyszę y niemiawszy Konsensu Kollegow. Przed tym zaś ziazdem, ieżeli ktory znas będzie pisać, niemoże to mieć publicam Authoritatem, a zatym niepociągnie invitos ad obedientiam; ycyrszem gdyby ktory znas przed tym Kongressem pisat, rozumianoby że to czyni ex proprio impulsu, nie ex assensu Kollegow, ob ktorym non constaret, atak podałbysię in Censuram, a List effectu careret. Accedit y ta reflexija, że niewinni non merentur upominania; tym zaś ktory violenter odebrali Cerkwie, etiam hoc supposito nakazać

562

Restitutionem nienależy nieuy słuchawszy racij czy prawdziwych czy pozornych, którymi broniei się będą, y tę vali de ponderari nie mogą chyba na reassumpcyi następuiącey Komissyi prawie niedokończoney ad referendum Magestati, ieżeli iest które Berlinie oddebrana violenter. Niewiem tedy czego opuściwszy antiquam praxim recurrendi do Xięcia Kanclerza o list upominalny, adressuię JW. Rezydent y Dirunili do Kommissarzow, których iurysdykcya iest sopita y chyba po Limicie resuscitabitur. Boże się pożal tych Kollizyi które się wszczęły in Hierarchia Rutheno Unita. Nie mieniem ad WP. reflexyi capitulariatem niektorych, ale exkluzujący ktozy in particulari, że maią to sobie de super eminentum aby się nie chcieli; rozumiem że dobrze by sobie poradzili, gdyby Elekcyą obrócili w rekomendacyą. Pan też nasz wdzięczny rem sua pietate dignam na prośbę tey Hierarchii przestrasżoney insultu ciuna potentia daiąc za Głowę Unitis tego, quem estimant esse dignissimum et idoneum do Obronienia Interessow Sacrae Unionis cum Ecclesia Catholica. Co iuż magestaticum meo sensu non minuerit, ieżeli ante expeditam Nominationem praecaverit sobie u Oyca S. Króla JmćSrWmo jndemnitatem Praw swoich, na których zawsze można rozciągnąć fundamenta, na których stoi Nominacya excludens Electionem, aby Jus suum uiię tribuatur, od Sprawiedliwego y Bogobliwego Pana. Teraźniejsze reflexye ad Nostra sollicitudinia przyłączaiąc, zostaię z całą ardyliucyą przy należytej Respekcie

do JmćX Mszalskiego Kanonika Wileńskiego y Warszawskiego d. 17 Junij 1747 z Antokola

Własnie kiedy miałem jntencyą wyprawić Equipaz po WP. upraszaiąc aby chciał na Wakacyę zjechać do Bezdzieża, przyjechał tu dla Installacyi Syna swego JmćX Żedkowniczy Włd., który mi uczynił relacyą

ze JWJP Hetman Polny WXL miał także po WMPanu wyprawić Cugi;
co mi nowe causavit perplexitatem. Zatym upraszam WMPana instanter
[illegible], aby mi w konfidencyi chciał oznaymić, ieżeli to veri
ficabitur; bo ieśliby JP Hetman jakich okolicznościach praepeditus tego nie
uczynił, to ja z wielką ochotą wyprawiłbym Equipaż, ażeby służył
WMPanu, ktoryby przed początkiem Wakacyi, albo mało co po zaczęciu
onych, stanoł w Warszawie. Wyieżdżaiąc ztąd po S. Janie
w kray Grodzieński do JWP Woy. Podlaskiego, spodziewam się
że czyli in hoc Climate, czy w tę drogę, będę miał satysfakcyą
witać WMPana y onego ustnie upewnić, że jestem z prawdziwie
przyiacielskim Sercem, y nieodmienną na zawsze propensyą

Do JWPana Sapiehy Kanclerza WXL.

d. 17 Junii 1747. Wilno

Dziękuię iak nayuniżeniey WMPanu za komunikacyą wyjętego z napi
sanego listu do JWP Podkanclerzego Kor. wyraziłeś WMPan iak należy
to dawnemu y prawdziwo Waszemu Ministrowi zdanie swoie
przy słuszności y utrzymaniu interessow Wiary S. oraz Manu
tentionie się Unionis z Koroną oraz sub involucro słow
Bliższych napomniałeś należycie nowego ministra, aby
na czas dalszy [illegible] ostrożniey postępował y wypisanie
wszystko to nie zawadzi y owszem iest rzecz wcale potrzebna.
Dziękuię że w dawnych listach moich podziękowałem WMPanu
za przysłanie dwoch prezent na Plebanie w Dyecezyi Wilen.
[illegible], co ieżeli nie uczyniłem teraz listownie wypełniam
[illegible] instancyą moie [illegible] JP Cywona Wilen. [illegible]

[illegible]

564

Dziękuię także WMD Za przysłanie operis Latini kollekcyi
JX Dunczkowicza, musi mu kożdy przyznać że mocnie się
stara aby nie tylko teraz miał universalną estymaię
ale też apud seram posteritatem według wielu glo
riam immortalem za tak prawie zbieranie ro
znych lukubraciy wielkich ludzi w Oyczyznie naszey
które dotychczas delitescebant w przywatnych domach
y nakoniec zginęłyby od molow albo od czasu zniszczone
z wielką szkodą rei Literariae y autorow w niepamięć
zagrzebionych wespół z honorem Nacyi u Cudzoziemcow
uyszcy. Familia też nasza powinna mu być barzo
wdzięczna bo iak widzę ma osobliwszą komplacencyą w i
mieniu Sapieżynskim, ani się odraził żem go kazał
surowo słuchać kalkulacyi, po teraźnie Bezdzieskiey yże
niechciałem mu kondonować remanentow które przy
nim często znaydowały się, obawiam się iednak powie
wasz mnóstwo adversariów aby go też sama sors nie
spotkała co w Bezdzieżu gdzie prawdziwie domaca
no podobno z iego nieukontentowaniem dużo prze
ciwny mieliśmy czy nie czytaiąc że JX Dunczko
wicz iest umbratilis Compillator tanti operis y
że onego imieniem czego poważnieyszego przystąpię
modestyi, bo inne czasu miałto pochwał sięgadł
y na siebie żarty, że w [illegible] tak [illegible] w [illegible]
y mereres nie tak powinszowania tak kondolencyi
kompliment, Pisać nie omieszkam instancią Za

JW Stty Rumskim do osob u Dworu kredyt maiących, kiedy zaś będzie nastempowała dystrybuta wakansow czyto u stnie czy listownie majestati ongo rekomendować od ważę się, ale nadzieia synowca mego iedynie fundator na łasce y protekcyi WXM którego merita przewaznie moy zeyszłe młodego wieku obiekty przeciwne zawsze JW Stanisł Panu suplikuie też iak nayuniżeniey ono sliwie in tempore opportuno ongo promowować. Xyądz Podkanclerzy zdasię być favorabilis JP Ciechanowiec kiemu, JP Horain także że na nadzieie albo fortem apprehensionem, że otrzyma to Starostwo Żyży tem mu wczesnie aby in hoc casu przed wiazdem, za ciągnoł dla siebie nadworny ieden y drugi Regiment, bo niedyskretna szlachta mogłaby bez Ceremonii ongo nieodpuscić y trzymać na expektatywie lat kilka zasie iako uczynili quondam z niektoremi. Za kilka miesięcy spodziewamcy powidania z X udz Uilew którego promo cyą conciliare dla JW Oss starać się nieomieszkam ale teraz ustnie lepiey succedent niż listownie do tego magis opto quam spero w tym pomysłnego Sukcessu odprawiwszy tu installacyą JeX Rzymia po którey w krotce sub eze[illegible] drugą, iakiey spodziewa JeX Białłozora, Patres Conscripti ecclesiae uni[illegible] thenus ziezdzaiących do Nowogrodka rozumiem że z tych Episkopow nullus desiderabitur o przer JeX Nominata Metropolity wątpić nie trzeba że unanimi Consensu

ad electionem accedent zadziałem im iednak aby
ieżeli do tey przyidą rezolucyi, tak ułożyli do Króla
expedycyą upraszaiący o nominacyą determina
tą personą aby zdała się być podobna do re
komendacyi, bo takim sposobem takowey placabunt
Xięcia y przeciwnych Ministrów. Biskup Łucki
kowinik prawdziwie się teraz inter Malleum et
incudem trudno im revocare, executione woli Oyca
S. przez JX Nuncyusza intymowaney, z drugiey zaś
strony niemnieysza dla kożdego zachodzi trudność
aby [illegible] Xięcia przez otworzystą przeciw
ko Dworu Nominacyi procedere, y ta także in ca
ctu tego interessu zachodzi osobliwsza okoliczność
że ieżeli obietnicę JKM ~~[illegible]~~ Episkopowi Łuckiemu
verificabunt, a Król zkassuie Nominacyą to Ne
potestas nie będzie mogła być dana tylko iednemu
z tych którzy mieli ius electionis mimo vatici
nium JX Podkanclerzego bo tandem ieżeli to iest
grzech contra Maiestatem, oprócz dawnego Nomi
nata nikt nie będzie immunis culpae, więc nie
mam do domieszczenia w tey materyi ale w krótce
spodziewam się Nomin[illegible], [illegible] gendre których kom
munikować nie omieszkam. Supplikuię iak naypokorni
ziey WMPana o kommunikacyą iuż deklarowaney trakta
tu z Moskwą zawartego z korrespondowanego [illegible] Maxima

diligentia z oryginałów bo naymniey iza dyskre
pancya mogłaby nam dać lumen dla obrony
na przyszły konjunktury interessow kościoła, ktore
czy pilny. Choroby tu w Wilnie grassuiące ustały
expedycyę od JX Biskupa Płockiego mi przysłaną we
społ z moim responsem komunikuię supli
kuiąc WPana refleksye swoie nad nią uczynione
raczył mi intimare znaiąc że iak we wszelkim
tak w interessach publicznych, idąc za wielkim
zdaniem WPana zawsze do dobra publicznego, prawie
oderwaney przyrzecząc mię z obydwie maiąc
także pro gloria tikto zamiłe, od WPana postem powziąć
ile temeritas mea porwała, ponieważ zaś JX
Biskup Płocki obliguie mię sekret ktorego ~~nieinea~~
raczy. Zgadnąć nie może więc upraszam y ia aby
te listy były sub rosa, starałem się do niego odpi
sać ostrożnie bo wiem że domus factiosa lubo z nim
nie iest w przyiaźni iednak łatwo wszystko z niego
wyczerpnie y często gdy się nie postrzeże onemu
swoie inspirat sentymenta, iakiż punkt o Ele
key Metropolity zapewne od nich dyktowany
y ad hunc effectum ułożony aby go pokazał
JX ArcyBiskupowi Lwo: y tak onego ustrzymał
od przedsięwziętey drogi do Nowogrodka na elekcyi
zostawam etc.

do JWJPa Sapiehy Miecz. Podlaskiego d. 24 Jun. 1747 z Antokola

Sprowadziwszy Sługi, y będąc we wszelkiey gotowości, a tym ad primam notitiam przybycia WPana w kray Grodzieński zbiegł in amplexus Jego, czekam tey Informacyi uprzeymie WPana uniżenie, abyś mię raczył instruere jak długo zabawisz w Grodnie lub w Szczuczynie(?), bo ja jako infallibiliter tam stawiać się będę, tak daley czekać niemogłbym. Interim przyznam się WPanu że dowiedziawszy się, że WPan masz udawać się do Litwy per scyllas et charybdes Kraiu Pruskiego, iestem nad zamiar zalterowany nietylko prosząc dobroć Boską aby WPan prędko stanął w Grodzieńskim kraiu, ale też aby go Pan Bóg jak nayprędzey wyprowadził bez niebezpieczney żeglugi, w którą się udatis cum summo periculo. Oczekiwać tedy impatientissime, day Boże feliciter, nunc cum. zostaię

do JWJPa Sapiehy Kanclerza WWXL d. 24 Jun. 1747 z Antokola

Wiem że dotychczas wyprawiony od Synodu JJXX Biskupów Ritus Rutheno Unit. kurryer, implorando protectiey WPana doniosł mu że pow(?)braney przez JW Ablegata(?) Duonzanine(?) JKMci Inhibicyi, mene(?) zwiące sobie gratiam principis, przystąpili nieiuż ad electionem, ale ad simplicem recomendationem unanimi suffragio do godności Metropolitanskiey osoby JXiędza Biskupa Potockiego, którego cześć WPana pełnie zechcesz promotiey swoiey, będziesz z tego miał y przed Bogiem meritum y wobec ichymie approbationem Universalem, ponieważ interessa Ecclesiae Unionis, a tym samym Wiary S. niemogą bezpieczniey być confidowane, jak tak godnemu Prałatowi. Ad quietatem(?) tanti laboris niepotrzebnie WPan zapewne obeyć Podkanclerzego, jakoż frustra narratur fabula surdo, ale kollegi swego Kanclerza Koronnego spodziewam się, że WPan y per nexus dawney przyiaźni y przez rację, że mu zapewne nieprzedobaią(?) się zieco(?) słuszne, (a przez to samo często Publico szkodliwe promocyie, tedy WPan pertrahes aby z nim miał unum velle et sentire, osobliwie w tym interessie. Jeden tylko mu trzeba wybić skrupuł, na którym fundować się może że się Principi niepodoba, zważywszy że ta elekcya zdawać się być

przeciena woli Krola JMci ale in primis że to nie jest actus Ele
ale rekommendatio Regis
ctionis totius Hierarchici in Ecclesia status, ktory widząc No
minacyą ozoby suspicyi podległey, słusznie może dobrotliwego Pana
implorare Clementiam, aby tenże z głową praeficiatur Prałat do
Wiary y Unii nieustępliwie przywiązany przy wysokich znale
zytych w tertium gradum Talentach. Druga tez racya JW Kancle
rza Koronnego wprowadzić może, aby nie excludendo ad laborem
innych otwierania, choćby cum aliquo periculo [illegible]. Wszakto
ars artium dla Ministra, zawsze wynaydywać sposob utrzymać lici
tis mediis voluntatem Principis, na co mego tenże sensu inszego
teraz
nie masz sposobu sic stantibus rebus, tylko aby Krol JMci skomunikow-
ał Oycu S.: że Ius Nominationis excludens Electionem est incon
testabile; idąc zas talim sposobem, y stupendere zebranie Biskup
pod ktorym reverentia etiam a Majestate exempla Wiary S.
Katolickiey należy, przytym zażywać do Szlachty Polskiey jacy
są ci Praesules ostrych słow, mandamus, inhibemus, ktore się nie
widzą nawet w Kancellaryjach absolutnych, bo y tam rozkazy w poli
tyczne requirimus, desideramus obeymują, oraz intimare, to nie
przez list, ale przez mandat pod położoną pieczęcią wydany, Tan
dem coraz bardziey exacerbare Ludzi nobilitate Generis pietate
et Doctrina, niektorych Episcopali charactere dystyngwowa
nych y całą Hierarchią, a tym samym laedere Curiam Romanam
ktorey nie może być tylko nader sensibilis contemptus Ducho-
wnych osob, pogotowiu Prałatow od niey konwokowanych. Nie jest
to sposob utrzymać wolę Krolewską, jakoż zapewne to z tego
resultabit, że Oyciec S. każdego Nominata Krolewskiego na Me
tropolią będzie trzymał in suspenso, rozpatrując się in finibus
Ecclesiae Ruthenae poty, poki nie zaydą może sem fata JX.
ArcyBiskupa Potockiego, przy ktorym jako przy administra
tore sede vacante interim zostaje Metropolitanska Intrata

570

y Juryzdykcyą tak że żadney differencyi niebędzie od aktualnego Metropolity, tylko że mu na kooperacie niedadzą Tytułu Metropolitańskiego simpliciter, ale z addykcyą Electi. Niepoczuwam tedy żebe narazić JW Kanclerz Koronny ani WKD Krola Jmci, gdy mu będziecie proponowali pewnice media skuteczne do utrzymania woli Jego, to iest aby recommendatum subiectum accedente nominatione Regia teraz otrzymało Bullę, prawdziwo, że to samo jure majestatico szkodzić in posterum niepowinno, dzas pro futuro efficere utrzymie naprawienie certo termino olenyjskiego czasu zmieszania, w ktorymby dezygnowane osoby od Oyca Sgo y Krola Jmci wyprawiły maturie uważyć, y dowody informowali utramque hanc potestatem, jak powinien creari Metropolita czy per Electionem czyli per Nominationem Regiam, in ordine do uspokojenia finalnie tey kwestyi oprocz JW Kanclerza, mogłiby concurrere do promocyi JX Arcybiskupa, JX Grwaryni, jako też Pater Societatis przy Dworze rezydujący, ktory tez eit Interes utrzymywać onego na tym stopniu, aczby tak był translatus eo ipso z Arcybiskupstwa Połockiego, jako tylko w to mogliby potrafić, aby te Arcybiskupstwo niebyło zatrzymane z Metropolią. Przez tych że samych możnaby facile accendere Zelum Krolowey Jeymci, bo tandem powinno to być desiderium każdego dobrego Katolika aby in gradu metropolitano pro defensione Wiary a Schismaticis była lokowana osoba, recommendowana ab orthodoxis aniż a Protestantibus, a tym samym żadney suspicyi niepodległa. Głęboko też komparacyi reflexye y sposoby suggeret Wasza Dostojność wielki zelus Jego dla Wiary y wysoka przezorność exercitio ministerii cum summa laude przez tyle lat wyprobowana. Ja zaś przepraszam uniżenie że zelo abreptus odważyłem się mam impendere guttam jakichkolwiek reflexyi moich, pisząc.

A Mr. le Visiteur Sliwicki Vilna le 24. Juin 1747.

Je vous remercie tres hu. pour les peines que vous avés voulu bien prendre pour procurer l'ordre a mon Neveu Je suis curieux pour ne pas dire impatient de savoir ce que vous marquera Mr le Duc et la personne a la quelle vous avés ecrit tant sur la Depense qu'il faudra faire que sur le succes de l'Affaire. Pour vous dire sincerement mon sentiment le Procedé du Roy Stanislas ne me paroit pas des plus consolants outre qu'il ne m'à pas honoré de sa Reponse, je crois que pour un Roy de Pologne c'est plus convenable d'ecrire à un Electeur que de s'adresser a son Ministre Je suis fort curieux aussi de voir le Catalogue des Livres que vous avés apportés je vous prie de me l'envoyer Mr si vous l'avés. Je fais mes Complimens a Mr. l'Abbé Massalski que j'embrasse de tout mon Coeur, je luy ay ecrit une lettre et je souhaiterois savoir ou il voudra passer ses Vacances. l'Abbé Stirren a eté installé ici il a commencé son Noviciat, c'est un jeune homme qui à des Moeurs Angeliques, et qui vous aime et vous respecte infiniment. Touts les Eleves que vous avés Mr. dans le Chapitre en font de même et en cela ils ressemblent a celuy qui se fait un veritable plaisir d'etre avec une constante Veneration.

572

Do JMPana Ogińskiej Kasztelanowej Trockiej
die 26 Junii 1747 Wilno

Wielce się cieszę że iuż ma signatam gratiam Xiądz Biattozor ktory z swoich talentow z zacnością imienia złączonych, y z konsyderacyi na parentele z Prześwietnym Domem WMP. chętnie od nas acceptowany bez żadney zwłoki życzę tedy aby iak nayprędzey przyieżdżał upewniaiąc że do tego con... nie omieszkamy aby w spatio dni kilku... multiplices actus acceptationis, a Capitulo... ad ... loci ordinario, tandem ... installationis, ialoż adhunc effectum zostawione ... w capitulo generali ... dispensatio o ktorey starałem się właśnie ... bo alias kandydat nie może admitti chyba na generalney ... kapitule czekaiąc tedy przybycia JX Biattozora, ktore y mnie samemu wielkie ... przyniesie ukontentowanie że mi ... honor służyć personalnie WMP, poniewaz mnie ... swoim ... piszę z ... sercem y z należytą weneracyi.

Do JMPana Załuskiego Refferendarza

die 1 Julii 1747. Wilno.

Wielce się ... WMP, ktory extendit etiam

extra Patrios limites, chcączy chwałę Boską et uti
litatem proximi ubiq dilatare, poniewaz Sin
cera charitas Judaeum et Graecum za rownego kła
dzie szali, do czego pragnące pro modulo con
tribuere zlece Jmć Officyałowi naszemu, aby per
publicationem z ambon po kościołach, miasta
tutejszego rekomendował tam pium opus charita
tis fidelium to takze insinuando ze ieśliby kto
chciał contribuere do tey kollekty na takowe
pieniądze deponere u Jmć XX karmelitow bose
atow przy kościele Swiętego swoy klasztor ma
iących, poniewaz będąc in procinctu drogi nie
moze podiąć się być kollektorem tych jałmuzn.
Jezeli WMć Pan będziesz miał co osobliwego ex no
vis literariis upraszam mię informowaić. No
wo wydrukowane Sarbiewskiego ody, posyłam
bo te do tych czas ...em non ...parunt, pre
ses Typographii Wileńskiey S.J. wybrał się do krole
wca dla skupowania ksiąg nowych do Bibli
oteki Akademickiey deklarował mi za powro
tem swoim, zasięgać nad uformowaniem ka
talogu manuskryptow, będących w archiwach
ktorego zagrzewać nie omieszkam do tey tak u
rzecz przysłuzney pracy, miedzy temi manuskryptami;

widziałem siła wierszow Sarbiewskiego, ieszcze nie
drukowanych e Numero ktorych wybrano pro
speciminie te ktore przetłumaczono. Ma być
w Bibliotece WM. podwoyny exemplarz poe
matis, nazwane Jozephatilos, upraszałbym
o onego przysłanie przez pocztę Grodzieńską
bo tak nie zapewne doydzie, pożyczanym
sposobem podobno przydzie one usum usura
odesłać WM. przedrukować kazawszy ieżeli
iest tak piękne, iak go zachwala Jgt Janocki
in Nostro germanico epigrammate nuper
edito. Jeżeli versificabunt teraz pt
Nominata Chełmińskiego z tyczy zcałego serca
watingy infuły, bo choćiaz iestem praw
dziwym estymatorem WM., iednak nie życzę so
bie mieć iego dalej kolleg. Zgdyby to wmocy mo
iey było dawnobym WM. Refferendaryi wy
sadził, aby siedział inter Patres Conscri
ptos, choćiaz Nos Locus ornat virum sed
vir locum. Zostaię z zwykłą addykcyą y
dozgonną obsserwancyą

Do JmX Sapiehy Woy. Podlaskiego
4 Juli 1747 Wilnie

Nieskompanowane uczczony iestem, dopiero ode

brawszy wyprawionego wszystko od WMPana widzę
że wkrotce będę miał te ukontentowanie
ucieszyć się z kompanii mego kochanego Dobr.
a stopki WMPa Dobrodzieja. Wentorek tedy pun
ktualnie wyiadę spiesząc in amplexus WMPana, nie
tylko dla siebie interessow a y potrzebnych przy
dalszey rezolucyi, ale też abym miał satysfakcyą
frui solatio visionis WMPana przy wyznaniu że
iestem z zwykłą życzliwością y weneracyą

A Mr. Ignace Jacynthe Matthy [illegible] Dantzig Vitra le 1. Juillet 1747

Je suis fort content d'avoir l'occasion en repondant a votre
lettre de vous assurer de ma constante estime. Quant
a la question que vous me faites sur l'Eviction sur
la terre de Szkudy donnée par mon frère, je vous puis
assurer que cette terre, qui est tres considerable
et veritablement Seigneuriale, est partagée entre
moy et mon frere et par consequent chacun de nous
en peut disposer selon son plaisir, par cette meme
raison mon frêre a toujours pû vous donner une
Eviction sur la moitié de cette terre, qui luy appar-
tient ou est renfermé la petite Ville de Szkudy, sans
mon consentement, je crois vous avoir eclairci as-
ses suffisament, en vous repondant a la question
proposée, je finis donc en vous assurant que je suis

576

A Mr. le Visiteur Sliwicki Vilna le 1. Juillet 1747.

Le Canonicat vacant aprés feu Mr. l'Abbe Szyuba etant donné par le Roy a Mr. Biatozor, je vous felicite de ce que vous avés dans votre Seminaire un petit Chapitre de nôtre Cathedrale, Tres faciunt Capitulum. Avec tout cela je voudrois savoir comment il s'est comporté dans le Seminaire pour la Pieté et les Etudes, s'il a été docile et obeissant a ceux a qui le soin de l'Education de la Jeunesse a été commis dans votre Seminaire. Je voudrois en étre informé par cette raison qu'aprés son Installation faite il faudra le renvoyer dans quelque Seminaire, si vous en avés été contents nous vous le renverrons, car certainement c'est la ou il pourroit profiter le plus, s'il est docile, mais si par un Esprit de presomption, ordinaire a ceux qui ont eté elevés par des pedans dans leur tendre jeunesse, comme il a eu le malheur de l'étre il ne s'est pas rangé assés a son devoir je feray ensorte qu'on le place dans un autre lieu, qui conviendra a un homme imbu de certaines preventions pour qu'il ne soit pas a charge a Votre Seminaire, ou il est entré a contre Coeur pour devenir Chanoine, quoique peut etre a cette heure il aura pris gout a recevoir une education solide

et vraiment Ecclesiastique, comme est celle que vous donnés ce qui ne seroit pas merveille. Je vous prie donc Mr. de me marquer ce que vous jugerés a propos sur ce point avec la prudence et la Candeur qui vous est ordinaire, car j'espere de menager les Choses adroitement selon les Circonstances pour que tout se fasse comme nous le jugerons apropôs. Je vous prie aussi de m'informer ou se trouve a cette heure Mr l'Abbé le Drent, je m'interesse a son sort par la Consideration que j'ay pour son merite, ayant conçu beaucoup d'estime pour luy malgré le peu de loisir que j'ay eu de m'entretenir aussi amplement que je l'aurois voulu avec luy a Varsovie pendant la Diette. Sans doute Mr. qu'il vous aura dit son histoire et les demarches que j'ay faites pour le placer dans la Maison du Pr. Sanguszko Gr. Marechal de Litt. car la Princesse sa femme m'avoit ecrite me priant de luy procurer un gouverneur pour ses Enfans. J'ay fort recommandé Mr. l'Abbé le Drent, ayant saisi cette occasion pour luy faire plaisir, j'ay aussi ecrit au meme et apres avoir reçu sa reponse j'ay marqué dans une seconde lettre ecrite a la Princesse Sanguszko les conditions auxquelles il pourroit s'engager, mais je n'ay reçu aucune reponse a ces deux lettres a la Princesse Marechale, je devine le reste et ce n'est que par amitie que suis curieux de savoir quel parti a pris ce digne Ecclesiastique. Je suis,

578

A. S. E. Mgr le Comte Archinto Archeveque de Nicée Nonce du S. Siège Applique. Vilna le 2. Juill 1747.

Ayant une voye plus sure que celle de la poste ordinaire pour ecrire a V. E. par le porteur de cette lettre Religieux d'un tres grand merite, je ne manque point de m'en acquiter, ce que je ferois plus souvent si j'avois des occasions aussi sures comme est celle ci. V. E. est deja informée sans doute que Mgrs les Eveques Russes Unis en obeissant aux ordres de S. S. intimés par V. E. ont faits une Election Canonique, avec beaucoup d'union et un Zele veritablement Episcopal. On peut reconnoitre dans cela le Doigt de Dieu qui les a ammenés de si loing, et les à rendus unanimes en sentiments dans le lieu de l'Election, malgré divers obstacles qui se presentoient et qui pouvoient les etonner. Si je ne savois point les dispositions favorables que V. E. a pour Mgr l'Archeveque de Polock, je La prierois instament de Lui continuer sa Protection, sachant qu'il est exposé encore plus que tous les autres, a l'indignation de ceux, qui veulent persuader a notre Roy que l'Election s'est faite au prejudice des Droits de S. M. a quoi il s'est hazardé par un veritable Zele et une obeissance parfaite aux Volontés du S. Siege

car l'esperance d'etre elû le sentoit fort peû, et c'est surquoi je puis lui rendre un veritable temoignage, je crois que je ne dois rien ajouter de plus pour lui faire meriter la continuation des graces de V. E. Quant a moy j'ay fait tout mon possible devant l'Election et je continue apres qu'elle s'est terminée pour faire agreer a S. M. et au Ministere Polonois l'Election d'un Metropolitain. J'ay ecrit beaucoup de lettres a plusieurs Evecques Senateurs de Pologne pour les engager a faire de même. J'ay taché d'entretenir dans de bons sentiments, tant sur le point de la Commission que sur celuy de l'Election Mgr le Gr. Chanc: de Litt. qui est disposé de faire tout son possible pour la defense de la Religion et de l'union, a la quelle les ennemis de notre foy veulent nuire par des moyens subtils et indirects. Il a ecrit sur cela plusieurs lettres a la Cour qui pourront etre efficaces du moins avec le tems. C'est une verité constante, que la Commission destinée pour examiner les Griefs des Schismatiques est fort dangereuse pour les unis, ce n'est pas moins vray qu'on ne peut parer le Coup, qu'en trainant les affaires en longueur, et je ne vois point d'autre moyen plus

sur que si la limitation de la Commission se fai-
soit a la requisition de S. S. car les Commissares
ne le pourront pas faire de leur propre autorité.
Dans la derniere lettre que V. E. m'a fait l'honneur
de m'ecrire, elle m'a marqué qu'on lui avoit dit que
j'etois President de la Comission, Je suis donc obligé d'
avertir V. E. que c'est Mgr l'Eveque de Plock qui l'est
et que moy je suis le 8me entre les Commissaires come
aussi que le President est obligé de suivre la volonté de
ses Collegues, quand ils le demandent a la pluralité
des voix, et c'est la raison pour la quelle ce Prelat, mal-
gré son vray Zele pour la Religion et le Grand Merite
qu'il a, ne pourra defendre les Interests de l'Union
sans l'autorité du S. Siege qui seul pourra procurer
une limitation de cette dangereuse Commission du moins
jusqu'a ce que le nouveau Metropolitain, apres avoir
obtenu cette Dignité incontestablement aura eu le
tems pour prendre les mesures convenables a la de-
fense de la Ste Union avec les Eveques qui lui
doivent etre subordonnés. Je suis avec un re-
spectueux Attachement et une soumission parfaite

A. S. Mgr. André Vincent Buti Auditeur de la Sacrée Nonciature Vilna le 5 Juillet 1747.

Comme il y a une Chapelle sub Invocatione de la Ste Vierge, dans nôtre Cathedrale dite Woyniana a l'occasion qu'elle a été fondeé par deux Eveques de cette famille, qui vaque tout récament par le Deces de Mr. l'Abbé Woyna Chanoine de la Cathdr. de Vile Gr. Secret. de Litt. et que cette dite Chapelle étant d'une Collation Ecclesiastique du Chapitre de Vilna est a cette heure devolüe au S. Siege ~~vacante~~ a vaques aujourd'huy parconsequent in Mense Papali. Je vous prie instament Mgr de l'obtenir per Provisionem Applicam pour Mr. Jean Lopacinski Chan. de la Cathdl. de Vilna et je promets d'en payer les frais, qu'on fera pour l'obtenir, ce qu'il faut faire avec beaucoup de diligeance pour qu'un autre ne le previenne, et je souhaiterois que la provision fut expediée in forma gratiosa et adressée ad antiquiorem Canonicum. Mais si S. S. a donnée la faculté a S. E. Mgr le Nonce de conferer les Benefices Simples, je vous prie instament de faire tenir cette lettre a S. E. que je vous envoye Sigillo volanti et de l'appuyer de vos instances en y — joignant une information sur la demande en detail. Il est a noter que cette Chapelle que le dit Chanoine demande est in Cathedra sub eodem tecto.

En cas que S. E. aye cette faculté et vous l'aye communiquée je vous prie instament Mgr d'accorder cette grace a la personne pour la quelle je fais ces instances je vous puis assurer que ce Chanoine que vous avés vu avec moy pendant la diette, est une personne d'une grande pieté, qu'il a beaucoup d'erudition et d'esprit, et qu'il m'a servi pour defendre les interests de la Religion et immunité ecclesiastique comme aussi dans diverses affaires d'Eglise avec beaucoup d'activité et d'utilité, pendant pres d'une quinzaine d'années et outre cela il est un des anciens entre les Chanoine et per consequent ~~il est~~ une personne emerita dans le Chapitre. Si vous aurés la bonté d'effectuer ma demande en procurant ce Benefice a ce Chanoine je vous en auray une fort grande obligation. Je vous demande cette grace Instament etant avec beaucoup de Veneration.

A. S. E. Mgr. le Comte Archinto Archeveque de Nicée Nonce du S. Siege Apl[ique]. Vilna le 5. Juil. 1747

La bonté que V. E. me daigne temoigner me rend asses hardi pour ~~lui~~ demander une grace en faveur d'une personne, a la quelle je m'interesse beaucoup par plusieures raisons. Il y a une Chapelle dite Woyniana du nom de ses fondateurs deux Eveques de Vilna de la Collation du Chapitre

qui vaque dans notre Cathedrale et qui est devolüe a la Collation de V. E. etant venüe a vaquer par le Decés de Mr. l'Abbé Woyna Chan. de la Cathed. de Vilna Gr. Secr. de Litt. aujourd'huy et par consequent in mense Papali et celuy qui la demande est Mr. l'Abbé Jean Łopacinski Chan. de la Cathl. de Vilna, un des anciens entre les Chanoines que j'ay eu l'honneur de presenter a V. E. C'est un Ecclesiastique qui est d'une fort grande Piete, qui a beaucoup d'Erudition et d'esprit, et dont le Zele l'activité et la Capacité egalent ces talens. Pendant pres d'une quinzaine d'années, il m'a aide fort utilement a defendre les Interests, de la Religion et de l'Immunité Ecclesiastique dans plusieures rencontres et surtout aux Diettes et dans divers Tribunaux. Outre cela il s'est acquité de plusieurs Employs Ecclesiastiques pendant tout ce tems la avec beaucoup d'approbation joignant a cela une Conduite de Vie tres exemplaire pleine d'un Esprit vrayment Ecclesiastique. Ce sont les motifs qui me portent a solliciter fort instament cette grace aupres de V. E. en sa faveur etant avec une parfaite soumission a ses ordres et un profond respect.

Do JWJmc Sapiehy Kanclerza WxLitt
z 6 Julii 1747 w Swiątnikach.

Zakroczyły fata dnia wczorayszego JmX Woyny Sekretarza WxL

po ktorym wakuiące Dygnitarstwo aby mogło cedere z
promocyi WM. Pana xa kanonikowi Massalskiemu, żądnaju
siniey y uniżenie upraszam. Nexus kolligacyi, ścisłeyszna
przyiaźń z JWM. Panem Kasztellanem Wileń. optima indoles
Jmci xa kanonika, y affekt Jego ku mnie ktory znam do
skonale, czyni mię do osoby Jego barzo przywią
zanym, a zatym nie mogłbym y w własnym interesie
ardentiori voto życzyć successum tey prozby mo
iey, a ni ferventius WM. o oney skutek supplikować.
Iterando tedy prozby moie enixe, upewniam że
zawdzięczony in hoc puncto łaskę stawię będę w komput
Dobrodzieystw, ktoremi mię WM. nieposzedliobrotnie
beare raczyłeś, teraz piszę się z wszystkiey ad Nu
bes Submissyą.

Do JWM. Pana Massalskiego Kasztellana Wileń.
d. 6 Julii 1747 z Swiętnikach

Zawakowała recenter urząd Sekretaryi WXL po JmcX
Woynie zarazym życzę WM. aby mocnego dołożył sta
rania dla wykierowania tego Dygnitarstwa na Jmci X
kanonika, bo to będzie conveniens gradus do dalszey promo
cyi y sposob ac titulus otrzymania łatwiey u Dworu
pingviori portionis ex pane Christi in occurrentiis
przyszłych Wakansow. Ja z siebie czynięc cokolwiek
mogę posyłam list do JWM. Pana Kanclerza. Do x Jmci Podkan
clerzego pisałbym ale nie maiąc szczęścia rozpomno
wać tego Ministra, nie chcę onego molestować dla tego
WM. powagę swoią y przyiazny ktora dziś w dworze

bĘdzięsz mogł onego inclinare, ad Vota sua Zyczę tedy zcałego serca pomyslnego Sukcessu, czekaiąc będę dalszych rozkazow WMći, Znayduięsię w Wilnie u Brata mego do ktorego dziś ztąd wyieżdzam, a teraz oswiadczaiącsię zstateczną addykcyą przy weneracyi Należytey.

Do JmX Massalskiego Kanonika Wilen.

d 6 Julii 1744 ex Swiętnikach

Prawdziwy affekt ktory mam ferorowany ku WMći, sollicitum me czyni abym wewszelkich okkazyach ktore occurrere mogą onemu słuzył. Ponieważ Zaszły fata JmX Wojny Sekretarza WXL pisze do JmP Kanclerza ktory Zanamiaiące promocyą onego dla WMći, Zyczę zcałego serca aby ten wysoki y piękny urząd cedat optimae indoli y wielkim talentom WMći, Niewątpię że JmP Kasztellan Wilen potrafi efficaciter, staraiący o tenze faworu JmX Podkanc WXL, całosc trzeba mocnego dołożyć starania bo konkurrentow nie mało JmX Biskup został Za Synowcem swoim usilnie tak iż oczęsnąc się ze swiatem w procinctu drogi do Brata mego ocięsnąc się declinando mocnych sollicytacyi, ktorych widział tem dobre początki musiałem Zaraz post fata pierwsze punkt wczorayszego dnia rekterowanie się do Swiętnik JmXX Suffraganów Włatowski y Zmuydzki, takze osobę mysli pierwszy podobno udasię do XX Jmcow Radziwiłłow drugi directe do XJm Podkanclerzego szukaiące promocyi, tandem JmX Wołłowicz Pisarz WXL zapewne

mocno konkurrować będzie zwłaszcza że ten urząd który

posiadał życzę by onemu gradus do Sekretaryi, ja zaś

życzę pomyślnego Sukcessu WMP, z całego serca, będąc

z prawdziwym y statecznym przywiązaniem, singu

lari estimatione.

do JWJmP Sapiehy Wdy Podlaskiego

d 6 Julii 1727 w Święttnikach.

Lubo ciężko mnie premit deffekt w nodze w który

mię rany zagoione niespodziewanie odnowiły z

wielkim bolem barzo niewczas bo właśnie gdym się wy

bierał in amplexus WMP, iednak nie omieszkam spie

szyć szukaiąc onego w Czerlonie do kąd byłbym wy

iachał punktualnie we Wtorek, gdyby mnie nie przy

mały imminentia fata JmX Woyny Sekretarza WXL

który że iuż barzo znaczne po sobie zostawił be

neficia, wczora z świata zszedł, nie mogłem się dyspen

sować abym się nie zatrzymał w Wilnie czekaiąc

przytym ulgi deffektu mego, dla wykierowania onych

dla osób założonych, a mnie przyczynnych, z tym wszyst

kim chociaż mnie exekutorem testamentu uczynił

wszystko to porzucam y dziś na noc do Trok w Święttnikach

actu popasuiąc wyieżdżam, w drodze czekaiąc agenda agere

Wakanse pozostałe tak wyl dirigere Sekretaryi

Litewskie dla JmX kanonika Massalskiego, Oyca który

pociągnie do stateczney przyiaźni przytym Syna ktory

mnie piękne choć w młodym wieku talenty. Okazo

się Wileń. pisałem dla JPX Ancuty boiącsię ażeby
mię WMPP nie taxowali dobry gdybym tego zapomniał przy
tym estymuię także tego kandydata, kaplice woyniam
ską siedm tylko trzeciey collationis czy Papieża
czy kapituły, bo w tym zachodzi kwestya chciałbym
officere na JX kanonika Łopacińskiego, ...sze bene
fieri był mnieyszey importancyi y WMPan też
sym nie ciekawy. Przytym interessa claudo
pede spieszę do mego kochanego Dobrodzieja myśląc że
kiedy znaydę się w kompanii WMPaństwa, to mnie
nie barzo boleć nie będzie. teraz zostaię
tenerrimo affectu przy należytey weneraycy.

Do JWJmP Sapiehy Wdy Podlaskiego
d. 7 Julii 1742 z Wilna

Chociaż przy ciężkim bolu w nodze, iednakowo wybrałem się w drogę
ale kiedy żołądkowe affekcye generalnie tu grassuiące, mo
lestowawszy JX kanonika przed drogą w Święcianach kilka
dni in spe polepszenia przytrzymawszy tandem go zdebi
litowały że ledwo, do Wilna w osobliwym powozie mógł za
iechać wracaiąc się, mnie też także zdrowie znacznie atte
rować się zaczęło, musiałem wrócić się do Wilna, abym
przez kilka dni zdrowiu poradziwszy, albo sam albo z JX
kanonikiem, wybrał się do WPana, co prędzey iak nayprę
dzey usiłować będę znaiąc urgentiam interessów naszych,
WMPan zaś nie zatrzymuiąc w kraiu Nitkowskim, deklaruię
onego szukać etiam w Słonimskim, JMP kasztellan Wileń.

pretendit przy dostawieniu ratyfikacyi kwitacyi z dosta-
wienia oney, oraz uwolnienia ab onere ewikcyi, ktorą na
swoie własne wniosł dobra, cavendo za Synowę y Syna, recu-
savi to ze dwoch racyi, primo że podług konwencyi War-
szawskiey nie iesteśmy obligowani onęy uwolnić ab evi-
ctione, ale tylko powinniśmy kwitować simpliciter, z oddana
ney ratyfikacyi, 2do że ten sam ratyfikacyi może
invalidare Jeymć Pani Starościna Wołkowyska, stawaiąc że
była do tego przymuszona, czego się nie dopuści u-
czynić Familia JJPP Massalskich, ieżeli na ich włas-
nych dobrach koszt evictio, certowali się ze mną przez
dwa dni JJPP Siniowie, tak ciągle y iuż miedzy wartkość (?)
we do żywego doszedłszy, tandem po sitnych dyspytach,
zdali się być convicti, wyprawili umyślnego do JWP Kasz-
tellana Wilend. ale gdy go w Wilnie iuż wtedy nie by-
ło, za powrotem kuryera pisali do JMX Kanonika Ło-
painskiego, list ktory posyłam, persistit tedy JWP Kasz-
tellan w swoiey rekwizycyi, ia zaś przy tym stawał będę
fortiter y od tego punktu nie odstąpię poki od WXMci
nie będę miał rezolucyi, allegując simpliciter na wszyst-
kie subtylizacye, że nie powinienem nic czynić nadto co
requirit konwencya Warszawska, do Rożany z mitującey
Dobrey wynaydz subiectum capax, bo ia musiałem
do Wysokiego wyprawić JP Szumlkowskiego ponieważ do
kommissyi w Szkudach naznaczyłem JMX Glińskiego. Po-
syłam list trzeci od JWP Kasztellana Wilend. ktorzy dziś
maią się u mnie na antokolu z intencyą targowa-
nia się y dysputowania ze mną przez trzy dni.

co sam providendo z ktorey barzo zasmucony wraiązaią
do Wilna, lubo abo JP Kasztellan nie chce aby do Don
browny posyłano dwoch kommissarzow, ex parte Nostra
alleguię że musiałby także dwoch postać co y sila
kosztowało, y w tym punkcie proszę o rezolucyi. Jezeli zaś
WMP ciągle mi ad nagabanie odpowiem przez ewikcyi JP
Kasztellana, proszę tak stawać u Cię za że obay tego od
stąpić nie możemy, a na mnie iednego tego nie zezwa
lai, bo bez tego rezonuię, wyechwalat ge WMP łaskawość a
mnie przypisuię że ia iestem barzo dobrych dla
nich sentymentow iednak wszystkie trudności z moiey okazy
zy pochodzą ex instinctu JP Instygatora y JMP Łopacin
skiey, iuż tedy dosyć bez tego na mnie spada niewidzi. Zostaię
Solita veneratione.

A Mr. du Perron de Castera Resident de S. M.
Tr. Chret: a la Cour de Pologne Vilna le 15 Jul.
1747

Vous me rendés justice en supposant que
j'ay un penchant particulier pour vôtre
Illustre nation, ce sont des sentiments qui
ont eté toujours comme hereditaires dans
ma famille, et qui ne peuvent etre qu'augmen-
tés en moy, ayant d'une Mère Françoise
presque autant de Parens en France qu'en
Pologne par cette raison une lettre conçüe
dans de termes si obligeants d'une personne
de Votre Nation, distinguée par sa charge

et encore plus par un merite universellement reconnu, comme est le vôtre Mr, qui vous a procuré même en Pologne l'Estime des personnes de la premiere distinction me fait beaucoup de plaisir. Si l'occasion me procuroit le bonheur de vous temoigner ma reconnoissance, certainement j'en serois charmé. Les nouvelles de nos Contrées ne peuvent etre que trés peu Interessantes pour vôtre Cour. Quant a celles qui viennent du pays de nos Voisins les Russes, elles sont rarement telles qu'on puisse y ajouter foy. Dans des Etats despotiques comme sont ceux ci, rien ne transpire sans la volonté du Ministére, et par consequent les nouvelles sont plutôt des Inventions semés par artifice, que des bruits sur des faits veritables & c'est ce qui arrive ordinairement en Russie, par la même raison je ne saurois sçavoir rien de certain combien il y a de troupes Moscovites dans la Livonie et la Courlande. Il faut pourtant que le nombre qui s'y trouve soit considerable, ou qu'on espere de l'augmenter, puisqu'on a demandé tout recamment une permission a nôtre Cour d'acheter des Provisions au prix dont on sera convenû avec des Commissaires tirés de la Regence de Courlande

Voila Mr. tout ce qu'on peut deviner en regardant les choses en perspective sur les Troupes de cette Nation qui a la coutume d'en grossir le nombre ordinairement, de telle façon que même les personnes originaires & etrangers qui se trouvent dans le pays n'en savent rien de certain s'ils ne sont dans l'etat Militaire, je suis &c.

A Mr. Pascôt. le 13. Jullıet 1747. a Vilna.

Je vous felicite de tout mon Coeur sur le succés de vôtre affaire souhaitant qu'elle soit finalement terminée a Vôtre satisfaction au plutot, si je puis contribuer a cela vous pouvés être persuadé Mr. que je le feray volontierement, pour vous faire plaisir, avec tout cela il y a plus d'une raison pour la quelle il ne convient point, que je sois Juge de cette cause, et certainement la partie adverse feroit tout son possible, pour eviter qu'on ne me designat point, sachant que je suis de vos amis, quoique pour vous dire la verité les sentiments d'amitié que je vous porte ne sont pas assés forts pour me metamorphoser en mauvais juge, malgré les dispositions ou je suis de vous servir, de mon possible dans

toutes les occasions qui se presenteront. Si vous pouvés obtenir qu'on donnat cette Commission a Mgr le Suffragant de la Russie Blanche Je crois que vous seriés parfaitement bien servi autant que la Justice de la cause le permetteroit je vous conseille d'employer vos soins pour qu' on le marque et en envoyant la lettre que vous avés demandé pour Mgr l'Auditeur de la Nonciature, dont je vous conseille de ne vous servir qu'en cas d'une extreme necessité car il n'aime point qu'on lui fasse des Instancies Je suis

A Mgr Buti Auditeur de la Stee Nonciature
Vilna le 25. Juil: 1747.

Je sais que c'est une chose superfluë de vous prier que vous jugiés une Cause selon la justice et promptement car cela vous est ordinaire avec tout cela Mgr pour satisfaire aux desirs d'un parti, qui a employé beaucoup de tems et de depense devant que d'obtenir un Decret dans le premier ressort, je vous prie instament, que l'affaire de Mr. Pascôl soit terminée le plutôt que faire se pourra, avec la justice qui accompagne tou-

jours vos decisions. Après vous avoir fait cette demande je vous assure que je suis avec beaucoup de Veneration

599

do JwJmć Sapiehy Kanclerza WxL
z 13 Julii 1747 w Wilnie.

Razem odebrałem dwa listy WmćP. de die 5 Junii, w ktorych sollîditas głembokich rady y reflexyi admiracyi zelus zaś dla wiary S. Edificationem przynoszą. Widzę że P. Bog nadgradza wierze S. Zarliwoscią Ministra status Swieckiego deffectum tey cnoty w Ktore stanu Duchownym ktorego prewencya tak zaslepiła że nad onego reflexyami ledwo nie razem y smiać się y płakać potrzeba. Wielką bym krzywdę uczynił Familii gdybym tak piękne listy WmćP. podług rozkazu onego spalił, publikowac one in modernis Circumstantiis osobliwie florente Fortuna Scisna Polskiego y Saskiego nie należy, ale konserwowac to w archywach Domu convenit aby nastempuiący w Familii naszey posteri wiedzieli że żadni naszych ieszcze takie vigebant sentymenta dla praw, wolnosci y wiary wiary w Domu Sapieżynskim. będę tedy konserwował one sub rosa w archywach, przeczytawszy JmX. ArcyBiskupowi Połłuckiemu tu przytomnemu, ktory iak iest WmćP. obligowany za takie Jego wyrazić nie potrafię: cokolwiek WmćP.

w ostatnim liscie z dobroci swoiey dla tegoż Pralata pisyme owac raczyłeś wszystko to iuż factum. Wyprawiłem personam affidatam magnae capacitatis do Drezna ktora oddała JmX Nuncyuszowi instrument Elekcyi podpisaney od samegoż JmX Episkopa Łuckiego list a toba Hierarchii suplikuiące aby byli przy dawnych prawach zachowani, instancyą od JmX Biskupa Wileń JmX Biskupa Jnflanc y odemnie podpisaną przytym summaryusz ich prawdawnych do ktorych accesserunt extrakty od WmP ieszcze wcześnie communikowane aby były zażyte pro exigentia interessu. Posyłam też WmP kopią listu JmX Audytora, wyrozumiesz nie mogę cto za aenigma, gdyby tak nie było in rei veritate iak pisze JmX Audytor nigdyby JmX Nuncyusz nie składał Elekcyi, ani by smiał upewniac audytora swego, ze to krol Jmć non agre feret. Z drugiey strony zrozumieć nie mozno zkąd tak nagła w Panu odmiana iak zgodzic z wydaną inhibicyą tak ostremi terminami pisaną, deklaracyą Krolewską pełną pobozności et dignanimitatis na fundamencie ktorey Nuncyusz smiele indixit Elekcyonem czym się zawsze exkuzowac może. Niewiem czyli złego nie odkryie się iakie mysterium iniquitatis Faworytow ktore tandem powinnedy samego Pana przestrzedz y obudzic y do większey pociągnąć ostrozności

Przyłączam także list pisany od Krola JMci Jana do Kapituły Wileń. politycznemi terminami chociaż słuszna była racya ressentymentu widząc że krolewskiego Nominata, przez lat dwanaście nie przypuszczano ad possessionem Biskupstwa, co displicebat nawet Dworowi Rzymskiemu, niemasz tam słowa mandamus inhibemus ktorych tylko Officyałowie używaią wydaiąc in hibycyę. y to iest grube commentum iako by Synod graeco unitus miał pisać eminen̄ dando JMX Episkopa Łuckiego chciał się on sam iustyfikować na tym kongressie ale tak fort fama że mu dway Biskupi wszy powiedzieli iż biorą na siebie onus probationis tego comu iest obiectum, co usłyszawszy cały ten kongres z tym stanął bo taka przeszła od JMX Nuncyusza instrukcya, że w niść in cognitionem tego interessu nie może ponieważ competit Oycowi S. w takiey Materyi sądzić Biskupow, z tym wszytkim ten obwiniony Prałat podpisał się do Elekcyi ale exkuzował się od podpisania listu rekomendacyinego do Oyca S. y Krola JMci podobno postrzegszy się że nienależycie uczynił podpisuiąc elekcyę swego Antagonisty. Przestroga od WMść wyrażone na JMX arcyBiskup exacte zachowuię.

Po Zaszłych fatach JmX Woyny Sekretarza WXL
pisałem do WmP instando uniżenie y usilnie
Za JmX Kanonikiem Massalskim, y list posłałem
na ręce Oyca iakoż y teraz też samę prozbe
ponawiam iednak ieslibysię niezdało WmPgo
optimae indolis młodego Człowieka na tak
wysoki wynieść stopień bardziey maturum
Subiectum upatruię in hoc casu insto zaJmX
Suffraganem Białoruskim zewszelkich miar
arcy godnym Prałatem zktorym aeque con
curit o ten że urząd JmX Suffragan Żmuy
dzki y JmX Bychowiec kantor Prałat Wileń
vocatione w Kapitule naszey primus. Uniż
nione także instancyę za JmX Anutz ponawiam
oraz divertendo od Duchowney promocyi do Swiec
kiey insto za JP Karzanowskim o Skarbnikow
stwo Wołkowyskie wakuiące post fata JP N
chcey to WmP uczynić dlatego godnego kawa
lera, piękne talenta przy wielkiey poczciwości
maiącego, w Domu naszym Wychowanego, atemeris
Przyiaciela w Powiecie swoim Zawsze barzo popular
nego Człowieka ateraz Deputata ktory maiąc
Znaczną fortunę ieszcze dotych czas censetur
inter Equites, niezaszczycony iakimkolwiek
tytułem iakoż go mieć nie może chyba z iedney
promocyi WmP, bo w Wołczynie teraz na

Sapiezynskie subjecta nie barzo mitym poglądaią okiem.

17. Poniewaz w drugim liscie pozwalaß Wmć komunikowac przysłane extrakty Jmx Ceblowi więc towarzyme nie odsyłaiąc one do Wmć.

Do Jwmć Sapiehy Wdy Podlaskiego
z 13 Julii 1747 w Wilnie.

Codzień bardziey ingravescens bolesna affekcya moia w nodze, na ktorą cieszcze iedne tentuią re medium, nim przyidzie do apertury co znowu moze miec rozne konsequencye, przytym przybycie JP Łopacinskiego, dla ułozenia generalney kalkulacyi Łopecki moiey cosię obeyść bez moiey przytomnosci nie moze, pododno mie ustrzymie ab amplexibus Wmć, z iak prawdziwą y wielką mortyfikacyą moią wypowiedziec tego nie mogę lubo słodze sobie to adversitatem Christiana patientia. Prospiciendo domowym interessom w nastempuiącym tygodniu wyprawie do Wmć Jmx Kanonika Łopacinskiego iuz do rekonwalescencyi przychodzącego, w niektorych interessach Familii proszę o rezolucyą w inszych zas Wmć czekaiąc propozycyi. Ratyfikacyą tandem conformiter do konwencyi Warszawskiey napisaną oddali mi przyiaciele JP Kasztelana Wilensk[iego] kontentuiące się dwitacyą bez uwol[…]

nienia, odewitkyi zapisanej przez JP kasztellana
oraz domawialisię podpisania Uniwersałow, nas
kommissye po długich certamentach, ułożono do
Szkud y do Różany dzień 27 praesent do Dombro
wny dzień 11 Augusti, do Pałacow Grodzień pod
Jezuitami Wileń pod Dominikanami, y Ap
tokolskiego d 25 tego Msca iakom zaś upraszał
WMP abyś wynalazł subiectum sposobne do kom
missyi w Różanie swoim y moim imieniem y
onemu dał należytą informacyą tak, coeśt
WMP łatwiey w bliskosci dobra maiącemu, aperco
sequens gospodarstwo tamecznego kraiu lepiey
znaiącemu, tak y teraz upraszam abyś raczył
mieć gotową informacyą y kommissarza, dla
ktorego instrument przywiezie JP Kazimir
Łopaciński, ponieważ bywszy wyprawiony z re
zydencyi WMP, w bliskosci Różany będącey
łatwo w kilku dniach stanie pro praefixo ter
mino w Różanie ten ktorego WMP zechcesz
naznaczyć, chciey także WMP napisać do JP
Makowskiego aby pro 11 Augusti znaydował
się w Dombrownie gdzie go będzie czekał
JP Mizgier bo choćiaż JP kasztellan Wileń
wziął ad deliberandum czy iednego czy dwoch
podać kommissarzow z swoiey strony, iednak
bronić nam nie może dwoch naznaczyć do tey

Fazkey, to iest JP. Mizgiera y JP. Makowskiego, et w̄ toc casu będzie musiał do swego iednego kom
misarza drugiego przydać. O terminie tak
że w Uniwersale Dombrowieńskim conveni
re nie mogliśmy bo oni chcą weryfikować
w̄ trabe całego Starostwa, a zaś nie pozwa
lałem tylko samych praecise rozrobków, y pusz
czy conformiter do konwencyi Warszawskiey
poniewaz Dombrowna podział podpadać
nie powinna, ale same rozrobki, po inwen
tarzu Gieysztorowskim przyięte. Także w Uni
wersale do Pałacow nie zgodziliśmy się bo
chcieli koniecznie włozyć Pałac drugi Grodzieński
y iakowe ś w tym że mieście kamienice, a tak
widzę nasze uniwersały nie będą podobne
do siebie w tych punktach, y na to inszego nie
masz sposobu tylko informować kommis
sarzow aby się praecise na nasze Uniwer
sały zapatrywali, y nad nie nie więcey
sobie nie pozwalali, iezeliby zaś tamta strona
na cokolwiek in contra czynić chciała na to
manifestować się będzie należało imieniem
naszym.

Do JWJmP. Massalskiego kasztellana Wilen:

d. 3 Julii 1747.

Z pewnych okoliczności znalazłem się w obligacyi

wrocisię do Wilna na ktorym mieyscu wszelkie rozkazy
WMP. iezeli mi iakie zachodzic będą pełnic exacte
pragnę. O Sekretaryą favore JmX Kanonika godnego
Syna WMP. iteratis vicibus pisałem do JW Kanclerza
życzę pomyślnego skutku conatibus WMP. y iako one
mnie addictas prawdziwym sercem, radzę z siłą
mego dołożyć starania aby to succedat, iżto
od obuch JXX Suffraganow Białoruskiego y Żmuydz-
kiego wielkie miałem sollicytacye osobliwie favore
pierwszego za ktorym JX Biskup Wilenski mocno
się interessuie. Także nonobstante dzisieyszą
pocztą pisałem do JW Kanclerza fortiter instans
do za JmX Kanonikiem. O ułatwionych nie-
ktorych interessach między nami wiem że donie-
sie WMP. Przyiaciele Plenipotencyi Jego. życzę zca-
łego serca aby y reszta swoy koniec wzięła
abscissis dilationibus, pragnąc na całe życie
certare przyiaźnią z Prześwietnym Domem
WMP. będę constanti Cultu przy należytey
Weneracyi.

do Wyey Pani Skorzynowey Kasztellanicowey Smoleńs
z 17 Julii 1747. w Wilnie

Wielce iest chwalebna gorliwość WMP. ktorą
sięgnąć może Błogosławieństwo Boskie w do-
czesnym życiu, a potym wieczną szczęśliwość a
przytym konsolacye w tych stratunkach, w ktorych się

Znaydziesz, czego spodziewasz się y życze, Na rekur
życzę umt pisze do J. X. Prowincyała Jezuickiego
będę tey nadziei że w probie kunszt nie będzie
trudnym. Przymuszać osoby w wielu dojrza
łych będące postrachem do uczęszczania do SSa
kramentow, nie należy bo, może być okka
zyą irrytacyi apprehensyi, większego uporu
a zatym siłu grzechow, czasem też uko
way Boże świętokradzkiey spowiedzi ale
ołożyć starać trzeba łagodnemi sposobami,
zgrzecznemi dyskursami, zwolna prowadzić
do miłości Boskiey, częstego, zażywania
Sakramentow, osobliwie widząc humor
weselszy, a tym samym mniey uporczywy
trzeba takze aby ktorakolwiek Duchowna
osoba starała się pozyskać sobie konfidencyą
y przyiazn wiadomey osoby zrazu nic nie
wspominaiąc o tym cokolwiek mogłoby oney
przykrość czynić gdy zaś do tego przyidzie
że będzie miała iakokolwiek ponfalonie me
zno oney będzie zwolna radzić aby się
dał do Nabozenstwa, perswaduiąc że takim
sposobem łatwiey otrzyma od P. Boga to
co sobie życzy, zachęcaiąc do Miłości P. Boga

czasem też grożąc karą sądow Bozkich y rożnych
zażywaiąc sposobow przy zawsze łagodnym per
swadowaniu, o ktorę u ludzi roztropnych y po
bożnych, nie trudno z instynktu Ducha S. re
szte też trzeba zdać na P. Boga, ktory widząc
usilne modlitwy nieustanne a cierpliwe sta
rania, koło zbawienia ludzkiego niespodzie
wanie wszelkie przekonywa trudności iako uczy
nił dla Monniki S. ktora wtedy Syna P. Bogu
pozyskała modlitwą, łagodną perswazyą,
nieustannym staraniem kiedy tego ledwo
się spodziewać trzeba było kilkanascie lat
cięzkiey takiey proby na nią dopusciwszy.
Pociągnieni do Wiary S. Katolickiey od Unii
Poddani czy gwałtownie czy dobrowolnie iezeli
zażywali Sakramentow S. w obrzędku Ruskim
Uniackim, nie mogą przeyść do naszych Łacin
skich, bez dyspensy Stolicy Apostolskiey a przy
nay mniey JW. X. Nuncyusza oco trzeba się starać
przez JW. X. Audytora Nuncyaturskiego, w War
szawie rezyduiącego, ale na to trzeba mieć
Swiadectwo Sąsiadow, y ludzi wiary godnych
że ci ludzi nowo nawroceni napieraią się
w obrzędkach Ruskich y podwładzy Biskupow

Łacinskich, ieżeli zaś ich Poddani W.M.P. po od
stąpieniu od Syzmy nie kommunikowali obrzą
dkiem Ruskim Uniackim, samey się tylko Syz
my wyrzekszy trzeba aby było swiadectwo lu
dzi wiary godnych Sąsiadow Szlachty lub o
stanu że chcą być w Łacinskim obrządku y
takowe swiadectwo trzeba podać J.X. Bi
skupowi Wilenskiemu, wespoł z instancyą
W.M.P. upraszaiącą aby ich konwersach przy
iął do Swoiey owczarni. co iż się stanie
trzeba się mocno starać aby ich Poddani
W.M.P. tym czasem broń Boże nie odpadli w
Syzmę, na to są te sposoby przez kapłanow
pobożnych y uczonych, osobliwie J.J. X.X. Jezuitow
w większey bliskości tam będących, mieważ czę
ste kazania y exorty do ludzi, zachwalaiące
im iedność S. ciż kapłani mogą toż samo
czynić na spowiedziach, otrzymawszy pozwo
lenie słuchania spowiedzi generalnym ter
minem Ruskich Uniackich ludzi od Bisku
pa Ruskiego Uniata w ktorego dyecezyi na
wrocie poddani W.M.P. znayduią się, nim po
przysłanych tu swiadectwach osądzieny czy mo
żno ich przyiąć bez dyspensy Ojca S. do Łacin
skich obrządkow, y do naszey Dyecezyi, kommunie

mogą tei brać Łacińskim obrządkiem ieżeli po wyrzeczeniu się Schyzmy nie komunikowali od kapła na Ruskich obrządkow, u unii będącego. We wszystkich trudnościach radę dać mogą dostatecznie JXX Jezuici y inni kapłani uczeni w bliskości będący bo tu o to naybardziey chodzi aby y ludzie nie odpadli bez Boże w Schyzmę, czego tym bardziey obawiaiący trzeba ieżeli się gwałtem poniągnieni. że Wal. Pan z sobą prowadzie Missyą JmXX Jezuitow, barzo to chwalebnie czynisz bo w tym S. Zakonie nie ludno o kapłanow pobożnych y uczonych.

Do JmX Trechonowicza SJ Prowincyała.
d. 18 Julii 1747.

Zaszła mnie usilna rekwizycya, o instancyą do Wal. Pana od JeyJmP Szczyttowey kasztelanowey Smoleńs abyś Wal. Pan pozwolił JmX Mostowskiemu, Prefektowi Pinskiemu, ieżeli nie przez Lat kilka to przynaymniey przez czas znaczny bawić wiey dobrach Zrawy że swiątobliwą ~~[illegible]~~ swoią konwersacyą może przynieść konsolacyą Duchowną JeyJmP kasztellanicowi przy rożnych Defektach w ktorych się znaydui oraz mogły utrzymać poddanych tego Panstwa nie dawno ex Schyzmate nawroconych w

wierze S. Apostolskiey staraniem swoim quo in tuitu ponieważ usilnie o to upraszaią tonże ycia mego interponuię pisząc się solita ergo Sacram Societatem dsti matione oraz ku. WM Pc distinctè Cultu.

PS. Jeżelisz to WM Pc zdac będzie upraszał aby praeveniendo ekskuze J.X. Mostowskiego one chciał mocno obligować z tym wszytkiem iezeli z wolą WM Pc miał applicari na moie mieysce inszo uniżenie o naznaczenie inszego ex Societate kapłana, rowne talenta maiącego

Do Jmx
z 19 Julii 1747 w Wilnie

Estymacya osoby WM Pc ktora constanter we mnie viget y affektacya ku Zakonowi Jgo oraz konwiktcya że opus WM Pc expectans życzliwe będzie wielce publico utile, bo to augurari każą iuż wydane z generalną pochwałą in hunc operae iego czyni mnie propensum do pełnienia rekwizycyi WM Pc, że mało pewny znaczny expens nie porwała mi też raz, służę WM Pc tuię i dalszemu poruczam czasowi, interim rekomenduiąc się A. modli twome, y pisząc się distincte dsti maone

606

Do JWJmł Massalskiego Stry Witkowskiego
d. 19 Julii 1747

Jako prawdziwą feror ku WMM propensyą tak pod nie JJo rekwizycye iest to dla mnie wielkie ukontentowanie. Zochotą tedy indult posyłam życząc przy nowey possessyi uberrimas benedictiones z dobroci Boskiey a teraz piszę się z zwykłą addykcyą y należytą weneracyą.

Do JO Xiężny Radziwiłłowy Miecz. W. X. Lit.
d. 19 Julii 1747.

Na dowod prawdziwey submissyi moiey chęci punktualnie pełnie wszelkie rozkazy WXM nie tylko odezwaniem do Xiężny Bratowey moiey w wiadomym interessie ale też ta przyiemnego JmX Arcybiskupa Połockiego przy administracyi od Oyca S. zleconey władze nad całym Duchowieństwem Ruskim teraz mającego obligowanie żeby aby Jm XX Bazylianow przyprowadził albo do satysfakcyi albo do usprawiedliwienia się sukcessorom zeszłego JP Goraiewskiego co wypadnie przestrzegam. z tey okazyi do Uważenia że ze szczerem y prawdziwą applikacyą do pełnienia dalszych rekwizycyi WXM jestem z najgłębszym respektem.

do JMPana Wdy Podlaskiego d. 22 July 1747 z Antokola.

Ze ex impulsu samego affektu y dobrego serca ten WPan wyswiadczyć mi zechciał w jego rezydencyi, potym coaktus byłem zdrowia uważać do Wilna, naypierwsze y nay pryncypalnieysza tego była racya odnowiony defekt wnętrza, dla którego od decemb niedziel z pokoju mego wychodzę, niemogąc wsiąść do karety bez większego bolu, Ta racya powinna sufficere y tysiąc pro millibus una, gdy ią WPan materie zważyć zechcesz. Nie byłoby mi trudno o Testimonium od Doktora, ale pewnie przyznam mnie w takiey materyi gotem Dyskursem piórem więcey należy. Ze WPan officia Civilitatis adimplendo, byłeś w Oleśniczkach, uczyniłeś to chwalebnie. Ja zaś nie miałem racyi z Wilna tam iechać, ponieważ od 11mo tych wszystkie Interessa między nami suspendowano, y żadnego nie mieliśmy naznaczonego pinta hoc Tempus ad Conferendum z JP Kasztelanem Witebskim Terminum. Interes Ratyfikacyi y wyprawy Komissarzów remanebat, ale y ten ułatwiłem, et effeci że JP Kasztelan Witebski od nienależytey pretensyi uwolnienia od Ekwiliny odstąpił, ponieważ Jego Przyjaciele mieli to pro Commissis, y że wszystkie wolnie skończyłbyś przed bytnością WPan w Oleśniczkach, który to z Dołu zmiarkować może. Jednak zaś tam ultro, aby nowych szukać certamentów, nie widziałem potrzeby z mego strony że iuż tu dosyć było od początku Trybunału ad nauseam to z samymi Aktorami, to potym przez Przyiaciół certuiąc. Że zaś WPan dla wziętey nagle nowey rezolucyi yechania do Wiśniowca, a JP Hetman azeby więcey miał sposobności rozpatrzenia się w Ekwlendach, ponieważ z ulecżona Ratyfikacya czas barzo coarctavit, usiłujcie rezolucyą prorogare Terminum Działu, Ja wlalnie tego zgadnąc nie mogłem nie maiąc Donum Profeciae; ale nawet dla tego Interessu nie była potrzeba moiey bytności w Krain Grodzieńskim, ad hunc actum sufficiebat WPana wola, a moy Consensus opisadłowy, etiam przez prosty List pro Documento, a dopiero przez Plenipotencyą przyznaną, którą in tali casu postałbym, iak y teraz Ja odpisuię przez JX Kanonika Żmudzkiego. Dla spolnych Interessów naszych potrzebna była wprawdzie konferencyja ad hunc effectum moglibyśmy się gdzie zieichać wpół drogi od Wilna

608

jako to do Starostwa WW Merecskiego, ale moy prawdziwy Affekt ku WW rapuit mię tutę drogę, bez żadney na zdrowie y wygodę Konsideracyi, że zaś claudo pede, nie mogłem prędko stanąć, gdzie serce prowadziło, przypisałem to woli P. Boga, y z żużłę starałem się z męże wyplikować de Caeteris będąc pewnym, że dla zwłoki iednego albo drugiego tygodnia Interessa, ktore mamy z sobą ad traktandum, żadney szkody mieć niepowinne. Nie dziwuję się że osoby ze mnie malkontente, pomimo nie szczerey Przyiaźni y teraz trwaiące, osobno y uporczywie stawałem w tey mierze Interessa Familii, a się gruntem ratyfikacyi WW naybarziey potrzebny z złego humoru szukaią maculas in Sole, mnie nie stosownie censuruiące akcyie, ale to na WW, jako nałożnym Brawie przypisuiąc zbiec niepowinno, bo zawsze in occurentiis nie czyni, poniewaz zawsze jestem Constanti aestimatione et affectu, tey Należytą przypięcie Weneracyie.

P.S. Zmiłkim zalem moym, że nie mogę mieć szczęścia, ukontentować żywe pragnienie swoie służenia Godney Jejmości osobie własney, tę samę ~~wysyłam~~ tę literę ustop przykładaiąc.

do JMP. Brzyrzyckiego Instygatora WXL. z 22 July 1747. z Antokola

Wielce obligowany WW jestem, żeś tak łaskawie interessowal raczył do tego coklokwiek concernit Familij moiey, y zatą partykularną chcę mu mieć wdzięczność na całe życie. Z Listu do Brata mego pisanego, łatwo WW osądzisz, że nie miałem racyi szukać JP. Wuy dla tych Interessow, na ktorych fundusz necessitatem bytności mojey; oraz że choćby to verificaretur, iednak taka mi dotychczas obstat legalitas, ktoraby mię dyspensować mogła nawet w tych okolicznościach, gdzie leges comparere każą. Oprocz tey racyi wstrzymała mię na czas krotki przyszpozycya zdrowia JX. Kanonika Dpacenskiego, bez ktorego racyi jako Przyiaciela, y iako wiadomego domowych Interessow, trudno byłoby co solide uczynić z JP. Wuy, gdyby JP. Wuy zasiegnąć radzie Przyiaciol swoich, niedziwowałbym się tey racyi et caperet verbum istud Interessa byłby onego ipse Salvessa miały rozne od tych, nad ktorymi indoleo, gdy się JMć bez racyi moiey

Procederow

Procederom dziwnie, lubo jestem gotow zkazdey aliej mary reddere Calculum, oney dai słuszną rację, potym słuszności wai każdego, tylebym znalazł non praeventum judicem. Co wyra ziwszy rekomendujący unizenie łaskawey pamięci mego Dobrodzieja, upraszając azebys z zwykłey swey nam łaskawości raczył saluberrimis consilijs suis adjuvare Brata mego in occurrentijs, ktoremu pomoc magna Capacitate et Solita dexteritate sua, oraz azebys był wyperswadowany, że zawsze jestem prawdziwym y Statecznym Estymatorem Jego Godności, co mię czyni onemu addictissimum Constanti Cultu.

A Mgr Dom André Vincent Butti Auditeur de la Nonciature, a Vilna le 22. Juil. 1747.

Je vous ay de tres particulières obligations pour la grace que vous aves bien voulu faire a Mr. le Chanoine Łopacinski en consideration de mes Instances, je compte cela pour une faveur faite a moy même en vous priant Mgr instament d'avoir la bonté de continuer vos soins pour faire reussir heureusement cette affaire. Je vous souhaite de tout mon Coeur une prompte reconvalescence, et en vous renouvellant mes remerciments pour le passé et mes instances pour le futur dans l'avancement de l'Interest en question je suis avec une constante Veneration

610

ad Rmdm Ligrittz S. Jllu S. R. Mttis a Confessionibus
et SS Consilijs per Saxoniam Vicarium d. 29 July 1747 Vilnae

Majores semper ab aliquot annis crescente tempore sumens Spiritus Schismaticorum in hoc Regno degentium audatia, quam ipsa patientia Ecclesiastici status irritare videtur, eo devenit, ut simus Compulsi pro Orthodoxa et dominante in hoc Regno Religione defendenda, recurrere directe ad ipsum Thronum S. Regiae Mttis. Non sunt enim contenti sub praetextu usus liberi exercitij in hoc Regno tolerati ea sibi permittere in Publico Cultu in aedificatione Ecclesiarum suarum majori sumptu elegantia et soliditate ac alijs quae etiam pervagante Poloniam Moschovitico exercitu, vix audebant, Pace vero in Patria nostra florente nunquam sibi censebant esse permissum, sed eo etiam temeritatis progrediuntur, ut aperta vi Religionem dominantem aggrediantur, viros Ecclesiasticos persequendo Catholicam fidem amplecti volentibus comminando, ad apertam Apostasiam inducendo et sic deceptos in Moschoviam transmittendo, quod etiam fateri publice non verentur. Denique quod est atrox aperta vi in Moschoviam abduci curando Catholicam fidem amplecti volentes. Omnia ista novo exemplo in Polonia fieri, quis non doleat, sed longe magis et timere et indolere debemus, si in ea inspexerimus, quae facile praevideri possunt, et quae Religioni et statui summe sunt periculosa ex Schismaticis transire ad Religionem Catholicam et si interne de veritate convicti multi non audebunt, praecipue ex illorum Presbyteris, qui tum maxime vexantur sub varijs praetextibus a Praelatis Schismaticis, cum accedendo ad Catholicam fidem a Jurisdictione illorum eximuntur. Ex illis vero qui non ita pridem Religionem Catholicam sunt amplexi, nec sunt adhuc in fide firmi, quod in Plebe Rudiori saepe contigit, multi fient in illa nutantes, difficilius etiam abhinc reprimentur Schismatici, dum ipsos ausus suos, uti multiplicia praeiudicata successu temporis allegare poterunt

deniq excitabitur sopitum ferme odium Schismaticorum hic degentium, contra orthodoxos subditos, contra Dominos, et inde posuerunt omni turbae, quae prioribus saeculis vita privarunt Zelosos Fidei Catholicae defensores, nunc vero Caelites Josephatum et Bobolam, quorum quamvis nunc sunt gloriosa et laeta trophaea, tamen illo tempore mors extitit Ecclesiae Catholicae et Poloniae luctuosa et acerba. Horum omnium malorum praecipue origo, est temeritas Pseudo Episcopi Mohiloviensis, qui immemor Beneficij Regij recenter recepti, Nominationis, non contentus pascere Haedos suos, qui quinquaginta circiter annorum spatio, nullum habebant Praesulem, nunc factus tumens assumpto Nomine Episcopi Albae Russiae ab ovili Ecclesiae plurimos conatur abducere, aut impedire ne ad illud conversa anima accurrant; hic cum videt quod multi Schismatici accedant benevole et fere turmatim ad Religionem Catholicam, a Spiritu mendacij invenit Consilium, ut istud impediat, querulando quod inviti compellantur ad Catholica Sacra amplectenda, quod semper fere est falsum. Jubeat Serenissimus Rex, ut proferantur Testimonia in his omnibus, a viris doctis, pijs et prudentibus, quales sunt inter alios Operarij ex Sacra Societate in his partibus in vinea Christi laborantes, et inveniet veritatem, ac inter alia resciet, quod casus Coactionis Schismaticorum sit rarissimus, et quod hae Conversiones multarum Personarum immo Pagorum et oppidorum non aliam habeant causam, quam gratiam Spiritus Sancti, laborem Virorum Apostolicorum suaviter persuadentium, Zelum Catholicorum, praecipue magnatum praemijs allicientium, et quod non postremum Ignorantiam crassam et improbos mores sacerdotum Schismaticorum, ob quam causam illorum Secta in his partibus vilescit et eius Ministrorum obsequium fastidio habetur in multis Russiae Polonae partibus a Populo multo, magis a Nobilitate, ita ut alium modum

medium retinendi magnæ partis Gregis sui in errore hic Pseudo Episcopus vix habeat, quam Calumnias, minas, etiam apertam, quod illi hucusq succedit cum magno damno Ecclesiæ et Russiæ Polonæ ac detrimento salutis multarum animarum. In tantis malis ubi vix non est quærenda libertas exercitij pro Religione dominante, præcipue in Civitate Mohiloviensi ad Bona Mensæ Regiæ spectante, ubi iste Pseudo Episcopus fixit Cathedram Pestilentiæ, solatur nos Serenissimi Regis Dni Nri pietas Constantino et Theodosio comparanda, solatur nos etiam zelus, pietas et prudentia Rndmæ Paternitatis Vræ, de quibus persvasus optimus Princeps ei conscientiæ suæ commisit ratio nes, unde una cum Illmo Rndmo Dno Episcopo Vilnensi Patrono meo, enixe rogo Rndssmam Paternitatem Vram, ut in hoc negotio, ubi agitur de salute tot millium Hominum, de integritate Fidei Catholicæ, de Conscientia et honore Serenissimi Regis Dni Nri Clementissimi, velit exercere proprium sibi apostolicum Zelum, et ea Serenmo Regi Dno Nro clementissimo deferre, quæ facere paucis convenit, et nemo forte in Saxonia audebit. Certi enim sumus, quod Se renissimus Rex Noster, quo majorem pietate et zelo Polonia nunquam habuit, exhorrescet, his quæ nunc ignorat auditis, et com pescet insolentiam Antistitum Schismaticorum, querelis illorum quæ fere semper Calumnijs sunt refertæ, non adhibebit fidem nisi id probaverint Testimonia Personarum, quæ cum amore Fidei Orthodoxæ habent zelum discretum, denique ea diligentia tractari faciet negotia Ecclesiæ Catholicæ in Russia Polona dispersa, per viros non negligendo rationes status addictos Sanctæ Fidei, et illius integritatem præcipue Cordi habentes, ut nostris temporibus nullum paciatur detrimentum. His expressis profiteor quod sum speciali Cultu.

Do JWWym X Strebnickiego Arcy Biskupa Polo[ckiego]
27 Julii 1747 z Wilna.

Z wielką mortyfikacyą moią wybrawszy się do Wilna
abym WMćy Panu Biskupowi Wileń[skiemu] kłaniać musiałem
się wrócić żadną tylko odbywszy wizytę dla ostrego bólu
w nodze. Tą pocztą nic nie miałem w interessie WMc.
List moy do JX Nuncyusza że odesłał JX Kytto przez
pocztę do Saxonii barzo iestem sollicitus aby nie wpadł
w nienależyte ręce, w tym liście niczego tylko reflexyi cir-
ca electionem WMc a niżeli o kommissyi ukrainny iest
dnak wielkiey potrzebie sekretu. Jakom WMc nie
poiednokrotnie ustnie suplikował, tak y teraz solenni-
sime upraszam aby oprócz JX Nuncyusza y Oycze Sco.
nikt nie widział listow JP kanclerza, inaczey sekret
się nie uchowa a w tym mea vertit fides, iest też zaraz
potrzebna nawet dla interessu samego WMc aby
JP kanclerz JT in statu służenia WMc u Króla
był nie mogł subsegui gdybyśmy odkryli to że di-
recte impugnat nominationem Regiam do tego
y ten Pan ściągnowszy na siebie a Majestate Iram
mógłby tepescere w ochocie służenia WMc y w poufa-
łym korrespondowaniu ze mną ukrainny zaś iest potrze-
bne dla interessow WMc osobliwie ieśli to wszystko zwle-
cze się do seymu, iuż tedy ponawiam solennie w tym
punkcie prozbę moię, ponieważ zaś wie o tym JX
Audytor y JX Kytto więc upraszam oyca WMc naymo-
cniey obligować do sekretu też samę rzecz prze-
łożywszy oraz providere żeby do niego inszey osob
non admittantur bo tandem sekret inter multos stare

nie może.

614

Co pisze do JmX Ligryca Spowiednika Krolewskiego komunikuie y wtym liscie. Z okazyi krzywd [illegible] nostro Latino Czynionych staram sie indirecte służyć w interessie WmP Życząc ardentissime Voto w krotce felicitatem powinszowac effectuum ktorego przy Łasce P Boga spodziewam sie z tym tym [illegible] oznosi teraz prozycie.

Do JW JmP Oginskiego Czesnika WXL
z 28 Julii 1747 Wilno

Z Prawdziwey ku Przeswietney Familii WmP weneracyi ku osobie Jego przyiazni, non recusari titulum Sadzenia WmP stante minorennitate Jego chcę aby to było pro pignore et documento, że wczas dalszy non cessabit we mnie applikacya, pełnie powstałe rozkazy WmP y skarbie sobie przyiazn Jego, a tym samym [illegible] sollicite cokolwiek by ony mogło przynieść detrimentum, z tey racyi barzo ze mnie malkontent [illegible] ze zaszły iakie kolwiek via facti uczynione okoli oznosa, miedzy poddanemi naszemi, o tym zadney nie maiąc zadnej nowiny relacyi, pisać będę [illegible] mojemu administratorowi przykazuiąc aby [illegible] Danym moim surowie takowe zakazał excessa y iezeli by sie iakowe pokazały one poskromił podobney od WmP spodziewaiąc sie [illegible] wczas zaś dalszy praevenienda takowe inkonweniencye chętnie arripio od WmP proponowane medium Zakonczenia zachodzącej miedzy dobrami naszemi od dawnego czasu dyfferencyi, przez rozeznanie Przyiacielskie y teraz samo propozycyę WmP mam za dowod aequanimitatis

Jego

Jego za ktorą uniżenie dziękuię. Poniewaz zaś mam
relacyę że Brat moy iuz oddał reversa doku-
menta y sprawy WM służące JP Instygatorowi
Litt. spodziewamsię że to będzie mogło bez zwłoki
finaliter terminari; czego iż mam racyę tym
większą życzę sobie, że dowodnie informowa-
ny iestem iż za posessyi Jego WM Wilen.
Dobra moie znacznie były agrawowane
ktorych krzywd remonstracyę nie chciałem
być molestus WM stante minorenności
Jego chcącym nie interessowany dyspo-
nować usługę oraz widząc że gdy WM
ad competentiam annorum przyidziesz wszytko
się między nami skończy amicabiliter ponie-
waż y perswadowany zawsze byłem o ludzk-
ych WM ku mnie Sentymentach Tamże
doznałem znam doskonale że iestem z party-
kularną wdzięcznością debito Cultu.

Do Xiężny Radziwiłłowej Ucziny
Nowogr. [illegible] 28 Julii 1747 [illegible]

Wielka strata Prześwietnego Domu Wasze
słusznie powinna być nie pośledniego brata
opłakana zaleciło na oświadczenie ktorego in
hoc in venerarzi wemnie nie ustaiących ku
WXJM udzie Nowych pożarszych onego fatum
oraz nadowod powinney applikacyi moiey do
petrzymia wszelkiej rozkazow Waszey Xiążęcey
na determinowany czas y mieysce pogrzebu

616

Szymu nie omieszkam teraz przyjąć się zalecyć submissyą.

A Mgr. D. André Vincent Buti Auditeur de la Sacrée Nonciature. Vilna le 5 Aoust 1747.

Je ne puis pas assés vous marquer les obligations que je vous ay d'avoir procuré par Votre entremise auprès de S. E. Mgr le Nonce la Chapelle Woyniana a Mr. le Chanoine Lopacinski, la poste qui vient je ne manqueray point d'ecrire a S. E. pour la remercier tres humblement de cette grace, dont je lui suis egalement obligé comme si elle etoit faite a moy meme. A cette heure je m'acquite de ce devoir envers vous Mgr vous assurant que j'en garderay une vive reconnoissance qui ne s'effacera jamais. Je vous remercie aussi de ce que vous vous êtes chargé de la Commission de procurer une provision Apostolique pour une retention de tous les benefices que possede Mr. le Chan. Lopacinski je vous prie qu'elle soit expediée au plutôt, je vous suis aussi fort obligé de ce que vous m'aves communiqué le Decret fait in Causa Decimarum c'est une piece fort instructive, et extremement bien travaillée, et certainement elle a du couter beaucoup d'etude et de recherches dans les Canonistes a son Auteur

en un mot Msgr elle vous fera toujours beaucoup d'honneur et c'est de quoy je puis vous assurer sans flatterie. J'ay remarqué aussi qu'on a fort judicieusement cité beaucoup de Synodes Provinciaux et de Canonistes Polonois, cela convaincra toujours plus facilement tout homme raisonnable de notre nation de la justice du Decret, voyant que devant cent ans on parloit en Pologne comme on juge a cette heure dans la Nonciature Apostolique etablie dans ce Royaume cela servira aussi a reprimer un effroyable abus qui a perdu beaucoup d'Eglises Paroissiales, qui est les Conventions des Curés sans le Consentement des Eveques, c'est un abus qui regne surtout en Pologne, et je sais des Patrons qui expres presentoient pour des Cures des Sujets incapables et de petit genie pour faire une Convention avec eux a l'insçu des Eveques, ce qui apres une certaine suite d'années a fait beaucoup de tort a des successeurs Curés qui etoient plus eclairés, La Decision faite regarnent pourra avec la grace de Dieu

moderer ces deux abus si detestables
je suis

P. S. Soli
Je prends la liberté de vous communiquer la Copie d'une lettre que j'ay ecrite au P. Li-geritz Confesseur du Roy. je vous prie Mgr de me marquer votre sentiment et de ne la montrer a personne excepté a S. E. Mgr le Nonce si vous le jugés a propos. Mgr l'Eveque de Vilna a ajouté un Memoire en detail de toutes les Insolences des Schismatiques qui deviennent hardis de plus en plus.

do JMWmt Sapiehy Kanclerza WXL
d. 5 Augusti 1747. z Wilnie

Powtorną instancyą moią usilnie upraszam WWM abyś chciał promocyą y protekcyą swoią otrzymać przy kanonii Wileń. X. Arnulfa, w tey Dyecezyi zasługami Antenatow, ale większa y zręcznie przyzdobioną doskonałością in scientiis Ecclesiasticis znamienitego, o co supplikuię z tym większym usilowaniem że kollega WMt utozył sobie proiekt wypromowowac do tego stallum JX Dowgiatto Zawsze Suffragana Inflantskiego o ktorym nie inaczey mi że potrzebi zręcznie brzmowac Lopszow, na pus zorais Staganach Inflantskich, rezyduie continuo do

czego vi fundationis tenetur będzie iednak wyper
swadowanym że chyba z czasem przysposobi się
w talentą należyte osobie maiącey gradum w Ca
pitule pierwszy w Biskupstwie Litewskim katedry z tey
konsyderacyi zapraszam WM, aby starał się o
przyjmowanie prezentę na JX Ancutę choćby
iuż była iedna podpisana favore JX Suffra
gana Inflantskiego bo to certum że Kapi
tuła nasza prędzey acceptabit kanonika
z podwiętkiey ręki maiącego wydaną pre
zentę y onemu da preferencyą infallibiliter
zwłaszcza że bez tego dla pewnych racyi namie
nione subiectum może być nie przypuszczone
co nie raz practicatum z rożnych okoliczności oso
bliwie in Concursu duorum. Pokazało się to nie
raz w osobie JX Strawinskiego, który non ob
stante protectione kolley WM ledwo za dwie
[illegible] prezentą tandem miseratione Divina
[illegible] acceptatus et installatus co wszystko może
się zdarzyć y JX Suffraganowi Inflantskiemu który
w ten czas po zagrzebionym [illegible]
JX Strawinskim onego nam representaret
iako redivivus Fenix, cieszy się sola gratia
signata Episcopi. Wakuiąca także Plebania
Punska po JX Szczuce kanoniku Wileńskim
aby mogła cedere JX Hurzowy uniżenie upra
szam bo dotychczas nie iest konferowana,

620

To duplex postulatum zwoli Jmc Biskupa Wilen[skie]go et ex proprio impulsu wyraziwszy one i Stratkowi[?] Vri[?] Dus uniżenie rekomenduię piszę się.

Pa[dam] upadam do stóp X[ię]ż[ąt]. Interessa Metropolii iakie sukcess maią w Drezdnie nie masz ieszcze relacyi. Jmc X kanonika Massalskiego rekomenduię constanter aby się utrzymał ieżeli nie przy Sekretaryi to przy Pisarstwie.

Do Jmc Skrzyna Podkom[orze]go W[ielkiego] X[ięstwa] L[itewskiego]

d 5 augusti 1747 Wilno.

Wielkie mi ukontentowanie przynosi łaskawa pamięć WMP którey mercez continuaięc będzie to zawsze dla mnie principale studium. Wszak będę sentymentach nie omieszkam singulari prosequi affectu zaczęte sprawy WMP Jmc X kanonika który w krótkim czasie ex discipulo factus est Magister Novitiorum gdy ma na siebie włożone onus instructionis et informationis od dni kilku installowanego konfratra naszego Jmc X kanonika Białłozora. Ja zaś piszę się na zawsze constanti cultu.

Do JWJmc Mniszcha Marszałka

Nadwornego Kor[onnego] d 5 aug 1747 Wilno

Nie odżałowane nigdy dla Oyczyzny fata JW Jmc Krakowskiego, pierwszym w Senacie Świeckim krzesłem, przez długi lat przeciąg chwale

bnie piastowanym z publiczny pozytkiem, niezwykłemi
Charakterem y Senatorską Dostoynością ato większą
miłością dobra pospolitego, statecznym utrzymywaniem
praw Wolności y całości Oyczyzny wszystkich Weneracyą
Wysługującego, teraz generalną przyniósł w Koronie
y w Litwie Żałość okazuię iako po straconym Oyczy-
zny filarze, bardziey że iednak te żale zlewać
powinny nadzieję ktorey albo świadczonych doznali
promocyi albo też bliskim związkiem kolligacyi
z przeświętnym Domem WM Pana zaszczyceni znaiące
się do obydwoch tych Tytułów, prawdziwie nad tak wielką
stratą ubolewam, osobliwie gdy mi WM Pan komu-
nikować raczysz, Zatem Tysiące ktore słusznie serce
Jego Synowskie przeraża, dla ulgi ktorey z party-
kularney mocy ku WM y Przeswietnemu Domo-
wi Jego Weneracyi życzę z całego serca aby do-
broć Boska fortunnemi Sukcessami hoynie
one zsyłaiące tak wielką nadgradzała stratę
samego zaś tego Pana świątobliwy Duszę w nie-
bieskiey koronowała raczey najprędzey przybytkach
kompensuiące wielkie zasługi dla obojga Narodu
y Oyczyzny przez niech długi świata pokazane
nie ktore owemu wysokiemu sprawiedliwych do
Dobrotliwego Boga nie tylko w niebieskiey Oyczyźnie
koronę szczęśliwey nieśmiertelności iako spodzie-
wam się ziednały ale też w doczesnym Świata
mieszkaniu zastrzegay przeniosł otrzymały pamięć
chwalebny y nie wygasły JP Krakowskiego y po

śmierci nie śmiertelney wieczney które samego
Boga godne, uczyni przez Wielkiego Boga po
stem pięknego zwłaszcza członków y Zgromadz(enia)
Zostaje czyni zawsze będzie w Oyczyznie naszey
osobliwey weneracyi godzien co na konsolacyą
Wat zasmuconemu z mocnym oświadczam się za
pełnienie wszelkich rozkazów Wt ochotą oraz
szczerzey zaletą obserwancyi.

Do JWmP Sapiehy Kanclerza WXL
w Wilnie d. 11 aug. 1747.

Tym samym że nic nie mamy od JmX Nuncyusza, sądzę że
actu iest sub iudice interes elekcyi metropolity a podobno
spólnie y kommissyi o dyfferencyach zaszłych inter
orthodoxos et Disunitos rozumiem że tam iakiekolwiek
ułożą medium ad satisfactionem Sacerdotii et Imperii
z tym wszystkim nie mogę sobie wyperswadować aby Quiesce-
niał od odstąpienia JmX Arcybiskupa Połockiego, którego go
dności wysoko szanuię, ieszcze zaś bardziey nie tern
cum impetu sine serio examine iuris non recedet
od utrzymywania wolney elekcyi przed nominacyą po
niewaz one stwierdzaią mocne dokumenta tyło
nemi czasami dawane na onych fundamencie Bulle
Papieskie to iednak iest pewno że ten interes mógłby
w traktacie JmX Nuncyusz podobno przez dobrych Teo
logow których będzie zapewne rezolucya że kto chce ascen
dere z iednego Biskupstwa na wyższe powinien pod
grzechem śmiertelnym albo pierwszego odstąpić albo
ieżeli ma oba Biskupstwa zatrzymać tenetur na

pierwszym zaczęte wszystkie sprawy tak umorzyć żeby
reviviscere nie mogły, to samo iest dowodem że JP X
Nuncyusz w tym interessie lenius postępuie iż kazał
sobie wszystkie dokumenta communicare zaczynaiąc
Commissarium w Warszawie do dalszey woli, spodzie
wam się wkrotce od niego responsu na list moy
w ktorym wyraziłem pericula wynikaiące
z następuiącey Kommissyi naznaczoney ad in
stantiam Monarchini Rossyiskiey, radząc aby
dla zwolnienia oney, wdał powagę Oyca S. ie
stem plus quam certus że tego interessu nie zaspi
iakoż nil periculosius dla Wiary et pro statu
wyraziłem to in genere w liście do X Ligrysa
pisanym zumyślnie aby był pokazany Panu co
zapewne uczyni spowiednik tego swoie sumnienie
honor y mnie dane ... commendando
może się zdać troche zuchwały ale ułożyłem to sobie
gdzie chodzi o wiarę, y o interes publiczny naża
dne nie zważać odia y niechęci iakoż że żeby kiedy
miało tempus co tunc to teraz bo to iest pe
wna że z tey kommissyi szyzmatycy do tey pory
sili praesumpcyi iż tu plenis buccis wyraża
ią potencyą Monarchini Rossyiskiey, ledwo
nie palam czynią krola naszego ich namie
stnikiem w Polszcze co gdyby wiedział krol
JM zesłem tey supposycyi że ułożyły sobie punkt
honoru aby w tey nie był u poddanych dworu opi
nii zważaiąc że to tangit Chrześcijańskiego Pana
delikatne sumnienie, y honor wpoło w Europie

Szacowany oraz coram posteritate estymacyi. Mieli takze pisac P:P:Soc: do X Gwarynego donoszące o zwaszcz coraz prowederach Szyzmatykow w tym Panstwie explikujące przytym iak niebespieczne z tąd wynikaią Sekwelle dla Wiary S. Jest Biskupi takze pisał do X Ligryea y posłał katalog coraz nowych historyi, ktore multiplicant zuchwałość Szyzmatykow inter alia iest y ta ze tutejszy ihumen dwoch studentow urodzonych in Schizmate podolennych nawracaiących na Wiare katolicką do siebie zwabiwszy wyprawił do Kijowa czy dobrowolnie czy gwałtownie ignotum zdaje się palam na pokoiach X Biskupa Buiciedzyczy [illegible] ze to uczynił y że tak zawsze czynic będzie w podobnych okkurencyach, stało się to in absentia mea iakoz upewniam ze gdybym był w Wilnie pewniey mu to nie było uszło nie pune rezolwowałbym się zaraz odprowadzic krolowi y Rplitey a interim agerem agenda. Wiem zapewne ze X Ligrya chętnie arripiet okazyą remonstrowania tey tragedyi Krolowi ktore nie pozwala aby go nie mieć obudzil. Jezeli list moy będzie grate przyięty ktory teraz wyprawiłem tentando vadum, nie omieszkam pisac do krola directe impugnando tę komissyą y iey nie bespieczne konsequencye remonstruiący ponewaz przed wyiazdem moim z Warszawy otrzymałem a Majestate pozwolenie, aby to

mał liberę czynić przez Spowiedników królew
skich którzy mi deklarowali mocno stać
w interessach całości Wiary S. utrzymania
tych. Będę też pisał y do JP Bylli w tey
materyi, kiedy się dowiem że rewokował, in tem
zdaniu się supersedować boię się aby nie miano
zował Braniczkow dwoch przyrodnych Dzwoni
kow, JX Arcybiskup matye w Kodniu, którego
usilniey y uniżenie rekommenduię iednostayney
promocyi y niewątpliwey protekcyi WKD.

Do JMP Sapiehy Woy Podlaskiego
Z 11 Aug 1747

Niemniey to było dla mnie sensibile że ardens votum
służenia WMP y chęci swey nie miało skutku ale
rozumiem że wkrótce pomyślnieysza pora tom
compensabit nieukontentowanie. Jestem wielce
niecierpliwym oczekiwaiąc nowiny co WMPan
ukonkluduiesz swoim y moim imieniem z JP Kasz
tellanem Wilend. y iakąż to skonczy czy desy
gnacyą nowego terminu czy kontentowaniem
się dawnym zwłaszcza że prawidło nie mało
trudności w nowym terminie ziachania, gdzie JP
Kasztellan będzie go chciał opisać arctiori tem
poris spatio, WMP zaś droga do Wiszniowca
dłuższego potrzebuie czasu, ale iakkolwiek to
stanie się ia do wszystkiego chętnie accedam. Ponie
waż JP Szembkowski Podwoiewody Wil. nad

moie spodziewanie prędzey uła[twić] interessa moie
w kraiu Podlaskim, więc piszę do niego aby
prosto iachał do W.M. Pana dla pełnienia tego co
mu rozkażesz ieżeli zdaie się będzie onego
zażyć na którym miieyscu w rozkazaniu od ktorey
poniewaź niedawno był w tych czasach wolny
JP Makowski wielce upraszam onego wyspra
wić w kray Bracławski, aby dzierżawy cum
attinentiis zweryfikować y W.M. Panu wszystkiemi
prawdziwy dał informacyi. weryfikacyi one
sie naszey w Dombrowicach z niej wcale nie tr
bowaie nie potrzeba w krotce to przestało ła
dzarzyka pod ktorey nie się nie ukai nawet
wattynencyach zastawionych gdzie Posessoro
wie zawsze verum stałym mitat, tłumi
dwyki, pozostawi w mojej woley w ktorey wery
fikacya łatwo ad oculum pokaraćże mojej
należyte contingens na uspokojenie JP Kamille
rza kod dostawić debito tempore niedo
mieszkam choćiaż poddaży prawie za
stawionym ieszcze nie iest przypaszony do
W.M. Pana ale za Braterskiemu affe
ktom doskonale confido, w fundamento
ktorego wielce upraszamy aby za mnie raczył
zastąpić expens w expedyowaniu kondescen
syi Koreckiey, ieżeli do tego przyidzie, z umowy
naszey w Warszawie uczynioney pamiętam że
to nie o wielką rzecz chodziło, a do tey ieżeli
przyidzie do kondescensyi, toć przyidzie iedno ode

brania części naszey, a per consequens mieć WM. będziesz
natych ze samych omnimodam Securitatem aż do uczy-
nienia sobie refuzji, u czem zaś nie przyjdzie ad actum
Condescensionis tej, y expensu nie będzie potrzeba,
sorte minorennium dysponować nie mogę dopo-
pria tatowe, y fraterne zgodzie rzechę zlecę
wiedział valorem Actis med. Niewiem zieskuj
rayi pisze do mnie XJm Marszałek WL że od-
tych czas wszytek koszt ponosi w nizdykowaniu tey
Lukcesyi na condescensyi, pozytem pro informa-
tione kopię listu Jego.

do JO Jmci Zienkowicza Biskupa Wileńskiego ex 12 aug. 1747
Wilno

Chcę z moją Submissyą wszędzie sequi WMD, quo non possum Corpore
mente feror, y u stop Jego moją składam [skreślone] zyczliwość. Gazety
a Wsp. Kanclerska przystanę, które mam, komunikuię WMD. Wszytke Lutra
lety Mosłkiewskie na Cerkwie Unijackie day Boże aby niebyły pro-
logiem jakiego Zamieszania. z Przytęczonego Przywileiu obaczysz
WMD jak niesłusznie włożono na nas biało jugum Biskupa
Schyzmatyka, ale quod factum est, fieri nequit, jednak suplikuię o wy-
stanie onego, jakoteż listu Ojca e. poniewaź te Dokumenta służyć
mogą na przyszłey Komissyi wczas dabitur procedendo podobnym
Jnkonweniencyom. Ewaluacyi Kadomij nie niemam. Uważa
mię tu JP. Augusz Pędzia Mokrzycki o szlub z JejPanią Narbuttowa
prócz Bannis, u czem WMD chcesz aby ten akt tu w Wilnie peraga-
tur, który bliższego uczęszczy, a mnie niezasmuci, non recuso laborem.
Suplikowałbym o komunikacyi listu WMD pisanego do Jmci Xdza
Legintza, jakoteż Kewerell na Schyzmatyków punctatim ułożo-
nych y słusznie zamieszonych, bo chciałbym ony komunikować
Wsp. Kanclerstwu y JmX. Biskupowi Płockiemu, aby wiedząc
często skargi Disunitorum, widzieli y nasze gravamina. Ma-
nifesto

Manifest zaniesiony w Mohilowie juz po statem. Jx. Arcy biskup Potocki, jutro wyiezdza do Brzescia, ktoremu czyniac nadzieię pomyślnego sukcessu z Drezna idą ex mente Jx. Ministra, nie wiem jak to zgodzie z Listami Jx. Lubienskiego. Przyszedł u mnie Jx. Szczytt Pasierb Jx. Ruszkiny, oswiadczaiąc się, że chce amplecti Statum Nostrum, y tractare Studia przez lat kilka w Seminarium Warszawskim własnym kosztem; Radziłem mu aby poszedł na rekollekcyię do Missionarzow, niż się puści w tę drogę. Jest to Człowiek, ktory zdaie się bydz bene compositus religiosum probabiliter iak in Igne na rekollekcyiach y na Examinie u Missionarzow. Zostaię z zwykłą uniżonością etc.

A Mr. du Perron de Castera Resident de S. M. Tres Chret. a la Cour de Pol. Vilna le 12 Aoust 1747

Je vous suis fort obligé pour les marques d'estime dont vous voulez me donner des preuves. Cela me fera toujours beaucoup de plaisir d'y repondre pareillement. Excepté les Nouvelles qui sont marqués dans la Gazette publique nous n'avons rien de particulier, avec tout cela il y a un bruit sourd qui court dans ces pays que les troupes Moscovites, s'augmentent considerablement dans la Livonie Russienne Mais jus qu'a cette heure cela ne paroit point si elles sont destinées a aller plus loin et de quel coté. Je suis

A. S. E. Mgr le Comte Archinto Nonce Apostolique a la Cour de Pologne. Vilna le 19 Aout 1747

629

Je recois une Nouvelle preuve de la grace de V. E. dans celle qu'elle a voulu bien faire a mon Instance a Mr. le Chanoine Lopacinski en lui conferant la Chapelle qui avoit vaquée recament dans notre Eglise Cathedrale. Je prens la liberté de remercier V. E. treshumblement pour cette faveur avec une tres vive reconnoissance et je souhaite d'avoir l'occasion de temoigner souvent que je suis avec un respectueux Attachement et une parfaite soumission pour toute ma vie

do Jwymt Sapiehy Kanclerza WXL
d. 19 Augusti 1747. Wilnie.

Z listu WMP informowany będę, że iest apparencya iż Sekretarya Litewska cedet Imx Wołłowiczowi, supplikuię uniżenie m' tym casu promowować do Pisarstwa Litewskiego Imx Kanonika Massalskiego, do Plebanii zaś Mściżowskiej teraz recenter wakuiącej po Imx Kachettoffie Imx Zaskotda Kanonika Wilenskiego, pobożnością y siła rzadkiemi talentami Bogo obogwowane subiectum WMP znajome bo nim zostad Kanonikiem nie długo przez mnie rezydował. Kollega WMP coraz lepszey nabiera się prezencyi, y recenter wyrobił nie zwaraiące na instancyą Imx Biskupa Wito

630

trzy Plebanie na xiężży całe incapaces, nie maiących
inszą zalete tylko, że ich rekomendował JP Sirvie
teraz zaś kanonię Wileńską otrzymał solo intuitu instan
cyi Jeymći Pani Kasztellanowy Mścisławskiey
na x. Dowgiałłe Suffragana Infland, który przy
puszczony nie będzie iako providen. Tych wszystkich
procederow iest okkazyą że sobie zamowił JxJd
Podkanclerzego Koronnego, który na rozkaz
JP Brylla tego tylko papiery daie do podpisu
Jeżeli WmPan zechcesz możesz takowo tę procedurę
konwenienciey; co do Wakansow Duchownych takim
sposobem odebrałem od Krola Deklaracyą że
beneficia Dyecezyi Wileńskiey będą preferibiliter
konferowane ad recommendationem JxX Biskupa
Wileńskiego albo też meam. Wziołem także pozwo
lenie aby na one prezenty mnie podawał JxX
Ligrie spowiednik krolewski, z tey racyi tedy
WmPan do niego adressować to wszystko ad
mentem efficietur. Jeżeli tedy będę informowany
że na taki proiekt iest assensus WmPana na
pisze wespoł z JmX Biskupem Wileńskim do JxX
Ligryca przypominaiąc onemu dane mi per
expressum Pańskie słowo y Jego samego
deklaracyą że do tego contribuet aby nie było
od mienione, przytym proszę aby od WmPana
podawane prezenty miał in diligenti Cura
po odebraniu zaś od niego pomyślney re
sponsie, WmPan mogłbyś się na bespieczno o
dezwać, onego zalecaiąc in hoc puncto staranie.

In casu zaś że WmP chciałby na wodyn poiachać
więcej praeveniendo rożne praktyki kolleg, nec tenui
sensu conveniret, zostawię pewnie u JmP Sekre
tarza, ale to subsit altissimo judicio WmP
któremu że się odważam to suggerere consi
lium, z prawdziwie życzliwego serca wynikłe
o wybaczenie. Przyiachał tu JmP Stolnik
ownuki, któremu służę pro posse będę na
rozkaz WmPana.

Do JWJmx Zienkowicza Biskupa Wileń
ut supra

Łaskawe expressye WmP, y przyłączone gra
tiae dowody sensibiliter mię obliguią y na
leżyte wyciągaią podziękowanie które u stop
Jego składam. Coraz większy ausus Schi
zmatyków, iest praesagium futurae tempesta
tis w Mohylowie od którey niech Bóg strzeże
iakoż ia rozumiem że X Proboszczowi tam eo
nenu barzo łatwo można zarobić na Coro
nam Martyrii u tych zuchwałych ludzi. Spo
dziewam się iednak że posłana expedycya do
Dworu, sięgnie na nich admonicyą day Boże
tylko aby wcześnie przyszła która ich chciwi ex
parte compescet. Był u mnie JmP Siruć Sta
rosta Kowień prosząc o instancyą do WmP za
X Mędekszą na którego wyrobił prezentę
na Plebanią Ruską rekuzowałem mu instan
cyi y napominałem go mocno zate concepta.
także i ten mię odiechał barzo consternatus

straiinszy nadzieie sukcessu, iakiż życzyłby
WMć wszystkich którzy się będą popisywać z pre
zentami o otrzymaniu, bez rekomendacyi. Tzo
odłożył do powrotu swego ad hanc Metro
polim, Interim przy łasce Boskiej wynaydziemy
my sposoby skuteczne, do zabieżenia tym nie
należytym promocyom, y do utrzymania
królewskiej wydaney promocyi, iuż żadnym nie
seboe poczyniłem passus, o czym defferre ad
coram będę miał honor. Przyiachał tu JX
kanonik Massalski z Bratem swoim JP
Stol. Grodzień. y tego tygodnia wyiezdza do
Warszawy pro continuatione studiorum. JmX
kanonik Białłozor życzy sobie ultimis Tonis
wziąć subdiaconatum, y rok rezydować dla
konkluzyi nauk, u XX Missyonarzow tuteysz
szych, ktorym propositum barzo mu po
chwaliłem. JmP Cyperysz Marsza
łek Skarbowy cięzko zapadł na zdrowiu,
et fere extremis anim laborat. Sekreta
rya Litewska na cedesę JmX Wołłowiczowi
ad Instantiam X[ięci]a Jm Prymasa, o czym
defferendo pisał JmX Podkanclerz koronny
do JmP Kanclerza Litewskiego.
Z rożnych gazet Cudzoziemskich clare pateo że krol
nasz wespoł z Francuskim, Pruskim, Szwedzkim
maią ligę, y zapewne aggredientur w Czechach
status Krolowey Węgierskiey. Szwed, części Woyska
Pruskiego maią invigilare na Moskwę aby nie

była na przeszkodzie. Krol Pruski coraz bardziey poka-
zuie po sobie że favet Katolikom czy szczere czy ficte
przy teraz osądzi a czas in posterum odkryie po
założeniu nowego kościoła powolił Katolikom bić
numizma cum Inscriptione Friderico Regi
Borussiæ Fautori Religionis Catholicæ. Uwię-
zy nie maiąc ad deferendum piszę się z ciał[illegible]
[illegible] submissyszy [illegible]

Do JW. Pana Massalskiego
Kasztellana Wilenskiego.

Że WMPan znasz prawdziwe przywiązanie moie
do JmX Kanonika wielkie mi to przynosi sola-
tium przypominaiąc JMP Kanclerzowi interes
Sekretaryi co poczta pisze iako też nie powiedno
krotnie odbieram sponsiones od onego że omnino
nato favebit desideriis nostris, ktore remon-
strowałem JmX Kanonikowi. Pisze do mnie Brat
moy z WMP ex mutuo consensu prorogowa-
wszy termin następnego między nami
działu na co y ia się zgadzam chociaż chciał-
bym z całego serca aby iaknayprędzey umo-
tiwowane były interessa, ktore moy iako
y między nami czynie [illegible] chcę
iaknayściśley y iaknaypoufaley żyć w do-
brey harmonii z Przeswietnym Domem WMP
a tego tym samym mereri iednostayne łaske
Wielce iestem wieszony przybyciem JX
Kanonika iako też JmP Stty Grodzien[illegible] obu
fortissime upraszałem aby chcieli stać że

mag na Antokollu ale tego nie pozwolili Jmć Staro
sci Grodzien interessa, ktore chce ki uDatnić
iako mi powiadał. Jm X Kanonika zaś odrywać
od kompanii Braterskiey podawszy w nie
widaniu ani chciałem ani myślem w rekom
pense staranniey aby inszy ciał nayprę
siey bye moze z tobą widzieli.

do JwJmć Sapiehy Wdy Podlaskiego

Przy oddaniu moiey Weneraciy memu kochanemu Dobr
posyłam list Jmć X Slinskiego, ktore prosze attente przeczytać
a potym mi zdanie swoie wyrazić osobliwie strony tego
punktu czy kommunikować tamtey stronie Inwentarze
Zamoyskiego, nim nam Rozanskie od nich będą
wzaiemnie kommunikowane bo one z Archywow
Wilenskich wybrał i zjął Wda Mścisławski, Ociec
Nasz y zadnego nie zostawił. wielce iestem
Alienus de successu kommissyi w Rozanie
bo tam sprawa z Panem przezornym w Ekono
mice biegłym Największa zaś kresencyalna w
ktorey tym trudniey wymaiać prawdziwy in
stake. Chciey WćP zładki swoie nim wyiedziesz
pilne mieć oko, y dobrą dać informacyą czyk Jmć
Makowskiemu czy Jmć Szumkowskiemu nie wadziło
by aby dway byli zaryń kommissarze, ieden
z tym tytułem a drugi tylko, simpliciter ad dan
da consilia bo tego nam bronić nie może iako
my viceversa tamtey stronie Zmitrzyszy Dobrodz
chciey dobrą zostawić dyspozycyą wzałatkę chodzi o

rzecz daleko większy niżeli o mały in comparatione
Oyczystey fortuny naszey interes koreckiey sukcessyi
o ktorey można mowić że nie masz nayzn uzdkie
a żal porzucić Ale y w tey sprawie koreckiey
upraszam Uniżenie y usilnie o pomoc spodziewaiąc się że tego WM dla Brata y dla Synowcow Non recusabis co go kosztować nie będzie
z racyi w przeszłym liście wyrażonych, Wyra
liczeniе też summy dla samey presentacyi albo
pro deportatione kredytorow, ceit rzecz łatwa dla WMP maiącego w Koronie znaczne
latifundia, a choćby y te summy cederetis zaraz kredytorom tyć na samey sukcessyi koreckiey y na nowo pro jus zawiciowanym kraiu
cederet dla WMP rekompensa upraszam tedy
o te uczynnośći bo y ia żoney wypraszaiąc się
gdy nie myślę more solito gdy mnie WM zaydzie
rozkazy ale porzucimy te minores curas udawam się do większych gdzie chodzi ledwo nie
o całey Sapieżyński substancyi. Naznaczony termin akceptuię chociaż timendum aby interim nie
żywszy nowy Trybunał y wypromowawszy subiecta do funkcyi Deputackiey po Wdztwach y Powiatach
bo to wszystko dziać się będzie immediate gdy ta
Zgoda tractabitur. Nie nakłoniłoby się tamta strona ad ardua, providendo dla siebie Trybunał
pomyślny y nie obrawszy praeferibiliter drogę prawa nad kombinacyą tego umkaige trzebaby sobie

z Dewinkowai Xiężna Wde Wilen., Starania dołożę żeby
Seymików przyszłych Deputackich, na co ia ieden nie
wystarczę, bo y społne nas dwóch conatus y exper
sa ledwo na to sufficerent osobliwie iżeli
wdaie promocya Syna Podkanclerzego, nie
chcę zaś myśli o nastempuiących Trybuna
le, trzebaby wczesnie przed Seymikami De
putackiemi zakorzkludowaé Domowe dyfferen
cye per amicabilem compositionem od czego
teraz nie iest daleki JmP Kasztellan Wilen.
Jeżeli zaś iedny z tych drog nie poydzie ia
widzę iak w zwierciedle co złego subsequetur
ale niechay dzieie wola Boga nad Domem
Naszym tamie tylko myśl konsoluię. Jeszcze
w Warszawie wiedziałem od samego JmP Kaszte
lana Wilen. o uczynioney donacyi przez JmP Sta
rościne Wołłowi. o czym doniosłem WMP. Zawsze
się tego spodziewałem, y całe temu nie dziwi
ę się wiedząc że taka iest moda Dam Litew
skich. JmP Sta Wołłowiczowa podpisałaby do tey
sukcessyi, że WMP Pan Jesteś na JmP Kasztelanowi
ku Gasztołda dzyhuię uniżenie upewniam że
byłbym z tego ukontentowany in desideriis
tak aby sam podziękował za instancyą. To
co sama necessitas compellit nawet mieszczę u
pewniam o prawdziwey ku WMP gorliwości którą
zawsze tenerrime kocham y że dlatego samego
równie iestem obligowany o WMPana o swoie wszystkie

w tereśća będzie oraz znalezdz wśnerage

Do Wyeymtarni Rzyttowey Kasztellanicowey Smoleń

Z Kopii listu Jmci X Prowincyała Jezuickiego poznasz WMPani że
iest łatwy w oney rekwizycyach. Strony przyięcia do
obrządków katolickich Rzymskich, poddanych WMP
Syzmc opuszczaiących pisać będę do Jm X Biskupa
Wilenskiego bez zwłoki, co aby się stało potrzebne iest
testimonium od ludzi wiary godnych podpisane
że Jm X Biskup Pinski ciż ktory officyał Metro-
politanski tych, niż pragnących ludzi do swoich
obrządków przyiąć nie chciał. Jezeli WMP masz
wtym list pisany do siebie od X Biskupa Pinskiego albo
też pomienionego X Officyała tych ten list dla
dokumentu potrzebny y stałby za swiadectwo
pogotowiu autentyk kommissyi wydany od X
Officyała Metropolitanskiego, czyli mi WMP na
mieniasz bez takowych dokumentow wiem że Jm X
Biskup nie tak łatwo odważy się dosyć uczynić
rekwizycyi WMP. Na ostatnią WMP per
swadowałem Jm Starostę Mileysiewskiemu aby
uspokoił w tych pretensyach, y lubo wtedy nie
odebrałem pomyślney rezolucyi udziałam teraz
wszystkiemi siłami staraiąc się będę aby
onego nakłonić do tego co słuszność y wola
Pana mojey wyciągać może.

do JWPa X. Dembowskiego Biskupa Płockiego d. 26 Aug. 1747.

Czekałem niecierpliwie powrotu WM. z Sendomirskich krajów, a tym mu doniosł coraz nowe ausus Władyki Dyzunitów. Co teraz wypełniam: z Przyłączonych relacyi y Dokumentów, obaczysz WM. że byłaby rzecz słuszniejsza wydać Reskrypt onego compescendo, aniżeli jego zasłaniaiąc. ale nim to efficietur, optandum aby wydany Reskrypt favore Disunitorum był zatrzymany, a to z tych racyi które subsunt altissimo Judicio WM.

1mo że wyszedł ad solam narrata disunitorum nie wysłuchawszy Katholików, co allegować będą na swoją exkuzę, ieżeli zaś słuszność Jure naturali każe etiam dla najbliższych ludzi zachować kanon aequanimitatem, aby in querelis servetur auris alteri parti, pogotowiu to exegit favore Katholików y ich Duchowieństwa, rewerencya należyta Religioni Catholicae dominanti in hoc Regno.

2do nim wysłuchane będą obie strony iedna oskarżaiąca, druga exkuzuiąca się, nie może być Clarum która przewiniła, a zatym podobno byłoby periculosum in hoc dubio dawać poddanym przez wiarę szukaiącym za granicą Protekcyi Dokument którym mogą probare, że same Ministerium uznaie, iż są ukrzywdzeni mimo pakta uczynione z ich Protektorami.

3tio Jeżeli to iest prawda, że ci Poddani w nadzieię Protekcyi Zagranicznej coraz sobie więcej prezumuią, co łatwo probari może, takowy Reskrypt gdzie ich zasłaniaią, iak niewinnych y ukrzywdzonych, pewnie ich śmielszemi uczyni ad maiora attentata in Regno, y do zwawszych ieszcze zabiegów o coraz mocnieyszą Protekcyą Sąsiedzką, którey skutki tak wielkie uznaią.

4to nie wspomnieniem aby JW Podskarbi Litewski miał sobie na myśli powiechać na Seymik Orszański z kilkunastu Tysięcy Szlachty skomponowaney dla wyperswadowania Nobilitati aby cierpliwie znosili nowe novitates, które przedtym nigdy w Polszcze nie bywały, a teraz są wprowadzone przez Władykę Dyzunickiego ufundowanego z Przywileiem subreptitie albo ad impertinentes requisitiones otrzymanym, którego dać constanter recusabant Królowie Polscy, jako też nostra memoria Augustus który glorioso memoriae, po śmierci Władyki Xcia Czetwertyńskiego przez lat kilkanaście, a zatym z tego Reskryptu inszy effectus być nie może tylko że crescet śmiałość y zaciętość Schyzmatyków Mohilewskich

y ich Pasterza przeciwko Katholikom, zkąd może urość inter funesta exempla ad minimum zabicie jakiegokolwiek z Kapłanów Katholickich. Jeżeliby to mogł efficere Ut. Wszystkim pro bono Religionis et Regionis starać się, aby takowy Reskrypt niebył Publikowany. Jeżeli zaś za promocyą niektórych ex magnatibus faworyzujących Schysmati, ma wyniść in Lucem, to przynamniey sub eadem data wydać meo sensu należałoby drugi zakazujący Schyzmatykom aby modeste się sprawowali, żadnych novitates arrogare sobie nieśmieli &c. Ponieważ trzeba wiedzieć że w Litwie Stan Duchowny y Swiecki te czyni Querelle że Władyka Dissunitorum, widząc że Populus turmatim accedit do Wiary Katholickiey antiquos errores porzuciwszy, nietylko ex cognitione veritatis ale też zepsuć zbrzydził nuditatem Pijaństwo et improbos mores Popów Dyzunickich, wynalazł sposób gwałtem utrzymywać w Katholickim Państwie Ludzi in Schismate, więżąc dobrowolnie przystępujących do Wiary S. przyymujących, jako też czyniąc Kryminalistami Popów swoich, gdy są propensi ad amplectendam Unionem, chcąc nawet po Rewolucyi nad niemi exercere Jurysdykcyą, która per professionem Fidei Catholicae ipso facto cessat; y to także onemu obiiciunt, że nowe Cerkwie stawia mimo prohibicyą Biskupów, których dawne przez Pakta założone ukrespiennne tollerare muszą, ale nowych Cerkiew per conscientiam bronić powinni. Sita piszą mu rzeczy obiiciunt jako zuchwałe dyszkursa cum contemptu samego Króla Jmci, Rzeczy et Religionis Dominantis affectate rozrzucane cytory na ubrzczenie chcących się nawrócić, a na zastraszenie nawróconych, jako że Kommissya nastempująca przeciwnych Graeco Ruthenos errores stringet, aby do jego powrócili władzy et his similia, co znaleść wiary niemoże u Ludzi rozumnych, chociaż straszy y trwoży lud prosty arcendo ich od przystąpienia dobrowolnego do Wiary S. To wszystko wyrażić musiałem primo Calamum, chociaż miałem w tym jeszcze sita dopisania w tey Materyi, wiedząc że to samo accendet Zelum Ut. którego jmonitami y zdania sequi zawsze, a osobliwie na nastempujący Kommissyi będę

będę miał pro maxima gloria. Przyznam się iednak WM, że się bardzo obawiam
aby nasza Kommissya nie została się przeciwna Interessom Wiary, si pluralitas
bo tę musielibyśmy sequi, atak włożyłaby się na nas choć niewinnych Bi-
skupów nota, która nas oczerni może sine merito nie tylko in facie
Rzpltey y Kościoła S. ale też coram sera posteritate, bo tandem actus uczy-
niony sub nostro nomine, in Capite libri trwać będzie y zawsze allegabitur,
nasze zaś pro Religione, veritate et Justitia certamenta y prace
in occluso rotulo pewnie latere muszą, bo powszechnie apparere nie będą
mogły, gdy mnie niemniey terret, że Kommissya nie decydować nie może
ale powinna, wszystko donieść Majestati. Jakie zaś Consilia w Gabinecie
praevalebunt, ignotum, to zaś certum że przy czasie nieprzemyślnego Sukcessu
dla Interessu Wiary na Kommissarzów niewinnych y niewinnych, których
wyznać ciężko trudno spadnie Invidia. Wszystko to et sensum
meum naywyższey WM oneri subnixa wyrażam, ażeby maiąc prawdziwą
relacyą o tym co się w tuteyszym kraiu dzieie z zwykłey swoiey żarli=
wości y pobożności zechciał rozstropnością Zasłużey primitivae Ecclesiae
Biskupów et aurei Poloniae saeculi Senatorów nam reprezentujący
mógł wcześnie tot malis solita agendi dexteritate, ferre medelam.

Obwinione osoby o gwałtowne odbieranie Cerkwi, albo przymusza
nie do Wiary Katholickiey Dyzunitów, przysłali mi Dokumenta, które zdaią
się dość clare Contrarium probare, osobliwie że nic się gwałtownie
niedziało, ale ad requisitionem Pospólstwa nawracaiącego się benevole.
Niechcę teraz nimi obruere WM, ale one przez czas Kommissyi onemu oddam.
Posyłam Informacyą od Kandydata Paulińskiego podaną Kancellarii większey
w któréy continetur, jak się wprowadził do Polskiey Władysław Mohilewski,
który teraz iest tych wszystkich kwerell Autorem pryncypalnym,
pierzeli non compescetur, łatwo nam może zbuntować Pospólstwo
Schyzmatyckie osobliwie w Mohylowie ad normam dawney kozaczyzny.
Wiem Ja że podobnych unikaiąc konsekwencyi, nie trzeba w Polszcze
Schyzmatyków irritare, ale też z drugiey strony równie iest periculosum
zbytecznym pobłażaniem dać im okazyą większey zuchwałości, która
w bunt degenerare może etc. Zostaię etc.

641

do JMPl Branickiego Wdy Krakowskiego Hetmana Polnego Koron. z 26 aug 1747.

Przypisuię to szczegulney dla mnie łasce WP. że protestacye Jarmarku Wysockiego, ad instan[tiam] requisitionem tameczneo Dzierżawcy nadsyłane WP zostaie dotmięty do władzy swoiey należycie. Za który fawor uniżenie podziękowawszy, rekommenduię się iednostayney łasce, upewniaiąc o moiey statecżney życzliwosci, oraz oprawdziwey propensyi znaleziętey weneracyi z rzeczony.

do JMPl Hurmickiego Stolnika Koronnego

Jako wprzeszłych momentach poznania mego zakrotam partykularną ku WP affekcyę y weneracyę, tak tych sentymentów dawać probę słuszniey, życzę sobie mieć siła okazyi. Wszelakże cię iednak relinkwiii niemogę dać Cathegoricam resolutionem z pewnych okoliczności, aż bloto gromnie. Wtedy zaś iezeli będę mógł satisfacere ponfatyno wzgłędem WP do mięsc zechcę, maiąc prawdziwą intencyę, propozyc one pełnić, poniewaz jestem dysknoto na zawsze Gutn.

do JuzymX Zienkowicza Biskupa Wileń.

Posyłam WMl kopię szkodliwego wierze s et tranquillitati publicae reskryptu który skoro odbierze Władyka Mohylowski wątpić nie trzeba że będzie vitae periculo expositus X Pleban tameczny a zatym życzę go na iakiś czas tempestati subtrahere. Komunikuię także kopię listu pisanego do mnie od JmX Biskupa Płockiego iakoteż mego responsu musiał dojść WMl list X Sigritza responsorie do mnie pisany kommunikuię Zrozumiewam z niego że faktio Acatholica znacznie.

842

gore wzięta iednak wszystkiemu można mederi zcza
sem azatym może Pan Bóg łatwo confundere consilia
malignantium, chociaż się potentes lubo co czasem
wraz się niestanie, Spodziewam się tedy że interessa
wiary, iakoteż utrzymania recommendatorum od Wm
do Beneficiów, powoli będą wykierowane byleby Wm
inwestytury pronowowanych osob, a secularis potestate
odwlókł do szczęśliwego powrotu swego. Za uczynioną
wnieszioną favore Jmd kanonika Jaskolda iaknayuni
żeniey dziękuię. Wielce sobie winszuię że mi tem
okazyą oświadczyć moią życzliwość Jmx Kustoso
wi którego meritis maiora et plura debentur.
Na rozkaz Wm Pana prositem Jmt Pana Marszałka
aby przywołać chciał iak nayprędzey sprawę
X Dziekana Lidzkiego oraz przywrócił Za
branego chłopa X Plebanowi Solecznickiemu
obiecał uczynić ale iak widzę łatwiey było
przyimać primum niż secundum. Jmx kanonik
Rodkiewicz iuż był informowany o inwestyturze
Jmx Zotowskiego, wielkie predemny wyrażał
cordolia na Jmx Suffragana Białłoskiego, oświad
czaiące się iż go będzie pociągał do iuramentu iako
nie wiedział de provisione apostolica. Affektuią
Wm Pana wrodze aby wrócił iak nayprędzey życzę
z całego serca, Spodziewam się że czas septem
browy ex natura sua zdrowszy łatwo tollet
przy łasce Boga tę indyspozycyę. Za pozwole

nem WxM datam quatuor minores Xx Szyttowi post absolutia exercitia et examen u Xx Missyonarzow teraz Jx Szytto pojachał sie mora do Warszawy masz tam uczyc przez lat cztery, chociaz iest in matura etate bo ma koło lat dwudziestu Czterech, Rozumiem ze z niego bedzie viro dobre Ecclesiasticus, bo zdaie mi sie signa sincerae vocationis, O Łaskę Skarbową Wielka litkta a za tym kolliga w Trybule JxM Horodenski Wojski Wielki JxM Tyszkiewicz Stra Strzatkowski zdaią sie mieć oba rowne parter ale nadzieza JxM pioro ktorego obawiaiąsie oba aby iey nie zmazał zo oliwie cistej z listami przyjdzie instancya ktemu od niektorych Panow, Przystano mi z Rzymu do kosciota Trockiego indulgentias suplikuię WxM one kazac publikowac, oraz pro lucranda indulgentia raz na tydzien animabus applicanda naznaczyc dzien Soboty bo wtedy wiekszy bywa concursus ludzi iakoteż designare pro altari privilegiato Ołtarz Wielki w ktorym iest obraz Cudowny.

PS. Kopia listu mego ieszcze bardziej Xx Ligritza aby nie byly mitosnie kommendowane suplikuię uniżenie bo mam tego niektore racye kopami nikuie takze kopie listow Wiadomi Trochylewskiego do krola y do Szybod pisarz dobrze ze Uczynił list WxM y moy do d Ligritza bo moze walne

pro retorsione objectorum. JMP Horodenski byt u mnie ex [illegible]
mente Trybunt radzac sie iak maią odpisac radzitem, aby
sie nie wdawali w korrespondencyę bo poniewaz ten Pseudo
Episcop zastaniaie się kommissyą ktorą przenasza nad wto
dzie Trybunatu nie mogli Trybunat odpisac tylko
albo to wyznaiąc albo impugnando, primum byto
by przeciwko honorowi Trybunatu, przeciwko pra
wom y Wolnosciom Naszym impugnando formam Rzpltey
secundum mogtoby dac ansam Dizunitom rekur
su do Moskwy a od tamtego Dworu nowych ceremonii
ze kommissya iest dla nich medium inefficax
miat tedy Trybunat nie odpisac a interim nakazat
rozprawe i dto in Causa facti, poniewaz kommissya
tylko o samą proprietatem Cerkiew Zabranych
sądzic moze.

Do JW JMP Sapiehy kanclerza WXL.

1747 [illegible]

Taz sama nowina ktorą mi WMP namieniasz ze mini
ster zagraniczny na siebie derivavit cursum pistitiae distri
butivae, Panstwa naszego wielce mnie affligit. o wa
kanse po JX Woyniewskim ia Adm [illegible] Biskup. nie
czynilismy rekursu inszego tylko do WMP, kaplice
Woyniewską otrzymat JX kanonik Łopacinski
na moią rekomendacyą zlaski JX Nuncyusza
poniewaz to beneficium kollacyi kapitulnej zawsze
wato in Mense Papali a JX nuncyusz ma facultas
tes od Oyca S: konferowac takowe beneficia w
miesiącach takich wakujące. Po smierci JMP Eperj

czego obranego Marszałka Skarbowego wielka
alto wszczęła się bitwa o laske wakującą
między JMP Tyszkiewiczem który y Flemingiem
pierwszy zaszczycasię rekomendacyami z plen
wdy Urzędu drugi ut fert fama czeka instan
cyi XJM Podkancl. trzeci pomaturze się na jedną
dział, obaczemy czyja fakcya mocniejsza czy
Radziwiłłowska, czy Czartoryskich gdy każdy
JMX Nuncyusz ciężko odstempi interessu metropo
litanskiego upewniam że to nie uczyni tylko coa
ctus Mandato curiae Romanae który może uro
bić fakcyami swemi kardynał Albani oczym
suspendo judicium póki nie będę miał pewney
relacyi, choćby odedworu zachodziła fama, że
curia Romana deserit hanc causam, do niem że
często u nas sobie pochlebują a ludzie in nie una
domi interessow który siedzibentur doniesł od
Ministra zagranicznego, często quod volunt
credunt, głębszych konsequencyi nie penetrują
z tym uczyłam za to ścisle nie chciałbym że curia
Romana nie odstempi tego interessu opatrzeni
relacyami seducta v inducta co zawsze będzie
nader sensibile JMX Nuncyuszowi, ale y ten
wtedy nie mógłby contra torrentem niti

do JO XJM Sanguszka Marszałka WXL
wielkiy mieć powinniśmy u nas obligacyi że nas

645

fulaire naczycz protekcyą swoią w dochodzeniu ojców naszych sukcessyi korelkiej o kontynuacyą ktorey tasli całunay uniżenicy supplikuię upewniaiące że zwarć nie na wszelkie skinienia wzm. służę pre swietnemu domowi Jego testari nie omieszkamy wdzięczności naszey y pełne submissyi argumenta. Tem dniami z Litwy wyieżdża na Rus Chrowny J. P. Uda Podlaski, ktory iest odemnie uproszony aby radą y expensem ten interes wspierał pomieniony się przyzypatrue na taką wasz na ktorey wszyscy consuccesores polegamy, tego oddaiąc uniżony y usilny prosby iterato wiec pisząc z zwyktym ad Nutus Jego lub mości y z ..... respektem

do J.P. Glinskiego Kanonika Płockiego 13 3ylm 1747

Zapędziła fatygę w expedyowaniu Lustracyi dzielnemu ..., żeby raz lub był dostatecznie informowany de mente mea, jak mass expedire ony, ... Żeby ta Lustracya należycie terminetur starać się po trzeba dmo, aby tamtey strony komissarz nie praegrawował tey mai ... nienaleznym ..., ani ony walor nad słusznosć ... , co iesliby chciał ultro uczynić, należy lub wcześniey ... pisać, y nas ... informować, abyśmy każdy punkt ... szy, zbić mogli prawdziwą informacyą dedisio. Starać się potrzeba włożyć prebentarz, jakem pisał w informacyi moiey ad ... aby ... niebyło, że denegowano inwentarzow nowych. Nay pierwsza kondycya takowego inwentarza iest, aby niebył przeciwny rozdzieleniu ... ... uczynionemu z ktorego patet że ta mai ... czym

Tysięcy

powinien także bydź pod tęż datą napisany, z tego wynikłoby duplex comodum, y że ieśli nie falszywego nie produkuiemy, bo ia fak szem zawsze wywodzi się z wypisów ułożonych okoliczności, y że Ichi: przeciwney Strony, non illuminatis, do czego non tenemur. Niech sobie szuka prawdy, y niech ią naydzie. Jeżeli pytać będą, czy nie było ankwizonowania Extraktu, ieżeli tego dochodzi samą zrzenią Prawdziwych kwitów, należy mówić, że na niektórym mieyscu czasem się ankwizonowało, nadzieia decedebat, per consequens Sama odmienność kwitów, wyznawać tego Inwentarza nie powinna, ani iako in falsitatem rem improbare. Jeżeli będą się domawiać o pozmieniałych tymi Laty informowany, krótko iest na to odpowiedź, że nie wszystkie mamy, y że non tenemur one produkować, dosyć że nie bronimy investigare veritatem. Jeżeli tedy procederaw w tym Interesie na tey szali tylko, non dicendo falsum, sed tacendo verum. Co iest cum conscientia et cum honestate compatibile, ponieważ non tenemur informować przeciwney Strony, prawdę zaś velare falszem, ci mie mające kwity, albo zatrzymujące poddanych prawdy mówić, nec decet nec licet, y z tąd by urosła powtórna Commissya y Judicatum ex Compromissu nam szkodliwe, bo prawda zawsze się odkryie. Mam relacyą że iest ułożony Inwentarz ... ieden tylko Dziedzicznych dymiący, tego produkować nie należy, bo to nec verum nec verosimile, ponieważ pugnat z dziatem między nami uczynionym Inwentarz ... ieżeli nie iest ... czemu go nie pokazać że ... płace się drogo Taxowane, należy Kommissarzom tamtey Strony powiedzieć tego racyą, a przy ... tey ... racyi rozpisać się należy. Strony wpisania w Inwentarzu Synów ... dat ... ... że się za to mogą rozeyść Poddani, Jeżeli się tego ... to takowego Wpisania nie bronić. ten że sensus w tym ... iest ... a do tego, ta mówić tego nie należy co ... nie może. ... równa była szkoda dla JW Starosty ... iak dla nas, gdyby się

Poddani wreszcie. Chciej WW uznać myślić, ażeby podług danej Informacyi dawnieyszej y teraźnieyszej, Kommissya exacte odprawiona, sposobami zas uspokojenia JW Star. Woltkowy utrzymuiące się przy Skundach, o Inkonweniencyach, które wyniknąć znajdziatu ma ..., myślić teraz non est de tempore, sufficit diei malitia eius. Mnie obliguje WW za Jego prace et sollicitudines w tym Interesie, o których kontynuacyi upraszam, upewniaiąc o mojej y Brata mego wdzięczności, a teraz przyczynie solita aestimatione.

do JPP Sapiehy Marszałka Podlaskiego [illegible] 1747

Nietrzeba lepszego dowodu, że wyprowadzenie WW iest nader potrzebna u teraźnieyszey Okolicznościach w Litwie, jak dzień dzisieyszy, gdzie podcząszy ... expedycyą na którą odpisać bez WW rzeczy trudno. Przyjechał do mnie zesłany umyślny z którego relacyi, jako też z listów ... patet, że ... lustracya ... WW. Domawiano się Inwentarza ... JP Kolickiego y prawdziwego JP Szwarcoffowi, ... nie pokazano, na co w tymże momencie ... list pełny ... JP Kasztelana Mitk. Chciej tedy WW resolvere czy wydać te dwa Inwentarze, ... Inwentarz JP Kolickiego, ponieważ nie iest ... iżeby mię pokazać, to przydawaiąc ... regalnego JP Szwarcoff, jako ... WW ... rezolucyą, trzeba znowu odesłać do JP Szwarcoffa, któremu ja nic rozkazować nie mogę, nie wiedząc jakie ma od WW Informacye, trzeba też y mnie o tym instruere, abym mógł ... odpisać do JP Kasztelana Mitk. Jeżeli umyślny przywiózł mi ... relacyą, że ... WW wszystkie ... pozamieniana na mnieyszą pieniędzy quantitatem, aby ... strony ... ..., ... rzeczy ze prawda zawsze się z czasem odkryie, a z tego ... ... lewerell ... ztąd wynikłe może przed Kompromissem nie pozorna dla nas Sprawa, ... lustracya. Jestem pewien że to z ... domysłu ... JP Szwartcoff, którego y w tym Punkcie przestrzedz życzę. Ja zas do ... ... takich procedur. Wiem że się o tym dowie ... JP Hetman, ... list

zwawo pisany w tey materyi. Ja piszę do JW Jmci Xsiędza aby prawdy
nietaił, ani też dawał żadneyś illuminacyi do ordynacyi ony tam
tey stronie, bo do tego nie mam obligacyi, niech przy sama dla siebie
przewiedzie prawdę zamilczeć wolno, nie fałszywego nie alle-
guię. o prezentacyi Zamoyskiego y spisywanie synów conformiter
do WJP. rezolucyi ostatniey liście dany pisałem. Napisać zasię chcę
nie mogę, z tey racyi, między inszemi z tych zdrowie mi tego nie pozwala
jako też pomieniona sprawa z Jmci Krzyżanowskim Pan iedna [illegible] nie dany
utrzymuie w Domu substancyi Sapieżyńskiey, subsistować nie potrafię
dla Dworu z Stolnikowey przy tych [illegible], był bym tam ingratus
Despex samem gospodarstwie. JP Star. exponere życie dla synów merity
filiacyom niechce, ale z tey racyi. Jestem pewien, że te wszystkie za
wziętości y maledykcye Matki pod różnemi pretextami y fałszywemi
racyami pochodzą z tego, że iest zyskliwy familiy, co JP Starosta Pinski
zna bardzo dobrze; niechce go też że jego dobry affekt z niedomniemanie
czynie głębszym karmie, ani też chce go exponere pewnieto aby na
kamień sobie naprzykrzyszczy te dyzgusta [illegible] zastanie
niebędziemy, nie iestem co Matka intendit przedemnie mówić chciał, opo-
tym nie zaczynał [illegible] z Stryiami, których ja obawiać nie mam
racyi, przy niewinnym procederze moim, ale znam że nie należy do
tego dawać okazyi. Uznawał to barzo dobrze Jan Xże Bisk. Wileński
który mię per expressum prosił na pogrzeb pod [illegible], że nie będ-
zie na nim ta zawzięta Pani. Pamiętam też jakie mi rady da-
wał w Mińsku w tey materyi, daiąc mnie sposob, co będzie należało ob-
servare, gdyż JP Star. zbliżać będzie ad Annos Majoritatis, ta ostro-
żność nie zawadzi, chociaż wiadome mi iest doskonale pilne ser-
ce Jmci Starosty Pana, y barzo kochaiące Stryiów y Familiey praw-
dziwie godzien tu Sapieha, aby dla niey cokolwiek uczynić, y
iezeli to WP. przestawać będziesz raczył, y iak dla Rodzonego Synowca
y iak dla godnego subiectum, uczynisz WP. to za uniwersalną
approbacyą w tey Litwy &c [illegible]

649

do JW JMP Massalskiego Kasztellana Wileń. Hetmana Pol. W. X. L.

Z 3 7bri 1747.

Mam to zawsze z tate Mey W.M. Pana y Dobrodzieja, że my poufale conve
nire raczysz w zachodzących trudnościach przy teraźnieyszych lustracyach
est to rzecz nader potrzebna, abyśmy do siebie nie zaciérali diffidencyi w te
raźnieyszych okolicznościach, chociaż Kommissarze nasi czasem nimio
zelo usłużenia Pryncypałom abrepti będą dissoni sensus, bo to wszystko
pogodzić może [illegible] superveniens rezolucyia, którą tak to uczynię
zgodnie, gdy sobie komunikować zobopólne będziemy desideria nasze
[illegible] pacato animo formare zachcemy, o czym mi wątpić nie pozwala
wiadoma aequanimitas W.M.a, którą [illegible] punktualnie nie omieszkam
ex hoc impulsu pro instanti pisałem do JP Kommissarza naszego jako tez
y do Administratora mego, aby zachowując wszelkie rzetelności
gradus, to wszystko exacte wypełniali, do czego się [illegible] konwencyą
Warszawską obligowani. Pisałem także do Brata mego upraszaiąc
aby ponowił tę obligacyą z Tenutaryuszem części swoiey. Inwentarze
dawnieysze, które mi [illegible], wedle W.M. [illegible] pamięci, drugie teraz
[illegible], chociaż mam relacyą że JMP Starościna [illegible] nie
prowadzą inwentarzów [illegible] wziętych ex Archivo Domu naszego
przez ś.p. JW. Wdy Massalskiego, które [illegible] denegować
niemoże, że z Kommissarz ex parte nostra na dwa dwory mego [illegible] na
spisanie [illegible] że do nowego Inwentarza, [illegible] tego [illegible]
[illegible] iż ludzie szlachcy mienią się być wolnemi, y że ex majori
parte, gdyby raz na siebie włożyli hanc notam servitutis, pewnieby
na pogranicznych mieszkaiąc rozeszli się, a tak zostałyby się w tey mają
tności deserta arabia, oper consequens wielka w intratach szkoda.
Z tym wszystkim [illegible] mi mię list doszedł W.M. datam resolucyą
[illegible], że się tego [illegible] Kommissarz W.M., aby remonstrowano
że te inconveniens, w czasie tego pretendować będzie nad to [illegible] y
do tego accedere nie omieszkam. Z listu JP [illegible] Administratora
[illegible] części mey informowany W.M. może, że był gotów do ex
pedyowania wtórey naszey Kommissyi, co ponieważ się nie stało ob defectu

Kommissarzow JchMćiów Stanów Rzeczypospolitej, teraz to perfici może za czyich przybyciem, et quod non factum fuit, jako też takowe okoliczności et defectus powinniśmy sobie wzajemnie dyssymulować, utrzymując między nami Pokoy, y jedynie szukając skutecznego y sprawiedliwego między sobą pomiarkowania. w interessie teraźniejszym co zaszło, zolwuję wspólnie WMć, osobliwie strony potrzebnego expensu utrzymania tey Sprawy, prosząc o informacyję. Obaj jedni Synowie WMć Dobrodzieja y Swiecki, bawią tu piękną Satysfakcyję moję, bo mam wielkie ich często widywać. JP Starosta przechodzi do Kancellaryi, JXKanonik tu został. Intrygą Metropolii jest przecipiono, jedni Go żeni sekretarstwem między Pisarzem WWXL. Ja zaś nie solvetur ænigma tytułując Dygnitarzem Wielkim Prowincyi naszey, bo ieszcze infallibile, tak przez domnie Jest Kanclerz, który zabiegał, że Pisarstwo jest pewne, a o sekretaryję często tentuje, bo starania Litewskie chocia JX Kołłątaj jest wsparty mocnemi instancjami Prymasa y Biskupów Koronnych kollegatów swoich. Przyszła Poczta wszystko odkryje. Ja zaś certum że jestem sprawiedliwie przyjazny, szczerą szczerą venerację.

do JPana Zienkowicza Biskupa Wileńskiego d. 4 Ylni 1787

Wielkie to jest dla mnie ukontentowanie bo Litwinie przypominać dobrotliwemu Sercu WMci, co teraz wypełniam będąc praepeditus przeszłą Pocztą. Po zmiennej kolei okazyje skarbowej między JP Pisarzem, Platerem y Czyszkiewiczem, dopiero się rozkłady JP Generała Artylleryi zgodziły Konkurencji za naszą Mediacyją. Jutro tedy jako spodziewam się unanimi suffragio obrany będzie Marszałkiem JP Starosta Orszański JchMci Pociejowie wielkie tu dziś czynią o wyroku Lepis z JKsiążęciem Podkanclerzym WWXL, może zły sprawa może być zwana Sprawa. Z tydzień tyczy wyjeżdżając na pogrzeb do Niesiedza. Powadzonych kopiów y Ja finalny wolności mojej wezmę rezolucyję, bo mam wielką Sprawę o kilkadziesiąt tysięcy Pretensyi do JP Brzynskiego Starosty Krasnostawskiego, który mi trzeba koniecznie służy przed zdaniem na

652

Spieli, ze mię raczą inter alia do tych czas ustrzymuię. Schyzmatycy podali mi Pozew o Cerkwie zadolwaolnym konsensem Padanych moich do ninij przytydłone. Notandum że ledwo nie wszytkich Panów Litewskich zapozywaią, ale tylko adcitando jak Plenipotentów. Dla mnie ty zachowali Dystynkcyą, że mię a Capite libri w tym Porpozitym na czele Za poswiadczych, położyli, mnie samego, a nie mego Administratora zapozywaiąc. Z tego sądzę że Jm Lyszcze moja na Komissyi Warszawskiey, naybarziey iest niemiła, że chcieliby się oney pozbydz, czyniąc mię Zwędzkiego Autorem. Dziękuię Bogu że się tym nie podobam którzy się brzydzą Wiarą Swiętą. Wszystkie WMD explikawac złe konsequencyą zynikaiące z Komissyi Warszawskiey, y zuchwałość Schyzmatyków, osobliwie Władyki Mohilewskiego który Jm Wielce Interessuiemu, azeby uwiadomione swoię gorliwości w Interessach Wiary pisał do Dwunastadziesiąt Komissyi zwłoką do przyszłego Seymu Senatorowie tu przytomni, bo daią to samo nie ustrzymią. Ur Soucettes piseli w tym Interessie dirate do X Gwarynnego, ponieważ X Ligeritz albo nie może, albo nie chce temu medeni w znac z listu do WMD godnie pisanego. Jk Kolicinski upewnił mnie piąc te Formalia. Jk Arcyb. Kiiew Połocki pozwolono utrzymanię przy Metropolij certis Condicionibus littere firmabunt Jus Majestaticum in nominatione Metropolitow. Zostaię z całą naygłębszą ustap submissyą.

Do Jmści P. Oginskiego Kasztelana Trockiego

(ręka pewna Kasztelana) 923

Wielce sobie Winszuię że pomagaiąc Jm. X Kanonikowi Białłozorowi ad assentionem votorum moiey tem razem dał dowod applikacyi moiey do pełnienia rozkazów WMD. Tym zaś chętniey w dalszych okkurencyach moią testari propensyą godnemu Sestrzeńcowi WMD, nie omieszkam iż Juliitus nie tylko powagi y interpozycyą Prze świetney Parentelli swoiey, ale też że ma wysokie piękney indolem, y do stanu Duchownego należyte

653

talenta, ktore coraz bardziey w nim elucescunt. upraszał mnie Imć kanonik aby mogł iaknayprędzey być poświę conym ad subdiaconatum, wczym służyć libenter de klarowałem pochwalaiąc że non tardo passu spieszy aby się iaknayprędzey Bogu konsekrować perso lenne et irrevocabile votum do tego poswięcenia przy wiązane. Przytoczył tem deklaracyą że iż iuz roku attinget Rok 23 tedy nie czekaiąc 24 completum dys pensować onego będę aby został in hoc termino kapłanem. Proposuit mi także Imć kanonik, że chciałby konkludować studia w Seminarium tuteyszym Missyonarzow tuteyszych co mi się zda con veniens z siłą obliżności osobliwie zaś z tey racyi że będzie mogł y studia traktować y znaiąc iako ustnie przytomny spolnie z intratą kapitulną profitować, a do tego że u XX Missyonarzow Wilenskich taż sama edukacya co do polerności co u Warszawskich wsposobie zaś uczenia lubo iest odmiana, iednak y to szkodzić nie będzie ponie waż Imć kanonik iuż koncząc zaczęte studia, per consequens mnieysze potrzebuie in sacris scientiis informacyi. To wszytko donioszy pusząc zdrow dziwie zyczliwym przyiaz zazwyczaiem przez całe Zycie Weneracyi.

Do Jaśnie Oświeconego Radziwiłła Woiewody Wilenskiego

w Wilnie 6 Xbris 1747.

Nie tylko satisfaciendo rozkazowi Waszemu y urodzoney

654

obligaiyi mojey dla assystowania pogrzebowi Jo. Xcy kancelerzyny WMMW ale tez dla oddania mojey We
neraciy WMM nie omieszkałbym ziachać do Nieświeża
pro prefixo termino, chociaż mnie zdrowie kuraya
y roine pilne interessa w Wilnie przetrzymywały, ale
gdy mi nowa superveniens okoliczność nie pozwala
tego honoru upraszam uniżenie WMM abyś mi tego vitio
vertere nie raczył, czego Wielce obawiam się będąc zaw
sze barzo sollicitus abym skarbił sobie coraz doskonalszą
łaskę WMM dla siebie y dla Domu mego, którą się
uniżoną prozbą rekommenduję upewniam że
na tym mieysce fundere ad aras vota za Dusze
st. Xcy nie omieszkam, oraz referuiąc się na ob
szernieyszą explikacyą prawdziwe żorliwości,
stateczney weneraciy pełnych ku WMM sentymentów
moich, przez JW. Marszałka fori compositi którego
uprosiłem aby się na siebie raczył przyiąć ostatnie
piszę się z prawdziwie przywiązanym sercem y zwale
żytym respektem.

do JWPa Ministra Marszałka Nadworn. Koronnego 29 Grudnia 1747 Wilno

Zupełna Weneracyja moja ku Przeswietnemu Domowi WMM, wdzięczna pamięć
JWPa Krakowskiego zachęcająca mię relacyja, takie by mię determinowały, abym
ziechał na czas y mieysce naznaczone pogrzebowi, wielkiemi niewyzałowanego
Senatora, godnego Syna WMM, ale gdy mię rodne okolicznosci przymuszają, z tak
tey dyła nie wyieżdżać kraiow upewniam, że z natymi mieyscu ad aras
fundere vota za Duszę St. JWPa Krakowskiego nie omieszkam, teraz
upraszaiąc oużbanie że petrię obligaciy WMM nie mogę, bo mię tym

barziey pociągać będzie, abym w dalszych Jego rozkazach, a wspomnionych ich życzeń około Sposiaść, onym punktualnie dosyć czyniąc, oświad-czył skutkiem, że jestem szczerym sercem przynależytey we-neracyi &.

155

Do JWJmx Załuskiego Refferendarza koronnego

8 16 7bris 1747 Wilno.

Na rozkaz WMP z wielką ochotą pisać będę do JKsP Kanclerza WXL rekomenduiąc mu sacra Poemata od niego zalecone, które że muszą być piękne sądzę ex specimine przytoczonych fragmentów iako ex ungue Leonem poznawaiąc, y te JKsP Kanclerzowi kommunikować nie omieszkam, aby się zachęcił. Iaką będę miał rezolucyą deferre onę iaknayprędzey będę miał w pamięci. Poema Josephakilos będzie zapewne w krótce przedru-kowane w Wilnie albo w Supraślu. Ustawnie tu sollicytuię JmX Prefekta Typographiae któremu unice confidunt Starsi aby chciał conficere kathalog Manuskryptów znayduiących się w archiwach tuteyszych SJ. Zawsze mi to deklaruie uczynić ale pod kondycyą iakiey z pilnych uwolni interessow, boie się barzo aby ta rzecz za prokrastynacyami nie była obrócona w nihilum podług owego Wierszyka rusticus expectat dum defluet amnis at ille volvetur in omne volubilis aevum. Iednak usiłować

będę aby kiedykolwiek te wyięłty dyłacye. Uwa
dzięki Pański WMP unizenie upraszam aby raczył
dla mnie zapisać z cudzych krajów książki
których rejestr posyłam ponieważ nie rozu
miem aby się w Duplikatach WMP znajdo
wały, pretium za one z podziękowaniem od
dam wprawiży zaś będzie należało odemnie
debitum gratitudinis.

Do Jeymci Massalskiego kasztellana Wileń.

Na rozkaz WMP pisałem wraz przeszłą pocztą do JP
Makowskiego aby w Kozance continuet zaczęte opus, cho
ciaż bez Inwentarzow dawnieyszych, w maiętnosciach
krescencyalnych inwestygacya dokłady iest nie iako
impossibilis, Inwentarze zaś Kozanskie zapewne
znaydowaią się muszą u Jeymci Woiewodziny Msci
sławskiej która gdy będzie rekwirowana od WMP Dobro
dzieja, bronić onych nie będzie y nie ma racyi, iakoż
w Archiwach Domu Naszego wszystkich maiętności
znaydują się Inwentarze a Kozanskiego żadnego
nie ma, co iest znakiem że musiał one dla in
formacyi wybrać ś. p. JPan Wda Msciławski bo
w onego dyspozycyi przez czas pewny znaydowały
się pomienione archiva. Bawiący tu w
Wilnie JPan Stta Chwedzanski, widziałby że
mną, revelavit mi także że xżna Podkanclerzyna
Litt wespół z WMP chce kiedyś go widzieć

Funkcyi Marszałkowskiey Trybunału JW. naznacz nastempuiący, barzo iestem kontent że JW. ten nasz spolny przyiaciel piastował te Fasces ktorego clarii natalibus rownasie nota viri probitas, Znaiąc tego Pana Charakter wiem że conformiter do zacnego Imienia swego, takiem utrzymywał między Familiami y sprawiedliwości w Prowincyi Naszey. Jeżeli verificabitur rumor że Seymiki elekcyine w Oktobrze się kac niezepoli odprawowac sie beda ten dla mnie ztąd zedundabit awantaż że się uwolnie bede z prezencyi WM. onemu przez czas bliższy tego słuzyc. Niemniej aby JM. Pan Grodzienski oddalał się w głąb korony aby JW. Pan Bliższy y Wuiaństwa y nas dobrych przyiaciol proponowałbym onemu pięćset lokacyi summy swoiey na Dziedzinach, czego plante ulożyć będziemy mogli, za obaczeniem się z WM. czy to teraz czy in Januario bo wiem że ta summa levari niemoże aż koło S. Jana secundum praxim solitam w koronie per consequens będziemy mieli czasu dosyć do tego czasu życzę żebym WM. Pan w czesie miał certitudinem że ta summa bez trudności levabitur bo to iest rzecz potrzebna praeliminariter do Naszey konferencyi.

do JMPana Sapiehy Wdy Podlaskiego.

Uczynił mi relacyą JmP Instygator Litewski o wielkiey łasce WMP
dla JmP Stry Rdz. ktory powinien się WMP na całe zycie
obligowany za ten dowod dobrotliwego serca dla siebie
quocunq eventu tey rzeczy skonczą, iatez dziękuię
uniżenie ponieważ wielce ad sortes onego interessowałem się
zwyczaynie, widzę optimam indolem y barzo dobre serce
przy wielkim statku Synowca naszego. Gdyby WMPan
nie był wyraził w liście swoim do mnie pierwszy
razę z Słonima pisanym 20 prima Augusti więc
Dzisz z Słonima, pewnie byłbym onego wyprawił do
służenia WMPanstwu, zawsze sam to chętnie uczynił
pogotowiu zas maiąc relacyą o łaskawey WMP dla
niego intencyi, na ktorą aby zasługiwał nie sta-
szniejszego, iakoz kiedykolwiek WMP. zechcesz aby
do niego przyiechał nie omieszkam za danem sobie
znać o woli WMP wyprawić JmP Stte. Przyznam się
WMP że się barzo obawiam aby w Kodniu nie uczyniono
przeciwnych WMPana y JmP Stry interessom impressyi
osobliwie iesliby o tym było mniey co się trakktowało.
Posyłam WMP kopię Szematyki dwie z ktorych wzmiędzi-
szy wniosę pewne uwagi, iedna że z nas obadwa a capite
libr. położono, druga że gdy swoich Panow zapo-
zywaią cel administratorow citando my in
persona zapozwani iesteśmy. Należy tedy wziąć
mensuras, y mnie informować czy będziesz WMP
stawał czy dasz się wzdać iż chciałbym także wiedzieć

co tki y mnie WM w tym punkcie radzić będziesz iako
też czy mam nosić Charakter kommissarski czy
go ultro złożyć, bo zapewne że tę kommissyą
sila katolików na przyszłym sejmie zrobi; trze
ba będzie także poradzić w tym punkcie Księcia JP
Marszałka WWXL względem naszey Kommissyi
w Szkudach y w Korancie continuatur
Więcey pisać nie mam czasu dla pilnych
zabaw. Za tym kończę.

659

do JWJmP Sapiehy Kanclerza WWXLitt.

Jest to rzecz nader prawdziwa że nic szkodliwszego
dla Wiary S. iak Kommissya Warszawska na
stąpić mogła, znać to ex primo praematuro oney fructu
z wydanego recenter reskryptu którego kopię posyłam
iakoteż listu JmX Biskupa Płockiego y mego respon
su, w ni na ten list odpisze kommunikować WM
nie omieszkam. Zumyslu otworzyłem się przed tym
Prałatem chcąc go illuminare bo przyznam się
WM że nie mogę sobie wyperswadować aby miał
iakowe złe intencye, ale rozumiem że go zwodzą
Promotores tey kommissyi różne mu perswazye y
impressye suggerendo iakoż zważyłem iż mu
tak sztucznie proprium partum twoich okoli
czności ach tak sztucznie podrzucaią, że on
rozumie iż sam to wynalazł, propter bonum pacis

w Oyczyznie drugi tego miałem racyą że chcę go wcześnie
disponere do Nowiny z ktorey zawsze będzie malkon
tent iakożkolwiek iest dispositus że ia na tey kommissyi
nie będę, widzące że nie myślim pomoc wierze y
oyczyznie contra pluralitatem, y że choć w mieyscu
nosze myślim się zdaie complex alieni sceleris po
niewaź te actus sub omnium Nomine wychodzić
będą nie dystyngwiące iakich kto był in oculis
dobrze sentymentow. Kopię pozwu Szymanow
skiego porządkiem W. P. położono mie tam wespoł
z Bratem moim a capite libri co non caret
mysterio, iakoteż że gdy ledwie nie wszystkich w Li
twie Panow y samego WX zapozywaią iest admi
nistratorow citando nas dwoch in persona adzy
kcią nie zważaiące na moy Charakter kommis
sarski, niewiem nasi Magnaci czy będą sta
wali na tey kommissyi, J. P. Marszałek
Nadworny Litewski stawać nie będzie, iako coram
judicio in competenti takiey przedemną oświad
czył dał mi także parol że miał pisać do Dwo
ra a signanter do JMX Lubienskiego przestrze
gaiące że z tey kommissyi, może urość albo in
ordine aequestri konfederacya, albo między Chłop
stwem bunt do dawney kozaczczyzny podobny
iakoż w Mohylowie iuż się zgoyna tragedya Kle
bana y Karmelitow pobili przy a[...]
Czercow Szyzmatyckich, bicie tak kazał Pan

y Paskrz alias Władyka, to było przed restryptem po otrzymaniu ktorego zapewne, będziemy mieli Męczennika, Życzyłbym WMP zniesiącę z Xm Marszałkiem WWXL ktory ma także u Dworu kredyt tak poważnych dwoch Ministrow reflexye nie podobna aby swoy skutek nie miały da także pisałem do X Ligeritza wespoł z JmX Biskupem Wilenskim nie zdało mi się będąc kommissarzem gdy nie ipsum actum kommissyi ale in directe uwięzibitem, co do XX Nunciusza directe pisałem kommissyi impugnando y przestrzegaiąc o zgubnych po tey konsekwencyach, odebralismy respons od X Ligeritza wcale nie pomyślne, po ktorych widzę że etiam in materia Wakansow Duchownych, hic et nunc nie wiele pomoże, XX Jezuici zinistytutu mego pisali do X Gwarynego kommissyi impugnando, do ktorego odezwę się wespoł z JmX Biskupem Wilenskim za powrotem ktorego z Nieświeża. O deffekcie moim wiedzę na rokosz WMP ktory czytnie relacyi że iuż byłem re Zolwowany na aperturę, tak mi się na przyszłoby zdrzące się zwyklim bolem rany, tandem po applikacyi pewnego plastru białego ktory mię przez dwie niedziele nie wymownie męczył wyciągaiąc violenter ostry humor do wod podobny od dwoch Miesięcy noga mi się doskonale zagoiła

y tylko plama natym mieyscu została. oprocz tego do
tak doskonałego złaski Boskiey przyszedłem zdro
wia, wiatem z naydowatemszey przed . mieiąc wszystk
mego WM Generała Artyllery WMa wszystko osobliwie
naygle uleczenie nogi nie tak lekarstwom przypisuię
iak uczynionemu Votum moiego lata do S Jezusa Arch
kolskiego, ktorego pro incolumitate WM suplikowac
nie omieszkam, wiedząc iak iest potrzebne nieosza
cowane zdrowie WM Oyczyznie y domowi nasze
mu, dla konserwacyi ktorego zcze raczei do Warszawy
a otey kondescensyi zapomniec bo rezydencya wza
padłym kraiu pod iesienną porę iest tak niebe
spieczna, dla WM ze mieszkach kierze, kiedy o tym
mysle. Wzatym gorąco Boga proszę aby WM
dał zdrowie doskonałe y takie suggerat proiekta
ktore były dla konserwacyi onego skuteczne, to
ex abundantia zyczliwego serca wyrazinszy pisze
się z należytym respektem.

PS. Upadam do nog Jeymosci. Desiderata
JX kollegi mego rekomendacyi zostaney
valeat quantum valere potest ale o respons y o
odesłanie tego listu cum suo appendice barzo
proszę a iescze bardziey otey exemplarze dwa
polityki deklaruię ze odtąd przypomne sobie że
politicznym y dyskretnym a zatym nie będzie
więcey na przyszłość o te xięgi, day Boże tylko z

zdługu teraz wyniść y ieden mieć dla siebie exem
plarz. Za deklaracyą uczynioną Wielkiemu Na
szemu Przyiacielowi JKMci Instygatorowi W.X.Litew
skiego [illegible] Oyca tylko uniżenie dziękuię a o Staro
stwo choć ieszcze [illegible] uniżenie proszę ale
na JmP Instygatora.

Do JWJmP Massalskiego Kasztelana Wileń.
d 23 Septembra 1747 Wilno

Odebrałem list WMP po powrocie JMci z Nieświeża
pisany na który z zwykłą respono weneracyą.
Pisałem iuż do JmP Kryźgiera Administratora
części moiey Dombrowienskiey, żeby aby nie odkłado
z nie accedat do Weryfikacyi którey ieśliby mieli
ponere obciem Zastawnicy, łatwie nie może który
z wiekszey części Zastawni Possessorowie będą reni
tenter ponieważ maią się rekwirowani przy Generale
y stronie Szlachcie. Czekam tu z Wielkim
ukontentowaniem obiecanych cytrosi WMP, chcęc
się cieszyć z honoru służenia temu in hac Metro
poli przy tey okkazyi exponar WMP, racye dla któ
rych moim zdaniem non conveniret ani nam zie
żdżać do Rożany ani WmPanskow do Schud przed zakon
kludowaniem blisko następuiącego dzieła zwłasz
cza że inwestygacya prawdziwey intraty et boni
tatis fundorum, sufficienter może się uczyniona

663.

przez kommissarzow ktorym danda fides a nie tez przed
niemi prawda ukryć się może osobliwie w Czyniszowy
Maiętnosci, iakie pochodzyły z tąd inkonweniencye
maiąc przed oczyma podczas konwencyi Warszaw
skiey, ktora nam być powinna pro regula et nor
ma agendorum umowiliśmy nawet w czasu rozpisa
niasię kommissarzow a między nami niezgo
dzeniasię że kompromissi powinien zostać nowey
kommissyey a nie strony one przez się same expe
dyować. ImP Meier musiał donieść WM
ze wszędach wszelka prestatur facilitas bo
to mocno nastawiał wespoł z JP Woiewodą Pod
laskim dawniey y teraz recenter listownie ktore
bra pod swoią dyspozycyą maiącym, nawet In
wentarze ktore się znaydują kazaliśmy kompor
towai choć mogliśmy zastosować tę ekluzyą że
nam wzaiemnie Inwentarze Koranskie nie
się kommunikowane. Miał ten Satysfakcyą
przez czas bytności obydwoch zacnych synow WM
cieszyć się ich kompanią, poki nie wzięli ze
Zołnierzy z tąd wyiachać.

do JW JmP Sapiehy Woiewody Podlaskiego.

Będąc supra modum zabawny krotką expressyą ściskam
serdecznie mego kochanego Dobrodz.a rezerwuię sobie

przyszłą pocztą łatwie ad contenta listów JGo odpisać.
Kopie listu JmW Kasztellana Wilens. y mego responsa
posyłam z ktorego znać dla czego JGt taki w
pozwoleniu na limite działu, otyż w tenczas JGo
miałem dawno relacyą y doniosłem WMci przechodnio
wszytkie tego Pana procedera, Plenipotency
w sprawie koreckiej dziś posyłam, przez umyślnego
ktorego wyprawuie do Siemiatycz, ten mi przy
niosł relacyą o wypadłey kondemnacie meritum
sprawy more solito w koronie taiła pars ad
versa, aż teraz dowiedziałem się z dekretu iest
to rzecz per totum pewna, gdyby zła sprawiedli
wość w koronie limitacya dana 1717 Benedyktow
mi Sapieże od Rzpltey in volumine legum be
data, powinna y minorennes zasłonić. Inszych
dokumentow w Archiwach nie masz y dla tego
nie mogłem widzieć do tych czas de merito
sprawy ieszcze deliberuię czy puścić do rozprawy
na Imie Boże czy proponować kombinacyą ale
trzeba opłacić od koronney wsy, zawsze a
vulso uno non deficit alter. Wrzesnie iże
mawiam sobie u stanowe WMci ieżli przyidzie
do rozprawy medyacye zaś mi czasu kombi
nacyi. Teraz zostaię.

do JO Xżny Sapieżyny Woiewodziny Podlaskiey.

665

Na należytym ku WXMci respekcie ufundowana bojaźń
abym nie stał importunem nie pozwalała mi inkom
modować y osobliwszym listem Zawsze wszystkie
prawdziwej życzliwości remonstracye zawierała
w krótkiej expressyi submissyi mojej w którym
liście do Brata mego pisanym wyrażonej, przy
rekursie jednak mnie niku WXMci utrzymać się nie
może abym osobliwszym listem onych nie winszo
wał WXMci życzę z całego serca aby Dzisiejsza
zgoda ze wszelkiej przeciwności Jej Patronką od
dalała od WXMci w niezamieszonie lata, wszelkie
nieporządne sukcessa oraz na ukontento
wanie Jej serca sciągała interessy swoje
przez Boskie Błogosławieństwa y zawsze
fortunne ewenta. Te u stop WXMci z na
leżytym respektem złożywszy prosze
wanie samego siebie rekommenduję uniże
nie łaskawej Jej pamięci, oraz supplikuję
by upersuadowany że jestem na całe życie
z prawdziwie życzliwym sercem przy nie
ustannym na każde skinienie submissyi

A Mr. le Visiteur Skiwicki, Vilna le 23. Sept. 1747.

Je suis dedomagé de votre long Silence par la lettre que j'ay reçue cette ordinaire, elle m'apporte un double contentement, parceque elle vient d'une personne que je cheris et honore infiniment, comme aussi parceque elle me donne l'Esperance de vous voir bien tot ici, ce qui me cause toujours une Satisfaction inexprimable. Cette esperance avec tout cela me causera quelque peine. parcequ'en me faisant compter les momens de votre arrivée, elle me rendra le tems fort long et ennuyeux. Je ne mangueray point de servir selon mon possible votre maison ou plutot la nôtre de Vilna, et vous pouvés bien croire que je n'ometteray rien de ce qui sera en mon pouvoir. L'affaire de l'ordre de S. Hubert ne se peut eclaircir a ce que je vois qu'avec le tems, il faut attendre patiament quel pli y prendrons les choses. Je connois Mr. le Chevalier de Solignac et je l'estime beaucoup. Pour lui fournir les Memoires qu'il peut souhaiter, Il faut m'informer s'il projette de faire une histoire Universelle de Pologne, ou bien une Histoire d'une certaine Epoque de celle cy, et en cas que je trouve dans les Archives de ma maison, des memoires relatifs aux tems sur les quels il veut ecrire, je ne mangueray pas de les luy communiquer volontierement apres avoir reçu l'information requise.

Soli. Soli. J'ay beaucoup de choses a vous dire sur les Abbés Massalski et Strzien, et meme pour

668

cette raison j'ay besoin d'une prompte entrevue avec vous. J'ay connus les dispositions du second, et par cette raison j'ay prevenu a Dessein vôtre Demande, le l'ay placé dans le Seminaire Cathedral d'ici, et vous pourés être sur qu'il ne vous sera plus a charge. Je ne puis pas deviner quel sera le sort de ce jeune homme, ni ce qu'il faudroit souhaiter pour lui. C'est le quartum penitus ignoro de Salomon. Il s'etend aussi sur l'Abbé Massalski a mon grand regret. Il a eté ici pendant un mois il a besoin de revenir au plutot au Seminaire et de subir une bonne cure, pour prendre de nouvelles forces dans l'Esprit Ecclesiastique. Il viendra un jour que je vous demanderay instament, d'avoir un soin particulier de luy, en vous servant de certains avis que je vous donneray. Mais a cette heure il ne faut temoigner rien, et je vous prie de faire votre possible, pour l'attirer au plutot au Seminaire en ecrivant au Pere que c'est fort necessaire, mais comme de vous meme ce qui est d'autant plus important, que les circonstances sont telles que je ne puis pas le faire quoique je soye bien avec cette famille. Je suis content de l'Abbé Biatoror, il va finir ses Etudes dans vôtre Maison d'ici Des raisons d'Economie le retiennent dans le Pays Il demande instament le Sousdiaconat que je lui donneray dans ce mois. Je suis

JW[illegible] Koadjutor Wileński do JWXa Sapiehy
[illegible] 26 7bris 1747

Z Przyłączoney do [illegible] Marszałka WXL expedycyi, [illegible] desideria moje w Interessie Synowców naszych, [illegible] Fraternum [illegible] deponendo, uniżenie y usilnie upraszam, aczeby

chciał niektorych JmP. Potockiego Starostę Tłumackiego do wstrzy-
mywaniasię od procederu Prawnego, aż do nastempuiącego Seymu,
podczas ktorego iezeliby uproszeni obustrony Przyiaciele, uznali
realitatem tey Pretensyi, oney satisfacere JmP Starosta Surski
pri mea assistentia nieomieszka. Jezeliby zas ta Propozycyia
niemiała acceptari od JmP Starosty Tłumackiego, będę przymu-
szony, ambiąc powtorney kondemnaty rozprawić się w Trybu-
nale Koronnym, supplikuię usilnie o Listy inspanijalne do
Przyiaciół swoich, oraz piszęsię z zwykłą Weneracyią

do JOdziei JmP Wangierskiego Marszałka WXL.

26 Junii 1747.

Zwykła to rzecz dla mnie y dla Synowców moich, rekurs czynić
do Protekcyi WXMci Mego Dobrodzieja iako ad Aram refugii, gdy takowa
praeminet osobliwie w Koronie przeciwności. Załaś dobrotliwego
Serca WXMści nieraz pokazane dowody niewygasłą mnie po-
winniśmy wdzięcznosci obligacyią. Biorąc zas z niewyczerpaney
tasi WXMci śmiałość, a będąc acitowanym od JmP Starosty
Tłumackiego w sprawie, ktorey meritum niejest mi doskonale
wiadome, supplikuię uniżenie, ażebyś Go raczył nakłonic do w-
strzymania się od Prawnego Procederu in spe kombinacyi, ~~ktorą~~
~~mógłby Synowcami moi~~ in assistentia mea, za ktorą ukazywać
na przyszłym da Bog Seymie, oraz uczynić Satysfakcyią
ieżeli ta Pretensyja na słusznych nititur Dokumentach. In
casu zas że JmPan Starosta Tłumacki niebędzie wtym persva-
sibilis, będę przymuszonym tentare szczęscia w Trybunale
Koronnym, Supplikuię moim y Synowców moich Imieniem
o inspanijalne Listy do Przyiaciół WXMci znayduiących się
in Charactere Ziemskiey Deputackiey w Trybunale teraznieyszym
Koronnym. Oto uniżenie y usilnie Supplikuiąc, piszęsię
z zwykłą Submissyią

A. S. E. Mad^e la Pal. de Belsk Vilna le 26. Sept. 1747.

J'espere que vous serés contente cette année ci par-
ceque je ne manqueray point infailliblement de
placer vôtre Somme d'une Maniere avantageuse
pour vous et pour votre fils, voulant etre quitte
une bonne foy pour toujours de ce soin. Je vous
aurois envoyé le peu du reste des Interests qui vous
sont dûs, si vous n'avies point pris pour votre usage
les fruits de la terre de cette Année ci de Siemiatycz
Vous pourés juger vous meme, que rien n'est de
plus juste, que de rabattre a proportion de la Pres-
centia une partie des Interests, selon une juste taxe
et je suis etonné qu'on ne l'a pas voulu faire quand Mr. Rum-
kowski a eté en Podlachie. J'ay pris mes mesures contre
les injustes pretensions de Mr. le Starosta Tlumacski
qui demande d'etre payé d'une Assignation donnée par
la Republique du Vivant de Benoit Sapieha Gr. Tresorier
de Litt. pendant que nous avons dans nos Constitutions
une Quittance donnée de la part de la Republique
aux heritiers de ce Seigneur, ce qui casse par conse-
quent toutes les Assignations données devant la
Quittance. Si Mr. le Starosta pretend me chicaner
Sans raison en Couronne il pourra bien se ressou-
venir dans peu, qu'il a des Biens en Litt. et des
Adversaires, auquels il ne manque rien pour le
gain de leur Cause que d'avoir de l'appuy. Je suis

A Mgr. And Vincent Buti Auditeur de la S^{tres} Nonciature Vilna le
30 Sept. 1747

Comme notre Cour a donnée des presentations

a quelques Personnes, a des Beneficés ayant Cure d'ames, et a un Canonicat de l'Eglise Cathedrale d'ici, qui n'avoient point des qualitez requises pour être admis, outre qu'il y avoit de fortes raisons canoniques pour lesquelles cela ne se devoit point faire. Mgr l'Eveque de Vilna a été forcé de leur refuser l'investiture, en faisant des nouvelles Instances auprés de S. M. pour qu'elle nommat des autres Sujets, ayant les qualités requises pour remplir les postes vaquans, Je ne doute point qu'a cette occasion on vous fera des plaintes dans peu et dans ce cas Mgr je vous prie instamment de nous en informer, je vous assure que nous vous produirons des raisons, convainquantes pour lesquelles on a été obligé d'user de ce procedé, et meme nous le ferions a cette heure, mais nous ne voulons point vous etre a Charge par un long detail de divers faits, qui sans raison ne doivent pas etre mis au jour, et dont le recit vous incommoderoit peut etre sans necessité, si apres avoir reçu votre avertissement nos raisons ne vous paroissent point convainquantes vous pouvez faire tout ce qu'il vous plaira mais en attendant nous vous prions Mgr instamment de suspendre votre jugement et de nous avertir qu'on a eu recours a vous, et de ne rien faire quand meme par le delay l'investiture seroit

devolue a votre pouvoir. C'est la grace que je vous demande en mon Nom et en celuy de Mgr l'Eveque de Vilna Soli, Plusieurs Senateurs de la premiere Classe ont ecrits a S. M. la priant de faire differer la Commission, sur les Griefs des Schismatiques jusqu'a son retour en Pologne, je crois que c'est un moyen efficace, et par cette raison je travaille beaucoup pour engager ces Sgrs a faire cette demarche. je suis

N.3. Meritum Sprawy z JW. Starostą Tłumackim przesłane
JOXięciu JMci Marszałkowi WWXL d. 26 Xbris 1747.

Z Dokumentu, który posyłam in annexis, znać że Szczuka Podkanclerzy Litewski, czy to jure successivo, czy transfusorio iest Sukcessorem Mniemanych, którem per Constitutionem Rzpltey zapłacić wskazała z Skarbu Litewskiego Pięćdziesiąt Tysięcy. Że summę tę Zapłacił Benedykt Sapieha Podskarbi Litewski non constat, y owszem żadnego w Archiwach Sapieżyńskich nie ma Dokumentu, ale iest Kwit dany Benedyktowi Sapieżie Podskarbiemu Litewskiemu od Rzpltey sub Aº 1717. in Volumine Legum znayduiący się, który onego y Sukcessorów, choćby tey Summy nie zapłacił, liberum uczynił od wszelkiey Impetycji. Inszey defensy w tey Sprawie nie mamy, ani mieć możemy, nawet de merito oney doskonale niebędąc Informowanymi, ponieważ powodowa w Koronie nie iest. Zwyczay w Pozwach wyrażać, oco pars citans Citatam et ex quo Capite zapozywa, ani też zwykli dawać Kopię Spraw swoich jako w Państwie Litewskim, z tey racji nie możemy przyjść ad Cognitionem Sprawy ani się na należytą nagotować Defensę. Po wydanym Pozwie od JW. Starosty Tłumackiego, kilka mieśięcy

temu, niemoglismy zgadnąc oco aditabat, y owszem tego byliśmy zdania, że opewną Pretensyą po S.P. JmP. Kasztela nie Trockim indebite do Trybunału Koronnego adaytowal; Teraz po wypadłey Kondemnacie, gdy Plenipotent niemaiąc zadnych Dokumentow do obrony, stawai niemogł, wynaleziono Dokument, zktorego patet, iakowaści Pretensya po Podkanclerzym Szczęśliwie, lubo nullum extat vestigium w Domowych Archiwach albo w rozkazach S.P. JmPana Oyca Podlaskiego pisanych, gdy Synowcowi swemu JmPanu Generałowi Artyllerii WXL cedował substancyą swoię.

do JmP. Sapiehy Kanclerza WWXL z 30 Xbri 1747.

Kommunikuię WMP. kopię Responsu JmX. Biskupa Płockiego na moy List przeszłą Pocztą copiatim WMP. posłaney. Zonego kontextu widzę, iż pomieniony Prałat chociaż nie rectissimas intentiones, iednak fautorem Domûs sed sui Consilijs, może bardziey obesse, niż prodesse tey Kommissyi; Ktorey Jmć Nuncyusz Wilenski ad requisitionem JmX. Biskupa Wilenskiego iuz pisał do Dworu, iako mam relacyą, wyrażaiąc metum Zamieszania w Oyczyznie ab extra, osobliwie przez Konfederacyą gdyby Kommissya chciała exercere incompetentem iurisdictionem suam, Suspensę Kommissyi radząc do przybycia Majestatis do Polski. Dlaczego by Suplikowac WMP. także ~~~~ oczeby radzi to Dlere momentum swoich remonstracyi, ktore bez wątpienia znaydą wielką u Dworu konsyderacyą. Ut in ~~~

do JmP. Sapiehy Starosty Jałowskiego z 30 Xbri 1747.

Jak że tego słuszność wyciąga, iakotez ia sam sobie nienarazil Respektu Stryiowskiego WMP., wielce nato ubolewam, że nie satisfacere dotychczas niemogłem wszeleykiey anterius Prośbie. Upewniam zas, że się oto mocno starac będę, aby nie uspokoił WMP. utym Kolem przy tey czczemsey Opiece moiey, co dotychczas wypełnie będę mi

impossibile extraordynaryjnie znalezczy trudnosci w Domowych Interessach Synowców moich, z których y teraz oryginy wyciskać totaliter niemogę. Był tu umnie JP Jaryna, którego obligowałem, aby bez szkrupułu akceptował kwit, z temi Pretenstodycyjami, które zuphłes WM dodawać, jakoż niemiał odemnie Komissu, tę czynić trudności. Ja uprzeyimie Suplikuię WM aby był wypersuadowany, że jestem znalezionym na zawszę Respolitem.

do JWPana Lubienskiego Pisarza Koron. d. 30 xbris 1747

Wnadzieię nieraz do Mnaney łaski WM o oney doskonale będę wypersuadowanym, że Jego powagi czyniłe Relewsz mojej z JWPana Biskupa Włocławskiego Imieniem, upraszaiąc aby chciał pierw podpisane Prezenty na Plebaniję Pruską znayduiące się we Starostwie Synowca mego, in tutela mea będącego, na Jmci Xsiędza Audytora JWPana Biskupa, którą że tego bardzo pretenduie, per reverentiam debitam dla czego, nie chciałem tam promowować pewne dobrze mi znajome Subjectum, chociaż chodziło o Beneficium wakujące w Starostwie będącym pod moją Dyspozycyą. Teraz zas adfamam że otrzymano Prezentę na osobę, która inwestyowana bydż niemoże, ex certis rationibus Canonicis. uniżenie upraszam WM wespół z JWPem Biskupem Miłem, aby raczył chciał otrzymać in Personam Jmć Xsiędza, pobożnego y uczonego Kapłana, y one odesłał do Pieczęci Większey WM, aby tam była sygnata. Niespodziewamsię gdzieby w tym miała occurrere trudność jaka, ale in casu, gdyby się to zdarzyć miało, uniżenie upraszam mego Dobrodzieja aby chciał recurrere do JKM Gwarnego, że sprzeciwia że oto przystali obay Biskupi, których Promocyi Król Jmć P. N. Mił. zwielkiey pobożności swojey, oraz utrzymuiąc bonum.

Ordinem po Dyecezyach zuchlt preferowac nad Instancyie Panow Swieckich, ktorzy czesto, quae sua sunt quaerunt, non quae JESU Christi. Jen tedy Interes, z ktorego wykierowania bedzie WW miał y przed Bogiem meritum, y unas wielką gratitudinis obligacyę, uniżoną prozbę rekomenduiąc przeięci veteri et Constanti prawdziwey Addykcyi nexu przynależytey weneracyi.

175

Zagaienie Sessyi in Capitulo Ordinario przez JMPnDzieza Koadjutora Witen[illegible] dn 28 7bris 1747.

Jeśli w Jesienney Porze coroczny Prowent Zbierania zawsze nowe przynosi Konsolacye chciwemu Gospodarza okiu, pogotowiu kazdemu znas y mnie in particulari chociaz coroczną maiący dwa teroe ze wolnego Kongressu WW nowe zawsze y obfite przynosi zuchlt solacye, ponieważ ex hac Conviventione prima magnitudinis Planetarum tey Dyecezyi spodziewać się należy że excrescent uberes fructus rad pomyslnych, Kosciołowi Bożemu in hoc Climate et almae Communitati pozytecznych. Witam tedy cum millenis solatijs in hoc Sacrario Consiliorum zebranych WW, oraz fundo vota, zyczę aby omnium bonorum largiter, rosą hoyney łaski swey obrady WW skropiwszy, dał Im rarisit Spiritum Consilij in vinculo charitatis et pacis, z ktorego Instynktu wszytkie onych Consilia zawsze będą chwalebne, et huic Sacro Senatui pozyteczne. Tych zakładając lapidem angularem ad Elekcyi przyszłego Prezydenta accedo do Dystrybucyi Głosow.

Jegoż JMPna Koadjutora Witen[illegible]

Wysokie WW Talenta et in agendo dexteritas, oraz w promowowaniu Interessow Collegij Nostri prawdziwy zelus, czesto okazyi, że zuchlismy iako do obfitego zrzodła recurrere

676

niepoiednolewtnie, gdy tego requirit potrzeba. Ztey racyi y teraz venerabile Capitulum, niewaz WP powierzywszy Prezydentiales Fasces, oraz pamiętne będąc, że one zawsze cum Laude piastowałes, chętnie znowu one WM konfidują, będąc pewne, że reitefactorum suorum glorias adaequabis et quidest optabile cmiles.

Do JuzmP Sapiehy Wdy Podlaskiego

d. 1747 Xbr 30 d.

Przy rekursie Patrona WMP dziś ad aras uczynione vota, renowuię życząc tysięcznych pomyślności memu Kochanemu Dobr. y lat ad minimum puł trzecia czerstwego zdrowia za intercessyą tego S. Patrona. Znaię się zaś do moiey obligacyi że mi honorem WMP przy rekursie tey solennizacyi, powinienem się choć moderate napić y drugich ad hilaritatem podpoić upewniam że to punktualnie wypełnię w niedziele z całą kapitułą, co dziś z pewnych okolicznośći exequi nie mogłem. Że zaś WM raczyłeś za mnie opisać JP kanclerzo mi torow. Wielkie mu za tę mam obligacyą, a zatym moiesz WM się wyperswadowawszy że mi causare turbacyi, y zawodu ieśli tem nie capax. Zapewne tedy pro praefixo termino WM z podziękowaniem exolwaną naznaczone contingens y otym proszę nie mieć żadney wątpliwości; Choćiaż sam ieśtem w extraordynaryiney

mu baraszacy.

bo ten przykry kielich ktorym mie P. Bog poczestowat
opieki Synowcow Naszych, Zawsze byt niesmaczny
ale przy koncowi iest ieszcze bardziey gorzki, iedna
moia zwyczaina konsolatiya JmPstta Ruzski ktory
prawdziwie coraz sie czyni doskonalszym moze WP
upewnic ze prewencya odrzuciwszy uwiedzonego
affektu mocnoscia w niego wpatruie y z taski
Boga znamzy troche na ludziach, z tym
wszystkim widze w nim barzo wielkie cnoty y
talenta co kochana Matusia pewnie tego nie widzi
dziwne rzeczy prawita podczas pogrzebu w
Niesw[ie]zu na tego nie winnego Kawalera ale
to pewna ze z taski Boga, podlug zdania
uniwersalnego nic to nie szkodzi JPStanskie
ale ty samey wszystky gamy te zawzietosci
na niewinnego Syna. Po Zakonczoney Tzeby
Skarbowym Ustno pustkami stoiy iest tu iednak
JP General artillerij ktorego zona Syna powita
toz samo uczynita takze w Mitkie niedziel te
mu kilka ~~[illegible]~~ x Putkownikowa siostra Jey
starsza idzie za JP Giwuna po 1. raz Bedzie
tu x Ida Wilen. ktory koniecznie chce zostawic
Pisarcem Ziemskim JPa Abramowicza pi
sat do mnie y Delegatow wyprawit wielkie
upraszaiace aby m do tego chciat contri
buere.

678

JWJmć X Koadjutor Wileński do JO JmX Zienkowicze Biskupa Wileń. z 6 8bri 1747.

Sollemitas Imienin JWW należyte votorum y uwagi Tributum, które nim Jutrzeyszego Dnia ad aras złożę, teraz u stop WW depono; życząc aby Princeps Militiae Caelestis Jnteressyi swoiey w Prowincyi naszey Principem utriusq Senator Ecclesiastici et Patriae, ku[m] fernowat umieżaniemierzone lata, zawsze w fortunnych y pomyślnych Sukcessach. Kopią responsu JWJX Biskupa Podlaskiego posyłam, ex contextu oney sądzę, że ten Prałat, dociąż mu dobre barzo Jnteressu, iednak może impelli radami malevolorum do utrzymywania tey Kommissyi, która ex natura sua zawsze iest periculosa według Sprawiedliwie. Zawczorayszy Kapituły Sessyi w której obrano za Prezydenta JmX Suffragana Białoruskiego, oco mocno starałem się, inter alia ztey konsideracyi, że na teraznieyszey Kapitule ma ventilari Jnteress JmX Suffragana Jnflantskiego, którego Protektorka dzisiaj tu, czym i za który favore Jego. Jez mi tu billea edata wizyt, z których nay krótsza trwała dwie godziny, popisując się z otrzymaney Królewskiej Presenty ad Jnstanciam JWJmć Podkanclerzego. Tyż dzień temu ex gravissimis rationibus dałem Ślub JmPanu Baranowskiemu z JmPanną Oberszczą, dispensowawszy we wszystkich Zapowiedziach, y adhunc effectum daney od WW zażywając Licencyi. Wszytko ad deferendum mem[...], z zwykłą dozgonną przyzwie Submissyi.

JWJmć X Koadjutor Wileń. do tegoż JW JmX Biskupa Wileń. anno die mense 8bris Lipca.

Odebrałem z zwykłym Respektem List WW z którego z pisany do JWJW Kanclerza Litewskiego nie mieniam, ale pisałem do

JmX Dra Tuhenskiego, ktorego listu kopię przyslam, jako tez
tradukcyę listu mego do JmX Audytora pisanego po Francusku.
Zdało mi się onego uwzesnie prewenirze, poniewaz mam relacyę
ze JmX Suffragan Inflantski z Informacyi Xcia JMci Podkanclerzego
in casu repulsy, albo zwłoki à SS. albo à Capitulo, ma rekurs
czynic ad aliud Subsellium, prosząc o Inwestyturę. Bioręc tez
swiatłosc z Bzyszy St: aretys uwzesnie chciał prewenirze
Xcia JMci Prymasa podobnym sposobem, bo wiem zapewne ze
Protektorka JmX Suffragana Inflantskiego tam tezie ma
rekurs uczynic; gdy zas bedzie miał Xze JmX Prymas, rekwizycyę
od uwzesnie od SS: wątpie nietrzeba ze zadnego niewczynić
kroku przeciwnego woli jego, poniewaz iest wielkim estyma
torem SS., y prawdziwą ku niemu jestem Estymacyę. Lubo nic
na pilnoc pilnosc prawie studyeia, wiedział tezie ieszcze ze Infor
macyę Xcia JMci Podkanclerzego ktokolwiek z Prezentą na Pleba
nią otrzymaną post denegatam gratiam à SS.ra do niego po
Inwestyturę adresowal się. JmX Biskup Zmujdzki otrzy
mał Szczęsliwie, y na tym tygodniu wyjezdza. JmX Arcy Biskup
Połocki wczoraj przyjechał. otrzymał od Dworu deklaracyę na
Metropolią, ale pod kondycyą: ze Rutheni recedent a praete
sione liberae Electionis. Bergen Obsdom Francuzi armata
manu dobyli, ale Holendrow wpień wycieli, bez względu
sexûs et aetatis. Jegoz momentu odbieram relacyę ze
JmX Biskupowi Chełmskiemu kazano limitować komissyą
poki nie będzie Metropolita ukoronowany in gradu bez zadnej
kontrowersyi. Krol nasz widział się z Krolem Pruskim in
Cognito. Coraz większa iest apparencyia do wojny między
Moskwą a Prusakiem. Ja zląd nie wyiadę aż do Februarii

spodziewaiące się tu styczę lat przeszłą parę, którego bytności avidissime czekamy. Barzo sobie źle postąpił Jmć X. Kanonik Radkiewicz, iż się violento modo weszedł in Possessione Plebanii Cimbowickiey, y iuż to mu solita sinceritate powiedziałem, powtórzę to teraz, z racyi które allegować będzie, pro Justificatione sua, doniosę WM. Z tym wszytkim iako zawsze szczytkiem radzić ea quae pacis sunt, tak wielce bytbym kontent, ażeby ten trudny Interes, medio pacificis był zakomplanowany za pośrzodkiem tu WM. Xiążę Lubanski z Nieświża tu przyiechał na naszę nieszczęście miał w Kapitule audyencyę, prosząc kilkunastu złotych Metallów na nie zaliczeć. Barzo teskni czekając tu przybycia WMci, którego ja chociaż bez przywatę, równa mi się umie cierpliwość, ponieważ szczytem avidissime prastołeć przybycia WMci, mając to zawsze w tym w solatium składać u stóp Jego Submissyą moię, y służbę Personalnie Ukłon, zostaiąc z szczytną addykcyą ad Cineres, oraz z szczególnym Respektem Et.

do Xiążę Jmci Sanguszka Marszałka WWXL°
d. 7 bris 1746 z Lutna

Ponieważ imminet czas Rendescency Kowelskiey, na który przypiera Brat móy Jmć Ks. Padeski więc seratissime Supplikuię uniżenie WXMć aby w którym ukonserwujące Interes, Nas także chciał Konsulessorów mieć w swoiey Protekcyi, za który tasktę in particulari mieć będę obligacyą pełnie wszelkiey wdzięczności WXMć. Congraziurdy Respondendo na pierwszy List Jego, pisząc z należytym y szczególnym Respektem.

do JWJmci Sapiehy Kanclerza WWXL z 7. 9bri 1767

Na dwa listy WP razem oddebrane, znalezć tu reponso submissyi
In materia Duchownych Wakansow nie pisałem do JX Lignytega
odespatemney iednak do JP Lubienskiego, ktory iezeli nil efficiet
przynamnie onego dispem elucidabit, jakich iest Sentymentow
y sito może. Jezeli ten sposob mi się nieuda, ucieką się do trzeciego,
niechcąc tracić nadziei, a maiąc intencyą nawigare in spe con
tra spem. Dwa razy suplikowac WP aby toz samo uczynił,
praecavendo aby adversarij nie brali maiores animos w przedobrych
Konkurentow, tak pertemprowat sobie Kollega WP wszystko ma
nadobre. JX ArcyBiskup Potocki tu przypiechał, ma nadzieię
pomyslnego dla siebie sukcessu, y ma mocne o tym assekuracye
osobliwie od JX Nuncyusza. List oddesłany od Kardynała
Albanego, niepowinien onemu szkodzie żadney racyi. Bo
wszak że go podpisali Biskupi Ruscy, ale on sam, iako z
mi ledwo nie pod juramentem upewnił, że o nim niewiedział. De
[illegible]dario, choćby o tym miał jakie Informacyie, to tym samym
że mu Majestat et Ministerium wybaczyli, y contribuit do
Elekcyi z datsię obrać, należy także wybaczyć, że sub eodem
actu wyszedł List przeciwny nieco Juri Majestatico a ex ipso
z nim sequitur principale. List ten też szkodzić JX ArcyBi
skupowi nie powinien, ponieważ sam actus Electionis idzie
in oblivionem, a zatym liczne są terminy przyjęte na nie
ktorych Ministrow, wiadoma rzecz że te non ~~[illegible]~~ perstringunt
Łaskawych na niego, a per consequens niepowinne laedere, y nie
mogą, tylko tych ktorzy mu byli zdawna przeciwni. Jezeli
też WP zechcesz dać pomoc temu godnemu Prałatowi, chciey
o tym elucidare JW Kanclerza Koronnego y JP Lubienskiego

Pro uniżenie upraszam, będąc zawsze iednostaynym Przyia
cielem JX. Arcy Biskupa, uważaiąc mnie barzo dobrego Przyiaciela
Domu naszego. Reflexyę od pewnego Szlachcica pisaną, kom-
munikuię WM.; niewiem kto to napisał, ale chociażbym zgadł Imie
iego, przemilczałbym to miał sub rosa. Supplikuię WM. abyś simili
ter postąpił, z tego Skryptu nikomu nie pokazywał, aby się
przed czasem nierozgłosiło, ponieważ może być pożyteczny
więcey immediate przed reassumpcyą Kommissyi, post Confirma
tionem nowego Metropolity będzie wyrzucony. Interim chciał
bym wiedzieć omin z dawne WM. Wydrukowano ad requisito
nem JX. Arcy Biskupa Połockiego dekrety, posyłam w annexie;
iako też kopię listu mego, pisanego do JX. Biskupa Płockiego.
Udałem się onego przestrzedz, bowiem że Kollega WM. prowa
dzić go będzie do limitowania Kommissyi quo ad puncta Spraw
Zakonnych [illegible] [illegible], do sądzenia zostałby które intere
dunt z Duchownymi y Swieckimi Liter Romani. Zostaię
z dozgonną na całe życie Submissyą.

do JW. X. Dembowskiego Biskupa Płockiego [illegible] 1747.

Niebył WM. ostatnie pisany w ostatnim z responsem, wiedząc
że przez ten czas był WM. z na [illegible] drogę praepeditus. Teraz zaś
będąc uperswadowanym że się zbliżył WM. ad locum zwykłey rezy
dencyi, zasyłam w tych Liniach moiey weneracyi, przez nowy
List onego reponso. Doszła mnie od znaczniejszego czasu z Drezna
relacya, że Król JMć pozwolił WM. limitować Kommissyą
ad terminum, w którym plenam Jurisdictionem mieć będzie
przyszły Metropolita Unitorum. Niewymownie z tey nowiny
cieszył, y WM. tego winszuię, nie tylko że uwolniony Pracy
y expensu, bo tego dla Dobra Kościoła y Oyczyzny żałować nie
należy, ale też że tym sposobem celsitudinis Familiey, która

nas wielkiey exponeret przyczyny, tak że infallibiliter na nas
etiam sine nostro demerito spadłaby, nietrudno uprzedzić
divinare, a zaś in Climate, w którym teraz rezyduię, iest
res owszem subiecta, kiedy ex ratione wydanych Powodów, a dziś coraz
barziey z okazyi wszczęcia coraz większey zuchwałości Władyki Mohilew
skiego, y Popów Schyzmatyckich zarzucaiących się tey Kommissyi
wszelkiey w Księstwie Litewskim znaczny, primitus in ordine
Equestri ostanowienie tey Kommissyi, ponieważ pretendunt
że te nowe Subsellium niebędąc wsparte authoritate Seymu
albo Senatus Consilii minuit, część całe mieznosi Jurisdykcyą
Trybunałów Koronnego y Litewskiego, oraz Sądów Seymowych Fori
Competentis przez Konstytucyę designati w sprawach, gdzie
zachodzą Kontrowersye między Katholikami y Dyssydentami. Cóż to
wah Ziemno oto magnae authoritati zacni Ludzie, niektórzy
etiam ex Senatorio ordine, przestrzegaiąc abym nie ciechał na tę
Kommissyą, oraz palam oświadczaiąc się, że stawać niebędą, y
owszem że in Facie Rzpltey Damom Kommissarzom mieć będą
actionem, że się tey zlenieyj porzuciłi. Niektórzy zaś z Senatorów
prime Districtionis pisali do N. Króla Jmci LNMci upraszaiąc
aby tę Kommissyą suspendatur do powrotu Pańskiego, obawiaiąc
się in ordine Equestri zamieszania. Toiest obawy, że choćby nie
miała subsequi limitatio Kommissyi, przyimamsię tak że niewiedzą by tym
się przyieżdżać na nię. Jakoż asserkuruię, że żadnych z Prowincyi
WXL dedykowani Kommissarze pewnie non comparebunt, oba
wiaiąc się na Seymie reklamacyi, które coraz barziey invalescunt
przy bliższym przyimnet termin reassumpcyi actus Commissionis. Nie
wątpię że na Rusi oczerwony, ubinsze samych znaydzie się
Sentymentach Senatorowie y Szlachta, podobno to wszyscy

prawdenko JX Biskup Przemyski exkuzowat się do listu
pisząc że w otwarzaniu przed Jas Komissyi przytomnym być nie
może! Tem [illegible] okolicznosci wyrażam WX aby widział że nas
Pan Bóg strzegł od wielkiey przykrości, oraz dla prywatney Informacyi
Twoiey prawdziwey ten WX addycyi, upraszaiąc aby to miał
tak rosse, bo choćiaż wyrażone Cyrkumstancye Sekretem być
niemogą, iednak nie chce aby o tym odemnie wychodziły prze
strogi y relacye. Zlecę też raczey wyzamięcę pisać do Ministra,
o którym mi WX wzmiankę, bo niewiem jakich iest Sentymen
tow, tey trzymaiąc się przestrogi non effundas Sermonem, ubi
non fuerit auditus. Przed WX zas otwieram się bez rozerwy
jako przed Biskupem a moim dawnym Zastawcą z Ducha
nym Dobrem którego dla Wiary zelu, dla Praw Cyrkumstych
obserwancyi, iest mi doskonale znaioma. Krotko JmWX mów
z zwykłej pobożnosci swoiey, wiem że milszego barziey radzi się
niebyło in negotio Religionis, jako Biskupow, a per conse
quens WX, który in tempore opportuno będziesz umiał za
się z Pana przełożyć potrzebne reflexye z prawdziwey pre
strogi pochodzące. Słychałem JX [illegible] Biskup Potocki, który
spodziewa się pomyślnie wykierować u Dworu swoy Interes.
Kazał wydrukować dekret postano in annexis. Zostaię
Zatym

JW JmX Koadjutor Wileński do JW JmX Zienkowicza
Biskupa Wileńskiego z 12 Lutego 1787

Z Dwuch Exerptow Listu JmX Auditora, które posyłam, zro
zumiesz WX in quo statu są Interessa o Investiturach Signan
tes JX Suffragana Inflantskiego. Upraszam iednak aby te Exer
pta były sub rosa dla wielkiey racyi, jakoż je one nikomu
niekomunikowatem, tylko JchXX Suffraganow, Wiłkomirskiemu —

Zmieydzlewimu y JmX. Kustoszowi, chociaż cała Kapituła
uno tantum excepto, iest umocney rezolucij non admittere
JmX. Suffragana ~~[illegible]~~nskiego. Utrzymuię ten wszystkich
w tych Sentymentach, chociaż mam mocne Sollicytacyie
osobliwie od JW. Podkanclerzego, ale na mnie takie rzeczy
Impressij nie czynią, bo wolę Cont. przytym bonum Capituli
z Celem nay przynaypilnieyszym [illegible] moich. Jnteres Re
baniy nie dam się opuszczać. do JmX. Zalińskiego pisałem
o Stebaniu Pieniądze, chcąc sprobować na mnieyszey rzeczy,
iakby się tam powiodło na większey, to iest na Kanonij. Respons
moy na List JMi Xdza Biskupa Płockiego pisany posyłam.
Chociaż Krol JMć zlecił temu Prałatowi aby limittował Kom
missyię, iednakowo obawiam się, aby Go partyzanci Dworu
Rossyiskiego nie wprowadzili w tę Dystynkcyię, że ponieważ
Krol JMć każe Kommissyię limitować unice z okazyi vacantis
Sedis Metropolitanæ, więc należy Sprawy Unitow suspen
dować, a Ritus Latini Sądzić. Exhal tedy ~~[illegible]~~ occasione
pisałem, actum Commissionis ganiąc, nihil referendo relata.
Posyłam także Skrypt od pewnego Szlachcica napisany
Jezeli WX. zgadniesz jego Imię, upraszam Go nikomu nie
rewelować, co y Ja uczynię. Sam też Skrypt ex Sensu JmX.
ArcyBiskupa Połockiego, nie trzeba aby wczesnie divulgetur
ale tylko immediate przed reassumpcyią Kommissij post Confir
mationem Metropolity, ażeby Schyzmatycy repliki nie wygo
towali. Powzięli [illegible] wielka konsternacyią
w Hollandij. Zaczynaią się miedzy nimi motus Civiles,
miedzy Katholikami y Protestantami, bo teraz wszystka

mie

686

Insidyja spada na ludźi wiary naszey. Magistrat iest obligowany Warty przydawać Katholikom, aby niebyli jeh Domy rabowane à Flebe. Pisam zkąd inąd piszą że będą musieli wyynić z Franciąem ustydliwy Traktat. wszystka nadzieja że Króla Pruskiego oderwą od ligi Francuskiey. Jeste ?

A Mr. du Perron de Castera Resident de S. M. T. C. a Varsovie. Vilna le 7. 8bre 1747.

Je vous suis fort obligé de ce que vous voules me faire part des nouvelles que vous avés recement reçus. Je vous felicite avec beaucoup de Contentement sur la prise de Berg-Op-Zoom, Cet evenement qui donne a l'Europe de nouvelles preuves de la Valeur de votre Illustre Nation, releve l'eclat de sa gloire et ne peut faire que beaucoup de plaisir, a ceux qui lui sont affectionnés comme moy. Nous n'avons aucune Nouvelle certaine sur les demarches de nos Voisins. Un religieux venu recement de la Livonie sa patrie m'a assuré que le bruit etoit que le nombre des Troupes Russes dans ce Pays aprochoit de 70.m hommes tous prets pour une prompte marche, mais qu'on ne savoit pas de quel coté elle devoit tourner. Cette nouvelle quoique dite avec assés d'assurance merite a mon Avis confirmation. Je suis avec beaucoup de Veneration

A. Mgr Dom. André Vincent Buti Auditeur de la Nonciature a Varsovie. Vilna le 14. 8bre 1747.

Je vous ay beaucoup d'obligation et Monsgr l'Eveque de Vilna, de la promesse que vous nous avés donné gracieusement, de ne faire aucun pas, dans les Affaires des Investitures, avant que de m'avoir informé, cela sera le moyen de justifier le procedé de Mgr l'Eveque, et c'est ce que nous desirons uniquement. Comme nous connoissons vôtre equité nous sommes certains que vous serés content quand on vous allequera de bonnes et justes raisons et comme nous savons qu'elles sont telles, en obtenant un delay pour les produire, nous avons ce que nous desirons. Mgr le Suffragant de Livonie, certainement n'a point demandé l'Investiture a Mgr l'Eveque, et il ne le pouvoit point faire par double raison. La premiere qu'il n'est point sorti de Vilna, ou Mgr l'Eveque ne se trouve point, mais a 20. lieues d'ici, la seconde est que pour etre reçu Chanoine de la Cathedrale, il faut passer par les formalités, qui ont eté toujours observés, ab immemoriabili tempore dans la reception de tous les Capitulaires, Elles sont telles: Le postulant montre premierement sa Presentation a l'Eveque, il est renvoyé par lui au Chapitre, qui examine si on n'a rien a objecter contre sa Conduite, et qui apres lui fait faire

688

ses preuves de Noblesse. En cas que le Postulant aye les qualités requises, le Chapitre delegue a l'Eveque des Capitulaires, faisant des Instances pour le postulant, afin qu'il obtienne l'Investiture; Dans ce cas la si l'Eveque voit, que tout a eté bien examiné il donne l'Investiture. Mais si le Chapitre ou bien l'Eveque voyent, que manque de bonnes moeurs ou bien a l'occasion du defaut de Naissance, la personne presentée ne doit pas etre admise, on deduit ses raisons a S. M. comme Patron, et on demande la Nomination d'un autre Sujet, sans que le premier soit admis de quoy nous avons un grand nombre d'exemples et meme plus d'un de ma memoire. Comme donc aucune des formalités requises ne s'est faite. Mgr l'Eveque de Vilna n'a point vû la presentation du Roy, le postulant ne s'est point presenté au Chapitre &c. La personne nommée n'a point demandé l'investiture, ni l'a pu faire. Avec tout cela si elle demande une Citation pour le Fiscal, nous sommes indifferens si elle l'obtient ou non. Quant a moy je vous remercie Mgr avec beaucoup de reconnoissance, de l'avis que vous m'avés bien voulu donner, et de l'attention faite a ma demande. Si le Chapitre et Mgr l'Eveque jugent a propos, de refuser l'Investiture

je vous assure par avance, qu'on ne fera rien sans de bonnes raisons, qu'on ne manquera point de vous produire, pas seulement a la Seance, mais meme fort avant pro privata In formatione. car nous prevoyons qu'il y en aura quelques unes, qui ne feront point honneur ni au postulant, ni au Caractere Episcopal, et qui par consequent auront besoin, d'etre connus a tems, par un Juge aussi prudent et eclairé comme vous, pour terminer les choses sans eclat si la personne en question ne s'obstine point, a demander a etre admis, par le Chapitre ou jugée par vous. A cette occasion je m'explique aussi sur ma demande faite dans ma precedente. Si quelqu'un se plaint qu'on lui a refusé l'investiture, et qui demande une Citation, nous ne souhaitons point d'apporter un delay a la justice et si elle sera expediée cela ne nous fera point de la peine, mais nous prions Mgr l'Eveque et moy que sur tout post elapsos Menses, dans lesquels l'Eveque doit investir, vous ne vouliés point Mgr le faire, quand meme on vous demanderoit l'investiture, sans nous avoir avertis pour que nous ayons le tems de preparer, et presenter, nos raisons, et pour etre en etat

de vous faire connoitre, si nous avions raison ou non de differer l'Investiture
La Decision que vous aves eu la bonté de m'envoyer, ressemblera sans doute a la precedente, et par consequent je suis persuadé qu'elle est faite avec beaucoup de savoir et de justice, Apres la poste expediée, je ne manqueray point de la lire avec beaucoup d'attention, et de vous marquer mon sentiment.
Quant a la grande question que vous me faites l'honneur de me proposer de la part de S. E. Mgr le Nonce, je ne manqueray pas de repondre la poste qui vient, je l'auray fait par cette ordinaire, mais comme sur des points si importants, il faut ecrire avec un certain detail, je remets cela a la poste suivante, au reste je vous asure par avance, que ce n'est point a craindre que les Ecclesiastiques de Pologne ne prennent point la Hardiesse de retenir des Benefices, quand meme on leur refuseroit les dispenses; Les gens d'Eglise en Pologne, sont trop bons Catholiques pour le faire, et si il y a quelques uns qui franchiroient la barriere de la Conscience sur ce Point, Les Eveques ne souffriroient pas qu'ils le fissent impunement.
Je vous ay Mgr bien des Obligations pour-

les graces faites a Mr. le Chanoine Lopacinski et en recevant les Bulles expediées en sa faveur je renouvelle mes remerciments. Soli. Nous trouverons infailliblement des moyens de faire eluder les effets de cette Commission si dangereuse aux Unites et a la Religion Catholique. pour vu qu'elle ne renouvelle pas sa Jurisdiction jusqu'a la Diette prochaine. La raison de la Vacance du Siege Metropolitain, qui l'a faite limiter a cette heure, est juste et plausible, mais je ne sais point si elle sera suffisante, pour faire trainer les Choses en longueur jusqu'a la Diette prochaine. En cas de necessité nous tacherons de trouver encore un autre expedient, mais nous aurons besoin d'etre appuyés ~~encore une fois~~ du Zele ordinaire et de l'activité de S. E. Mgr. le Nonce. Je suis avec un particulier attachement, et une Veneration parfaite

do JMPana Massalskiego Kasztellana Wilen.
z 14 9bris 1747 Wilnie.

Wszelkie rekwizycye WMM Pana exacte wypełnię z listem JMX Glinkiemu kommissarzowi memu aby po zakonczonej w Szkudach kommissyi conveniat Zastawnikow tamecznych, w czasie zaś renitencyi aby uczynił manifest. Więcey nie

698

maiąc do oznaymienia z zwykłą przecię

affektą y Weneracyą.

Do JmP. Sudyskiego Sędziego Krzeze

skiego. 14 dni 1747.

Nie mogę sam mieć honor służyć WMP

y mediacyą moią contribuere do zakon

kludowania zgody między zacnemi Ich Fa

miliami z prawdziwey moiey ku WMP

affekcyi; życzę aby zachodzące dyfferen

cye, medias pacis ułatwione były, do czego a

by WMP chciał concurrere ex parte sua

wielce upraszam przy zwykłey Constanti Cultu.

do JWJmP. Zienkowicza Biskupa Wileńskiego 20 dni 1747.

Przeszłą Pocztą iuż pisałem do JXa Auditora dziękuiąc za daną prestro

Ch zyuszczioną zwłokę. Wyrażałem także, że chociaż JXd Suffragan

Inflantski niema racyi prosić o Cytacyą ob denegatam Investituram

ponieważ niebył u WXD. osobliwie przytomnego, ani także prezen

towałsię in Capitulo, co est sollemnitas Essentialis u nas, iednak po

dawszy to arbitrio Sae Nunciaturae, by pozwoli mu expertare

Citationem czym, collatis Consilijs z JXd. Suffraganem Biattowi

skim zkonkludowaliśmy nieprosić aby nam relaxadatur Citatio

bo by się to zdało subterfugere Justitiam, y nabiłoby głowę

przeciwnemi onas Opiniami futurum Judicem, nieutrzymamie

iednak onego indirecte tym zakonkludowatem upewniaiąc że

rzecz XDr. wespół cum Capitulo onego niedopuścić do Kanonii

Urzynnie to ex gravissimis rationibus, ktore facile convincent Nunciaturam, te zas będą komunikowane nietylko tempore Judicij, ale etiam wczesnie JX Auditorowi pro privata Informatione, aby dextre wyperswadował JX Suffraganowi Instantskiemu recessum, widząc że propalata rationes nie mogłyby tylko onego podać w znaczną u Ludzi Censurę. na to co mi opisze nie omieszkam komunikowac WXD, ceszczęsię naprezentowac w Kapitule, ale ie zeli to widzimi, trzeba będzie wygotowac rację, one grafice opisac y do Nuncyusza odesłac wczesnie. Starawszie zgodzie JX Kanonika Lenkiewicza z JX Łotowskim, ale do tych czas jeszcze mi to non succesit, obaysię mienią być wypędzonymi, obay iusto titulo Possesorami Plebanij, obaysię gniewaią kiedy im ludzie prawdę mowią. JX Abramowicz iuż stanowt. dla Ucży Lutenskiego co moment się spodziewaią. Do Seymiki Elekcyjne. rodne powstaą y chmury, nie wiem ie zeli one potrafi dissipare metus reversionalis, albo też dissolvere aureum Imber dla Ucży Lutenskiego. Ja tego wratowac niemogę zem się z Wilna nie ruszał na czas jilli, nie maiąc racy być sollicitus de eventu tych Seymików, abez racy będąc teraz expositus niepotrzebney fatydze y expenzom ktory za Publiczną chodzi. List JX Plebana Mohilowskiego oddano mi 14. w ktorym oznaymmuie ze 10 Josephi Kamera mi ato świadkow Jemu przeciwnych examinare, trudno tez było piszac do Kamery temu niedeni. ale bez tego niznaleźy JX Plebanowi Mohilowskiemu stawać. Zapłyszyie zas WXD z tym list pisać do Krola Jmci, żeląc się na te Subreliam ktore nie ma Jus sądzie XX, ani onym bronie rekursu do Trybunałow, poniewaz same iest ustanowione praecise dla rozporządzenia Intrat Krolewskich, y sądzenia Spraw zachodzących miedzy Poddanemi. Ekonomicznemi Krola Jmci. a zatym nad Plebanem Juryzdykcyi

mieć nie mogę, ani nawet nad Władyką Mohilowskim. Trzebaby było sprowadzić X. Plebana mego samego, z jego Querelle mature wystarczaiędy one włożyć do Dworu pertrac pu licznie subd do samego Króla pisanym. Co byście miało wiel ką animadwersyą u Dworu. Zostawać z dozgonną Submissyą ustop. E.

A Mgr Buti Auditeur de la Nonciature. Vilna le 21. 8bri 1747

Pour satisfaire aux ordres de S. E. Mgr le Nonce et a votre requisition, j'envoye mon sentiment par ecrit. Je ne sais point si j'ay reussi, mais je vous assure que j'ay fait tout sans partialité, ayant pour unique objet, la gloire de Dieu et le maintien de la Discipline Ecclesiastique, autant que cela se peut faire dans ces pays et dans le tems d'apresent, je me suis attaché a cela avec beaucoup de soin, parce que j'aurois pour une faute impardonnable d'abuser de la bonté et de la Confiance dont S. E. Mgr le Nonce me veut honorer. J'ay lu avec beaucoup de plaisir vôtre Decision tout compliment a part je vous assure sincerement, qu'elle est ecrite avec beaucoup de savoir et de prudence. Mais ce qui m'a plû le plus c'est la Sagacité, avec laquelle on a decouvert les artifices, et les anachronismes des deux temoins, qui paroissent avoir été formés expres pour priver de la pos-

session du Benefice la personne accusée. Je vous ecris a la hate, etant tres occupé et je suis

Ea qua par est reverentia suscipiens mandata Illmi Excellmi Nuncii, meum sensum expono, qui subsit aliorum altioribus Judiciis. Proposita quaestio, videtur in se continere duplex quaesitum

I. An sint dandae dispensationes pro retentione plurium Beneficiorum curatorum.

II. An sit timendum, ne recusatis dispensationibus praesumant Ecclesiasticae personae Regni Nostri sine dispensatione retinere indebite obtenta, aut potius usurpata beneficia, contra Canonicas Sanctiones, Ad utrumque respondendo:

Incipio ab ultima Quaestione, et hanc primum resolvo, utpote faciliorem censendo, hoc non posse in Regno nostro contingere.

Remorsus Conscientiae, reverentia erga Sedem Applicam, quae favente Gratia Divina in Patria nostra floret, metus restitutionis quae sequitur injustam possessionem Beneficiorum, et durat ac stricte obligat etiam post Sacramentalem Absolutionem, certe continebunt a tali delicto quemlibet eorum qui prudenter solent procedere et timorem Domini prae oculis habere, si vero invenirentur aliqui, quos talia motiva non arcerent, illos autem puto fore paucissimos,

696

hos vel invitos, facile continere potest metus Episcoporum, qui communiter ex amore boni ordinis in suis Dioecesibus conservandi et ex aliis variis rationibus agre vident plura possideri Beneficia ab una persona, maxime sine Dispensatione. Ut tamen magis sint attenti Loci Ordinarii, ad Officium suum hac in parte adimplendum, sufficeret si per Breve Applicum haberent sibi injunctum, ut singulis trienniis aut saltem sexenniis, inquirant ab illis Ecclesiasticis, qui plura possident Beneficia sive illa sint in eadem Dioecesi sita, sive in pluribus diversis, an habeant Dispensationem Applicam, an haec sit legitime executa, et ut hoc deferant Sræ Nunciaturæ; Metus ergo inde proveniens, eos qui erunt sibi conscii, quod plura possideant Beneficia sine dispensatione, inducet ad recurrendum pro illa, ne ob hujus Defectum, Beneficium declaretur esse vacans, et sic amittatur post obtentam a legitimo Patrono alteri personæ Collationem.

Hoc dubio resoluto, accedo ad alteram quæstionem resolvendam, quæ subdividitur in duplex quæsitum: Primum an concedendæ sint Dispensationes pro retinendis duobus curatis Beneficiis, Secundum an possit concedi retentio unius Beneficii Curati cum Canoni-

catu Cathedrali, aut aliquo Beneficio simplici.

Ad Primum Quaesitum reponendo. Duorum curatorum Beneficiorum, possessio uni personae omnino est deneganda meo sensu, nam inde procerto sequitur enervatio, Disciplinae Ecclesiasticae, periculum, ne Christi fideles debito destituantur Ministerio, et Spirituali Subsidio, denique cum sit satis difficile, excusare possessionem Beneficii curati cum alio non curato, incompatibile est, sole meridiano clarius, quod Dispensatio pro retinendis duobus Beneficiis curatis, res sit periculosa conscientiis.

Deinde accedens ad Secundum quaesitum: Dispensationes pro retinendo Beneficio curato cum alio ex jure Ecclesiastico incompatibili et residentiam requirente, uti sunt Canonicatus praecipue Cathedrales, secundum meum sensum non debent universaliter loquendo concedi, neque recusari; utrumque enim fieri debet spectatis, et diligenter perspectis circumstantiis, quae variantur ex circumstantia Dioecesum, Personarum requirentium, et ipsorum Beneficiorum ita ut in singulo cujus libet recursu, fere diversa methodo sit judicandum, possent ad hoc plura citari exempla, quae tractatu speciali su-

per hac materia indigeret, hic v.g. Unum al-
legatur desumptum, ex duabus Dioecesibus in
Magno Duc: Litt: sitis Vilnensi et Samogyti-
ensi, in utraque hac Dioecesi videtur quod
possit concedi Canonicis Cathedralibus pos-
sidere unum Beneficium curatum, idque
ex opposita sibi e Diametro ratione, hoc pre
notato, quod in utraque non nisi paucissima
sint simplicia Beneficia

In Samogytiensi alias Mednicensi Ecclesia
Cathedrali ex ea ratione quod residere non so-
leant Canonici penes Cathedram, uno sem
per Ecclesiam deserviente per turnum, ob
paucitatem redituum qui dicuntur esse ad
modum exigui, talis ergo Canonicus potest
in Beneficio Curato residere, uno mense ex
cepto, ac satis facere exacte suae obligati-
oni, cum indigeat insuper pro congrua su-
stentatione, reditu Beneficii curati quam
habere non potest ex suo Canonicatu.

In Vilnensi idem concedendum est Ca-
nonicis Cathedralibus ex opposita plane ra-
tione, habent hi ex proventibus Capitulari-
bus, reditus mediocres, sed tenentur ad stri-
ctissimam residentiam, aliter iis gaudere
non possunt, praeterea illorum ope fere

continuo indiget Episcopus in variis negotiis Ecclesiasticis, generalibus totius Dioecesis per totam Litthuaniam extensae, et particularibus multarum in Dioecesi Ecclesiarum, denique in Civitate Metropolitana, ad quam fit frequens et fere continuus concursus Magnatum et Nobilitatis, praecipue ob judicia Suprema M. D. L. Tribunalis quod omni appellatione praecisa, per anni dimidium, suam exercet Jurisdictionem in hac Civitate, esset indecorum si Ecclesia Cathedralis, destitueretur obsequio Canonicorum, qui tamen Vilnae non possent subsistere, si supplementum redituum Canonicalium, aliqui ex Beneficio Curato non haberent.

Unde videtur quod Canonicis utriusque Cathedralis haec gratia deberet non negari, facile etiam esset plura allegare exempla, propter quae non posset statui, quod sit recusanda universaliter Dispensatio pro retinendo Beneficio Curato, cum Canonicatu Cathedrali, in quibus casibus, censendum est quod gravis imo gravissima Necessitas dispensationem meretur, in Legibus Ecclesiasticis talem incompatibilitatem assignantibus

non obstante antiqua Ecclesiæ consuetudine quæ sæpe mutatur ob novas circumstantias et novos mores inductos priscis quamvis laudabilioribus contrarios, quod dum fit ex rationabili causa, condemnari non debet. Non ergo recusandæ sunt Dispensationes in his casibus sed cum magna cautela concedendæ, ut non nisi in casu vero necessitatis concedantur; Ut vero possit facilius discerni allegata necessitas vera an falsa, ista mihi occurrunt media, quæ forte merebuntur habere locum, interea, quæ alii altiori Iudicio poterunt invenire

<u>Primo</u>. Non sunt dandæ Dispensationes, nisi ad recommendationem Loci Ordinariorum, a quibus illæ communiter non nisi cum magna difficultate obtinentur.

<u>Secundo</u>. Potest etiam haberi ratio recommendationis personarum, quarum pietas, prudentia, et laxæ resolutionis fuga est bene nota Sæ Nunciaturæ, quæ talium personarum nomina mittere potest ad Datariam tempestive.

<u>Tertio</u>. Rndi. Dni. Congregationis Missionis cum non regantur principiis laxio

praecipue in materia Beneficiorum curatorum, si pro aliquo suas interponunt recommendationes, potest eis maxima fides adhiberi, praecipue cum habeant sibi bene perspectam indolem, fere omnium Canonicorum Cathedralium, qui communiter in ipsorum Seminariis in aetate juvenili instituuntur ad pietatem et scientiam possunt ergo hi Presbyteri scire, quae personae Ecclesiasticae merentur ut Sedes Apostolica ipsis liberaliori manu sustentationem provideat

<u>Quarto</u>. Omnes recommendationes seu a Loci ordinariis, seu a supradictis personis non sunt admittendae, si non habeant specificam et individuam mentionem, quod talis persona jam de Canonicatu Cathedrali provisa, posset maiorem adferre utilitatem vacanti Beneficio curato illud possidendo, idque v. g. vindicando Bona injuste usurpata hujus Ecclesiae, aut aedificando seu reparando Ecclesiam, aut quod haec persona sit praedita singulari prae ceteris scientia aut pietate, maxime si accedat etiam nobilitas generis, quae cum praedictis dotibus sociata, in nostris partibus saepe pluri-

702

mum prodest, oporteret etiam ut in tali Testimonio esset expressum, persona recommendata, a quot annis est nota recommendanti aut quæ est scientia de usurpatis Bonis vel indigentia reparationis vacantis Ecclesiæ curatæ. Conveniret denique ut Loci Ordinarii examinando dispensationes quæ abhinc concederentur, singulis trienniis aut sexenniis ut est dictum, inspicerent an sint obtentæ ad recommendationem generali termino factam, an vero ad contextam specificis rationibus

Quinto exquirendum esset a quolibet Loci Ordinario sigillatim, quos casus censet esse sufficientes ad obtinendam Dispensationem, pro retinendo Canonicatu cum Beneficio curato, cum fere in qualibet Dioecesi diversæ occurrant ut supra dictum est rationes quæ ad hoc obtinendum in una Dioecesi prosunt in altera obsunt, Universaliter tamen loquendo, non tam facile sunt concedendæ dispensationes in Dioecesibus ubi sunt multæ Ecclesiæ Collegiales, aut Beneficia Simplicia Capellarum, quia talia Beneficia supplere possunt defectus proventuum

Canonicorum Cathedralium. Efficaciora media cum mihi non occurrant, illa ex solita obedientia Mandatis Ill[mi] Excell[mi] Nuncii exprimo, quae cum adjunctis reflexionibus si invenientur utiles, pro conservanda Ecclesiastica Disciplina, Divinae Bonitati gratias agam, sin minus opto ut ab aliis meliora proferantur, hoc unice desiderans, ut Maximus Zelus, et singularis prudentia Illmi Excellmi Nuncii felicem pro bono Ecclesiae hujus Regni habeat successum.

do JW Jmt Sapiehy Kanclerza WWXL dń 27 8bri 1747

Do obszernieyszey Expedycyi JOXcia Jmci WWdy Wileńskiego przypisuiąc się, donaszam, że szczęśliwie doszły Seymiki Elekcyine Ziemstwa Wileńskiego [illegible] a Samey zgodzie y Harmonij; dla Sukcessu których prawdziwie ponosił JOXże Jmć WWda Wileński Herculeos labores, którego byłem Koadjutorem, bo nas tu wszyscy opuścili, [illegible] wątpię de Successu negotii. We wszelkich Interessach rekomendowanych od JOXcia Jmci takoż y ja moią uniżoną y usilną probę zostawiey propensyi, oraz maiąc w pamięci Uniti [?] remonstrancyę, a zatym chcąc bydź nazawsze Unius sensus z JOXJmć WWdą, co wyrażić [illegible] ustęp Submissyą

Do JWJm Pana Sapiehy WWdy Podlaskiego dń 8bri 1747 z Wilna.

704

707

Nad indyspozycyą zdrowia Xcyny wielce ubolewam
którą aby P. Bóg wdoskonałym zdrowiu konserwo
wał ardenti voto życzę y o to Dobroci Boskiey su
plikować gorąco nie omieszkam, z mojey pra
wdziwey ku Xcyney Weneracyi, iako też y szcze
rey obligacyi że ta zdrowia indyspozycya znacznie
turbuie Wmć serca kochanego Braciszka
dobrego. Przyiachał tu wczora do nas Wda Wi
leński chcąc fundować Ziemstwo a principa
liter aby ustanowił in grado Pisarstwa Ziem
JP Abramowicza, rozumiem że swego intentum
dokaże choćiaż się na przeszkodzie subjecta
Skrzynie wyprawione a domo Oginsciana y od JP
Kasztellana Wileń. Ja zaś muszę się menażować
in hoc critico tempore dla Domu naszego, nie
wiedząc czego się chwycić y z kim się trzymać
iesteśmy z sobą barzo dobrze dzisieyszy cały
dzień strawiliśmy z sobą przy wzaiemnych ucz
ciwościach, iutro choć nolens muszę iachać na cały
dzień do Nieśwjaża ex re capiam Consilium
w niczym nie naydę gorszego desiderium bo
nie mogę zgadnąć co iest proficuum dla Domu
naszego. P. Boga proszę aby in his Ciemneri
is tenebris wszystko kierował iak naylepiey
bo tu prudentia humana divinare trudno

co czynić należy. Życzy barzo lepsze Ucia Wilen. aby się Uml. tego roku rozprawił o uczyniony manifest cum laesione honoris Xiężny Jejm. na 11 Novembri być w Olyce y pomoc Uml. omnimode deklaruje barzo jest zwolne y cało mi powiadał wyprowadził do tego Jml. Czesznika Litt. którego recenter w Nieświeżu z Jml. P. Ogińskiemi zgodził że ma recedere od tego manifestu sądzi że lepiej się rozprawić niżeli milczeć bo w czasu nie pomyślnego dekretu wolno będzie Zapisać virum legis sapientiam, pokazuje po sobie wielkie nie ukontentowanie przeciwko Jml. Podkomorzemu Litt. oświadczając jesię że go barzo dotyka ten manifest tym samym że laedit honor siostry y że involwit wprawne termina tej substancyi która eventualiter na tego dzieci spadać powinna, skrytych tego Pana intenciji zgadnąć nie może y za oryst rectitudinem szczerze mówi ale Uml. wszystko deffero aby należycie wziął przed się Consilium z tym się także przedemną oświadczył że chce contribuere do prędkiego postanowienia Jejm. Generałowej Życzę barzo aby była wydana za

JmP Czesnika Litt ktorego dekclarowat swoiemi sporobami do tego ponuggnge mnie tez radzit abym przez Familię Oginskich barzo sobie kolligaciye znam zyczegyesz iako mu samd w Nieswiezu powiadali ten interes kierowat ale pretendit ze nayskutecznie to moze efficere Xiezna gdy JmP Czesnikowi we Lwowie będzie mu w Decembr czyli Januarie będzie to radzita. JmP Hetman Polny Litt nie zwazaiące na moie persua zye wziot rezolucyę iechac do Szkłowa y tam bę in persona komissarza, tą racyą excusowat niebytnośc swoią na tutyszych Seymikach, coraz tedy mozno widziec do kona-łęj na rozney zabiera racyą ycze wszczerwnie prędko koncyi interessa y do Litwy wczesnie przed Seymikami pospieszai ci prze strzegam ze to nie zart y ze sam iedno tobam mołem utrzymac nie potrafię ani ziehie tentare to nacz sam ieden nie wystarcze.

Do Xiężnej Radziwiłłowej Woj Wilen
d. 4 Xbris 1747 Wilno.

Z nie skomparowany dla mnie moiey Kazyi pieszczany Niemiez dowiedziałem się ze Uxan będzie godziny

ztamtego miejsca ruszyłesię, s pozwiennaį niespoka
żyły były usilne prozby przy koncurgięzię kapi
tule Prałatow y kanonikow katedry naszey oraz
supponyłym że Uaszm chyba, wieczorem wyiedzien
w rekompense tego omieszkania sequor Uasz
złozywszy submissyą moią oraz prawdziwego
przywiązanego sercem upewniaiąc że ex multi
plici sangvinis nexu y zprawdziwey addykcyi
przyszły doskonały uczyniony do Uasz że
brany będe ad cineres dobrym sługą y
kochaiącym Bratem uniżenie upraszaiąc
abyś mie konserwował zawsze w łaskawym
sercu swoim. Rozpisałem na rozne miejsca
osobliwie do Dworu że akty Elekcyine Seymi
kow Ziemskich wielką pracą Uaszm dostały tamże
ne a saeculis exemplo ziednostayną zgodą in
ter Concives servatis quam strictissime omnibus
legum formalitatibus. Pisze do mnie Jmć Łubieński
Pisarz koronny że krol Jmć zapadł na zdrowiu
co mie strasznie przeraziło tey nowiny z pewnych
racyi nie głoszę publicas orationes nakazałem
pro conservacione Regis z Nayiasnieyszą Familią
Posyłam kopię rescryptu nam przysłanego
w mitawskiey kommissyi w pretensyach dyz
unitow z pewnych listow miarkuię że sie to
barzo nie podoba pewnym ludziom mniejszego

kładąc w bonum publicum y prawa obserwu
jąc niżli własne awantaże, przysłał ode
mnie konsekrowany z drzewem krzyżem
y reliquiami Dwunastu apostołów po
syłam życząc z całego serca aby dobroć
Boska uberrimis benedictionibus napełnia
ła Dom WMM. Przywrócił mi Ekonom
WMM dwa biusty, za które uniżenie
dziękuię. Do JP Wdy Podlaskiego y do JP
Kanclerza WKL piszę tem szczegulny taką
wemi sentymentami WMM dla Imienia
naszego życzę aby uniti semper viribus
skarbili sobie taką y przyiaźń WMM. Kt
szedłemne JP Kanclerz że szczęśliwie Wo
iewodzina Podlaska zapadła znacznie
na zdrowiu z tym wszytkim to także super
addit że zawsze znacznie convalescere.

do JmP Lubomirskiego Pisarza Koronnego
24 grud 1747

Wyrazić niemogę iak mię przeraziła smutna nowina, że Krol
JmP NM zapadł na zdrowiu. Nakazałem zaraz u tym Miesie
Publicas devotiones, oraz pisałem do JOJmP Biskupa Wileńskiego
insinuando aby toż samo całey Diecezyi iniungat. Nadzieię
mamy w dobroci Boskiey, że wolentie do dawney przyprowadzi
rekonwalescencyi nader potrzebne mieśce y drogie zdro
wie Pana naszego Mtcgo. Co gdy subsequetur suplikuię pamię
tać o rekomendowaney dawniey WMM Prezencie, aby była podpisana

złaski JKMci y pomocy WMSa mielismy w tak Metropoli przez
cały Tydzien wielką Publikę, albo raczey niezmierną pracę
przez pięc dni po sobie ciągłych, codzien ieden Seymik Ziemski
Elekcyiny Urzędztwa Zwiewatcie z wielką zgodą y dawno
niewidaną w Prowincyi WXL inter Concives harmonia servatis
strictissime legum formalitatibus, azeby te pierwsze Urzędztwo
mogło bydz przykładem w Elekcyiach swoich y drugim Wdztwom
Xięstwa Litewskiego lecz w niegeneralnie niemaiącym
Urzędnikow swoich Ziemskich z wielką szkodą Concivium, kto
ry ob defectum Sprawiedliwosci w swoim Urzędztwie muszą re
currere do Trybunału JW. skąd do tego pomogła wielka praca
JoMci Pani Mci Dobr. Mikow, ktory tym większey zażył trudnosci, że
wszystko starał się wykierowac pacificis medijs et non nisi in
casu uniwersalney zgody wszystkich Obywatelow nullo excepto. Co
złaski P. Boga miało votivum succesum. Więcey nie maiąc do do
niesienia WMSc z tych kraiow, zdaiemy się na Gazetę, że je
stem z partykularną addykcyą przynależącą weneracyą

do JWPana Marszałkowego Hetmana Polnego WXL.

z Aprilis 1747 ultima

Własnie gdy mię dochodzi rekwizycya WSD oddesłał mi JP Ma
kowski Sprawozdanie Rożanski, mając swie racye dla ktorych
niemogł podpisac Go społnie z Kommissarzem JWo JPa P. Sta
rosty Wołkowyskiego. Ja Dyskrepancyia bylebyta nas była zo
bopolna aequanimitas, lubo żadnego prawidnium nie
przyniesię, poniewaz z ciechamiemu w Grodnie bydzie my
mogli amicabiliter uniscie in cognitionem tych racyi, y to
wszystko miedzy sobą ułatwic. Ocwyra zieny pisze się

P.S. posyłam WW kommunikowane mi przestrogi od niego

Komissarza praeavendo abyśmy nie szlendowali obie linie zwłaszcz ułożenia Inwentarza nie zczyłitym utamtych krain Tych Synow wpisuiąc.

Do JO X Sapiehy Kanclerza WWXL z 4 gbr 1747

Dziękuię uniżenie WX za przysłane xięgi, zktorych ieden Exemplarz obich sam wBibliotece mey zachowawszy, wypłacę zwrymionej deklaraciy wJnnym osobom, oraz przepraszam że oonej impertum's praeilus mogłemsię naprzykrzyć WX Dni z JOX Jmc Woda Wilenskim według Konfidencyi y iednomyslności pracowawszy, koło ustanowienia Sejmikow Elekcyinych, zostaliśmy się po Braterstwie szczerą y mocną usprawowawszy między sobą Przyiaźn, otym naymnieyszej niemasz wątpliwości, oraz Jestem persuadowany że też same ma omnie Certitudinem. Siłaśmy zsobą umowili, ale to wszystko konfidowaċ Papierowi niemożno. Factiosa Domus byście supra modum Consternata, że stanęły te actus wprzy kładnej ymieniane, á Samlis zgodzie servatis strictissime omnibus Formalitatibus, niektorzy były rożne zamachy, ale pokazałosię widomie absit jactantia verbo że sociata Consilia et Studia obich Domow naszych niemożno łatwo praepedire wLitwie, y od tey daty ich wiedze, niebędzie to wtly czynie Sekret. Może to wszystko favente Numine valere do otrzymania coraz wyższego kredytu wDworu. Komissyja złamała szyię zwielkim żalem tamtey strony, cale znać z Listu JX Biskupa Płockiego, ktorego kopię przysłam. Uniżona zaś czynę uważam prozbę aby WX chciał promowować do Chorążstwa JW Zyrenhawza, do Stolstwa JmP Horodenskiego, do Podczaszeństwa JW Mątwicz [illegible] JmP Abramowicza. Spodziewam się że też przez Woda Wilenski efficaciter utrzyma

JP Brzozowicza

przy Pisarstwie, a Gabinet Urodzynski przy Podkomorstwie JP Horaina. Ja doniosszy pisząc z zupełną Submissyją

PS. List JX Biskupa Płockiego supplikuję mi Kommu mego poruczywać, bo mię oto prosi, y Ja mam w tym moję racyję.

do JXPana Sapiehy Woyz. Podlaskiego [illegible] 4 9bris 1767

Kontynuując korrespondencyi moiey z Nowin tuteyszego Kraiu co mam defero WP. Seymiki Ziemskie Elekcyjne Woztwa Wileń. stanęły w wielkiey zgodzie et servati Strictissime omnibus legum formalitatibus. Naleczy Woyz cykiet obrano Kandydatow, ktory [illegible] od Dyrektorow poodbierali Instrumenta. Tak za iednak byly ułożone ze Kandydatowie benevole skompertowali się z sobą, a zatym takowo zgadnięci: ze Pisarzem Ziemskiem JP Abramowicz bydzie, Sędzią JP Stonczenski, Podsędkiem JP Maskiewicz, Chorążym JP Tyzenhauz, Podkomorzym JP Horain, wstym [illegible] Podwoiewodztwa, ktore destinetur dla JP Petrusewicza. Sukces pomyślny tych Seymikow naybardziey nie tym mam fundować, [illegible] jactantia verbo, zesmy iednomyslnie pracowali z JmP Woda Mitenskim przez tydzien, tego zas procederu mego była okazya renowowana Xiązki, y ułożony scisły nexus z JmP Woda Wileń, wszystko w ktore czyniłem z tym bo[illegible] konsyderacyi upewnił mię ze chce zyc z WP. wspolnego [illegible] Harmonii po Bratersku in omni ktorykolwiek może contingere Casu, bo to wszystko proponowałem zumyslu zasadz[illegible] na Seymiki różne były od [illegible] Familiy y od osob, ktore chcia[illegible] prohibita rzydzie z WP., alesmy to wszystko przekonali zlaski Pana Boga; co dosleonale skommunikowała [illegible] Woyz Wileńskiego

o naszym Kredycie y dobrym Sercu do osoby jego. Strony na stępuiącego Trybunatu Ima z WW ułożye Plantę, a potym one do mnie wyprawie. Siła rzeczy w tym do oznaymienia ustnego życzę mowie Powiedera, ale to konfidować Papierowi, nie barzo nie tutum. JW Kasztelanowi Wilenskiemu niemogłem wyperswadować aby niezechał do Szkud, bo go tam fortiter prowadzi WStarosta Kowieński, który ma mu assystować aż na miejsce, w Kownie zaś ma go przymówić in assistentia Nobilitatis y Leśnichow, utaszne jak z Tryumphem, iest wielka apparencyja rzeczy to dzieie załatwią z wyższym z Gabinetu Nowodworskiego. Mam Deklaracyję od Imci Pana Woy Wileńskiego że w WW sprawie fortiter przyniosł obstawać będzie, z tym się palam oświadczył w Letnie coram Succesoribus Illis sub Obseruanis, y że dotego iest pociągniony nexu Kollegacyi y Konsyderacyji na własny swoy Ewentualny Interes. Jeśli dyie litere mi WW wyrażasz o Kommissyi, dalecko prosiłż, y wy pytem choć z należytą ostrożnosćią w listach do niektórych Senatorów y Ministrow pisanych, ale że ten, który tego iest Autorem, wcale się nie turbuie o prawa Rzpltey, miedzy że to żadnego skutku niemiało, musieliśmy tedy rzucić do inszego sposobu dwa miesiące temu, konperswadiłem niektórych Senatorów primae distinctionis, miedzy którymi iest JOścić Woda Wilen, że pisali do Dworu prosząc o Limitę tey Kommissyi, jako szkodliwey y niebespieczney Rzpltey, ad requisitionem którzych, przy staraniu X Nuncyusza, Krol JMć kazał Ją limitare przez Reskrypt do Nas Kommissarzow przystany, to wielką causaert Konsternacyją, jako wiemy z listu JX Biskupa Płockiego, Prezydenta tey Kommissyi, który wie arcana Authorow huius operis. Zostaię z z Wszelką życzliwością przy należytey obserwancyi

S.S.

P.S. Jozney W. D. do stop upadam, niezmiernie się turbuię y Pana Boga proszę o Wy zdrowie; Skrypt przeciw Komissyi napisany, proszę przeczytać, y uczyć onim dać zdanie uprzeci, ktwmu niełosmnu mitłować, bo małydz rozumony przy ressumpcyi Komissyi immediate, ale nieprzedzej zwiellis braiy &c.

A Mgr. D. Andre Vincent Buti Auditeur de la Nonciature a Varsovie, Vilna le 4. Nov. 1747.

C'est certain et meme connu dans le Clergé de la Litthuanie, que Mgr l'Eveque n'a point donné dans ses facultés a son Vicaire general le Suffragant de la Russie Blanche la permission de donner l'investiture pour des Canonicats de notre Cathedrale par cette raison Mgr le Suffragant de la Russie Bl. ne pouvoit point le faire d'autant plus que meme Mgr l'Eveque de Vilna ne pouvoit le faire devant que le postulant se presentat au Chapitre avec tout cela le fiscal de Mgr l'Eveque de Vilna ne manquera pas de comparoitre devant vous Mgr dans le terme marqué, ou il alleguera ses raisons. Je voudrois bien vous envoyer cette poste les raisons contraires au postulant, mais nous etions

fort occupés et nous n'avons pas assés
de loisir pour les arranger, d'autant plus
que cela se doit faire en la presence de
Mgr l'Eveque de Vilna qui viendra ici de
vant la poste suivante alors nous les
arrangerons et nous vous les enverrons
en attendant je vous demande excusé
Mgr de ce que nous ne l'avons pas pu
faire par cette ordinaire, je suis avec
une constante Veneration

do JW^o Mniszka Marszał: Nad: Kor^o d. 11 9bris 1747

Widząc wielką y nienadgrodzoną Prześwietnego Domu WW^ce geminatis
Funeribus stratę, chociaż nad nią sam barzo ubolewam, będąc Kolli
gacyi związkiem y partykularną Weneracyą do wielkiego Domu
Jego przywiązanym, iednak rozumiem się nie chcę zobszerną kon
dolencyi expressyą, abowiem iżeby ztym samey kompassyi wyraże
niem, nowego żalu wzruszonemu WW^ci nie przyczyniło Serca
Je substituendo upewniam, że ad aras fundere vota nieomie
szkam aby dobroć Boska świątobliwą Duszę dignissime Conser
tis WW^ce niebieską ukoronowała iak nayprędzey Oyczyznie, na samego
zaś WW^ci tym hoyniey zlewała iż na zamierzone Lata wszelkich
pomyślności abundantiam, im Go dotkliwszy wskutecznego cia
su terminie, zatem nie po iednokrotnym przeradła. Zprawdzi
wey tedy addycyi obfitych konsolacyi życzę, piszę się
z partykularney życzliwości Sentymentem przynale
żytey Weneracyi

715

do JMX. Massalskiego Kanonika Wileń. y Warszawskiego
d. 11 9bris 1747 w Wilnie

Nowe zawsze odbieraiąc dowody przyiaznego WP. dla mnie Serca
etiam ipso temporis tractu, mocnieysza coraz do osoby Jego zabie-
ram Propensyą. Wdzięcznym tedy Sercem y wielką obligacyą
dziękuię WP. że mnie w swoiey konserwuiesz pamięci etiam inter
incomoda viarum. Upewniam oraz że na każdym mieyscu circumfero
wzaiemnie partykularną do osoby Jego addykcyą. JmX. Proboszcz
Zabłudowski, aby mię ad vota swe nakłonił, znalazł efficax me-
dium, gdy WP. zażył Interpozycyi, która z szacunku osoby WPana
iest u mnie zawsze magni valoris, gdy mi enucleabit desideria
swoie, dotychczas mi niewiadome, upewniam że chętnie propono
meo intentioni Jmci favere zechcę, zwłaszcza że sam wielkie
Estymuię JmX. Proboszcza. Teraz zaś Serdecznym affektem ści-
skaiąc WP. upraszam abyś był wyperswadowany, że nikt nie
może być barziey przychylnieyszym Sercem przy należytey Esty-
macyi.

do JMX. Załuskiego Referend. Koron. d. 11 9bris 1747.

Ukontentowałeś WP. obficie desideria moie z takiej swoiey
gdy mi raczyłeś komunikować Manuskrypt rownie pilny
iak rzadki Orzechowskiego w rekompensę onego przepisać każę
dla WP. znayduiący się w Bibliotece moiey Opus Manuscriptum
które będę wysyłał merem ex optatem mego Dobrodzieia
ponieważ nie słusznieyszego, iak aby miedzy Nami affekt się
płacił affektem, a Manuskrypt Manuskryptem. List ori-
ginalny JmX. Porzakowskiego posyłam, z którego patet że
JmX. Pilster dotąd nie był compos voti; Przyłączam Odarum
Sarbiewskiego Opuscula. U nas more solito w Typografii

Jesienne tylko fructus apparent, drukowane Rubricelle y Kalendarze, po wydaniu których, ieżeli Drukarnia tuteysza zechce co nowego y ciekawego emittere in lucem, nieomieszkam tę Hyemales fructus komunikowaę WP. piszącemu Jm tenim quovis loco et tempore &c.

PS. Poema Josephatidos odsyłam, którego Exemplarz znalezli Jchm Bazylianie tuteysi, y deklarowali kazai przedrukowaę, co zapewnie przyydzie tego Roku ad effectum. Strony Baltazara Wierszem pisanego przypt kanclerz WXL reposuit że ma Proiekt kazai Drukowaę wzne Opera Politica, które mi będąc praepeditus, alijs Mecenatibus to opus relinquit.

do Jośnie Jm Czartoryskiego Palkan: WXL z 11 glu: 1747.

Zachodzące reskrypcyje WXM petnei chciałbym zochotą, na dowod że się Jnteressowanym Sercem tyną sobie Jego satisfacere rozkazom; Jakoż ciebie ubolewam, że onych exekucya iest nad miarę możnosci moiey. Uznasz to sam WXM iako się spodziewam suo tempore, gdy Go dojdą etiam a latere relacye o racyjach dla których rozumiecie Jmwpd Biskupa Wilenski y cała Kapituła, że salvis Canonicis et Patriae legibus przypuścić wiadomą Osobę nienależy ad Stallum Canonicale w tey Kathedrze. Jeżeli tedy prawdziwa wyrazicielny Ekkuze, spodziewam się że WXM ex innata aequanimitate sua one gratiose akceptowaę będziesz raczył. Jezeli pragnę ta kowych okazyi w których bym mogł skutecznie teraz, że jestem prompto ad Nutus Jego Animo, przy należytey Weneracyi &.

do JWpnā Zienkowicza Biskupa Wilenskiego d. 16 9bri 1747

Z ostatniey nieucierpliwoscią czekaiąc momentu, ktory mi procurabit dulce dzienny uścisnienia stop WWD nie chcąc zatrzymywać kursora z Poczta spieszącego, krotko niektore suenda defero. Dla pnā Heszelly iuz iest otrzymana Prezenta, y oddesłana do zapieczętowania JWpnu P. Kanclerzowi Litewskiemu. Rację przeciwko pnā Suffraganowi Inflantskiemu posłałem do Auditora, ktory do mnie tą Pocztą pisze, że explikowac będzie one Imć Nunciuszowi, reprezentuiąc, że pnā Suffragan Inflantski spieszy do Inwestytury, chcąc intermittere ob immemoriabili tempore observari solitam consvetudinem acceptaniy a Capitulo. o Tragedyi Schyzmatyckiey nowo wyprawioney, wiem że obszernie doniesie pnā Suffragan Białoruski. Ja także okazyi wielką mam pracę zagrzewaiąc Grod, magistrat azeby hoc crimen non sit impunitum. Pan Bog mi dał że zabawkę occupationem pessimam poprawiam Seyminków Elekcyinych, z ktorych okazyi, defekt uwodzę znowu misyę renowowat. JX Pleban Mohilewski, lubo niejest Zycia securus, iednak iest bardzo oczerniony u Dworu. Niemoże snadnie emundari, chyba że WP pisać będziesz do Krola onego iustyfikuiąc. Jakoż przytym Interessie, y z okazyi recenter attentatorum a Schyzmatykow ktokolwiek iest nic summopere potrzebna, abyś WP sam pisał do Pana, bo inaczey Schyzmatycy będą nas krzywdzić y ieszcze oskarżać tak, że z miasta Protekcyi od Krola, będziem mieli perzekucyę, za otrzymaniem iakiego nowego Reskryptu. JX Biskup Płocki pisze, że limitował komissyę do przybycia Krolewskiego. List Jego iest bardzo ciekawy, ale niemam czasu, onego kazać przepisać. Da mego zas Listu potrzebuię, dla oddania convenienter tą Pocztą responsu. Siła rzeczy w tey materyi ażs będę miał do komunikowania WP za szczęśliwym tu Jego przybyciem, ktory ut acceleretur ardentissime pragnę, zawsze maiąc pro magno solatio w życiu [illegible] ustnie u stop WWD, że Jestem ad Cineres zaległą Życzliwością y powinnym Respektem. J.

A Mgr. D. André Vincent Buti Auditeur de la Srée Nonciature a Varsovie. Vilna le 11. Nov. 1787.

Pour satisfaire a votre requisition Mgr je vous envoye les points qui peuvent servir pro secreta Informatione, car pour ceux qui seront produits a la seance, ils seront faits dans l'ordre et avec les preuves qu'exigeront les Avocats du parti contraire a Mgr le Suffragant de Livonie, par consequent je ne sais pas comment ils seront arrangés. J'espere qu'on allequera les premiers points, en differant d'allequer les derniers savoir ceux qui peuvent porter prejudice a la reputation de Mgr le Suffragant, que jusque a la derniere extremité. Auresste Mgr je suis forcé de vous dire l'Histoire anecdote de tout cela pour votre Information particuliere. Ce Prelat est une Personne dont la Noblesse est fort douteuse, etant curé il s'insinua dans les graces d'une Dame a la suite de laquelle il est presque continuellement, meme aprés avoir eté fait Eveque. C'est cette Dame qui a fondeé le Suffraganeat de Livonie en sa faveur, uniquement pour lui faire plaisir ce qui est connu en Litthuanie, et il n'en faut pas de meilleure preuve, que celle, qu'elle le retient toujours aupres d'elle etant logés,

tous les deux dans un fauxbourg de Vilna ou
ils menent une vie obscure, ce qui scandalise
tout le monde universellement, et faid di-
re que les motifs de cette fondation n'ont
pas eté les plus purs. A cette heure en
procurant le Canonicat de Vilna a Mgr
le Suffragant, ou elle fait son sejour elle
veut lui procurer un Titre, pour y rester
plus plausiblement, car jusqu'a cette heure
il n'avoit point meme de pretexte de passer
son temps dans cette ville en quittant le
Diocese de Livonie ou on disoit qu'il etoit
si necessaire quand on faisoit la fondation
Voila les veritables motifs pour le quel on re
fuse de le recevoir dans notre Chapitre
car sur les autres motifs on pourroit fer
mer les yeux mais par malheur la veri-
table raison scandalise tout le monde et
pourtant est difficilis probationis, en elle
meme, quoique rien ne soit plus connu
ici que les bruits scandaleux qui courent
a cette occasion. Si vous pouvés Mgr de
tourner cela adroitement vous aurés un
grand merite devant Dieu, et oterés une
occasion d'un grand scandale dans ces

722

contrées car ces deux personnes sont la gazette scandaleuse du temps dans ce pays je vous assure que je n'ay aucun autre motif que celuy de la conscience pour vous marquer cela, Soli excepté S. E. Mgr le Nonce. Je me reserve a vous ecrire sur les moyens de faire traîner la Commission des Schismatiques car je suis extremement occupé actuellement par une avanture qui est le fruit de cette mal heureuse Comission une riche Marchande Schismatique se meurt en demandant a ce qu'on dit des Pretres Catholiques, sur cela les Pretres Russes se sont emparés de la Maison et l'ont barricadée j'ay eu beau les faire sommer de faire entrer du moins une personne du Magistrat avec deux temoins, pour savoir ce que veut la personne mourante, en protestant qu'on n'avoit point dessein de l'inquietter, si elle ne vouloit point devenir Catholique, on a refusé cette requisition avec mepris, et on en a fait de meme de celle que les Officiers du Palatin de Vilna on fait et apres eux ceux du Magistrat de la Ville, en alleguant

toujours, qu'ils ne reconnoissoient aucune autorité, que celle de la Comission et de leur Eveque Schismatique, en un mot ce sont des gens qui ne reconnoissent aucune loy en Pologne, et qui parlent insolament contre la Republ. et le Roy a plus forte raison contre l'Etat Ecclesiastique tant ils sont entetés de leur Commission, et de la Protection de la Russie qu'ils font valoir fort haut publiquement, Rien ne me seroit plus facile que de faire forcer la maison mais je crains les suites Voilà donc le tems de Crise dans le quel je vous ecris ma lettre et par consequent vous pourés me pardonner si je ne m'explique point apés clairement. je suis &c.

P. S. Je n'ay pas eu le tems dans ce tracas de faire transcrire les points en question <u>ad mundum</u> et je vous en fais Mgr mes excuses que je vous prie de recevoir

do JW. Jm. P. Sapiehy Kanclerza WWXL
z [Lw.] 18 9bra 1747 [illegible]

Poniewaz WmP. refflexye o nastepuiącey kommissyi approbowac raczysz lepszy mam teraz o tym skrypcie opinię bo dotych czas sam o nim sądzic nie umiałem, podtrzymania JkX arcybiskupa Lwo. barzo sie staram aby ten

skrypt non divulgetur przed czasem bo Disuniti y ich
Fautorowie mogliby ułożyć refutacyę lepiey tedy żeby ich
ten skrypt przy reassumpcyi kommissyi ex improviso
zaskoczył. Pisze do mnie JX Lubienski Pisarz ko
ronny że otrzymał podpisaną prezentę na Plebanią
Lutską favore JX Huszcz y że onę odesłał do rąk
oycu WMP supplikuię tedy WMP abyś onę y zapewne
trwać y przystać raczył iak nayprędzey ponieważ
nas mocno nam naprzykrza promotor personae
JXcia Podkanclerzego ad recommendationem JX Ossy
kowskiego ktory ad fugiendum okazyą wkorda niech
umieszać się powinien czy to iest sacrum czy pro
fanum, gdy to WMP uczynisz wielce obligować sobie
będziesz JX Biskupa Wilen. bo X Huszcza iest Jego
Audytor iaki nayrzadziey co ztąd Zacznie kiedy
zpowaten, chcąc się oraz przez JX Truza Xcia Pod
kanclerzego Rekomendowany od niego do Kapituły
naszey specialnie chciał otrzymać od JX Biskupa
Wilen. Inwestyturę nie wywodząc się z kierkow
swoich w Kapitule more a saeculis practicato
tandem gdy od JX Biskupa tu nie przytomnego
przez list odebrał rezolucyę że interes Jego od
władzy do zmieszania się z Kapituły chciał sobie
Zdewinkować serce Pasterskie dał JX Bisku
powi pozew do Nuncyatury ob denegatam Investituram
zaraz, którego ksiądz JX Biskup Wilen. wespoł z Kapitułą

wyrazili rationes uczynione z wtiki y wszytko to
posłali do Nuncyatury mamy tedy wielką racyę
rozumienia że od JX Nuncyusza odbierze repulsą
y o tym iestem moraliter certus supplikuię tedy
WXMPana abyś nie chciał za nikim wstawiać a mianowicie
nikomu prezenty na kanonię pieczętować
ponieważ mam tego wielkie racye chcę ie
komendować wszystkim WXMPanu które zapewne
onemu placebit ale to ieszcze iest w pewnikie
kopię listu kommissyi warszawskiey iakoteż
relacyę nowo zrobioną historyi od Dyzmaszków
posyłam za to wszytko Pan Bóg odpowie tym Jan
torowie tey nieszczęsney kommissyi która choć
by nie przyszła ad executionem iednak zawsze
po sobie zostawi siła niepomyślnych skutków
iak viperas rodentes viscera matris. Certuię
teraz tym Disunitis nauczytemy piękną rzecz że kolle
gium WXMPana zapieczętował przywileiy zaraz po sejmie
przez który każdy Dyzunit eximitur ab omni jurisdi
ctione y nie iest obligowany odpowiadać tylko wa
lesonyi tym że przywileiem eximitur od wszytkich podat
ków y od stanyi dla Deputatów który katolicy mieszk
czanie w kamienicach swoich dawać tenentur. Serdecznie
stateczny w Mitnie tragedyi posłałem do JX Gwarzynego
y do JX Nuncyusza. Zostaię etc.

724

Do JW JXa Lubienskiego Pisarza Koronnego
d. 18 9bra 1747 w Wilnie

Wielce obligowany iestem WMćP wespół z JXa Bi
skupem Wilen. tu nieprzytomnym że raczyłeś dla
audytora jego otrzymać podpisanie prezenty nakło
baney Kurskey ponawiam tedy za ten favor po
dziękowanie moie. Poniewaź Dyzunici w Pań
stwie Naszym znayduiąc się ten naiążwyczay że
w większey uczynią Wolen tym żałobliwsze forma
lności gdy ... y zmeiń recurrunt czasem directe
do Krola JMci czasem indirecte per ministerium
Rossiacum które gdyby wiedziało veritatem fakti
pewnieby za niemi tak często nie interessowałoby się
Zaczym gdy nowa ta urosła historya posyłam oryginalną
prawdziwą relacyą upraszaiąc WMćP aby osobliwie
per Ecclesiasticas personas doniesc
czy Krolowi JMci aby prawdziwą relacyą nie
wiadości katolickiey non praedeniąc fałszy
wa od Dyzunitow z komponowaną upewniam
WMćP że nie chcemy Dyzunitow interturbare in libero e
xercitio ich wiary a Republica tolerato ale trudno
nam dyssymulować gdy pod tym pretextem dziwne
excitant w Litwie tragedye rozumieiąc że quod
libet licet takim utrzymuiąc bonum ordinem
po miastach nie należy takie rzeczy tolerare nawet
naszym kapłanom gdyby tak sobie chcieli po

stepowal z umieraiącemi ludzmi, pozostawii zaś
z uwagi że nie powinni ludzie niszczy wiary
zostaszcza cum contemptu et jactura dominandi
fidei gwałtem ludzi przymuszaiąc aby w ob
dali umierali. Zatym znaydę osobę która
arendy trzymac zechce kommendarz Sketo
wicka ale trzeba wiedziec iteż dane jest Rd
skarbu y całemi kondycyami one powiedet
chcę że przypoczy komukolwiek uczynie
zostaie

do Jego Xcie Dembowskiego Biskupa Płockiego
z 18 9bra 1747 w Wilnie

Wielkich prac y fatyg Uni Pzaluię winszuię
że przez zalimitowanie kommissyi będziesz
miał respirium ad adventum Prpis. Dla da
nia Uni doskonałey informacyi o obiekcyach
iednemu Bernardynowi drugiemu karmelli
cie zadanych upraszam o kopię Memoryał
tu podanego od Imci Posła Rossyiskiego
krolowi Imci abym mogł doyść ktore to osoby
y na iakim mieysciu znayduiące się sgobi
nione co gdy mieć będę znaydę się w stanie
należytą dać informacyą Uni y sam ex parte
mea wszelkim zabieć inkonweniencyom ie

sibysię iakie zdarzyły. U nas się coraz czyściey
mnożą żałosne historye, przybieżał tu X Pleban
Mohylowski którego tylko co nie zabito z ręczney
strzelby pretendit że tego iest okkazyą zawziętość
Dyzunitów y ledwo się rezelwował powrócić do
Plebanii swoiey, ad pascendum gregem sibi
Commissum, Zostawił mi in scripto justyfika
cyą swoię którą przyszłą pocztą odeszlę WWPanu
Tu także w tym tygodniu barzo niechwalebna
odprawiła się tragedya, którey relacyą ad veri
tatis regulas in omni rigore ułożoną posyłam
wiem że tuteysze Duchowieństwo Dyzunickie
okrzyczy to nomine praepeditionis liberi exercitii
y ostatniey oppressyi zażas upewniam WWPana
że tu wszystko czyniono z wielką modestyą y
ostrożnością y ledwo większą można zażyć cyr
kumspekcyi w Państwach gdzie religio Domi
nans iest przeciwna katolickiey, upraszam
tedy WWPana aby chciał wczesnie prevenire JP
Rezydenta Rossyiskiego z tą prawdziwą relacyą
chcąc WWPan z łaski swoiey remonstrare że
to nie iest liberi exercitii praepeditio nie chciec
cierpieć Dyzunitów abusus którebyśmy nie
powinni tolerare gdyby dobre dało non Concesso

tyle chciał pozwolić w naszym Panstwie katoli-
ckim ktoby Wiary naszey, Jako to invadere
Domy umierających Zatarasowac, osoby postane
a legitima Authoritate dla wysłuchania osta-
tniey woli umieraiącego nie dopuscić nakoniec
Domy plondrowac y gospodarzow smiertelnie
chorych zonych wynosić zwłaszcza gdy ieszcze
ieżeli nie plenè probationes to saltem wielkie
indicia że niszych ludzi miec łotrzeibie chciał
by y owszem że pragnęli umierać w Wierze któ-
ra iest dominans Suplikuię takze y to ad dere-
reflexyi że to ius naturale et gentium nie
pozwala wewszystkich naswiecie narodach y że
trzeba nie tylko słuchać w takowych okolicznosciach
iedney strone ale też y drugiey, wyexaminowac
rzeczy.

Do Xięcia Jmci Radziwiłła Woie Wilen
Hetmana W W Lit 18 9bris 1744

Wyrazić tego nie mogę iak ubolewałem nad
indyspozycyą zdrowia W X Mci z ktorego rekon-
walescencyą gorąco P Boga prosić nieomieszkałem. Będę to miał zawielkie szczęście
gdy wiadomego Traktatu fovendo desiderio zdarzy
mi się okazya y onemu certare particularnie

Wysokich talentow Tego estymuiąc y mocą praw
dziwą do pełnienia rozkazow WPana applikuiąc
ktora na mnie wkłada suave onus alacri
animo fulcire vota osob zaszczyconych estymą WPana
Odnowił mi się temi dniami deffekt wnętrze ale
po tygodniowey nader dla mnie przykrey zedluta
ryi, iuż to malum cessare zaczyna, bardziey
mnie dolega żałosna historya ktora tu zaszła
prawdziwie mogę mowić że iestem inter malleum
et incudem, z iedney strony tak widoma pro
stytucya Wiary y ausus temerarius nieprzy
iacioł oney, iest nader bolesny z drugiey strony
obawiam się aby z wielkiey modestyi y cierpliwo
ści w tak trudnych okolicznościach servis pro
decoru mego y Urzędu WPana nie była sinistre
tłumaczona, posyłam WPanu tego wszystkiego pra
wdziwe opisanie upraszaiąc aby altissimo
iudicio consulere raczył u Dworu do ktorego iuż
odezwałem się w interessach Wiary ś. oraz nie
chciał insinuare choć oretenus per affidatam
personam iak będzie należało daley sobie po
stąpić, bo iak w prywatnych przytomni publi
cznych interessach chcę mieć pro regula zda
nie WPana zachowuiącego zawsze dla Wiary
mocną gorliwość dla tym ziemskiey zaś potęgi

roztropny cyrkumspekcyę ufundowany na maxymach Artis Christiano Politicae, coraz mocniey ale wielce mnie przywiązany czynią do Waszey osoby y sentymentow ktore przy tym wszytkim zawsze, y z tey takze chęci Adineres z partykularną affekcyą y należytym respektem.

B. Składam u stop JexW submissyą moią, kychlayącym Waszey moią zapytanie weneracyę. Brat moy pisze do mnie extruz swoie ktore w przyłozonym excerpcie przystaią sama ego sensibilitas iest dowodem że sobie wielce szacuie łaskę y przyiaźń Waszą.

A. S. E. Mgr Lascaris Eveque de Zenople Prevost mitré d'Olyka, Vilna le 18. Nov. 1747.

Justement quand j'etois sur le point de vous ecrire je reçois votre lettre. Les Sentiments d'amitié que vous voulés me temoigner Mgr me sont fort sensibles, et V. E. peut etre assurée que vous aurés en moy une personne qui vous est devoüée avec une amitié sincere, et une Veneration particuliere, pour vôtre vertu et vos talens; Etant dans ces sentiments vous pourés etre assuré que je feray a la joye de mon coeur si je puis etre utile a V. E. profitant de

730

l'occasion de vous rendre service et d'obliger S. A.
Mgr le Pr. Palatin de Vilna tout a la fois ce que
je desire extremement. J'ay ecrit au Gr. Chancellier
de Litt. conformement a vos souhaits pour que
l'affaire reussisse; C'est bien que vous vous
etes adressé au Pr. Vice Chancellier, mais
c'est indispensablement necessaire, qu'il ne
sache point, que je suis disposé a vous servir
car dans ce cas pour maintenir celuy qu'il
a commencé a proteger il travailleroit a
me brouiller avec Mgr l'Eveque et le Cha-
pitre en decouvrant mes intentions, ce que je
feray mais en tems et lieu avec un certain
menagement convenable, qui sera utile a
V. E. et ne me brouillera avec personne.
Mgr l'Eveque de Vilna et le Chapitre ont
pris la resolution de ne point admettre Mgr
le Suffragant de Livonie au Canonicat de
Vilna, on a deja envoyé les raisons de ce re-
fus a Mgr le Nonce, comme elles sont solides
je suis presque sûr qu'elles feront beaucoup
d'impression sur l'Esprit de ce Prelat; On va
alleguer premierement en plaidant des rai-
sons politiques, et les veritables raisons qui
sont fortes et qui interessent la reputation
de Mgr le Suffragant de Liv. ont été reser-
vées pour le cas de la derniere necessité,

par un Principe de Compassion pour l'honneur du Postulant. Dans les premieres raisons il y en a une, contraire a tous les Evêques postulants le Canonicat de Vilna, mais comme c'est une raison qu'on a allegué pro forma elle pourra facilement être levée, en faveur d'une personne qui joint au Caractere Episcopal des talens convenables comme vous Mgr, par consequent cela ne doit vous inquietter nullement. En renouvellant les assurances que j'ay de satisfaire a tout ce que vous pourrés desirer de moy, je suis avec une Veneration constante

A Mgr Buti Auditeur de la Nonciature a Varsovie. Vilna le 18 Nov. 1747

Il vous sera deja connu que la Commission est limitée jusqu'a l'arriveé du Roy, par consequent il n'y a rien a desirer sur ce point. Il faut avoir une grande Obligation a S. E. Mgr le Nonce, qui par son activité, a été aprés la bonté Divine, la cause principale de cet effet. Je vous envoye Mgr l'Histoire de la Tragedie que les Schismatiques ont joué a Vilna, je vous prie de l'envoyer a S. E. Mgr le Nonce, pour la faire montrer a S. M. de concert avec les R.R. P.P. Guarini et Ligeritz auxquels j'en ay fait tenir un exemplaire par les P.P. de la So-

ciele; Il faut que S. M. soit informée a tems de tout cela pour mettre bride a l'insolence des Schismatiques, pour ne pas ajouter foy aux faux rapports qu'on fera parceque c'est l'artifice ordinaire et veritablement l'Esprit particulier du Schisme, d'inventer des menteries effrontées pour couvrir les violences qu'ils font; C'est aussi necessaire pour que S. M. soit etat pour pouvoir repondre d'une maniere convenable au Ministre de Russie, que les Schismatiques par leurs menteries echaufferont extremement, cela seroit fort convenable que S. M. repondit a ce Ministre, qu'elle ne pretend pas faire tort au libre exercice des Disunis, mais qu'Elle ne peut pas souffrir des Insolences qu'on ne devroit point tolerer meme dans des Pretres Catholiques s'ils etoient assés malhonêtes gens et effrontés pour agir de cette façon avec des personnes mourantes, J'ay ecrit aussi a nos Ministres Polonois, sur ce point, mais mon esperance se fonde principalement sur les remontrances de S. E. Mgr le Nonce jointes a celles des personnes d'Eglise accreditées Je suis &c

Relation jointe a la lettre precedente.

Le 10me de ce mois de grand matin le Vicaire des Grecs Disunis de Vilna, vint ches moy se plaignant, de ce que les P.P. Carmes s'etoient emparés de la maison, d'une Bourgeoise de Vilnee appellée Sezna, ne permettant a aucun de ses proches de Religion Disunie d'approcher la malade, quoiqu'elle desirat ardament, de mourir dans la Religion qu'elle avoit jusqu'ici toujours professée. Voulant donc etre exactement informé des Intentions de cette malade, j'y envoyay dans le meme instant deux Gentils hommes, gens dignes de foy, leurs enjoignant de demander a la malade elle meme: quelles etoient ses Intentions? Surqu'oi ils m'ont faits le rapport suivant; Qu'ils n'avoient trouvés aucun Carme dans la maison, hormis deux qui etoient dans la basse Cour, parcequ'e, les Moines Disunis Russes, etant entrés les premiers dans la Chambre de la malade, les avoient chassés, quand ils etoient venus, qu'outre cela ils avoient trouvé le lit de la Malade entouré de gens de sa famille disunis, et des Moines de cette Religion, que s'etant approchés de la Malade ils lui avoient demandés, si elle souhaitoit un Pretre Catholique? que la dessus elle avoit

734

repondue qu'elle le desiroit. Une heure apres cela les P.P. voyant que les Disunis etoient etoient accoutumés a resister a la Jurisdiction Ecclesiastique, eurent recours a la Jurisdiction du Palatinat d'ici, provoquans le Bracchium Sæculare se plaignants de ce qu'ayant eté appellés par ordre expres de la Malade, qui vouloit revoquer ses erreurs et mourir dans la foy Catholique, Chose que defunt son mary avoit fait l'année passée de la meme façon, qu'ils avoient eté repoussés ignominieusement par les Moines Disunis. Les Officiers de Justice du Palatinat, suspendant leur resolution, vinrent en absence de Mgr l'Eveque de Vilna chés moy avec les P.P. Carmes, pour prendre de concert les mesures necessaires dans cette affaire, Surquoi nous conclumes, d'envoyer de ma part, et de celle de la Jurisdiction du Palatinat des personnes seculieres, a la Maison de la Malade, qui devoint lui demander distinctement, en absence tant de nos Ecclesiastiques, que des Moines Disunis, en quelle Religion elle vouloit mourir? et de quel Pretre elle vouloit se servir d'un Catholique ou d'un Moine Disuni? Ce que ces Personnes Deleguées, ayant voulu executer, les

Moines Disunis s'opposerent de façon qu'ils ne purent approcher le lit de la Malade, au contraires un des Deleguès Procureur du Grod s'etant plus presse vers le lit de la malade un de ces moines s'emporta jusqu'a le lui defendre avec un Crucifix d'argent, duquel il le blessa considerablement a la main et la mit en sang; Les Deleguès voyant qu'ils ne pourroient pas faire cette perquisition devant les Moines Disunis, qui ne bougeoient pas du lit, sans les faire sortir par force, s'en retournerent avec le Procureur blessé a la main. Pendant ce tems la les Moines Disunis, apres avoir ramassés plus de monde de leur Nonunion autour d'eux, barrerent la porte de la Maison, avec des grandes buches de bois, dans la ferme resolution d'en defendre l'entreé Armata Manu non seulement aux Pretres Catholiques, mais aussi a toute autre personne, qui leur pourroit être envoyeé, par les Superieurs Ecclesiastiques ou Seculiers, ce qu'ils ont aussi effectues; Parce que leurs ayant tout de nouveau delegué a 3. heures apres midi des Officiers de la Justice du Palatinat, avec le

736

Bourguemaitre et le Notarie du Magistrat de Ville, ils leurs ont tout de nouveau refusé l'entreé leur criant par la fenetre qu'ils ne veulent ni qu'ils sont obligés d'être obeissants a aucune Jurisdiction Ecclesiastique hormis a leur seul Eveque Disuni de la Russie Blanche Et qu'ils ne reconnoissoient aucun forum, que la seule Commission de Varsovie, tenants de plus beaucoup d'autres discours, tres injurieux a la Religion Catholique et a la Nation Ces contestations durerent jusqu'a la nuit en presence d'un grand concours de Bourgeois et de peuple Catholique, qui auroit pu tres facilement forcer la maison, si je ne l'avois defendu severement, avec le Magistrat du Palatinat, craignant qu'il n'y eut du sang repandu, et tachant d'eviter par la, de nouvelles plaintes, Quoique nous fussions tous bien informés, ce qui se demontrera par l'Inquisition, que la Malade souhaitoit ardament d'être Catholique, et qu'elle avoit elle meme, envoyeé prier les P.P. Carmes. Comme aussi les Disunis craignant, qu'a la fin ils n'eussent accês auprês de la Malade, par une audace inouie, la transporterent a Minuit dans leur Couvent, aprês.

qu'avec l'entrée de la nuit tout le monde s'etoit retiré, de devant la maison, c'est dans ce Cloitre ou la malade est morte comme l'on dit entre leurs bras a 9 heures du lendemain matin, Notandum que les Moines désunis, ont bu toute la nuit dans la maison de la defunte et en ont enlevé beaucoup d'effets. Cet exemple n'est pas le premier, ou sous pretexte de conserver le libre Exercice, et de la Disposition a la Mort des personnes de leur communion, ce que personne ne leur empeche, ces moines Disunis entrent dans les Maisons, s'y barricadent, refusant l'entrée aux Pretres Catholiques, qui y viennent avec des persuasions modestes, evitant soigneusement toute importunité, et meme a ceux qui sont requis par les malades pour les disposer. Enfin apres le decês de ces gens, ils pillent leurs maisons. Meme apresent prenants de jour en jour des licences plus effrenées, ils commencent a trainer par force dans leur Couvent, les malades qui sont au lit de la Mort, et qui desirent de se convertir a la foy Catholique; Ors que cette femme defunte souhaitoit de se faire Catholique, en voilà les

preuves. Il y a des temoins qui deposent sous serment, que la defunte quelques jours avant sa mort, et meme cidevant, a dite plusieures fois, qu'elle vouloit imiter feu son mary, qui a l'Article de la Mort fit appeller des P.P. Carmes Dechaussés se fit et mourut Catholique; Que la Defunte outre les funerailles a faite a plusieurs reprises des Obseques a son Mary chez les Carmes, en faisant dire un grand nombre de Messes, pour le repos de son ame, Enfin que peu de jours avant sa Mort, elle ordonna que quand on la verroit foible, on appellat au plus vite les P.P. Carmes pour la disposer, ne voulant pas faire cela a tems, pour ne point etre inquietée dans sa maladie par ses proches et les Moines Disunis. Mais ce qui rend le plus grand temoignage ladessus, est que les Moines Disunis n'ont point admis l'inquisition, et ont entrainé sans compassion la pauvre malade hors de la maison, ce qu'ils n'auroient pas eu raison de faire si ils avoient eté sûrs que la malade veut mourir dans la Communion des Disunis.

Iaz sama relacya po Polsku uÿdziona y posłana do Dworu y niektorych ex magnatibus.

d. 10 praesent. barzo rano przyszedł do mnie Wikary Dyzunitow Żaląiąc że Xża Karmelici Bozi Dom mieszczanki Wileń. Iezney nazwaney opanowali y nikogo z krewnych Dyzunitow do niey nieprzypuszczaią chociaż ona pragnie w dawney Religii umierać. Chcące się tedy o Intencyi Chorey Informować wyprawiłem zaraz dwoch ludzi Szlacheckiego stanu wiary godnych, zlecaiąc onym aby się samey chorey pytali o Iey Intencyi ktorzy mi ten raport uczynili że żadnego Karmelity nie znaleźli w kamienicy ale dwa tylko znaydowali się na Dziedzincu, bo ich Czerncy pierwey wszedszy do Izby chorey uprzedzili, y przychodzących wypędzili. że znaleźli tę chorą Dyzunitami krewnemi y Czernicami otoczoną y że przystępiwszy do Chorey pytali się Iey ieżeli chce mieć Xiędza Katolickiego y że na to odpowiedziała pragnę, w godzinę potym Xięża Karmelici recurs uczynili, wrzedząc że Dyzunici zwykli Iurysdykcyi Duchowney się refragari do Grodu invocando brachium seculare y żaląc się że będąc wezwani z wyraźney woli chorey chcącey rewokować y umierać w wierze katolickiey, coraz przecież od Roku zmarłey w podobnych terminach uczynić byli odpędzeni od Czerców Dyzunitow. Im pp Grodowi

suspendowawszy rezolucyę do zmieszczniaszę ze
mną w absentia Jmpana Biskupa Wilend. ad hunc
effectum do moiey rezydencyi przyszli wespół z XX
Karmelitami, Conclusum tedy aby y odemnie y od
Grodu naznaczone osoby swieckiego stanu poszły
do kamienicy Chorey y oney powtornie zwłaszcza w
absentia Naszego Duchowienstwa y Czerców Dy
zunitow pytali się w iakiey wierze chce umierać
y kogo chce teraz użyć czy kapłana katolickiego
czy Czerca dyzunickiego, co gdy delegowane
osoby chciały uczynić, Czercy do tonka onych
nie dopuscili y owszem JP Downarowiczowi Regen
towi Grodz. Wilend. chcącemu urgentius do tonka przy
stąpić czernice niedopuszczaiące krzyżem
srebrnym znacznie ręke obrazili y okrwawili.
Widząc tedy że nie można było tey Inkwizy
cyi uczynić przy Czercach, ktorzy ustąpić nie
chcieli y tego nieuczyniliby chyba aż będą
gwałtownie wyprowadzonemi, wrocili się Co
missarii y JP Downarowicz z raportem.
Ktoremu tez sami Czercowie zebrawszy więcey
Szyzmatykow w rotz kłodami zatarasowali bę
dąc w mocney rezolucyi armata manu niedo
puszczać nietylko kapłanow katolickich, ale tez
y osoby od zwierzchnosci Duchowney y swieckiey wy
prawione, iakoż to skutkiem wypełnili, ktorym
Delegowanych odemnie y od Grodu o godzinie trzeciey

z południa iakoteż Burmistrza y Pisarza Magistra
towego nie dopuszczaiące do kamienicy y z niey
przez okna oświadczaiące że niechcą y nie po
winni się posłusznemi tylko swemu Biskupowi
Białoruskiemu y że inszego sądu albo zwierzchno
ści nad sobą nie znaią oprocz kommissyi
Warszawskiey, siła innych dyskursow uszczy
pliwych, wierze y narodowi dotyczące. Ta konkluzy
cya trwała do nocy w presencyi wielkiego mno
stwa ~~ludu~~ Mieszczan y ludu katolickiego ktory
łatwo mogły dobyć kamienice gwałtownie ale
myśmy to pod karą surową zakazali obawiaiąc się
krwi rozlania y unikaiąc nowych kwerell
chociaż iuż nam było dobrze wiadomo co y z In
kwizycyi patebit że chora chciała być katolicz
ką y że sama kazała prosić do siebie Xx Kar
melitow Jakoż dyzunici obawiaiąc się aby się
kiedy kolwiek do niey niedocisnęli niesłychanym
postempkiem gdy za nastompieniem nocy wsz
scy od kamienicy odstompili parafie, chorą letka
kiedy Białorusowie o pułnocy do swego klasztoru
ru przenieśli ktora ut asserunt w ręku
natenczas mięsem odzieniąc zaraz umar
ła. Notandum że iuż Czerwy Szyzmatycy całą
noc pili w kamienicy y z niey siła rzeczy po
wynosili iako mamy relacyą Jakoż iuż to nie

pierwszy przypadek że sub praetextu zachowania liberi
exercitii y dyspozycyi swoich Dyzunitow, ktorey
im nikt nie broni, Domy nachodzą w nich zaś
taraszuią kapłanow katolickich nie tylko cum
modesta persuasione przychodzących ale też
y nawet od chorych proszonych odpędzaią y dele-
gowanych od Zwierzchności nie dopuszczaią a
nakoniec po śmierci Gospodarzow Domy plondru-
ią teraz zaś coraz więcey sobie pozwalaiąc
zacych ludzi chorych lethaliter nawrocenia
do wiary Skatolickiey pragnących do klasztoru
swego gwałtownie przeprowadzać. Że zaś ta
osoba zmarła chciała być katoliczką tego do-
wody że są świadkowie wyznawaiący pod przy-
sięgą iż mowiła przed śmiercią kilkodniami
y dawniey że chce naśladować męża swego ktory
in articulo mortis przyzwał karmelitow bosych
y został katolikiem. Że temuż mężowi swemu
oprocz pogrzebu u karmelitow rożnemi czasy
exekwie sprawowała liczne msze s: za dusze
iego zakupowała. Nakoniec że prosiła kilka
dniami przed śmiercią aby gdy słaba będzie
proszono dla dyspozycyi do niey xx karmelitow
niechcąc tow czesnie czynić aby w chorobie
nie miała infestacyi od krewnych dyzunitow
y od Czercow. Naostatek y to samo dowodem

że Cerkwi Inkwizycyi nie dopuszczali a zatem mie chorą bez kompassyi z domu wywlekli czego nie mieli by racyi czynić gdyby mię dziedz. że chora użyna iż chce umierać w Dyzunii.

Jaśnie Wielmożny X Koadjutor Wileński do JaśnieWielmożnego P. Ogińskiego Kasztellana Trockiego z 23 Xbr 1747.

Konformuiąc się rekwizycyi WmP. posyłam mu akt limitationis kommissyi, wespół z reskryptem Królewskim przyłączam także na rozkaz Jego kopię listu mego do JX Biskupa Płockiego pisaną z okazyi wyszłego reskryptu favore Władyki Mohylowskiego. Za zbliżeniemsię tu JX Biskupa Wileń. do tych czas jeszcze nie przytomnego, nie omieszkam onemu przypomnieć et insinuare desiderium WmP. strone wiadomego konsensu. JmX Kanonik Białłozor godny Siostrzeniec WmP. zaczął studia swoie przykładnie w seminarium Księży xxxx, JmX Missyonarzów ma mieć kazanie pro festo Immaculatae Conceptionis, więcej nie maiąc ad defferendum z dawnej glorior Nowiny że iestem z jednostayną przywiązaniem przy należytey Weneracyi.

Do JaśnieWielmożnego X Szembeka Arcy Biskupa Lwow.
z 23 9bris 1747 w Wilnie

Ponieważ mnie niektóre doszły particularitates

ktore sądze godne aby były WMP. kommuni kowane, więc one posyłając tonuże klaryga cyę o moiey nieodmienney do usług WMPana appli kacyi, ex impulsu ktorey cokolwiek mi przy chodzi na myśl sposobow, wszystkich tych Za żywam, do usłużenia mu wtym co WMP. do brzy Jego przyiaciele y sludzy życzą zca tego serca między ktoremi zczę znayduię pałam zthym glorior piszącę na całe życie z należytą weneracyą.

do JWMP. Massalskiego Kasztellana Wilen. z 25 9bris 1747 w Witnie.

Skoro mie doszła relacya że niektorzy JMP. Zasta wnicy Zmuydzey chcąc uniknąć lustracyi w dobrach ktore possident exkuzowali się że nie byli od naszey Linii requisiti zaraz pisałem do JmX Kommissarza mego onemu zlecaiąc aby wespoł z JMP. kommissarzem JMP. Starosty Wolkowyskiego rekwirował otto spolnie JMP. Zastawnikow, a w czasu renitencyi aby na onych spolnie także zaniosł manifest y dotychczas wszystko to stać się iuż musiało. Expedyinie cały od tak dawnego czasu lustracya w tych dach może dostatecznie y własnie iak od oney remonstrować JmP. Jeśli Wołkowo. Statum tey fortuny et bonitatem fundorum iakoż nato

iest unice naznaczona tanquam adaequatum medium w Warszawie obmyslone; nie wiem tedy w tam miałby czynic Sztafeta Komiss. ktoremu bronic niechce y nie moge aby przeieżdzaiąc przez Szkudy iakie chce brał informacye a latere de statu tey Maiętnosci, ieżeliby zas to miał czynic cum illis Solemnitatibus ktore zwykli kommissarze zachowywac iuz by to była druga kommissya do expedyowania ktorey bez konsensu Brata mego accedere nie moge tak z racyi ze w konkluzyi Warszawskiey nie iest stipulata powtorna kommissya, przed zaczęciem kompromisu iakotez ze in hoc casu bylibysmy obligowani zesłac osobe rownaiącą się authoritate et talentis JW. Starosci Komiss. co w tak krotkim czasie wynalesc nie iest rzecz zbyt łatwa osobliwie upatruiąc aby ta osoba miała zacel pryncypalny nie dac okazyi do kollizyi miedzy z pokrewnionemi Domami, co zeby Wm. rekomendowałby ani komunia JW. Starosci Komiss. nie wątpie. Poniewaz zuto zenia Inwentarza z specyfikacyą liczby Synow iako zachodzą mie nie płonne relacye mogła by subsequi z spolną szkodą oboch Linii de Zolacya Maiętnosci Szkudzkiey, przez wzięcie poddanych coz się stac nie moze etiam sine gra

vamine Conscientiae Dziedziców daiących okazyą do
wyproszenia ludzi w kray zagraniczny heretycki
zarażony. iestem tego zdania że na takąż szkodę
y na punkt do sumnienia regulujący się indif
ferenti oculo patrzy nikt nie może. Będąc
plusquam certus że gdy WMć Pan doskonałą o tych
okolicznościach odbierzecie relacyą od swego
komissarza tego pretendować nie będziecie.
Te tedy zdanie z omni candore wyrażaiący
upraszam uniżenie aby słuszne racye
moie były aequanimiter et gratiose akceptowane,
oraz tęż zaswiadczenie że chcę być
zjednostaynie na całe życie addyktny przyna
leżytey Weneracyi.

do JmWmć Sapiehy Wdy Podlaskiego.

Niezmiernie ubolewam nad słabym zdrowiem
xiężny Jeyl o ktorey rekonwalescencyą sam z
licznym orszakiem Duchowieństwa P. Boga
supplikuię, spodziewaiący się że y WmP. y nas
wszystkich w krotce dobroć Boska consolabitur
wesołą nowiną o melioracyi zdrowia Xżney Jeyl
Brzeszcza posłał Jmć kanonik Łopaciński
kommunikował WmP list JmP Kasztellana
Wileńs. na ktory respons posyłam. wszystkie
te Chmury denotant blisko następuiącą burzę

na ktorą trudnozię przamunisi nam z tom w tak wielkiej odległości chcieyj tedy Wml stko ro mu czas y interessa pozwolą myśli o prędkim do nas powrocie bo natym cardo rei fundatur rozumiem że y zdrowiu Dzyształtowo nozrobi succurrere in hoc climate niżeli w tamtym pięknym y obfitym ale zapadłym krain. To wyraziwszy przyrzeczenie mieć szczęście prędko amplecti Wml y swoim cieszyć się kompanii którego także oddaięcie zostaię.

Do Jm X Kyłły Prokuratora OOBm.

Na list Wml grato animo przyięty dla wielkich zabaw moich nie przyszło mi prędzey odpisać co teraz wypełniam dziękuię za łaskawą pamięć wielce się cieszę że z tej kresu do unionis iako też y promocyi ad gradum Metropolii osoby Jm X Arcybiskupa Wołłowicza Zaczynaią fluere prosperiori cursu odebrałem tę wesołą nowinę directe od e Dworu. To wyraziwszy rekomenduię się z modlitwami oraz upewniam że iestem.

do WJ. X. Zaspowinskiego Kanonika Wilenskiego
dnia 28 grud. 1747.

Odebrałem WM. List JP. Chmary, takoż y dwa listy do mnie
pisane, głów barzo rozumnych, dicunt ambages, Providee
że JP. Xędz Podlaski nawet post praefixo termino nie stanie
Jeszcze Xędz Wilenski pisał do mnie z zwykłym affektem
przytym barzo zelozé przeciwko Schizmatykom, jako wi=
dzę chciałby, ażeby JX. Konsistorz sądził, chociaż ma przen
cyę ex parte sua [illegible] żarliwie agenda agere. Sprawa JX.
Suffragana Inflantskiego mi remitti ad primam instan
tiam do Officiała y do Kapituły ex Decreto Nunciatury
Czekam prędkiego powrotu, oraz zostaię.

do JMPP. Siwopsiena Starosty Lidzkiego dnia 2 stycz.
1747. z Wilna

Przychilnych WM. dla mnie y dla Domu mego Sentymentow
oświadczenie, z wdzięcznym przyimuię sercem, życzę
sobie mieć okazyę, ukontentuiącym mogł skutkiem probo=
wać, że pamięci świętey Przyiaźni z ś. p. JPP. Marszał=
kiem Nadwornym z zacnym Oycem WMci, oraz Partykularna
Estymacyia, piękney Talentow osoby WMci czyni mnie
na zawsze z osobliwszą obligacyią

do JOXJMci Radziwiłła WX. Wilensk.
dnia 2 Decembr. 1747 w Wilnie

Nowy dowod łaskawego serca WXMci dla mnie w przy=
słanym mi Sygnecie, nowe na mnie wkłada wdzię=
czności ~~obligacye~~ obowiązki, upewniam że to Insigne przypomi=
nać mi będzie Zabrane na całe życie obligacyę

skarbić sobie nie ustannie łaske WXMci do osoby
ktorego prawdziwą Weneracyą y partykularną
Życzliwość iest głęboko w sercu moim wyrysowana
na indelebili na zawsze Charaktere, Żarliwość
WXMci w interesie ktory tangit animae et securita
tem internam, wielkie mi przynosi zbudowanie, ia
koz wątpić nie trzeba że WPan sciągniesz na sie
bie hoyne Błogosławieństwa Boskie y generalny
apud Conciues estymacyą tak chwalebne y wysokie
pokazuiąc sentymenta. Od wydania cytacyi ad offi
cium wstrzymaliśmy się z tey reflexyi że to wiemy
z experyencyi, iż Dyzunici zwłaszcza po naznaczo
czoney nie dawno kommissyi w żadnym subsellium
stawać niechcą pozostawiwszy w Duchownym. Z tym
wszystkim lubo to praevidemus iednak JXa Biskup
każe onę intimare dla pokazania że sąd Du
chowny czyni z siebie co może. O Tragedyi ktora
się tu recenter stała doniozgę pisałem do Dworu
iakoteż do JXa Biskupa Płockiego pierwszego kommis
sarza aby remonstrował Ministerio Rossiaco że
tuteysi Dyzunici pod protextem utrzymania się in
libero exercitio Religii swoiey siła sobie pozwalaią
per fas et nefas postępuiąc. Na dowod czego wkrot
ce będzie opisana series rożnych, od lat kilka popeł
nionych excessow pod pretextem liberi exercitii kto
rych y sam Dwór Rossyiski nie pochwaliłby gdyby
miał o wszystkim prawdziwą relacyą y nie był delusus.

twierdzami Jezuitów ktorzy wtedy naybardziey skar-
żą się y lamentuią gdy się przeczuwaią że [illegible]
przewinili, Tych tedy excessow seriem iak będą
ułożone nie omieszkam komunikować WXMci
wiedząc że remonstracya WXMci Dworowi et Mi-
nisterio przymowana, będzie medium nayskutecznieysze
sze do ustrzymania zbytecznej licencyi Jezuitów,
Co także JXX Biskup Wileński ex parte sua uczyni
ktorego y ja more solito sequar vestigia, ale naj-
cest potrzebna pro fulcro spolna remonstracya WXMci
o ktorą zaniesioną Mego wczesnie uniżenie upraszam
Co gdy WXMc przestarcie będziesz raczył iako Ducho-
wna osoba odważnie wydać approbacyę ad Lar-
gitorem omnium bonorum prosząc Dobroć
Boską aby millenis benedictionibus suis płacił
WXMci sentymenta Jego, pełne staropolskiey cnoty
y pobożności, osobliwie zachowuiące go w dobrym
zdrowiu o którego pomyślney konserwacyi życzę
sobie często odbierać publico potrzebną a dla mnie
zawsze wesołą nowinę. Teraz piszę się z dozgonną
addykcyą przy nayglębszym respekcie

Do JW Xiężnia Podkom WXL
ut supra.

Ponieważ JMX Wizytator ktory temi dniami ztąd
wyjeżdża iuż w Litwie stanowczo zacząć [illegible]
ustrzymać JMX Kanonika godnego syna WXMci

iezeli wszere do Warszawy nie wyiachał do przyięcia onego iazai te rade Pakerzo beneplacito WM P. oddawszy onemu moie zostaię Wenerawszy Zamiad ozemlw prawdziwej moiej do usług WM P. ochoty oraz iezeli znaydziesie, adlatus WM P. Kanonik onemu kłaniam y o moiey upewniam addy kcyi którey wyzzamiem że iestem Constanti Culto.

A Mgr. Buti Auditeur de la Nonciature a Varsovie Vilna le 2. Dec: 1747.

J'ay expedié l'examen de Mad.^e la pretendue Towianska. Soli. par des raisons qui regardoient son propre Interest j'ay été obligé de me servir du Notaire qui est suscrit dans l'acte, et de ne pas retoucher qu'en partie ce qu'il avoit dressé, d'autant plus que je voyois que ce qui est le principal dans cette affaire malgré le Style embrouillé du Notaire, paroissoit fort clairement, savoir que la personne examinée n'a jamais été enlevée et qu'elle a une forte intention de vivre avec son pretendu epoux d'apresent. Ne vous etonnés donc point Mgr du peu de precision que vous trouverés dans l'acte, qui pour le gros de l'af

faire vous instruira suffisament. Je suis
trop occupé cette poste pour pouvoir
repondre apresent a la tres gracieu-
se lettre de S. E. Mgr. le Nonce. Je m'
acquiteray de ce devoir l'ordinaire qui
vient. J'assure en finissant cette lettre
que je suis avec un veritable attache-
ment et une Veneration particuliere

A S. E. Mgr. le Comte Archinte Arch. Eveque
de Nicée Nonce du St. Siege Apl. en Pologne
Vilna le 9. Dec. 1747.

Je felicite V. E. de ce qu'Elle est venue a bout
de faire limiter la Commission sur les gri-
efs des Disunis, comme V. E. a eue de grands
obstacles a surmonter, c'est visible qu'Elle
a eue occasion, d'exercer tous les hauts
talents que le Sgr lui a donnés, ce qui lui
a procuré un grand merite devant Dieu
et une augmentation de l'Estime Univer-
sel dont V. E. jouit dans l'Esprit de ceux
qui ont l'honneur de connoitre son grand
merite personel. Pourvuque la limitation
de cette Commission dure jusqu'à la Diette
Prochaine on pourra assurement trouver
des moyens, pendant cette assemblée ge-
nerale et les arranger avec V. E. et le Col-

lege Episcopal, en en faisant un projet, de
telle façon que la puissance Voisine, pour-
rat-etre contente, et les loix de l'Eglise et
de la patrie observés dans l'exacbitude
qui est due, ce qui certainement n'est point
impossible, quand meme on metteroit pour
base de remplir les engagemens pris avec
la Russie par les traités qui ont été stipulés
qui exigent de la Pologne que les Schis
matiques soyent conservés dans la li-
berté de l'Exercice de leur Religion, sans
nous obliger a beaucoup de points, que de
mande la Russie, et qui ne sont point en
fermes sous cette clause, cela pourrat-
etre demontré, quand on entrera dans
la connoissance de ces pretensions en
détail. Comme Mgr l'Evegue de Vilna
ne refusera l'Investiture certainement
que dans les seuls cas que les personnes
presentées n'auront point les talens
requis. Je supplie V. E. qu'elle veuille
nous accorder sa protection en cas de
necessité. Je finis en felicitant V. E.
sur les fêtes prochaines, en souhaitant
que l'année suivante, et un grand nom-
bre d'autres, abondent pour elle en

757

toute sorte de prosperités et de contente-
ments, accompagnés d'une elevation
a un Rang dans l'Eglise de Dieu pro-
portionné au grand Zele de V. E. et a ses
eminents talents. Et je me recommande
a la grace et a la Protection de V. E.
que je veux meriter etant avec une en-
tiere soumission a ses ordre et le plus
profond Respect. &

do JW. JmPana Pana Starosty Chweydanskiego dnia 9 xbri 1787

Prawdziwey addykcyi ku WPanu weneracyi y szczerey Miłości pełnych Sentymentów, które
wyższe miłością uprzedzić nie dam, y stateczną moje uszanowaniu
raz za razem przy każdey okazyi, który tym pryncypalnie w życiu
głównie pragnę, że mi powiem, że WPanu cita voveo optima, ut
non possim meliora, życzę z całego Serca, aby każda Intencyja
WmPana pomyślny et delectata sukcess. Podczas niedawno odpra-
wionych Seymików Elekcyjnych, chociaż sforme pracowaliśmy
z JO X. Jm. Wdą Witensteine, jednak przedemną explikowaćsię nie
chciał o Intencyjach swoich strony promocyi do Laski naszem
pewnego Trybunału przyszłego Marszałka. Ja zaś jeśli te Fasces
cedent meritis WPana, wielce sobie tego winszować będę, znając
Jego dla oyczyzny aequanimitatem, oraz na Dom mój z sobą nie
raz multiplici Pangiemi nexu a Familii skollegowany
wzgląd łaskawy, jako też y na mnie Samego. O którego dawniey
kontynuacyję upraszając, upewniam że jestem z dozgonną
addykcyją przynależytą weneracyją

P.S. JmPanu Dobr. submissyję moją składam, Uniżony
ukłon zasyłając JW. Starostwom.

do JWJmP Sapiehy Kanclerza WXL
d. 9xbri 1747 w Nitrie

Rozgłoszony rumor o znaczney indyspozycyi zdrowia WmP iak mię przeraził opisać tego nie moge ale mie doskonale pocieszył list WmP, ktory poczta odebrany będąc dowodem y tęskawey [illegible] dla mnie pamięci et integritati zdrowia WmP o ktorego konserwacyą żywe sollicitudines mieć nie ustanę, poki się nie dowiem o powrocie WmP z zapadłego kraiu Węgierskiego z ktorego niech P Bog iak nayprędzey wyprowadzi WmP, zbliżaiąc go do naszey Litewskiey, gdzie łatwiey można consulere zdrowiu w czasu potrzeby. Za przysłanie prezenty na Plebanią Łunską dziękuię iak nayunizeniey wespoł z JX Biskupem Wileń. Kopię listu JX Biskupa Płockiego pisanego do JmXiędza Podkanclerzego Koronnego posyłam iezeli ten list będzie explicatus fideliter maiestati może meo sensu, animum Religiosissimi Regis permovere. Za deklarowane exemplarze swadny dziękuię iak nayunizeniey, gdy się WmP zbliżysz do Litwy nie omieszkam o kęcą ne taxe oneg[illegible] przypominieć, y należyć adres obmyślić, z ktorymi te xiążki także nie kiedy iak przeszłe przez JP Butharyna wyprawione do rąk moich pervenerunt. Na inny

sporyyz zdrowia Xiężny JMci Wdziny Podlaskiey barzo
ubolewam. Brat moy w tym punkcie wyraża
w listach do mnie pisanych żywe sensibilitates.
Blisko nastempuiącym swiętom Winszuię WMSc
y Xiężnie Dobrodzce życząc aby kolikrotnie za
uszczęśliwieniem tym fundamentem zawsze po
myślnych w dłuższe lata sukcessow, oraz piszę
się znalezc[?] ad cineres respektem.

Do JW JMci Sapiezy Wdy Podlaskiego
d. 9 Xbris 1747.

Jestem sensibiliter dotknięty relacyą o indyspo
zycyi zdrowia Xiężnej JMci y tym goręcsze [illegible] Boga
proszę dobroci Boskiey o prędką oney rekonwa
lescencyą. Doszła mię też fama że Xiążę JMć Wda
Wilenski zupełną postępuiąc konfidencyą miał
nieco cedere JMci Pisarzowi Polnemu ale ta interessan
gwine [illegible] dyspensyą more solito obrocił się
w dawną poufałość y przyiazń, czego y nam
życzyć potrzeba, gdy się w takowych znayduiemy
Konjunkturach że siła mamy zacnych Familii
w X Litt na nas obruszonych pomocy zaś y
wsparcia spodziewać się nie można chyba
z łaski Bożey od osob bliską kolligacyą
z nami złączonych oraz odważnego postarania
y industryi, co wszystko barzo tu mię sporo

gdzie gdy Ja ieden w tym kraiu znayduię się, w obligacyi reprezentowac całą Familię naszą pokornie upraszam y zaprzysięgam [rownemi] w własnemi Interessami, żebyś okoliczności samego WMPana znane, abyś starał się iak nayprędzey w ten kray pospieszyć, tak z racyi że takowe możesz lepiey consulere Zdrowiu swemu w Warszawie albo in Vicinia, iako tez że interessa Litewskie potrzebuią pilney attendencyi, które że rowne są dla Samego WMPana importancyi iako koronne wiem że to sam osądzisz gdy zechcesz one altissimo judicio suo ponderare. Kombinacya wszędzie Nullatenus zwleczona być nie może ani tego zwłoki potrzeba widzący że coraz większe wszczynaią się dyffidencye, y ponowione oblig[acye] coraz bardziey do Domu Naszego przygasit przyiaźń, trudno tego nam samym nie znać co iuż nie iest sekretem w Litwie. O przyszłym zięciu trzeba także mocno myśleć y zięcia Woiewode Wileńskiego usilnie prosić odrzuciwszy wszelkie dyffidencye aby skolligowaną Familię naszą chciał swoim dłużey kredytem, Gdzie to medium nie zdaie się WMPanu czekam lepszego, ale wszystko przestrzegam że dum Romae consultitur Saguntum Capitur, zwłaszcza że to iest pewna regula juris naturalis

Zawsze starając się o to aby pedniż zię maxyma
sape premente uno fert illus alter opem
Z jako okoliczności optandum dla Domu naszego
abyście WMśćP w o tym ułożyli Planke
między sobą solide et pacifice przyszłego
Trybu Zalzai proszę P Boga aby WMśćP
dał spiritum Consilii czekam prędkiej iż
hoc puncto Informacyi bo w krótce upłynie
tempus acceptabile Ułożenia Sejmików
Deputackich. Piszę się Constanti Veneratione

Jegomości Koadiutor Wilenski do Jegomości Dembowskiego
Biskupa Płockiego 16 Xbr 1747. w Wilnie

Nie mogę doskonale wystawić żalu WMśćP który ze
dwóch korrespondencyi jego przeszłej y teraźniejszej
pocztą odebranych tak znacznie suum spargit dupler
dorem, Zaczynam przy zaczynającym się Roku tym
ardentius fundo Voto aby summus Pontifex secun
dum ordinem Melchisedec konserwował w długie
lata przy pomyślnej sukcessyi WMśćPana iako szcze
rum wielce potrzebne Kościołowi Bożemu y
Oyczyznie. Dwa listy WMśćP do JMści Podkanclerze
go Koronnego barzo mi się podobały, osobliwie
pierwszy w którym querellas Katolików wykłada
WMśćP clara et optima Methodo życzyłbym go
kazać przetłumaczyć po Francusku y posłać JMści

Nunciuszowi dla dwoch racyi, Pierwsza aby miał
informacyę iak repraesentare majestati et Ministerio
nostro skargi Katolików, iakotez aby miał arma
pro deffensione onych certuiące z Ministrem sąsiedz-
kiej Potencyi, druga tego racya aby tym doskonaley
był zkonwinkowany, że Biskupi w Polszcze cy-
nią z siebie co mogą, utrzymuiąc interessa Wiary S.
Miałem wielką ochotę sam się podiąć tey Ra-
Dukcyi, ale tego nie ważyłem się czynić bez Woli
WKM. Ustanowienie Kommissyi partykular-
ney mego sensu też same przyniosłoby kwestye
które z okazyi kommissyi naszey przed ony limity
wszczęły się to iest czy mogłaby ustanowiona być
suis Ordinibus Regni kommissya bez wyraźney
konstytucyi, iako należytego dla siebie fundamentu
czy może znowu to subsellium forum Competens
sprawom Dyzunickim konstytucyami naznaczone
idą w Litwie Trybunał Główny, a in nonnullis casibus
fori compositi, chyba tedy trzebaby ustanowić kom-
missyą praecise in causa facti Poddanych Ekonomii
Mohylowskiey iakotez mieszczan oraz Popów Dyz-
unickich Wileń[skich] bo na takie osoby kommissya
bez uszczerbku może być naznaczona per rescri-
ptum Regium które dla tych ludzi competens est

indeclinabile forum, constituit tak że gdy do onego adcitantur są obligowani Comparere
dnisię mogą exkuzowac wotnopiami, ktore za sobą allegat ordo aquestris, pogotowiu Stan
Duchowny, oto tylko chodzi aby do tey kommissyi naznaczono za kommissarzow, osoby maiące
zelum y chęc utrzymywac exacte prawa nasze zachowuiące iednak należytą dla kożdey strony
aequanimitatem. Zebrałem wiele dokumentow in materia dwoch Cerkwi w oztnim memoryale wyrażonych, ale one ułożyc
nie mam czasu bo iestem recenti dolore znacznie przerażony odebrawszy swieżą nowinę de fato Dziedziny Podlaskiey Bratowey
moiey, z naturalnego tedy ku swoim affektu il faut que l'Eveque cede a l'homme na czas iaki, do przyszłey tedy poczty potrzebna
expedycya suspendetur w tym punkcie zatym konczę wyznaniem że iestem z należytą wenera[cyą] y sprawdziwą addykcyą.

Do Jczmć Sapiehy Kanclerza WXL
d. 16 xbrs 1747 w Wilnie.

odebrawszy smutną notitiam de fato Xżny Jeymci Podlaskiey
tak iestem zturbowany że się szerzyć z expressyą listo
wnie nie mogę, Suplikuię tylko WMci aby chciał
tueri Brata mego ieśliby Successores Wiśniowiecii
ani chcieli onego niesłusznie impetere o co także
upraszałem Xcia Jmci Wdę Wilen. między ktorym także
y Bratem moim ieśliby iakiekolwiek zachodziły
dyfferencye chciey WMci starać się one per combi
nationem in scintilla opprimere, utrzymuiąc tak
potrzebną obom Domom dobrą między sobą har
monię, o to upraszam in omnem eventum, chociaż
nic takiego praevidere nie mogę coby miało być
nie między temi Panami dyffidencyi y owszem
zda mi się że to iest causa communis y
spolna, utrzymywać się contra Successores Wi
śniowieckich ieśliby chcieli niesłuszne stać
pretensye do Brata mego, ktory ieśliby co stra
cił na swoim dożywociu nie mogłoby to bydź
sine iactura proprietatis et futurae Successionis
Xcia Jmci Wdy Wilen. czyli Jego Sukcessorow.

B. Xiężnie Jeymci do stop upadam y moię
składam kondolencyą ktorey wyrazić nie
potrafię tak iestem ciężkim żalem pomie
szany, Bratowy tak godney odżałować nie
mogę, O Brata zaś turbuię obawiaiąc się aby
strona przeciwna nie poszła na fakcią z tąd wielkie
urosłyby periculum tu multo wszystka nadzieia
w P. Bogu w WMci y w Xżęciu Wdzie Wilen.

do JWPana Sapiehy Wdy Podlaskiego d. 16 Xbr. 1747

Ubolewaiąc niezmiernie nad wielką stratą WMPana, cieszyc go
niepotrafię, niech Dobroć Boska y WMPana dom nasz tanta jactura zasmu-
cony konsoluie. o tey smutney nowinie dowiedziałem się z listu
JWPana Kanclerza y sam JMci WPana Wdy Wileńskiego, którego excerpt li-
stu przesyłam. Rozumiem że jeżeli kiedy potrzebna była szczyra
y ścisła Harmonia z tym Panem, to teraz a już y skuteczniey oprócz
Succeßoribus Wiśniowiecianis. Jeżeli będą pretendować cokolwiek
niesłusznego możesz sam WMP altissimo judicio osądzić, co mu teraz
należy czynić. Jaż choćiaż niemam dostateczney informacyi de statu
pozostałey Substancyi, z daleka na to jak w perspektywie patrząc
sądzę salvo meliori judicio, że conveniret WMP zjechawszy się z Ichmcią
Wmą Wdem na spłacenie juris advitalitii swoie wzięte Summy
lokować w Litwie wykupuiąc zastawne Fortuny Sapieżyńskie
bo inaczey będziesz WMP zawsze sub malleo Prawa w Koronie
la Succeßoribus Wiszniowiecianis, albo też od samego JmPana Wdy
Wileńskiego de abusu advitalitii; ale to lepiey WMP osądzić mo-
żesz, co należy brać za Consilium teraz. Jako tylko namieniam
z szczyrey życzliwości, że według Cyrkumstancyi mnie in praeju-
dicio swego nadzienia których będę Summę osobie od WMPa
zostanę appelować, ale one dostawić w Koronie, osobliwie
nastałkowe niepotrafię, z wtaszcza ze niczem ciego WMPan
zaplesz do odebrania tey Summy. Życzył bym tedy choć na krótki
czas od Ichmci Marszałka WXL pożyczyc Summy, którą WMPan
exolves odebrawszy od mnie, bo to iest certissimum, że ja
mnie satisfakcyi Cyrkumstancyi znalezyty wdzięcznie mo-
gę obligacyi. Nigdy ja niebył ekspozycyi, aby
JWPa Kasztelana Wileńskiego Ociec Jak Starosty Koniecpolskiego

Bytnosci w Sztandart miała bydz dla nas barzo szczęśliwa ale tylko złego proceduru pokazuiącego znaczny appetyt. Oba wiam się wielkiey trudnosci w Grodnie, a z nich pochodzącego Prawa do którego widzę wielką apparencyą, y dla tego sądzę, że trzeba mieć należytą gotowość na przyszły Trybunał propter eventum ieslibysmy niemogli się zgodzić, czyli też byli attakowani bez racyi. Do Jpzt Wdy Smolenskiego fortissime pisać będę, chociaż z pierwszo: dzien iest na mnie rozgniewany, że Go nie potrafiłem złemu unwersałowi zgodzić. Zaczynam się domyślać, że Jpzt Brzeskie wiązą na swoim Duchem prowadzi do Prawa Jpzt Wdę Smolenskiego. Nieszczęśliwey dzieci kochany Bracie szkoda Dobryń, w Panu Bogu mieyc ufność, a ostrzeżenie myśl serio. Ja w żalu cięszkim zostaię z tey nowiny, y wiem że tego zdrowiem przypłacę, teraz chodzę jak pijany. Zostaię totus tuus ad cineres z iak nayw ięksym affektem y Respektem.

do Jaśnie Oświeconego Xcia Jmci Radziwiłła Wdy Wileńskiego Hetma na WXL^o. d 16 Xbris 1747.

Tak jestem zalterowany wczora odebraną żałosną nowiną że tego wyrazić nie mogę, niech Pan Bóg cieszy oba Domy nasze pociechą z niedżałowaney straty tak godney Pani. Rekommenduię usilnie y uniżenie łaske y Protekcyi WXMci Jpzt Wdy Podlaskiego Brata mego, którym cięszkim smutku będąc, pewnie sobie poradzić niepotrafi: miarkuię to z listów Jego do mnie pisanych. Ja sam w żalu, w którym zostaię, tę mam przecię konsolacyą, że Brat mey adresowatsię do WXMci, że WXMci z wielkiey dobroci swoiey uczyniłeś rezolucyą onemu succurrere. Nierozumiem aby mogła bydz iakakolwiek kwe stya między oboygiem WW, ale ieśliby cokolwiek takiego

764

zachodziło, supplikuię ciebie nayusilniey WXM abyś starał się wszystkiemi ślącznie possibilibus mediis, ku Bratu memu rekommendując, aby ex parte sua czynił tą Pocztą pisałem pro omni eventu, chociaż sam nie takiego praevidere niemogę, coby mogło jakąkolwiek przynieść dissonantiam. Upewniam także WXM że ciał u mnie to iest fixum na całe życie w Publicznych y prywatnych Interessach adhaerere życzliwym Sercem WXM y Jego sequi wolę y zdanie, tak y też Sentymentach Brata mego wszelkiemi sposobami utrzymywać będę. Chciey tedy mi WXM teraz w Jego nieprzyiaźni Braterski pokazać affekt y łaskę. Pisze do mnie JmX. Biskup Płocki niezmiernie wychwalaiąc Zelum WXMci widzę że iest z tego bardzo zkontentowany, żeś WXMć odezwał się do Dworu y do niego samego w tych Interessach. Ja zaś od dawnego czasu znam ten wysoki Talent WXMci, że nad wszystko utrzymywać Interessa Wiary S. y zachowywać obserwantiam Praw Oyczystych, tak tym samym, jako też multiplici Sanguinis nexu, Jestem do niego Sercem przywiązany z prawdziwą weneracyą. Jest to rzecz pewna, że daleko pomyślniey y łatwiey mogą reprimi ausus Dissidentorum przez remonstracyę Dworowi uczynioną, jako też Ministerio Rossiaco, niż przez Proceder Prawny, Ponieważ też sama Wielka Potentia, która ich protegit, niebędzie chciała aby sobie contra Jus et fas postępowali, zawsze byłem y iestem tego zdania, osobliwie kiedy zachodzi metus wojny zagraniczney do Polski, od którey niech nas Dobroć Boska strzeże. Zostaię ad Cineres z nieodmienną życzliwością przy należytym Respekcie.

P.S. Votis JmX. Biskupa Zenopolitańskiego favere constanter nieomieszkam, do którego odezwałem się na Pocztę Zamoyską podług danego mi adressu od tego Prałata.

do JOpnl Massalskiego Hetmana Polnego WXL.
z 16 Xbri 1747

Zawsze chcę profitować z okazyi, ktore mi pozwalaią testari skutkie WPana życzliwe Sentymenta moie z należytą weneracyą przy rekursie Świąt blisko nastempuiących, życzę z całego Serca aby z zaczynaiącym się Rokiem, zawsze Fortunne momenta nectant coronam długoletney pomyślności, tak Samemu WPanu iako JOś. Hetmanowy Dobrodzieyce, z całą Prześwietną Familią Jego. Je sto dzyiedzy pomiszkiwanie, upewniam, że nie barziey sobie nie życzę iako mieć carpum coraz do słuszney okazyi zkontinuowania, że Je sto Constanti Studio, nieodmienną addykcyą, przynależytym oddaniem despełnie &.

Au Roy de S. E. Mgr le C. Zienkowicz Eveque de Vilna
Vilna le 16. Dec: 1747.

Sire

Apres avoir employé divers moyens de douceur et de persuasion pour rendre plus traitables les sujets Disunis de V. M. quand je vois qu'ils deviennent inutiles, je suis obligé comme Eveque et Senateur d'en faire le rapport a V. M. qui seule apres Dieu peut remedier a l'oppression que souffre depuis un certain tems la Religion dominante Catholique en Pologne, par des personnes d'une autre Religion, qui sous pretexte de maintenir le libre exercice de leur culte, commettent des abus, qui certaine_

ment ne seroient point approuvés, meme
par la puissance Voisine qui les protege, si
elle en etoit parfaitement informée, et si ces
memes personnes ne travailleroient a cacher la
verité d'un mauvais procedé, par des plaintes
sur des Griefs faussement expres inventés. Je
mets donc aux piés de V. M. le memoire que
je joins ici, par la lecture du quel V. M. verra
evidament, que j'ay usé de toute la patience
et la moderation qu'on pouvoit desirer dans
des Circonstances semblables. Je puis assurer
V. M. que les faits qui sont representés ici
ont eté pesés murement sur la balance de
la verité, car si l'obligation du Christianis-
me, celle de mon Caractere, et mon age ne me
permettent point de rien alleguer que ce qui
est certainement vray, le profond respect
que j'ay pour V. M. comme pour mon mai-
tre me le defend egalement. Apres m'etre
acquité respectueusement de ce devoir
de ma Charge, je prends la liberté d'y join-
dre l'assurance, qu'avec tout mon Dio-
cese, je feray des voeux ardens en suppliant
la bonté Divine, qu'elle conserve pendant
une longue suite d'années V. M. qui fait le
bonheur de ses Sujets, et qui est le principal

appuy de la Religion Orthodoxe, et en versant toute sorte de prosperités sur son Auguste Famille. Je suis avec la plus parfaite sou mission aux ordres de V. M. joint a un pro fond respect, et une fidelité inviolable.

Memoire joint a cette Lettre

Entre les marques que la bonté de Dieu comble le Regne de V. M. de ses benedictions, on peut compter celle ci, que beaucoup de personnes du peuple de la Russie Blanche, et meme des Pretres Disunis ont embrassés la Religion Catho lique de leur bon gré. Ce progrés de la foy Orthodoxe mortifie extremement les Disunis et leur pretendu Eveque etabli a Mohylow qui s'est avisé d'un particulier Stratageme pour retenir par force les gens dans sa Reli gion, et pour empecher l'union en semant le bruit ordinairement faux, qu'on force les gens a devenir Catholiques, et emprisonnant les Pretres sous divers pretextes, quand il les croit disposés a devenir Catholiques, en quoy il est secondé par son Clergé et les Disunis qui sont dispersés dans ce pays, et par les Bourgeois de Mohylow qui entrent parfaitement dans ses vuës dont les effets en detail sont les suivants.

1. Il a emprisonné et aprés envoyé hors du Royaume un Superieur d'un Monastere

768

de Borysow nommé Cyprien Kalinowski, qui avoit embrassé l'union, comme il l'avoue lui même dans sa requête a V. M. quoyque il n'avoit deja aucune jurisdiction sur ce Prêtre des que celuy ci se determinoit a quitter son ancienne Religion. On peut prouver ce fait par le temoignage des Peres de la Societé de Mohylow.

2. Il a fait de même avec un Prêtre Russe nommé Jean Momonowicz, qui avoit été examiné murement par les Peres de la Societé de Mohylow, et apres avoir été adressé au Curé avoit fait pendant la Messe une abjuration solemnelle de son ancienne Religion. Pour s'en emparer plus facilement, ce même pretendu Evêque, avoit reconnu devant les Officiers du Chateau de V. M. qu'il renoncoit a la jurisdiction sur lui, et apres cela il le fit enlever en Moscovie quand cet homme n'etoit point sur ses gardes.

3. Un certain Prêtre Russe nommé Michel Benedyktinowicz, temoigna qu'il avoit du penchant pour la Religion Catholique, et qu'il avoit en main des preuves que son Eglise avoit été fondée par le Roy Sigismond III. pour les Unis. Des que ce bruit fut

parvenu a ce pretendu Eveque, il le fit em
prisonner a son ordinaire sous un autre pre-
texte. Ce pretre s'evada, et se refugia ches
le Curé, qui pour eviter toute plainte le me-
na au Chateau, pour qu'il reconnut tout
cela devant les Officiers du Roy, avant son
abjuration, et quand il revenoit du Chateau
dans une Caleche avec le Curé, les Domesti-
ques de ce pretendu Eveque, accompagnés
de la populace disunie, ayant a leur tete
un Moine appellé Lisica, qui est son confi-
dent, et qui l'a servi plusieures fois a en-
lever des personnes qui ont embrassés l'uni-
on, voulurent mener par force le dit Bene-
dyktinowicz et l'arracher de la Caleche du
Curé. Ils s'en sont meme emparés, et lui don-
nerent des Coups et au Curé qui le defendoit
les tirant tous les deux hors de la Caleche
et le trainant ignominieusement. Ils en fi-
rent de meme avec les Carmes, qui etoient
venus a leur secours, accompagnés de leurs
superieurs. Ils exciterent les Bourgeois
et la Populace Disunie de Mohylow a
leur aider, criants, n'epargnons pas les
Coups saisissons nous de cette personne

car tels sont les ordres de notre Eveque et de notre Seigneur, c'est ce qu'il nous a commandé et nous le devons faire par obeissance. A peine ce tumulte a eté apaisé, par la garde du Chateau qui est accourue, et on a eu beaucoup de peine a les retenir pour qu'ils ne fissent point sonner le Toxin, ce qui auroit causé que les Disunis, auroient faits main basse sur tous les Catholiques de la Ville. Apres cela le Curé avec ledit Benedyktinowicz ont eté obligés de se retirer, dans la maison des Jesuites qui etant murée, les mettoit plus en sureté contre la rage de la populace

4.to Le meme pretendu Eveque defend aux Bourgeois de Mohylow de faire etudier leurs Enfans aux Jesuites et a forcé plusieurs de la Jeunesse de revenir a leur ancienne Religion apres l'abjuration faite solemnellement

Le Superieur de Vilna des Disunis n'est pas plus moderé. Il en a donné une preuve l'an 1746. a cette occasion. Deux fils d'un Bourgeois disuni decedé l'un de 12. l'autre de 13. ans etant sous la tutele de leur Oncle Catholique, et etudiants a l'Academie demanderent long tems, aux Peres de la Societé

a etre admis a une Revocation solemnelle de leur ancienne Religion, comme l'on vit apre un mur Examen qu'ils avoient une veritable volonté de le faire, et une capacité suffisante on leur permit de revoquer, et ils embrasserent solemnellement en Public la Religion Catholique avec beaucoup de joye. Le Superieur Desuni ayant sçû cela est venu avec furie au Palais Epal, s'en plaignant a moy. Qui lui repondis qu'on ne pouvoit pas empecher les gens a embrasser la Religion Catholique pour lui faire plaisir, sur cela il a eu l'audace de repondre ces propres paroles: Je m'en plaindray a l'Imperatrice, et je vous assure que vous le verrés vous meme de vos yeux que je me saisiray de ces gens la et que je les tireray même hors de votre Palais pour les envoyer en Moscovie. quand je lui repondis qu'il ne pouvoit pas faire cela avec les Sujets de V. M. Apres plusieures Impertinences il finit en disant. Ce que j'ay dit je le repete et certainement je l'executeray. Dans quelques Mois la Chose arriva parceque ces jeunes gens etant allés chés

772

leur Tante de Religion Disunie ne reparurent plus, et quand j'envoyay a cette femme redemander ces jeunes gens, Le Superieur vint au Palais Eppal me dire, n'inquiettés personne adressés vous a moy sur cet article; c'est moy qui l'ay fait, et j'en feray toujours de meme dans de semblables cas.

Les Moines d'un tel Superieur sont dans les memes sentiments. Ils viennent de faire une nouvelle histoire Tragique dans le moy passé. Une feme Disunie se mouroit, on a su par des personnes qui la servoient qu'elle demandoit un Pretre Catholique. Les Carmes avertis de cela voulurent y aller mais les Moines Russes les chasserent. On envoya en mon nom et de la part de la jurisdiction du Palatinat, des personnes d'autorité en proposant aux Disunis, qu'ils permissent qu'on fit une Demande a la Malade dans quelle Religion elle desiroit mourir et que pour cet effet sans sortir de la chambre ils s'ecartassent un peu du lit de la Malade. Ils n'en voulurent rien faire et blesserent meme a la main une de ces

personnes qui avoient été envoyées qui s'em-
pressoit le plus. Outre cela dès que les per-
sonnes deleguées sortirent pour faire leur
rapport ils s'emparerent de la Maison la
barricaderent, et ne laisserent entrer per-
sonne toute la journée, quoiqu'ils etoient
sommés plusieures fois de ma part, de la
Jurisdiction du Palatinat et du Magistrat
de Ville, de laisser entrer quelqu'un uni-
quement pour demander a la Malade ce
qu'elle souhaitoit. A toutes ces requisitions
ils ont repondu par des paroles indecentes, et ou-
trageuses a toutes les Jurisdictions et la Na-
tion entiere. A la fin a Minuit il firent
encore plus, car ils transporterent la Ma-
lade dans leur Cloitre, malgré le froid
qu'il faisoit, ou elle mourut dans quel-
ques heures. Generalement c'est la Coutu-
me de ces Moines de s'emparer des Per-
sonnes des Mourants et de leurs maisons,
et apres de disposer de leurs biens comme
il leur plait, et il y a plusieurs Exemples
de cela. Il y auroit encore beaucoup a ajou-
ter sur diverses actions commises con-
tre tout droit et justice par le susdit

Eveque et par l'Abbé comme aussi par divers Moines Disunis dont l'audace devient toujours plus grande, mais comme cela seroit d'un trop grand detail, on n'ose pas en faire le Denombrement exact crainte d'incommoder V. M. en lui presentant a cette heure tres respectueusement ces tristes echantillons des Abus commis et en supliant treshumblement V. M. qu'elle veuille avec son Zele ordinaire pour la foy Orthodoxe apporter remede a tant de maux.

do JW. JmcPana Sierakowskiego Biskupa Przemyskiego
z 23 Xbris 1747.

Zadna miejsca odległość niepotrafi mi wybić z pamięci tych powinności, ktore włożyła na mnie raz na zawsze prawdziwa ku WW^m^ obligacya y weneracya. Chętnie tedy dosyć czyniąc tey obligacyi przy powinszowaniu Swiąt teraźnieyszych offiendo vota, życząc aby Nowo Narodzony Pan, hoyną ręką zlewaiąc na WM. wszelkie swoie Dobrodzieystwa, multa annorum lustra, jak nay pomyślniey zemi dyszyngwował długimi szczęśliwszemi Sukcessami. a teraz rekommenduiąc się przytey łaskawey pamięci, upewniam że jestem przyiaciel i sługa statecznie życzliwości przynależytym Respektem.

do JW^o^ Pana Marszałkowskiego Hetmana Pol: WXL^o^
z 23 Xbris 1747.

Niewątpię że WW znalazły akceptacyi słuszne racye Brata mego, ktore każdego konfirmere y do Kompassyi Chrześciańskiey

pociągnąć powinne, pogotowiu osoby nexu Sanguinis złączone
Itym wszystkim pisać do niego będę perswaduiąc y usilnie pro
sząc, azeby iak nayprędzey ułatwiwszy Interessa swoie, ynale
żytą usługę pięs manibus JW. Żony swoiey oddawszy, pospieszał
do Litwy, nietylko satisfaciendo desiderijs WW. ale y moiym
własnym Intencyom, poniewasz mam swoie partykularne racye
barzo tego sobie życzyć, azeby zachodzące miedzy nami Interessa
iak nayprędzey zakonkludowane były, et certa rerum Dominia
fiant, zwłaszcza ze ten incertus status niektórych Fortun
naszych zawsze iest przykry, y pożytku nikomu nieprzynosi.
ale miedzy tymi wszystkiemi racyami, iest u mnie naypierwsza,
ze przykrzy do swiata z WW. Przyiazni y Konfidencyi, wielce mi
iest molestum widzieć się w takiey Sytuacyi, w którey może te
pewne z obopolna Przyiazni, bo tey rekordacyja iest zawsze
dla mnie dulcis, a Konserwacya inaestimabilis. Jako zaś
prawdziwie szczerym Sercem sprzyiam WW. y Przeswietney
Familij Jego, tak iestem wyperswadowany, ze wspamiętałe
Serce WW. niewygasł dawny ku mnie affekt, a per consequens
wiem ze sam WW. wygrawszy wszelkie Cyrkumstancyje
nie zechcesz, azebym sam ieden, brał na siebie przykrą Kom
misyję uwierać z nim Domowe Interessa y zachodzące ex odioso
verbo, meum et tuum trudności, jako też azebym był in onere
odpowiadania za to samo całey Familij moiey, gdy ia tak
facilitando Interess, wszystkę na siebie wziołem obligacyja
cyrkulowania od Sukcessorów JW. Jmć Generała Artylleryi.
w Rekompensę tego, starać się będę wszelkiemi sposoba
mi, jak nayprędzey będzie possibile, ciągnąć do Litwy

Brata mego. Co że sprawdzi niewątpię, ponieważ y on w tam tym kraiu bez racij bawić nie zechce, zostaszy za ciągle za żyznie JW Xięzny Wdziny Podlaskiej, te sunt sub hoc Climate za którego przybyciem spodziewam się, że in spatio kilku dni wszystko z sobą skończymy, y że się to obeydzie bez kilku niepotrzebnych Certaminów, byleby P. Bóg dał obum stronom Spiritum aequanimitatis. Oco P. Boga tym ardentius proszę, im barziey widzę, że iest siła takich, którzy maią interes nas kłócić, spodziewaiąc się z tego, własnego Profitu multis utile Bellum. Jo wyrażiwszy proszę się ziednostay ną y prawdziwą życzliwością przynależytą Weneraiij.

do Jmp. X. Załuskiego Refferendarza Koronnego
z 23. Xbri 1747

Z Szczyletey ziednostayney ku WX addykcij mnej przy zaczynaiącym się Roku Fundo vota, aleby ten rok, y następuiące po nim Lata, obfituiąc wpomyślne dla WX sukcessa, zawsze go Fortunnymi kontentowały Ewentami. Załowiam Manuskryptu Miscellaneorum Polonicorum umiżenie dziękuię, rzym zaś onim miał doskonałą Notycij sufficit, gdy WX zlaskię swoię luczyć conficere Indicem Mów, Prefektów Yże umiżnie wyrażonych, wtedy dla WX będzie utile, bo takim sposobem z Pocześta non gravabitur, y że będę mógł sobie, pro libitu wybierać co mi należy uczynić, ponieważ w przy Stanych Foliałach iest siła Mów, które mam w Manuskryptach moich. Jejmość Panna Podkomorzanka Lubelska, iako widzę nie iest doskonale informowana, iako się obbiła Sukcessya po Jey Stryiu JW JP. Starośćie Luboszańskim, który maiąc za sobą Sapieżankę ad praesens sędzinę Kadzinitową Wdzinę Nowogr.

zapisał sobie substancyą swoię, niektóre iednak poczynił
Legata, ale z tych nic się nie dostało w Dom mey, ani JchWPdzice
Podleskiemu, bo y owszem był w litigio z Familią moią, a
signanter z Bratem moim; iakoż zaczęta od niego Sprawa
magno motu agitowiłaś. Mam á latere relacyą, że między
dziewięciorgymi Legacyami, certum quantum zapisał JchWP. Ro-
ropelskim w koronie będącym, y że to odebrał pod obowiązkiem od dzieci
Jmci Wdy Nowogrod. y od Zony Jego, JW. Nowosielski Starosta
Zukowski. Posłałem WP. dawniey regestr pewnych xiążek
które iezeli ich nayduią w duplicatis, opłydźane onych
supplikuię. Jezeli zaś ich tam niemasz, niech uprasam JW.
dla mnie zapisać, bo się od dawnego czasu o nie staram.
Ja zaś gdy tę xięgę odbierę, pretium z podziękowaniem odeszlę.
Manuskrypt dla WP. po świętach wybiorę y każę
przepisać. Dla zachęcenia narodu naszego młodzieży
do czytania, z chęcią przedrukować każę zatym Manuskrypt
wierszów Polskich o Świątecznych Materiach częste traktowanych
etc. Psałterz Dawida cześć owszem pełny, ale dla młodzieży
nieprowabny. Zostaię z niezmienną zatem życie obyczaiową
y weneracyą.

do JOXcia Jmci Szembeka Prymasa Koron.
Polskiey z Wilna 13 Xbri 1747.

Kiedy niemasz tey pory, w którejby a tenen z Sabrana
Szembeka ku WXM weneracyą niepoważała mię ad fer-
venter fundenda vota, życząc a largitore omnium Bonorum
zawsze fortunnych sukcessów y konserwacyi długoletniego

zdrowia WXM, ale choc utych nieustannie pewnie zto Szczęśliwosci Sentymentach, iednak zonemi oswiadczaiące się nie mam tey Smiałosci, ani onych wyrażeniem odważam się turbowac WXM publicis Curis pro bono Kościoła y Oyczyzny nieustannie intentum; gdy mi iednak tego podaię okazya przez zaczynaiącymsię Roku stawaiące coram Primatiali Eminentia WXM omnium Convivium Votorum Tributum, chętnie y Ja z tak pomyslney propitney percypię Ustop Jego cum debito Homagio składam Apprehensye, Życząc aby WXM prolongam Annorum przy zawsze pomyslnych Sukcessach Seriem, sicut Kościołowi Bożemu y Oyczyźnie, ktorey iestes pulcrum et ornamentum, ordy aby tarda sit illa dies quae te ad Sydera tollet, oswiadczaiące że tym na całe Życie gloriari pragnę, Jż zostanę na każde słuzenie zgodzonną Submissyi przyiął nayglębszym Respekcie.

do Jegm P Massalskiego Stty Wolkowyskiego
z 23 Xbr 1747 Wilnie

Z wdzięcznym sercem odbieram łaskawe WmP apprehensye wzaiemnie życząc aby na odgłos nascenti verbi incarnati, divino Imperio przywołane accurrant zawsze pomyslne dla WmP Sukcessa, w niezamierzone lata. Wielce ubolewam że Dolenda fata dzis Ziemi Podlaskiey, przynoszą zwłokę szkalne mu Zakonkludowaniu interessow naszych choiaż wiem że ta prolongaya szkodliwą Ye nie może y trwać

długo niebędzie, ponieważ iestem pewien że JXMości Podlaski chociaż teraz iest znacznie zatrudniony wielkim żalem y sitą znacznemi interessami iednak one łatwo w krótkim czasie facilitabit a zatym prędko pospieszy do Litwy zwłaszcza że go oto usilną mole stną prośbą in reliquo respruzę na list który pi sany do JX Kasztellana Wileń. upewniaiące że nam ardens votum iakna prędzey zakonkludować zachodzą ce między nami interessa oraz na zawsze z WMści żyć w Braterskiej przyiaźni y wrzitey konfidencyi o czym asekuruiące piszę się ad dicis corde et con stanti Cultu.

Do JMXięcia Sapiehy Wdy Podlaskiego
23 dbr 1747 Wilnie.

Odgłos żałosnej nowiny oniedozałowaney stracie WMści y całego Domu Naszego wielce mi był sensibilis ale gdy widzę rozrzewnione serce WMPana y żało sne czytam expressye które w liscie do mnie pisanym magnus expressit dolor to samo coraz większy dla mnie przynosi smutek w którym ponieważ należy przy cypalnie rekurs czynić do Autora Szczęscia ludzkiego nie omieszkam gorąco prosić dobroci Boskiey aby WMści żale miarkował Chrzescianską rezygnacyą atę w Niebieskich lokował przybytkach która zeyście iest tanti Causa doloris. Do JXMości Kasztellana Wileń. y JJMPP Starostow Wołkow. pisałem upraszaiące aby słuszne racye WMści chcieli aequanimiter akceptować y zwłokę zakonkludowania domowych interessow zniesli patienter

780

Samego zaś WMP unizenie upraszam aby oddawszy to co juste debetur piis Manibus, także ułatwiwszy interessa swoie w Koronie raczył iaknaprędzey pospieszyć dla zakonkludowania finaliter interessu z JJPP Stani Wod Konopskiemi. Spodziewamsię że WMP Domestica ze gołka choć iż barzo znaczne mogą być ułatwione ultimis Januarii a neydaley medio Februarii a zatym upraszałbym aby WMP chciał do Litwy pospieszyć abyśmy indilate coeptum opus reassumować mogli in quo czasie trzeba aby WMP obwieścił JMP Kasztellana Zmuyd. bo Ja wespół z JMP Kasztellanem Wilend. determinować czasu nie mogę, nie wiedząc iak długo WMP przytrzymaią w Koronie interessa od WMP tedy to dependować powinno, nam zaś w Litwie rezyduiącym y tu na WMP czekaiącym kiedy termin będzie acceptabilis a im prędzy tym gratior. Wyrażam to nie tylko ex mente JMP Kasztellana Wilend. barzo pretenduiącego o prędką konkluzyi, ale też ex proprio sensu, iakoż WMP sam snadno nie racye może dla którey chciałbym in dzień nie odwłoczny koniec interessu z JJPP Stani Wołków. Między racyami pospiechu iest y ta choć zaległa racya, że trzebaby przed rezolucyą drugi sprowadzić ad antiqus sepulchrum Domu naszego piąć caurias, iest to zwyczay universali consuetudine całego Chrześciaństwa approbowany że zoza tumulatur in sepulchro antenatow mężą iakoż tederet to honor Familii naszey, gdy była mniey state.

z XJmć WXdz Wilen iterum iterumq rekomenduię do
brę Harmonią y oto P.Bga proszę. Plenipoten
tia od WMP dla odebrania summy czekam.

781

Do JmćP. Przezdzieckiego Pisarza WXL
d. 23 Xbris 1758 Wilno

Mam to zadowód łaskawego WMP dla mnie y dla
Domu mego serca że się raczysz klaryzować si
w utrzymaniu Sędziów Deputackich Następuią
cych chcesz ze mną sociare Conatus et Consilia
o co upraszaiąc usilnie upewniam że ex par
te mea exacte to samo pełnić pragnę.
Ponieważ zaś obay uczemy tegoż zdania utrzy
mywać planę którą XJmć Wda Wilen propo
nować będzie, wielce upraszam WMP abyś
mi chciał zawsze kommunikować cokolwiek
mieć będziesz sobie relevatum od XJmci Wdy Wilen
aby podług tego mógł moie regulować opera
tiones, upewniaiąc WMP de candore meo y o stałe
cznośći tego przedsięwzięcia. Teraz zaś tenore ap
precaye aby Rok następuiący y potym longa
annorum series y dla WMP y dla JejmćP. Pisarzo
wy były obfite w fortunne sukcessa, przy długo
letnim zdrowiu, szczęśliwie.

Bo Pisze do mnie XJmć Wda Wilen że do
tendis fatis Bratowy moiey y że dla tey nawet

raży spieszy na Urbyn, życzę aby stanął iakoraz prędzey, oco y Brat moy prosi Urgenter bo wiem że za przybyciem swoim XJchmci wda we spół z Bratem moim Tatwozeń z kombinacyą cum Successoribus ŚP. XJchci Wiszniowieckiego Wdy Ki[...] lewskiego do czego iżbaly pomogła przytomnosc WXci ale y tak spodziewam się że to uzyska [...] wernie dla mnie barzo przydaney. Wc Ssta Chwędanski piwat domine barzo się żali że mu ponuntur obstaculy [...] wszystkim zdaie się że przestał myśli o Funkcyi.

do JOXcia Ogińskiego Wdy Witebskiego [...] 26 Xbra 1744

Nie mogąc dogadzaiąc Consuetudini, iako zebraney atencyi observancyi moiey, przybliskim zaczynaiącym się Roku, znalszą Weneracyą zaraz tam winną WXci votorum Tributum, życząc z całego Serca aby w tym Roku, a potem per multa annorum Lustra, zawsze dla WXci curri fluant dies horaeq Serene przyiemnym zdrowiu y żadney alteracyi nie podległym, którego konserwacya nie tylko dla Przeswietney Familij WXci, y nas wszystkich prawdziwą obserwancyą onemu zobowiązkowanych iest konsolacyą, ale tey Oyczyznie przynosi praesidium et ornamentum. Jmc Kawonik Wiattozer oddawszy quae sunt [...] przez Sollenne Sam Patriarchatus vota, dnia sweyte primum oczyni passum od szukania Dobrego stanu stwa y Protekcyi Dziadeuskiey WXci, y ad hunc effectum poslę dnie wczoray nowi ciebie dnia dzisieyszego wyiezdza, którego y Ja Comiter uni zenam prozbę moią łączę, aby się WXci raczył zawsze wlaściwym

Serca konserwowac tego godnego Synka swego, ktorego optima indoles, non vanam przynosi augurium, ze z onego Kosciol Boży, Rzeczpospolita, y Jaśnie Wielmożny Panie, y Imć X. Kanonik Sangvine iuncti zawsze mieć będą Solatij fructum. Przytem łasce y dla mego siebie rekommenduję takze Wmć upewniaiąc ze iestem z niezmienną addykcyą y należytym Respektem.

do JWJmć Pana Sapiehy Wojewody Podlaskiego
d. 30 Maii 1747.

Stanął 25 Junii Plenipotent Wmć, ktory iutro punktualnie wyprawiony będzie z summą, ktorą odsyłaiąc, dzięki uniżenie moim y Synowcow naszych imieniem, zes Wmć chciał być za nas Sponsor. Zale Wmć soluto et ligato wyrażone a iescze barziey umysli moiey reprezentowane, wielkim mię smutkiem przerazaią. Spodziewam się ze Dobroć Boska dotknowszy Wmć tak sensibiliter, konsolowac go będzie pomyslnymi Sukcessami, o ktorą prosząc, zaofiaruię pewna do Pana Boga Dewocyą, poniewaz iego iednego wola uszy y smierci podług SS: Dekretow swoich. Z kim JmćPan Woiewoda Witebski zycze utrzymywac dobrą Harmonią, siła do tego moze contribuere JmćX. Leskiewicz Biskup Zenopolitanski mai dobry Przyiaciel, a u kogo JmćPana Woiewody Witebskiego wielki kredyt maiący. Jezeli tedy będziesz Wmć miał iakie iusta desideria do wykurowania u kogo Woiewody Witebskiego, albo z ohadzij iakich diffidencyi, mieć będziesz zawsze drogę do tego Pana, zyczę addressowaiąc się do JmćX. Biskupa Zenopolitanskiego, azeby kim Jmć reprezentował rekwizycyą Wmć, albo racyą nie ukontentowania, iesliby iakie zachodziły, bo ten iest prawo wspolny

sposob na Dyssidencyą, wszystko wymowić; y tym się iedynie
plotki umarzaią. Wiem z pewnych racij, że ten Prałat bę-
dzie szczyrze Sługą Wm̃ci, chcąc concurrere ad manute-
nendum bonum Pacis między Familiami, iako też przez
konsyderacyą dla mnie, zaświadcza że Go o to prositem
Listownie. Co niezawadzi przypomnieć. Jśnie W. Hetman Polny
pisał do mnie pokazuiąc znaczną niecierpliwość, że
się nasza Kombinacyą Grodzieńska zwleka. Wyraziłem
mu w Respońsie moim, że sama necessitas widoma, czy-
ni excusabilem Wcią, Oszmiańskie zaś Kompassya zwła-
szcza nad Skolligowanymi, w takowych okolicznościach
każdego powinna pociągać do Dyskretney Cierpliwości.
Z tym wszystkim chociaż ta zwłoka iest słuszna, iednak
omnino nie życzę procrastinare Aktu działu do Początku
Trybunału, bo y Jśnie Hetman tak długiey Dylacij nie znie-
sie cierpliwie, y może z tąd niepomyślne resultabunt Kon-
sekwencye Spolnym naszym Działom przeciwne, zaświadcza
że trzeba sobie na przyszły Trybunał in omnem Eventum
parare amicos, do czego potrzebna iest wczesna bytność
Wm̃ci, a zatym wszystko miałbym że Lunis Marty conveniret
Dział expedyować, a po tym dependenter od załączenia
tego Aktu mieć oko na przyszły Trybunał bo y z tamtą
stroną mocnego zaczyna dokładać starania, o czym y Innych za-
kątach po Ukraińskich Powiatach, iuż mam relacyą z kilku
mieysc. Dochodzi mię też fama że z Grodna ma stanąć Jśnie
Starosta Grodzieński dla Konkurowania potym o Laskę Trybu-
nalską, chociaż augurabatur dawniey że miała cedere

Jśnie W. Star

JmćPanu Staroście Chey[danskiemu]. Jo wszystko do- niższy piszę z szczyrą życzliwością przy należytey ob- serwanciy.

do JoXcia Jmć Radziwiłła Wiel[kiego] Ks[ięstwa] Lit[ewskiego] Hetmana WWXL[itewskiego] d[nia] 30 x[bris] 1747

Nieustanne WXMc dla utrzymania Publicznego Dobra Fatygi y prace, wspaniałe Sentymenta Jego do Wiary, Prawa, y słuszności przyrodzone, wszystkich mu skrępujące Serca, ażkażdego ex Con- dicibus wyciągaią własnie jak Tributum życzenia, pomyślnych dla WXM Sukcessow dla konserwaciy nadługie lata kosztownego Oyczyźnie zdrowia WXMc; tym y ja uniwersalnym konformuiąc się apprehensyom, tym bardziey że mię do tego powagą party- kularna ku WXM weneracya y życzliwości zmocniona nieodpowiedno lewotnym Kollegaciy związkiem, zcałego Serca życząc aby na uszczęśliwienie Swiata cało demissus ab alto zba- wiciel, hoynemi Błogosławieństwami swymi kontentował WXM y nie tylko w blisko następuiącym Roku, ale też y w nieza- mierzone Lata każdy moment dla WXM uczynił w Ukontento- wania obfitym, przytym długo onego konserwuiąc, w doskonałym zdrowiu, na utrzymanie Chwały swoiey Swiętey, y na podporę Oyczyzny, przytym na konsolaciy nas wszystkich, zła- skawszy z WXMc krwią y partykularną ku niemu Weneraciy w ktorym Regestrze chcącego pisać na zawsze, upewniam że jestem na całe życie z szczyrym Sercem y z należytym Respektem.

do JWPa. Potockiego Starosty Guzowskiego
d. 30 xbri 1747.

Wielce mię kontentuie pamięć WP. y onego attencya, ktorą mam za dowod prawdziwego affektu WP. nadziękczenie ex parte ktorego, życzę z całego Serca, aby ex omnium largitor bonorum, zawsze fortunnemi dla WP. przyświecał godzinami, słynnemi Go cumulando błogosławieństwy swymi, ciągnącymi za sobą długoletnie zdrowie, y przyzwoite claris natalibus WPa Honory. Co onemu z serca apprecando, piszę się z prawdziwym affektem.

do JWJMcPani Pawowey Starościny Chweydanskiey
d. 30 xbri 1747.

Blisko nastempuiącego Roku początki, pozwalaią mi oświadczyć przy należytey WM Pani weneraciy życzliwe vota moie, oraz winszowaniu odprawuiącey się Solenizacji wyrazić życzenie wszelkiey przy długoletnim wielkiey pomyślności. Chętnie tey ztey profituię okaziy, ktorych od nowo narodzonego Pana życząc darow dla obuyga WMM Pp. co ze prawdziwym Sercem sprzyiam, niech będzie dowodem niezostayne moie y na całe życie nieodmienne do obuyga WMM PP przywiązanie przy należytey observaciy. Z takowych Sentymentow wielce ubolewam niektore widząc trudności w Interessach JmP Starosty Chweydanskiego mego kochanego Dobrodzieja, ktore że będą wkrotce pomyślnie ukontentowane, Jestem tey nadziei. Nawzajem z WM Pani rekommendowac nie omieszkam Przypadkiem moim jak Interessa

w Trybunale agituiącysię, y utym piszę tą Pocztą do Przy
jaciół moich, dalszych zaś poufałości oczekiwam rozkazow
chcąc zawsze dać dowod, że iestem z nieodmienną Zyczliwo
scią przy rzytelney Weneraciey

PS. Jch W. Starostem moy zasyłam Uniżony Ukłon.
Jeżeli tędy będzie przeieżdżał Jmć Starosta Chwedańskli ze
Zmudzi wracaiącsię, ciebie będę rad memu Dobr[illegible]

do Xcia Jmci Czartoryskiego Podkanclerzego
W.X.L. ę 30. xbris 1747

Maiąc ten moment zaszczęśliwy, ktory mi podaie okazyę
moią WXMci oświadczyć Weneraciyę, chętnie z tey Pospiesz
pory, gdy życzliwi WXM, Swoie przed nim składaią votorum
tributa, moię także przyłączaiąc apprehensyę, aby Rok za
czynaiący się, y ponim licznych Lat ciągi, były zawsze
obfite, we wszelkie dla WXM, ktore pragnąć możesz
pomyślności, przy długoletnim zdrowiu, oraz tę życzliwe
vota łącząc wyznaniem, że iestem z partykularną We
neraciyą y Maiestatycznym Respektem.

do Jmć Pana Suchodolskiego Pisarza Grodzkiego
Kotłowczyskiego z 30 xbris 1747

Maiąc relacyę że Jmć Starosta Boreciański jakąkolwiek sprawę
od Lat kilkudziesiąt za Dziadow naszych pamięci niesłycha
ną do Kołowczyzna zapisanego Jmć Starościc Pińskiemu
od S.P. JW Jmć Kasztelana Grodzkiego reguluiącą się, promo
wuie pod Wpisem UmPana. Konfiduiąc w Przyiaźni y
affekcie UmPana uniżenie upraszam, ażebyś tego wpisu

zmazanie zlecić kazał. Za przybyciem zaś JWJmć Wo-
iewody Podlaskiego, u którego są, jako WPan wiadomo, wszyst-
kie Papiery Synowca mego JmćPana Starosty Pernskiego, ex occa-
sione Sukcessyi SP JWJmć Kasztelana Trockiego, do Jego
należące, upewniam WPana że uwidziem in Cognitione
z samymże WPanem tey Pretensyi, o którey w życiu moim
nie słyszałem; y ieżeli pokażesię, że na nas kiedyś obli-
gacyja Satysfakcyi, do oney accedam. Interim ponawiaiąc
prozbę moię y upewniaiąc że za tę łaskawość wielce
obligowanym będę WPanu wespół z Bratem moim y
JmćPanem Starostą Pernskim, piszęsię z zupełną Propensyją

do Xiędza Jmći Grabowskiego Biskupa Warmińskiego

d. 31. Xbris 1747

Pamięć zamężonego od WXMci uważaniu przy wyieździe Jego
Manifestu przeciwko wszelkim powinszowaniom, iest okazyja
że wszelkim. Serca premere muszę vota wszelkie uważa-
miessoni Lata dla WXMci pomyślności, nieodważaiące się one
na Papier wylewać, chcąc iednak bydź konserwowanym w ta-
kowym Sercu y w pamięci WXMci szukać muszę sposobu
ktorymkolwiek siebie samego onemu przypominać, a zatym
nie powinszowania przy nowo zaczynaiącym się Roku, ale
Instancyi do tego zażywam, z Uniwersałem żołnierzymsie
Jan Scheyboorn rodem ze Gdańska, Człowiekiem pobożnym
y barzo dobrych obyczaiów po Rodzicach swoich Bogatych, dobrze
w Naukach wypolerowanym, maiącym we Gdańsku Rodziców
Maiętnych, którzy Jego niedostatek wspierać mieliby, będąc
Urażeni o to Rodzice, że został Katholikiem. Otym

789

wszystkim upewnił mię Brat moy JmP. Wdā Podlaski.
Zatym tedy optimae indolis Człowiekiem pisto do WXM
upraszaiąc uniżenie, abyś wdzięcznie swym in loco Cle
ricorum chciał choć małą pozwolić kątek temu pobożne
mu Człowiekowi do Stanu Duchownego maiącemu praw
dziwą Wokacyą, oraz abyś WXM zaczasem gdy nauki
skończy z Seminarium Warminskiego dla którey żniwa
pozwolił także onemu colligere spicas. Miałciby on
ex sterili gleba Dziedziny naszey pożywienie, ale zwa
żam że niebyłby w tym kraiu wielki bo Języka Polskiego
nauczyć się niema sposobności. Jeżeli usilną ponawia
iące prozbę, zarazem też szczere upilnieyszą, abyś
WXM chciał bydź wyperswadowanym, że jestem zawsze
onemu sercem Conjunctus, chociaż znayduiące przy
tomności znacznie oddalonym, oraz że zawsze będę
zpartykularną życzliwością y znależytą Weneracyą.

A. S. E. Mad.e la Comtesse Potocka Palatine de Belsko
Vilna le 29 Dec. 1747.

Je vous suis fort obligé ma tres chere Soeur pour
les souhaits que vous me marquez gracieuce
ment dans votre lettre, en vous faisant pa
reillement mon compliment, sur le commen
cement de la Nouvelle annee, je fais des voeux
qu'elle soit pour vous comblee de toute sor
te de prosperites, comme aussi un grand

790

787

nombre de celles qui la suivront. Dans quelques jours Mr. Glinski partira d'ici qui sera chargé de satisfaire a votre Requisition en attendant je suis avec une constante Veneration.

A Mgr André Vincent Auditeur de la Nonciature. Vilna le 29 Dec. 1747.

Mr. l'abbé Biattorof Chanoine de notre Cathedrale, jeune homme de distinction, et fort appliqué a la pieté et a son devoir, apres s'etre engagé le plutot qu'il a pû dans les ordres sacrés, souhaite fort par un Principe de Devotion d'etre ordonné Pretre au plutôt, il a toutes les Dispositions requises et ce sont aussi les souhaits ardens de son Pere, qui est un homme rompû de maladies, et qui en toute apparance peut bien n'avoir pas la Consolation de voir son fils celebrer les sacres Mysteres, s'il n'est ordonné devant l'age requis comme il est né l'an 1725. le 6. D'Oct. Il a besoin d'un an et de 10 mois de Dispense, et comme je ne puis la donner que dans une année, comme aussi Mgr l'Eveque de Vilna, je vous prie Mgr de nous procurer cette Dispense, pour les 10 mois environ de surplus de l'année sur la quelle on pourra le dispenser ici, de S. E. Mgr le Nonce

ou bien directement ex urbe si S. E. n'a point
cette faculté, je vous prie instament de faire
cette faveur a ce Vertueux jeune Ecclesiastique
par egard pour mes instances et je suis

A Mgr Lascaris Eveque de Cenople Prevost
Mitré d'Olyka. Vilna le 29 Dec. 1747.

Je vous ay beaucoup d'obligation pour vo-
tre gracieuse Attention a mon Egard, et pour
les voeux que vous daignés faire en ma fa-
veur, a l'occasion des fetes que nous cele-
brons; par Motif de reconnoissance com-
me aussi par une Veneration particuli-
ere que je vous porte Mgr je souhaite
de tout mon Coeur, que non seulement l'an-
neé que nous allons commencer, mais une
longue suite de celles qui viendront apres
elle soit abondante pour V. E. en toute sor-
te de prosperités. Supposant que vous n'
etiés plus a Nieswiz, apres avoir fait une
reponse sans delay a la lettre que vous m'
avés ecrite, je l'ay envoyeé a Zamosć et je
suis fort inquiet si elle ne s'est point egareé,
quoique je devine qu'elle sera parvenue a
vos mains. Par les extraits des lettres de
Mr. l'Auditeur, vous verrés Mgr que cela peut
bien arriver, que l'affaire de Mgr le Suffra-
gant de Livonie, ne paroitra pas au Tribu

792

nat de la Nonciature, et qu'on tachera d'eviter sa poursuite, en trainant la Chose en longueur, ou en negociant l'affaire, par consequent je ne vous conseille point d'attendre qu'elle soit portée au Tribunal de la Nonciature. Il y a l'un des deux a faire a mon avis. Ou d'obtenir une presentation du Roy par un autre Canal que par celuy du Prince Vice Chancellier que le Gr. Chancell. de Litthuanie cacheteroit et qu'il faudroit garder en Secret jusqu'au Chapitre general qui commencera Primis Maji ou d'engager le Pr. Vic. Chanc a se desister de la Promotion de sa Creature. Il le devroit faire quand meme il n'auroit aucune autre raison que celle: qu'en cas qu'il reussisse dans cette Promotion, cette Creature ne lui fera point honneur, et toujours on sera fort etonné, qu'un Ministre si eclairé a voulu faire avancer une personne qui a le malheur d'etre Noté si considerablement chose que meme le Roy pourra remarquer, car certainement le Chapitre pour s'excuser ne manquera pas de produire tout ce qu'il pourra contre ce postulant, meme devant S. M. ce qui est deja fait en partie. Voila donc Mgr ce qui me paroit que Vous pourriés faire. Je crois meme que vous

pourriés vous servir du Credit de Mgr le Nonce
pour obtenir une Presentation. Mgr l'Eveque
de Vilna a ecrit cette poste en faisant des In
stances pour Mr. Ancuta au P. Guarini. J'ay
fait tout mon posible pour l'en detourner sous
divers pretextes, mais je n'ay pas pu reussir
par ce qu'il a a sa cour le frere de cet Ecclesia-
stique qui le sollicite continuellement et
qui est dans ses bonnes graces, j'ay eu meme
beaucoup de peine de m'excuser de ce que
je ne voulois point faire des Instances con
formes a son Intention, et j'ay eté obligé de
trouver plusieures inventions pour ne pas
repondre directement a la question que
Mgr l'Eveque me faisoit, pourquoi je ne
voulois pas le faire. Je vous ay commu
niqué ce que j'ay ecrit au Gr. Chanc. de Litt.
a cette heure je vous envoye la reponse
qu'il m'a fait a cette partie de ma lettre
au reste je vous asure Mgr, que j'ay fort
a coeur de vous rendre service, et je me
flatte que vous en etes persuadé, et c'est
de quoy je donneray toujours des preuves
dans toutes les circonstances qui depen-
dront de moy. Je sais que S. A. Mgr
le Princ Pal. de Vilna est parti pour la
Russie Rouge, et qu'il est tres bien disposé

794

pour mon frere le Palatin de Podlachie, qui est inconsolable apres la perte de sa femme au tant que cela paroit par ses lettres, et qui attend S. A. Mgr le Pr. Palatin avec impatience pour agir avec lui de concert. A ce que je puis juger des affaires etant ici par consequent en perspective, je ne prevois rien de tel qui puisse jetter de la defiance entre S. A. Mgr le Pr. Pal. de Vilna et mon frere mais comme j'ay extremement a coeur le maintien d'une etroite et sincere amitié entre S. A. Mgr le Pr. Pal. et mon frere, je suis dans de grandes inquietudes, que quelques personnes mal intentionneés, ne travaillent point a semer de la defiance entre ces deux Sgrs vous saves Mgr que quand on desire de maintenir quelque chose on craint toujours de la perdre, et c'est dela que proviennent mes inquietudes, mais j'espere dans la grace de Dieu et dans vos soins; et par cette je vous prie instament de travailler a maintenir cette union, vous ferés une chose digne de vous et veritablement digne d'un Evêque, quand vous voudres donner de l'attention a cette affaire et prendre quelque peine pour cela en faisant l'ange de la paix. J'ay ecrit une lettre a mon frere en l'exhortant

a se tenir etroitement uni a S. A. Mgr le Prince Pal: et je lui ay marqué que j'ay prise cette resolution depuis long tems, et je lui conseille de m'imiter en cela. Cette poste je lui ecriray aussi qu'il s'adresse avec confiance a V. E. si-il aura quelque demande a faire a S. A. Mgr le Prince Pal. ou bien s'il aura besoin de quelque eclaircissement chose fort necessaire pour remedier aux ombrages que causent les malintentionnés, et ceux qui ont interest de ne pas voir la paix entre les familles. Je vous prie Mgr en cas de necessité, de faire le Medecin et de guerir le mal de quel coté qu'il sera en detruisant dans l'esprit de ces deux Sgrs tout ce qui pourroit les rafroidir l'un envers l'autre. Quand meme Mr. Anouta obtiendroit la presentation j'espère de trouver des moyens de le faire desister, pour que je soye en etat de vous servir efficacement, c'est de la derniere consequence que personne ne sache que je sais vos intentions sur le Canonicat de Vilna a plus forte raison que je les favorise, par consequent je vous prie, instament Mgr de garder sur cela le secret de telle façon que cela soit inconnu a tout le monde excepté

796

le seul S. A. Mgr le Prince Pal. de Vilna par la meme raison cette lettre et celles que je vous ecrivay depuis sur cette affaire ne doivent etre vûs que de vous seul et de ce Sgr. Je suis &c.

P. S. J'ay ecrit au Curé de Mir qu'il vienne ici immediatement aprés les fetes pour luy faire une Proposition de changer de Place je suis sur qu'il l'acceptera, et que S. A. Mgr le Pr. Pal. en sera debarasse.

Do Wmci Łopacinskiego Woyskiego Mscislaw.

Za podięte fatygę w negocyacyi z Imci Kasztellanem Inflan. dziękuię Wmci, iako zas zawsze byłem pewien, że z nim sprawy nie doydziem gdy nie będzie miał nad sobą kobuza inszego Kontrahenta, tak y teraz w tey opinii iestem bardziey confirmatus gdy się to skutkiem pełni, dwa tu są scopuli o ktore negocyacya rozbiiesię musi, ieden że nieslychanym sposobem kupowania założył sobie a centex centum płacić z małą differencyą od zastawy Duchowney, drugi iest scopulus o ktory ieszcze pewniey rozbiiesię ta Machina że będzie brakował intrat, kożde genus prowentow zowiąc nie pewnym y ieżeli teraz na trzy arkusze koncepta Inflanskie wysypał, to widzę że się zbli zy interes do Negocyacyi y na osmiu libraich wszytkie się iego ratiocinia nie zmieszczą ieden tylko iest sposob uczynić go rationablem a per

consequens umnieyszyć tych subtylizacyi, pokazać mu drugiego konkurrenta, ad hunc effectum upraszam WMP abyś starał się wyprawić affidatam personam do Mitawy na termin trzy krolski, bo właśnie w tę porę ziezdzaią się Kurlandczykowie dla obmyslenia lokacyi summ, ktore na S Jan lokuią. Trzebaby tedy aby tam zesłana osoba ogłosiła się z ochotą maiętności od kilkudziesiąt tysięcy intraty na pograniczu do przedania cum debitis securitatibus a ieśliby znalazł się kontrahent trzebaby z nim umowić certum quantum od tysiąca rocznej intraty Ja zaś spodziewam się że ad minimum centum a quinquaginta occurret kontrahent. Na JP Engelhardta z racyi WMP w liście wyrażonych spuszczać się nie można, Trzeba także wyprawioną osobę praemunire przeciwko obiekcyi ktorą zapewne artificiose rozsiał JP Kasztellan Inflant że z tych Dobr nie będzie można handlować w Rydze dla długow kupieckich, nie trzeba lepszego dowodu na falsitatem tey obiekcyi, iak że JP Kasztellan Inflan kupił Hermanowicze od Domu Sapiezynskiego a iednakowo nie mu to w Rydze nie szkodzi na handlu. Naywiększa zachodzi trudność kogo by wyprawić można, JP Porucznik Olszten może by by

798

do tego sposobny, y iabym za podięty fatygę był wdzięczny ale kogolwiek WMP. obmyslisz onemu ze kompensowac będę fatygę y expensa drogi, samego zas WMP. wielce upraszam abyś mocnego chciał dołożyć starania w wyszukaniu y wyprawieniu takowey osoby, iakoteż abyś raczył doiachac do JMX ArcyBiskupa Lwowskiego negociando pozyczenie wiadomey summy choć na czas krotki, bo zostaniemy ze zobowowany niwadyowac czekolwiek od Dombrowiem szczyszny ad hunc effectum, wielce tedy upraszam WMP. abyś wtym mocnego y prędkiego dołożył starania, bo termin urget, iakoteż metus abym brata mego nie zawiodł, posyłam adhunc effectum blankiety osobliwie na list do JMX Arcy Biskupa, aby był pro libitu WMP. zapisany acz tentowac ieszcze szczęscia nie zawadzi z JP Kasztellanem Inflanskim ^niech^ nie przyidzie moment w ktorym będzie aequationi et rationabili posyłam takze WMP. blankiet na list aby naniego list do siebie zapisał iaki będziesz rozumiał, do samego zaś JMP Kasztellana respons odeszle przez JP Miernicznego za dni kilka ztąd wyiezdzaiącego, a teraz usilnie WMP. przyiazni te interessa rekommendowawszy piszę się.

do JW. Jchmci Podkomorzego WXL

Pokazujesz WMPan razem wielki dowod Zarliwosci swoiey dla chwaly PBoga, y prawdziwie Oy cowskiego dla krwi swoiey affektu gdy y kosztu nie załuiesz y sobie subtrahis ~~solatium~~ kon solacyi bez zwłoki ordynuiąc godnego syna swego, na takie mieysce gdzie się perfekcyo nowac moze, y sposobie doskonaly do słuzenia wzdigne PBogu y Kosciołowi S. ze zas tego chwalebnego proceduru chciałem wstrzymac wypełnienie do przybycia JmX Wizytatora, ad Domesticos Lares WMP ta była racya, ze zdało mi się convenienco aby teraz słuchał Juris Canonicum JmX Kanonik, ante studium Theolo giie speculativae y tego zdania JX JmX Wizy tator ale powinna w tym punkcie praevalere Oycowska WMP determinacya, y wola za ktorą gdy postempowac będzie Zacny Syn WMP, zawsze tym samym merebitur uniwersalną estyma cyą a przez to da campum zwierzchnosci Ducho wney, słuzyc sobie efficaciter ad convenientes Zacnemu Imieniowi swemu ascensus. Zty oswiadczywszy się dla onego ochotą upewniam dla samego WMPana ze iestem z prawdziwą

800

addykuje constanti Cultu, nazawsze.

do JmP Bouffata miernczego UaL

Uciebe upraszam UaL aby albo chciał zesłać kogo albo sam raczył ziachać dla odebrania odemnie summy należącej Bratu memu y kwitowania mnie żony bo zestany tu Pan Paszkiewicz iest prawdziwy hypokondryk chociaż go asekurowałem że zapewne będzie satisfaction wtych dniach iednak nie zważaiąc nato wysiałał z Wilna ze mną nie widziawszy się, dziwne tu scandala robił ustawnie Jmd molestując aby na mnie przyiot pil nosc nie rozumiem aby miał takie rozkazanie od JmP Udy, poniewaz obaj my Bracia z łaski P. Boga staliśmy się w Litwie wzorem Braterskiej konfidencyi, y choć rożne zachodziły okoliczności ktore zdały się wyciągać prawnego bespieczenstwa manifestow iednak nigdy w życiu onych nie zażywaliśmy, pierwszy był by to przykład ale choćby taka była wola JmP Udy, toby czynić nie należało chyba in casu non solutionis, bo na całym swiecie nikt nie czyni Manifestu na tego, ktory płaci a pogotowiu na Brata na mieyscu tak publicznym y tak głośno z pogorszeniem ludzi; wiem że będzie miał piękne

podziękowanie od Imć Pa Wojewody za ten bez

rozumny proceder, o którym upraszam Imć Pa 808

abyś tego rozwiązać chciał przestać y Zostaię

Staredicke 1. [illegible] 266 Zaleconość Scheller 268. [illegible] 250.

[illegible] 219 [illegible] 236. [illegible] 254.

[illegible] 235. [illegible] 81 [illegible] 107. [illegible] 148.

[illegible] 256 Fortuna brata [illegible] 107. [illegible] 171. [illegible] 176.7.8.

[illegible] 22.281. [illegible] 127.5. [illegible] 178.

[illegible] 76. [illegible] 169.70. [illegible] 178.

[illegible] 67 [illegible] 662. [illegible] 683 [illegible] 188.96.

[illegible] 127. [illegible] 202.2. [illegible] 238.70.2.

[illegible] 128. [illegible] 208. 296.318.

[illegible] 175. [illegible] 153.

Sapieha [illegible] 118. [illegible] 139.

[illegible] 3. 14. 21. 2. 6. 48. 40. 65. [illegible] 541.

[illegible] 4. 6. 13. 14. 17. 19. 25. 30. 47. [illegible] 65. [illegible] 66

[illegible] 89. [illegible] 88

[illegible] 35. 64. 80. 93. 202. 302. [illegible] 121.2.7.39.53.

[illegible] 106. [illegible] 175.31.5.157. [illegible] 30. 11. 545.

[illegible] 48. 54. 67. 73. 373. 8. [illegible] 374. 453 [illegible] 208.

[illegible] 262. 71. 83. 98. [illegible] 325. 31. 75. 501. 2. 3. 4. 7. 9

[illegible] 296. 96.

[illegible] 289. 323. 4. 30. 6. 63. [illegible] 421.

[illegible] 559. 78.

Alexandrowicz [illegible] 4. [illegible]

— [illegible] 269.

— [illegible] 298

[illegible] 338.50 [illegible] 497.98.704

[illegible] 586. 96. 818. 793.

[illegible] 434. 83. 171. 5. 79. 83. 6229. 45.

[illegible] 207. [illegible] 258. [illegible] 268. [illegible] 281. [illegible] 281. [illegible] 287. [illegible] 319. [illegible] 354. 428. [illegible] 425 [illegible] 497. 53. [illegible] 793 [illegible] 501. [illegible] 510. [illegible] 517. [illegible] 566.

[illegible] 256. [illegible] 258. [illegible] 382

[illegible] 262. 317. [illegible] 329. 31. 71. 5. 9. 50. 29. [illegible] 523. 35. 563 [illegible]

[illegible] 282. 5. 97. [illegible] 341. 470. 7. 77. 502. 6. [illegible] 439. [illegible]

[illegible] 317. [illegible] 341. 8. [illegible] 503. 661. 705. 8.

[illegible] 63. 156. 67. 72. 237. 40. 41. 8. 6. [illegible] 262. 70. 7. 99. 315. 92. 4. [illegible]

[illegible] 28. 69. 93. 8. 247. 59. 325. 57. 452. 793. [illegible] 208. 79. [illegible] 18. 9. 294. 345. 73. 570. 608. 15. 54. 63.

[illegible] 45. 6. 122. [illegible] 71. [illegible] 239. 47. 285. 300.

[illegible] 86. 9. [illegible] 392. 45. [illegible] 75. [illegible] 403. 6. 15. 4. 27.

[illegible] 250. 347 [illegible] 64 [illegible] 410

[illegible] 510. 596. [illegible] 102. 528. [illegible] 313. 318. [illegible] 254. 57. 97.

[illegible] 531. 7. 8. [illegible] 131. [illegible] 378. [illegible] 511.

[illegible] 154.

[illegible] 165.

[illegible] 207. [illegible] 476. 57. 52. 67. [illegible] 48. 82.

[illegible] 493. 54. 5. 6. 73. 95. 9. [illegible] 510. 10. [illegible] 527

[illegible] 448.

[illegible] 372. 649. [illegible] 651.

[illegible] 4. 493.

[illegible] 704. 523.

[illegible] 423. 187.

[illegible] 820.

[illegible] 465. [illegible] 92. [illegible] 620. 32. [illegible] 692. 68. 743. 8. 790.

[illegible] 543.

[illegible] 658.

[illegible] 755

Tren Sep. [illegible] 13.

[illegible] 150. 673.

[illegible] 356

[illegible] 38. [illegible] 47. 9. 54. 5. 6. 7. 8. 9. 66. 72. 6. 9. 85. 99. 9. 20. 2. 24. 37. [illegible] 57. 9. 476. 703. [illegible] 418.

[illegible] 432. 541. 56 [illegible] 8. 12. 54. 61. 2. 88. 97. 123. 31. 28. 681. 2. 3. 5. 80. [illegible]

[illegible] 12. 26. [illegible] 27. [illegible] 88 [illegible] 18. [illegible] 208. 247. [illegible] 184. 230. 63. 8. 335.

[illegible] 37. 87. 153. 63. 834. [illegible] 395. 455. [illegible] 25. 9. 172. [illegible] 173. 97. 308.

[illegible] 149. [illegible] 274. 5 [illegible] 279. 80. 98. 303. 5. 10. 6. [illegible] 134. 81. [illegible] 264. 93.

[illegible] 379. 503. 4. 437. [illegible] 222.

[illegible] 378 [illegible] 286. 97. 323. [illegible] 362. 403. 8. [illegible] 441.

[illegible] 393

[illegible] 565

[illegible] 478.

[illegible] 327. 78. 96. 9. 100. 2. 3. 8. 13. 214. [illegible] 25. [illegible] 311. 472. 559. 78.

[illegible] 93. 6. [illegible] 237

[illegible] 111. [illegible] 334. 46.

[illegible] 680.

Dunin [illegible] 18. 169. 172.
Dembiński [illegible] 49. 60. [illegible] 390. 8. 424. 9. 76. 80. 4. 508. 18. 34. 50. 67. 560. 80. 678. 38. 671. 89. 73. 88. 9. 82. 5. 710. 11. 2. 725. 43. 55. 8. 64.
[illegible] 424
Dobrzyński 150.
[illegible] 564.
Dmuszewski [illegible] 618. 30. 58. 9. 87. 7. 92. 716. 7. 8. [illegible] 722. 30. 48. 791.
Drzewiecki [illegible] 740.
D. [illegible] 444.
X. [illegible] 789. [illegible] 797. 807. 12. 77.
[illegible] 439.

802

Jodko [illegible] 4. 56. [illegible] 476.
X. Juniewicz 34. 145. 54. 221.
Jabłonowski [illegible] 46. 72. 140. 64. 203. 74. 4. 87. 302. 4. 13. 35. 6. 75. 408. 78. [illegible] 649. [illegible] 697.
X. Janiszewski Baluo 60.
[illegible] 232. [illegible] 290. [illegible] 674.
Jelski [illegible] 67. 5. 170. 1. 204. 5.
X. Jurako 352. 49. [illegible]
d. Jerchoff [illegible] 273. 8. 45. [illegible] 305. 8. 34. 74. 65. 629. 36. 42.

Kunicewicz [illegible] 9. [illegible] 134. 6.
L. Kossak 87.
X. Kołłątaj [illegible] 35. 181. 208. 14. 23.
Kaszyński [illegible] 110.
S. Konarski [illegible] 370.
S. Kossakowski [illegible] 121. 30. 192. 232. 8. 419. 27. 503. [illegible] 508. 32.
Krasiński [illegible] 178. 204. 74. 80. 303. 4. [illegible]
Kurowski 181.
[illegible] 211. 51.
X. Kossakowski 342.
[illegible] 386.
d. Kamzer [illegible] 476.
Kazanowski [illegible] 476. 507. 96.
Kulwieć 487.
d. Kruszewski [illegible] 494.
Kotzyc [illegible] 513.
Kutrzepski 524.

Lipiński [illegible] 185.
[illegible] 187.
[illegible] 485.
[illegible] 637. [illegible] 675.
[illegible] Engelhardt 797.

Kremers [illegible] 17. 181. 81. 270. [illegible] 389. 782. 8. [illegible] 385. 465. 4. 2. 17. [illegible] 67. 72. 2. 638. 57. 725.
[illegible] 763
Szczukiewicz 187
[illegible] 197. 95.

Król Stanisław 367. 574.
[illegible] 71. 75. 134. 8. 57. [illegible] 250. 2. [illegible] 757.
[illegible] 4. 41. 57. [illegible]
[illegible] 61.
[illegible] 289.
Jeleński 175. 63.
[illegible] 330. 407. 20.
[illegible] 377. 5.
[illegible] 147.
[illegible] 365. 70. [illegible] 729. 64. 85. [illegible] 791.
Lisiecki [illegible]
Lewicki 273. [illegible] 718. 313.
[illegible] 60. 18. 83. 7. 90. 91. 5. 653. 61. 81. 94.

L. [illegible] 86. 90. 171. 2. 84. 285. 306. 26. 61. 462. 99. 510. [illegible] 385. 790. 407. 23. 554. 70. 652. 61. 74. 731. 93. 571. 70. 88. 657. 673. 68. 92. 656. 700.
Lutomski [illegible] 74. [illegible] 356.
[illegible] 167. 440.
[illegible] 210. 378. [illegible] 382. 472.
[illegible] 264. [illegible] 320.
X. [illegible] 417. 52.
d. [illegible] 424. 788.
X. [illegible] 537.

Hylzen [illegible] 3. 5. 9. 10. 91. 103. 43. 282. 472. 60. [illegible] 461 [illegible] 767.
[illegible] 9. 30. 133. 68. 6. 235. 79. [illegible] 474. 796 [illegible]
[illegible] 7. 10. 3. 9. 35. 5. 282. 391. 585. 596. 600. 84.
[illegible] 338 [illegible] 391. 531. 54. [illegible] 565. 88. [illegible] 721. 21.
Hrebnicki [illegible] 115. 282. 352. 423. 47. 8. 62. 75. 80. 3. 96. 504. 18. 38. 53. 65. 9. 78. 93. 7. 606. 13. 20. 2. 5. 8. 45. 52. 79. 81. 4. 5. 721. 73. 7. 98. [illegible]
[illegible] 65. 80. 428. 53. 4. 99. 643. 4. [illegible] 711. 1.
[illegible] 64.
d. [illegible] 315.
[illegible] 470.
[illegible] 507. 9. 641.
[illegible] 649. [illegible] 694. 722. 4. 55.

X. Frankowski [illegible] 66.
X. Franciszek 127. 9.

[illegible] 232 [illegible] 570. 89.
[illegible] 8. 150. 229. 449. 53. 3. 332. 63. 71. 7. 81. 445. 587. 8. 92. 796.
[illegible] 29. 32. 7. [illegible] 218. 23. 6. 8. 9. 20. 1. 44. 6. 9. 57. 7. 60. 4. 31. 19. 32.
[illegible] 134. 6. 157. 173. 7. 81. 213. 5. 630. 453. 4. 5. 6. 65. 72. 99. 50. 510. 20. 9.
[illegible] 150.
d. Zotowski [illegible] 154 [illegible]
[illegible] 173.
X. [illegible] 475. 628. 52. 660. 74. 81. 5. 707. 8. 22. 7.
[illegible] 628.
X. Żołowski 642. 693 [illegible]

Marszałk[illegible] 31.3.8.56.78.62.76.96 116.7.1344.8.60. [illegible] 62.3.7.77.95. 254.23.57.64.9.83.4.745.[illegible]
– [illegible] 1.6.11.17.23.5.37.47.67.87.9.124.77.42.4.62.3.87 [illegible] 189.92.7.206.16. 221.34.6.59.69.334.43.
– [illegible] 57. [illegible] 3854. [illegible] 56.9.63.76.378.149.50.215.25.77.8.309.10.47.92. 428.570.5.75.54.606.56.47.58. 747.48
– [illegible] 57
– [illegible] 632.3.51.7.64.84.

[illegible] 404.58.505. 562.71. [illegible] (582.91. [illegible] 20.9.37.651. 64.7.715.

[illegible] 4.17.18.9.20.9.53.120. [illegible] 107.12.3. [illegible] 131.5.322.65.754.86.
Par [illegible] 15 [illegible]
[illegible] 11.20.91.103.153.084.
[illegible] 36.
[illegible] 41.2.57. [illegible] 544. [illegible] 657.
[illegible] 45.8.66.796. [illegible] 346.457.728.473.99.7 [illegible] 503.11.23.30.
– [illegible] 141.786.
– [illegible] 535.669.72.
– [illegible] 535.

[illegible] 522.
[illegible] 10.
[illegible] 57.
[illegible] 57.210.378.410.2.62.72.535.69.696.81.
[illegible] 65. [illegible] 110.
[illegible] 78. [illegible] 710.
[illegible] 180.428.534.99.520. [illegible] 710.1.
[illegible] 225.598 [illegible] 650.63.
[illegible] 228.532.664.
[illegible] 241. [illegible] 286.620.54.717.
[illegible] 266.
[illegible] 286.7.97.705.
[illegible] 306.61.
[illegible] 539.
[illegible] 575.
[illegible] 598. [illegible] 626.34.56.509.
[illegible] 604.5.
[illegible] 631.

[illegible] 383.

[illegible] 88. [illegible] 146.56.289.475. [illegible] 391.
[illegible] 72.241.336.71.533.715.
[illegible] 249.71.
[illegible] 127.0.3. [illegible]
Par [illegible] 241.
[illegible] 247.
[illegible] 322.37. [illegible] 746.76.
[illegible] 465.643.5 [illegible] 651.
[illegible] 673.4.72.
[illegible] 711.
[illegible]

[illegible] 645 [illegible] 651.
[illegible]
[illegible] 1591.

[illegible] 529.608.16.
[illegible] 241.

[illegible] 89.
[illegible] 237. [illegible] 428.
[illegible] 435.
[illegible] 573.
[illegible] 777.

[illegible] 197

[illegible] 4.
[illegible] 43.357.
[illegible] 45.
– [illegible] 53.160.213.727. [illegible] 230.73.355. [illegible] 706.517. [illegible] 751.655. 776. [illegible]
– [illegible] 53.101.
– [illegible] 85.101.7.11.9.24.160.82.232.4.40.5.59.72.8.302.10.53.57.78. 412.39.47.50.5.647.502.10. 513.14.8.14.7257.65.60. 649.53.73.1.95.703.80. 710.1.2.2738.61.3.81.5.
– [illegible] 135. [illegible] 345.
– [illegible] 158.
[illegible] 229.
[illegible] 310.648.
[illegible] 374.
[illegible] 407.
[illegible] 414.557.642.80.93.
[illegible] 448.76.507.55.613.747.
[illegible] 462.75.579. [illegible] 547.54.66.948.
[illegible]

[illegible] 2479.
[illegible] 541.57.651.3.

[illegible] 695.
[illegible] 466.

[illegible] 982.
[illegible] 19. [illegible] 21.30. [illegible] 385.
– [illegible] 55.133.8. [illegible]
– [illegible] 111.38.231.433.660.
– [illegible] 152.238.71.432.47.558.
– [illegible] 153.273. [illegible] 373.433.672.652.873.
– [illegible] 153.
– [illegible] 230.59.63.4.78.86.7. [illegible] 298.614.705.
[illegible] 279.328.
[illegible] 324.59.64.
[illegible] 436.
[illegible] 456.
[illegible] 472.99.503.

804

Skorowidz [illegible] 4.
X. Stan[illegible] 12. 306. 26. 57. 61. 724. 78. 632 [illegible] 777.
X [illegible] 26. 70. 1. 75. 86 [illegible] 127. 8. 47 [illegible] 137. 74. [illegible] 155. 54. 62. 3. 7. 8. 85. [illegible] 157. 8. 92. 6.
[illegible] 41. 4. 8. 579. 402. 7
382 [illegible] 42. 53. 78. 93. 6. 173. 66. [illegible] 166. 215. 26. 414. 78. [illegible] 216. [illegible] 221. 32. 7.
[illegible] 97. 146 [illegible] 172. 218. 42. 355. 78. 443. 53. 4. 6. 238. [illegible] 253.
[illegible] 110. [illegible] 187. 450. [illegible] 75. 99. 504. 627. 76. [illegible] 46. 58.
[illegible] 127. [illegible] 337. 76. 52. 404. 254. 8. 67. 74 [illegible] 347. 7.
[illegible] 65. 80. 214. 5. 228. 32. [illegible] 348. 78. [illegible] 347.
[illegible] 557. 71. 6. 667 [illegible] 50. 99.
[illegible] 477. X. [illegible] 183. 218
[illegible] 188. 97. Sebelleni [illegible] 165. 8. 384. 6. 9.
X. [illegible] 141. [illegible] 191. 8. 320. [illegible] 322. 47. 56. 67. 5. 71. 620. 67. 50. 99.
X. [illegible] 303. 4. [illegible] 426. 76. [illegible]
X Strannak [illegible] 273. 305. [illegible] 619.
X Staniecnii [illegible] 273. [illegible] 446.
Strelbec 281.
[illegible] 293.
[illegible] 303.
[illegible] 335.
X [illegible] 338.
[illegible] 378. 72. 588. 630. 1. 712. [illegible] 22. 25. 62.
[illegible] 385. [illegible] 507.
X [illegible] 399. 416. 79. 684. 774.
[illegible] 408.
X [illegible] 422 [illegible]
[illegible] 425.
[illegible] 471.
X [illegible] 486.
X. [illegible] 496 [illegible]
[illegible] 513.
[illegible] 573.
X [illegible] 514. 22. 56. 619.
[illegible] 570. 88. 625. 34. 70.
[illegible] 577 [illegible] 628. 47. 643.
[illegible] 678.
[illegible] 97.
[illegible] 778.

Solignac 667.
[illegible] 788.

X [illegible] 15. 35. 211. 51. 65.
[illegible] 45. [illegible] 409. 572.
[illegible] 53.
[illegible] 65. 385. [illegible] 630. 759.
[illegible] 119.
S. [illegible] 152. 365. [illegible] 629. 632 [illegible] 651.
[illegible] 160. [illegible] 710.
[illegible] 181. [illegible]
[illegible] 212.
[illegible] 229. 33.
[illegible] 378.
[illegible] 482.
— [illegible] 382
[illegible] 407. [illegible] 568.
[illegible] 428. [illegible]
[illegible] 429.
X [illegible] 581. [illegible] 584.
[illegible] 643. 61. 83. 94. 729. 73. 87.

[illegible] 78. 9. 204.
[illegible] 73. 4. [illegible] 403.
X [illegible] 129.
[illegible] 132. 4. [illegible] 135.
[illegible] 251.
X. [illegible] 156. 84. 326. 7. 64. 432. 679.
— [illegible] 328. [illegible] 470.
— [illegible] 465. 673. 5. [illegible] 651.
[illegible] 338. 57.
[illegible] 470. 751.
[illegible] 478.
X. [illegible] 604. 47.
[illegible]

X [illegible] 8. 17. 35. 380. 5. [illegible] 382. 90.
— [illegible] 137. 44. 54. 63. 82. 7. 108. 12. 246.
— [illegible] 44. 8. 50. 343. 456. 57.
X [illegible] 57. 156. 98. [illegible] 315. 660. [illegible]
X [illegible] 522. 743. 65.
[illegible] 172. 57. 84. 497 [illegible]
X [illegible] 211. 300. 13. 71. 9. 419. 42. 3. 98. 941. [illegible]
— [illegible] 98.
— X [illegible] 203. 13.
— [illegible] 356.

X [illegible] 8. 9. 50. 239. 385. 92. 7. [illegible] 87.

X [illegible] 543.

Wielmożny Panie!

Księże dziś przyjechał; zaraz się zatatrzyłem z Kopiat.

Tak stoi: Prohaska, który wydaje Sapiehana, był tu i zdał X. relacyę, że do wydawnictwa zda się zaledwo 30 listów, i że Kodexa oryginalu płaci się w Ahen Orech 100 marek. — a to Kopiat.

Niech będzie tyle. Księże jako pretium afectionis, że to Sapiee wyuskie nakładu 25 fl.

806

Rachunek bytoby 85. fl.

Wiem z góry, że Pan nie przystanie, ale zrobiłem co mogłem. Chociaż raz się widzieliśmy tylko — chciałem pomóc jego interes, ot dla koleżeństwa literackiego. Widzę jednak że szkoda mej fatygi.. Możeby jeszcze dla okrągłości dorzucono 5 fl. — ale to jest moje prywatne zdanie. (90)

Za dokumenta oba daję trzy. = 15 fl.

Tj za nominacyę wydartą od prodko 10., za paszport 5.

Na to może się przydać zgodzić

Proszę o decyzję i z szacunkiem

A. Łukaszkiewicz

8/II

[illegible]

[illegible] (rw. 1562), [illegible]

nawet [illegible]

[illegible]

[illegible] w XVI w. [illegible]

[illegible] et [illegible]

[illegible]

…szyt 3. 810

[illegible] … 185.. … [illegible] … przyszłości … [illegible] objaśniająca … [illegible]

[illegible]

[illegible] 43. Kompromitacya [illegible] 337. Zgadzać [illegible] 101.

- [illegible] 29. [illegible] 32
- [illegible] 29. [illegible] 44
- [illegible] 41.
- [illegible] 102 123. 33. 7.
- [illegible] 176.
- [illegible] 206.
- [illegible] 249
- [illegible] 258.
- [illegible] 283. [illegible]
- [illegible] 286.
- [illegible]
- [illegible] 426
- [illegible] 464.
- [illegible] 505. [illegible]
- [illegible] 630.
- [illegible]
- [illegible] 630.

[illegible]
[illegible] 630.
[illegible] 287

[illegible] 710 [illegible]
[illegible] 712.
[illegible]

[illegible] 4.
[illegible] 533

[illegible] 616

[illegible] 335.
[illegible] 566. [illegible] 638 [illegible] 693 [illegible] 717
[illegible] 679.
[illegible] 770. [illegible] 787

[illegible] 4 [illegible] 97. 97.

[illegible] 13. 19.
[illegible] 48.

[illegible] 330. [illegible] 270.
[illegible] 284. [illegible] 290 [illegible] 324. 33. 64.
[illegible] 307.
[illegible] 332.
[illegible] 324.
[illegible] 329.
[illegible] 330.
[illegible] 337 [illegible] 352.
[illegible] 428.
[illegible] 292. 3.
[illegible] 530.

[illegible] 329.

[illegible] 770.

[illegible] 24.
[illegible] 24.
[illegible] 34
[illegible] 364.

[illegible] 24.

[illegible] 178.

[illegible] 69.

[illegible] 285 [illegible] 261. 300.
[illegible] 315.
[illegible] 315.
[illegible] 317.
[illegible] 336
[illegible] 373 [illegible]
[illegible] 413. [illegible] 442 [illegible]
[illegible] 418.
[illegible] 447. 43.
[illegible] 433.
[illegible] 443. 46.
[illegible] 444.
[illegible] 446.
[illegible] 497
[illegible] 494. [illegible]
[illegible]
[illegible] 497
[illegible] 533.
[illegible] 574
[illegible] 591.
[illegible] 593. 651. 745.
[illegible] 593. 715
[illegible] 615 [illegible]
[illegible] 655
[illegible] 669
[illegible]
[illegible] 777.
[illegible] 775.
[illegible] 777

[illegible] 264. [illegible]

Sapiehowie
[illegible] 174. 9. 304.
[illegible] 530. 665. 70. 2

Siemiatycze 37. 73. [illegible] 79. 184. 396. 523. 42. [illegible] 665.
Kock 60. 408. 78. [illegible] 43.
[illegible] 170.
[illegible] 63.
[illegible] 74. 204. 292. 318. 30.
[illegible] 513. 53. 69.
[illegible] 595

[illegible] 174. 54.

[illegible] 402. 3. [illegible] 426. 56. 72. 95.
[illegible] 65. 80.

[illegible] 655. 703
[illegible] 658